Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 19 Σεπτεμβρίου 2021 • Ετος 13ο • Αρ. φύλλου 680* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Κομματικό παζάρι για Δήμο Λευκωσίας

Το αγκάθι στη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι οι δύο μεγάλοι δήμοι της πρωτεύουσας

Παρασκήνιο και έντονες κομματικές διεργασίες αναμένεται να ακολουθήσουν λόγω της αναβολής των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών προκειμένου να κλειδώσει ο νέος χάρτης των 17 κατά την κυβερνητική πρόταση δήμων. Το σύνολο των νέων σχημάτων εμφανίζονται κλειδωμένα πλην του κυριότερου δήμου της πρωτεύουσας. Η πρόταση της κυβέρνησης για συνένωση των δήμων Λευκωσίας και Στροβόλου δεν φαίνεται να συγκεντρώνει την απαιτούμενη πλειοψηφία ένεκα των ζωηρών αντιδράσεων της αντιπολίτευσης και κυρίως του ΑΚΕΛ υπό τον φόβο ο μεγαλύτερος δήμος της Κύπρου να καταστεί προπύργιο της Δεξιάς. Οι δήμαρχοι των δύο δήμων δεν αφήνουν περιθώρια συμφωνίας εκτός από το σενάριο συνένωσής τους. Ο δήμαρχος Λευκωσίας αφήνει ανοιχτό να αντιδράσει, εάν η μεταρρύθμιση λοξοδρομήσει μέχρι τις 30 Νοεμβρίου. **Σελ. 8**

ΕΚΡΕΜ ΙΜΑΜΟΓΛΟΥ

Είναι δυνατή μια υγιής και ειρηνική σχέση μεταξύ μας

Στη συνέντευξή του στην «Κ» ο δήμαρχος της Κωνσταντινούπολης Εκρέμ Ιμάμογλου επικαλείται το παράδειγμα της προσέγγισης Παπανδρέου – Τζεμ για να υπογραμμίσει ότι είναι δυνατή μια υγιής και ειρηνική σχέση ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία, και χαρακτηρίζει «καθήκον μας» τη συνέχιση αυτής της διαδικασίας. **Σελ. 5**

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΟΜΗΡΟΥ

Η ΕΔΕΚ θέλει επανίδρυση

Χρειάζεται αποκατάσταση της καταστατικής λειτουργίας του Κινήματος χρειάζεται η επανεγγραφή όσων μελών διεγράφησαν αυθαίρετα και συνέδριο επανίδρυσης του κόμματος, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Γιαννάκης Ομήρου. **Σελ. 10**

ΜΑΡΙΟΣ ΗΛΙΑΔΗΣ

Υπάρχει ακόμα απόθεμα αρετής

Ο Μάριος Ηλιάδης, εξηγεί στο ψυχογράφημα για ποιο λόγο κατέρχεται στις προεδρικές εκλογές, αν πιστεύει στη στήριξη των κομμάτων και τι κοινωνία θέλει. **Σελ. 16**

Συμμαχίες και «πισώπλατες μαχαιριές»

Εντονους προβληματισμούς για την ευρωπαϊκή στρατηγική και αμυντική αυτονομία προκάλεσε η μονομερής επιλογή του Τζο Μπάιντεν να συγκροτήσει το αντικινεζικό στρατιωτικό σύμφωνο AUKUS με τη Βρετανία και την Αυστραλία, ερήμην της Ε.Ε. Εξοργισμένη για την «πισώπλατη μαχαιριά» είναι η Γαλλία, ενώ αίσθηση προκάλεσε η προειδοποίηση της τέως πρωθυπουργού της Βρετανίας Τερέζα Μέι για τον κίνδυνο να συρθεί η χώρα της σε έναν πόλεμο των ΗΠΑ κατά της Κίνας για την Ταϊβάν. **Σελ. 20**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Δόθηκε πρόταση για αποκεντρωμένη

Συγκεκριμένο και λεπτομερές περιεχόμενο του πώς η ε/κ πλευρά βλέπει την αποκεντρωμένη ομοσπονδία να εφαρμόζεται έχει αποστείλει εδώ και κάποιους μήνες η κυβέρνηση στα Ηνωμένα Έθνη, στην Βρετανία και στην Ε.Ε. Παρόλα αυτά οι προσδοκίες είναι χαμηλές για την τριμερή, ενώ πλέον υπάρχει θέμα διαδοχής Λουτ. **Σελ. 4**

ΤΟΥΡΚΙΑ

Θέλει αύξηση των μελών του Σ.Α.

Αναδιάρθρωση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ θέλει ο Ερντογάν, ώστε τα μόνιμα μέλη να μην αριθμούν πλέον πέντε αλλά είκοσι, συμπεριλαμβανομένης της Τουρκίας. **Σελ. 3**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Κακό προηγούμενο

Η αναβολή των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών έγινε με τη δικαιολογία της μεταρρύθμισης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η οποία έμεινε να συζητηθεί στο παραπέντε, ενώ όπως λένε τα κόμματα έχει σχεδόν συμφωνηθεί. Η συγκεκριμένη κίνηση κινείται σε επικίνδυνα μονοπάτια όσον αφορά την ίδια τη δημοκρατία, αφού η διεξαγωγή εκλογών είναι η πεμπτουσία της. Οι κάλπες σε καμία περίπτωση δεν είναι θυρίδες για να ανοιγοκλείνουν κατά το δοκούν, και η ίδια η Βουλή όφειλε να είχε λειτουργήσει με περισσότερη σύνεση και τα κόμματα να διέβλεπαν το γενικό όφελος από μία τέτοια μεταρρύθμιση, αντί να θέλουν να τη μεταχειριστούν ως σκέπασμα της δικής τους εκλογικής γύμνιας. Άπαντες οφείλουμε να είμαστε υπηρέτες της δημοκρατίας και των θεσμιών της.

Επαφές και με άρωμα επενδυτικό

Συναντήσεις Μητσοτάκη

Στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Κυριάκος Μητσοτάκης θα έχει μεταξύ άλλων συναντήσεις με τον Αντόνιο Γκουτέρες και τον Μοχάμεντ Μένφι, αλλά και με τον πρόεδρο της Microsoft Μπραντ Σμιθ. **Σελ. 18**

Θερμός τουριστικά ο Σεπτέμβριος

Σάββας Περδίος: Αναμένεται αύξηση τουριστών από τη Βρετανία

Την εκτίμηση ότι η τουριστική κίνηση τον Σεπτέμβριο θα κυμανθεί γύρω στο 60% του 2019, διατυπώνει στην «Κ» ο υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίος. Εκφράζει αισιοδοξία ότι η βρετανική αγορά θα κινηθεί καλύτερα από τον Αύγουστο. Επισημαίνει πως ενώ ο αριθμός των αφίξεων είναι μειωμένος σε σχέση με το 2019, αύξηση παρουσιάζει η κατά κεφαλήν δαπάνη των τουριστών. Εκφράζει ικανοποίηση για τις τουριστικές επιδόσεις και εκτιμά ότι υπάρχει το μομέντουμ για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Τονίζει ότι πλέον υπάρχει καλή συνδεσιμότητα από και προς αγορές που μας ενδιαφέρουν. **Οικονομική, σελ. 4**

Πολλά τα ζητήματα, λίγες οι λύσεις

Αστικό οδοιπορικό της «Κ» σε τρεις συνοικισμούς της πρωτεύουσας

Συνυφασμένοι με την πρόσφατη ιστορία του τόπου οι Κυβερνητικοί Συνοικισμοί, οι Συνοικισμοί Αυτοστέγασης... το όραμα και η ελπίδα, η διάψευση και η προσγείωση στην πραγματικότητα. Η «Κ» τις προηγούμενες ημέρες περπάτησε σε τρεις συνοικισμούς προσφύγων στη Λευκωσία (Στρόβολος ΙΙ με 730 οικιστικές μονάδες, Άγιος Μάμας με 455 οικιστικές μονάδες και Άγιος Γεώργιος (Παλλουριώτισσα) με 245 οικιστικές μονάδες) και προσπάθησε να αντιληφθεί την καθημερινότητα των κατοίκων τους. **Σελ. 9**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΕΚΘΕΣΗ

Η Μεγαλωτάτη Βιτώρια των Χριστιανών στη Ναύπακτο

Η έκθεση «Ναύπακτος 1571, 450 χρόνια από τη Μεγαλωτάτη Βιτώρια των Χριστιανών παρουσιάζεται στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο της Αθήνας για τα 450 χρόνια από τη ναυμαχία της Ναυπάκτου. **Ζωή, σελ. 1**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η αναπνοή μας δεν είναι δυστυχώς δεδομένη

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης «Η αναπνοή δεν είναι δεδομένη», η ποιήτρια Στέλλα Βοσκαρίδου Οικονόμου και ο τραγουδιστής Γιώργος Περρής μιλάνε στην «Κ». **Ζωή, σελ. 8**

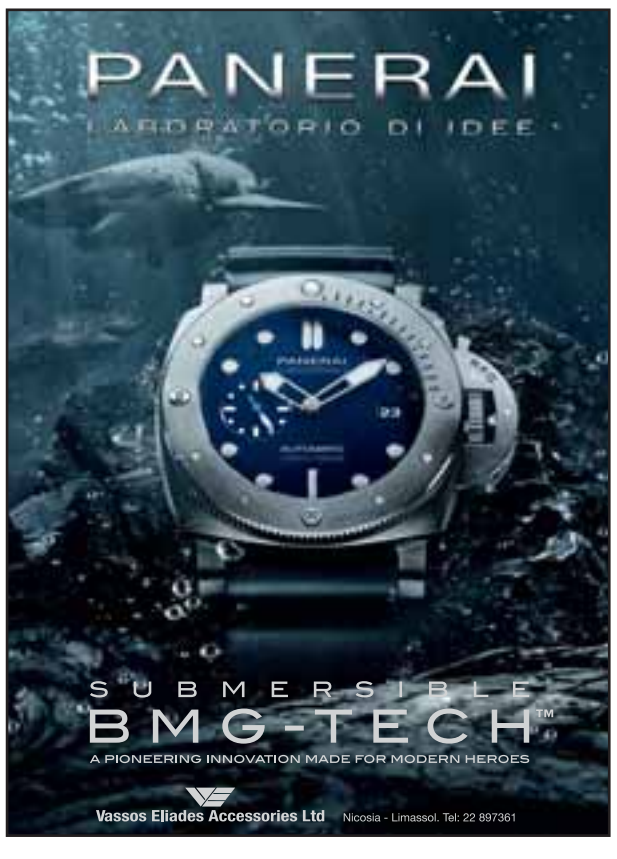

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Βουλωμένο γράμμα

Το γραπτό μήνυμα ήρθε στο κινητό μου από άγνωστο αριθμό: «Αύριο, στη φρουταρία της Μυρούλας, 12:15 ΜΜ». Δύο λεπτά πριν από την προκαθορισμένη συνάντηση στεκόμουν μπροστά στον πάγκο με τα πεπόνια, αναμένοντας τον μυστηριώδη αποστολέα. Η σκηνή θύμιζε παρωδία κατασκοπευτικής ταινίας.

Η κυρία εμφανίστηκε φορώντας μαύρα γυαλιά ηλίου και ένα μεταξωτό μαντίλι δεμένο γύρω από το κεφάλι της. Το«πακέτο» Μάτα Χάρι ολοκληρωνόταν με ένα καναρινί vintage μαντό το οποίο διακριτικό δεν το έλεγες σίγουρα. Με πλησίασε τάχα μου αδιάφορα, πήρε ένα πεπόνι και το μύρισε, ενώ άφηνε μπροστά μου έναν φάκελο, σφραγισμένο με βουλοκέρι. Με έτρωγε τόσο πολύ η περιέργεια που ευθύς άνοιξα το βουλωμένο γράμμα...

«Αγαπητέ, ενδεχομένως να αναρωτιέστε γιατί στη δύση του πολυτάραχου βίου μου επέλεξα να υποδυθώ την κατάσκοπο Νέλλυ. Και δεν σας αδικώ. Πλην όμως, έτσι που τα έφερε η ζωή, αισθάνομαι πως δενείχα άλλη επιλογή. Αρκεί να σας πω ότι προχθές, ενώ βαδίζαμε με μια φίλη μου στη Γλάδστωνος, λίγο πριν από την οικία Χρυσοστομίδη, ένας λαϊκός τύπος ξεπρόβαλε μέσα από ένα χυδαία ακριβό αυτοκίνητο και μας φώναξε: "Αντραπείτε, σιόρ!" Κοκάλωσα, το ομολογώ. "Πώς φτάσαμε ώς εδώ;" ψελλίσαμε σοκαρισμένες.

Φτάσαμε ώς εδώ επειδή ο Φουκουγιάμα του Υπουργικού δεν μαζεύεται – αυτή είναι η πικρή αλήθεια.Δεν αναφέρομαι μονάχα στην ευφάνταστη επινόηση ότι τα βιβλία πήγαιναν στην Τουρκία. Αλλά και στο βαθυστόχαστο απόφθεγμα: "Η σελίδα δεν σκίστηκε, γιατί το βιβλίο δεν υπάρχει". Πρόδρομος Προδρόμου – Λόγια μεγάλων ανδρών. Και μετά αναρωτιέστε γιατί κλειστήκαμε στα σπίτια μας...Να μη βλέπουμε, να μην ακούμε, να μην ξέρουμε τι ποιεί η δεξιά μας.

Οι ακροβατισμοί του υπουργού Παιδείας οδήγησαν την Ιουλία στην απόφαση ν' ανασύρει από το χρονοντούλαπο παλιές συνωμοτικές μεθόδους επικοινωνίας.

Και να πείτε ότι δεν είχαμε ωραιότατα θέματα να ασχοληθούμε; Καλέ, θέματα να φαν και οι κότες! Από τον γάμο της θυγατέρας του Νίκου και της Λείας, μέχρι τον νέο κύκλο του GNTM. Ο γάμος εξαιρετικός: όλα κομψά, όλα ανθηρά! Όσο για την Ανωτάτη Μοντελική δεν μπορώ να πω το ίδιο, καθότι η καρέκλα της Καγιά δεν γεμίζει εύκολα. Αυτό λοιπόν σκοπεύαμε να κάνουμε: gin and tonic και κοζερί με τις φίλες μας. Αντ' αυτού βρεθήκαμε αντιμέτωπες με τον Αρμαγεδδών!

"Αγιασμό να κάνουν στον Λόφο" επέμενε το ένα μέλος του καρέ. "Ειδήμονα στη διαχείριση κρίσεων χρειάζονται" πρότεινε μια άλλη ένοικος της γιάφκας. Εγώ, πάλι, πιστεύω πως μόνο η Μάρα Μεϊμαρίδη με τα μάγια της μπορεί να μας διασώσει από την παλιοκατάσταση. Γιατί εντάξει, ας δεχτώ ότι ο Πρόδρομος μουλάρωσε και τα έκανε μαντάρα με τη γνωστή αλαζονεία του. Το πουλέν της ΝΕΔΗΣΥ πού το βάζεις;

Ανδρέας Ελευθερίου, λαλίστατος και πολυγραφότατος. Πολιτικό παιδί του Χάρη Γεωργιάδη, μαθαίνω, κοινοβουλευτικός του συνεργάτης και πρόεδρος της ΝΕΔΗΣΥ. Μας νοιάζει; Καθόλου! Ή μάλλον δεν θα μας ένοιαζε εάν δεν βοούσε το διαδίκτυο για το σκάνδαλο της λογοκλοπής. Έγραψε το πουλέν, με θράσος δεκαοχτώ καρδιναλίων, για την υπόθεση Γαβριήλ: "Έχει περιορισμούς η Τέχνη; Κανέναν! Έχει περιορισμούς κάτι, είτε είναι Τέχνη, είτε οτιδήποτε άλλο, που πληρώνεται από τα χρήματα των φορολογουμένων; Πολλούς! Αν καταλάβετε ποτέ αυτό το στοιχειώδες, ελάτε να κουβεντιάσουμε και για τα υπόλοιπα". Μικρή λεπτομέρεια: το tweet είναι κλεμμένο, επί λέξει, από τον Θάνο Τζήμερο! Και να ήτανε μόνο αυτό; Ο μικρός έκανε καριέρα από τις αντιγραφές. Πολιτική copy paste. Και μετά αναρωτιέστε γιατί ζούμε σε συνθήκες ημιπαρανομίας. Από ντροπή αγαπητέ. Από ντροπή!

Θα μου πείτε, και θα έχετε δίκιο, αλλού συμβαίνουν χειρότερα. Σκέφτομαι για παράδειγμα να ήμουνα μέλος της ΕΔΕΚ και ν'άκουγα τον Κωστή Ευσταθίου να ομολογεί με αφοπλιστική ειλικρίνεια: "Εχουμε γίνει περίγελος της κοινωνίας". Πού να το φανταζόταν ο γιατρός ότι το κόμμα του θα καταντούσε πεδίο ξεκατινιάσματος του τύπου "ποια πήγε κι άπλωσε τα ρούχα στην ταράτσα;". Όσο όμως και να κυλιέται το επίπεδο στα σοσιαλιστικά πατώματα, δεν είναι παρηγοριά, πιστέψτε με.

"Να σκεφτούμε θετικά" επέμενε η φύσει και θέσει αισιόδοξη φίλη, απόδειξη ότι την κάνουν τη δουλίτσα τους τα Ζάναξ. "Τουτέστιν;" ρώτησα, για να μη μου λένε μετά ότι είμαι σκέτη άρνηση. "Το ανεκδιήγητο πόθεν έσχες του Ανδρέα Θεμιστοκλέους, ο οποίος αν δεν ξεκουμπιζόταν για να πάει στο ΕΛΑΜ θα τον λουζόμασταν εμείς τώρα". "Τι έκανε πάλι ο πολιτικός ογκόλιθος;". "Δήλωσε ένα τάφο, διευκρινίζοντας ότι βρίσκεται σε αιώνια υποθήκη και θα τον βάλουν μέσα όταν ο Ύψιστος τον καλέσει κοντά του". Μίλαγε με πάθος, παραδομένη στη χημική ευφορία, πλην όμως χρέος μου ήταν να την προσγειώσω...

"Το ότι ο εχθρός του γελοίου είναι το γελοιωδέστερο δεν αποτελεί παρηγοριά", ψιθύρισα δύσθυμα. Απελπισμένη εκείνη κτύπησε τα ρέστα της, ποντάροντας στη συνέντευξη του Χριστόδουλου Πρωτόπαπα για να αναστρέψει το κλίμα: "Όταν ήμουν φοιτητής στην Αθήνα είχα τη χαρά να γνωρίσω προσωπικά τον Άγιο Πορφύριο, τον Άγιο Παΐσιο και το Γέροντα Ευμένιο τον λεπρό", διάβασε τη δήλωση του υποψηφίου για την προεδρία της Δημοκρατίας."Ο Θεός να βάλει το χέρι του" ομοφωνήσαμε τα μέλη του καρέ και εγκαταλείψαμε τη γιάφκα, λαμβάνοντας βεβαίως όλες τις αναγκαίες προφυλάξεις.

Κάπου εδώ θα πρέπει να βάλω τελεία, αν και ειλικρινά αναρωτιέμαι ποια ανάγκη με οδήγησε για να μοιραστώ με εσάς τόσο ιδιωτικές στιγμές. Σε κάθε περίπτωση στηρίζομαι στην εχεμύθειά σας. Διατελώ μετά τιμής – Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον».

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πρίν στην «Κ»

19.9.1931

ΕΡΩΤΗΜΑ: Οι διεθνείς αεροπορικοί αγώνες διά το κύπελλον Σνάιδερ, οι οποίοι πρόκειται να διεξαχθούν προσεχώς, μέλλουν αναμφιβόλως όχι μόνον να αποτελέσουν μιαν καταπληκτικήν επίδειξιν ταχύτητος εγγιζούσης σχεδόν τα όρια της φαντασίας, αλλά και να χρησιμεύσουν ως δοκιμαστική κρούσις εν σχέσει με το ερώτημα αν υπάρχουν κάπου καθωρισμένα όρια εις την αύξησιν αυτήν της ταχύτητος των μετακινήσεών μας.

ΜΟΥΚΔΕΝ: Τηλεγραφούν εκ Τόκιο ότι τα ιαπωνικά και κινεζικά στρατεύματα συνεκρούσθησαν χθες εις τα περίχωρα του Μούκδεν κατόπιν αποπείρας των Κινέζων να καταστρέψουν την σιδηροδρομικήν γέφυραν. Οι Ιάπωνες συνέλαβον ολόκληρον την κινεζικήν φρουράν του Πέι Τα Γιαγκ. 70-80 Κινέζοι στρατιώται εφονεύθησαν. Τα ιαπωνικά στρατεύματα ουδέν απήντησαν. Πιστεύεται ότι οι Ιάπωνες ενήργησαν ούτω όπως εξαναγκάσουν τους Κινέζους να αποδώσουν τον λοχαγόν Νακαμούρα του Ιαπωνικού Επιτελείου, τραυματισθέντα τον Ιανουάριον υπό Κινέζων εις Μούκδεν.

ΠΕΡΙΕΡΓΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ: Κατά πληροφορίας εκ Κομοτηνής, οι Τούρκοι της Δυτικής Θράκης διά των εν Ξάνθη εκδιδομένων εφημερίδων των εζήτησαν να τους επισκεφθούν ο Τούρκος Πρωθυπουργός Ισμέτ πασάς και ο υπουργός των Εξωτερικών Ρουσδή βέης, είτε κατά την μετάβασίν των εις Αθήνας, είτε κατά την επιστροφήν των. Η «Γενή Αντίν» της Ξάνθης επιτίθεται δριμύτατα κατά της ελληνικής Διοικήσεως, την οποίαν κατηγορεί ότι καταπιέζει το τουρκικόν στοιχείον και τονίζει ότι εφ' όσον ο κ. Βενιζέλος επεσκέφθη τον Πατριάρχην εις Κωνσταντινούπολιν και επεκοινώνησε με το εκεί ελληνικόν στοιχείον υποχρεούται και ο Τούρκος Πρωθυπουργός να επικοινωνήση με την τουρκικήν μειονότητα. Ο Γενικός Διοικητής Θράκης κατέστησε την Κυβέρνησιν ενήμερον με τας ως άνω απόψεις των Τούρκων της Δυτικής Θράκης.

ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΞΙΩΝ: Κατά την σημερινήν συνεδρίαν του χρηματιστηρίου, συνεπεία ελλείψεως ενθαρρυντικών ειδήσεων παρετηρήθη σοβαρά υποτίμησις των διαφόρων αξιών.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Στην παιδεία ψιχαλίζει

Μετά από έναν χρόνο έκλεισε το ζήτημα του εκπαιδευτικού και ζωγράφου Γιώργου Γαβριήλ. Τελικά δεν θα διωχθεί, έτσι αποφάσισαν στο Υπουργικό. Βλέπετε, είχαν πάρει φωτιά τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, άνθρωποι των Τεχνών και των Γραμμάτων, πολιτικοί, κόμματα, πλην του ΕΛΑΜ, βέβαια, κατακεραύνωναν κυβέρνηση, Εκκλησία, υπουργείο Παιδείας, Πρόδρομο Προδρόμου, πρόεδρο, Λόφο, τους πάντες όλους. Και έτσι εν τη σοφία τους σκέφτηκαν ότι αρκετούς μπελάδες έχουμε, με τη σελίδα που τελικά δεν σκίστηκε, αλλά ήταν σαν να σκίστηκε, από ένα βιβλίο που υπήρχε, αλλά τελικά δεν ήταν παρά μια οπτασία. Είπαν λοιπόν στον Λόφο ότι αφού η κοινωνία βράζει, ας ανοίξουμε το καπάκι να εκτονωθεί η κατάσταση. Κι έτσι και έγινε και οι εκπαιδευτικές οργανώσεις ανακουφίστηκαν, αφού δεν χρειάστηκε να λάβουν δραστικά μέτρα. Μη νομίζετε ότι έκαναν τις πάπιες... όχι, απλώς ήξεραν ότι θα βρέξει εκείνες τις μέρες και η συμμετοχή δεν θα ήταν μαζική, αλλιώς θα μας έδειχναν αυτές.

Εκλογές δεν κάνομεν!

Δεν ξέρω, αλλά όταν μια εκλογική διαδικασία μπαίνει στον πάγο για το καλό του συνόλου, εμένα μου μυρίζει άσχημα και με τρομάζει κιόλας. Αφού όλα ήταν έτοιμα, μερικές λεπτομέρειες έμεναν για να προχωρήσει η μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, γιατί να αναβληθούν οι εκλογές; Στο δικό μου μυαλό, όταν οι λύκοι, που συχνά δεν κυνηγούν σε αγέλες, συνεργάζονται, το κοπάδι κινδυνεύει, και γίνεται χειρότερο όταν δεν αντιλαμβάνεται τον κίνδυνο. Αισθάνομαι ότι η Δημοκρατία μας άρχισε να κουράζεται και τα κόμματα νιώθουν αδύναμα να την αναστήσουν και χρειάζονται και αυτά να ξαποστάσουν. Νιώθω ότι φοβούνται, όπως ο διάβολος το λιβάνι, μια εκλογική αναμέτρηση και γι' αυτό κάνουν ό,τι μπορούν για να πείσουν και τους δικούς τους ακόμα ότι καλώς αναβάλλονται οι εκλογές. Η λαϊκή βούληση μπαίνει στον πάγο για δυόμισι χρόνια και έχει ο Θεός. Πάντως, όλοι μας διαβεβαιώνουν πως είναι δημοκράτες και αυτό είναι μια κίνηση για το καλό όλων μας!

Οι εκπαιδευτικές οργανώσεις ήθελαν να συμπαρασταθούν στον Γιώργο Γαβριήλ, απλώς εκείνες τις μέρες οι ουρανοί ήταν ανοικτοί και οι δρόμοι βρεγμένοι. Αλλιώς, οι αγώνες θα ήταν διαρκείς.

Ο Θεός τα πέμπει

Από πού τα έχεις, κύριε/α αξιωματούχε; Σε αυτό το ερώτημα θα έπρεπε να απαντάνε όσοι υποβάλλουν δήλωση Πόθεν Έσχες, όχι τι έχουν. Είναι λίγο περιπαίξιμο, δεν νομίζετε, κύριοι και κυρίες της Βουλής, να μας λέτε λίγο-πολύ ότι έχετε καταθέσεις που είναι σχεδόν ίδιες με έναν φοιτητή, όταν πάει στην πόλη που πέρασε και πρέπει να επιπλώσει το σπίτι του; έχουμε και τη γελοιότητα του τάφου, του κυρίου Θεμιστοκλέους. Επίσης, συγκαλεί η κα Αννίτα Δημητρίου σύσκεψη για το Πόθεν Έσχες και δεν πάει παρά ένας, ένας μονάχος... και τη συγκάλεσε η πρόεδρος του Σώματος, όχι εγώ, φανταστείτε. Πάλι καλά που δεν της είπαν πόθεν πως, κυρία πρόεδρε, συγκαλείτε συσκέψεις; Όπως και να 'χει, το θεσμικό και νομικό πλαίσιο του Πόθεν Έσχες πρέπει να αλλάξει για να μη νιώθουν και οι πολίτες ότι τους κοροϊδεύουν.

Μετονομασία Δημοτικού Θεάτρου

Αρχίζουν τα όργανα και για το Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, όχι δεν θα γίνει κάποια μουσική παράσταση, για το όνομά του. Κατέθεσε πρόταση το ΑΚΕΛ στην Ολομέλεια του Δημοτικού Συμβουλίου Λευκωσίας, την περασμένη Πέμπτη, να μετονομαστεί σε Μίκης Θεοδωράκης και αυτό ήταν too much και πρόταση αγνωμοσύνης για τόσες και τόσους ανθρώπους του κυπριακού θεάτρου. Φυσικά, η πρόταση δεν είχε συνέχεια, αφού όλοι οι κομματικοί συνδυασμοί ζήτησαν διορία 15 ημερών για να σκεφτούν τι θα πράξουν! Αυτά είναι θέματα, αυτά είναι προβλήματα στο πολιτιστικό μας τοπίο, όλα τα άλλα λύνονται, λίγο από εδώ, λίγο από εκεί κάτι γίνεται. Τέτοια προβλήματα να 'χουμε και ποιος μας πιάνει!

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Στη Νέα Υόρκη με όχημα το Προσφυγικό

Ο Ερντογάν εργαλειοποιεί αφγανικό-πανδημία για ενίσχυση του ρόλου της χώρας του σε Ηνωμένα Εθνη και Ευρωπαϊκή Ενωση

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Πορεία εργαλειοποίησης του προσφυγικού/αφγανικού και της διαχείρισής του, χάραξε ο Ταγίπ Ερντογάν, με διπλή επιδίωξη που παραπέμπει αφενός στην αναβάθμιση του ρόλου της Τουρκίας στην παγκόσμια πολιτική σκηνή και αφετέρου στην εξασφάλιση «σοβαρών οικονομικών ανταλλαγμάτων», που θα είναι σε θέση να οδηγήσουν σε ξελάσπωμα της τουρκικής οικονομίας. Ο Τούρκος πρόεδρος αναμένεται να φτάσει σήμερα στη Νέα Υόρκη, όπου σύμφωνα με το πρόγραμμά του, θα παραμείνει μέχρι τις 22 Σεπτεμβρίου, για να συμμετάσχει στις εργασίες της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Τούρκοι αξιωματούχοι, οι οποίοι συναντήθηκαν με ευρωπαίους επισήμους, έδωσαν τις τελευταίες μέρες «ενδεικτικά μηνύματα» αναφορικά με τις θέσεις που θα μεταφέρει ο Ερντογάν. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ο Τούρκος πρόεδρος επενδύει στο αφγανικό/προσφυγικό, προκειμένου να εξασφαλίσει την αναβάθμιση του ρόλου και των σχέσεων της Τουρκίας τόσο με την Ε.Ε. όσο και με τον ΟΗΕ, με πρόσχημα την «ανάγκη χάραξης μιας παγκόσμιας στρατηγικής», στην οποία, όπως διαμηνύθηκε, «η Άγκυρα πρέπει να είναι παρούσα». Ο κ. Ερντογάν αναμένεται, όπως μας λέχθηκε, να χρησιμοποιήσει το βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ για «να τραβήξει την προσοχή της υφηλίου στο προσφυγικό και στην παράτυπη μετανάστευση που έχει προκληθεί λόγω Συρίας και Αφγανιστάν», επιδιώκοντας προφανώς να εξασφαλίσει πολιτικά και οικονομικά κέρδη.

Σε πολιτικό επίπεδο και σε ό,τι αφορά στον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών και ειδικότερα στο Συμβούλιο Ασφαλείας, ο κ. Ερντογάν θεωρεί ότι θα πρέπει να αναδιαρθρωθεί και να μετασχηματιστεί, ώστε τα μόνιμα μέλη να μην είναι πλέον πέντε αλλά είκοσι, με τη μία θέση προφανώς να καταλαμβάνεται «δικαιωματικά» από την Τουρκία. Η εν λόγω θέση του Τούρκου προέδρου ότι «ο κόσμος είναι μεγαλύτερος από 5» δεν είναι μεν καινούργια, αλλά οι εξελίξεις στο μέτωπο του Αφγανιστάν και τα προβλεπόμενα μεταναστευτικά ρεύματα, κατά κύριο λόγο, σε συνδυασμό με την πανδημία, εκτιμάται ότι παρέχουν τη δυνατότητα στην Άγκυρα να επαναφέρει επιτακτικά τις διεκδικήσεις της. Στο ίδιο ακριβώς πλαίσιο της αναβάθμισης του ρόλου των σχέσεων της Τουρκίας, επίσημοι στην Άγκυρα διεμήνυσαν προς αντιπροσωπεία κοινοτικών επισήμων ότι «είναι καιρός η Ε.Ε. να προσεγγίσει θετικότερα την Τουρκία και να ανοίξει τις πόρτες της σε συνεργασία σε όλους τους τομείς και κυρίως σε θέματα ασφάλειας και άμυνας», κάτι που είχε αναφέρει και ο ίδιος ο Ταγίπ Ερντογάν σε πρόσφατη τηλεφωνική επικοινωνία με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Σαρλ Μισέλ. Θέτοντας θέμα συμμετοχής της Τουρκίας στη Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία PESCO, στην οποία συμμετέχουν 25 κράτη-μέλη της Ε.Ε., περιλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας και φλερτάροντας με την πώληση τουρκικών οπλικών συστημάτων, μεταξύ των οποίων και drones, στην εν λόγω διακυβερνητική συνεργασία των «25».

Λίγες μέρες πριν από την αναχώρησή του για τη Νέα Υόρκη, ο κ. Ερντογάν φρόντισε να καταστήσει το Βερολίνο κοινωνό των τουρκικών διεκδικήσεων και αιτημάτων

Έγγραφο της Ε.Ε., το οποίο εξασφάλισε η «Κ», καταγράφει δυσφορία της Άγκυρας λόγω «ανταγωνισμού» με το Κατάρ για τη διαχείριση του αεροδρομίου της Καμπούλ.

Ο Τούρκος πρόεδρος θεωρεί ότι πρέπει να αναδιαρθρωθεί το Συμβούλιο Ασφαλείας, ώστε τα μόνιμα μέλη να μην είναι πλέον πέντε αλλά είκοσι.

και σε οικονομικό επίπεδο. Αυτό πάντως που καθιστά ακόμη πιο ενδιαφέρουσα την κίνηση Ερντογάν, είναι το γεγονός ότι αποδέκτης της δεν ήταν η Άγκελα Μέρκελ ή οι Χριστιανοδημοκράτες γενικότερα, αλλά οι Σοσιαλιστές που σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις προηγούνται στις επικείμενες εκλογές της 26ης Σεπτεμβρίου στη Γερμανία και εκτιμάται ότι θα έχουν τον πρώτο λόγο για τον σχηματισμό κυβέρνησης.

Ο κ. Ερντογάν επέλεξε λοιπόν να επικοινωνήσει με τον Σοσιαλιστή πρόεδρο της Γερμανίας Φρανκ Βάλτερ Στάινμαϊερ, παραμονές εκλογών και του «υπενθύμισε», όπως μας λέχθηκε, τις «υποχρεώσεις» που έχει αναλάβει η Ε.Ε. έναντι της Άγκυρας, αναφορικά με το προσφυγικό. Αφού ζήτησε επικαιροποίηση της ευρωτουρκικής Δήλωσης (σ.σ. όπως αποκαλείται η συμφωνία) της 18ης Μαρτίου 2016, επανέλαβε μια προς μία τις τουρκικές διεκδικήσεις, με πρώτη και σημαντικότερη, αυτή της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης, η οποία εκτιμάται ότι μεσοπρόθεσμα θα προσφέρει σωσίβιο στην τουρκική οικονομία, εκτινάσσοντας τον ευρωτουρκικό όγκο εμπορικών συναλλαγών από 140 δισεκατομμύρια ευρώ στα 320 δισεκατομμύρια ευρώ, ετησίως. Ο κ. Ερντογάν ζήτησε ακόμη τη λήψη «πολιτικής απόφασης» από την Ε.Ε., αφενός για «επανενεργοποίηση» της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας και για ξεπάγωμα διαπραγματευτικών κεφαλαίων και αφετέρου για ελευθέρωση των ευρωπαϊκών θεωρήσεων διαβατηρίων για όλους τους Τούρκους πολίτες. Κάτι που ερμηνεύεται ως αίτημα παράκαμψης της υποχρέωσης της Άγκυρας να εκπληρώσει τον οδικό χάρτη και τις πέντε προϋποθέσεις (benchmarks-οροδείκτες) που απαιτούνται από την Ε.Ε., για ελευθέρωση των θεωρήσεων. Ο Τούρκος πρόεδρος επανέλαβε την «ανάγκη οικονομικής στήριξης» της Τουρκίας από την Ε.Ε. «απευθείας» προς την τουρκική κυβέρνηση (και όχι μέσω μη κυβερνητικών οργανώσεων) για τη φιλοξενία των Σύρων προσφύγων σε τουρκικό έδαφος, καθώς και για όσο διάστημα διαρκεί (open-ended). Σημειώνεται ότι η Ε.Ε. έχει ήδη εγκρίνει τρία επιπλέον δισεκατομμύρια ευρώ βοήθεια προς την Τουρκία, ενώ τα προηγούμενα χρόνια είχαν διατεθεί συνολικά 6,5 δισεκατομμύρια ευρώ από την Ε.Ε. για τους Σύρους πρόσφυγες που διαμένουν σε τουρκικό έδαφος. Ο Τούρκος πρόεδρος, με πρόσχημα το αφγανικό/προσφυγικό, αναμένεται να επαναλάβει τα τουρκικά αιτήματα με κάθε ευκαιρία στο πλαίσιο επαφών και στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Πληροφορίες που αφέθηκαν να διαρρεύσουν από τουρκικούς κύκλους, ανέφεραν ακόμη ότι ο Τούρκος πρόεδρος ενδέχεται να επιδιώξει στη διάρκεια της παραμονής του στη Νέα Υόρκη, να συναντηθεί με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν και τον πρωθυπουργό του Ισραήλ Νταφτάλι Μπένετ, με προφανή στόχο τη «διόρθωση» των σχέσεων με τις δύο χώρες.

Μήλο της έριδος το αεροδρόμιο

Ενοχλημένη εμφανίζεται η Τουρκία αναφορικά με τις εξελίξεις στο αεροδρόμιο της Καμπούλ, το οποίο τείνει να καταστεί μήλο της έριδος, καθώς εκτιμάται ότι θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο στα χέρια του Ερντογάν, προκειμένου να εξασφαλίσει πολιτικά και οικονομικά κέρδη από την Ε.Ε. και ενδεχομένως και από τις ΗΠΑ. Έγγραφο της Ε.Ε, το οποίο εξασφάλισε η «Κ», αναφέρει ότι Τούρκοι αξιωματούχοι που συναντήθηκαν με ευρωπαίους επισήμους, τους ανέφεραν ότι είχαν εξασφαλίσει δέσμευση της προηγούμενης κυβέρνησης του Αφγανιστάν ότι η διαχείριση του αεροδρομίου θα γινόταν από την Τουρκία. Ωστόσο, μετά τη νέα κατάσταση πραγμάτων, οι Ταλιμπάν ανέφεραν ότι η μόνη βοήθεια που επιθυμούν από την Τουρκία είναι «τεχνικής φύσεως» και ότι η διαχείριση του αεροδρομίου θα γίνεται από τους ίδιους. Σύμφωνα με το εσωτερικό έγγραφο της Ε.Ε., τα πράγματα περιπλέκονται ακόμη περισσότερο, καθώς οι Τούρκοι επίσημοι μετέφεραν προς την Ε.Ε. ότι η Άγκυρα είναι «δυσαρεστημένη» και με την εμπλοκή του Κατάρ στο ζήτημα της διαχείρισης του αεροδρομίου. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο έγγραφο, το Κατάρ λειτουργεί «ανταγωνιστικά» στο ζήτημα, κάτι που έχει «δυσαρεστήσει» την Άγκυρα.

Η **κάρτα** που σε **ταξιδεύει** είναι εδώ.

Τώρα, κάνοντας τις καθημερινές σου αγορές με την **AEGEAN Mastercard** από την Τράπεζα Κύπρου, **συγκεντρώνεις μίλια** για ταξίδια και απολαμβάνεις μοναδικά προνόμια.

Απόκτησε την κάρτα που σε ταξιδεύει μέχρι 31/12, **επωφελήσου δωρεάν συνδρομής** για 6 μήνες και ξεκίνα τα ταξίδια.

bankofcyprus.com.cy
800 00 800

Τράπεζα Κύπρου

Με χαμηλές προσδοκίες η συνάντηση, ωστόσο διπλωματικοί κύκλοι δεν αποκλείουν να υπάρξουν εκπλήξεις.

Δόθηκε πρόταση για την αποκεντρωμένη

Τα Ηνωμένα Εθνη, η Μεγάλη Βρετανία και η Ευρωπαϊκή Ενωση έχουν ήδη το περιεχόμενο της πρότασης και το μελετούν

ΤΗΣ ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Συγκεκριμένο και λεπτομερές περιεχόμενο του πώς η ε/κ πλευρά βλέπει την αποκεντρωμένη ομοσπονδία να εφαρμόζεται έχει αποστείλει εδώ και κάποιους μήνες η κυβέρνηση στον διεθνή παράγοντα. Όπως γνωρίζει η «Κ», το περιεχόμενο είναι ήδη εις γνώσιν των Ηνωμένων Εθνών, της Ε.Ε., αλλά και της Βρετανίας. Καθόλου τυχαίο και το γεγονός ότι όσα ανέφερε στη συνέντευξή του ο Στίβεν Λίλι στην «Κ» περί αποκεντρωμένης ομοσπονδίας δεν προκάλεσαν έκπληξη στην ε/κ πλευρά. Σύμφωνα με διπλωματικούς κύκλους, αφορμή για την ενδελεχή καταγραφή του τι περιλαμβάνει η αποκεντρωμένη ομοσπονδία και η αποστολή του στους ενδιαφερόμενους, υπήρξε το γεγονός ότι διεθνείς παράγοντες επέκριναν την ε/κ πλευρά ότι δεν ξέρει τι θέλει στο Κυπριακό. Η πρόταση είχε δημιουργηθεί πριν από τη διάσκεψη στη Γενεύη, ωστόσο δόθηκε στη συνέχεια σε εμπλεκόμενους φορείς. Μάλιστα, κατά τη διάρκεια της πρόσφατης σύσκεψης της διαπραγματευτικής ομάδας στο Κυπριακό, ο πρώην υπουργός Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης εξέφρασε την άποψη πως η πρόταση της ε/κ πλευράς για αποκεντρωμένη ομοσπονδία, θα έπρεπε να κατατεθεί στην τελευταία διάσκεψη στη Γενεύη.

Ήδη υπήρξαν διαβουλεύσεις και σκέψεις για το πώς θα ανακινηθεί το Κυπριακό μεταξύ των οποίων και ο επικεφαλής του κυπριακού στο Foreign office Ajay Sharma, που προχώρησε σε διαβουλεύσεις και επαφές το περασμένο διάστημα μαζί με τον Ε/κ διαπραγματευτή ούτως ώστε να βρεθεί κοινή συνισταμένη. Η «Κ» είχε αποκαλύψει στα τέλη του Αυγούστου, ότι υπάρχει ήδη μία συζήτηση διεύρυνσης των έξι σημείων του πλαισίου Γκουτέρες σε δέκα ούτως ώστε να συζητούνται ανά ζεύγη. Με αυτόν τον τρόπο, όπως σημειώνουν διπλωματικοί κύκλοι, θα μπορεί να συζητείται παράλληλα το εδαφικό με το περιουσιακό ή οι εγγυήσεις με την κυριαρχική ισότητα. Διπλωματικοί κύκλοι πάντως δεν βλέπουν αρνητικά το ενδεχόμενο παραχώρησης κυριαρχικής ισότητας σε συγκεκριμένες πτυχές, όπως είναι ο τουρισμός, η παιδεία και ο πολιτισμός. Στην εξίσωση της νέας προσπάθειας αναμένεται να μπει και το ζήτημα της συνιδιοκτησίας των Τ/κ και τα ίσα εγγενή δικαιώματα «inherent rights». Ένα ζήτημα το οποίο εντείνει τις αντιδράσεις πολιτικών κύκλων ότι ισούται με συνομοσπονδία. Αυτό, όπως λέγεται, θα ανακινήσει τη συζήτηση και θα αποτελέσει εν πολλοίς τον περιβόητο τετραγωνισμό του κύκλου. Οι Τ/κ, για παράδειγμα, θα μπορούν να το δεχτούν και θα χρησιμοποιούν ως επιχείρημα ότι μπορούν να δημιουργήσουν ένα νέο κράτος. Η ε/κ πλευρά από την άλλη θα σταθεί στο ότι δε μπορούν να δημιουργηθούν δύο κράτη στην Κύπρο.

Ο Ιωάννης Κασουλίδης, εξέφρασε την άποψη πως η πρόταση για αποκεντρωμένη ομοσπονδία θα έπρεπε να κατατεθεί στην τελευταία διάσκεψη στην Γενεύη.

Πάντως, ενώ στο παρασκήνιο υπάρχουν διάφορες προσπάθειες άρσης του αδιεξόδου, η ε/κ πλευρά μεταβαίνει με χαμηλές προσδοκίες στη Νέα Υόρκη. Χαμηλές προσδοκίες, καθώς η επίσκεψη Λουτ δεν κατέστη εφικτή, αφού είχε διαμηνύσει πως υπήρχε σοβαρή διάσταση απόψεων μεταξύ των δύο πλευρών και κατ' επέκταση δεν υπήρχε λόγος καθόδου στο νησί. Αυτό που επιχειρήθηκε πάντως στο παρασκήνιο, παρά και τη δεδηλωμένη διάσταση απόψεων, είναι μία άτυπη συνάντηση του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκουτέρες με τους δύο ηγέτες, χωρίς να αποκλείεται και μία κοινή σύντομη δήλωση που να εκφράζει ετοιμότητα για να επαναρχίσουν οι συνομιλίες και χωρίς ωστόσο να υπεισέρχονται σε λεπτομέρειες.

Ήδη ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης επιβεβαίωσε πως πρόκειται να παρακαθήσουν σε γεύμα με τον Αντόνιο Γκουτέρες και τον Τ/κ ηγέτη Ερσίν Τατάρ, ενώ όπως αποκάλυψε η ηλεκτρονική «Κ» η συνάντηση θα γίνει στις 27 Σεπτεμβρίου. Μία τριμερή συνάντηση, επιχειρούσε το τελευταίο διάστημα, τόσο η ε/κ πλευρά όσο και η Βρετανία για να ανακινηθεί η διαδικασία. Ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών ήταν βεβαίως διστακτικός δεδομένης της διάστασης απόψεων αλλά και του σοβαρού κινδύνου για ναυάγιο. Σε αυτό το πλαίσιο, για να διασκεδάσει και τις επιφυλάξεις Γκουτέρες, ο πρόεδρος είχε αποστείλει στα τέλη του Αυγούστου επιστολή στον γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκουτέρες το περιεχόμενο της οποίας αποκάλυψε στις 5 Σεπτεμβρίου η «Κ». Στην επιστολή ο πρόεδρος επαναλάμβανε ουσιαστικά την ετοιμότητα για μια τριμερή συνάντηση στη Νέα Υόρκη και υπογράμμιζε πως βάση της λύσης πρέπει να είναι τα ψηφίσματα των Η.Ε., οι Συμφωνίες Κορυφής, το ευρωπαϊκό κεκτημένο κ.λπ. Αν και η Τουρκία δεν ευνοεί μία τέτοια εξέλιξη, η πρόσφατη αναφορά του Τ/κ ηγέτη Ερσίν Τατάρ, πως θα παρευρεθεί σε δείπνο, αν του ζητηθεί από τον Αντόνιο Γκουτέρες, ανακίνησε τις ελπίδες για ένα δείπνο των τριών. Αυτό ήταν κάτι που επιχειρούσε να κλειδώσει και η ε/κ πλευρά το τελευταίο διάστημα. Το κατά πόσο μπορεί να βγει κάτι από το πρόγευμα, είναι επί του παρόντος ανοικτό. Αν και οι προσδοκίες είναι χαμηλές, υπάρχουν διπλωματικοί κύκλοι που υπενθυμίζουν ότι τα δείπνα πολλές φορές έκρυβαν εκπλήξεις. Ενδεικτικό το δείπνο της 1ης Δεκεμβρίου 2016 με το οποίο κλείδωσε η πενταμερής, αλλά και το δείπνο στη Νέα Υόρκη που οδήγησε στο Κραν Μοντανά. Προς το παρόν πάντως δεν έχει κλειδώσει η ημερομηνία.

Η Λουτ και το σενάριο διαδοχής της

Μαζί με το ανοικτό της ημερομηνίας που θα διεξαχθεί το πρόγευμα, στο παρασκήνιο συζητείται και το ποιο θα είναι το μέλλον της Τζέιν Χολ Λουτ. Υπενθυμίζεται πως δεν έχει ακόμη διοριστεί ειδική απεσταλμένη του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών για το Κυπριακό, αλλά λειτουργεί ακόμη ως ειδική σύμβουλος. Για να μπορέσει να διοριστεί ως ειδική απεσταλμένη θα πρέπει να πάρει την έγκριση του Συμβουλίου Ασφαλείας. Επί του παρόντος αρνητικά βλέπει τον διορισμό της η Ρωσία και η Κίνα για λόγους που δεν συνδέονται με το Κυπριακό. Σε αυτό το πλαίσιο τίθεται ζήτημα για το αν θα συνεχίσει ως έχει ή αν θα διοριστεί άλλο πρόσωπο ως ειδικός απεσταλμένος για το κυπριακό. Ήδη διπλωματικές πηγές, σημειώνουν πως έχει ήδη γνωστοποιήσει την παραίτησή της και αναμένεται να υπάρξουν εξελίξεις στο θέμα διαδοχής της.

Με την ελπίδα της Τριμερούς στις ΗΠΑ ο Τατάρ

Η Αγκυρα βιάστηκε να κλείσει το κεφάλαιο ομοσπονδία, θεωρούν Τούρκοι διπλωμάτες

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Προς τα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας, ο ηγέτης της τουρκοκυπριακής κοινότητας ετοίμαζε τις αποσκευές του για το πρώτο ταξίδι του στη Νέα Υόρκη με την ιδιότητα του ηγέτη της τουρκοκυπριακής κοινότητας, για να πραγματοποιήσει επαφές με τον ΟΗΕ και τη διεθνή κοινότητα. Στόχος της τ/κ κοινότητας είναι η προβολή της λύσης των δύο κρατών, με τον κ. Τατάρβ να μην αποκλείει το ενδεχόμενο μιας τριμερούς συνάντησης με τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ. Πηγές που παρακολουθούν το Κυπριακό από τη σκοπιά της τ/κ ηγεσίας, τονίζουν ότι η τριμερής συνάντηση θα εξαρτηθεί από τις διαθέσεις του γ.γ. και κυρίως την τελική απόφαση της ελληνοκυπριακής πλευράς. Την ίδια ώρα, στην Άγκυρα έμπειροι Τούρκοι διπλωμάτες αμφισβητούν πολλές από τις πρωτοβουλίες που λαμβάνουν από κοινού ηγεσία Τατάρ και Άγκυρα.

Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες της «Κ», η επίσκεψη του Τ/κ ηγέτη και των στενών συνεργατών του στη Νέα Υόρκη θα ξεκινήσει στις 18 Σεπτεμβρίου και θα διαρκέσει ενδεχομένως μέχρι τις 27-28 Σεπτεμβρίου. Οι συνεργάτες του κ. Τατάρ αποφεύγουν να τοποθετηθούν για την ημερομηνία που ο Τ/κ ηγέτης θα επιστρέψει στο νησί και αυτό διότι, κατά τις επόμενες ημέρες, με πρωτοβουλία του ΟΗΕ, οι δύο ηγέτες ενδέχεται να συναντηθούν με τον γ.γ. ΟΗΕ. Μια τέτοια εξέλιξη θα άλλαζε το πρόγραμμα των ε/κ και τ/κ αντιπροσωπειών που επισκέπτονται τη Νέα Υόρκη.

Σε ό,τι αφορά το ενδεχόμενο της τριμερούς συνάντησης, ο κ.Τατάρ τηρεί επιφυλακτική στάση και προσεγγίζει θετικά την ιδέα της Τριμερούς. «Αν και εφόσον πραγματοποιηθεί η συνάντηση των δύο ηγετών με τον γ.γ., ο ΟΗΕ θα έχει την ευκαιρία να ακούσει για ακόμη μία φορά τις θέσεις και ιδέες των δύο πλευρών για το μέλλον του Κυπριακού. Η δική μας πλευρά θα συμμετάσχει σε αυτήν τη συνάντηση με θετική ατζέντα, υπογραμμίζοντας πάντα τη σημασία της λύσης των δύο κρατών, της ίσης κυριαρχίας και της επίλυσης του Κυπριακού πάνω σε μια νέα, φρέσκια και άκρως ωφέλιμη για όλες τις πλευρές βάση», σημείωνε την προηγούμενη εβδομάδα μια καλά ενημερωμένη τ/κ πηγή της «Κ».

Ο κ. Τατάρ μεταβαίνει στη Νέα Υόρκη και προετοιμάζεται για τη συνάντησή του με τον γ.γ., τον Ε/κ ηγέτη και τους ξένους διπλωμάτες επιμένοντας στη σημασία της ιδέας της ίσης κυριαρχίας.

Το τελευταίο διάστημα η «Κ» πληροφορείται ότι Τούρκοι διπλωμάτες, κυρίως πρώην υψηλόβαθμα στελέχη του τουρκικού ΥΠΕΞ, κάνουν δεύτερες σκέψεις για τη λύση των δύο κρατών.

Ο κ. Τατάρ μεταβαίνει στη Νέα Υόρκη και προετοιμάζεται για τη συνάντησή του με τον γ.γ., τον Ε/κ ηγέτη και τους ξένους διπλωμάτες επιμένοντας στη σημασία της ιδέας της ίσης κυριαρχίας. Λίγο πριν από το ταξίδι του στις ΗΠΑ, ο κ. Τατάρ ξεκαθάρισε ότι δεν διατίθεται να συζητήσει άλλη φόρμουλα λύσης στο Κυπριακό, εκτός από αυτήν των δύο κρατών.

Για την ηγεσία του κ. Τατάρ αυτό που ενέχει ιδιαίτερη σημασία είναι η αναγνώριση και κατοχύρωση της ύπαρξης ενός κυρίαρχου, ανεξάρτητου κράτους στο βόρειο τμήμα της Κύπρου. Εφόσον η ε/κ πλευρά και ο διεθνής παράγοντας αποδεχθούν αυτήν την ιδέα, η τ/κ πλευρά υπόσχεται ότι στο Κυπριακό θα αναδυθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για ένα νέο μοντέλο δικοινοτικής συνεργασίας και μια διαδικασία πάρε-δώσε που θα ικανοποιήσει αρκετά αιτήματα της ε/κ πλευράς.

Δεύτερες σκέψεις Αγκυρας

Τις εξελίξεις των επόμενων εικοσιτετράωρων στο Κυπριακό παρακολουθεί από κοντά η τουρκική διπλωματία. Παρά το γεγονός ότι η Άγκυρα δεν αναμένει «θαύματα» στη Νέα Υόρκη, προσεγγίζει ως σημαντικές τις εξελίξεις των επόμενων ωρών, κυρίως με το σκεπτικό ότι επιφυλάσσουν αντίκτυπο για την προσπάθεια τροποποίησης της βάσης του κυπριακού ζητήματος. Οι αξιωματούχοι του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών χαρακτηρίζουν ως σημαντικά τα νέα μηνύματα που θα λάβει ο κ. Τατάρ από τον διεθνή παράγοντα και φυσικά τον ΟΗΕ. Τη στιγμή που το ταξίδι του κ. Τατάρ βρίσκεται υπό το μικροσκόπιο του τουρκικού ΥΠΕΞ, στα «πηγαδάκια» του τουρκικού διπλωματικού σώματος ξεχωρίζει μια ενδιαφέρουσα συζήτηση. Το τελευταίο διάστημα η «Κ» πληροφορείται ότι Τούρκοι διπλωμάτες, κυρίως πρώην υψηλόβαθμα στελέχη του τουρκικού ΥΠΕΞ, κάνουν δεύτερες σκέψεις για τη λύση των δύο κρατών. Παρά το γεγονός ότι οι αντιπολιτευόμενες φωνές στο τουρκικό διπλωματικό σώμα συμφωνούν με τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου και τους συνεργάτες του ως προς την «αδιαλλαξία» της ε/κ πλευράς σε ζωτικής σημασίας ζητήματα, εκφράζουν δύο βασικούς προβληματισμούς. Πρώτον, ορισμένοι έμπειροι Τούρκοι διπλωμάτες έχουν την άποψη ότι η Άγκυρα βιάστηκε να κλείσει το κεφάλαιο της ομόσπονδης Κύπρου. Μετά το Κραν Μοντάνα, η τουρκική διπλωματία, αντί να επιχειρήσει να ανοίξει το κεφάλαιο της λύσης των δύο κρατών, έπρεπε να επικεντρωθεί σε μια διαδικασία-εξπρές στο Κυπριακό. Σε μια τέτοια περίπτωση οι πλευρές θα συμφωνούσαν για μια συνοπτική διαδικασία με χρονοδιάγραμμα, η οποία θα είχε έναν και μοναδικό στόχο: το ξεκαθάρισμα ουσιαστικών πτυχών του Κυπριακού. Αποδέχονται οι Ε/κ την πολιτική ισότητα σε όλα τα επίπεδα δίχως εκπτώσεις και δεύτερες σκέψεις; Γίνεται κατανοητό ότι το σύστημα των εγγυήσεων θα έχει συνέχεια, τουλάχιστον για αρκετά χρόνια μετά την ίδρυση της ομόσπονδης Κύπρου, με προϋπόθεση την άμεση απόσυρση μεγάλου τμήματος ξένων στρατευμάτων; Μέσα σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα, οι πλευρές θα καλούνταν να απαντήσουν σε αυτά τα κρίσιμα ερωτήματα. Και στο τέλος αυτής της διαδικασίας είτε θα άνοιγε ο δρόμος για την τελική λύση είτε θα ερχόταν η στιγμή του τελικού διαζυγίου. Σε κάθε περίπτωση, με ή δίχως λύση, θα άνοιγε ο δρόμος για την επιστροφή των Τ/κ στην διεθνή κοινότητα. Τέλος, οι υποστηρικτές της παραπάνω πρότασης δεν συμφωνούν με την απόρριψη της ε/κ πρότασης για το Βαρώσι, η οποία κατατέθηκε στη Γενεύη τον περασμένο Απρίλιο. «Παράλληλα με τη διαδικασία εξπρές έπρεπε να αρπάξουμε αυτήν την ευκαιρία, να ανοίξουμε το Έρτζαν και το λιμάνι της Αμμοχώστου και να προετοιμάσουμε την ΤΔΒΚ για την επόμενη ημέρα στο Κυπριακό, είτε για τη λύση είτε για το διαζύγιο», σημειώνει για το συγκεκριμένο ζήτημα μια τουρκική πηγή που δεν επιθυμεί να κατονομαστεί.

Εφικτή μια υγιής σχέση Ελλάδας-Τουρκίας

Ο δήμαρχος Κωνσταντινούπολης Εκρέμ Ιμάμογλου μιλάει στην «Κ» λίγο πριν από την πρώτη του επίσκεψη στην Αθήνα

Συνέντευξη στους **ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ** *και* **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΕΛΛΙΣ**

Ο Εκρέμ Ιμάμογλου ίσως είναι το πιο πολυσυζητημένο πρόσωπο της αντιπολίτευσης στην Τουρκία, καθώς πρόκειται για τον πρώτο πολιτικό που νίκησε το κυβερνών κόμμα ΑΚΡ στον δήμο της Κωνσταντινούπολης. Πριν από λίγες ημέρες η πρόεδρος του Καλού Κόμματος τον παρομοίασε με τον «Μωάμεθ τον Πορθητή», προκαλώντας αντιδράσεις. Οταν μάλιστα ερωτάται αν θα είναι υποψήφιος για την προεδρία της χώρας δεν απαντάει. Σημειώνει όμως με νόημα: Το γεγονός ότι δημοσιογράφοι και μέσα ενημέρωσης που αισθάνονται κοντά στον πρόεδρο συζητούν καθημερινά για υποψήφιο πρόεδρο, ενώ υπάρχει πολύς χρόνος για τις εκλογές, αποτελεί στην πραγματικότητα μια ομολογία από τους ίδιους ότι υπάρχει πρόβλημα διοίκησης στη χώρα.

Στη συνέντευξή του στην «Κ» επικαλείται το παράδειγμα της προσέγγισης Παπανδρέου - Τζεμ για να υπογραμμίσει ότι είναι δυνατή μια υγιής και ειρηνική σχέση ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία, και χαρακτηρίζει «καθήκον μας» τη συνέχιση αυτής της διαδικασίας με αμοιβαίες διπλωματικές κινήσεις και ισχυρές σχέσεις που καλύπτουν όλους τους τομείς της ζωής.

– Ποιος είναι ο σκοπός της επίσκεψής σας στην Αθήνα;

– Την Αθήνα θα την επισκεφθώ για πρώτη φορά και ήταν ανάμεσα στις πόλεις που ήθελα να δω. Εύχομαι αυτό το πρώτο μου ταξίδι να δημιουργήσει ωραίες ευκαιρίες και να συρρικνώσουμε το κενό της μη επίσκεψής μου μέχρι σήμερα. Με τον δήμαρχο της Αθήνας κύριο Κώστα Μπακογιάννη ήμασταν μαζί κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του στην Κωνσταντινούπολη (σ.σ. σε όλη τη συνέντευξη ο κ. Ιμάμογλου χρησιμοποιεί την ονομασία Istanbul), αυτήν τη φορά θα είμαστε μαζί στην Αθήνα. Αυτήν την επίσκεψη μπορούμε να τη δούμε ως μια ισχυρή επικοινωνία μεταξύ της Κωνσταντινούπολης και της Αθήνας, καθώς η διπλωματία μεταξύ των πόλεων συμβάλλει σημαντικά στη διπλωματία μεταξύ των χωρών. Η σύγχρονη δημοκρατία δίνει στις πόλεις μεγάλη δύναμη και ευθύνη, με βάση τη διεθνή ειρήνη. Ως δύο δήμαρχοι ενεργούμε με αυτήν την επίγνωση.

– Πώς βλέπετε το μέλλον των σχέσεων της χώρας σας με την Ελλάδα;

– Η Τουρκία και η Ελλάδα σε πολλούς τομείς έχουν κοινό πολιτισμό, κοινό παρελθόν και κοινή ιστορία. Αυτές οι κοινές αξίες θα πρέπει να φέρουν στο προσκήνιο τη συνύπαρξη, παρά τα προβλήματα. Με αυτήν την επίγνωση, ο στόχος της διατήρησης της φιλίας και της ειρηνευτικής διαδικασίας που ξεκίνησαν ο Ατατούρκ και ο Βενιζέλος θα πρέπει πάντα να σημειώνει πρόοδο, ακόμη και αν περνάει δύσκολες στιγμές κατά καιρούς. Ο αξέχαστος διάλογος που δημιουργήθηκε μεταξύ του υπουργού Εξωτερικών μας, του αείμνηστου Ισμαήλ Τζεμ, και του Γιώργου Παπανδρέου στο πρόσφατο παρελθόν, αποκάλυψε επίσης ότι είναι δυνατή μια υγιής και ειρηνική σχέση. Είναι καθήκον μας να συνεχίσουμε αυτήν τη διαδικασία με αμοιβαία διπλωματία και ισχυρές σχέσεις που καλύπτουν όλους τους τομείς της ζωής.

> *Θα ήταν επωφελέςγια την Ελλάδα να δώσει προτεραιότητα στις προοπτικές της Τουρκίας και όχι στα προβλήματα. Αυτό το όφελος θα κάνει την περιοχή μας ισχυρότερη και πιο ειρηνική.*

«Αντιμετωπίζουμε κοινά προβλήματα, όπως η υπερβολική μεταναστευτική ροή και η υπερθέρμανση του πλανήτη. Οι δύο γειτονικές χώρες πρέπει να διατηρούν πάντα ανοιχτούς τους διαύλους διαλόγου», λέει ο κ. Ιμάμογλου.

– Ως δήμαρχοι των μεγαλύτερων πόλεων των δύο χωρών, τι πιστεύετε ότι μπορεί να γίνει για να φέρει τους λαούς πιο κοντά;

– Σε περιφερειακό επίπεδο αντιμετωπίζουμε κοινά προβλήματα, όπως η υπερβολική μεταναστευτική ροή και η υπερθέρμανση του πλανήτη. Οι δύο γειτονικές χώρες πρέπει να διατηρούν πάντα ανοιχτούς τους διαύλους διαλόγου μπροστά σε τέτοια προβλήματα. Με την ορθολογική προσέγγιση των προβλημάτων μπορούμε να φωτίσουμε το μέλλον μας με συνεργασία.

Θα ήθελα να επαναλάβω ότι οι δύο χώρες είναι ήδη πολιτιστικά κοντά μεταξύ τους. Κοιτάξτε, ο θρυλικός μουσικός της Ελλάδας και του κόσμου, ο Μίκης Θεοδωράκης, τον οποίο χάσαμε στις αρχές αυτού του μήνα και μνημονεύουμε με μεγάλο σεβασμό και ευγνωμοσύνη, για πρώτη φορά πάτησε το πόδι του στην Τουρκία στην Κωνσταντινούπολη. Η σχέση που καθιέρωσε με τον πολύτιμο καλλιτέχνη της χώρας μας Ζουλφού Λιβανελί άφησε μια ιστορική μνήμη στην πόλη μας. Η φιλία τους κράτησε 40 χρόνια. Πιστεύω ότι εμείς ως οι δήμαρχοι της Κωνσταντινούπολης και της Αθήνας, κρατώντας ζωντανό αυτό το παράδειγμα, θα αναπτύξουμε πολύτιμες συνεργασίες που θα διαρκέσουν πολλά χρόνια.

– Μιλάτε συχνά για το μεταναστευτικό πρόβλημα. Ποια είναι η κατάσταση στην Κωνσταντινούπολη και πώς την αντιμετωπίζετε;

– Η Κωνσταντινούπολη έχει γίνει η μητρόπολη που φιλοξενεί τους περισσότερους πρόσφυγες στον κόσμο. Διαχειριζόμαστε μια αρχαία πόλη που φιλοξενεί νόμιμους και παράτυπους μετανάστες και πρόσφυγες διαφορετικών προφίλ. Σύμφωνα με τα δεδομένα μας αντιμετωπίζουμε έναν αριθμό 1,6 εκατομμυρίου – ίσως και πάνω από 2 εκατομμύρια, συμπεριλαμβανομένων των μη εγγεγραμμένων. Δεν είναι δυνατόν να εξυπηρετηθεί ένας τέτοιος παράτυπος μεταναστευτικός όγκος μόνο με τους πόρους μιας πόλης και μόνο ενός δήμου. Και όλοι όσοι ζουν στην πόλη πληρώνουν το τίμημα αυτού του βάρους. Ως Μητροπολιτικός Δήμος Κωνσταντινούπολης, παρά τις δυσκολίες, έχουμε συμπεριλάβει στον πυρήνα της πολιτικής μας να παράσχουμε συνθήκες ανάπτυξης και ειρηνικής συνύπαρξης. Αφού αναλάβαμε καθήκοντα, δημιουργήσαμε τη μονάδα μετανάστευσης, επικεντρωθήκαμε στη συλλογή δεδομένων επειδή γνωρίζουμε την αξία τους σε αυτόν τον τομέα και δημιουργήσαμε την έκθεση «Ερευνα Μετανάστευσης της Κωνσταντινούπολης».

Με τη συνεργασία και τη στήριξη της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες πραγματοποιήσαμε επίσης ισχυρές συνεργασίες σε αυτόν τον τομέα. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας παρέχουμε σημαντικές υπηρεσίες υγείας και υγιεινής στους μετανάστες. Πραγματοποιούμε πολλές ακόμη εργασίες, όμως πιστεύω ότι το συντομότερο δυνατόν θα υπάρξει γαλήνη στις χώρες των μεταναστών τους οποίους φιλοξενούμε, για να επιστρέψουν με ειρήνη και ασφάλεια στις χώρες τους.

– Πιστεύετε ότι η Ελλάδα μπορεί να παίξει ρόλο στην προσέγγιση της Τουρκίας με την Ε.Ε.;

– Είμαι δήμαρχος που θεωρεί ζωτικής σημασίας για την Τουρκία τον στόχο της Ε.Ε. Από αυτήν την άποψη θα ήθελα να έχω τη μεγαλύτερη συμβολή σε κάθε πρόοδο της χώρας μου. Η Ελλάδα, από την άλλη πλευρά, άδραξε αυτήν την ευκαιρία πριν από χρόνια και είχε μια σημαντική εξέλιξη. Η Ε.Ε. πρεσβεύει τη διάδοση των αξιών της ευημερίας, της ειρήνης και της δημοκρατίας. Πιστεύω ότι η Τουρκία θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά σε αυτήν την Ενωση. Η υλοποίηση του στόχου ένταξης θα βοηθήσει επίσης όλες τις χώρες-μέλη της Ενωσης, ιδιαίτερα τη γειτονική Ελλάδα. Ως εκ τούτου θα ήταν επωφελές για την Ελλάδα να δώσει προτεραιότητα στις προοπτικές της Τουρκίας και όχι στα προβλήματα. Αυτό το όφελος θα κάνει την περιοχή μας ισχυρότερη και πιο ειρηνική. Τι θα μπορούσε να είναι πιο σημαντικό από αυτό;

Η θέα του Βοσπόρου από τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες

Η αποχώρηση της Μέρκελ από την Καγκελαρία έχει ξεχωριστό ενδιαφέρον για τις σχέσεις Αγκυρας και Ευρωπαϊκης Ενωσης

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Πολύ συχνά οι ευρωτουρκικές σχέσεις εξετάζονται υπό το βάρος των τελευταίων εξελίξεων στο επίπεδο των διμερών σχέσεων Βρυξελλών-Άγκυρας, νοουμένης τόσο της –σε τυπικό επίπεδο πλέον– ενταξιακής πορείας της Τουρκίας όσο και, τελευταίως, με τις εντάσεις που προκέκυψαν στην ανατολική Μεσόγειο (ελληνοτουρκική ένταση στο Καστελόριζο, κρίση του Έβρου, έκνομες ενέργειες στην κυπριακή ΑΟΖ την περίοδο 2018-2020). Αυτό που προκύπτει, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης τουλάχιστον, είναι η «θετική ατζέντα» που λόγω του σχετικού tasking της τελευταίας σε σχέση με την νέα μελλοντική σχέση Ε.Ε.-Τουρκίας προκύπτουν πρακτικά ζητήματα όπως το προσφυγικό/μεταναστευτικό –που ξαναμπαίνει στο προσκήνιο λόγω της κρίσης στο Αφγανιστάν, καθώς και το μέλλον ζητημάτων ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης της Τουρκίας, όπως η τελωνειακή ένωση και η απελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων εισόδου (visa). Ωστόσο, στην παρούσα φάση ξεχωριστό ενδιαφέρον, ιδίως για την Λευκωσία, δείχνει να αποκτά και η πρόσληψη των επιμέρους διμερών σχέσεων χωρών, με ξεχωριστή σημασία για την Ε.Ε., με την Τουρκία. Η Γερμανία και η Γαλλία, λόγω των επικείμενων εκλογών στις εν λόγω χώρες, αποκτούν ξεχωριστή συνεπώς σημασία όπως και η Ισπανία, η Ιταλία και –λόγω μεγέθους και γεωπολιτικής σημασίας– η Πολωνία.

Η Γερμανία, στη μετά-Μέρκελ εποχή, δείχνει να αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον ως προς τις σχέσεις της με την Τουρκία.

Ενδιαφέρουσες δυναμικές

Η Γερμανία, στη μετά-Μέρκελ εποχή, δείχνει να αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον ως προς τις σχέσεις της με την Τουρκία δεδομένων των τριών ποιοτικών χαρακτηριστικών που τις ορίζουν: του μεγάλου αριθμού πολιτών-ψηφοφόρων τουρκικής καταγωγής, των επιμέρους ιδιαιτεροτήτων των τουρκικής καταγωγής ψηφοφόρων, ιδίως σε έναν κυβερνητικό σχηματισμό στον οποίο θα ηγούνται οι Σοσιαλδημοκράτες του SPD και σε σχέση με τις διάφορες τριβές που προέκυψαν τα τελευταία χρόνια σε διμερές επίπεδο λόγω δυναμικών της γερμανικής κοινωνίας και του βαθμού εξαγωγής σε αυτή ζητημάτων από το εσωτερικό της Τουρκίας (π.χ. διώξη Γκιουλενιστών επί γερμανικού εδάφους, στοχοποίηση Κούρδων ακτιβιστών, κοκ.). Το κυρίαρχο σενάριο στις γερμανικές εκλογές θα ήταν η ανάδειξη του Όλαφ Σολτς στην καγκελαρία της χώρας σε έναν συνασπισμό με πρώτο βιολί το SPD (με τους Πράσινους και το FDP), πράγμα που σηματοδοτεί και την επανάκαμψη των Σοσιαλδημοκρατών –που παραδοσιακά διατηρούν εξαιρετικές σχέσεις με την Άγκυρα αλλά και τους εκπροσώπους των τουρκογερμανικών ενώσεων. Η εν λόγω δυναμική αξίζει να τύχει ιδιαίτερης παρακολούθησης από Λευκωσία και Αθήνα δεδομένου πως ο Σολτς, αν αναδειχθεί τελικά καγκελάριος της μετά Μέρκελ εποχής, θα κληθεί να επαναδιαπραγματευτεί τη συμφωνία του 2016 μεταξύ Άγκυρας και Βρυξελλών από τη σκοπιά του Βερολίνου. Παρεμφερείς δυναμικές προκύπτουν, εντός του 2022, και για τη Γαλλία δεδομένης της ψυχροπολεμικής αντιπαράθεσης Μακρόν-Ερντογάν τα προηγούμενα έτη, κόντρα που συχνά έφτασε μέχρι και στο σημείο των αντεγκλήσεων με πινγκ πονγκ βαριών χαρακτηρισμών. Ωστόσο, η πρόσφατη Σύνοδος της Βαγδάτης και η συνύπαρξη Μακρόν-Τουρκίας στις ευαίσθητες περιπτωσιολογίες του Λιβάνου και του Ιράκ, για τις οποίες το Παρίσι διαδραματίζει εγνωσμένης αξίας ρόλο, δείχνουν να ομαλοποιούν τις σχέσεις σε διμερές επίπεδο. Η κυβέρνηση Μικάτι στον Λίβανο εξάλλου απολαμβάνει των γαλλικών εγγυήσεων με τον Ναντζίμπ Μικάτι να είναι γνωστός, στους παροικούντες στην Ιερουσαλήμ, για τις άριστες σχέσεις που διατηρεί με την Άγκυρα.

> *Ο Σολτς, αν αναδειχθεί καγκελάριος, θα κληθεί να επαναδιαπραγματευτεί τη συμφωνία του 2016 μεταξύ Αγκυρας και Βρυξελλών από τη σκοπιά του Βερολίνου.*

Ξεχωριστή δυναμική –εντός της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ– δείχνει να αποκτά η νέα δυναμική στις σχέσεις Βαρσοβίας-Άγκυρας. Η Πολωνία βρίσκεται τους τελευταίους μήνες σε ανοικτή ρήξη με την Ευρωπαϊκή Ένωση για σειρά ζητημάτων που άπτονται της εφαρμογής της Δικαιοσύνης και των θεσμικών μεταρρυθμίσεων στη χώρα. Η πίεση δείχνει πως εντός του 2022 θα προχωρήσει σε πρόωρες εκλογές (σ.σ. στο πρώτο μισό του χρόνου) με πιθανή αλλαγή παραδείγματος ως προς την τρέχουσα συντηρητική κυβέρνηση του PiS. Αυτό που ωστόσο δείχνει τον βαθμό αναβάθμισης των σχέσεων μεταξύ Πολωνίας και Τουρκίας είναι η κοινή αντίληψη, σε στρατηγικό επίπεδο, όλων των πολιτικών δρώντων το εσωτερικό της χώρας για την συνεισφορά της Τουρκίας στο αμυντικό συγκείμενο της χώρας. Η εν λόγω αντίληψη επισφραγίστηκε όχι μόνον με την αγορά 24 drones τύπου TB-2 Bayrakta ραπό την κυβέρνηση της Πολωνίας αλλά και από τη συμμετοχή της σε περιφερειακά σχήματα συνεργασίας όπως η, με αμυντικό προσανατολισμό, τριμερής Πολωνίας-Τουρκίας-Ουκρανίας με φόντο τη Μαύρη Θάλασσα, το ανατολικό άκρο του ΝΑΤΟ και την ρωσική επιθετικότητα, διαχρονικά, σε αυτό το μαλακό υπογάστριο της Ε.Ε. και της Συμμαχίας. Η αγορά τουρκικών drones από την Πολωνία σηματοδοτεί και μια αντίστοιχη, μελλοντικά, κίνηση από τις χώρες της Βαλτικής (Λετονία, Λιθουανία, Εσθονία) που αισθάνονται την ρωσική κακόβουλη επιρροή στα ανατολικά σύνορα της Ε.Ε., η οποία σε μεγάλο βαθμό επεξηγεί και την εξοπλιστική/αμυντική πρόσληψη κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς την Τουρκία σε σχέση με το επιτυχημένο, επιχειρησιακά, εξαγώγιμο προϊόν της που είναι τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη (UAVs).

Μεσογειακές ανησυχίες

Στην περίπτωση της Ισπανίας αναφερθήκαμε εκτενώς στο παρελθόν. Ο ισπανικός τραπεζικός τομέας παρακολουθεί με ξεχωριστό ενδιαφέρον την πορεία της τουρκικής οικονομίας δεδομένου του βαθμού έκθεσης των ισπανικών τραπεζών στην τουρκική οικονομία, που δοκιμάζεται τα τελευταία δύο χρόνια. Η Ισπανία δείχνει να έχει συγκεκριμένη ατζέντα αναφορικά με τον τρόπο που προσλαμβάνει τις ευρωτουρκικές σχέσεις εξετάζοντας το πλέγμα συμφερόντων εκείνο που περνάει μέσα από τη διαφύλαξη τυχόν ρίσκου για την οικονομία της. Στο ίδιο μήκος κύματος κινούνται η Ιταλία και η Μάλτα, που πιέστηκαν από τις προσφυγικές ροές τα τελευταία χρόνια από την Αφρική, μέσω Λιβύης, χώρα στην οποία το στρατιωτικό και πολιτικό αποτύπωμα της Άγκυρας αυξήθηκε μετά την κρίση του 2019. Για τη Ρώμη, μαζί με την Ισπανία και τη Γαλλία στον πυρήνα των χωρών του MED7, το μέλλον των ευρωτουρκικών σχέσεων έχει επίσης ισχυρές προεκτάσεις ως προς τα εμπλεκόμενα συμφέροντα. Για την Κύπρο η παρουσία, των ιταλικών συμφερόντων, της ΕΝΙ στην κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και δη σε περιοχές που η Τουρκία προέβη σε έκνομες διερευνητικές γεωτρήσεις αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον υπό το βάρος των τρέχουσων δυναμικών στις σχέσεις Άγκυρας-Ρώμης. Το ίδιο ισχύει και για την Λιβύη –και κατ' επέκταση και για τη Μάλτα, η οποία βλέπει θετικά μια σύνοδο για την Ανατολική Μεσόγειο ως εργαλείο εκτόνωσης των εντάσεων στην περιοχή.

Η επόμενη μέρα της Φον ντερ Λάιεν

Η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θέλει να κτίσει στην παγκόσμια αρχιτεκτονική ασφάλειας υγείας

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Τα ζητήματα που άγγιξε στην ομιλία της ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου την Τετάρτη η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν ανέδειξαν την αγωνία της προέδρου της Κομισιόν να αφήσει επιτέλους το σημάδι της στο μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετά από σχεδόν δύο χρόνια κατά τα οποία βρέθηκε να διαχειρίζεται μια κρίση χωρίς προηγούμενο αφήνοντας πίσω τις αρχικές της προτεραιότητες. Ήταν προφανής η προσπάθεια της κ. Φον ντερ Λάιεν να υπερασπιστεί τους χειρισμούς της Κομισιόν στη διαχείριση της πανδημίας, τις διαπραγματεύσεις για αγορά εμβολίων και στην απέλπιδα προσπάθεια συντονισμού 27 κυβερνήσεων σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης μέσω ευγενικών και μη δεσμευτικών εισηγήσεων. Από τη μία, επιχείρησε να προσδώσει συναισθηματικό και εμπνευσμένο χαρακτήρα στην ομιλία της, μιλώντας για το πνεύμα και την ψυχή της Ευρώπης. Όπως θα ανέμενε κανείς από το τεχνοκρατικό στυλ της προέδρου της Κομισιόν και λόγω της γνωστής δυσκολίας όλων όσοι προσπάθησαν να «πουλήσουν» την ευρωπαϊκή ιδέα (όχι αδύνατο, αλλά δύσκολο), το κομμάτι αυτό αφορούσε κυρίως τον μικρόκοσμο των Βρυξελλών και τις μειοψηφίες στις πρωτεύουσες που βλέπουν τα ευρωπαϊκά θέματα με την ίδια θέρμη με την οποία βλέπουν την εθνική πολιτική.

Η Φον ντερ Λάιεν φρόντισε να εστιάσει στα αποτελέσματα που έφερε η από κοινού αγορά εμβολίων και ο δίκαιος διαμοιρασμός τους στα κράτη μέλη, αλλά και η δημιουργία του ψηφιακού πιστοποιητικού σε χρόνο ρεκόρ.

Η πρόεδρος της Κομισιόν είχε επενδύσει αρκετά πριν η Ευρώπη αντιμετωπίσει την απαξίωση της Μόσχας και της Άγκυρας και πριν από το σοκ της απόσυρσης των ΗΠΑ από το Αφγανιστάν τη δημιουργία μιας γεωπολιτικής Κομισιόν.

Η ώρα της HERA

Από την άλλη, και εκεί το στοίχημα είχε περισσότερη επιτυχία καθώς βασιζόταν σε στοιχεία και γεγονότα, η κ. Φον ντερ Λάιεν φρόντισε να εστιάσει στα αποτελέσματα που έφερε η από κοινού αγορά εμβολίων και ο δίκαιος διαμοιρασμός τους στα κράτη μέλη, αλλά και η δημιουργία του ψηφιακού πιστοποιητικού σε χρόνο ρεκόρ. Επέμεινε πως η διαδικασία έγινε με τον «σωστό τρόπο», δηλαδή τον «ευρωπαϊκό τρόπο», αλλά παραδέχτηκε πως εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα όσον αφορά το ποσοστό εμβολιασμού σε ορισμένες χώρες. Επέλεξε, ακόμα, να εστιάσει στους σχεδιασμούς για ενίσχυση της ετοιμότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προβάλλοντας ιδιαίτερα την δημιουργία της Ευρωπαϊκής Αρχής Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Έκτακτων Καταστάσεων στον τομέα της Υγείας (HERA), και παρουσιάζοντάς την ως μέρος της ενίσχυσης των αρμοδιοτήτων και των δυνατοτήτων της Ε.Ε. στον τομέα της υγείας. Η παρουσίαση της HERA από την Επίτροπο Υγείας Στέλλα Κυριακίδου την επόμενη της ομιλίας ανέδειξε και την πολυπλοκότητα του εγχειρήματος, που φέρνει στο ίδιο πλαίσιο την προληπτική παρακολούθηση πιθανών υγειονομικών και επιδημιολογικών κινδύνων, την άμεση κινητοποίηση της ερευνητικής κοινότητας και της βιομηχανίας και τη διασφάλιση της βιομηχανικής παραγωγής φαρμάκων, εμβολίων και ιατρικού εξοπλισμού. Μέσω της προσπάθειας της Κομισιόν να αναδείξει τον ρόλο της Ευρώπης ως πρωτοπόρας στην παγκόσμια αντιμετώπιση της πανδημίας προκύπτει και η επικέντρωση για τη δημιουργία μιας «παγκόσμιας αρχιτεκτονικής ασφάλειας υγείας», στην οποία αναφέρεται συχνά την τελευταία περίοδο η κ. Κυριακίδου.

Μέσω της προσπάθειας της Κομισιόν να αναδείξει τον ρόλο της Ε.Ε. ως πρωτοπόρας στην αντιμετώπιση της πανδημίας προκύπτει και η επικέντρωση για τη δημιουργία μιας «παγκόσμιας αρχιτεκτονικής ασφάλειας υγείας» στην οποία αναφέρεται συχνά η κ. Κυριακίδου.

Ανάκαμψη και αξίες

Αν η αγορά, το περιβάλλον και η υγεία εντάσσονται σε μια προσπάθεια της καις Φον ντερ Λάιεν να δώσει έναν νέο αέρα ανταγωνιστικότητας στην Ε.Ε. στον κόσμο της real politik του 21ου αιώνα, οι προαναγγελίες της για τις κοινωνικές πολιτικές επιχείρησαν να αγγίξουν – μαζί με την υπόσχεση της ανάκαμψης – τις αξίες της Ε.Ε. Πέρα όμως από τις ρητορικές για τη νεολαία και την κινητικότητά της, ή την αναζήτηση της «ψυχής» της Ευρώπης μέσω του πολυδιαφημισμένου Νέου Bauhaus (που παρά το καλλιτεχνικό όνομά του στην πράξη εστιάζει περισσότερο σε βιώσιμα αρχιτεκτονικά πρότζεκτ), οι αναφορές που ξεχώρισαν αφορούσαν το Next Generation EU και την καταπολέμηση των εικονικών εταιρειών. Η κ. Φον ντερ Λάιεν επικρίθηκε κατά τη διάρκεια της συζήτησης πως η Κομισιόν προτιμά τον διάλογο με τις κυβερνήσεις από την διαμόρφωση πολιτικών με το Κοινοβούλιο, μια κριτική ευρεία η οποία όμως αφορά και τη συζήτηση για το κράτος δικαίου. Δεν ήταν τυχαία η αναφορά της προέδρου της Κομισιόν πως αν και διαπιστώνει ανησυχητικές εξελίξεις σε κράτη μέλη, πάντα οι προσπάθειες ξεκινούν με διάλογο. Χρειάστηκε να ερωτηθεί για να επανέλθει στη δευτερολογία της και να μιλήσει για τις επιλογές που έχει η Κομισιόν για να απαντήσει στις απειλές στο κράτος δικαίου. Κυρίως μέσω του μηχανισμού για την προστασία του Προϋπολογισμού από τη διαφθορά, και τον οποίο, όπως είπε, η Κομισιόν ετοιμάζεται να στείλει σύντομα τις πρώτες προειδοποιητικές επιστολές.

Η επιστροφή (;) της «γεωπολιτικής Κομισιόν»

Η προσπάθεια για ενίσχυση του υγειονομικού προφίλ της Ε.Ε. στην παγκόσμια σκηνή δεν είναι μόνο μια απάντηση στην απροθυμία των κρατών μελών να δώσουν κεντρικό ρόλο στην Κομισιόν στον καθορισμό των μέτρων αντιμετώπισης του COVID-19 (που οδήγησε τους πρώτους μήνες της πανδημίας σε άναρχο κλείσιμο συνόρων και μια πανσπερμία διαφορετικών μέτρων). Εντάσσεται ταυτόχρονα και στον αρχικό στόχο της κ. Φον ντερ Λάιεν για μια «γεωπολιτική Κομισιόν», έναν φιλόδοξο στόχο στον οποίο η πρώην υπουργός Άμυνας της Γερμανίας είχε επενδύσει αρκετά πριν η Ευρώπη αντιμετωπίσει την απαξίωση της Μόσχας και της Άγκυρας και πριν από το σοκ της απόσυρσης των ΗΠΑ από το Αφγανιστάν. Η προσέγγιση αυτή κινείται πέρα από τις προφανείς κινήσεις, τις προτάσεις και αναφορές Φον ντερ Λάιεν, μεταξύ άλλων, για την οικοδόμηση των θεμελίων για «συλλογική λήψη αποφάσεων» μέσω τις συγκέντρωσης των πληροφοριών που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη αλλά και την προαναγγελία Συνόδου για την Άμυνα. Στον στόχο της στρατηγικής αυτονομίας συμβάλλουν και προαναγγελίες όπως τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Πράξης για τα Μικροτσίπ, δηλαδή την ενίσχυση της ικανότητας της Ευρώπης να παράγει και να έχει πρόσβαση σε ένα καίριο κομμάτι της σύγχρονης τεχνολογίας, και όπως τις «παγκόσμιες πύλες», δηλαδή τη στρατηγική χρήση επενδύσεων στις μεταφορές και στην κινητικότητα εκτός Ε.Ε. ώστε να συμβάλουν στα συμφέροντα της Ευρώπης, απέναντι στους νέους δρόμους του μεταξιού της Κίνας. Σε αυτό το πλαίσιο φαίνεται πως η κ. Φον ντερ Λάιεν εντάσσει και τις πολιτικές κατά της κλιματικής αλλαγής, όπου φιλοδοξεί να διατηρήσει ηγετικό ρόλο για την Ε.Ε., μέχρι και τις πολιτικές που άπτονται των αξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως τις προτάσεις για κατάργηση της πώλησης προϊόντων που προκύπτουν από σύγχρονη δουλεία ή για καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών.

Κρυμμένα μηνύματα: ποιο Κυπριακό; - προσοχή στη διαφθορά

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Από την ομιλία της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν για την Κατάσταση της Ένωσης έλειπαν, φαινομενικά, οι αναφορές που αφορούσαν την Κύπρο. Έλειπαν οι αιχμές για τις ευρωπαϊκές αξίες που «δεν είναι προς πώληση», όπως είχε πει, προκαλώντας νευρικό βήχα στη Λευκωσία, έλειπε και το αυστηρό μήνυμα που εστάλη πέρσι στην Τουρκία για Κύπρο και Ελλάδα, ή μια δήλωση αντίστοιχης βαρύτητας με την πρόταση «ενώ είμαστε κοντά στον χάρτη, η απόσταση μεταξύ μας φαίνεται να αυξάνεται». Αναπόφευκτα η κυπριακή ειδησεογραφία απομόνωσε την επιμέρους αναφορά στην Τουρκία, η οποία έγινε στο περιθώριο του περιθωρίου των αναφορών για τις εταιρικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη γειτονιά. Η κ. Φον ντερ Λάιεν σε μια παράγραφο ζούμαρε από ολόκληρη τη γειτονία στην Ανατολική Γειτονία, από εκεί στη νέα προσέγγιση για τις χώρες της Μεσογείου και κάπου εκεί χώρεσε και μια αναφορά στη συνέχιση των εργασιών για τις «διάφορες πτυχές» της σχέσης με την Τουρκία, πριν περάσει στις παγκόσμιες φιλοδοξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τον Ινδοειρηνικό και τις επενδύσεις σε «παγκόσμιες πύλες» για να αντικόψει τους «δρόμους του μεταξιού». Blink and you miss it.

Οι σχέσεις με την Τουρκία δεν βρίσκονται εκτός ατζέντας, αλλά εφόσον η αναζωπύρωση του μετώπου στην Ανατολική Μεσόγειο αποφεύχθηκε, η Ευρώπη θα εστιάσει αναπόφευκτα εκεί που οι πυρκαγιές ακόμα μαίνονται: στην κλιματική αλλαγή, την πανδημία και την αναζήτηση αυτόνομου ρόλου για την Ευρώπη στον κόσμο των «αυτοκρατοριών». Και δεν θα θυσιάσει τον διάλογο με την Τουρκία στο μεταναστευτικό και πλέον στο θέμα του Αφγανιστάν. Αυτό είναι το πρώτο κρυμμένο μήνυμα για την Κύπρο: όταν το Κυπριακό δεν αποτελεί προτεραιότητα της κυπριακής κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης και εφόσον η χώρα μπαίνει ήδη στην τροχιά της προεκλογικής των προεδρικών, και εφόσον η Τουρκία δεν προκαλεί ανοιχτά στην ΑΟΖ, ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε οι χώρες που αποτελούν τις κυριότερες φωνές στην εξωτερική της πολιτική δεν θα πάνε ένα βήμα παρακάτω. Ακόμα και με τα όσα συμβαίνουν στο Βαρώσι. Το δεύτερο κρυμμένο μήνυμα έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Στην ομιλία της η κ. Φον ντερ Λάιεν ανέδειξε τη σημασία της συντονισμένης πλέον προσέγγισης της Ευρώπης και των κρατών της απέναντι στην οικονομική κρίση που έφερε ο κορωνοϊός, και την προσπάθεια ανάκαμψης μέσω κοινού δανεισμού και μακροπρόθεσμων μεταρρυθμίσεων.

Αυτό το οποίο απέφυγε να πει κατά την ομιλία, αλλά τόνισε στη δευτερολογία της, είναι το ότι τα κονδύλια από το Next Generation EU θα απελευθερώνονται υπό την προϋπόθεση εφαρμογής μεταρρυθμίσεων που αγγίζουν μεταξύ άλλων και το κράτος δικαίου. Παράλληλα, αν και χρειάστηκε να ερωτηθεί από ευρωβουλευτές, απάντησε στη δικαιολογημένη κριτική πως δεν έχει ακόμα ενεργοποιήσει τους περιβόητους μηχανισμούς για την προστασία του προϋπολογισμού της Ε.Ε. από τον κίνδυνο της διαφθοράς. Η κ. Φον ντερ Λάιεν δεν αναφέρθηκε στην Κύπρο καθώς το μοσχοπούλημα των διαβατηρίων αποτελεί παρελθόν. Η Κομισιόν αυτή την περίοδο εξετάζει την απάντηση της κυβέρνησης στην αιτιολογημένη γνώμη με την οποία οι Βρυξέλλες είχαν επισημάνει πως παρά το ότι το επενδυτικό πρόγραμμα ακυρώθηκε, η Κύπρος συνέχιζε να εξετάζει αιτήσεις που είχαν ξεμείνει.Δεν αποκλείεται ωστόσο, από τη στιγμή που η εξέταση των αιτήσεων που εκκρεμούσαν έλαβε τέλος, η Κομισιόν να μη συνεχίσει τις διαδικασίες. Άλλωστε το πολιτικό μήνυμα ελήφθη, τόσο από τη Λευκωσία όσο και από άλλες πρωτεύουσες στις οποίες οι Βρυξέλλες θέλουν να δείξουν πως η αυστηρότητα σε θέματα κράτους δικαίου δεν επικεντρώνεται σε αυτές, αλλά αποτελεί... στάση αρχών. Η συζήτηση αυτή δεν είναι θεωρητική. Άλλωστε, ένα από τα μεγάλα προαπαιτούμενα για την αποδέσμευση των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι η μεταρρύθμιση της δικαστικής εξουσίας. Αν και στην Κύπρο η ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας δεν απειλείται, οι Βρυξέλλες αναμένουν έστω το μίνιμουμ της έγκρισης των σχετικών νομοθεσιών.

Ακόμα, όπως διαφάνηκε τις τελευταίες ημέρες και από την έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου με την οποία αποτιμάται η αποτελεσματικότητα της μεταπρογραμματικής εποπτείας, έκθεση η οποία εννοείται πως θα μελετηθεί στην Κομισιόν, στις Βρυξέλλες τα μαθήματα του παρελθόντος θα αξιοποιηθούν για μία πιο δομημένη πλέον εποπτεία των μεταρρυθμίσεων που συμφωνούνται. Και ας μην ξεχνάμε, το μήνυμα των Κύπριων, όταν ρωτήθηκαν στο πλαίσιο του τελευταίου Ευρωβαρόμετρου ήταν ξεκάθαρο: το 63% των πολιτών δεν εμπιστεύεται την κυβέρνησή του να διαχειριστεί σωστά τα ευρωπαϊκά κονδύλια.

Παιδεία ολοένα και τρια κλικ δεξιότερα

Ο πρόεδρος έβαλε ασπίδα προστασίας στον Προδρόμου, μπροστά στη φουρτούνα που ξέσπασε το τελευταίο δεκαήμερο

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Οταν την προηγούμενη βδομάδα έγινε γνωστό πως το υπουργείο Παιδείας έσκισε σελίδα από αγγλικό βιβλίο, καθώς παρουσίαζε τον Κεμάλ Ατατουρκ ήρωα των Τούρκων, κάποιοι θυμήθηκαν το κατοχικό καθεστώς και το Ριζοκάρπασο, άλλοι τον Στάλιν που αφαιρούσε από φωτογραφίες όσους έπεφταν στη δυσμένεια του καθεστώτος και άλλους τη χιτλερική Γερμανία. Τόση ήταν η αντίδραση που ακόμη και διανοούμενοι της Δεξιάς, συνεργάτες του Πρόδρομου Προδρόμου, είχαν εκφράσει δημοσίως την αντίθεσή τους, στέλνοντας το μήνυμα πως ο υπουργός είναι πλέον μόνος σε όλο αυτό. Αυτό σε συνδυασμό με την δήλωση του προέδρου πως το ζήτημα θα συζητηθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο, καθώς τον 21ο αιώνα, τέτοια ζητήματα τυγχάνουν διαφορετικής διαχείρισης άνοιξαν νέες συζητήσεις. Ήταν ένα άδειασμα του προέδρου στον υπουργό Παιδείας ή ο προπομπός για την παραίτηση του τελευταίου; Αυτό ήταν το ερώτημα που επλανάτο στα πολιτικά πηγαδάκια και η αλήθεια είναι ότι εντάθηκε όταν την επόμενη μέρα έγινε γνωστό πως ο Πρόδρομος Προδρόμου δεν θα ανηφόριζε τον Λόφο αλλά θα παρέμενε μέχρι το βράδυ στην Αθήνα. Λίγο η σύγχυση του προέδρου για το πότε έρχεται πίσω ο υπουργός του, λίγο το σπασμένο τηλέφωνο στο υπουργείο Παιδείας, έκαναν πολλούς να θεωρήσουν πως η απουσία Προδρόμου συνδεόταν με μία προγραμματισμένη παραίτηση. Η αλήθεια βεβαίως είναι λίγο διαφορετική, καθώς τίποτα από όλα αυτά δεν ήταν στο τραπέζι. Ο πρόεδρος δεν είχε σκεφτεί το ενδεχόμενο παύσης Προδρόμου, αλλά ούτε και ο τελευταίος φαίνεται να είχε μία τέτοια πρόθεση. Όσο όμως κι αν η παραίτηση δεν τέθηκε στο τραπέζι, το σκίσιμο της σελίδας με όσα ακολούθησαν και αφορούσαν τη δίωξη Γαβριήλ, έφεραν την κυβέρνηση σε νέα στενωπό, αλλά κυρίως έβγαλαν στην επιφάνεια τον βαθύ συντηρητισμό που επικρατεί στον τομέα της Παιδείας.

Αιτία για να ξεσπάσει σωρεία επικρίσεων στο υπουργείο Παιδείας υπήρξε η καταγγελία εκπαιδευτικού που έγινε viral στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και έδειχνε το γραφείο του υπουργού να στέλνει οδηγία σκισίματος συγκεκριμένης σελίδας από βιβλίο Αγγλικών, καθώς παρουσίαζε τον Κεμάλ Ατατούρκ ως ήρωα των Τούρκων. Το υπουργείο καθυστέρησε πολύ να τοποθετηθεί για δύο λόγους. Αφενός γιατί ο υπουργός βρισκόταν εν πτήσει ενόσω όλα αυτά εκτυλίσσονταν και αφετέρου γιατί τις οδηγίες έδωσαν στενοί συνεργάτες του Πρόδρομου Προδρόμου, παρακάμπτοντας τη γενική διεύθυνση που φέρεται να μην ήταν ενήμερη για όλο αυτό και δεν προτίθετο όπως όλα δείχνουν να βγάλει το φίδι από την τρύπα εκ των υστέρων. Και λέμε το φίδι από την τρύπα, καθώς στους ευρύτερους εκπαιδευτικούς κύκλους, επικρατεί έντονη δυσφορία για το ότι ο στενός κύκλος Προδρόμου «κόβει και ράβει». Σε αυτόν τον κύκλο περιλαμβάνουν τον γενικό επιθεωρητή μέσης γενικής εκπαίδευσης Νικόλα Γιασουμή (υπέγραφε το σημείωμα για το σκίσιμο της επίμαχης σελίδας) που είναι παράλληλα μέλος του πολιτικού γραφείου του ΔΗΣΥ, τον πρώην πρόεδρο της ΟΛΤΕΚ Μιχάλη Τσιάρλιστο και τον Λούκα Κυριάκου.

> *Στους εκπαιδευτικούς κύκλους συζητείται ότι η στενή ομάδα Προδρόμου κόβει και ράβει. Αφορμή η οδηγία που εστάλη για το σκίσιμο της σελίδας για την οποία δεν ήταν ενήμερη η Γενική Διεύθυνση.*

Τα όσα συνέβησαν είναι λίγο πολύ ιστορία, ωστόσο αυτό που αναμένεται να προβληματίσει είναι το γεγονός ότι για τα εν λόγω βιβλία το υπουργείο Παιδείας υπέβαλε προσφορά φέτος και υπέγραψε συμβόλαιο τεσσάρων χρόνων. Αναμένεται συνεπώς να ξεκαθαρίσει κατά πόσο όπως λέγεται από το υπουργείο θα αλλάξουν οι σελίδες. Θα πρέπει σε κάποια στιγμή να απαντηθεί και το κόστος της απόσυρσης των εν λόγω βιβλίων, που δεν φαίνεται να είναι αμελητέο.

Το αλαλούμ

Όσο όμως κι αν το κόστος των βιβλίων είναι θέμα της επόμενης μέρας, το αλαλούμ που επικράτησε γύρω από το σκίσιμο της σελίδας σε συνδυασμό με την αποκάλυψη του «Π» ότι στο τραπέζι της πειθαρχικής τίθεται και θέμα απόλυσης του Γιώργου Γαβριήλ, άνοιξε νέα ζητήματα. Ήταν η παρεξήγηση γενικού εισαγγελέα και υπουργού Παιδείας, ήταν και το άδειασμα συναγερμικών στελεχών σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Μπροστά στη σιωπή της Πινδάρου, το ένα στέλεχος του ΔΗΣΥ μετά το άλλο, αποφάσισαν να διαχωρίσουν τη θέση τους από την όλη υπόθεση, αναγκάζοντας στην ουσία και τον ΔΗΣΥ να διαφωνήσει με την πειθαρχική δίωξη.

Ο Πρόδρομος Προδρόμου φέρεται να ενοχλήθηκε από τη στάση συναγερμικών στελεχών, οι οποίοι, όπως λέγεται, συναινούσαν το προηγούμενο διάστημα στην πειθαρχική έρευνα Γαβριήλ.

Η κίνηση του ΔΗΣΥ πάντως φαίνεται να προκάλεσε την ενόχληση του υπουργού Παιδείας, καθώς τον άφησαν εκτεθειμένο σε όλο αυτό. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι όλα σχεδόν τα στελέχη που τοποθετήθηκαν εναντίον, είχαν αρχικά συναινέσει με την πειθαρχική δίωξη. Ενδεικτικό παράδειγμα η πρόεδρος της Βουλής Αννίτα Δημητρίου, η οποία τότε έσπευσε να κάνει δήλωση κατά την οποία υπογράμμιζε πως το δικαίωμα έκφρασης ενός καλλιτέχνη δεν πρέπει να επεκτείνεται εκεί που προσβάλλονται σύμβολα και θεσμοί. Στο Υπουργικό Συμβούλιο, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, ζήτησε από τον Πρόδρομο Προδρόμου να λήξει το θέμα, καθώς πλέον πολιτικοποιήθηκε. Του ζήτησε μάλιστα να σταματήσει τις όποιες δηλώσεις, καθώς δυσχέραινε τη θέση του δημοσίως. Καθόλου τυχαία δεν ήταν η ανακοίνωση με το πέρας του Υπουργικού ότι διαπιστώθηκε παραβίαση του γράμματος και του πνεύματος των κανονισμών που διέπουν τη συμπεριφορά των λειτουργών και των διευθυντών της εκπαίδευσης, όμως «ενόψει του γεγονότος ότι πολιτικές δυνάμεις και φορείς των Γραμμάτων και των Τεχνών θεώρησαν πως διώκεται η ελευθερία καλλιτεχνικής έκφρασης, έστω και αν για μεγάλη μερίδα πολιτών αποτελεί πρόκληση και προσβολή προς θεσμούς, το Υπουργικό Συμβούλιο εξουσιοδότησε τον Υπουργό Παιδείας, όπως προς αποφυγή δημιουργίας εσφαλμένων εντυπώσεων για τις προθέσεις της Κυβέρνησης απευθυνθεί στον Γενικό Εισαγγελέα προς άμεσο τερματισμό της πειθαρχικής δίωξης του συγκεκριμένου Διευθυντή Γυμνασίου».

Πάντως, κατά τη διάρκεια όλου αυτού δεν τέθηκε ποτέ στην ουσία ζήτημα παραίτησης Προδρόμου. Ο πρόεδρος δεν συζήτησε ένα τέτοιο ενδεχόμενο με τους στενούς του συνεργάτες. Η σχέση προέδρου με τον Πρόδρομο Προδρόμου θεωρείται του ύψους και του βάθους, με τους δύο να τα βρίσκουν τελικώς παρά τις αντιπαραθέσεις τους. Το γεγονός ότι ενώ ο κ. Προδρόμου είχε συζητηθεί για αποχώρηση στον τελευταίο ανασχηματισμό και τελικώς έμεινε, ήταν για πολλά στελέχη ενδεικτικό ότι ο πρόεδρος θεωρεί τον Πρόδρομο Προδρόμου έναν στενό του συνεργάτη που δεν θέλει να τον χάσει.

Το εκπαιδευτικό DNA

Ούτε βεβαίως στην Πινδάρου τέθηκε ζήτημα παραίτησης Προδρόμου για εκτόνωση της κρίσης. Οι λόγοι ποικίλουν και επικεντρώνονται στο συντηρητικό DNA της πλειοψηφίας των εκπαιδευτικών κύκλων. Όπως αναφέρουν στελέχη του ΔΗΣΥ, η εν λόγω κίνηση –εκτός του σεναρίου απόλυσης– φέρεται να έβρισκε σύμφωνους εκπαιδευτικούς κύκλους που πρόσκεινται στον ΔΗΣΥ. Δεν είναι τυχαίο ότι κανένα οργανωμένο εκπαιδευτικό σύνολο δεν αντέδρασε ή κινητοποιήθηκε όπως άλλες φορές για την αναίρεση της πειθαρχικής δίωξης ή για τη σημειολογία του σκισίματος της σελίδας που αφορούσε τον Ατατούρκ. Μία σειρά μάλιστα άλλων περιστατικών καταδεικνύουν πως εντός της εκπαίδευσης η κύρια ροπή των εκπαιδευτικών στρέφεται δεξιότερα. Από την κίνηση Σέπου απέναντι στη μαθήτρια με τη μαντίλα, τις αντιδράσεις εκπαιδευτικών για την έκθεση μαθήτριας για το μάθημα των θρησκευτικών μέχρι και τη σιγή ιχθύος σήμερα. Ακόμα μάλιστα και στους κύκλους της Προοδευτικής, δεν βλέπουν με ιδιαίτερη θέρμη την περίπτωση Γαβριήλ. Δεν είναι τυχαία για πολλούς η κακή επίδοση της συνδικαλιστικής οργάνωσης του ΑΚΕΛ, όταν ο ίδιος βρέθηκε στο ψηφοδέλτιο κατά τις τελευταίες εκλογές της ΟΕΛΜΕΚ. Η φουρτούνα Γαβριήλ και Ατατούρκ φέρεται να τελείωσε αναίμακτα, ωστόσο ο πρόεδρος και ιδιαίτερα ο Πρόδρομος Προδρόμου θα έχει να αντιμετωπίσει ένα μεγάλο στοίχημα το επόμενο διάστημα. Να αποδείξει πως κατά τη θητεία του έχουν γίνει κάποια βήματα προόδου στην Παιδεία. Γιατί επί του παρόντος, είναι ένας από τους κύριους τομείς της εσωτερικής διακυβέρνησης, στον οποίο φαίνεται να μην έχει ταράξει φύλο. Και να εμπεδώνεται η εντύπωση πως η παιδεία, αποτελεί για την κυβέρνηση Αναστασιάδη, υποσημείωση.

Θέλουμε να αλλάξουμε την παιδεία μας;

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ**

Οταν το Υπουργείο Παιδείας βρίσκεται στο επίκεντρο της επικαιρότητας συνήθως αυτό γίνεται για όλους τους λάθος λόγους. Οι οδηγίες για σκίσιμο σελίδων από βιβλίο, η δίωξη ενός εκπαιδευτικού για το περιεχόμενο πινάκων τους οποίους ζωγράφισε στον ελεύθερό του χρόνο και η μερική λογοκρισία ενός συνθέτη που θεωρείται εκ των σημαντικότερων Ελλήνων συνθετών και από τους πιο λογοκριμένους στην ελληνική ιστορία, είναι μερικές από τις τελευταίες «επιτυχίες» των ταγών του υπουργείου Παιδείας.

Τέτοιου είδους ενέργειες δεν αποτελούν την εξαίρεση αλλά τον κανόνα για το εν λόγω υπουργείο. Όμως τείνουμε να ξεχάσουμε σε ποια ακριβώς χώρα ζούμε. Η κυπριακή κοινωνία δεν φημίζεται για την προοδευτικότητά της. Μπορεί τα τελευταία χρόνια να παρατηρείται μια αλλαγή και μια τάση προς πιο φιλελεύθερες ιδέες, όμως δεν πρέπει να ξεχνούμε ποια είναι η πραγματικότητα. Η κυπριακή κοινωνία παραμένει βαθιά συντηρητική και κλειστή κοινωνία και καθόλου ανεχτική στις αλλαγές, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Η παιδεία του τόπου αποτελεί τον καθρέφτη αυτή της κοινωνίας και μέρος του προβλήματος. Αρά δεν πρέπει να εκπλήσσεται κανείς από τον τρόπο σκέψης αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις για την παιδεία του τόπου. Όσο και να ευαγγελίζονται οι αρμόδιοι πως θέλουν να δημιουργήσουν ένα σύγχρονο και προοδευτικό σχολείο, οι πράξεις τους δείχνουν ακριβώς το αντίθετο. Επιπλέον, βρίσκουν στήριξη από ένα μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας.

Το 2021 το λιγότερο που θα ανέμενε κανείς από ένα υπουργείο Παιδείας μιας χώρας που θέλει να ονομάζεται σύγχρονη, είναι η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, η ανοχή στην αντίθετη άποψη και η προστασία της ελεύθερης έκφρασης. Αντίθετα, αυτό που βλέπουμε είναι ένα εκπαιδευτικό σύστημα που δίνει βάση στην κατήχηση και τη βαθμοθηρία. Η αυθεντία της έδρας δεν επιδέχεται αμφισβήτησης και τα παιδιά μαθαίνουν από νωρίς να κυνηγάνε βαθμούς και να θεωρούν πως αυτός που διδάσκει κατέχει την απόλυτη αλήθεια.

Σε μια εποχή που βομβαρδιζόμαστε καθημερινά από πληροφορίες και η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης είναι πιο αναγκαία από ποτέ, εμείς ακόμα έχουμε ένα εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο αναπαράγει παπαγάλους πληροφοριών. Ανθρώπους που μπορούν να χειραγωγηθούν πολύ εύκολα από διάφορους τσαρλατάνους που κυκλοφορούν κυρίως στο διαδίκτυο. Ακόμη βλέπουμε ανθρώπους να πιστεύουν με τη μεγαλύτερη ευκολία οτιδήποτε διαβάζουν στο διαδίκτυο και να θεωρούν πως η αναζήτηση πληροφοριών σε μια διαδικτυακή πλατφόρμα αποτελεί επιστημονική έρευνα.

Η πρόκληση για την παιδεία και το εκπαιδευτικό σύστημα στη σύγχρονη εποχή είναι πώς θα βοηθήσει να αλλάξουν αυτές οι συμπεριφορές. Το μεγάλο ερώτημα που τίθεται είναι το εξής: είναι διατεθειμένοι όσοι παίρνουν αποφάσεις για την παιδεία του τόπου να ανταποκριθούν στην πρόκληση ή θα επιμένουν να λειτουργούν με τον ίδιο αποτυχημένο τρόπο;

Οι τελευταίες πράξεις τους δείχνουν πως δεν έχουν καμιά προθυμία για αλλαγή. Αντίθετα η δημιουργία ανθρώπων εύκολα χειραγωγήσιμων είναι προς το συμφέρον τους. Η παιδεία αποτελούσε πάντοτε τον μακρύ βραχίονα κάθε εξουσίας και όσο το υπάρχον σύστημα εξυπηρετεί τα συμφέροντα αυτής της εξουσίας δεν τίθεται κανένα θέμα για αντικατάσταση ή μετατροπή του. Αυτή η στενόμυαλη άποψη έχει συνέπειες και τις συνέπειες θα τις βρούμε μπροστά μας, αν δεν τις έχουμε ήδη βρει.

Είναι λοιπόν επιτακτική ανάγκη για αλλαγή στο εκπαιδευτικό μας σύστημα και αν κάτι έχει δείξει πόσο απαραίτητη είναι αυτή, είναι η πανδημία. Είναι όμως έτοιμοι όσοι λαμβάνουν αποφάσεις να επωμιστούν το πολιτικό κόστος μιας τέτοιας διαδικασίας; Πολύ φοβάμαι πως όχι. Αν κρίνουμε δε από το ό,τι είδαμε τις τελευταίες μέρες μάλλον πάμε περισσότερο προς τα πίσω παρά προς τα εμπρός.

Ο κ. Χρίστος Κυπριανού κατέχει Βα Κοινωνιολογίας και Ma New Media And Society.

Πόθεν έσχες, διαφάνεια και αξιοπιστία

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Ο σκοπός της δήλωσης πόθεν έσχες είναι η σύγκριση της περιουσίας που είχε ένας πολιτικός πριν μπει στην πολιτική, κατά τη διάρκεια και στο τέλος. Ο σκοπός της δημοσιοποίησης είναι διττός. Αφενός για να υπηρετηθεί η διαφάνεια και οι πολίτες να γνωρίζουν ποια είναι η οικονομική θέση αυτών που υπηρετούν στην πολιτική και αφετέρου για να αξιοποιηθεί, είτε αυτεπάγγελτα από δημόσιες υπηρεσίες για να ελέγξουν αν τα όσα δηλώθηκαν συνάδουν με τα πραγματικά δεδομένα, είτε από τους πολίτες για να καταγγείλουν αν γνωρίζουν ή υποψιάζονται πως έγινε ψευδή δήλωση.

Η ουσιαστική αυτή σύγκριση δεν μπορεί να γίνει από κανένα άλλο πλην από ειδικούς. Και είναι σημαντική πρόνοια της αλλαγής στη νομοθεσία που προωθούμε στην Επιτροπή Θεσμών της Βουλής, ούτως ώστε να υπάρχει αυτή η τεχνοκρατική ενίσχυση στον έλεγχο των δηλώσεων πόθεν έσχες. Από εκεί και πέρα χρειάζεται να γίνουν πολλές άλλες σημαντικές και ουσιαστικές αλλαγές. Πρώτα πρώτα στον τρόπο που συμπληρώνεται η δήλωση. Σήμερα δεν υπάρχει καμία διευκρίνηση για το πώς καταγράφεται η ακίνητη ή και η κινητή περιουσία. Το ζητούμενο δεν είναι πόσο αξίζει σήμερα ένα αυτοκίνητο ή ένα οικόπεδο, αλλά πού βρήκες τα λεφτά όταν το αγόραζες. Αν αυτό κατέληξε στην ιδιοκτησία σου ως δωρεά, θα πρέπει να πάμε πίσω και να δηλώνεται πού το βρήκε αυτός που σου το δώρισε. Επίσης, χρειάζεται μια συνολικότερη δήλωση για τις εταιρείες. Σήμερα δηλώνει κάποιος τον αριθμό των μετοχών που έχει και μόνο. Ούτε την αξία των μετοχών του, είτε την αλλαγή στην περιουσία που προκύπτει από τον κύκλο εργασιών των εταιρειών αυτών. Επίσης, λογαριασμοί στο εξωτερικό, περιουσία σε κρυπτονομίσματα ακόμη και κινητή περιουσία άλλη πέραν αυτοκινήτων, σκαφών και αεροσκαφών. Πίνακες μεγάλης αξίας, κοσμήματα, ρολόγια.

Το ζητούμενο είναι να υπηρετεί όλη αυτή η διαδικασία τον σωστό σκοπό. Οι δηλώσεις δεν γίνονται και σίγουρα δεν δημοσιοποιούνται για να γίνονται συγκρίσεις μεταξύ των ελεγχόμενων. Ποιος έχει το ακριβότερο αμάξι, ποιος τα περισσότερα ακίνητα, ποιος τις περισσότερες μετοχές. Οι δηλώσεις γίνονται και δημοσιοποιούνται για να μπορούν να συγκρίνουν τη τελευταία δήλωση με τις προηγούμενες.

Λέχθηκαν τις προηγούμενες μέρες και επιχειρήματα εναντίον της δημοσιοποίησης. Πως βγαίνουν στη φόρα τα οικονομικά δεδομένα των πολιτικών, πως γίνεται αντικείμενο κουτσομπολιού κ.λπ. Το να ασχοληθεί κάποιος με την πολιτική είναι επιλογή. Κανείς δεν είναι αξιωματούχος με το ζόρι. Μέσα στις υποχρεώσεις είναι και η δημοσιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων. Και καλά κάνουμε όσοι είμαστε σε αυτό το «κουρμπέτι» να καταλάβουμε. πως δεν έχουμε προσωπικά δεδομένα. Χρειάζεται να είναι όλα στη διαφάνεια, για να ενισχύσουμε ή για να βρούμε την αξιοπιστία μας.

Σε πρώτο χρόνο λοιπόν έχουμε ως πρώτη μας προτεραιότητα στην Επιτροπή Θεσμών να βελτιώσουμε τον νόμο του πόθεν έσχες και να αλλάξουμε τη δήλωση μετατρέποντάς την σε μια δήλωση που θα κλείνει παράθυρα και παραθυράκια, που θα σβήνει σκιές. Που να πείθει για τις προθέσεις μας, που θα απαντά στη σημερινή καχυποψία των πολιτών. Είναι υποχρέωσή μας. Και προς εμάς και στις οικογένειές μας, στους θεσμούς που υπηρετούμε, στην κοινωνία και στους συμπολίτες μας. Από εκεί και πέρα, χρειάζεται να έχουμε την αυτογνωσία πως το τέλειο δεν θα καταφέρουμε ποτέ να το πετύχουμε. Πως αυτός ή αυτή που θέλει να ξεγελά, θέλει να κρύβει πιθανόν θα μπορεί να το κάνει. Είναι για αυτό που χρειάζεται να επικρατήσει το αξίωμα πως την κοινωνία, τη δικαίως καχύποπτη κοινωνία, θα την πείσουμε με τον τρόπο ζωής μας, με το παράδειγμα που πρέπει να οδηγεί και να καθοδηγεί τους συμπολίτες μας. Να είμαστε πρότυπα προς μίμηση και όχι προς αποφυγήν. Δύσκολο, ιδιαίτερα στις μέρες μας. Αλλά δεν έχουμε άλλη επιλογή. Χρειάζεται να βγούμε με τόλμη μπροστά και να υπερασπιστούμε και αυτό που κάνουμε και τον τρόπο, τον σωστό τρόπο που το κάνουμε.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι βουλευτής Λευκωσίας, εκπρόσωπος Τύπου ΔΗΣΥ
@dmdemetriou

Σκοντάφτει στα κόμματα η Λευκωσία

Η αναβολή των εκλογών άνοιξε τον δρόμο για το παζάρεμα των νέων σχημάτων

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η συμφωνία της πλειοψηφίας των κοινοβουλευτικών κομμάτων να παρατείνουν τη θητεία των Δημοτικών και Κοινοτικών Συμβουλίων έως τον Μάϊο του 2024 προκειμένου οι εκλογές να διεξαχθούν ταυτόχρονα με τις ευρωεκλογές, αναμφίβολα αποτελεί το σημαντικότερο βήμα ψήφισης του νέου χάρτη της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ωστόσο, υπάρχουν αγκάθια, τα οποία ενδεχομένως να προκαλέσουν τριβές. Το θετικό πρόσημο που δημιούργησε η συμφωνία

Στις 30 Σεπτεμβρίου θα ξεκινήσει το έργο της Επιτροπής Εσωτερικών προκειμένου να γεφυρωθούν οι όποιες διαφορετικές απόψεις υπάρχουν και να οδηγηθούν στην Ολομέλεια για ψήφιση έως τις 30 Νοεμβρίου.

ΔΗΣΥ, ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ και ΔΗΠΑ στην αναβολή των εκλογών, τους επόμενους μήνες θα δείξει εάν θα αφήσει το αποτύπωμά του και στην Ολομέλεια της Βουλής, όταν τα τρία νομοσχέδια θα πάνε προς ψήφιση περί τα τέλη Νοεμβρίου. Μέχρι τότε τα κόμματα θα πρέπει να επιδείξουν το ίδιο πνεύμα συναίνεσης και σε σημαντικά ζητήματα της μεταρρύθμισης, τα οποία παραμένουν ανοιχτά. Ένα από αυτά είναι τα νέα σχήματα που θα δημιουργηθούν, 17 τον αριθμό, σύμφωνα με την κυβερνητική πρόταση. Επί του προκειμένου, αναμένεται να υπάρξει έντονο παρασκήνιο μεταξύ κομμάτων και κυβέρνησης ώστε να διατηρηθούν οι υφιστάμενες ισορροπίες σε τοπικό επίπεδο. Εκεί που φαίνεται να υπάρχουν αγκάθια είναι τι μέλλει γενέσθαι με τους δύο μεγαλύτερους δήμους, της Λευκωσίας και του Στροβόλου. Η προοπτική συνένωσής τους, όπως είναι η κυβερνητική πρόταση, για την ώρα σκοντάφτει στα κόμματα της αντιπολίτευσης.

Η Λευκωσία

Πέρα από μεμονωμένες περιπτώσεις σε μικρούς δήμους, όπου αναμένεται να υπάρξει αναζωπύρωση των αντιδράσεων στα προτεινόμενα νέα σχήματα, ένα ζητούμενο που αναμένεται να απασχολήσει τις κομματικές διεργασίες σε επίπεδο Επιτροπής Εσωτερικών είναι η Λευκωσία. Εκ των πραγμάτων, ζωηρό είναι το ενδιαφέρον για τις συνθέσεις των νέων Δήμων που θα προκύψουν. Με βάση τα όσα έχουν γίνει γνωστά, η κυβερνητική πρόταση για την Λευκωσία προβλέπει δημιουργία τεσσάρων νέων τοπικών συμπλεγμάτων.

-Δήμος Λευκωσίας (Λευκωσίας, Στρόβολος, Αγίου Δομετίου, Έγκωμης, Αγλαντζιάς)

-Λακατάμια, Τσέρι και Κοιν. Συνοικισμός Ανθούπολης)

-Λατσιών και Γερίου

-Δήμος Νότιας Λευκωσίας – Ιδαλίου (Δήμου Ιδαλίου με τις Κοινότητες Αλάμπρας, Λυμπιών, Νήσου, Πέρα Χωρίου, Ποταμιάς)

Εν αντιθέσει με τους υπόλοιπους νέους δήμους, όπου φαίνεται να έχουν κλειδώσει τα νέα σχήματα, η πρόταση για δημιουργία ενός Μητροπολιτικού Δήμου Λευκωσίας συναντά τη σθεναρή αντίδραση των κομμάτων της αντιπολίτευσης και όπως όλα δείχνουν τη χρυσή τομή θα τη δώσουν τα κομματικά «μαγειρεία». Το ΑΚΕΛ δεν θα αποδεχθεί εύκολα τη δημιουργία ενός υπερδήμου, ο οποίος με βάση τους κομματικούς συσχετισμούς θα ελέγχεται από τη Δεξιά, παρά το γεγονός ότι εμφανίζεται ικανοποιημένο από τη διατήρηση των ισορροπιών με τον δήμο Λακατάμειας, αλλά και με περιφερειακούς δήμους της ευρύτερης Λευκωσίας. Πηγές από την Εζεκία Παπαϊωάννου θεωρούν πως μια ενδεχόμενη συνένωση των δύο μεγάλων δήμων της Λευκωσίας θα δημιουργήσει ένα υπερμέγεθες διοικητικό σχήμα σε σχέση με τους υπόλοιπους δήμους, σε βαθμό τέτοιο που το νέο σχήμα να παρομοιάζεται ως μια μικρή κυβέρνηση. Η βασική θέση του ΑΚΕΛ είναι όπως ο δήμος Στροβόλου λόγω του μεγέθους του, παραμείνει ως έχει. Μια εναλλακτική πρόταση είναι ένα μέρος του να ενωθεί με τον νέο δήμο Λευκωσίας. Μια τρίτη που ανεπίσημα είχε τεθεί αλλά δεν υπήρξε συνέχεια, ήταν το σπάσιμο του δήμου Στροβόλου με το ένα κομμάτι να ενσωματώνεται στον Δήμο Λευκωσίας και το άλλο στον δήμο Λακατάμειας.

Σε τοπικό επίπεδο δεν καταγράφονται ζωηρές ενστάσεις επί των κυβερνητικών προτάσεων. Στην περιοχή Λευκωσίας οι δύο μεγάλοι δήμοι, της Λευκωσίας και του Στροβόλου, θεωρούν μονόδρομο τη συνένωσή τους, προοπτική η οποία φαίνεται να σκοντάφτει σε κόμματα της αντιπολίτευσης.

Μητροπολιτικός Δήμος

Για τον νέο δήμο Λευκωσίας, οι κομματικές αντιδράσεις δεν φαίνεται να είναι οι μοναδικές αντιδράσεις. Σε τοπικό επίπεδο, το όποιο σενάριο εκτός από αυτό της συνένωσης, θεωρείται βέβαιο πως θα προκαλέσει φουρτούνες τους επόμενους δύο μήνες. Τόσο ο δήμαρχος Λευκωσίας, όσο και ο δήμαρχος Στροβόλου θεωρούν μονόδρομο της μεταρρύθμισης τη συνένωση των δύο δήμων. Ο δήμαρχος Λευκωσίας, μιλώντας στην «Κ» επί της αρχής, θεωρεί πως το μήνυμα της αναβολής των εκλογών είναι να ψηφιστεί και να υλοποιηθεί η μεταρρύθμιση. Στο πνεύμα αυτό, όπως είπε, στηρίζει τη μεταρρύθμιση. Ωστόσο, με νόημα, που μπορεί να ερμηνευθεί και ως προειδοποίηση, ξεκαθαρίζει τι δεν πρόκειται να δεχθεί. «Εάν διαπιστώσω ότι υπάρχει δυστοκία ή κωλυσιεργία, δηλαδή στις 30 Νοεμβρίου ζητήσουν επιπρόσθετο χρόνο, ή εάν μετά τις διαβουλεύσεις των κομμάτων αλλοιωθούν οι πρόνοιες των νομοσχεδίων, θα επαναπροσδιορίσω την όποια απόφασή μου». Στο ίδιο πνεύμα κινείται και ο δήμαρχος Στροβόλου Ανδρέας Παπαχαραλάμπους. «Δεν νοείται πρωτεύουσα χωρίς τον Στρόβολο. Δεν επιθυμούμε ο Στρόβολος να μείνει πίσω. Θέλουμε η καρδιά της πόλης να αποτελεί μέρος του Μητροπολιτικού Δήμου». Αλλά και ο κ. Γιωρκάτζης θεωρεί αυτονόητο πως στη Λευκωσία δεν μπορούν να δημιουργηθούν δύο πόλεις, που η μία θα ανταγωνίζεται την άλλη. «Η Λευκωσία θα πρέπει να γίνει ενιαία πόλη. Εάν όχι, πώς θα σχεδιασθεί πολεοδομικά; Πού θα είναι το αστικό κέντρο και πού οι οδικοί άξονες;».

Οι συσχετισμοί

Οι 37 ψήφοι υπέρ της αναβολής των εκλογών του ερχόμενου Δεκεμβρίου, κατέδειξαν πως στη συντριπτική πλειοψηφία των κομμάτων έχει ωριμάσει η αναγκαιότητα ολοκλήρωσης της μεταρρύθμισης παρά τις διαφωνίες που υπάρχουν όπως αυτές στην περίπτωση της Λευκωσίας. Στην κορυφή των ανοιχτών θεμάτων είναι οι συνενώσεις δήμων και κοινοτήτων, ο νέος χάρτης δηλαδή της τοπικής αυτοδιοίκησης. Επί του προκειμένου, ανεπίσημα η κυβερνητική πρόταση προνοεί τη δημιουργία 17 νέων δήμων, ωστόσο θεωρείται βέβαιο πως ο τελικός αριθμός θα μπει στο κομματικό καλάθι και θα διαφοροποιηθεί προς τα πάνω. Επί της αρχής φαίνεται πως οι διαφορές που υπάρχουν δεν είναι ικανές να διαφοροποιήσουν την αίσθηση πως η νέα τοπική αυτοδιοίκηση θα είναι η πρώτη από τις κυβερνητικές μεταρρυθμίσεις που θα πάρει σάρκα και οστά. Ακόμα και στο ΑΚΕΛ η άποψη που επικρατεί είναι πως τα ζητήματα που ήταν ευαίσθητα για το κόμμα, λήφθηκαν υπόψη και πως σε γενικές γραμμές η μεταρρύθμιση δεν θα αλλοιώσει τους υφιστάμενους κομματικούς συσχετισμούς.

Το ΥΠΕΣ

Ο υπουργός Εσωτερικών πέρα από τα όσα είναι ήδη γνωστά, δεν έχει ανοίξει τα χαρτιά του. Η κυβέρνηση πέρα από την αρχική ικανοποίηση από την αναβολή των εκλογών, το επόμενο διάστημα καλείται να κινηθεί ευέλικτα προκειμένου να σμικρύνει τις όποιες αποστάσεις χωρίζουν τα κόμματα χωρίς να αγονηθούν οι τοπικές κοινωνίες. Επί της αρχής, θέση του υπουργού Εσωτερικών είναι ο διάλογος σε επίπεδο Επιτροπής Εσωτερικών να ολοκληρωθεί τους επόμενους δύο μήνες, προκειμένου τα νομοσχέδια να πάνε στην Ολομέλεια για ψήφιση έως τις 30 Νοεμβρίου.

Ο νέος χάρτης της κυβερνητικής πρότασης

Εάν η μεταρρύθμιση κινηθεί επί της κυβερνητικής πρότασης που προνοεί 17 νέους σχηματισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, αυτοί θα προκύψουν από τις συνενώσεις 30 Δήμων και 50 Κοινοτήτων. Εκτός από την περιοχή Λευκωσίας, τα κόμματα από τις 30 Σεπτεμβρίου που θα ξεκινήσουν οι διαβουλεύσεις, καλούνται να καταλήξουν και για τα σχήματα των υπόλοιπων Δήμων και Κοινοτήτων. Η συζήτηση θα διεξαχθεί στη βάση των όσων προτείνουν τα κυβερνητικά νομοσχέδια

ΛΑΡΝΑΚΑ

-Δήμος Λάρνακας (Λάρνακα, Αραδίππου, Λειβάδια, Ορόκλινη)

-Δήμος Μενεού-Δρομολαξιάς (Δρομολαξιάς – Μενεού, Κίτι, Περβόλια, Τερσεφάνου)

-Λευκάρων (Λεύκαρα, Βάβλα, Δελίκηπος, Κάτω Δρυς, Κάτω Λεύκαρα, Κόρνος)

-Αθηαίνου (Αθηαίνου, Αβδελερό)

ΛΕΜΕΣΟΣ

-Δήμος Λεμεσού (Λεμεσός, Μέσα Γειτονιά, Τσερκέζ Τσιφτλίκ)

-Δήμος της Ανατολικής Λεμεσού (Αγίου Αθανασίου, Γερμασόγειας, και κοιν. Αγίου Τύχωνα, Μουτταγιάκας, Αρκούντας, Φοινικαρίων Αρμενοχωρίου)

-Πολεμιδίων (Άνω και Κάτω Πολεμίδια)

-Δήμος της Δυτικής Λεμεσού (Ύψωνας, Ασώματου, Σωτήρας, Ερήμης, Κολοσσίου, Τραχωνίου και Ακρωτηρίου, Επισκοπή, Καντού)

ΠΑΦΟΣ

-Δήμος Πάφου (Πάφου, Γεροσκήπου, Αχέλια, Τίμη, Κονιά)

-Δυτικής Πάφου (Πέγειας, Έμπας, Λέμπας, Κισσόνεργας και Χλώρακας)

-Πόλις Χρυσοχούς (Πόλις Χρυσοχούς Αργάκα, Μακούντα, Χρυσοχούς, Γουδί, Πελαθούσα, Κινούσα και Περιστερώνα)

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ

-Δήμος Αγίας Νάπας Πρωταρά (Παραλίμνι, Δερύνεια, Αγία Νάπα, Σωτήρα)

-Δήμος Κοκκινοχωρίων (Αυγόρου, Λιοπετρίου, Φρενάρους, Αχερίτου και Άχνας)

Ψηλά οι θάνατοι, υποχωρούν κρούσματα και νοσηλείες

Στα επίπεδα του Αυγούστου εξακολουθεί να κινείται ο δείκτης των περιστατικών που κατέληξαν στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Έναν εξίσου δύσκολο Σεπτέμβριο, όπως τον Αύγουστο, αναμένουν οι επιδημιολόγοι όσον αφορά τους αριθμούς των περιστατικών COVD – 19 που νόσησαν και κατέληξαν σε κάποια Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ). Όπως είχε γράψει η «Κ» την περασμένη Τετάρτη και επιβεβαίωσε την περασμένη Παρασκευή η μηνιαία αναφορά της Μονάδας Παρακολούθησης Υγείας, ο δείκτης θανάτων έχει σπάσει

Τον φετινό Αύγουστο έχουν καταγραφή 93 θάνατοι, ο υψηλότερος αριθμός από εμφανίσεως της πανδημίας στην Κύπρο.

κάθε ρεκόρ από εμφανίσεως της πανδημίας στην Κύπρο. Σύμφωνα με τις επίσημες εκτιμήσεις «κατά τον μήνα Αύγουστο 2021, ο αριθμός των θανάτων με υποκείμενη αιτία τη νόσο COVID-19 έχει αυξηθεί κατά 102% σε σχέση με τον μήνα Ιούλιο 2021 και θεωρείται ο χειρότερος μήνας σε αριθμό θανάτων από την αρχή της πανδημίας». Λαμβάνοντας υπόψη τα ιατρικά πιστοποιητικά αιτιών θανάτου ο συνολικός αριθμός θανάτων ατόμων που διαγνώστηκαν με COVID-19, κατά τον μήνα Αύγουστο 2021 (93), ξεπέρασε τον αριθμό θανάτων του Δεκεμβρίου 2020 (86) και Ιανουαρίου 2021 (86). Από την αρχή της πανδημίας μέχρι σήμερα το ποσοστό για τους τρεις μήνες με τα υψηλότερα νούμερα, φτάνει στο 42% του συνολικού αριθμού θανάτων. Ακολουθεί ο Απρίλιος 2021 με ποσοστό 11% (66), ο Μάϊος 2021 με ποσοστό 9% (58) και ο Ιούλιος με ποσοστό 7%. Το 75% του συνολικού αριθμού θανάτων ατόμων, που διαγνώστηκαν με COVID-19, αφορά άτομα ηλικίας 69-85 ετών, με διάμεση ηλικία θανάτου τα 78 έτη.

Μέχρι και τις 16 Σεπτεμβρίου 33 σοβαρά περιστατικά με COVD-19 κατέληξαν διατηρώντας σε υψηλά επίπεδα το μέσο όρο θανάτων. Ωστόσο, οι ειδικοί εκτιμούν πως οι αριθμοί θα υποχωρήσουν περί τα τέλη Σεπτεμβρίου.

Ο Σεπτέμβριος

Ωστόσο και για τον Σεπτέμβριο οι εκτιμήσεις των ειδικών, αλλά και τα δεδομένα από τις ημερήσιες επιδημιολογικές καταγραφές, συνηγορούν πως η τάση του Αυγούστου στο κομμάτι τον θανάτων δεν αναμένεται να διαφοροποιηθεί καταγράφοντας μόνο μια μικρή υποχώρηση.

Συγκεκριμένα από την 1η Σεπτεμβρίου μέχρι και τις 16 Σεπτεμβρίου, επίσημα, 33 σοβαρά περιστατικά κατέληξαν με το μέσο όρο να κινείται στο 2,06. Στην ίδια κατηγορία ο μήνας Αύγουστος έκλεισε με 2,67 και ο Ιούλιος με 1,4 θανάτους κατά μέσο όρο. Λαμβάνοντας υπόψη τον συσχετισμό νέων κρουσμάτων, νοσηλείες ο αριθμός των θανάτων αναμένεται να υποχωρήσει, περισσότερο, προς τα τέλη Σεπτεμβρίου αρχές Οκτωβρίου. Την περίοδο εκείνη, όπως λένε οι ειδικοί, θα αποτυπωθεί και στη συγκεκριμένη κατηγορία η θετική εικόνα που καταγράφουν τα νέα κρούσματα και οι νοσηλείες, από αρχές του τρέχοντος μηνός.

Σχολεία και νέα κρούσματα

Εκτός από τα περιστατικά που έχουν καταλήξει ο άλλος δείκτης που συγκεντρώνει την έντονη προσοχή των ειδικών είναι το άνοιγμα της εκπαίδευσης, με τους ειδικούς από την ερχόμενη εβδομάδα να είναι σε θέση να δώσουν μια πρώτη εκτίμηση για το αποτύπωμά της, στην πανδημία. Με βάση τις ημερήσιες ενημερώσεις του Υπουργείου Υγείας παρατηρείται μια σταδιακή διαφοροποίηση στους αριθμούς των νέων κρουσμάτων που έχουν εντοπισθεί σε γυμνάσια και λύκεια, χωρίς ωστόσο αυτά να διαφοροποιούν τη γενικότερη εικόνα των ημερήσιων κρουσμάτων που η τάση τους συνεχίζει να είναι πτωτική. Το μεγάλο στοίχημα για την επιδημιολογική ομάδα, όπως το περιέγραφε στην «Κ» μέλος της, είναι η άμεση και αποφασιστική αντίδραση μόλις εμφανισθούν τα πρώτα ανησυχητικά σημάδια σε σχολεία. Ο άγνωστος παράγοντας για τους ειδικούς αυτή την περίοδο είναι ο βαθμός διείσδυσης των νέων κρουσμάτων στα νοσοκομεία, το επόμενο διάστημα. Εκεί θα φανεί, όπως μας υποδείχθηκε, εάν υπάρχει έξαρση της πανδημίας. Εάν μπορεί να αναζητηθεί κάτι το θετικό στην κατάσταση που επικρατεί αυτό, κατά τους ειδικούς, είναι τα ποσοστά εμβολιασμένων άνω των 12 ετών που σε συνδυασμό με τα υγειονομικά πρωτόκολλα δημιουργούν μια ασπίδα προστασίας στα σχολεία.

Οι αιτίες

Στην ομάδα αξιολόγησης της πανδημίας, η αύξηση του αριθμού των περιστατικών που κατέληξαν, αποδίδεται στην επιθετική συμπεριφορά της μετάλλαξης Δέλτα αλλά και την διασπορά του ιού μετά την ύφεση του τελευταίου Lockdown. Πιο συγκεκριμένα το προηγούμενο διάστημα καταγράφηκε συσσώρευση μεγάλου αριθμού κρουσμάτων μέσα το δεύτερο μισό του Ιουλίου αρχές Αυγούστου, που κατά τους ειδικούς ήταν ένας επίσης σοβαρός παράγοντας του μεγάλου αριθμού θανάτων. Αυτό που τραβά την προσοχή των ειδικών που αναλύουν τα δεδομένα είναι δυο στοιχεία που εντοπίσθηκαν στο τελευταίο κύμα της πανδημίας: πρώτον σοβαρές νοσηλείες νεαρότερων ατόμων σε σχέση με τα προηγούμενα κύματα της πανδημίας και δεύτερον μεγαλύτερος αριθμός περιστατικών που έχρηζαν διασωλήνωσης με ταυτόχρονη επιμήκυνση του χρόνου νοσηλείας τους. Επί του προκειμένου τα δεδομένα που υπήρχαν από τα προηγούμενα κύματα έδειχναν πως ο μέσος όρος παραμονής σε μηχανική υποστήριξη κυμαινόταν στις 14 ημέρες, χρονική περίοδος που έχει αυξηθεί με τη μετάλλαξη Δέλτα.

Εκεί που στεγάστηκε ο πόνος, μα κι η ελπίδα

Η «Κ» ανοίγει τον φάκελο των συνοικισμών και αναδεικνύει τα διαχρονικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοί τους

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Η εικόνα εγκατάλειψης σε μερικούς συνοικισμούς δεν περιποιεί τιμή στην Πολιτεία. Ευθύνη έχουν και οι κατά τόπους δημοτικές αρχές. Στη φωτογραφία πλατεία του συνοικισμού Στρόβολος ΙΙ.

«Πόσοι συνοικισμοί κτίστηκαν μέχρι σήμερα; Πόσα δαπανήθηκαν για το σκοπό αυτό και πόσοι πρόσφυγες στεγάστηκαν σ' αυτούς;» ρώτησε δημοσιογράφος του ΡΙΚ της εκπομπής «Εμείς και ο τόπος μας» τον υπουργό Εσωτερικών και Αμύνης Χρ. Βενιαμίν στις 11 Μαρτίου 1980. Η απάντηση ήταν ότι μέχρι εκείνη την ημέρα είχαν ανεγερθεί 14 κυβερνητικοί συνοικισμοί, 21 ήταν υπό ανέγερση και σύντομα θα άρχιζε η ανέγερση τεσσάρων ακόμη. Στις οικιστικές μονάδες που είχαν περατωθεί είχαν εγκατασταθεί 30.000 άτομα και η δαπάνη είχε φτάσει στα 34 εκατ. λίρες, ήταν λίγα χρόνια μετά την τραγωδία του 1974, οι ανάγκες ακόμη πολλές. Τα δε προβλήματα στους νεοανεγερθέντες οικισμούς, ωστόσο, δεν έλειπαν ποτέ: «Σκανδάλων συνέχεια... Σε κίνδυνο η

«Νομίζουν πως οι πρόσφυγες είμαστε πολίτες τρίτης κατηγορίας. Να έρθουν οι αρχές να γυρίσουν μέσα στον συνοικισμό να δουν τι γίνεται».

ζωή πολλών προσφύγων» έγραφε η εφημερίδα «Η Δειλινή» στις 16 Οκτωβρίου 1980 και σύμφωνα με την κυβέρνηση το δημοσίευμα παραποιούσε την πραγματικότητα και δημιουργούσε δυσμενείς εντυπώσεις, παρόλο που αναφέρεται στην έκθεση του γενικού ελεγκτή: «[...] πρέπει να τονιστεί ότι είναι φυσικό στα διάφορα εργοτάξια να προκύπτουν μικρές ατέλειες ή διαφορές γνωμών όσο αφορά την ερμηνεία των προδιαγραφών [...]» και κατέληγε η απάντηση της κυβέρνησης : «Είναι περιττό να αναφερθεί ότι όλες οι οικιστικές μονάδες στους κυβερνητικούς οικισμούς είναι ελεγμένες από τους επιβλέποντες αρχιτέκτονες- μηχανικούς του αρμοδίου τμήματος και ότι οι πρόσφυγες που διαμένουν σε αυτές δεν διατρέχουν απολύτως κανένα κίνδυνο».

Συνυφασμένοι με την πρόσφατη ιστορία του τόπου οι Κυβερνητικοί Συνοικισμοί, οι Συνοικισμοί Αυτοστέγασης... το όραμα και η ελπίδα, η διάψευση και η προσγείωση στην πραγματικότητα. Οι προσφυγικοί συνοικισμοί, που εμφανίστηκαν στην Κύπρο λίγα χρόνια μετά το καλοκαίρι του 1974, και αντικατέστησαν τους προσφυγικούς καταυλισμούς με τα αντίσκηνα, είχαν από την αρχή αρνητικό πρόσημο για τις περιοχές, στις οποίες δημιουργήθηκαν. Οι συνθήκες διαβίωσης από τα πρώτα κιόλας χρόνια ήταν δύσκολα για τους ενοίκους. Δυσκολίες που μετά από 40 χρόνια εξέλιπαν, όπως θα περίμενε κάποιος... ή όχι; Το πρόσφατο περιστατικό στον συνοικισμό αυτοστέγασης των Περβολιών, όπου κατέρρευσε στέγη οικίας με αποτέλεσμα οι ένοικοί της μαζί με το 5μηνο βρέφος τους να μετακινηθούν σε παράγκα στην παραλία

Πολυκατοικία στον Συνοικισμό Αγίου Μάμα στη Λευκωσία. Η διαφορά των νέων πολυκατοικιών από τις παλαιές είναι κραυγαλέα.

λέει πολλά. Μπορεί να βρέθηκε λύση, αλλά τα προβλήματα στην καθημερινότητα των κατοίκων σε όλους τους συνοικισμούς δεν λείπουν. Η «Κ» τις προηγούμενες ημέρες περπάτησε σε τρεις συνοικισμούς προσφύγων στη Λευκωσία (Στρόβολος ΙΙ με 730 οικιστικές μονάδες, Άγιος Μάμας με 455 οικιστικές μονάδες και Άγιος Γεώργιος (Παλλουριώτισσα) με 245 οικιστικές μονάδες) και προσπάθησε να αντιληφθεί την καθημερινότητα των κατοίκων τους. Αξιοσημείωτο είναι ότι κάθε οικισμός έχει τα δικά του χαρακτηριστικά (κοινωνικά, οικονομικά κ.ά.) και παρόμοια προβλήματα, τα οποία όμως στον καθένα έχουν διαφορετική ένταση.

«Απρόσωπο το κράτος»

Ο πρόεδρος της Επιτροπής Προσφύγων, βουλευτής του ΑΚΕΛ Νίκος Κέττηρος, είπε στην «Κ» ότι το πρόβλημα με τους συνοικισμούς δεν τελειώνει ποτέ γιατί, όπως αναγνωρίζουν και οι τεχνικές υπηρεσίες του κράτους, τα κτήρια χτίστηκαν τη δεκαετία του '70 με οικοδομικά υλικά ακατάλληλα, αλλά και με τεχνικές προδιαγραφές που στις μέρες μας πλέον δεν ισχύουν, τονίζοντας χαρακτηριστικά: «Σε πρόσφατη συνεδρία της Επιτροπής μάς ειπώθηκε από το ΕΤΕΚ ότι υπάρχουν πολυκατοικίες που η στατικότητά τους είναι στα 10 Newton ανά τετραγωνικό μέτρο, όταν σήμερα το όριο είναι στα 22... αντιλαμβάνεστε, λοιπόν, ότι συνεχώς προκύπτουν νέα προβλήματα». Το κράτος φαίνεται απρόσωπο και ανάλγητο, είπε ο κ. Κέττηρος, αφού με την παραχώρηση τίτλου ιδιοκτησίας τους έχει μεταβιβάσει και την ευθύνη «δεν μπορούν όλοι να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες ενός προβληματικού σπιτιού, δεν φταίει εκείνος». Όπως είπε ο κ. Κέττηρος η Επιτροπή παρακολουθεί την πορεία υλοποίησης της δέσμευσης για την έναρξη εργασιών προκειμένου να τοποθετηθούν 30 ανελκυστήρες μέχρι το τέλος, με τον κ. Κέττηρο να επισημαίνει ότι είναι ένας σημαντικός αριθμός, όταν τα προηγούμενα χρόνια τοποθετήθηκαν λιγότεροι από δέκα. Όπως σημειώθηκε και παραπάνω το ζήτημα των ανελκυστήρων είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ένοικοι στις πολυκατοικίες, πράγμα που διαπιστώσαμε και οι ίδιοι, κατά τη διάρκεια της επίσκεψής μας σε έναν από τους συνοικισμούς, όταν ηλικιωμένη κυρία του ισογείου αναζητούσε βοήθεια για να ανέβει στον τρίτο όροφο μία άλλη κυρία...

«Κανένα πρόβλημα» (γέλια)

Στον συνοικισμό του Αγίου Μάμα, κάτοικος, εκτοπισμένη από την επαρχία Κερύνειας, σημείωσε το πρόβλημα με την καθαριότητα, αλλά και τους δημόσιους χώρους, τονίζοντας φυσικά την παλαιότητα πολλών πολυκατοικιών, κάτι που δυσκολεύει την καθημερινότητα πολλών ηλικιωμένων κατοίκων. Στο καφενείο του συνοικισμού συνταξιούχοι, δήλωσαν σκωπτικά στην ερώτησή μας ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν ότι δεν έχουν κανένα πρόβλημα... Δεν έχει σημασία να παραπονιόμαστε, είπαν σχεδόν με μία φωνή, τόσα χρόνια τα λέμε και κανείς και δεν μας ακούει. Ωστόσο, σύντομα τόνισαν το ζήτημα της παλαιότητας των πολυκατοικιών, επισημαίνοντας την έλλειψη ανελκυστήρων. Ωστόσο, μας έδειξαν με ικανοποίηση τις νέες πολυκατοικίες... λέγοντας «να συνεχίσουν και με τις άλλες, όμως!». Στον συνοικισμό του Αγίου Γεωργίου στην Παλλουριώτισσα, στο καφενείο, συναντήσαμε επίσης συνταξιούχους, οι οποίοι περνούσαν την ώρα τους, και εκείνοι σημείωσαν από την πρώτη κιόλας στιγμή ότι δεν έχουν κανένα πρόβλημα... «λιγοστεύουμε... και δεν έχουμε κόσμο να παίζουμε χαρτιά» είπαν, βέβαια λίγη ώρα μετά οι θαμώνες μάς τόνισαν τα προβλήματα που έχουν με την παλαιότητα των πολυκατοικιών, την ελλιπή φροντίδα των κοινόχρηστων χώρων και των δρόμων, αλλά και την πρόθυμη αδιαφορία της Πολιτείας... «έρχονται, όταν έχουμε κάποιο πρόβλημα, τα κοπέλια και οι κοπέλες το όχι δεν το ξέρουν... στο Τμήμα Πολεοδομίας κι εμείς περιμένουμε. Βέβαια, όταν έχουμε εκλογές έρχονται όλοι, και μας τα λύνουν τα προβλήματα (γέλια).

«Αφήκαν μας δαμέ στην καυκάλα...»

Τα μεγαλύτερα προβλήματα φαίνεται ότι τα αντιμετωπίζει ο πολυπληθέστερος ίσως συνοικισμός της Λευκωσίας, ο Στρόβολος ΙΙ. Περπατώντας για δύο πρωινά στις γειτονιές του αντιληφθήκαμε αμέσως τα πολυδιάστατα προβλήματα που έχει αυτή η μεγάλη γωνιά του Στροβόλου. Ο συνοικισμός αυτός είναι σαν ένα μωσαϊκό, σε μερικά σημεία του οι ψηφίδες του, οι οικίες του και οι δρομίσκοι, είναι φωτεινές και λείες, σε άλλα δε αυτές είναι σκούρες και τραχιές. Η κα Μάρω Λουκά από τη Μόρφου, η οποία μας υποδέχθηκε στο σπίτι της, σημείωσε ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι στη δική της γειτονιά είναι η καθαριότητα, κάτι που επιβεβαίωσε και η γειτόνισσά της πρόσφυγας από το Βουνό της Κερύνειας. Η κα Μάρω φυσικά δεν παρέλειψε να αναφερθεί και στην παλαιότητα των πολυκατοικιών, αλλά και οικιών, «Χάλασαν μία πολυκατοικία πριν από οκτώ χρόνια, έβγαλαν τα πλάσματα από μέσα και ακόμα να χτίσουν την πολυκατοικία». Σχετικά με τη φροντίδα των κοινόχρηστων χώρων και τα απορρίμματα η κα Λουκά και η φίλη της ήταν έντονες: «Με τα σκουπίδια έχουμε μεγάλο πρόβλημα, ο Δήμος δεν ενδιαφέρεται, αλλά και ο κόσμος –για να είμαστε δίκαιοι– πολλές φορές δεν προσέχει. Όμως δεν έρχονται να καθαρίσουν». Η κα Λουκά μάς είπε ότι εκείνη ήταν από τους τυχερούς, αφού μπόρεσε να κάνει ένα μικρό δάνειο για να ανακαινίσει την κατοικία της, μας τόνισε ωστόσο, ότι υπάρχουν και πολλοί που δεν μπορούν να το κάνουν. «Νομίζουν πως οι πρόσφυγες είμαστε πολίτες τρίτης κατηγορίας. Να έρθουν οι αρχές να γυρίσουν μέσα στον συνοικισμό να δουν τι γίνεται. Πού είναι ο δήμαρχος του Στροβόλου;».

Σε άλλη γωνιά του συνοικισμού Στρόβολος ΙΙ ένας πρόσφυγας από το χωριό Κατοκωπιά και η γειτόνισσά του από την Κυρά της Μόρφου, τους οποίους συναντήσαμε στην αυλή του πρώτου να απολαμβάνουν τον πρωινό καφέ τους, αμέσως μας έδωσαν να καταλάβουμε το μέγεθος των προβλημάτων τους με τη φράση «αφήκαν μας δαμέ στην καυκάλα να πεθάνουμε», με το ύφος τους να μην είναι θυμωμένο, όντας μάλλον συνηθισμένοι στις υποσχέσεις και «ψημένοι» στις δυσκολίες. Από την αυλή τους μας έδειξαν τις πεπαλαιωμένες πολυκατοικίες, λέγοντάς μας πως σε εκείνα τα δωμάτια υπάρχουν γέροντες και γερόντισσες που δεν έχουν βγει για πάρα πολύ καιρό.

Ο κ. Δημήτρης Γεωργιάδης, κοινοτάρχης της ενορίας Εθνομάρτυρα Κυπριανού στον Στρόβολο, είπε στην «Κ» ότι από τα μεγαλύτερα προβλήματα είναι η έλλειψη ανελκυστήρων στις παλαιές πολυκατοικίες προς εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων, αλλά και γενικά η παλαιότητα των κτηρίων. «Έχουν υποσχεθεί πολλές φορές ότι θα κάνουν επισκευές στις 92 κατοικίες του Συνοικισμού ΙΙ που έμειναν από τη φάση Ι, το 2010-2011, αλλά είναι εξαφανισμένοι. Κάθε χρόνο με ενημερώνουν ότι θα ξεκινήσουν, αλλά... ήμουν μικρός και γέρασα. Υπάρχουν ηλικιωμένοι που έχουν να κατέβουν τρία χρόνια». Ένα ακόμη πρόβλημα που σημείωσε ο κ. Γεωργιάδης είναι η καθαριότητα των δημόσιων χώρων. «Όσες φορές μίλησα με το δημαρχείο, πάντα είναι πρόθυμοι..., αλλά ποτέ δεν έρχονται, είτε έρχονται μετά από πολλούς μήνες, με τη δικαιολογία ότι δεν έχουν προσωπικό. Πολλά σημεία του συνοικισμού είναι σκουπιδότοποι. Δεν έχουμε ούτε αστυνόμευση, ούτε καν τροχονόμους δεν στέλνουν». Ο κ. Γεωργιάδης τόνισε ακόμη και το πρόβλημα της αστυνόμευσης και της παραβατικότητας, το οποίο επιτείνεται από την αλλαγή της ανθρωπογεωγραφίας των οικισμών.

Πολλάκις μας τέθηκε και το ζήτημα των πολυκατοικιών που εκκενώθηκαν από ενοίκους (τόσο στον Άγιο Μάμα, όσο και στους συνοικισμούς του Στροβόλου) προκειμένου να επισκευαστούν, αλλά ουδέν έχει γίνει μέχρι σήμερα, μετά από 10-15 χρόνια, με το κράτος να πληρώνει ενοίκια όλα αυτά τα χρόνια, αλλά και με τα κτήρια αυτά να έχουν γίνει σημεία παραβατικότητας, «ουδείς ασχολείται, ούτε Αστυνομία, ούτε Πολεοδομία» λέει ο κ. Γεωργιάδης και συνεχίζει τονίζοντας πως έντονα είναι και τα κοινωνικά προβλήματα των κατοίκων: «Υπάρχουν προβλήματα ενδοοικογενειακά, ουσιοεξαρτημένων, δεν ασχολείται κανείς, ούτε και το Τμήμα Ευημερίας». Καταληκτικά ο κ. Γεωργιάδης είπε πως κανονικά ό,τι γίνεται για όλον τον Στρόβολο θα πρέπει να γίνεται και για εμάς εδώ, «λίγο έμεινε να μας βάλουν και τέλια γύρω και να λένε αυτός είναι ο συνοικισμός. Αυτή η χώρα είναι η χώρα του μισοδότζι και των μιλλοσφοτζισμάτων».

Η ανθρωπογεωγραφία

Όπως λέει η επίκουρη καθηγήτρια στο πρόγραμμα Καλών Τεχνών του ΠανεπιστημίουΛευκωσίαςΕύη Τσελίκα, η διαδικασία ανέγερσης των συνοικισμών, που νομικά αναφέρονται ως Κυβερνητικοί Οικισμοί Εκτοπισθέντων, και κατ' επέκταση η πολεοδομική πολιτική του κράτους, δημιούργησε μια καινούργια κοινωνική ομάδα, μια καινούργια «ταυτότητα», αυτή του πρόσφυγα/ εκτοπισθέντα και κάτοικου του συνοικισμού και σημειώνει ότι αυτό που διαφαίνεται από τα σημερινά δεδομένα είναι ότι όσο οι πρώτοι ηλικιωμένοι κάτοικοι φεύγουν τα παιδιά τους ή τα εγγόνια τους δεν επιλέγουν πάντοτε να κάνουν χρήση των ιδιωτικών πια περιουσιών τους, πράγμα που διαπιστώνει κανείς σχεδόν αμέσως. «Τα άδεια διαμερίσματα και σπίτια είτε μένουν ακατοίκητα ή τείνουν να ενοικιάζονται σε μετανάστες, που τα προτιμούν λόγω των χαμηλότερων ενοικίων. Επομένως, παρατηρούμε μια κοινωνική ομάδα χαμηλών εισοδημάτων (τους εκτοπισμένους/ πρόσφυγες) να αντικαθίσταται από μια άλλη παρόμοιου είδους ομάδα (αυτή των μεταναστών)» και τονίζει πως «οι σημερινές κοινότητες αυτών των ημι-κρατικών και ημι-ιδιωτικών χώρων παρουσιάζουν συγκεκριμένες μικρό-γεωγραφίες και κοινωνικοπολιτικές καταστάσεις που διαφοροποιούνται από συνοικισμό σε συνοικισμό και μερικές φορές ακόμα και δρόμοι στον ίδιο συνοικισμό είναι πλήρως διαφορετικοί».

Το ζήτημα των ανελκυστήρων είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ένοικοι στις πολυκατοικίες, πράγμα που διαπιστώσαμε και οι ίδιοι, κατά τη διάρκεια της επίσκεψής μας σε έναν από τους συνοικισμούς, όταν ηλικιωμένη του ισογείου αναζητούσε βοήθεια για να ανέβει στον τρίτο όροφο μία άλλη κυρία...

Χρειάζεται επανίδρυση η ΕΔΕΚ

Εχουν εξαφανιστεί όλα τα κορυφαία στελέχη και μπήκαμε στην εποχή του ενός και μόνου, λέει στην «Κ» ο Γιαννάκης Ομήρου

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Χρειάζεται αποκατάσταση της καταστατικής λειτουργίας του Κινήματος, χρειάζεται η επανεγγραφή όσων μελών διεγράφησαν αυθαίρετα και αντικαταστατικά και να υπάρξει ένα συνέδριο επανίδρυσης του κόμματος», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο πρώην πρόεδρος της Βουλής και πρώην πρόεδρος της ΕΔΕΚ Γιαννάκης Ομήρου. Καταγγέλλει την εξαφάνιση όλων των κορυφαίων στελεχών και ότι στην ΕΔΕΚ πλέον επικρατεί ο εις και μόνος. Ο ίδιος αποκαλύπτει πως του έχουν γίνει κρούσεις να διεκδικήσει την προεδρία της ΕΔΕΚ και πως θα βρίσκεται κοντά σε ένα σενάριο που η πρότασή του για επανίδρυση υιοθετηθεί.

–Με όσα συμβαίνουν σήμερα στην ΕΔΕΚ, σκεφτήκατε ότι ίσως τελικά να ήταν λανθασμένη η απόφασή σας να αποχωρήσετε;

–Όχι, δεν μετανιώνω για την υποβολή παραίτησης. Να υπενθυμίσω ωστόσο πως είχα προειδοποιήσει ότι η κατάσταση που είχε δημιουργηθεί από μερίδα της τότε ηγεσίας εγκυμονούσε κινδύνους για την ενότητα και την προοπτική του κόμματος. Τότε είχα προειδοποιήσει ότι αν δεν αποκατασταθεί το πολιτικό ήθος στις συμπεριφορές στελεχών της ανώτατης ηγεσίας θα επακολουθούσαν νέα δεινά και δυστυχώς δεν έχω διαψευστεί. Έχω επιβεβαιωθεί.

–Όλη αυτή η διαμάχη πού οφείλεται; Σε διαφορετικές πολιτικές προσεγγίσεις ή προσωπικές ατζέντες;

–Τα γεγονότα μιλούν από μόνα τους. Η καταγγελία στην οποία προέβησαν 607 μέλη του κινήματος, πλείστα των οποίων είναι επιφανή στελέχη, ιστορικά στελέχη της ΕΔΕΚ, αναφέρει σημεία και τέρατα. Το γεγονός ότι αυθαίρετα και αντικαταστατικά διαγράφηκαν χιλιάδες μέλη, χωρίς την προηγούμενη έγκριση συλλογικών οργάνων, το γεγονός ότι ο κατάλογος μελών ουδέποτε παραδόθηκε στον γραμματέα της Κεντρικής Επιτροπής του κινήματος, όπως προβλέπει ρητά το καταστατικό και φυλάσσετο– κατά παραδοχή– από τον πρόεδρο του Κινήματος και όλα αυτά έγιναν στην πορεία προς ένα συνέδριο, είναι αυταπόδεικτο ότι δημιουργούν μια εκρηκτική κατάσταση, που θα οδηγήσει σε ένα συνέδριο αμφισβητούμενο και βεβαίως σε μία ηγεσία που θα είναι επίσης αμφισβητούμενη.

–Συνεπώς τι μπορεί να γίνει;

–Χρειάζεται αποκατάσταση της καταστατικής λειτουργίας του Κινήματος, χρειάζεται η επανεγγραφή όσων μελών διεγράφησαν αυθαίρετα και αντικαταστατικά και να υπάρξει ένα συνέδριο επανίδρυσης του κόμματος. Η ΕΔΕΚ είναι ένα ιστορικό κόμμα, έχει μία περήφανη ιστορία. Γίνεται συχνά επίκληση αυτής της ιστορίας από την ηγεσία του κινήματος, αλλά –ξέρετε– η παρελθοντολογία και η προγονοπληξία δεν είναι καλοί σύμβουλοι. Ασφαλώς πρέπει να υπάρχει περηφάνια για την ιστορία του κινήματος. Άλλωστε και εγώ είμαι μέρος της ιστορίας αυτού του κινήματος. Και το λέω με μεγάλη σεμνότητα αυτό. Ξέρετε, εγώ δεν μπήκα στην πολιτική, η πολιτική με βρήκε. Με βρήκε στα κελιά των φυλακών για την αντίστασή μου στο πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου, με βρήκε στους δρόμους της Αθήνας, στη Νομική και το Πολυτεχνείο, στους ξυλοδαρμούς από τους ασφαλίτες. Συνεπώς, ασφαλώς και χρειάζεται η περηφάνια για την ιστορία του Κινήματος, αλλά χρειάζεται και ο εκσυγχρονισμός και το βλέμμα προς το μέλλον. Οι συνθήκες είναι εντελώς διαφορετικές σήμερα. Υπάρχει βέβαια η κατοχή, υπάρχει ανάγκη λύσης του κυπριακού προβλήματος σε μία δημοκρατική και δίκαιη βάση. Σήμερα, ωστόσο, υπάρχουν και οι νέες κοινωνικές και οικονομικές πραγματικότητες. Ένα Σοσιαλιστικό Κίνημα οφείλει να αφουγκράζεται τα μηνύματα των καιρών και των ανθρώπων της νέας εποχής και να προτείνει λύσεις των προβλημάτων. Περνάμε μία θεσμική κρίση ιδιαίτερα οξυμένη από την περίοδο της οικονομικής κρίσης, με όσα συνέβησαν με το κούρεμα των καταθέσεων, με τη διάλυση του συνεργατισμού, με τα χρυσά διαβατήρια. Όλα αυτά έχουν οδηγήσει τους πολίτες να απομακρύνονται σταθερά από την πολιτική διαδικασία. Η αναξιοπιστία της πολιτικής διαδικασίας έχει φτάσει σε πολύ επικίνδυνα σημεία. Το βλέπουμε από την αποχή στις διάφορες εκλογικές αναμετρήσεις. Άρα λοιπόν ένα Σοσιαλιστικό Κόμμα, αντί να αναλίσκεται στην εσωστρέφεια, θα πρέπει να ανοίγει στην κοινωνία. Δενμπορεί η ΕΔΕΚ, η οποία δίδαξε σε κρίσιμες στιγμές της ιστορίας την κατεύθυνση προς το μέλλον, που υπερασπίστηκε τη δημοκρατία, να εκπέμπει αυτή την εικόνα του κλεισίματος από την κοινωνία με τη διαγραφή μελών και με τον περιορισμό της επαφής με τους πολίτες και την κοινωνία.

> *Εχω δεχτεί κρούσεις – για διεκδίκηση της Προεδρίας της ΕΔΕΚ– αλλά δεν είναι στις προθέσεις μου να επανέλθω στην προεδρία του κινήματος.*

Ουδέποτε υπήρξα θιασώτης διασπάσεων και πολύ περισσότερο να λειτουργήσω εγώ ως πρωταγωνιστής ή μέτοχος διασπαστικών κινήσεων, λέει στην «Κ» ο Γιαννάκης Ομήρου, κληθείς να σχολιάσει αν είναι καιρός για ένα νέο κόμμα.

–Η επανίδρυση θα έρθει με την εκλογή Βαρνάβα;

–Δεν θα μπω σε αυτή τη λογική...

–Τότε πώς μπορεί να γίνει πράξη η επανίδρυση;

–Αυτό που έχει τώρα σημασία είναι να υπάρξουν άμεσα αποφάσεις για την αποκατάσταση των διαγραφέντων μελών και τον έλεγχο προσθήκης νέων μελών, όπως προβλέπεται από το καταστατικό και να υπάρξει μια πολιτική ζύμωση προτού προχωρήσει η ΕΔΕΚ σε ένα συνέδριο.

–Δεν θα ήταν καλύτερα να υπάρξει μία τρίτη συναινετική υποψηφιότητα;

–Δεν είναι θέμα της μιας ή της άλλης υποψηφιότητας, αλλά να υπάρξει μια πολιτική λύση στο υπαρκτό πρόβλημα που εμφανίστηκε αυτή τη στιγμή και έχει αποτελέσει αντικείμενο δημόσιου διαλόγου και δημόσιας συζήτησης.

–Έχετε δεχτεί κρούσεις για να επανέλθετε και να διεκδικήσετε την προεδρία του κόμματος;

–Έχω δεχτεί κρούσεις, αλλά δεν είναι στις προθέσεις μου να επανέλθω στην προεδρία του κινήματος.

–Γιατί;

–Θεωρώ ότι πρόσφερα και θεωρώ ότι μπορώ να προσφέρω από τη θέση του ενεργού πολίτη με τη διατύπωση απόψεων, όταν κρίνω ότι έχει σημασία η έκφραση της γνώμης μου. Δεν θεωρώ όμως ότι μια επάνοδος στην πρώτη γραμμή του κινήματος θα αποτελούσε λύση για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τόπος. Έχω υπηρετήσει 35 χρόνια ως βουλευτής του Κινήματος στην πρώτη γραμμή, διετέλεσα υπουργός Άμυνας, πρόεδρος της Βουλής, 14 χρόνια στην ηγεσία της ΕΔΕΚ απέδειξα ότι δεν είμαι κολλημένος σε καμιά καρέκλα. Όχι μόνο όταν παραιτήθηκα από την προεδρία της ΕΔΕΚ, αλλά και όταν παραιτήθηκα από τη θέση του υπουργού Άμυνας, για λόγους συνέπειας.

Πρωτοφανή όσα έγιναν στην περίπτωση Παπαδάκη

–Είχατε τοποθετηθεί και στα όσα διαμείφθηκαν με τη διαγραφή Παπαδάκη. Θεωρείτε πως επανεκλογή Μαρίνου Σιζόπουλου θα οδηγήσει στη διάσπαση;

–Έχω διατυπώσει με πολλή σαφήνεια τις απόψεις μου για το πώς πρέπει να προχωρήσει η ΕΔΕΚ. Επειδή αναφερθήκατε στην περίπτωση Παπαδάκη, είναι απίστευτα και πρωτοφανή πράγματα όσα έγιναν. Ένα κόμμα που αγωνίζεται να διασφαλίσει τη συμμετοχή του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, που λέμε ότι πρέπει να υπάρχει σοσιαλιστής ευρωβουλευτής για να επηρεάζει την πανίσχυρη ομάδα των σοσιαλιστών, αυτός ο ευρωβουλευτής, ελαφρά τη καρδία, να διαγράφεται, παράνομα, όπως αποφάσισε το δικαστήριο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Συνεπώς, όλα αυτά οδηγούν σε αυτό που σας είπα ότι χρειάζεται μία επανατοποθέτηση της ΕΔΕΚ με στόχο την επανίδρυση κάτω από συνθήκες διαφάνειας, δημοκρατίας και σεβασμού του καταστατικού και των μελών του κινήματος και των φίλων.

–Ίσως από την άλλη να είναι καιρός για ένα νέο κόμμα;

–Μπορεί η ΕΔΕΚ με την επανίδρυσή της να είναι ένα νέο κόμμα. Ο στόχος δεν πρέπει να είναι ο πολυκερματισμός δυνάμεων, ουδέποτε υπήρξα θιασώτης διασπάσεων και πολύ περισσότερων να λειτουργήσω εγώ ως πρωταγωνιστής ή μέτοχος διασπαστικών κινήσεων.

–Σε ένα τέτοιο εγχείρημα επανίδρυσης θα είστε κοντά;

–Ασφαλώς. Ήταν συνειδητή μου επιλογή να απέχω από την ενεργό δράση όλη αυτή την περίοδο διότι είχα διαπιστώσει ότι αυτό για το οποίο προειδοποίησα, η αποκατάσταση του πολιτικού ήθους και της συναγωνιστικότητας δεν προχωρούσε. Αντίθετα, το κίνημα μπήκε σε μια στενωπό απομάκρυνσης από τον λαό από την ευρύτερη κοινωνία, μπήκε σε μια λογική απηνούς δίωξης των ιστορικών στελεχών του κινήματος. Ξέρετε, σε ένα κόμμα, τα περιουσιακά του στοιχεία είναι τα στελέχη του που τυγχάνουν της εμπιστοσύνης της κοινωνίας και αποτελούν την εμπροσθοφυλακή. Τι συνέβη το τελευταίο διάστημα; Όλα τα κορυφαία στελέχη του κινήματος, τα προβεβλημένα στελέχη, που είχαν το τεκμήριο της λαϊκής αποδοχής, έχουν εξαφανιστεί. Δεν θέλω να πω ονόματα, αλλά γνωρίζετε ποιοι ήταν στην πρώτη γραμμή για δεκαετίες. Μπήκαμε στην εποχή του ενός και μόνου.

> *Τα περιουσιακά στοιχεία ενός κόμματος είναι τα στελέχη του που τυγχάνουν της εμπιστοσύνης της κοινωνίας και αποτελούν την εμπροσθοφυλακή.*

–Μετά τη δική σας αποχώρηση, η ΕΔΕΚ αποκήρυξε τη ΔΔΟ. Αυτή η κίνηση έρχεται σε αντίθεση με τη σοσιαλιστική ταυτότητα;

–Δεν είναι θέμα σοσιαλισμού η γραμμή στο Κυπριακό. Εγώ πίστευα πως σε ό,τι αφορά το μεγάλο εθνικό θέμα πρέπει να υπάρχει μία συστηματική προσπάθεια για τη διαμόρφωση μιας κοινής εθνικής στρατηγικής. Συναίνεση, εθνική συνεννόηση. Όλα τα άλλα είναι σκιαμαχίες.

–Δηλαδή;

–Η ΕΔΕΚ ουδέποτε υπήρξε δέσμιος ή αιχμάλωτος ονοματολογίας. Να σας θυμίσω όχι τι υποστήριζα εγώ, αλλά ο Βάσος Λυσσαρίδης. Ότι σημασία έχει το περιεχόμενο της λύσης. Ούτως ή άλλως, η διζωνική ως ονοματολογία, ως επιθετικός προορισμός, δεν έχει συνταγματική ή πολιτειολογική ερμηνεία. Δεν θα συναντήσετε ούτε στο συνταγματικό δίκαιο ούτε στην επιστήμη της πολιτειολογίας μια ερμηνεία του προσδιορισμού διζωνική. Η ομόφωνη απόφαση του Ε.Δ. του Σεπτέμβρη του 2009 για το περιεχόμενο της ομοσπονδίας με καλύπτει πλήρως.

–Η επανίδρυση της ΕΔΕΚ πώς μπορεί να γίνει;

–Με την αποκατάσταση της καταστατικής τάξης και τολμηρές αλλαγές. Να σας θυμίσω πως ο πρόεδρος του κόμματος, στα δύο μεγάλα κόμματα της Ελλάδας, εκλέγεται με ανοικτό κατάλογο προς την κοινωνία και εκλογή από την ίδια την κοινωνία. Άρα, λοιπόν, χρειάζονται τολμηρές αλλαγές δεδομένης της διαφοροποίησης των συνθηκών και της κρίσης που περνούν οι κοινωνίες στον 21ο αιώνα. Χρειάζεται ένα πολιτικό μανιφέστο που να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες, τις αγωνίες των πολιτών για το παρόν και το μέλλον του τόπου.

–Και η επιστροφή όσων έχουν αδρανοποιηθεί;

–Το πρώτο είναι πως πρέπει να επανεγγραφούν όσα μέλη έχουν διαγραφεί. Όσα προηγήθηκαν είναι πρωτοφανή, ιδιαίτερα για ένα σοσιαλιστικό κόμμα. Θα πρέπει να υπάρχει επανασύνδεση του κόμματος με τους συντρόφους μας στην Ευρώπη. Αρκετά συχνά έχουμε διαφωνίες μαζί τους σε ό,τι αφορά το Κυπριακό. Η λύση όμως δεν είναι η περιχαράκωση και οι εχθρικές τοποθετήσεις. Το καθήκον μας είναι να τους πείσουμε συντροφικά για τις θέσεις μας στο Κυπριακό.

–Έχει απομονωθεί η ΕΔΕΚ από τα υπόλοιπα αδελφά κόμματα στην Ευρώπη;

–Μπορεί σε κάποιες συνεδρίες να παρευρίσκεται η ΕΔΕΚ, αλλά δεδομένου ότι έχει διαγραφεί ο ευρωβουλευτής, που είναι ο συνδετικός κρίκος με τη σοσιαλιστική ομάδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αντιλαμβάνεστε ότι έχει απονεκρωθεί η σχέση με τη σοσιαλιστική ομάδα που είναι η εμπροσθοφυλακή του σοσιαλιστικού κινήματος. Και με τη σοσιαλιστική διεθνή υπήρξαν προβλήματα, αλλά δεν είναι η λύση στο πρόβλημα η αποχή και μερικές φορές οι επιθέσεις και οι δημόσιες αντιδικίες.

Υπήρξε προσπάθεια συγκάλυψης...

–Η ΕΔΕΚ μιλούσε κάποτε για καθαρά χέρια. Σήμερα, πώς έφτασε να έχει ποινικές σκιές στελεχών και εμπλοκές σε ζητήματα των δύο διεκδικητών της προεδρίας;

–Δεν θέλω να μπω στην υπόθεση ενδεχομένων ατασθαλιών. Αντιλαμβάνομαι ότι υπήρξε παραδοχή και παραίτηση. Αυτό που αντιλαμβάνομαι ήταν ότι υπήρξε μια προσπάθεια κουκουλώματος ή συγκάλυψης και αυτό ενόχλησε και τα μέλη του κινήματος και την ευρύτερη κοινωνία. Όταν προκύπτουν τέτοια ζητήματα πρέπει να υπάρχει σαφής τοποθέτηση των συλλογικών οργάνων. Σε ό,τι αφορά τα καταμαρτυρούμενα του κ. Βαρνάβα αντιλαμβάνομαι πως είναι αστική υπόθεση χωρίς οποιαδήποτε ποινική διάσταση. Συνεπώς δεν θέλω να κρίνω. Ξέρετε πόσες χιλιάδες αγωγές υπάρχουν στα επαρχιακά δικαστήρια...

–Θα ψηφίσετε;

–Θα ψηφίσω, νοουμένου ότι θα πρόκειται για ένα συνέδριο που δεν θα έχει σκιές, διαφορετικά όχι.

GOODYEAR
MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3
Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV
KAPODISTRIAS AUTOMOTIVE PARTS
ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Το ναι κοιμήθηκε στην αγκαλιά του όχι

Μπορεί η Γραμματεία του ΔΗΚΟ να αποφάσισε με μικρή πλειοψηφία υπέρ της διεξαγωγής των δημοτικών εκλογών δέκα μέρες προηγουμένως, όμως το Εκτελεστικό Γραφείο είχε άλλη άποψη. Για αυτήν την άλλη άποψη που θα κατέθεταν στο σώμα, είχαν προετοιμάσει στελέχη στο παρασκήνιο. Οι λόγοι ποικίλουν βεβαίως. Υπάρχουν στελέχη που βαριούνται να ασχοληθούν με την όλη διαδικασία, καθώς λίγοι είναι εκείνοι που είναι έτοιμοι να μπουν στη μάχη των εκλογών.

Αφού έφτασαν να αναβάλουν τις εκλογές λίγο πριν από τη διεξαγωγή τους, καταδεικνύοντας προχειρότητα, ας φροντίσουν τουλάχιστον να τηρήσουν τη δέσμευσή τους για μεταρρύθμιση.

Στη μάχη ο Άθως

Ο γενικός γραμματέας του ΔΗΚΟ πάντως είχε δηλώσει την ετοιμότητά του να διεκδικήσει θέση δημοτικού γραμματέα στον δήμο Λεμεσού. Κατά την τοποθέτησή του ανέφερε πως όλα τα στελέχη θα πρέπει να μπουν μπροστά και να διεκδικήσουν θέση, καθώς το κύριο ζήτημα θα έπρεπε να είναι ο σεβασμός στη λαϊκή εντολή. Υπέρ της διεξαγωγής των εκλογών, είχαν ταχθεί πέραν του προέδρου του ΔΗΚΟ Νικόλα Παπαδόπουλου και του Άθου Αντωνιάδη ο Χρύσης Παντελίδης, ο Πανίκος Λεωνίδου και ο Αντώνης Αντωνίου. Μάλιστα, ο Χρύσης Παντελίδης εξέφρασε και επιφυλάξεις για το κατά πόσο θα ολοκληρωθεί αυτή τη μισή θητεία η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ο παράγοντας χρήμα

Το χρήμα είναι ένα από τα κύρια προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει το κόμμα του Κέντρου. Η στήλη αποκάλυψε στο παρελθόν, πως εντός του κόμματος ακούγονται μουρμουρητά πως το χρήμα πλέον δεν ρέει όπως παλιά. Λίγο οι χορηγίες που μειώθηκαν, λίγο οι εισφορές που στέρεψαν λόγω πανδημίας και λίγο το γεγονός ότι υπάρχει λίπος που δεν κόβεται για να μην προκληθούν άλλα πολιτικά ζητήματα, είναι τα αίτια των κακών. Βεβαίως κάποιος θα πει, εδώ δεν καταφέρνουν να λύσουν τα οικονομικά τους, θα τους βάλουμε να κυβερνήσουν;
Πέραν όμως αυτού, πολλοί ήταν εκείνοι εντός του Εκτελεστικού Γραφείου που έθεσαν θέμα οικονομικό, ότι δηλαδή το κόμμα δεν θα αντέξει οικονομικά τη νέα εκλογική μάχη. Υπάρχουν βεβαίως και εκείνοι που έθεσαν το θέμα ενδυνάμωσης της Δημοκρατικής Παράταξης. Ακυρώνουμε με λίγα λόγια τις εκλογές, γιατί φοβόμαστε τον Καρογιάν και γιατί δεν έχουμε λεφτά.
Πάντως, η Δημοκρατική Παράταξη δεν φαίνεται να είναι το μόνο πρόβλημα που θα έχει να αντιμετωπίσει το ΔΗΚΟ. Ούτε βεβαίως η έλλειψη πόρων. Μεγάλο ζήτημα προκύπτει με τον Παύλο Μυλωνά. Η «Κ» είχε αποκαλύψει πως είχε παραιτηθεί από το καλοκαίρι. Ο ίδιος όμως επέλεξε να δημοσιοποιήσει σήμερα την παραίτησή του, συνδέοντάς την με την απόφαση του κόμματος να ταχθεί ενάντια στη δίωξη του Γιώργου Γαβριήλ. Δεν είναι βεβαίως η πρώτη φορά που ο Μυλωνάς κινείται έτσι. Τον έχουμε δει σε όλα τα ΜΜΕ, να εκφράζει προσωπική άποψη και να μην αποτελεί μέρος του συνόλου. Ίσως να ήταν προτιμότερο να αποχωρήσει τελικώς και από το Δημοκρατικό Κόμμα;

Ο Πάφιος Πόποτας

Τώρα πάντως που ανοίξαμε το ζήτημα της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΔΗΚΟ, θα πρέπει να υπογραμμίσουμε πως η στήλη είχε εντοπίσει από την αρχή την μεγάλη προσωπικότητα που ονομάζεται Χρύσανθος Σαββίδης. Τρομάξαμε όταν τον ακούσαμε να τοποθετείται στο κρατικό κανάλι. «Στη ζωή υπάρχουν όρια και θεωρούμε προσωπικά πως ο συγκεκριμένος ζωγράφος έκανε μέγα ατόπημα γιατί έχει εξευτελίσει με τις άστοχες ζωγραφιές του τα θεία. Όταν μία κοινωνία δεν έχει φραγμούς οδηγούμαστε σε αταξία» είπε ο Πάφιος βουλευτής και θα ξεκινήσουμε να φωνάζουμε να γυρίσει πίσω στους ΔΗΚΟϊκούς κόλπους ο Αλέκος Τρυφωνίδης για να επέλθει λίγος εκσυγχρονισμός.

Ο Στεφάνου και οι σημειολογίες

Σημαντική η κίνηση του Στέφανου Στεφάνου να συναντηθεί με τη μητέρα του Παύλου Φύσσα, Μάγδα. Κίνηση που έχει τη δική της σημειολογία για την Αριστερά αλλά και για το πώς θα πορευθεί ο Στέφανος Στεφάνου στο ππδάλιο του ΑΚΕΛ. Καλό ωστόσο θα ήταν να έκανε δεύτερες σκέψεις για την αναβολή των εκλογών, καθώς αυτό αποτελεί αντιδημοκρατικό προηγούμενο. Και κάτι τέτοιο φανταζόμαστε πως δεν θα ήθελε να είναι η πρώτη πράξη του στην ηγεσία του κόμματος.

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΠΑΛΙΟΣΠΥΡΟΥ

Η Ιωάννα Παλιοσπύρου, η οποία έχει συγκλονίσει με τη δύναμη ψυχής που έχει αποδείξει πως έχει, μπροστά στο δράμα της.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

Η μύγα στον τοίχο

Μπορεί ο Στέφανος Στεφάνου να ξεκαθάρισε στη συνέντευξή του στον «Πολίτη» ότι για το ΑΚΕΛ το θέμα Νίκου Κατσουρίδη «τελείωσε» και ότι «έτσι κι αλλιώς δεν υπάρχει σχέση πλέον» μαζί του, αλλά δεν σημαίνει ότι η γενιά που ανέλαβε τα ηνία του κόμματος έχει διαγράψει και όσα έμαθε από τον βετεράνο πολιτικό. Τις τελευταίες μέρες. Κυκλοφορώντας στα κομματικά κτίρια της Εζεκία Παπαϊωάννου, ολοένα και συχνότερα ακουγόταν μια παλιά ατάκα του Κατσουρίδη: «τα ονόματα που ρίχνονται νωρίς στο τραπέζι της προεδρολογίας είναι για να κρούζουν».
Στο ΑΚΕΛ θυμήθηκαν την ατάκα Κατσουρίδη λόγω του προβληματισμού που εσχάτως καταγράφεται για τους εμφανιζόμενους ως επικρατέστερους να υποστηριχθούν από το κόμμα για το 2023. Συγκεκριμένα για τους Αχιλλέα Δημητριάδη και Ανδρέα Μαυρογιάννη, αλλά ιδιαίτερα για τον πρώτο, ο οποίος έχει, από το 2018, σημαντικούς υποστηρικτές στα σωστά κομματικά όργανα.
Η νέα ηγεσία του ΑΚΕΛ διαπιστώνει ότι ούτε ο ένας ούτε ο άλλος είναι αναγνωρίσιμοι στην κοινή γνώμη, ενώ είναι ακόμη πιο άγνωστοι στη βάση του κόμματος. «Παίζει να είναι οι λιγότερο γνωστοί υποψήφιοι που συζήτησε ποτέ το κόμμα για Προεδρικές», άκουσα ένα μεσαίο κομματικό στέλεχος να λέει σε ένα πηγαδάκι.
Επίσης καταγράφονται σημαντικά λάθη στη μέχρι σήμερα διαδρομή του Αχιλλέα Δημητριάδη. «Δεν εξαγγέλλεις υποψηφιότητα από το ραδιόφωνο» σχολίασε επώνυμο στέλεχος. «Μην πάθουμε ό,τι και με τον (Μάικ) Σπανό το 2018». Το άλλο θέμα που αρχίζουν να έχουν με τον Δημητριάδη είναι το επιτελείο του. Κάποιοι μπορεί να προέρχονται από το ΑΚΕΛ, αλλά οι κομματικοί δεν διατηρούν τις καλύτερες των αναμνήσεων. Άλλοι, που είχαν προσκολληθεί και στο επιτελείο Σταύρου Μαλά, δεν άφησαν τις καλύτερες των εντυπώσεων. Στο ΑΚΕΛ δεν τους ενδιαφέρει (ούτε και νομιμοποιούνται) να πάρουν τη ρεβάνς για το δημοψήφισμα του 2004.
Σε άλλα νέα, η Ερατώ Κοζάκου Μαρκουλή ανάρτησε στο facebook συνολικά 76 φωτογραφίες της από τις δύο της θητείες ως υπουργού Εξωτερικών, «η πρώτη με πρόεδρο τον αείμνηστο Τάσσο Παπαδόπουλο και η δεύτερη με πρόεδρο τον αείμνηστο Δημήτρη Χριστόφια», καθώς και την ομιλία που είχε κάνει σε εκδήλωση της «Καθημερινής» το 2014 για τα 10 χαρακτηριστικά του ηγέτη. Τυχαίο; Θα μπορούσε, αλλά μάλλον όχι.

Κλωθώ

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Το ραντεβού με τον Τζο που ο Νίκος θέλει όσο τίποτε άλλο

Έντονη είναι η προσπάθεια συνεργατών του προέδρου Αναστασιάδη να κλείσουν συνάντηση με τον πλανητάρχη κατά τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Και δεν μιλάμε για τα τυπικά της φωτογράφισης και στη δεξίωση, εάν η πανδημία επιτρέψει να ακολουθηθεί τελικά η παράδοση άλλων χρόνων, αλλά για μια κανονική συνάντηση μεταξύ των παλιόφιλων. Έστω και σύντομη.

Το πραγματικά πιεστικό πρόγραμμα του Μπάιντεν φαίνεται να είναι το κύριο πρόβλημα για το κλείδωμα της συνάντησης. Τουλάχιστον μέχρι τη στιγμή που γραφόταν η στήλη. Δεν αποκλείεται την ώρα που τη διαβάζετε να έχει ήδη συμφωνηθεί. Αν και κακές γλώσσες λένε πως ο Τζο δεν αγαπά και τόσο πλέον τον δικό μας λόγω μιας σοβαρής διαφωνίας για χειρισμούς του στην περίφημη πρωτοβουλία Μπάιντεν, όταν αυτός ήταν αντιπρόεδρος. Χάσαμε κι από εδώ;
Πηγή μου, που ανεβοκατεβαίνει συχνά στον Λόφο, πρώην στενός του συνεργάτης, μου έλεγε ότι ο Αναστασιάδης «θέλει όσο τίποτε άλλο αυτή τη συνάντηση, αυτή τη στιγμή». «Για να τονωθεί το διαβρωμένο πολιτικό του γόητρο».

Η αλήθεια είναι πως η κρίση στο Αφγανιστάν και οι νέες πληγές που άνοιξε η συμφωνία με Βρετανία και Αυστραλία και τον αποκλεισμό της Γαλλίας, έχει προσθέσει πιεστικές προτεραιότητες και για τον Μπάιντεν και το αμερικανικό ΥΠΕΞ. Μπορεί ο Χριστοδουλίδης να μην έχει παράπονα από την επικοινωνία με τον Μπλίνκεν και τους υπηρεσιακούς του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, αλλά μάλλον χρειάζεται και «κάτι ακόμα» που ο Αναστασιάδης ελπίζει να το πετύχει σε μια συνάντηση με τον φίλο (;) του τον Τζο.

Ο Μπάιντεν πάντως θα βρίσκεται στην έδρα του ΟΗΕ στις 21 Σεπτεμβρίου για την ομιλία του. Οι Αναστασιάδης, Τατάρ και Γκουτέρες αναμένεται να έχουν το άτυπο πρόγευμα και την άτυπη τριμερή τους στις 27 Σεπτεμβρίου.

Νίκο, ολόιδιος έμεινες! Μόνο εγώ ασπρίζω και ξεχνάω;

Η παραίτηση του Παύλου Μυλωνά από εκπρόσωπος Τύπου του ΔΗΚΟ για κάποιους έπεσε ως κεραυνός εν αιθρία. Για άλλους όμως ήταν η επίσημη επιβεβαίωση της αχανούς απόστασης, της ρήξης για ορισμένους, μεταξύ του πρώην ΔΡΑΣΙΣ-ΚΕΣ, πρώην Συμμάχου των Πολιτών, και νυν ΔΗΚΟ, Παύλου Μυλωνά και του Πρίγκιπα Νικόλαου. Γιατί μπορεί η επιστολή παραίτησης του Μυλωνά να έχει ημερομηνία 16 Ιουνίου, η κόντρα όμως... χρονολογείται.

Όπως μου έλεγε τις προάλλες η ΔΗΚΟαναθρεμμένη Φωτούλα, «ο Παύλος είναι σφόδρα δυσαρεστημένος με τον Νικόλα για περισσότερο από έναν χρόνο. Για πολλούς λόγους. Και για τις επιλογές προσώπων που έκανε και για την πολιτική που ακολούθησε σε διάφορα θέματα, όχι μόνο εσωκομματικά και στην προσέγγιση με άλλα κόμματα, ιδιαίτερα με το ΑΚΕΛ. Μάλιστα, ο Παύλος είχε έγκαιρα ενημερώσει τον Νικόλα, ειδικά μετά από μία αντιπαράθεση που είχαν, ότι θέλει να παραιτηθεί από εκπρόσωπος Τύπου. Τώρα γιατί ο Νικόλας δεν θέλησε να την αποδεχτεί αμέσως και να τη δημοσιοποιήσει είναι άλλο θέμα». Όπως μου είπε, πέρα από τους πολιτικούς λόγους η για μήνες απόκρυψη της παραίτησης οφείλεται και σε έναν καθαρά πρακτικό λόγο. Εν πρώτοις, ήταν οι μακράς διαρκείας προεδρικές διακοπές του Αυγούστου στις αγαπημένες για του κύπριους πολιτικούς Μαλδίβες. Κατά δεύτερον το γεγονός ότι ο πρίγκιπας Νικόλαος δεν είχε βρει μέχρι προ ολίγων ημερών τουλάχιστον, κάποιον ικανό αντικαταστάτη, ενώ φαίνεται να ήλπιζε ότι ο Παύλος ίσως να άλλαζε γνώμη.

Πάντως, τα προβλήματα στο ΔΗΚΟ είναι πολύ πιο σοβαρά απ' όσο φαίνονται. Δεν είναι τυχαίο που η παραίτηση Μυλωνά, ενώ υποβλήθηκε από τον Ιούνιο, δημοσιοποιήθηκε από τον ίδιο αμέσως μετά τη δήλωση του Πρίγκιπα Νικόλαου υπέρ του διωκόμενου καθηγητή Γαβριήλ. Και δεν είναι μόνο ο Παύλος Μυλωνάς που διαφώνησε με τον Νικόλα, τη Χριστιάνα και άλλους στην υψηλή ηγεσία του ΔΗΚΟ για το συγκεκριμένο θέμα. Είναι και ο βουλευτής Χρύσανθος Σαββίδης, αλλά και ένας τρίτος, ο οποίος δεν έχει ακόμη εκδηλωθεί (λέμε τώρα). Η συντηρητική δεξιά δεν σηκώνει πολλά – πολλά σε τέτοια ζητήματα σε όποιο κόμμα και αν στεγάζεται.

Πολύ γρήγορα ξέχασε ο Σιζό τις απειλές του ότι δεν πρόκειται να δεχθεί τον Χρίστο Χρίστου του ΕΛΑΜ στη συνεδρίαση της κοινοβουλευτικής επιτροπής Άμυνας. Ύστερα από καθυστέρηση εβδομάδων και μετά την ταλαιπωρία που προκάλεσε, στέλνοντας το θέμα στη σύσκεψη αρχηγών και στις επιτροπές δεοντολογίας και επιλογής, αναγκάστηκε να δεχτεί την επιβεβαίωση ότι ο Χρίστου θα παραμείνει στην επιτροπή Άμυνας. Και (τι να έκανε;) όρισε συνεδρίαση την περασμένη Πέμπτη. Όπως έμαθα από έγκυρη πηγή μου η συνεδρίαση κύλησε χωρίς κανένα πρόβλημα. Ο Σιζόπουλος, που εμφανιζόταν ανένδοτος να προεδρεύσει συνεδρίας της επιτροπής στην παρουσία του Χρίστου, δεν φάνηκε να έχει σοβαρό πρόβλημα που είχε απέναντί του τον πρόεδρο του ΕΛΑΜ. Σύμφωνα μάλιστα με την πηγή μου, αντάλλαξαν και κάποιες κουβέντες κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης. Κάποιος παλιός από την κραταιά ΕΔΕΚ μου έλεγε «το πρόβλημα με τους ηγέτες μας σήμερα είναι πως όταν παίρνουν αποφάσεις δεν μπορούν να προβλέψουν οτιδήποτε πέρα από τη μύτη τους».

ΚΟΥΙΖ: Είναι πολλά τα λεφτά που πρέπει να επιστρέψουν τα δύο ανύπαρκτα στην ουσία κόμματα από την κρατική χορηγία που έλαβαν πριν από τις βουλευτικές εκλογές. Δηλαδή, η Συμμαχία Πολιτών που πρέπει να επιστρέψει πέραν των 277.000 ευρώ και η Αλληλεγγύη, που πρέπει να επιστρέψει πέραν των 251.000 ευρώ. Το δε ΔΗΚΟ θα πρέπει να επιστρέψει πέραν των 47.000 και το ΑΚΕΛ μόνο γύρω στα 1.500 ευρώ. Όλοι οι άλλοι έχουν να παίρνουν με τη ΔΗΠΑ να δικαιούται τη μερίδα του λέοντος, πέραν των 318.000 ευρώ. Το ερώτημα που τίθεται από το ΥΠΟΙΚ και δεν έχει ακόμα απαντηθεί από τη Συμμαχία και την Αλληλεγγύη είναι πότε και πώς θα γίνει η επιστροφή της χορηγίας;

Που τα Πόθεν ώς τα Πόθεν

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Ο διαχρονικός εμπαιγμός των πολιτών από τους πολιτικούς και τα κόμματα συνοψίζεται ευστόχως σε δύο λέξεις: Πόθεν Έσχες. Και ό,τι κι αν κατά καιρούς διακηρύττουν άπαντες περί διαφάνειας, το Πόθεν Έσχες, όπως είναι νομοθετικά ρυθμισμένο, αποδεικνύει πέραν πάσης αμφιβολίας την έλλειψη πολιτικής βούλησης από όλους για να αντιμετωπιστεί στη ρίζα του το φαινόμενο της διαφθοράς. Διότι, πώς αλλιώς εξηγείται το γεγονός ότι η υφιστάμενη νομοθεσία εγκρίθηκε από το 2004 και ενώ έχουν περάσει 17 χρόνια δεν υπήρξε καμία αποτελεσματική τροποποίησή της ώστε όντως να επιτελεί τον σκοπό για τον οποίο τάχα μου θεσπίστηκε. Δηλαδή την καταπολέμηση της διαφθοράς και του αθέμιτου πλουτισμού των πολιτικών ή για να το θέσω πιο απλά την εις βάρος του κόσμου κατάχρηση εξουσίας και την παγίωση μιας πολιτικής νοοτροπίας, η οποία κρατά αυτό το κράτος παγιδευμένο στο σκοτάδι της αδιαφάνειας και εγκλωβισμένο στην νοοτροπία της αρπαχτής. Προς τι και διά τι συμπληρώνουν τις λίστες οι φίλτατοι πολιτευτές μας με τα περιουσιακά τους στοιχεία; Για να κρατούν τα προσχήματα της δήθεν ακεραιότητάς τους; Για να παριστάνουν τους άμεμπτους και καθαρούς; Για να δίνουν αφορμές στα διαδικτυακά καφενεία να τους διακωμωδούν καυτηριάζοντας τη φαιδρότητα μιας νομοθεσίας χωρίς κανένα αντίκρισμα; Και γιατί αλήθεια το ανέχονται αυτό και δεν έχουν εδώ και χρόνια συνασπιστεί όλοι μαζί ώστε να γίνει επιτέλους αποτελεσματικός ο νόμος και να μη μοιάζει σαν μια γελοιογραφία της πολιτικής μας σκηνής; Τι είναι αυτό που τους εμποδίζει άραγε; Και τι άλλο μπορεί να είναι εκτός από την έλλειψη πολιτικής βούλησης, η οποία εκπηγάζει από τα όποια καλά κρυμμένα διαπλεκόμενα συμφέροντα; Διότι είναι ωραία και καλά να βγαίνουν στις τηλεοράσεις και να βγάζουν κηρύγματα για το πόσο διεφθαρμένοι καταντήσαμε και ότι αυτό το φαινόμενο επιτέλους πρέπει να εκλείψει και μπλα και μπλα και μπλα, αλλά στην πράξη είναι που αποδεικνύεται η ουσιαστική θέληση να αλλάξουν τα πράγματα και να μπει ένα τέλος σ' αυτή τη διαχρονική παθογένεια. Και η πράξη λέγεται «Πόθεν Έσχες». Έχουν καταντήσει έναν νόμο που θα έπρεπε να είναι το πιο αποτελεσματικό εργαλείο εναντίον της διαφθοράς να μοιάζει με κουτσομπολίστικη στήλη σε κίτρινη φυλλάδα κι αυτό ποσώς μοιάζει να αφυπνίζει τις κατά τ' άλλα ευαισθητοποιημένες τους χορδές. «Το ισχύον νομικό πλαίσιο είναι ελλιπές και ανεπαρκές», δήλωσε η κ. Δημητρίου συμπληρώνοντας ότι "γι'αυτό η κοινοβουλευτική επιτροπή θεσμών εργάζεται προς την κατεύθυνση ισχυροποίησης και εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας». Το καυτό ερώτημα ωστόσο είναι γιατί δεν εργάστηκε εδώ και χρόνια προς αυτή την κατεύθυνση και γιατί ενώ το ισχύον νομικό πλαίσιο ήταν εδώ και χρόνια ελλιπές και ανεπαρκές δεν έγινε μέχρι τώρα το «έλα να δεις» από πλευράς όλων που διατείνονται υπέρμαχοι της διαφάνειας, ώστε να ασκηθεί πίεση για να αλλάξει η νομοθεσία. Μήπως εδώ είναι που αποδεικνύεται ότι τελικά ακόμα και το ζήτημα της διαφθοράς έχει καταντήσει ένα εργαλείο κομματικής αντιπαράθεσης αναλόγως με το ποιον συμφέρει τι κάθε φορά; Διότι όταν ένας νόμος, ο οποίος θεσπίζεται για να καταπολεμήσει τη διαφθορά είναι τόσο αναποτελεσματικός ώστε να μη δίνει καν το περιθώριο ελέγχου της αλήθειας των όσων δηλώνει ο κάθε πολιτικός τότε γιατί τον έχουμε; Για να έχουμε να λέμε; Και τι να λέμε; Όσοι έχουν στοιχειώδεις γνώσεις νομικής γνωρίζουν ότι υπάρχουν και πόρτες και παράθυρα στη νομοθεσία που προσφέρουν τρόπο διαφυγής σε όποιον θέλει να κρύψει τα πραγματικά του περιουσιακά στοιχεία και δη εκείνα που απέκτησε από αθέμιτο πλουτισμό και κατάχρηση του αξιώματός του. Άρα; Προς τι και διά τι όλη αυτή η παρωδία που φέρει τον τίτλο «Πόθεν Έσχες»; Μήπως είναι η ώρα να λογοδοτήσει η Βουλή για αυτό το παράδοξο; Και να μας εξηγήσουν οι φίλτατοι βουλευτές που τα Πόθεν εις τα Πόθεν θεωρούν ακόμα πως δικαιούνται να μας εμπαίζουν;

elenixenou11@gmail.com

EPA/RAMON VAN FLYMEN

Άποψη από το Εθνικό Μνημείο Ονομάτων για το Ολοκαύτωμα, στο Άμστερνταμ, έργο του αρχιτέκτονα Daniel Libeskind. Για τα εγκαίνιά του θα τεθεί σε ισχύ επείγον δημοτικό διάταγμα.

Ενας τυχοδιωκτικός συντηρητισμός

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν το 2019, το μεταναστευτικό εξελισσόταν σε κύριο αντικείμενο συζήτησης στην Ευρώπη, ακροδεξιά κόμματα βρήκαν έδαφος και άρχισαν να ενισχύονται σημαντικά, επειδή επικαλούνταν την ξενοφοβία και τον ρατσισμό. Αυτό το αντιλήφθηκαν νωρίς κόμματα της Λαϊκής Δεξιάς στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της Νέας Δημοκρατίας. Το αντιλήφθηκαν όμως νωρίς και στον Δημοκρατικό Συναγερμό, κάποια πρωτοεμφανιζόμενα και φιλόδοξα στελέχη. Τότε, λοιπόν, ο άγνωστος στην ευρύτερη κοινωνία πρόεδρος της Οργάνωσης Νέων Επιστημόνων Μάριος Πελεκάνος προσκαλούσε σε ημερίδα τον ομοϊδεάτη του στο μεταναστευτικό Κωνσταντίνο Μπογδάνο από την Ελλάδα για να μιλήσει για το θέμα. Σε αναρτήσεις του την ίδια στιγμή προέτρεπε την κυβέρνηση να προχωρήσει σε κλειστά κέντρα και απελάσεις, φοβούμενος την αλλοίωση της καθαρότητας του τόπου. «Αν έρθουν αύριο το πρωί άνθρωποι άλλης θρησκείας, άλλων ιδεών, άλλης κουλτούρας, επειδή μας δίνει λεφτά η Ε.Ε. θα πρέπει να τους δεχθούμε;» διερωτάτο, όταν του επεσήμαιναν πως η Κύπρος λαμβάνει σημαντικό κονδύλι από την Ε.Ε. για το μεταναστευτικό και ξεκαθάριζε πως η χώρα μας θα πρέπει να πάψει να αποτελεί ελκυστικό προορισμό για οποιονδήποτε μετανάστη.

Αυτή η ξενοφοβική παράσταση είχε πρόσφορο έδαφος και σίγουρα βρήκε ευήκοα ώτα στην κυπριακή κοινωνία και αυτό φάνηκε από την κατάταξη του νεαρού Πελεκάνου στις βουλευτικές εκλογές. Κάπως έτσι φρόντισε να επιβραβευτεί για το ότι έστριψε εμφανώς το τιμόνι στην ιδεολογική πορεία του ΔΗΣΥ προς τον συντηρητισμό και την ξενοφοβία, διοριζόμενος στη θέση του κυβερνητικού εκπροσώπου. Επιβραβεύτηκε αποτελώντας δηλαδή το πρόσωπο-καθρέφτη του Νίκου Αναστασιάδη. Με τον ίδιο τρόπο και ο άλλοτε αντιπρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Νουρής, με την προαγωγή του σε υπουργό Εσωτερικών φρόντισε να ξεδιπλώσει όλη την ξενοφοβική και αυταρχική του φαντασία. Άλλοτε προειδοποιώντας πως θα μπουκάρει αν χρειαστεί σε σπίτια, άλλοτε με τοποθέτηση συρματοπλεγμάτων που θα εμποδίζουν τους μετανάστες και σίγουρα, χαρακτηρίζοντας αναρχικά στοιχεία τους πολίτες που υποστήριζαν τα δικαιώματα μεταναστών έξω από το Πουρνάρα. Το πρόσφορο έδαφος του συντηρητισμού όμως, οσμίστηκε προς έκπληξη πολλών και ο Χάρης Γεωργιάδης. Το πρόσωπο που αποτελούσε για χρόνια τον κύριο εκφραστή της αστικής Λευκωσίας είδε πως το μνημόνιο δεν πουλούσε αρκετά. Είδαμε έτσι να λανσάρει τον περιβόητο και θολό νέο ρεαλισμό ως σχολή σκέψης στο Κυπριακό, να σιγοντάρει τη θέση του προέδρου για ανάκληση διαβατηρίων, τον είδαμε ακόμα και να συμμερίζεται θέσεις ακαδημαϊκών που στηρίζουν την πολιτική κόστους στην Τουρκία.

Σε ένα τέτοιο περιβάλλον το σκίσιμο της σελίδας μετά από οδηγίες του γραφείου του υπουργού, η πειθαρχική δίωξη του εκπαιδευτικού Γιώργου Γαβριήλ ήταν η λογική κατάληξη των πραγμάτων. Η λογική κατάληξη σε όλο αυτό το παράλογο που ζούμε τελευταίως, έτσι; Τα οργανωμένα εκπαιδευτικά σύνολα δεν αντέδρασαν μπροστά στη σημειολογία και τις προεκτάσεις της κίνησης να σκίζονται σελίδες βιβλίου από το υπουργείο. Κανένας εκπαιδευτικός, που με ευκολία έβγαινε στους δρόμους και διεκδικούσε υποτίθεται καλύτερη παιδεία, δεν έβγαινε στον δρόμο για να αντιδράσει απέναντι στο βασικό: στην ελεύθερη έκφραση, την κριτική σκέψη και στην ανοχή στην αμφισβήτηση. Έστω κι αν αυτό που αμφισβητείται δεν τον βρίσκει σύμφωνο. Και αν δεν ήθελαν οι εκπαιδευτικές οργανώσεις να αντιδράσουν γι' αυτό, ας αντιδρούσαν από συναδελφική αλληλεγγύη.

Αυτή τη σιγή ιχθύος των εκπαιδευτικών που έχουν τη δύναμη να ανεβάζουν και να κατεβάζουν κυβερνήσεις, τους ολοφυρμούς μέρους της κοινωνίας που ένιωθαν πως εξευτελίζονται τα θεία εντόπισαν κι άλλοι και φρόντισαν να κερδίσουν πόντους. Ο Παύλος Μυλωνάς, που ενώ ήταν γνωστό πως παραιτήθηκε από εκπρόσωπος Τύπου του ΔΗΚΟ από το καλοκαίρι, φρόντισε να δώσει ιδεολογικές προεκτάσεις σήμερα, συνδέοντας την παραίτησή του με τη στάση του κόμματος γύρω από τη δίωξη Γαβριήλ. Ένας βουλευτής - πρώην δημοσιογράφος που θα έπρεπε να πάλευε για την ελευθερία της έκφρασης βγήκε στα κανάλια και ζητούσε την κεφαλή του Γαβριήλ επί πίνακι. Το ίδιο και ο βουλευτής - εκπαιδευτικός Χρύσανθος Σαββίδης, που εξανίστατο στο κρατικό κανάλι για τα όρια της κοινωνίας που ξεπερνιούνται και για τον γυμνό Ιησού που επηρεάζει τους ορθόδοξους χριστιανούς. Τόσο σκοταδισμό είχαμε να δούμε από τον Μεσαίωνα. Και τόση υποκρισία αν μας επιτρέπεται. Τι είναι όμως χειρότερο, ο άκρατος συντηρητισμός ή η πολιτική του juke box; Ένα είναι να είσαι συντηρητικός και να το πιστεύεις, και άλλο να ενισχύεις τα χειρότερα ένστικτα της κοινωνίας, απλώς γιατί πουλά. Αυτό ακριβώς αποτελεί τη χειρότερη έκφανση του τυχοδιωκτισμού που όχι μόνο δεν παίρνει την κοινωνία μπροστά, αλλά είναι έτοιμη να της ξυπνήσει οργή, μίσος και φανατισμό προκειμένου να επιβιώσουν κάποιοι σε αυτό το σύστημα. Ένστικτα που οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια στον σκοταδισμό αλλά κυρίως οδηγούν στο έλλειμμα δημοκρατίας.

economidoum@kathimerini.com.cy

Μουχλιασμένα μυαλά

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Ομολογώ ότι δεν γνώριζα τον Ανδρέα Ελευθερίου. Τον έψαξα στο διαδίκτυο, αφού ξέσπασε το σκάνδαλο της λογοκλοπής του tweet κατά του Γαβριήλ, αλλά βρήκα πολύ λίγα πράγματα. Από το ρεπορτάζ πάντως μαθαίνω ότι ο μέχρι πρότινος πρόεδρος της ΝΕΔΗΣΥ μπορεί να μην είναι ευρέως γνωστός, αλλά εντός του κόμματός του τον γνωρίζουν από την καλή και την ανάποδη. Στην Πινδάρου μάλιστα βοούσαν οι φήμες ότι το πολιτικό τέκνο του αναπληρωτή προέδρου δούλεψε με ζήλο γι' αυτόν στις βουλευτικές εκλογές,«αξιοποιώντας» τη θέση του ως προέδρου της Νεολαίας. Η στενή πολιτική τους σχέση ήταν και ο λόγος προφανώς που ο Χάρης Γεωργιάδης τον επέλεξε ως κοινοβουλευτικό του συνεργάτη. Απλή, αγνή, απορία: το γεγονός ότι ο νεαρός Ελευθερίου αντέγραφε κατ' εξακολούθηση διάφορους σε Κύπρο και Ελλάδα ο Χάρης Γεωργιάδης προφανώς δεν ήταν σε θέση να το γνωρίζει. Το περιεχόμενο όμως των αναρτήσεων εύλογα μπορούμε να υποθέσουμε ότι ο βουλευτής το γνώριζε. Θα είχε ενδιαφέρον λοιπόν να μάθουμε με ποιους συντάσσεται ο αναπληρωτής πρόεδρος στο φανερά διχασμένο πλέον κόμμα του.

Πολιτικό πρόσωπο που γνωρίζει καλά το συναγερμικό DNA μού εξηγούσε ότι ο ΔΗΣΥ χαρακτηρίζεται από διπολισμό. Οι λεγόμενοι εκσυγχρονιστές προσπαθούν να αναπληρώσουν το κενό που άφησαν ο Χρήστος Στυλιανίδης και η Στέλλα Κυριακίδου, με θέσεις υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ελεύθερης έκφρασης, της διαφορετικότητας κ.λπ. Όπως και στην περίπτωση της δίωξης του Γιώργου Γαβριήλ είδαμε ξανά να διαφοροποιούνται από τους κυβερνητικούς χειρισμούς πρόσωπα όπως ο Νίκος Τορναρίτης, ο Δημήτρης Δημητρίου και η Ξένια Κωνσταντίνου, ενώ αίσθηση προκάλεσε και η παρέμβαση της προέδρου της Βουλής Αννίτας Δημητρίου. Στην απέναντι όχθη θα συναντήσουμε πολύ περισσότερους, συνωστισμένους γύρω από τα εθνικά σύμβολα, σε μια προσπάθεια προφανώς να αλιεύσουν ψήφους από το ακροατήριο της λαϊκής δεξιάς και των εθνικοφρόνων σωματείων.

Η υπόθεση Γαβριήλ έβγαλε στην επιφάνεια αυτή την αντίφαση, η οποία βεβαίως δεν καταγράφεται μόνο στην ηγεσία του κυβερνώντος κόμματος. Δυστυχώς, διατρέχει την κοινωνία οριζόντια, οδηγώντας μας στο αποκαρδιωτικό συμπέρασμα ότι τα μουχλιασμένα μυαλά δεν αφορούν μόνο μια συγκεκριμένη γενιά ή παράταξη. Με λύπη θα αναφέρω το παράδειγμα του Παύλου Μυλωνά, τον οποίο άκουσα και δεν πίστευα στ' αφτιά μου. Ένας άνθρωπος που υπηρέτησε την ελευθερία του λόγου ως δημοσιογράφος, ζητούσε ευθέως τη δίωξη ενός καλλιτέχνη! Πραγματικά κρίμα.

Από αυτήν εδώ την στήλη σπανίως επικαλούμαι την ιδιότητατου λογοτέχνη όμως αυτή τη φορά αισθάνομαι πως επιβάλλεται να το κάνω. Οι άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών οφείλουμε να υψώσουμε το ανάστημά μας απέναντι σε αυτό το νέο εκφασισμό. Γιατί εάν αποδεχτούμε τη δίωξη Γαβριήλ, για τις ιδέες που εκφράζει μέσα από την τέχνη του, είναι σαν να ανοίγουμε τον ασκό του Αιόλου.

Είναι εκπαιδευτικός, σχίζουν τα ιμάτιά τους όλοι αυτοί που υποδύονται τους τεχνοκριτικούς, ανεμίζοντας τις γαλανόλευκες. Ξέρετε πόσοι αξιόλογοι εικαστικοί και λογοτέχνες εργάζονται είτε στη δημόσια εκπαίδευση είτε σε άλλους τομείς της δημόσιας υπηρεσίας; Τι θα γίνει με αυτούς; Θα επιτρέψουμε στον κάθε Προδρόμου ή Χρύσανθο Σαββίδη να παρεμβαίνουν στο έργο τους; Ακόμα χειρότερα, θα επιτρέψουμε η τέχνη να λογοκρίνεται από τον κάθε ΕΛΑΜίτη ή το κάθε μειράκιο της πολιτικής, όπως ο λογοκλόπος Ελευθερίου; Θα το επαναλάβω, γιατί τα πράγματα είναι πολύ σοβαρά για ν' αναλωνόμαστε σε αναλύσεις που αφορούν στο πολιτικό μέλλον του υπουργού Παιδείας: Μετά την κυβερνητική απόφαση επιβάλλεται να αντιδράσουμε.

Γιατί, τι έγινε ακριβώς με την αναστολή της δίωξης; Τέλος καλό, όλα καλά – αυτό έγινε. Καλό για τον καθηγητή που δεν θα οδηγηθεί σε περιπέτειες, με κίνδυνο να χάσει ακόμα και τη δουλειά του. Κακό όμως για τη δημοκρατία, αφού το σκεπτικό του Υπουργικού τον κηρύσσει ένοχο, ρίχνοντας νερό στον μύλο του σκοταδισμού. Πρέπει να λάβουν αυτοί οι κύριοι ένα ξεκάθαρο μήνυμα: με την ελευθερία έκφρασης δεν παίζει κανείς. Μπορεί να ξεπουλήθηκαν πολλά σε αυτό τον τόπο, ας κρατήσουμε τουλάχιστο το πνεύμα μας ζωντανό και το κορμί μας όρθιο. Διαφορετικά είναι σαν να τους εκχωρούμε την αξιοπρέπειά μας.

stavros.christodoulou@gmail.com

Η φαντασία που κουβαλούν ο κ. Λίλι και η Βρετανία

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Τρόμαξα διαβάζοντας την εισήγηση του ύπατου αρμοστή της Βρετανίας στην Κύπρο, του κ. Στίβεν Λίλι (Stephen Lillie), ο οποίος υπέδειξε μέσα από τη συνέντευξή του στην «Καθημερινή», ότι «χρειάζεται να χρησιμοποιησουμε λιγη φαντασια και δημιουργικοτητα, ωστε να εξυπηρετησουμε τα συμφεροντα των δυο κοινοτητων, περιλαμβανομενης της αναγκης για ασφαλεια». Αυτή η φαντασία και η δημιουργικότητα που προφανώς έχει ο κ. Λίλι και η χώρα που εκπροσωπεί και την οποία, όπως απορρέει από τα λεγόμενά του, εμείς στερούμαστε, σε ποια κατεύθυνση θα κινείται;

Δηλαδή, τι είδους φαντασία έχει ο κ. Λίλι που εμείς δεν έχουμε και μας καλεί να την αποκτήσουμε; Και πώς αυτή η φαντασία του ύπατου αρμοστή της Βρετανίας θα μορφοποιηθεί σε μια λύση του Κυπριακού; Και εμείς που δεν μπορούμε να φανταστούμε το εύρος της φαντασίας του κ. Λίλι και της χώρας που εκπροσωπεί, τι να αναμένουμε;

Είπε και άλλα πολλά ο κ. Λίλι στη συνέντευξή του στη «Κ», προσπαθώντας εμφανώς να εξάψει την περιορισμένη φαντασία μας. Αφενός, επιχειρώντας να δώσει κατεύθυνση στους «ιθαγενείς» του νησιού, άδειασε την ελληνοκυπριακή ηγεσία και τον ίδιο τον πρόεδρο Αναστασιάδη, που επιθυμούν επανέναρξη των συνομιλιών από το σημείο που κατέρρευσαν στο Κραν Μοντάνα. Και με ύφος χιλίων αποικιοκρατών, υπέδειξε ότι «η αποπειρα επανεκκινησης απο το σημειο που κατεληξε το Κραν Μοντανα αποτελει συνταγη για μακρες και ακαρπες συζητησεις», θέση που ταυτίζεται με αυτή της τουρκικής πλευράς. Αφετέρου, μας εξήγησε ότι ως Βρετανία, «μοιραστήκαμε ιδέες, σε μια προσπαθεια να ενθαρρυνουμε την επανεναρξη των διαπραγματευσεων. Μιλαμε για ατυπες ιδεες, οχι ενα συμπαγες σχεδιο…». Μάλιστα! Όχι, ότι δεν το ξέραμε, αλλά πλέον ο ίδιος ο Βρετανός διπλωμάτης ομολογεί ότι η χώρα του παρεμβαίνει, υποβάλλοντας «άτυπες ιδέες» στο Κυπριακό, κάτι που δεν έχει κανένα δικαίωμα να πράττει. Ούτε ο ίδιος ο ΟΗΕ δεν έχει πλέον τέτοια δυνατότητα, πόσω μάλλον το Λονδίνο που έχει χάσει εδώ και πολλά χρόνια την έξωθεν καλή μαρτυρία, για ευνόητους λόγους που σχετίζονται με την απροκάλυπτη στήριξη των τουρκικών θέσεων, αλλά και τις τρικλοποδιές που βάζει στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Σημειώνεται πάντως ότι ο κ. Λίλι απέρριψε ότι οι ιδέες αυτές που σερβίρει το Λονδίνο παραπέμπουν στις πληροφορίες που «κάποιοι» επεχείρησαν να περιγράψουν. Όταν όμως όλες αυτές οι απαράδεκτες βρετανικές ιδέες «περιγράφηκαν» ευκρινώς στα ΜΜΕ, ο κ. Λίλι επέλεξε να προβεί σε διάβημα προς το κυπριακό ΥΠΕΞ για τις διαρροές, επιβεβαιώνοντας ουσιαστικά το περιεχόμενό τους. Στο πλαίσιο των οποίων το Λονδίνο υποβάλλει υπό τύπον «άτυπων ιδεών», ότι οι δύο κοινότητες, «ως κοινοτικά κυρίαρχα κρατίδια, θα ιδρύσουν την Κυπριακή Ομοσπονδιακή Δημοκρατία…», εκχωρώντας προφανώς την κυριαρχία τους στο κράτος, κάτι που παραπέμπει ευθέως σε συνομοσπονδιακό μοντέλο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Εάν ωστόσο κάποιος θέλει να αποκτήσει τη «φαντασία και δημιουργικότητα» που απαιτεί ο κ. Λίλι και η Βρετανία, τότε θα μπορούσε ενδεχομένως να βλέπει ως ομοσπονδιακό ή ως αποκεντρωμένα ομοσπονδιακό το εν λόγω συνομοσπονδιακό μοντέλο...

Εμείς πάντως δεν θέλουμε. Ο κ. Λίλι όμως που θέλει, γιατί δεν χρησιμοποιεί τις ευφάνταστες ιδέες του στην περίπτωση της Σκωτίας, η οποία θέλει την ανεξαρτησία της από τη Βρετανία; Θα δώσει κι ένα παγκόσμιο παράδειγμα αν μη τι άλλο, ενισχύοντας τη θέση που διατύπωσε η ηγέτιδα της Σκωτίας Νίκολα Στέρτζον, εξαγγέλλοντας πριν από μερικές μέρες την πρόθεσή της για δημοψήφισμα μετά το τέλος της πανδημίας, στα τέλη του 2023. Ο κ. Λίλι πάντως, στη συνέντευξή του στην «Κ», μας εξήγησε ότι άλλο Κύπρος και άλλο Σκωτία και ότι «στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν λειτουργει ομοσπονδια, αλλα ενα μοναδικο συστημα μεταβιβασης εξουσιων (devolution), το οποιο αντανακλα στη δικη μας ιστορια και τις αντιστοιχες πολιτικες συγκυριες». Ενδεχομένως να έχουν κάποια βάση αυτά που λέει ο κ. Λίλι.

Όμως είμαι σίγουρος ότι «με τη φαντασία και δημιουργικότητα» που κουβαλούν, τόσο ο ίδιος ο κ. Λίλι, όσο και η Βρετανία, είναι σε θέση να βαπτίσουν την απόσχιση και ανεξαρτητοποίηση της Σκωτίας ως μέρος αυτού του πλαισίου «μεταβίβασης εξουσιών, (devolution όπως λέει και ο ίδιος ο ύπατος αρμοστής)». Ή αν θέλουν ας το ονομάσουν και «αποκεντρωμένη ομοσπονδία» και ας το χρεώσουν στον Νίκο Αναστασιάδη. Εμάς δεν θα μας πειράξει. Στη Σκωτία λοιπόν…

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Η ενηλικίωση της Ευρώπης καθυστέρησε απελπιστικά

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Το γεωπολιτικό σκηνικό αλλάζει ραγδαία και απρόσμενα, όπως φάνηκε με τη συμφωνία Ηνωμένων Πολιτειών - Αυστραλίας - Μεγάλης Βρετανίας. Το κέντρο βάρους μετακινείται προς την Ανατολή, ενώ η Ευρώπη αμέριμνη συζητάει... και συζητάει... και συζητάει για το πώς θα μπει στο παιχνίδι της πραγματικής ισχύος. Οπως πάνε τα πράγματα,

Την ώρα που το γεωπολιτικό σκηνικό αλλάζει ραγδαία και το κέντρο βάρους του μετακινείται προς την Ανατολή, η Ευρώπη αμέριμνη συζητάει... και συζητάει... και συζητάει για το πώς θα μπει στο παιχνίδι της πραγματικής ισχύος.

θα ξυπνήσει ένα πρωί και θα συνειδητοποιήσει ότι κανείς από αυτούς που κάθονται στο τραπέζι δεν την παίρνει στα σοβαρά. Ταυτόχρονα θα καταλάβει ότι η ασφάλειά της εξαρτάται εντελώς από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Χωρίς όμως να είναι σαφής ποια ακριβώς θα είναι η δέσμευση της Ουάσιγκτον έναντι της Ευρώπης.

Ρώτησα πρόσφατα έναν υψηλόβαθμο αξιωματούχο σημαντικής ευρωπαϊκής χώρας πόσα χρόνια θα χρειαζόταν η Ευρώπη, αν το αποφάσιζε, προκειμένου να φτάσει σε ένα 30%-40% των στρατηγικών δυνατοτήτων των ΗΠΑ. «Οκτώ με δέκα χρόνια», μου απάντησε. Σε αυτό το διάστημα οι μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες θα χρειαστεί να ομογενοποιήσουν τα οπλικά τους συστήματα. Είναι τρελό κάθε χώρα να παράγει δικά της αεροσκάφη ή φρεγάτες και να μην ακολουθείται το επιτυχημένο παράδειγμα της Airbus. Μετά όμως αρχίζουν τα δύσκολα. Για να είσαι σοβαρός παίκτης χρειάζεσαι μια στιβαρή δύναμη ταχείας ανάπτυξης, που θα μπορεί να αναλαμβάνει αποστολές τύπου Καμπούλ, καθώς και δυνατότητες συλλογής πληροφοριών και ένα δοκιμασμένο σύστημα διοίκησης. Ολα αυτά τα έχει το ΝΑΤΟ, αλλά όχι η Ευρώπη από μόνη της, γεγονός που οδηγεί σε επίπονες αποφάσεις. Αυτά είναι τα επιχειρησιακά ζητήματα. Υπάρχουν και τα υπαρξιακά... Πώς θα λαμβάνονται οι αποφάσεις για τη χρήση στρατιωτικής δύναμης από την Ευρώπη; Με πλειοψηφία ή με ομοφωνία; Ποιος ακριβώς θα είναι ο «αντίπαλος», τον οποίο χρειάζεται κάθε νέα συμμαχία σαν συγκολλητική ουσία;

Ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν έχει απαντήσεις αλλά οι Γερμανοί διστάζουν να ακολουθήσουν. Η Ευρώπη είναι διχασμένη όσο ποτέ και λείπουν, λείπουν πάρα πολύ, οι ισχυροί ηγέτες που θα μπορούσαν να τη σπρώξουν μπροστά με γενναίες αποφάσεις.

Η Ευρώπη απήλαυσε μετά τον πόλεμο μια μεγάλη περίοδο ανεμελιάς και ευημερίας, που βασιζόταν στην πεποίθηση ότι στα δύσκολα θα «καθάριζαν» οι Ηνωμένες Πολιτείες. Τώρα διαπιστώνουμε όλοι μαζί ότι τα δύσκολα γίνονται πολύ πιο δύσκολα και πως η ευρωπαϊκή μας ενηλικίωση έχει καθυστερήσει απελπιστικά.

Με μεγάλη φειδώ και προσοχή

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Παίρνω αφορμή από ορισμένα μέτρα που ανακοίνωσε στη Θεσσαλονίκη ο πρωθυπουργός. Αποβλέπουν στο να συγκρατήσουν τις ανατιμήσεις στην ενέργεια, που τις έχουν προκαλέσει εξωγενείς αιτίες. Επίσης, στο να μειώσουν το κόστος των τηλεπικοινωνιών, ώστε να αυξηθεί η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων, ιδίως από τους νέους. Και οι δύο στόχοι είναι απόλυτα θεμιτοί. Ο πρώτος

Στη χώρα μας ας θεωρούμε δεδομένη τη χρησιμοποίηση από το κράτος των μεγάλων παρόχων, όπως στους τομείς Ενέργειας και Τηλεπικοινωνιών, στην άσκηση της πολιτικής του. Δεν είναι ούτε καλό ούτε κακό, είναι αναπόφευκτο.

αποτελεί πυροσβεστικό μέτρο για να αντιμετωπιστεί μια κατάσταση που ελπίζεται ότι θα είναι προσωρινή, ο δεύτερος εντάσσεται στην κυβερνητική στρατηγική της κοινωνίας της πληροφορίας.

Η εφαρμογή των μέτρων θα γίνει με κρατική παρέμβαση στα τιμολόγια των παρόχων ενέργειας και τηλεπικοινωνιών και μέχρι τη στιγμή αυτή δεν έχουν ανακοινωθεί πολλές λεπτομέρειες. Το θέμα έχει δύο ενδιαφέρουσες πτυχές.

Η μία είναι το εάν το κόστος των μέτρων θα επιμεριστεί μεταξύ κράτους και επιχειρήσεων και αν έτσι, πώς.

Η άλλη, εάν υπήρξε προηγούμενη συνεννόηση με τους παρόχους των υπηρεσιών ή εάν αιφνιδιάστηκαν. Αυτά εν καιρώ θα γίνουν γνωστά. Τα μέτρα και ο τρόπος της εξαγγελίας τους, πάντως, μας επαναφέρουν στην πραγματικότητα και για ακόμη μια φορά υπενθυμίζουν ότι ο ιδιωτικός χαρακτήρας μιας επιχείρησης είναι σχετική έννοια με μεταβλητά και εύκαμπτα όρια.

Ιδιαίτερα στους τομείς Ενέργειας και Τηλεπικοινωνιών, που επηρεάζουν καθοριστικά την ασφάλεια και οικονομία κάθε κράτους. Ασχετα από τη μορφή του πολιτικού συστήματος, ακόμη και στα πιο φιλελεύθερα καθεστώτα, οι κυβερνήσεις διατηρούν την ευχέρεια να παρεμβαίνουν εκεί όταν κρίνουν ότι το απαιτεί το γενικό συμφέρον. Αυτό ισχύει ακόμη πιο πολύ σε μια μικρή οικονομία, όπου η ολιγοπωλιακή δομή της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών, που την υπαγορεύει η τεχνολογία και το μικρό μέγεθος της αγοράς, δίνει στους παρόχους δυσανάλογα μεγάλη επιρροή.

Ετσι, λοιπόν, στη χώρα μας ας θεωρούμε δεδομένη τη χρησιμοποίηση από το κράτος των μεγάλων παρόχων στην άσκηση της πολιτικής του. Δεν είναι ούτε καλό ούτε κακό, είναι αναπόφευκτο. Ομως χρειάζεται να είμαστε ενήμεροι και για τους κινδύνους.

Μας χωρίζουν μόλις λίγα χρόνια από την εποχή που το μεγαλύτερο μέρος της οικονομίας μας ήταν κρατικό. Εβριθαν εκεί η διαφθορά, η κακοδιοίκηση, η φαυλότητα της αναξιοκρατίας και του ρουσφετιού. Οι πολιτικές παρεμβάσεις ήταν βάναυσες και τα κίνητρά τους συνήθως κομματικά, θολά και ιδιοτελή. Φτύσαμε αίμα για να βγούμε από εκεί, και όχι ακόμη εντελώς.

Μέσα στο πολιτικό μας σύστημα υπάρχουν νοσταλγοί του παρελθόντος, και να μην τους υποτιμάμε. Η εργαλειοποίηση, για να χρησιμοποιήσω τη λέξη της μόδας, του ιδιωτικού τομέα από την κυβέρνηση πρέπει να γίνεται με μεγάλη φειδώ και προσοχή.

Βάψτε μαύρα τα αγάλματα

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

«Τη σημερινή ορθοδοξία δεν τη στηρίζει μια πνευματική ελίτ. Τη στηρίζει μια διανοητική ελίτ. Ο φυσικός τους χώρος είναι το πανεπιστήμιο. Περίπου το 70%-80% πανεπιστημιακών ή φοιτητών επί διδακτορία με απόψεις που κλίνουν προς τη Δεξιά στη Βρετανία και στην Αμερική λένε ότι στα τμήματά τους το περιβάλλον είναι εχθρικό απέναντί τους».

Οχι, δεν είναι απόσπασμα από άρθρο του Ερίκ Ζεμούρ στη Figaro Magazine. Με τον αιρετικό αρθρογράφο που πολεμά την ανελευθερία του πολιτικώς ορθού θα έχουμε την ευκαιρία να ασχοληθούμε στο άμεσο μέλλον. Οπως όλα δείχνουν, θα είναι υποψήφιος στις επόμενες προεδρικές εκλογές στη χώρα του. Αν και δεν έχει ακόμη ανακοινώσει την υποψηφιότητά του, οι δημοσκοπήσεις τού δίνουν ένα 10%, υψηλότερο ποσοστό από αυτό που είχε ο Μακρόν πριν ανακοινώσει τη δική του υποψηφιότητα.

Το ως άνω απόσπασμα είναι από άρθρο του Economist στο τεύχος της 4ης Σεπτεμβρίου και συνοδεύεται από ένα άλλο εκτεταμένο για το κίνημα «woke». Woke, αόριστος του ρήματος wake, κοινώς «Ξύπνησα». Διάβασα ότι έχει

Οταν ο Economist, η ναυαρχίδα του φιλελευθερισμού, αντιμετωπίζει την πολιτική ορθότητα ως απειλή για τις φιλελεύθερες αξίες της Δύσης, κάτι δεν πάει καλά.

βρει τη θέση του ως επίθετο πλέον στο λεξικό της Οξφόρδης. Συνοψίζω από το περιοδικό: «Ξύπνησα σημαίνει ότι πιστεύω πως κάθε απόσταση ανάμεσα σε φυλετικές ομάδες είναι απόδειξη δομικού ρατσισμού. Οι κανόνες της ελευθερίας του λόγου, του ατόμου και της οικουμενικότητας που εμφανίζονται ως προοδευτικοί, στην πραγματικότητα καμουφλάρουν τις διακρίσεις. Η αδικία θα μείνει ώσπου να ξεχαρβαλωθούν τα συστήματα της γλώσσας και των προνομίων». Την πιο αγοραία γεύση του κινήματος την είδαμε με την αποκαθήλωση του αγάλματος του Κολόμβου. Την πιο λόγια εκδοχή του μας την προσφέρει το Σαν Φρανσίσκο. Η διεύθυνση εκπαιδεύσεως, ελλείψει μαθητών, αποφάσισε να αφαιρέσει από τα σχολεία τα ονόματα του Λίνκολν και του Ουάσιγκτον και ακρωνύμια όπως vapa (visual and performing arts) επειδή θεωρούνται ως συμπτώματα της «λευκής ανωτερότητας».

Η υπόθεση ξεκίνησε από το πανεπιστήμιο, έχει όμως ήδη διαχυθεί σε έγκυρα μέσα ενημέρωσης, στον πολιτικό λόγο και, εννοείται, στον δρόμο. Θυμίζει το επεισόδιο που αναφέρει ο Πλούταρχος. Ο Σόλων, οργισμένος με αυτά που έδειχνε επί σκηνής ο Φρύνιχος, σηκώθηκε να φύγει από το θέατρο. Ο τραγικός ποιητής τού είπε: «Μα πώς κάνεις έτσι; Θέατρο είναι». «Ναι, αλλά έτσι όπως πάμε, σε λίγο θα τα δούμε και στην πραγματική ζωή», του απάντησε ο Σόλων.

Οταν ο Economist, η ναυαρχίδα του φιλελευθερισμού, αντιμετωπίζει την πολιτική ορθότητα ως απειλή για τις φιλελεύθερες αξίες της Δύσης, κάτι δεν πάει καλά. Θα μου πείτε, εμείς εδώ έχουμε σοβαρά προβλήματα, όπως ο Μπογδάνος, η πανεπιστημιακή αστυνομία ή η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Η επαρχία μας ήταν, είναι και θα παραμείνει προοδευτική.

Ομως, ακόμη κι αν αφήσουμε κατά μέρος τον Κολόμβο και τις «εικαστικές τέχνες», ας σταθούμε για λίγο στην «ελευθερία του λόγου», του «ατόμου» και στην «οικουμενικότητα». Μήπως είναι οι τρεις παράμετροι που περιγράφουν την αξία του ελληνικού πολιτισμού; Μήπως, αν κάποιοι τις αποκαθηλώσουν, στην πραγματικότητα αποκαθηλώνουν ό,τι η Ελλάδα κληροδότησε στη Δύση; Οι μαχητές του δρόμου γκρεμίζουν το άγαλμα του Κολόμβου. Είναι αμόρφωτοι και μάλλον δεν έχουν πάρει είδηση ότι τα μουσεία είναι γεμάτα από ελληνικά αγάλματα, και μάλιστα, ω της φρίκης, λευκά. Οπως οι Ιταλοί σκέπασαν με μπούρκα τη γύμνια της Αφροδίτης για να υποδεχθούν τα πετρέλαια των Ιρανών, έτσι μπορεί μια μέρα να βάψουν μαύρα τα αγάλματα για να τα νομιμοποιήσουν. Το έχει προβλέψει εξάλλου ο Μπερνάλ με τη «Μαύρη Αθηνά» του. Το κήρυγμα του Περάλτα εναντίον του κλασικού κόσμου κάποια στιγμή θα βγει από το campus.

Μιλάμε για «Νέο Μεσαίωνα». Ξεχνάμε ότι ο Μεσαίωνας διάβαζε Αριστοτέλη, σε αντίθεση με τη Νέα Ορθοδοξία.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

Η λοιμική της κενολογίας

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Με την εκδημία του ο Μίκης Θεοδωράκης χάρισε σε όλους εμάς, τους συμπατριώτες του, μια μάλλον τελευταία αναζωπύρωση του χαμένου πια βιώματος της φιλοπατρίας. Επιβίωσε πολυτραγουδισμένη η φιλοπατρία του Μίκη, της αποδόθηκαν τιμές, έστω και με κοινότοπες άψυχες φλυαρίες, από τους θεσμικούς ενταφιαστές της ελληνικότητας – πολιτικούς, δημοσιογράφους, Δεξιούς και Αριστερούς υπέρμαχους του Ιστορικού Υλισμού. Η μεθοδική «αποτοξίνωση» των Ελλήνων από την ελληνικότητά τους πήρε χαρακτήρα καταιγιστικό από το 1974, με την κατάρρευση της δικτατορίας. Κάθε αναφορά στον πατριωτισμό, στη γενέθλια γη και κοινότητα, στην παράδοση, Ιστορία, πολιτισμό των Ελλήνων, «μύριζε» κούντα, κάθε νουνεχής την απέφευγε. Καθάρθηκε το λεξιλόγιο ταχύτατα, δεν υπήρξε κόμμα που να αντισταθεί στην εμπεδωμένη, από άκρη σε άκρη της Ελλάδας, τρομοκρατία των «προοδευτικών» δυνάμεων.

Θεωρήθηκε η «μεγάλη ώρα» της ελλαδικής Αριστεράς, η οργανωτική της υπεροχή τής έδινε τη δυνατότητα να αστυνομεύει κάθε έκφραση ενημέρωσης ή παιδαγωγίας –ραδιόφωνα, τηλεοράσεις, πολιτιστικούς συλλόγους, σχολεία, πανεπιστήμια–, κάθε δημόσιος λόγος απηχούσε την υποταγή ή και συστράτευση στη φοβία για τον πατριωτισμό. Ο «μέγας» Καραμανλής και οι πολιτικοί του υπήκοοι ήταν τα εμφατικότερα υποδείγματα έμφοβης υποταγής στη διεθνιστική (καπιταλιστική ή «προοδευτική») προπαγάνδα.

Μεθοδικότατα, ο διεθνισμός του προλεταριάτου φρόντισε να αλώσει πρώτες (συχνά με εξωφρενική αυθαιρεσία) τις τότε Παιδαγωγικές Ακαδημίες και στη συνέχεια τα πανεπιστημιακά Τμήματα που ετοίμαζαν λειτουργούς της εκπαίδευσης. Κατορθώθηκε ο τάχα και «αριστερός» διεθνισμός να επιβληθεί στην ελληνική κοινωνία σαν αναγκαία συνάρτηση της «προόδου».

Το μεγάλο προσόν και κατόρθωμα του Μίκη Θεοδωράκη ήταν ότι δεν υποτάχθηκε στις κομματικές παρωπίδες. Κράτησε ανόθευτη, στη ζωή του και στη δουλειά του, την ελληνικότητα που μεταγγίζει η βιωματική λαϊκή παράδοση: Είχε το αισθητήριο να διακρίνει την ελληνική γνησιότητα, όση επιβίωνε στον σταυνικό «εξευρωπαϊσμό» των θεσμών και της οργάνωσης του βίου. Είδε στην απελευθέρωση από τη κούντα μια συναρπαστική ευκαιρία, να αφυπνισθεί η Ελλάδα, να αποτινάξει τη σχιζοφρένεια της δάνειας διχοστασίας. Γι' αυτό δήλωνε ο ίδιος «κομμουνιστής», ενώ ταυτόχρονα στήριζε τον Καραμανλή σαν αντέρεισμα της απειλής των τανκς – δέχθηκε ο «κομμουνιστής» Μίκης να υπουργοποιηθεί στην κυβέρνηση Μητσοτάκη.

Την πολιτική του ταυτότητα τη δήλωνε η μουσική του δημιουργία – ήταν κάτι συναρπαστικό, μια επανάσταση στη νοο-τροπία. Δεν συμβιβάστηκε ποτέ με τη δογματική ιδεολογία, την προπαγάνδα. Οραμά του ήταν η ελληνική διαφορά, που την έκανε τραγούδι για να τη σώσει από το ιδεολόγημα. Ετσι, χάρη στον Μίκη, είδαμε την ελληνική διαφορά να μην απομονώνει την Ελλάδα, αλλά να γίνεται όχημα εισόδου στον διεθνή στίβο. Από την ίδρυσή του το πλασματικό ελλαδικό κρατίδιο οργανώθηκε και λειτούργησε μιμητικά, μεταπρατικά, υποταγμένο ασφυκτικά στη δυτική πατρωνία – υπουργεία, κοινοβούλιο, κόμματα, ιδεολογίες, Δίκαιο και δικαστήρια, σχολεία και πανεπιστήμια, εμπόριο και βιομηχανία, πολεοδομία και αρχιτεκτονική, ακόμα και η εκκλησία, τα πάντα «κάλπικο δάνειον», όπως το είπε ο Μακρυγιάννης, όλα ξενόφερτα, όλα απομιμήσεις, ξιπασιά «νάνου ορθουμένου επ' άκρων ονύχων και τανυωμένου να φθάσει εις ύψος και φανή και αυτός γίγας» (Παπαδιαμάντης).

Από το τέλος της δικτατορίας των συνταγματαρχών ώς σήμερα η αλλοτρίωση του Ελληνισμού συντελείται με ταχύτητα φωτιάς που κατακαίει κατάξερο δάσος – όμως στον στίβο παντοδαπής εκφραστικής η ελληνικότητα επιβιώνει. Οχι με οργανωμένη πυρόσβεση, αλλά στις «υπόγειες στοές» που αινιγματικά τραγουδάει ο Σαββόπουλος. Σπιθαμιαίοι πρωθυπουργίσκοι, τόσο ασήμαντοι όσο και οι ημιπαράφρονες δασοεμπρηστές, ξηλώνουν από παντού την ελληνικότητα σαν να δαιμονίζονται που ακόμα επιζεί.

Περνούν και αφανίζονται οι σπιθαμιαίοι. Και παραδόξως επιβιώνει η αοπλία της ποιότητας: Μάνος Χατζιδάκις, Διονύσης Σαββόπουλος, Λουκιανός Κηλαηδόνης, Νίκος Ξυδάκης, Γιάννης Μαρκόπουλος. Ποιο ηχηρό όνομα από την πολιτική αγορά μπορεί να αναμετρηθεί με το θησαύρισμα ελληνικής αυτοσυνειδησίας, που άφησαν κληροδότημα ο Χρήστος Βακαλόπουλος και ο Κωστής Παπαγιώργης;

Ποιος κομματάνθρωπος είναι ικανός να υποκλιθεί στους δύο ζώντες κορυφαίους της ελληνικής ποίησης σήμερα: Νίκο Παναγιωτόπουλο και Ανθή Λεούση;

Ελπίδα για τον Ελληνισμό είναι η «μέσα Ελλάδα» όπως την ονομάτιζε ο Ζήσιμος Λορεντζάτος. Ποιος θυμάται σήμερα (και γιατί να θυμηθεί) τον δήμαρχο της Αλεξάνδρειας, όταν ζούσε εκεί ο Καβάφης, ή τους πρωθυπουργούς τότε στην Αθήνα; Με την ίδια λογική αξιολογήσεων της ποιότητας του βίου ή πολιτισμού οφείλουμε, όχι άγνοια ή παράκαμψη, αλλά «ανάθεμα» παλλαϊκό σήμερα σε υπουργούς Παιδείας και πρωθυπουργούς, που επέβαλαν το μονοτονικό, κατάργησαν το γλωσσικό πρωτείο των Αρχαίων Ελληνικών, υποκατέστησαν το σχολείο με το φροντιστήριο.

«Πατρίδα» θα πει: να οφείλεις στα παιδιά σου μια «κοινωνία σχέσεων», όχι μια «κοινωνία αγορών».

Ολοταχώς στο 1960 αδέρφια

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ο Τζέιμς Μάντισον, εκ των θεμελιωτών του αμερικανικού Συντάγματος, γνώριζε πολύ καλά τον βασικό περιορισμό των ίδιων των διατάξεων του Συντάγματος της πρώτης σύγχρονης δημοκρατίας –στη δημιουργία της οποίας συντέλεσε: Ήξερε πως οι πολιτικοί με φιλοδοξία θα μπορούσαν εύκολα να παρακάμψουν τη νομική ακριβολογία προκειμένου να εξυπηρετήσουν τα μικροσυμφέροντά τους και να σφετεριστούν, αντιδημοκρατικά, την εξουσία. Συνήθιζε μάλιστα να αποκαλεί αυτές τις νομικίστικες παρακάμψεις «φραγμούς των παπύρων». Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, ο Μάντισον, γνωρίζοντας καλά την ψυχολογία των πολιτικών, μιλούσε για ένα σύστημα που «η φιλοδοξία θα σκοτώνει τη φιλοδοξία» και επί τούτου υπήρξε θιασώτης του θεσμικού διαχωρισμού των δημόσιων αξιωμάτων έτσι ώστε οι συγκρούσεις μεταξύ αξιωματούχων –στο πλαίσιο αυτού του παιγνίου για πολιτική επικράτηση– να καθίστανται χρήσιμες και ωφέλιμες για τη Δημοκρατία. Ο Μάντισον, γνήσιο τέκνο της Αμερικανικής Επανάστασης, είχε συνειδητοποιήσει, πολύ νωρίς, πως κάποιοι θα επικαλεστούν το Σύνταγμα –χωρίς ουσιαστικά να το υπερασπίζονται ή να το τιμούν– προκειμένου να περάσουν το δικό τους. Απέναντι σε μια τέτοια υποκρισία, ο πατέρας του αμερικανικού Συντάγματος αντιλήφθηκε πως οι αντικρουόμενες φιλοδοξίες περιορίζουν την ασύδοτη δύναμη και, εν τέλει, περιορίζουν τον αυταρχισμό, την τυραννία και την κακή διοίκηση.

Στην Κύπρο, το Σύνταγμα του 1960 είναι μια πονεμένη ιστορία. Τόσο ως προς τις αναγκαιότητες που προέκυψαν μετά το 1963 και την κατάρρευση ουσιαστικά του κράτους όπως αυτό ιδρύθηκε όσο κι αναφορικά με τη Δικαιοσύνη και τον τρόπο λειτουργίας της τα τελευταία χρόνια, τη διαφθορά και την κακιστοκρατία –και φυσικά τις συνέπειες της τουρκικής κατοχής μετά το 1974. Από τη Νομική Υπηρεσία και το Ανώτατο μέχρι την τραγική κωλυσιεργεία της απονομής δικαιοσύνης για μικρά-μικρά ζητήματα, το Σύνταγμα του '60 δεν δημιουργεί μόνον ένα debate μεταξύ νομικών κύκλων περί αναθεώρησης και επαύξησής του, αλλά καταλήγει πάντα να δείχνει την τραγική ένδεια της Κυπριακής Δημοκρατίας: Ότι όσο καλά ρυθμισμένη, προσεκτικά σχεδιασμένη και εύρυθμη είναι μια συνταγματική ρύθμιση δεν μπορεί να περιορίσει τους πολιτικούς που στερούνται τις βασικές αρετές του πολίτη. Ποιες είναι αυτές; Ας αναρωτηθούμε για μια φορά στην Κύπρο.

Μέσα σε λίγο καιρό προέκυψαν ζητήματα από την έρευνα για τις αποκαλύψεις του al Jazeera–και τον τρόπο που το χειρίστηκαν οι νομικές αρχές της χώρας– μέχρι το «Πόθεν Έσχες», που κάθε φορά αφήνει την ίδια αίσθηση στους πολίτες, κι από την απόσυρση του βιβλίου με τη σκισμένη σελίδα μέχρι την συζήτηση την οποία ξεκίνησε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας για το Σύνταγμα του '60 και την επιστροφή του σε αυτό. Πρόταση που ο υπουργός Εξωτερικών μας είπε πως είναι σχήμα λόγου –που τελικά δεν ήταν, που ο ΔΗΣΥ διά της ηγεσίας του χειρίστηκε παρελκυστικά και που ο ίδιος ο Αναστασιάδης επανήλθε, αδειάζοντας όχι μόνον τον υπουργό του, αλλά και όποιον, εύλογα, αναρωτήθηκε αν μια τέτοια πρόταση είναι ουσιαστική και εξυπηρετεί το κοινό καλό. Κάθε φορά που στην Κύπρο προκύπτει ένα ουσιαστικό ζήτημα πολιτικής που χρήζει χειρισμού κι αντιμετώπισης, το Σύνταγμα του '60 εμφανίζεται στο προσκήνιο ως μια τραγική υπενθύμιση πως στην Κύπρο σχεδόν καμιά δημόσια πολιτική δεν φτιάχνεται (policy making) και εφαρμόζεται (policy implementation) στη βάση μιας υγιούς θεσμικής διάστασης –που να την ολοκληρώνει η πολιτική αρετή και το βάθος που απορρέει από αυτή. Τα θεσμικά όργανα διαρθρώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε οι άνθρωποι να επιλέγουν το «σωστό» για τους λάθος λόγους. Αυτό μας το δίδαξε ο Μάντισον ήδη από τα τέλη του 18ου αιώνα – έχοντας αφήσει τα περί ηθικού χαρακτήρα κι αρετής των πολιτών (σ.σ. ο Μάντισον να θυμίσουμε είχε και μαύρους σκλάβους στη δούλεψή του) στη σύγχρονη εποχή.

Στην Κύπρο του 2021, το υπουργείο Παιδείας σκίζει σελίδες από βιβλία, ο καθένας ηθικολογεί για τον Κεμάλ Ατατούρκ και το πόσο δεν πρέπει να συμφωνούμε ότι υπήρξε ήρωας των Τούρκων, γιατί μας έσφαξε και ο υπουργός Παιδείας αποσύρει τελικά το βιβλίο με μια ανακοίνωση και δηλώσεις που αναλύουν αν το Λονδίνο το 1950 το γράφανε «Λόντρα» ή London. Το Ανώτατο ακυρώνει το ένταλμα έρευνας και πρόσβασης σε στοιχεία εμπλεκόμενων στο σκάνδαλο για τα «χρυσά διαβατήρια» και οι δελφίνοι του ΔΗΣΥ για το προεδρικό χρίσμα του 2023 δεν κάνουν την παραμικρή παρέμβαση για το αν κάποιος σκίζει μια σελίδα από ένα βιβλίο που κανείς δεν ξεφύλλισε πριν παραληφθεί. Και μέσα σε όλα αυτά ο πρόεδρος θέλει να επιστρέψουμε στο Σύνταγμα του '60. Επειδή ο Τζέιμς Μάντισον μας βλέπει και γελάει –τώρα που είναι και της μόδας η εμβάθυνση των αμερικανοκυπριακών σχέσεων– ίσως να ήταν καλό να επιστρέψουμε στο 1960. Αλλά αυτή τη φορά να κάνουμε ό,τι έκαναν στην Αμερική: Να ξαναδούμε τη θεσμική διάσταση των πραγμάτων, να αμφισβητήσουμε λίγο τον συντηρητισμό κάθε φύσης, να απελευθερωθούμε πολιτικά και να ξαναδούμε την πολιτική, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την δικαιοσύνη. Εξάλλου το 1960 δεν ζήσαμε τίποτα από όλα αυτά γιατί ήμασταν πολύ πίσω και σκοτωνόμασταν για τον Τ/κ υπάλληλο της ΑΗΚ.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

EPA/ALAA BADARNEH

Παλαιστίνιοι διαδηλωτές κουβαλούν τραυματισμένο αγόρι, που τραυματίστηκε κατά τη διάρκεια εκδήλωσης διαμαρτυρίας στη Ναμπλούς της Δυτικής Όχθης.

Γ. Κρανιδιώτης: «Βενιζελικός» και πρωτοπόρος

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ο Γιάννος Κρανιδιώτης που έφυγε με έναν απίστευτο τρόπο με το Falcon στο Βουκουρέστι στις 14 Σεπτεμβρίου 1999, υπήρξε ένας κατ' εξοχήν «βενιζελικός» πολιτικός. Οικοδομούσε ισορροπίες συμφερόντων, ώστε μέσα από τις διασυνδέσεις τους να υλοποιείται ένας στρατηγικός στόχος. Τον περιγράφει: «Η Κύπρος να αναδειχθεί σε χώρο ειρήνης, σταθερότητας και συνεργασίας στην περιοχή». Πίστευε ότι η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. μπορούσε να γίνει ο καταλύτης για να επιλυθεί το Κυπριακό καθώς «η Ε.Ε. θα λειτουργήσει υπέρ των δύο κοινοτήτων–και της τ/κ και της ε/κ– και θα αποτελέσει εγγύηση και ασφάλεια για τη συμβίωση μεταξύ τους». Πώς επιτυγχάνονται οι στόχοι; Απαντά ο ίδιος: «Οι στρατηγικοί στόχοι δεν προωθούνται με ρητορική, βερμπαλισμούς και αφορισμούς. Απαιτείται συνεχής παρακολούθηση, αντιμετώπιση των θεμάτων, πρωτοβουλίες και πρόγραμμα», (ΚΕΠΑΣΟΚ, 1997). Ο Γ. Κρανιδιώτης το 1996 στο πλαίσιο της ανάπτυξης της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Άμυνας της Ένωσης (CFSP) με στόχο την ενδυνάμωση του πολιτικού ρόλου της στην Ευρώπη και στη Μεσόγειο εισηγήθηκε τα πιο κάτω:

«Διορισμό συντονιστή για το κυπριακό ζήτημα, καθώς ο ρόλος του (παρατηρητή) Σερζ Αμπού ολοκληρώθηκε.

Μέτρα και προγράμματα που να καλλιεργούν τη συνεργασία ε/κ και τ/κ μέσα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Προγράμματα εναρμόνισης της νομοθεσίας, της οικονομίας της νήσου μέσα στο πλαίσιο της Ε.Ε.

Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για το Κυπριακό.

Ευρωπαϊκό σχέδιο για την επίλυση του Κυπριακού που θα λαμβάνει υπόψιν το κεκτημένο και την προοπτική της ένταξης».

Διαμόρφωσε σταθερές θέσεις και σε άλλα ζητήματα:

Α). Με τον πρωθυπουργό της Ελλάδας Κ. Σημίτη και τον υφυπουργό εξωτερικών Χ. Ροζάκη εργάστηκαν το 1996 για τον επαναπροσδιορισμό της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Ο Κ. Σημίτης τον εξηγεί: «Να συναρτηθεί η επίλυση προβλημάτων της περιοχής με τη διεύρυνση και τη μελλοντική πορεία της Ε.Ε. Η Ε.Ε. να επιδιώκει την επίλυσή τους. Η Ε.Ε. να τα θεωρεί ως εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν και να εργαστεί η ίδια για την υπέρβασή τους».

Β).Εξ αρχής υποστηρικτής της σύνθετης ονομασίας για το κράτος της σημερινής Βόρειας Μακεδονίας.

Γ). Συνεπής υποστηρικτής της δυτικής πορείας της Τουρκίας, κάτω από τις προϋποθέσεις που τίθενται από την Επιτροπή, αλλά και ως μια εξέλιξη που θα συνέβαλλε στην επίλυση του Κυπριακού.

Δ).Ο «Διάλογος της Βουλιαγμένης» έφερε τη δική του σφραγίδα και πιο κοντά Ισραηλινούς και Παλαιστίνιους κοινοβουλευτικούς.

Ε). Πρωταγωνιστής στην εξομάλυνση της έκρυθμης κατάστασης στην Αλβανία σε συνεννόηση με τον Φ. Νάνο και με συνεπή δραστηριότητα για πρόοδο στα Δ. Βαλκάνια.

Στ). Ως σοσιαλιστής υποστήριξε σε διεθνή φόρα την ιδέα ενός «Συμβουλίου Αλληλεγγύης» με τις αναπτυσσόμενες χώρες με στόχους τη «Δημοκρατία, την οικοδόμηση της ειρήνης και την καταπολέμηση της φτώχειας».

Ζ). Ως συνεπής Ευρωπαϊστής υπήρξε πρωταγωνιστής σε ευρωπαϊκές διασκέψεις με εφικτές ιδέες για την ολοένα και περισσότερη ενοποίηση, με κατεύθυνση την ομοσπονδιακή Ε.Ε.

Ο Γ. Κρανιδιώτης ήταν σταθερά ενάντια στη δημαγωγία και τη συνθηματολογία. Τρεις μικρές ιστορίες:

• Μιλώντας στη Λευκωσία υποστήριξε πως τα ψηφίσματα του ΟΗΕ συνιστούν «παράγωγο δίκαιο» για την επίλυση. Ξεσηκώθηκε θύελλα καταγγελιών από την εθνικολαϊκίστικη κομπανία της νήσου.

• Μπροστά στο δίλημμα «ένταξη στην Ε.Ε. ή S-300» εισηγήθηκε «οι S-300 στην Κρήτη» για να μείνει ανοικτός ο δρόμος για τον μείζονα στόχο.

• Στις 12 Ιουλίου 1999 είπε δημόσια τη στρατηγική του ενόψει της Συνόδου Κορυφής στο Ελσίνκι –ένταξη της νήσου με ή χωρίς λύση, με αντάλλαγμα τον καθορισμό ημερομηνίας για έναρξη ενταξιακών συνομιλιών με την Τουρκία. Πλήρης σιωπή στο νησί. Κανένας κομματικός σχηματισμός δεν τη στήριξε. Ένας χυδαίος πολιτευτής είπε στο ΡΙΚ ότι αυτά δεν τα λέει το ΠΑΣΟΚ, τα λέει ο Κρανιδιώτης, άλλο ΠΑΣΟΚ, άλλο Κρανιδιώτης!

Με τις γνώσεις, τη μεθοδικότητα και τη διορατικότητά του σχημάτισε μια δική του σχολή, την ονομάζω «σχολή της διπλωματίας των διασυνδέσεων»: πρόβλεψη των εξελίξεων, οικοδόμηση ενός πακέτου από ευρύτερα συμφέροντα, κέρδη σε όλους σε διαφορετικά επίπεδα, αξιοποίηση του κοινοτικού τρόπου σκέψης. Όπως:

Α.Συνέχιση της Μεσογειακής πολιτικής της Ε.Ε., με αντάλλαγμα το ξεπάγωμα της ενταξιακής πορείας της Κύπρου.

Β. Τελωνειακή Ένωση Τουρκίας-ΕΟΚ με αντάλλαγμα τον καθορισμό χρονοδιαγράμματος για έναρξη ενταξιακών για την Κύπρο.

Γ. Η Τουρκία υποψήφιο μέλος με αντάλλαγμα την απρόσκοπτη ένταξη για την Κύπρο και την επίλυση ζητημάτων στο Αιγαίο με προσφυγή στο Δ.Δ. της Χάγης.

Η «διπλωματία των διασυνδέσεων» έθεσε τα θεμέλια για την ένταξη της νήσου στην Ε.Ε. Με την υπογραφή της Συνθήκης Προσχώρησης στη Στοά του Αττάλου στις 16 Απριλίου 2003 και έτσι στην τελική ένταξη την 1η Μαΐου 2004.

Ο Γ. Κρανιδιώτης εκφραζόταν με χαμηλούς τόνους, με τεκμηρίωση, με ορθολογισμό. Άνθρωπος των γραμμάτων και του πολιτισμού. Συγγραφέας βιβλίων, ερασιτέχνης ζωγράφος, με συμμετοχή στη δημιουργία του βιβλιοπωλείου της «Εστίας» στη Λευκωσία.

Έκτοτε πολλά άλλαξαν. Απίστευτοι δημαγωγοί έλεγξαν το σκηνικό και πέταξαν στο περιθώριο συγκυρίες και ευκαιρίες που η συμμετοχή της νήσου στην Ε.Ε. προκαλούσε. Ο εκτροχιασμός οδηγεί το τρένο στα βράχια. Γι' αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία το μήνυμα του Γιάννου Κρανιδώτη προς Κυπρίους: «Η διχοτόμηση είναι η χειρότερη δυνατή εξέλιξη στο Κυπριακό... θα υπάρχει ένα σύνορο εύθραυστο, εκατοντάδων χιλιομέτρων στην Κύπρο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας ή μεταξύ δύο ανεξάρτητων κρατών, εστία σύγκρουσης που θα διαιωνίζεται, αποσταθεροποιητικός παράγοντας για όλη την ευρύτερη περιοχή» -1997.

www.larkoslarkou.org.cy

Παγκοσμιοποίηση της Ορθοδοξίας

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«Παγκοσμιοποίηση θα γίνει… η παγκοσμιοποίηση της Ορθοδόξου Πίστεως...» τόνισε με βεβαιότητα ο προφητολόγος, όχι προφήτης, σύμφωνα με τα λόγια του, μητροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος, ο οποίος αποτελεί πρόσωπο αμφιλεγόμενο, στην κοινωνία και στον χώρο της εκκλησιαστικής ιεραρχίας, τόσο στην Κύπρο, όσο και στην Ελλάδα. Τα λόγια του έρχονται ως συνέχεια της ρήσης του κορυφαίου βυζαντινολόγου, καθηγητή στο Κέιμπριτζ, του αείμνηστου Σερ Στήβεν Ράνσιμαν, ο οποίος έλεγε πριν από μερικές δεκαετίες ότι «η Ορθοδοξία, ως η μόνη αληθινή έκφραση της πίστης του Χριστού, θα είναι η μόνη θρησκεία η οποία θα μπορέσει να επιβιώσει τον 21ο αιώνα…». Σε ένα άλλο επίπεδο, ο Άγιος Παΐσιος ξεκινά την περίφημη καθημερινή προσευχή του, την παρακαταθήκη στους πιστούς, με τη φράση «Κύριε ημών Ιησού Χριστέ. Μην εγκαταλείπεις τους δούλους Σου που ζουν μακριά από την Εκκλησία, η αγάπη Σου να ενεργήσει και να τους φέρει όλους κοντά Σου». Και οι τρεις ρήσεις, ενός επισκόπου, ενός καθηγητή και ενός αγίου, συγκλίνουν στο κοινό συμπέρασμα, ότι η αγάπη του Θεού θα οδηγήσει τα βήματα όλων των ανθρώπων στην Ορθοδοξία, στη «δυσκολότερη θρησκεία», στην πίστη χωρίς κανόνες, όπου τα πάντα κινούνται στη σφαίρα της αγάπης και του θαύματος.

Αν αντικρύσει κανείς τα λεγόμενα και τα γραφόμενα αυτών των τριών ξεχωριστών ανθρώπων, με «κοσμικό φρόνιμα», με τις νόρμες της καθημερινότητας, τότε τα δεδομένα αλλάζουν και δύσκολα μπορούν να κατανοηθούν από τους ανθρώπους. Τα περί παγκοσμιοποίησης, έστω και της Ορθοδοξίας, ακούγονται σαν μια άλλη ιδεολογία και τοποθετούνται στην σειρά των «ισμών», δηλαδή του καπιταλισμού, στου σοσιαλισμού, του κομμουνισμού, του νεοφιλελευθερισμού, του χριστιανοδημοκρατισμού, του εθνικισμού, του νεοταξισμού και ένα σωρό άλλων συστημάτων και ιδεολογημάτων, τα οποία στοχεύουν στην παγκοσμιοποίηση των δικών τους πιστεύω.

Όλοι οι «ισμοί» τάσσουν «φούρνους παξιμάδια» και μιλούν για κοινωνική ισότητα, ευημερία και δικαιοσύνη, απλά και μόνο για να κυριαρχήσουν επί των άλλων ανθρώπων. Αλλά όταν έλθει η δύσκολη ώρα της υλοποίησης των εξαγγελιών, τότε οι αδικίες υπερπερισσεύουν και φθάνουν σε φαινόμενα άγριας ζούγκλας και ακραίας εκμετάλλευσης των ανθρώπων, από άλλους ανθρώπους. Και το χειρότερο, είναι κάθε φορά που το «ράσο» και η στρατιωτική στολή, αναλαμβάνουν κοσμικές εξουσίες, τα αποτελέσματα καθίστανται τραγικά και ο ελληνισμός έχει πολλά παραδείγματα διηγώντας τα να κλαις». Η παγκόσμια ιστορία καταδεικνύει και επιβεβαιώνει ότι στο τέλος της ημέρας, όλες οι ιδεολογίες καταρρέουν υπό το βάρος της δικής τους αποτυχίας, της δικής τους διάψευσης.

Αν κατεβεί κάποιος στα «χαμηλά», στα προβλήματα της καθημερινότητας και αν αγγίξει τον «σταυρό» του κάθε ανθρώπου, θα διαπιστώσει ότι τα περί «παγκοσμιοποίησης της Ορθοδοξίας» αποτελούν «κούφια λόγια». Ειδικότερα γι' αυτούς οι οποίοι βρίσκονται στο κρεβάτι του πόνου, γι' αυτούς οποίοι δεν έχουν να φάνε, γι' αυτούς οι οποίοι βιώνουν την αδικία στο πετσί τους και σε όλους αυτούς οι οποίοι ζουν μέσα στην απόγνωση. Οι ταπεινοί άνθρωποι, οι οποίοι σηκώνουν αγόγγυστα τον φανερό ή μυστικό «σταυρό» τους απλά λένε, ότι όλα είναι στο σχέδιο του Θεού και αφήνουν τα δύσκολα στον πανάγαθο και πολυέλεο Θεάνθρωπο, ο οποίος αγαπά «άπειρα» τον άνθρωπο, το δικό του δημιούργημα.

Ακόμη δεν είναι δυνατόν ο Θεός της αγάπης να ξεχνά τους ανθρώπους άλλων δογμάτων και άλλων θρησκειών ή απλά ανθρώπων, οι οποίοι δηλώνουν άθεοι ή είναι αδιάφοροι και χωρίς μεταφυσικές αναζητήσεις. Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι θαύματα γίνονται σε όλους τους ανθρώπους και κάθε άνθρωπος μπορεί στο μέτρο του δικού του αγώνα, μπορεί να αναχθεί σε άλλες σφαίρες και σε άλλες διαστάσεις της δημιουργίας.

Οι ορθόδοξοι μπορεί να έχουν τον πιο «ξεκάθαρο» δρόμο, για να φθάσουν στον παράδεισο, αλλά την ίδια ώρα, έχουν και την πιο «δύσκολη» θρησκεία, η οποία κινείται χωρίς κανόνες, μεταξύ πλήρους ελευθερίας και θαύματος. Το καλύτερο παράδειγμα αποτελεί η ιστορία του Μεγάλου Βασιλείου με τον ταπεινό και αγράμματο παπά, ο οποίος προσευχόταν μια ζωή λέγοντας «Κύριε Ιησού Χριστέ, μη με ελεήσεις».

Ο άγιος υπέδειξε στον παπά να λέει σωστά την προσευχή, αλλά όταν έφυγε ο Μέγας Βασίλειος, ο παπάς ξέχασε τη σωστή εκφορά της ευχής. Έτρεξε, λέει η παράδοση, να προλάβει τον άγιο, ο οποίος έφευγε σε βάρκα. Ο ταπεινός παπάς δεν έτρεχε μόνο στη στεριά, αλλά έτρεχε και πάνω στα κύματα και φώναζε στον άγιο να του θυμίσει την σωστή εκφορά της ευχής. Ο Μέγας Βασίλειος του είπε, απλώς συνέχισε να προσεύχεσαι όπως ξέρεις και δεν χρειάζεσαι να μάθεις νέες προσευχές.Ο Θεός ξέρει καλύτερα και σίγουρα γελά όταν ο άνθρωπος σχεδιάζει να αλλάξει τον κόσμο.

kaparispan@yahoo.gr

Οικιστική ανάπτυξη στην ακριτική Δερύνεια

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

«Μα πώς μπορείτε να ζείτε δίπλα ακριβώς από το συρματόπλεγμα και σε τόσο κοντινή απόσταση από τους τούρκους στρατιώτες, δεν φοβάστε;» Αυτή είναι μια από τις πολλές ερωτήσεις που καλούμαστε να απαντήσουμε σε ντόπιους και ξένους επισκέπτες της Δερύνειας, όπως και άλλες τόσες που αφορούν την «ακριτικότητα» της Δερύνειας. Με αφορμή αυτές τις απορίες, πεισμώσαμε ως τοπική αρχή και ως δημοτικό συμβούλιο αλλάζοντας την κακή εντύπωση που είχαν και έχουν αρκετοί πολίτες, ότι η Δερύνεια είναι μια απομονωμένη από τα αστικά κέντρα περιοχή.

Με συντονισμένες προσπάθειες, πολλά διαβήματα και σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών πετύχαμε την πολυπόθητη ένταξη ολόκληρης της ελεύθερης επικράτειας της Δερύνειας, δηλαδή του 25% που μας παραμένει διαθέσιμο, αφού το υπόλοιπο είναι κατεχόμενο, στο Στεγαστικό Σχέδιο Αναζωογόνησης Ορεινών, Ακριτικών και Μειονεκτικών Περιοχών.

Τον Απρίλιο του 2013, μετά την κατάργηση των στεγαστικών σχεδίων που αφορούσαν άπορες, φτωχές οικογένειες, πρόσφυγες και νεαρά ζευγάρια, επιδεικνύοντας αρκετή επιμονή και υπομονή, καταφέραμε σε συνεννόηση με το Υπουργείο Εσωτερικών να ενταχθούμε στο νέο στεγαστικό σχέδιο, το οποίο προσφέρει το ποσό των 25 μέχρι 55 χιλιάδων ευρώ σε κάθε δικαιούχο, αναλόγως εισοδηματικών κριτηρίων και τον αριθμό των παιδιών της οικογένειας.

Το δημοτικό συμβούλιο Δερύνειας, αναγνωρίζοντας το μεγάλο ενδιαφέρον για εξασφάλιση κατοικίας στη Δερύνεια, αποφάσισε την απαλλαγή από τα δημοτικά τέλη για δύο χρόνια σε όσους επιλέγουν να αποκτήσουν στέγη στον ακριτικό μας Δήμο.Το σχέδιο έχει αγκαλιαστεί από αρκετούς νέους κατοίκους και σύμφωνα με στοιχεία της Επαρχιακής Διοίκησης Αμμοχώστου, η Δερύνεια είναι η πρώτη τοπική αρχή παγκυπρίως σε αιτήσεις.

Η προσέλκυση νέων ζευγαριών για μόνιμη στέγαση στη Δερύνεια οφείλεται και στις άοκνες προσπάθειες που καταβάλλουν οι επιχειρηματίες ανάπτυξης γης, οι οποίοι προσφέρουν στους νέους ιδιοκτήτες/κατοίκους, ποιοτικές, άνετες και μοντέρνες κατοικίες.

Το γεγονός ότι η Δερύνεια βρίσκεται μόνο λίγα λεπτά μακριά από τα παραλιακά κέντρα, τον αυτοκινητόδρομο Αγίας Νάπας – Λάρνακας, αλλά και η στέγαση αρκετών κυβερνητικών υπηρεσιών, η γειτνίαση με το Γενικό Νοσοκομείο Αμμοχώστου, την Πυροσβεστική Υπηρεσία όπως και η λειτουργία του ανακαινισμένου Αστυνομικού Σταθμού Δερύνειας, συμβάλλουν επίσης στη μόνιμη παραμονή στον Δήμο μας.

Η εμπειρία μας στην τοπική αυτοδιοίκηση μας έμαθε ότι οι δημότες χρειάζονται κίνητρα, καλές υπηρεσίες και διευκολύνσεις για να αποφασίσουν πού θα κατοικήσουν. Η δημιουργία και αναβάθμιση της βιοτεχνικής περιοχής και της βιομηχανικής ζώνης Δερύνειας έχει ωθήσει την εμπορική ανάπτυξη στον Δήμο μας αφού αρκετές εταιρίες, βιοτεχνίες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, εδρεύουν στη Δερύνεια προμηθεύοντας ολόκληρη την Κυπριακή αγορά με τοπικά προϊόντα.

Η προσφορά κινήτρων από το δημοτικό συμβούλιο προς νέους βιοτέχνες που αφορούν την απαλλαγή από το ενοίκιο για τα δύο πρώτα χρόνια λειτουργίας, αποτελεί μια σημαντική ανάσα για τους βιοτέχνες, οι οποίοι, αξιοποιώντας το νέο μέτρο στήριξης, εξάντλησαν μέσα σε λίγους μήνες τα 28 βιοτεχνικά τεμάχια που δημιούργησε η τοπική αρχή σε συνεργασία με το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Στο μέλλον θα μπορούσαμε ως τοπική αρχή, λαμβάνοντας υπόψη τη μεγάλη ανταπόκριση τόσο των νέων ζευγαριών, όσο και των βιοτεχνών / βιομηχάνων, να επεξεργαστούμε την παραχώρηση παρόμοιου τύπου κινήτρων σε νέες εταιρίες για δραστηριοποίηση τους στη Δερύνεια που να αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, την εκπαίδευση, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες, τον κυβερνοχώρο κ.ά.

Μετά από δύο χρόνια που τέθηκε σε ισχύ το στεγαστικό σχέδιο για τις ακριτικές περιοχές, οι άδειες οικοδομών, οι διαχωρισμοί και οι καλυπτικές άδειες έχουν διπλασιαστεί. Οι αιτήσεις εξετάζονται σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα, αφού η πρόσληψη δημοτικού μηχανικού και η στήριξη του γραμματειακού προσωπικού και του Δημοτικού Συμβουλίου, πιστεύουμε ότι θα ωθήσει την περαιτέρω οικιστική, εμπορική ανάπτυξη, πρόοδο και ευημερία στην ακριτική Δερύνεια.

Ο κ. Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

Πολιτική και οικονομία σε διάσταση

Του **ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ**

Την ώρα που ο Νίκος Αναστασιάδης θεωρεί ότι πολιτεύεται μόνος του στο Κυπριακό, δουλεύοντας τους πάντες, ο Αβέρωφ Νεοφύτου μεταμορφώνεται πότε σε φιλελεύθερο, πότε σε συντηρητικό, και ο Πρόδρομος Προδρόμου σκίζει εκπαιδευτικά συγγράμματα, η κυπριακή κοινωνία φαίνεται να έχει άλλες προτεραιότητες. Μάλιστα, οι τελευταίες βουλευτικές εκλογές θόλωσαν ακόμα περισσότερο τα νερά ως προς τα κριτήρια του εκλογικού σώματος. Ενώ για δεκαετίες το πρώτο κριτήριο ήταν η επίλυση του Κυπριακού, η διαμονοποίηση που επιχειρεί η κυβέρνηση ΔΗΣΥ-Αναστασιάδη από το 2017 και εντεύθεν, μοιάζει με ταφόπλακα της όποιας ελπίδας για ειρηνική συμβίωση.

Βλέποντας λίγο τους δείκτες που συνθέτουν την οικονομική κατάσταση στη χώρα σήμερα, σε συνδυασμό βεβαίως με τις επιπτώσεις από την πανδημία, φαίνεται ότι η αγωνία για τα προς το ζην απασχολεί καθημερινώς ένα μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού. Η σταδιακή κατάργηση των επιδομάτων για τον Covid-19, θα δυσκολέψει περαιτέρω την κατάσταση. Η ανεργία μειώθηκε τον Ιούλιο, πέφτοντας στο χαμηλότερο σημείο από το 2009 (5,2%), όμως είναι χρήσιμο να επισημανθεί η μείωση 1% του εργατικού δυναμικού για το β΄ τρίμηνο, που έπεσε σε επίπεδα κάτω από αυτά του 2019. Πέραν της επιρροής της εποχικότητας, το β΄ τρίμηνο η ανεργία ήταν στο 8,4%, δηλαδή σε απόλυτους αριθμούς στα 39.224 άτομα.

Με βάση τα αποτελέσματα της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης 2020, το 21,3% του πληθυσμού βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (Δείκτης AROPE). Παρόλο που μειώθηκε αισθητά από το 2015, όπου τότε ήταν στο αποκορύφωμά του με 28,9%, εντούτοις 188.000 άτομα διαβιούν ακόμα σε νοικοκυριά με εισόδημα κάτω από το όριο της φτώχειας. Ομοίως, το ποσοστό του πληθυσμού που βρισκόταν σε σοβαρή υλική στέρηση, ήταν στο 8,3% σε σχέση με το 9,1% του 2019.

Αν και οι απόψεις των οικονομολόγων για το προσωρινό ή όχι της εξέλιξης του πληθωρισμού διεθνώς διίστανται, στην παρούσα φάση η αύξηση των τιμολογίων του ηλεκτρικού ρεύματος είναι δραματική. Χάρη στην εκτίναξη της τιμής των καυσίμων και του κόστους μεταφοράς, τους τελευταίους 12 μήνες έχει παρατηρηθεί περίπου 35% αύξηση του οικιακού ρεύματος. Η ακρίβεια όμως είναι γενικότερη. Το κόστος στέγασης, ύδρευσης και ηλεκτρισμού έχει αυξηθεί κατά 7% από την αρχή του έτους, ενώ συγκεκριμένα τα ενοίκια κατά 1,5% για την περίοδο Ιανουαρίου-Αυγούστου 2021 σε σύγκριση με την αντίστοιχη του 2020. Φυσικά, μιλάμε για μέσες μετρήσεις, καθώς σε Λευκωσία αλλά κυρίως Λεμεσό, έχουν παρατηρηθεί ανανεώσεις συμβολαίων με αυξήσεις πέραν του 20%. Όσον αφορά τα καύσιμα, σήμερα επιβαρύνουν τον οικογενειακό προϋπολογισμό με επιπλέον 11%, ενώ οι τιμές των τροφίμων και μη αλκοολούχων ποτών, έχουν ξεπεράσει τους τελευταίους 8 μήνες το 10%.

Όλες οι πιο πάνω αυξήσεις ήρθαν σε μια περίοδο που χιλιάδες κόσμος ήταν στο ανεργιακό ή στο πρόγραμμα επιδότησης μισθοδοσίας λόγω πανδημίας. Κατά παράδοξο τρόπο όμως, η μείωση του εργατικού δυναμικού αντανακλάται κυρίως σε ανειδίκευτους εργάτες. Στις κατασκευές, τον τουρισμό και σ' όλα τα χειρωνακτικά επαγγέλματα, διαμαρτύρονται ότι οι ξένοι εργάτες έχουν φύγει από το νησί λόγω πανδημίας και δεν μπορούν να βρουν προσωπικό. Αυτό, βεβαίως, πιέζει τα μεροκάματα προς τα πάνω, έστω και ετεροχρονισμένα, που με τη σειρά τους όμως πιέζουν εκ νέου τις τιμές παραγωγού και μπαίνουμε σιγά-σιγά σε έναν φαύλο κύκλο. Ενδεικτικά, ο Δείκτης Τιμών Παραγωγού στη Βιομηχανία αυξήθηκε τους τελευταίους 12 μήνες κατά 11%, χωρίς να σημαίνει βέβαια ότι πρόκειται για αυξήσεις που οφείλονται στις πιέσεις των ημερομισθίων. Παράλληλα, ο Δείκτης Τιμών Κατασκευαστικών υλικών κατέγραψε τον Ιούλιο ετήσια αύξηση 13,63%.

Η συνεχής αύξηση των τιμών επιφέρει μείωση της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών, καθώς στους περισσότερους κλάδους και κυρίως στους τομείς των υπηρεσιών που κυριαρχούν στην Κύπρο, δεν έχει επέλθει καμία σημαντική αύξηση στους μισθούς. Συνήθως η προσαρμογή των εισοδημάτων γίνεται με μεγάλη χρονοκαθυστέρηση. Κι ενώ για την κυβέρνηση είχε γίνει προεκλογικά λόγος για μέτρα προσέλκυσης επενδύσεων, εν τέλει έγινε σημαία το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων που είχε στραφεί μόνο στις κατασκευές και που αδυνατούν να δώσουν βιώσιμες θέσεις εργασίας. Κανένας άλλος κλάδος δεν ευεργετήθηκε, ούτε διαφαίνεται να υπάρχει ολοκληρωμένη στρατηγική ενίσχυσης άλλων κλάδων που με τον πληθωρισμό καταγράφουν πρόσθετες απώλειες ανταγωνιστικότητας. Στον τουρισμό δεν γίνονται νέες επενδύσεις, πολλά καταλύματα εγκαταλείφθηκαν λόγω πανδημίας και οι ζημιές ενδεχομένως να είναι μη αντιστρέψιμες.

Η αρνητική συγκυρία για τη χώρα καταγράφεται και σε έρευνα του Ευρωβαρόμετρου που δημοσιεύτηκε προσφάτως από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Για το 50% των Κυπρίων απαιτούνται μέτρα για την καταπολέμηση της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού, ενώ το 43% ζητάει μέτρα για τη στήριξη της οικονομίας. Για τον μέσο Ευρωπαίο όμως, τα ζητήματα αυτά έρχονται δεύτερο και τρίτο σε προτεραιότητα (32% και 31% αντίστοιχα), καθώς πρώτο είναι η κλιματική αλλαγή με 43%. Συζητώντας συχνά για την απαξίωση της πολιτικής, όταν οι πολίτες διαπιστώνουν ότι η πολιτική δεν μπορεί να αποτελέσει το μέσο βελτίωσης της ποιότητας ζωής τους, ή ότι οι πολιτικοί έχουν άλλες προτεραιότητες, είναι φυσικό επόμενο να απέχουν. Αυτός είναι και ο κύριος λόγος για τον οποίο η αναβολή των δημοτικών εκλογών δεν προκαλεί ισχυρές αντιδράσεις, αφού για τον μέσο πολίτη που δεν ελπίζει σε τίποτα και κανέναν, μεταφράζεται σε μια αγγαρεία λιγότερη.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Μετανάστες στη Ρώμη

Ο Γάλλος ιστορικός Numa Denis Fustelde Coulanges (1830-1889), διευθυντής της περίφημης École Normale Supérieure στο Παρίσι και κάτοχος της πρώτης έδρας μεσαιωνικής ιστορίας στη Σορβόννη, υπήρξε ο στοχαστής που έθεσε τη γαλλική ιστοριογραφία σε επιστημονική τροχιά. Υιοθέτησε προσεγγίσεις και δομές σκέψης που οδήγησαν στην υποδειγματική μέθοδό του. Χάρη στη μέθοδο αυτή, θεωρείται σήμερα πρόδρομος της κοινωνιολογίας. Στο έργο του «Ιστορία των πολιτικών θεσμών της αρχαίας Γαλλίας» (1875), ενάντια στο ρεύμα της εποχής του, επέμεινε στη σημασία της μακροπρόθεσμης ιστορικής προοπτικής. Παράλληλα, υποβάθμισε τη σημασία των φυλετικών χαρακτηριστικών στην ιστορία της Γαλλίας, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα τη μακρόχρονη επίδραση των θεσμών στη διαμόρφωση του σύγχρονου έθνους κράτους. Το έργο αυτό επηρέασε πολλές γενιές ιστορικών σε όλη την Ευρώπη μέχρι και τον Μαρκ Μπλοχ. Παρόλα αυτά, το γνωστότερο έργο του παραμένει «Η αρχαία πόλη». Δημοσιεύτηκε το 1864 και αποτελεί την πρώτη ουσιαστικά προσπάθεια να κατανοηθεί στην πολιτική και κοινωνική του ολότητα το φαινόμενο της πόλης κράτους, κυρίως της Αθήνας και της Ρώμης.

Στο έργο του αυτό παρατηρεί με οξυδέρκεια ότι, παρόλο που η Ρώμη βρισκόταν σε διαρκείς και μακροχρόνιους πολέμους με τεράστιες απώλειες σε άνδρες, κατά τη διάρκεια των πολέμων ο πληθυσμός της αντί να μειώνεται αυξανόταν. Αυτό συνέβαινε επειδή η κοινωνία της ρωμαϊκής Δημοκρατίας ήταν ανοικτή στις ροές των ξένων που κατέφταναν στη Ρώμη είτε ως πάροικοι, μικρέμποροι και βιοπαλαιστές, είτε ως αιχμάλωτοι πολέμων από όλα τα μήκη και τα πλάτη της τότε οικουμένης, είτε πάλι ως πένητες αιτούντες αυτοβούλως εργασία ως δούλοι προκειμένου να εξαγοράσουν αργότερα την ελευθερία τους και να πολιτογραφηθούν έτσι Ρωμαίοι πολίτες. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η ιστορικός της Ρώμης Mary Beard, στην έρευνά της σχετικά με τα νεκροταφεία της Ρώμης, τα ονόματα που απαντώνται συχνότερα στους τάφους είναι Libertus και Liberta, δηλαδή απελεύθερος και απελεύθερη. Οι ξένοι δούλοι μάθαιναν γραφή και ανάγνωση στα σπίτια που υπηρετούσαν, εξοικειώνονταν με τη ρωμαϊκή κοινωνία και η Ρώμη τούς αντάμειβε για την επιτυχή ένταξή τους με την απόδοση της ελευθερίας τους και της ιδιότητας του Ρωμαίου πολίτη. Η πολιτική αυτή της αδιάκοπης πολιτογράφησης στηριζόταν στην υπεροχή των θεσμών της πόλης, τους οποίους οι νέοι πολίτες υπηρετούσαν με ζήλο, καθώς είχαν ωφεληθεί τα μέγιστα από αυτούς. Εξάλλου, χάρη σε αυτούς τους θεσμούς, η Ρώμη κατάφερνε να συντηρεί τους νικηφόρους πολέμους της και να εξασφαλίζει την πολιτική της ισχύ και την πολιτισμική της ηγεμονία για αιώνες. Αντίθετα, η Αθήνα, για την οποία η πολιτική της πολιτογράφησης δούλων και παροίκων των Ρωμαίων ήταν σκανδαλώδης, παρήκμασε πληθυσμιακά, κοινωνικά και πολιτικά από τους μακροχρόνιους πολέμους, ενώ στο τέλος υποτάχθηκε στη Ρώμη.

Το σοβαρό δίλημμα που αντιμετωπίζει σήμερα η Ευρώπη θα μπορούσε να συνοψισθεί στην εξής πρόταση: Αθήνα ή Ρώμη; Ψάχνοντας κανείς στη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία, θα βρει ότι οι μεταναστευτικές ροές ήταν συνεχείς και μακράς διαρκείας. Οι προκλήσεις από τις προσφυγικές ροές της τελευταίας εικοσαετίας δεν είναι κάτι το πρωτοφανές για τις χώρες μας, όσο κι αν το πολιτικό κλίμα που έχει δημιουργηθεί στην Ευρώπη από νεόκοπα κόμματα και παρατάξεις της μισαλλοδοξίας και της μη ανοχής μεγεθύνει το φαινόμενο. Το μεταναστευτικό πρόβλημα είναι σημαντικό, όχι γιατί απειλεί τις κοινωνίες και τις δημοκρατίες μας. Αντίθετα, είναι κομβικής σημασίας για τη γερασμένη Ευρώπη, επειδή με την κατάλληλη αντιμετώπισή του μπορεί να αποσοβήσει την κατάρρευση των ετοιμόρροπων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και σύνταξης. Είναι επίσης οξύ, διότι από την ορθή ή εσφαλμένη διαχείρισή του θα εξαρτηθεί και η αναπτυξιακή πορεία των οικονομιών μας. Είναι τέλος έντονο γιατί αποτελεί έναν ελεγκτικό μηχανισμό των πολιτιστικών, εκπαιδευτικών και κοινωνικών θεσμών μας. Το στοίχημα Ρώμη ή Αθήνα αφορά τη μακροχρόνια παιδευτική επίδραση των πολιτικών μας θεσμών και των κοινωνικών μας αξιών. Αφορά συγκεκριμένα την ικανότητά τους να διαπλάθουν τον δημοκρατικό χαρακτήρα των πολιτών, νέων και παλαιών. Επομένως, η απάντηση στις μεταναστευτικές ροές δεν μπορεί να είναι αποκλειστικά και μόνο η απώθηση των προσφυγικών κυμάτων. Πρέπει πρωτίστως να είναι η πολιτική και θεσμική ένταξη των νεοεισερχομένων στο ευρωπαϊκό πνεύμα. Κάτι τέτοιο μόνο με την ενσωμάτωσή τους στα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης μπορεί να γίνει.

Το πνεύμα που κάποτε δημιούργησε έναν μοναδικό παγκοσμίως υλικοτεχνικό και πνευματικό πολιτισμό δεν θα έπρεπε να αναλώνεται στη στέρηση της ελευθερίας των άλλων για γνώση και αυτογνωσία. Η δε φωνή αυτού του πνεύματος, τα δημόσια δηλαδή πρόσωπα και οι δημόσια γράφοντες, δεν νοείται να εναντιώνονται στην ευρωπαϊκή παρακαταθήκη και στις διδαχές αυτών που οραματίστηκαν και θέσπισαν τα φιλελεύθερα καθεστώτα μας. Αδιαμφισβήτητα και αδιαπραγμάτευτα, κριτήριο ένταξης στην ευρωπαϊκή παιδεία είναι και θα παραμείνουν οι φιλελεύθερες αξίες και οι δημοκρατικοί θεσμοί. Τα μέτρα είναι παλιά και δοκιμασμένα και όλα τείνουν στην ενίσχυση των εκπαιδευτικών μας θεσμών. Η ηθική, πολιτική και οικονομική ενίσχυση της εκπαίδευσης, η οποία και απαιτείται στις μέρες μας για την επιτυχή αντιμετώπιση του μεταναστευτικού, δεν είναι απλά απάντηση στις αυξημένες εισδοχές παιδιών μεταναστών στα σχολεία μας. Είναι κυρίως μέρος της προσπάθειας για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και την εδραίωση της ευρωπαϊκής μας παιδείας. Είναι απαραίτητη πρωτίστως για εμάς τους ίδιους και ύστερα για τους «άλλους».

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Συζητήσεις περί πολιτικής, ηθικής, αισθητικής και άλλων... «δεινών»

ΜΑΡΙΟΣ ΗΛΙΑΔΗΣ

Υπάρχει ακόμα απόθεμα αρετής

Η πρότασή μου για τις προεδρικές εκλογές θα κατατεθεί και θα απευθύνεται στην κοινωνία της Κύπρου

Συνέντευξη στην **ΕΛΕΝΗ ΞΕΝΟΥ**

Δέκα το πρωί στο γραφείο του. Με ένα σωρό βιβλία στοχαστών να μας περιτριγυρίζουν και με τον ίδιο να δηλώνει οραματιστής πραγματοποιός. Κι αυτό αποτελεί ήδη αποχρώσα ένδειξη πως εκείνο που πρωτίστως προσδοκά ο Μάριος Ηλιάδης με την υποψηφιότητά του είναι να αναδείξει την ποιότητα σε στοιχείο της πολιτικής μας ζωής.

–Γιατί αποφασίσατε να υποβάλετε υποψηφιότητα για την Προεδρία;

–Έχω μια παρουσία στη δημόσια ζωή εδώ και 45 χρόνια. Θεωρώ ότι έχει χρέος ο κάθε άνθρωπος, ο οποίος πιστεύει ότι μπορεί να συνεισφέρει κάτι στα δημόσια πράγματα, να το καταθέσει. Δεν πίστευα ποτέ στην ιδέα του ατομοκεντρισμού και φοβούμαι ότι ο δυτικός πολιτισμός σήμερα καλλιεργεί χωρίς μέτρο αυτή την προσήλωση.

–Γίνεται δηλαδή πιο επιτακτική η ανάγκη συμμετοχής στη δημόσια ζωή;

–Γίνεται πιο πιεστική η ανάγκη να αναδειχθεί η αξία του κοινού βίου, το να έχουμε την αίσθηση ότι ανήκουμε σε μια κοινότητα την οποία να υπηρετούμε. Και η πολιτική δραστηριότητα πρέπει να στοχεύσει σε αυτή την επιδίωξη.

–Τι μας έκανε να χάσουμε αυτό τον προσανατολισμό;

–Είναι βαθύτερα τα αίτια. Κατ' αρχάς το κυπριακό κράτος οικοδομήθηκε από την αρχή πάνω σε μια θεωρία έντονου ατομοκεντρισμού. Δεν καλλιεργήθηκε ποτέ η ιδέα του κοινού βίου σαν αξία. Και εδώ θέλω να αντιπαραβάλω την κυπριακή πραγματικότητα με τα πρότυπα που προσφέρουν σήμερα κοινωνίες, οι οποίες έχουν αναδείξει αυτή τη διάσταση σαν αξία, όπως είναι οι χώρες της Σκανδιναβίας και η Σιγκαπούρη. Πρότυπα που αξίζει να παρακολουθούμε και να μελετούμε.

–Αυτό είναι που προέχει για να αλλάξει η πολιτική μας ζωή;

–Δεν θα το ιεραρχούσα σαν την πρώτη αναγκαιότητα, αλλά σίγουρα είναι ένας παράγοντας που θα βοηθούσε την κυπριακή κοινωνία να μπει πάνω σε άλλες ράγες για να κινηθεί με έναν διαφορετικό τρόπο.

–Τι θα ιεραρχούσατε σαν προτεραιότητα;

–Υπάρχουν πολλά που πρέπει παράλληλα να επιδιωχθούν. Η πιεστική ανάγκη να διασώσουμε τον πλανήτη μας από την απειλή της κλιματικής αλλαγής. Να λύσουμε επιτέλους το πολιτικό πρόβλημα που μας ταλανίζει δεκαετίες. Να οικοδομήσουμε μια οικονομία στην οποία να μετέχει το σύνολο του πληθυσμού. Να αντιμετωπίσουμε το καρκίνωμα που λέγεται διαφθορά και τόσα άλλα. Πώς μπορεί να προκόψει μια κοινωνία αν δεν συρρικνώσει πρώτα το φαινόμενο της διαφθοράς σε υποφερτά επίπεδα;

> *Εγώ δεν θα στοχεύσω να εξασφαλίσω την υποστήριξη κόμματος, γιατί αυτό προϋποθέτει μια άλλου είδους σχέση. Για μένα ένα και μόνο κριτήριο υπάρχει. Να υπηρετηθεί η κοινωνία και όχι ο οπαδός του ενός ή του άλλου κόμματος.*

–Πού οφείλεται κατά τη γνώμη σας αυτό το φαινόμενο;

–Φαινόμενα διαφθοράς παρατηρούνται από την πρώτη διακυβέρνηση της χώρας. Από τότε δεν τέθηκαν τα σταθερά θεμέλια πάνω στα οποία να οικοδομηθεί η κυπριακή πολιτεία. Η άποψή μου είναι ότι από την αρχή επετράπη να παρουσιαστούν και να παραμείνουν στο προσκήνιο της πολιτικής ζωής άνθρωποι προφανώς διεφθαρμένοι. Με αποτέλεσμα αυτό να έχει ένα καταλυτικό ρόλο στο να διαχυθεί η διαφθορά σε όλα τα επίπεδα της ζωής μας.

–Και να αναχθεί σε παγιωμένη νοοτροπία;

–Ναι, τώρα πλέον είναι κυρίαρχη νοοτροπία. Η επιδίωξη του μέσου ανθρώπου είναι πώς να πλουτίσει ανεξάρτητα με ποιο τρόπο θα το επιχειρήσει και αυτό τον κάνει να χαμηλώνει τα επίπεδα της ηθικής του συμπεριφοράς. Όσο ο πλουτισμός παραμένει κυρίαρχος στόχος ζωής θα έχουμε αυτού του είδους τα φαινόμενα.

–Γιατί καταντήσαμε ο πλουτισμός να είναι κυρίαρχος στόχος;

–Διότι αποτύχαμε να αναδείξουμε άλλες αξίες. Και αυτό είναι υποχρέωση της οργανωμένης πολιτείας. Κοιτάξτε τα θέματα του πολιτισμού πόσο υποβαθμισμένα είναι και στη δική μας κοινωνία. Αν είχαμε στοχεύσει στο να αναδείξουμε περισσότερες αξίες ζωής, όλα αυτά τα εκφυλιστικά φαινόμενα θα παρουσιάζονταν σε μικρότερη έκταση και ένταση.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΛΜΑΤΖΗ

–Τι πρέπει να διαθέτει ένας πολιτικός για να επαναφέρει τις αξίες στη θέση τους;

–Να έχει διανύσει το όποιο μέρος της ζωής του χωρίς να κατηγορηθεί ότι καταχράστηκε τη θέση του για να πλουτίσει. Για μένα είναι βασική προϋπόθεση. Και δεύτερο να έχει ένα όραμα για την κοινωνία. Χωρίς όραμα όσοι αναμειγνύονται στην πολιτική θα είναι, στην καλύτερη περίπτωση, απλοί διαχειριστές αυτού που ήδη υπάρχει. Η οραματική θέαση του κόσμου είναι που σε κάνει να υπηρετείς προς την κατεύθυνση μιας πιο ενάρετης κοινωνίας.

–Και το όραμα τι προϋποθέτει; Παιδεία, κουλτούρα;

–Αυτή η υποδομή είναι εκ των ων ουκ άνευ. Χωρίς την πνευματική υποδομή είναι περιορισμένης εμβέλειας οι δυνατότητες να υπηρετήσεις την πολιτική με όραμα. Ο μεγάλος ηγέτης της εποχής μας, Σιμόν Πέρες, είχε πει πως αποστολή των πολιτικών είναι να τολμούν εκείνα τα οποία εκ πρώτης όψεως φαίνονται αδύνατα. Και το περίφημο του βιβλίο φέρει αυτό τον τίτλο: «Δεν υπάρχει χώρος για μικρά όνειρα».

–Ενστερνίζεστε την άποψή του; Πως δεν υπάρχει χώρος για μικρά όνειρα;

–Απόλυτα. Μόνο αν τολμήσουμε να ονειρευτούμε κάτι πολύ μεγαλύτερο θα μπορέσουμε να πάμε πιο μπροστά. Με ημίμετρα δεν φτιάχνονται κοινωνίες συλλογικής ευδαιμονίας.

–Εσάς πιο είναι το μεγάλο σας όνειρο;

–Να δούμε την Κύπρο να μπαίνει σε μια καινούργια τροχιά όπου θα καταξιώνεται διεθνώς σαν κοινωνία αρετής και ευδαιμονίας. Δεν εισηγούμαι ότι θα εξαλείψουμε την αδικία ή την ανισότητα, αλλά τουλάχιστον να τις περιορίσουμε σε μεγάλο βαθμό. Και εγώ είμαι δεδηλωμένα εναντίον οικονομικών μοντέλων που παράγουν κοινωνίες των 2/3. Και αυτό το μοντέλο έχουμε στον τόπο μας. Όταν σχεδόν το 1/3 του πληθυσμού ζει στα όρια της φτώχιας δεν δικαιούται κανείς να μιλά για οικονομική πρόοδο. Για οικονομική πρόοδο δικαιούνται να μιλούν στη Σκανδιναβία, όπου έχουν επιτύχει αυτό που λέγεται αρμονία στη ζωή των πολιτών τους.

Να φέρουμε ανθρώπους στην πολιτική που να είναι και παιδαγωγοί

–Το πολιτικό σύστημα σήμερα έχει θέση για ονειροπόλους;

–Εγώ θα χαρακτήριζα τον εαυτό μου οραματιστή και πραγματοποιό και αυτός πρέπει να είναι ο συνδυασμός που χαρακτηρίζει τους δημόσιους ανθρώπους. Να έχουν όραμα ζωής και ταυτόχρονα να πατούν στη γη για να ξέρουν πώς μεθοδικά να υλοποιούν στόχους.

–Τι μας κρατά στη γη ενώ ταυτόχρονα επιτρέπει μεγάλα όνειρα;

–Η ψυχή και το πνεύμα του ανθρώπου και αυτά πρέπει να τα καλλιεργούμε από νεαρή ηλικία και να τα υπηρετούμε σε όλη μας τη ζωή.

–Η πολιτική ωστόσο σήμερα είναι συνυφασμένη με τη δίψα για εξουσία.

–Γι' αυτό και πρέπει να αξιωθούμε να φέρουμε ανθρώπους στην πολιτική που να είναι και παιδαγωγοί, ώστε να επηρεαστεί θετικά το όλο σύστημα. Και πιστεύω ότι στην κυπριακή κοινωνία υπάρχει ακόμα μεγάλο απόθεμα αρετής, το οποίο όμως είναι σε κατάσταση καταστολής.

–Γιατί είναι σε καταστολή;

–Διότι το κρατούν εκεί οι άρχοντες, οι οποίοι με τη συμπεριφορά τους δεν δίνουν τα κατάλληλα παραδείγματα. Και εδώ θα αναφερθώ στη σοφή ρήση του Ισοκράτη «το της πόλεως όλης ήθος ομοιούται τοις άρχουσιν». Όποιο ήθος έχουν οι άρχοντες μιας πολιτείας αυτό διαχέεται και στην κοινωνία ολόκληρη.

–Άρα πώς θα αλλάξει η εξίσωση;

–Όλες οι έρευνες αγοράς δείχνουν ότι η τεράστια πλειοψηφία απαξιώνει το σύστημα. Γι' αυτό λέω πως υπάρχει απόθεμα αρετής μέσα στην κοινωνία, διότι αλλιώς θα είχαμε συμφιλιωθεί με την πραγματικότητα και δεν θα οδηγούμασταν στην απαξίωση. Είναι ένα ισχυρότατο μήνυμα για τις ηθικές αντιστάσεις που ακόμα διαθέτει η κοινωνία μας.

–Και είναι στις ηθικές αυτές αντιστάσεις που ευελπιστείτε κατεβαίνοντας ανεξάρτητος;

–Υπάρχουν αυτοί που λένε ότι αν δεν εμπλακείς ενεργά σε μια κομματική δραστηριότητα δεν υπάρχουν προοπτικές να επιτύχεις. Προσωπικά δεν συμμερίζομαι αυτή την άποψη. Και υπάρχουν πρόσφατα παραδείγματα που μπορεί κανείς να επικαλεστεί.

–Δώστε μου ένα τέτοιο παράδειγμα.

–Το παράδειγμα του πρωθυπουργού της Ιταλίας Μάριο Ντράγκι, ο οποίος διέπρεψε στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και κατά γενική ομολογία έσωσε όχι μόνο το ευρώ αλλά και το ευρωπαϊκό εγχείρημα στο σύνολό του. Ο άνθρωπος αυτός που δεν είχε κομματική συμμετοχή ή κομματική δράση επιλέγηκε από τον πρόεδρο Ματαρέλλα να σχηματίσει τη σημερινή κυβέρνηση. Και τη σχημάτισε κατά το ήμισυ από τεχνοκράτες και το υπόλοιπο από εκπροσώπους διαφόρων κομμάτων. Και όλα τα κόμματα σήμερα στηρίζουν την κυβέρνηση και θεωρούν ότι ο Ντράγκι ανοίγει νέους δρόμους. Η Ιταλία, χάρις στον Ντράγκι, μετατρέπεται από τον μεγάλο ασθενή της Ευρώπης σε χώρα πλοηγό του ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

> *Η Ιταλία, χάρις στον Ντράγκι, μετατρέπεται από τον μεγάλο ασθενή της Ευρώπης σε χώρα πλοηγό του ευρωπαϊκού οικοδομήματος.*

–Άρα να υποθέσω ότι δεν θα επιδιώξετε εξασφάλιση κομματικής στήριξης;

–Η πρότασή μου θα κατατεθεί και θα απευθύνεται στην κοινωνία της Κύπρου. Σε αυτή περιλαμβάνονται τα πολιτικά κόμματα, όλοι οι θεσμοί και οι απλοί άνθρωποι, το αληθινό κύτταρο της δημοκρατίας. Αν κάποια κόμματα κρίνουν ότι η πρόταση αυτή είναι άξια προσοχής πιθανόν να μελετήσουν το ενδεχόμενο να τη στηρίξουν. Εγώ δεν θα στοχεύσω να εξασφαλίσω την υποστήριξη κόμματος, γιατί αυτό προϋποθέτει μια άλλου είδους σχέση. Για εμένα ένα και μόνο κριτήριο υπάρχει. Να υπηρετηθεί η κοινωνία της Κύπρου και όχι ο οπαδός του ενός ή του άλλου κόμματος. Διότι αυτό είναι το άλλο καρκίνωμα που χαρακτηρίζει την πολιτική μας ζωή. Η κάθε κυβέρνηση αισθάνεται ότι πρέπει πρώτα να υπηρετεί τη δική της πελατεία και οφείλουμε επιτέλους να ξεπεράσουμε αυτή τη μεγάλη στρέβλωση.

–Εσείς τι προσδοκάτε να προσφέρετε στην πολιτική ζωή;

–Θα το συνόψιζα λέγοντας το εξής: Ελπίζω να είναι ποιοτικά διαφορετικό αυτό που φιλοδοξώ να προσφέρω. Ποιοτικά. Είναι για μένα πολύ σημαντικό. Ακόμα και μικρά βήματα να κάνουμε προς αυτή την κατεύθυνση, να βελτιώσουμε ποιοτικά την πολιτική μας ζωή θα είναι μεγάλη επιτυχία.

–Και ποια θεωρείτε τη μεγαλύτερή μας παθογένεια;

–Αυτήν θα πρέπει να την αναζητήσουμε στον εαυτό μας, στην κουλτούρα μας και σε αυτά που επιτυγχάνουμε από πλευράς μόρφωσης και καλλιέργειας. Είναι η μόρφωση και η καλλιέργεια που δημιουργεί τη συνολική κουλτούρα σε μια κοινωνία. Γι' αυτό έχω πάθος με την παιδεία και την εκπαίδευση των ανθρώπων. Και στο πολιτικό μου μανιφέστο ελπίζω πως θα αναδειχθεί η αξία της παιδείας, όπως την καταλαβαίνω. Είναι πέρα από νευραλγικός τομέας η παιδεία για να οικοδομήσουμε μια καλύτερη κοινωνία.

–Γι'αυτό είναι γεμάτο από ένα σωρό βιβλία το γραφείο σας;

–Δεν πιστεύω ότι κανείς σταματά να μαθαίνει. Και ναι γι'αυτό βλέπετε τόσα βιβλία γύρω μου. Κάθομαι μέχρι αργά το βράδυ και διαβάζω ακατάπαυστα. Κυρίως βιβλία που στρέφονται γύρω από θέματα κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και αρετής στη σύγχρονη ζωή.

–Πείτε μου ένα που διαβάσατε πρόσφατα και σας ταρακούνησε.

–Το βιβλίο του Michael Santel, φιλοσόφου στοχαστή του Χάρβαρντ, με τον τίτλο «Η τυραννία της αριστείας». Η κοινωνία έχει εθιστεί στο να θαυμάζει αυτούς που αριστεύουν, αλλά η μεγάλη μάζα δεν ανήκει στους άριστους και γι'αυτό οφείλουμε να κοιτάξουμε τον υπόλοιπο κόσμο με διαφορετική ματιά. Είναι ένα βιβλίο θησαυρός. Επίσης με ταρακούνησαν άλλα δύο βιβλία, το «Τι χρωστάμε στον συνάνθρωπο μας» της Minouche Shafik καθώς επίσης και το βιβλίο «Διάσωση – Από την παγκόσμια κρίση σε ένα καλύτερο κόσμο» του Ian Goldin. Η σύνθεση των τριών αυτών βιβλίων θα μπορούσε να αποτελέσει το καλύτερο πολιτικό μανιφέστο της σύγχρονης εποχής.

–Είναι τα βιβλία που καθορίσαν τη θέασή σας απέναντι στη ζωή;

–Ο πιο καθοριστικός παράγοντας στη δική μου ζωή δεν ήταν ούτε οι πανεπιστημιακές μου σπουδές, ούτε η επαγγελματική μου πορεία, τίποτα από όλα αυτά. Καθοριστική ήταν η επίδραση και η επιρροή της μάνας μου. Μιας απλής δασκάλας της δημοτικής εκπαίδευσης, η οποία μας μεγάλωσε με ένα τρόπο που μας μετάγγισε σύνθετες αξίες ζωής.

–Πώς σας μεγάλωσε;

–Από πολύ νεαρή ηλικία άκουγα από τη μάνα μου πως ο πλουτισμός και η βελτίωση των οικονομικών όρων δεν είναι η μόνη και η μέγιστη αξία. Μας καλλιέργησε την αγάπη για τα γράμματα, την ανάγκη να σεβόμαστε τους συνανθρώπους μας, μας έδωσε προσανατολισμούς ζωής που αντέχουν στη δοκιμασία του χρόνου. Ακόμα ακούω τη φωνή της στο αφτί μου τη μέρα που έφευγα από το σπίτι για έρθω να ορκιστώ ως υπουργός στην ηλικία των 33 χρόνων.

–Τι σας είπε;

–«Γιε μου να πας στην ευχή μου και να θυμάσαι ότι η εξουσία τον πολύ κόσμο τον διαφθείρει. Την εξουσία να τη φοβάσαι». Και μετά έσκυψε πιο κοντά και μου είπε ψιθυριστά «Και την επιτυχία, γιε μου, να τη φοβάσαι». Για μένα αυτός ο αποχαιρετισμός υπήρξε καθοριστικής σημασίας για το πώς να συμπεριφερθώ στη ζωή μου.

–Και όντας στην πολιτική διαπιστώσατε πόσο δίκαιο είχε;

–Απόλυτο δίκαιο. Αν δεν έχεις εσωτερικές αντιστάσεις που να σε βοηθήσουν να αντιμετωπίσεις τις προκλήσεις της πολιτικής δράσης θα οδηγηθείς στον ευτελισμό και στην απαξίωση. Αν έχεις ηθικές αντιστάσεις θα πορευτείς με βεβαιότητα ότι αυτός είναι ο σωστός δρόμος παρότι αυτό συχνά συνεπάγεται ένα υψηλό κόστος.

–Αν ζούσε η μητέρα σας τι νομίζετε πως θα σας έλεγε για την απόφασή σας να βάλετε υποψηφιότητα;

–Νομίζω ότι θα μου έλεγε «Καλή τύχη, γιε μου, είναι ενάρετος ο δρόμος που ακολουθείς». Έτσι αισθάνομαι τη μάνα μου. Και ακόμα συνομιλώ μαζί της... Είναι μεγάλη ιστορία –ξέρετε– να συνομιλείς με τους προγόνους σου. Όχι μόνο τους βιολογικούς σου γονείς αλλά με τους προγόνους γενικότερα. Να συνομιλείς με την ιστορία. Αυτό είναι το χρέος των ανθρώπων που τολμούν να μπουν στη δημόσια ζωή. Να συνομιλούν με την ιστορία και με το μέλλον και όχι μόνο με τις δημοσκοπήσεις.

Πιστοποιητικό και ταυτότητα για είσοδο στα εστιατόρια

Ελεγχοι ταυτοπροσωπίας κατά την είσοδο, ώστε να μην παρακάμπτονται τα μέτρα

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Το «δίδυμο» στοίχημα του ελέγχου της πανδημίας και της συνέχισης της ανοδικής τροχιάς της οικονομίας θα κρίνει την πορεία της κυβέρνησης που έχει εισέλθει στο δεύτερο μισό της θητείας της, έχοντας σαφές δημοσκοπικό προβάδισμα έναντι του ΣΥΡΙΖΑ παρά τις σκιές που προκάλεσαν στην εικόνα της οι καταστροφικές πυρκαγιές του καλοκαιριού.

Μάλιστα, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης θα έχει πιθανότατα πρόσθετα όπλα στη φαρέτρα του, καθώς πλέον θεωρείται πολύ πιθανόν ο ρυθμός ανάπτυξης για το 2021 να υπερβεί την τρέχουσα εκτίμηση του 5,9% του ΑΕΠ. Κλειδί, βεβαίως, για την απρόσκοπτη συνέχεια της οικονομικής ανάκαμψης αποτελεί ο έλεγχος των παρενεργειών της πανδημίας. Στην κατεύθυνση αυτή, η κυβέρνηση θα κινηθεί στο τρίπτυχο:

• **Αυστηρή** τήρηση των όσων έχουν ήδη ανακοινωθεί για τον «περιορισμό» των κοινωνικών δραστηριοτήτων των πολιτών που έχουν επιλέξει να μην εμβολιαστούν.

• Επιμονή στην εκστρατεία πειθούς ώστε να αυξηθούν τα ποσοστά των εμβολιασμένων, με τα σχέδια επέκτασης της υποχεωτικότητας να μπαίνουν οριστικά, επί του παρόντος, στο συρτάρι.

• Εντατικοί έλεγχοι για την εφαρμογή των διατάξεων για εργαστηριακά τεστ στους εργαζομένους στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα που παραμένουν ανεμβολίαστοι και τήρηση των υγειονομικών πρωτοκόλλων που έχουν αποφασιστεί για σχολεία και πανεπιστήμια.

ΣΟΟΣ / ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΙΤΣΑΡΑΣ

Κυβερνητικά στελέχη αναγνωρίζουν πως η διαδικασία ελέγχου στην εστίαση θα προκαλεί επιβάρυνση στις επιχειρήσεις, αλλά προσθέτουν πως είναι απαραίτητη, ώστε να αποτραπούν νέα lockdowns που θα έχουν ακόμη μεγαλύτερο κόστος.

Τα επόμενα βήματα

Η περασμένη εβδομάδα αντιμετωπίστηκε ως περίοδος «προσαρμογής» στα νέα μέτρα, όμως από την τρέχουσα έχει αποφασιστεί να εφαρμόζονται τα ισχύοντα πρόστιμα και ποινές για όσους παραβιάζουν την κείμενη νομοθεσία στους χώρους εργασίας, ενώ το ίδιο θα ισχύσει και για τους ελέγχους στους κλειστούς χώρους εστίασης. Μάλιστα, σύμφωνα με πληροφορίες, πέραν του πιστοποιητικού εμβολιασμού ή νόσησης

Γιατί μπήκε στο συρτάρι το σενάριο επέκτασης της υποχρεωτικότητας σε εκπαιδευτικούς και ένστολους.

που θα ζητείται, σε όσους εισέρχονται σε εστιατόρια ή μπαρ θα γίνεται και έλεγχος ταυτοπροσωπίας. Κυβερνητικά στελέχη αναγνωρίζουν πως η διαδικασία ελέγχου θα προκαλεί επιβάρυνση στις επιχειρήσεις, αλλά προσθέτουν πως αυτό είναι ένα απαραίτητο τίμημα προκειμένου να ελεγχθεί ο κορωνοϊός και να αποτραπούν νέα lockdowns που θα έχουν ακόμη μεγαλύτερο κόστος.

Αναφορικά με την υποχρεωτικότητα, όπως ανέφερε και ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης από τη ΔΕΘ, επί του παρόντος δεν υπάρχουν σχέδια επέκτασης: Για τις δύο κατηγορίες που έχουν συζητηθεί, τους εκπαιδευτικούς και τους ένστολους, υπάρχει επιφυλακτικότητα για διαφορετικούς λόγους. Στην εκπαίδευση, εάν στους ήδη εμβολιασθέντες προστεθούν όσοι λόγω νόσησης έχουν αποκτήσει φυσική ανοσία, το ποσοστό αυτών που είναι ήδη θωρακισμένοι έναντι του κορωνοϊού προσεγγίζει το 90%. Ως εκ τούτου κρίνεται άστοχο να προκληθεί κοινωνική ένταση για το υπόλοιπο 10%. Στον χώρο των ενστόλων, παράλληλα, εκτιμάται πως είναι ιδιαίτερα προβληματική η επιλογή όσοι αρνούνται να εμβολιαστούν να τίθενται σε καθεστώς αναστολής. Ενδεικτικά αναφέρεται η περίπτωση του Λιμενικού, όπου η έστω μικρή μείωση του υφιστάμενου προσωπικού θα προκαλούσε μεγάλα προβλήματα στη φύλαξη των θαλασσίων συνόρων της χώρας, ειδικά σε μια περίοδο κατά την οποία εκφράζονται φόβοι για νέες ροές εξαιτίας των εξελίξεων στο Αφγανιστάν.

Σε κάθε περίπτωση στο Μέγαρο Μαξίμου επικρατεί η εκτίμηση πως η πίεση στο σύστημα υγείας θα είναι ελεγχόμενη, ενώ αποκλείεται σε όλους τους τόνους η προοπτική ενός μακράς διαρκείας γενικευμένου lockdown, όπως αυτά που επιβλήθηκαν την άνοιξη του 2020 και τον χειμώνα του 2021. Παρά τη φιλολογία που έχει αναπτυχθεί ότι η κυβέρνηση πέρασε κάτω από τον πήχυ του απαιτούμενου τείχους ανοσίας, από τα στοιχεία προκύπτει πως οι στόχοι που είχαν τεθεί στις αρχές του έτους για τους εμβολιασμούς –να κάνει, δηλαδή, μέχρι το φθινόπωρο εμβόλιο το 65% του πληθυσμού– έχουν επιτευχθεί και η χώρα θα ήταν θωρακισμένη εάν δεν είχε προκύψει η μετάλλαξη «Δέλτα», η οποία ανέβασε σημαντικά υψηλότερα τον πήχυ του τείχους ανοσίας.

Ειδικότερα, όπως αναφέρει κυβερνητικό στέλεχος κοντά στον πρωθυπουργό, με πλήρη εικόνα των εξελίξεων στο μέτωπο της πανδημίας, μετά την εμφάνιση της μετάλλαξης «Δέλτα» για τη διαμόρφωση της ανοσίας της κοινότητας το ποσοστό των εμβολιασμένων πρέπει να φθάσει το 80§-85% του ενήλικου πληθυσμού. Την τρέχουσα περίοδο, και ενώ κλείνονται περί τα 20.000-25.000 ραντεβού ημερησίως, έχουμε φθάσει τα 6,4 εκατ. εμβολιασμούς, ενώ περί το 1-1,5 εκατ. εκτιμάται πως έχουν αποκτήσει φυσική ανοσία μέσω νόσησης. Επί της ουσίας, δηλαδή, το υφιστάμενο τείχος ανοσίας έχει προσεγγίσει το 74%-75%, παρά το γεγονός ότι η αντιπολίτευση απέφυγε να «βάλει πλάτη» στο πρόγραμμα «Ελευθερία».

ΑΠΟΨΗ

Ο τρόπος του Κυριάκου Μητσοτάκη

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΤΣΙΟΔΡΑ***

Επί δεκαετίες στο πολιτικό ρεπορτάζ έχω γράψει εκατοντάδες άρθρα για τα δύο «αγαπημένα» θέματα των πολιτικών συντακτών: τους ανασχηματισμούς και τις πρόωρες εκλογές. Σε πολλά οι προβλέψεις αποδείχθηκαν σωστές, σε άλλα όχι. Κοινός παρονομαστής στις αναλύσεις των συντακτών στη διάρκεια της Μεταπολίτευσης ήταν ότι όλοι οι υπουργοί είναι υποψήφιοι προς μετακίνηση ή αποχώρηση από την κυβέρνηση, και το φθινόπωρο και η άνοιξη –μετά τον πρώτο χρόνο της κυβερνητικής θητείας– είναι πιθανοί χρόνοι εκλογών.

Η ανάγνωση του Κυριάκου Μητσοτάκη με τα παραδοσιακά «εργαλεία» είναι λάθος. Γιατί, όπως έχει αποδειχθεί, κάνει τα πράγματα εντελώς διαφορετικά. Στις αλλαγές στο κυβερνητικό σχήμα έχει κινηθεί με διορθωτικές κινήσεις, κρατώντας ίδιο τον βασικό κορμό της κυβέρνησής του. Ούτε κινήσεις τακτικισμού ούτε «αλλαγές για τις αλλαγές». Μοναδικό κριτήριο, η καλύτερη απόδοση της κυβέρνησης. Στη Μεταπολίτευση είχαμε συνηθίσει σε κάθε ανασχηματισμό να αλλάζει μεγάλο μέρος του Υπουργικού Συμβουλίου. Τώρα είναι η πρώτη φορά που οι βασικοί υπουργοί που ορκίστηκαν μετά τις εκλογές, θα διατηρηθούν στις θέσεις τους έως τις επόμενες.

Τα μέτρα υπηρετούν μια ανάπτυξη συμπεριληπτική, τα κέρδη της οποίας θα διαχέονται σε ολόκληρη την κοινωνία, μειώνοντας τις ανισότητες.

Το ίδιο ισχύει και με τον χρόνο των εκλογών. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης επιμένει στην εξάντληση της τετραετίας. Οπως επαναλαμβάνει, στο τέλος της κυβερνητικής θητείας θα κληθούν να κρίνουν οι πολίτες εάν επιθυμούν τη συνέχιση της διακυβέρνησης από τον ίδιο ή εάν θέλουν να επιστρέψουν στον κ. Τσίπρα.

Κάθε πρωθυπουργός αναμετριέται με τις άλλες πολιτικές δυνάμεις προκειμένου να κερδίσει την εμπιστοσύνη των πολιτών και να τους πείσει να του αναθέσουν τη διακυβέρνηση. Αλλά από τους πρωθυπουργούς οι πολίτες δεν θυμούνται τους ανασχηματισμούς ή το πότε ακριβώς έκαναν εκλογές, αλλά ποιο αποτύπωμα άφησαν κι αν βελτιώθηκε η ζωή τους το διάστημα που κυβερνούσαν. Σε ποια κατάσταση παρέδωσαν τη χώρα στον επόμενο.

Η δεκαετία της κρίσης έφερε στο προσκήνιο δυνάμεις που μέχρι τότε βρίσκονταν στο περιθώριο και ανέδειξε σε πρωταγωνιστικούς ρόλους πολιτικούς που μόνον ως γραφικές φιγούρες τους έβλεπαν στα κόμματά τους. Υστερα από το βαρύ τίμημα που πλήρωσε η χώρα, ο Κυριάκος Μητσοτάκης με την εκλογή του στην ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας και στη συνέχεια στην πρωθυπουργία, εξέφρασε το αίτημα των πολιτών για ανασυγκρότηση της χώρας ώστε να συγχρονίσει ξανά τα βήματά της στους ρυθμούς του υπόλοιπου ανεπτυγμένου κόσμου. Το ευρύ μεταρρυθμιστικό μέτωπο που δημιούργησε με κορμό τη Ν.Δ. και συμμετοχή στελεχών του Κέντρου και της Κεντροαριστεράς αυτό το αίτημα εκφράζει.

Στόχος του είναι η υλοποίηση αλλαγών σε όλα τα μέτωπα, ώστε η Ελλάδα να εξασφαλίσει μακρόχρονη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω αναδιάρθρωσης της οικονομίας, με εξωστρέφεια, ψηφιοποίηση, προστασία του περιβάλλοντος. Μια ανάπτυξη συμπεριληπτική, τα κέρδη της οποίας θα διαχέονται σε ολόκληρη την κοινωνία, μειώνοντας τις ανισότητες. Τα μέτρα που ανακοινώνονται, δεν είναι αποσπασματικά, δεν έχουν ευκαιριακό χαρακτήρα, δεν κινούνται στην παραδοσιακή λογική των «παροχών του κράτους-πατερούλη» αλλά υπηρετούν τους παραπάνω αναπτυξιακούς και κοινωνικούς στόχους. Βλέπουν όχι μόνο στο αύριο αλλά και στο μεθαύριο. Για παράδειγμα, δεν ενδιαφέρει μόνον η αύξηση του τουρισμού, αλλά και η φέρουσα ικανότητα των τουριστικών προορισμών. Δεν ενδιαφέρει αν θα υπάρξουν αντιδράσεις για τη διαμόρφωση του νέου χάρτη των ΑΕΙ, όταν η επιλογή αυτή υπηρετεί το μέλλον της χώρας.

Κριτές της επιτυχίας του εγχειρήματος, δεν είναι ο ΣΥΡΙΖΑ, αλλά οι πολίτες. Η επιτυχής διαχείριση πιστώνεται, τα λάθη και οι αστοχίες χρεώνονται. Και όταν γίνονται, αναγνωρίζονται και διορθώνονται. Ο ΣΥΡΙΖΑ με μοναδική πολιτική την επιχείρηση προσωπικής φθοράς του Κυριάκου Μητσοτάκη, το «όχι σε όλα» και την πλειοδοσία παροχών, αναπαράγει τον εαυτό του σε μια εποχή που έχει αλλάξει ριζικά και τα αιτήματα των πολιτών είναι άλλα. Ο βαθμός ανταπόκρισης της κυβέρνησης στα αιτήματα των καιρών και η απόσταση της αντιπολίτευσης από την πραγματικότητα είναι τα πραγματικά στοιχεία που διαμορφώνουν το πολιτικό τοπίο και όχι οι τακτικισμοί, που δημιουργούν πρόσκαιρες εντυπώσεις αλλά ξεθωριάζουν σε λίγες ημέρες. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης είναι σταθερά προσανατολισμένος στη μεγάλη εικόνα. Και αυτή δείχνει ότι η Ελλάδα αλλάζει.

* Ο κ. Δημήτρης Τσιόδρας είναι δημοσιογράφος, διευθυντής του γραφείου Τύπου του πρωθυπουργού.

Σε πέντε άξονες το σχέδιο Τσίπρα για διακυβέρνηση

Στη ΔΕΘ το πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Μπορεί τον Σεπτέμβριο του 2014 ο Αλέξης Τσίπρας να κατηγορήθηκε για το πρόγραμμα Θεσσαλονίκης, ωστόσο ήταν αναμφισβήτητα η ΔΕΘ που του άνοιξε την πόρτα για το Μέγαρο Μαξίμου τρεις μήνες μετά. Δύο κοινά στοιχεία υπάρχουν συγκριτικά με εκείνη την περίοδο: Ο ΣΥΡΙΖΑ ξαναβρίσκεται στη θέση της αξιωματικής αντιπολίτευσης και, κατά πολλούς στην Κουμουνδούρου, αυτό το Σαββατοκύριακο είναι για τον τέως πρωθυπουργό το κομβικό σημείο για την αλλαγή πορείας του κόμματός του. Σε σχέση με τότε, σήμερα οι δημοσκοπήσεις δεν του δίνουν αέρα νίκης. Παράλληλα, στη φετινή ΔΕΘ το σκληρό δίλημμα «κυβέρνηση Ν.Δ. ή Τσίπρας/Βαρουφάκης» που έβαλε ο πρωθυπουργός την προηγούμενη εβδομάδα, επιβάλλει, όπως προκύπτει και από την τοποθέτηση του κ. Τσίπρα, η αξιωματική αντιπολίτευση να μην καθυστερήσει και να διαμορφώσει μια καθαρή προγραμματική πρόταση συνεργασιών.

Αυτός είναι ο λόγος που ο Αλέξης Τσίπρας προχώρησε –ως απάντηση στο προεκλογικό άρωμα– στην ανάλυση ενός αναθεωρημένου αφηγήματος, αλλά και στον διαχωρισμό με το παρελθόν. Ανέδειξε στην ομιλία του στο Βελλίδειο, ως κεντρικό του στόχο, την ανάγκη για μια «νέα αρχή με την κοινωνία» που θα βγάλει τη χώρα από το τέλμα και τους πολίτες από την ανασφάλεια.

Το εναλλακτικό σχέδιο διακυβέρνησης που αναλύθηκε από τον Αλέξη Τσίπρα βασίζεται σε πέντε άξονες:

Οικονομία

Εδωσε έμφαση στα άμεσα μέτρα που περιλαμβάνει ο ΣΥΡΙΖΑ στο κυβερνητικό του πρόγραμμα για την ανάσχεση των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Ανάμεσα σε αυτά είναι η ρύθμιση του ιδιωτικού χρέους που δημιουργήθηκε κατά την πανδημία με πρόβλεψη διαγραφής μέρους της βασικής οφειλής, μόνιμη κατάργηση της εισφοράς αλληλεγγύης, ριζική μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στο πετρέλαιο κίνησης, θέρμανσης, αλλά και στη βενζίνη. Η στήριξη του αγροτικού κόσμου αποτελεί προτεραιότητα για την Κουμουνδούρου, όπως και δράσεις κατά του κύματος της ακρίβειας που έρχεται –προκειμένου να μειωθούν οι τιμές ρεύματος– αλλά και επιδότηση του ενεργειακού κόστους για τις επιχειρήσεις.

Νέο ΕΣΥ

Ο κ. Τσίπρας ανέδειξε τη σημασία που έχει για το Εθνικό Σύστημα Υγείας η σημαντική αύξηση πόρων, οι προσλήψεις υγειονομικών, ο τριπλασιασμός των δομών ΤΟΜΥ, το δίκτυο ολοκληρωμένης κατ' οίκον φροντίδας κ.ά.

Μοντέλο διοίκησης

Στόχος του ΣΥΡΙΖΑ είναι να μπει ένα τέλος στο κομματικό και πελατειακό κράτος και να αντικατασταθεί από ένα αποτελεσματικό και δημοκρατικό σύστημα. Οπως τόνισε, τη θέση του αποτυχημένου επιτελικού κράτους και της πολυδάπανης προεδρίας της κυβέρνησης παίρνουν δομές με έμφαση στη διαλειτουργικότητα, την αξιοκρατία, τη συνέχεια και τη διακομματική συναίνεση σε κρίσιμες θεματικές. Δημιουργία ενός λιτού και λειτουργικού σχήματος στο Γραφείο του Πρωθυπουργού με task force που θα σχεδιάζει και θα παρακολουθεί κρίσιμες εθνικές πολιτικές· για τη νέα γενιά, την κλιματική κρίση, την καινοτομία, τις ανισότητες, το δημογραφικό πρόβλημα. Οι ομάδες αυτές θα βάζουν στόχους τετραετίας.

Με σύνθημα «νέα αρχή με την κοινωνία» η ομιλία του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης στη Θεσσαλονίκη.

Παιδεία

Προσλήψεις εκπαιδευτικών και πανεπιστημιακών, αύξηση των δαπανών, αναβάθμιση του απολυτηρίου του Λυκείου και τομές για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Εργασία

Στο επίκεντρο του προγράμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης, βρίσκεται –όπως έγινε σαφές– η νέα γενιά με μια σειρά από παρεμβάσεις. Ανάμεσα σε αυτές και η αύξηση του κατώτατου μισθού στα 800 ευρώ. Πολύ σημαντική θεωρούν στην Κουμουνδούρου την πιλοτική εφαρμογή του 35ωρου –χωρίς μείωση αποδοχών– με κίνητρα για τις επιχειρήσεις που θα το εφαρμόσουν, καθώς και ένα γενναίο πρόγραμμα για την ενίσχυση της απασχόλησης χιλιάδων νέων επιστημόνων με αυξημένες αμοιβές.

Εκτός από την Κουμουνδούρου και στα πηγαδάκια της ΔΕΘ κυριάρχησε η εκτίμηση που έχει κάνει ο Αλέξης Τσίπρας για εκλογές την άνοιξη του 2022. Την αποδόμηση των μέτρων που εξήγγειλε ο Κυριάκος Μητσοτάκης τη συνδυάζουν με την εκτίμηση πως του χρόνου δεν θα είναι σε θέση να προχωρήσει σε ανάλογες εξαγγελίες. Ο τέως πρωθυπουργός επεσήμανε στην ομιλία του την ανάγκη να υπάρξουν μεγάλες τομές και υπερβάσεις που θα βάλουν τη χώρα σε νέα τροχιά. Μίλησε για τις «πληγές που αφήνει η καταστροφική διακυβέρνηση Μητσοτάκη», που επιμένει σε ένα μοντέλο που απέτυχε και οδηγεί σε κοινωνικές - οικονομικές κρίσεις, καθώς και στη διαρκή όξυνση ανισοτήτων.

INTIME NEWS

Η πιλοτική εφαρμογή του 35ώρου χωρίς μείωση αποδοχών και ο κατώτατος μισθός στα 800 ευρώ είναι στο επίκεντρο του προγράμματος του ΣΥΡΙΖΑ που έχει στη βαλίτσα του ο κ. Τσίπρας στη Θεσσαλονίκη (φωτ. από την περυσινή συνέντευξη Τύπου στη ΔΕΘ).

Διορθωτικές αλλαγές στον νέο Ποινικό Κώδικα

Πώς θα αντιμετωπίζονται η βαριά εγκληματικότητα και τα σεξουαλικά εγκλήματα

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΜΑΝΔΡΟΥ**

Τις βαριές αναπηρίες στον τομέα της ποινικής αντιμετώπισης της εγκληματικότητας επιχειρούν να θεραπεύσουν οι αλλαγές στον Ποινικό Κώδικα, που ήδη έχουν τεθεί σε δημόσια διαβούλευση από τον υπουργό Δικαιοσύνης Κων. Τσιάρα, πριν το νομοθέτημα οδεύσει προς ψήφιση στη Βουλή.

Δύο χρόνια μετά την εσπευσμένη ψήφιση του Ποινικού Κώδικα, παραμονές των εκλογών του 2019, όταν προκλήθηκε εξ αυτού και σκληρή πολιτική αντιπαράθεση, η κυβέρνηση έρχεται τώρα να αλλάξει όσες διατάξεις κρίνονται προβληματικές και όσες στην πράξη αποδείχθηκαν αναποτελεσματικές.

Οι αλλαγές, προϊόν διετούς επεξεργασίας από ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή που λειτούργησε στο υπουργείο Δικαιοσύνης, αναμένεται να καταστούν νόμος του κράτους μέσα στον Οκτώβριο, καθώς τα θέματα της βαριάς εγκληματικότητας, ενδοοικογενειακής βίας και σεξουαλικών κακοποιήσεων απασχολούν τελευταία έντονα την κοινωνία και κατατάσσονται στις δημοσκοπήσεις στα ενδιαφέροντα των πολιτών, που αξιώνουν αλλαγές από το κυβερνητικό επιτελείο.

Οι μεταβολές που επιχειρούνται στον Ποινικό Κώδικα εστιάζονται σε δύο μεγάλα «πακέτα».

• Στη βαριά εγκληματικότητα, όπου επέρχονται αλλαγές κυρίως στο πεδίο της έκτισης των ποινών, με στόχο οι δράστες τέτοιων εγκλημάτων να μένουν περισσότερα χρόνια στη φυλακή και πάντως να μην αποφυλακίζονται με ευεργετικά μέτρα.

• Στην εγκληματικότητα κατά ανηλίκων και τα δύσκολα στην αποκάλυψη εγκλήματα της ενδοοικογενειακής βίας και της σεξουαλικής κακοποίησης.

Επίσης σειρά διατάξεων αλλάζει τον τρόπο κίνησης της ποινικής δίωξης, θέμα πολύ σημαντικό, καθώς δίνει τη δυνατότητα παρέμβασης στην Εισαγγελία αυτεπάγγελτων διώξεων, χωρίς να χρειάζεται η πρωτοβουλία των θυμάτων.

Σε ό,τι αφορά τη βαριά εγκληματικότητα –ναρκωτικά, ληστείες, ανθρωποκτονίες, βιασμοί, τρομοκρατικές πράξεις, εσχάτη προδοσία, εμπορία ανθρώπων, αρπαγή ανηλίκων και άλλα– προβλέπεται ότι οι δράστες αυτών των εγκλημάτων δεν θα βγαίνουν από τη φυλακή αν δεν εκτίσουν (πραγματικά) τα 4/5 της ποινής που τους έχει επιβληθεί. Εως σήμερα έβγαιναν με έκτιση μόνο των 2/5 ή των 3/5. Πρακτικά αυτό σημαίνει πως ένας καταδικασμένος για ληστεία με ποινή 12 χρόνια κάθειρξη, σήμερα μένει στη φυλακή 4 χρόνια, ενώ με την αλλαγή του Ποινικού Κώδικα θα μένει 7 χρόνια.

INTIME NEWS

Σε ό,τι αφορά τα βαριά εγκλήματα με την αλλαγή που προτείνεται, τα ισόβια θα σημαίνουν το λιγότερο 18 χρόνια φυλάκιση – μέχρι σήμερα ήταν 16 (φωτ. από τις φυλακές Κορυδαλλού).

Σε δημόσια διαβούλευση το σχέδιο νόμου – Προβλέπονται, μεταξύ άλλων, πιο αυστηρή έκτιση ποινών και αυτεπάγγελτες διώξεις για εγκλήματα κατά ανηλίκων.

Το ίδιο θα συμβαίνει και για το οργανωμένο έγκλημα. Για παράδειγμα, καταδικασμένος σε 15 χρόνια κάθειρξη για οργανωμένη εγκληματική δράση, με την ισχύουσα νομοθεσία μένει μέσα 6 χρόνια, ενώ με τη νέα ρύθμιση θα μένει 9 χρόνια.

Σε ό,τι αφορά τα βαριά εγκλήματα –ανθρωποκτονίες, βιασμοί, τρομοκρατικές πράξεις και άλλα που επισύρουν ισόβια– με την αλλαγή που προτείνεται, τα ισόβια θα σημαίνουν το λιγότερο 18 χρόνια «μέσα» –μέχρι σήμερα ήταν 16–, ενώ στα βαριά εγκλήματα θα απαγορεύεται, σε κάθε περίπτωση, η αποφυλάκιση και η έκτιση της ποινής με βραχιολάκι.

Σε κάθε περίπτωση, το ζητούμενο των νομοθετικών μεταβολών για τα βαριά εγκλήματα είναι οι ποινές να εκτίονται και όχι να καταδικάζεται κάποιος σε 10 ή 15 χρόνια και να βγαίνει σε 4 ή 5 χρόνια από τη φυλακή. Σε ό,τι αφορά τα ισόβια, η προτεινόμενη ρύθμιση για πραγματική παραμονή στη φυλακή, τουλάχιστον για 18 χρόνια αντί για 16 που ήταν σήμερα, μπορεί και να αλλάξει προς τα πάνω, καθώς υπάρχουν και προτάσεις τα ισόβια να σημαίνουν τουλάχιστον 20 χρόνια φυλάκισης.

Ειδικό κεφάλαιο αλλαγών στον Ποινικό Κώδικα περιλαμβάνει τα εγκλήματα κατά ανηλίκων και πότε αυτά παραγράφονται, εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας και σεξουαλικών κακοποιήσεων μέσα στην οικογένεια με αυστηροποίηση ποινών, αύξηση των ορίων της παραγραφής και νέες δυνατότητες που παρέχονται στην Εισαγγελία για την προστασία των ανηλίκων που πέφτουν θύματα εγκληματικών ενεργειών.

Ας ξεκινήσουμε με τις παραγραφές για εγκλήματα κατά ανηλίκων. Προβλέπεται ότι αυτά παραγράφονται μόνο όταν ο ανήλικος ενηλικιωθεί και η διαβάθμιση είναι η εξής: Αν το αδίκημα εις βάρος του είναι πλημμέλημα, παραγράφεται ένα χρόνο μετά την ενηλικίωση του θύματος. Δηλαδή στα 19. Αν είναι κακούργημα, τρία χρόνια μετά, δηλαδή στα 21.

Ομως, για τους ανηλίκους προβλέπεται πρόσθετη προστασία καθώς για πολλές εγκληματικές δραστηριότητες εις βάρος τους, κακοποιήσεις και λοιπά, η κίνηση της ποινικής δίωξης μπορεί να γίνεται πλέον αυτεπάγγελτα από τον εισαγγελέα, χωρίς να απαιτείται η οποιαδήποτε νομική ενέργεια από το θύμα, κάτι που δεν ισχύει σήμερα.

Οικογένεια και εργασία

Στο πεδίο των ποινικών κυρώσεων επανέρχεται σε κακούργημα το αδίκημα της αιμομιξίας, που είχε γίνει πλημμέλημα με την αναθεώρηση του Ποινικού Κώδικα το 2019, ενώ αυστηροποιούνται σημαντικά οι ποινές για σεξουαλικές κακοποιήσεις και παρενοχλήσεις μεταξύ συγγενών. Παράλληλα, προβλέπεται η δίωξη για την αυτοδικία να είναι αυτεπάγγελτη, ενώ οι προσβολές γενετήσιας αξιοπρέπειας, όταν γίνονται στο πλαίσιο εργασιακής εξάρτησης (υπάλληλοι ή γενικά εργαζόμενοι) τιμωρούνται μόνο με φυλάκιση και όχι και με χρηματική ποινή, όπως ισχύει σήμερα.

Με άλλες διατάξεις, οι σωματικές βλάβες όταν είναι αδικήματα που στρέφονται κατά εργαζομένων τιμωρούνται αυστηρότερα, ενώ με πολλές ακόμα ρυθμίσεις βελτιώνονται επί το αυστηρότερο οι ποινικές κυρώσεις για σειρά εγκλημάτων.

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις επιχειρούν να βελτιώσουν γενικά το ποινικό οπλοστάσιο κατά της εγκληματικότητας, βαριάς και σεξουαλικής, σε μια περίοδο όπου εγκλήματα αυτού του τύπου σημειώνονται συχνά και η ανάγκη για εναρμόνιση του αισθήματος δικαιοσύνης με την επιβαλλόμενη ποινική τιμωρία είναι ζητούμενο, ενώ η εγκληματικότητα απασχολεί τους πολίτες και η κυβέρνηση καλείται να αντιμετωπίσει το φαινόμενο, όχι μόνο με όρους αστυνομικής κινητοποίησης αλλά και νομοθετικών ρυθμίσεων.

Κωδικός «εξωστρέφεια» μετά την EUMED

Οι επισκέψεις του πρωθυπουργού σε ΗΠΑ και Παρίσι και οι σημαντικές επαφές

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Στις συμμαχίες της χώρας, περιφερειακές, ευρωπαϊκές και διεθνείς, στρέφει μετά τη ΔΕΘ το βλέμμα του ο Κυριάκος Μητσοτάκης, θέλοντας να πιάσει το νήμα από εκεί που είχε σταματήσει λόγω κορωνοϊού, αφού τα ταξίδια στο εξωτερικό και οι διά ζώσης επαφές είχαν αναγκαστικά περιοριστεί. Ο κ. Μητσοτάκης επιδιώκει να καταστήσει σαφές στο εξωτερικό πως η χώρα μπορεί να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στις διεθνείς εξελίξεις τόσο στη «γειτονιά» μας όσο και στην Ευρώπη, και αυτό είναι κάτι που περνάει μέσα από πρωτοβουλίες όπως η τελευταία, προχθές Παρασκευή, της EUMED στην Αθήνα. Με πρωτοβουλία του πρωθυπουργού διοργανώθηκε «ξεχωριστή» Σύνοδος Κορυφής των εννέα αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων του Νότου της Ευρωπαϊκής Ενωσης, με θέμα την κλιματική κρίση και το περιβάλλον στην περιοχή της Μεσογείου.

Ο κ. Μητσοτάκης δεν είναι η πρώτη φορά που λαμβάνει τέτοιου είδους πρωτοβουλίες, καθώς κάτι αντίστοιχο είχε συμβεί και με το ευρωπαϊκό πιστοποιητικό για τον κορωνοϊό, μια πρωτοβουλία που «έτρεξε» ο Ελληνας πρωθυπουργός. Η παρουσία της προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, όπως και τα μηνύματα του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Νταβίντ Σασόλι δεν μπορούν να περάσουν απαρατήρητα και εντάσσονται στο ίδιο πλαίσιο: στη συντονισμένη προσπάθεια της Ελλάδας να αποκτήσει μεγαλύτερο ειδικό βάρος στο ευρωπαϊκό στερέωμα. Ο πρωθυπουργός έδειξε πως αυτή την κεντρική στρατηγική του θα τη συνεχίσει, λέγοντας πως η Ελλάδα θα βρεθεί στην πρώτη γραμμή της συζήτησης και για την αναγκαιότητα της στρατηγικής αυτονομίας της Ε.Ε., που θα πραγματοποιηθεί μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2022.

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ / ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης με τον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν.

Στο περιθώριο της Γ.Σ. του ΟΗΕ, ο πρωθυπουργός θα έχει και συναντήσεις με επενδυτικό ενδιαφέρον, όπως αυτή με τον πρόεδρο της Microsoft Μπραντ Σμιθ.

Οι συναντήσεις

Τα ταξίδια και η τακτική εξωστρέφειας θα συνεχιστούν και το επόμενο διάστημα. Ο πρωθυπουργός την επόμενη εβδομάδα θα βρεθεί στη Νέα Υόρκη για την ομιλία του στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, που είναι προγραμματισμένη για την Παρασκευή 24 Σεπτεμβρίου. Παρά το πολύ σφιχτό πλαίσιο λόγω της πανδημίας που αλλάζει τελείως τα δεδομένα σε σχέση με το παρελθόν και προβλέπει πολύ περιορισμένο αριθμό συναντήσεων και μελών αντιπροσωπειών στον ΟΗΕ, ο κ. Μητσοτάκης θα μετάσχει στο δείπνο που οργανώνει ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ για επιλεγμένη ομάδα ηγετών, ενώ θα συναντηθεί και με τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες, καθώς και με τον πρόεδρο του Προεδρικού Συμβουλίου της Λιβύης, Μοχάμεντ Μένφι. Βασικό κομμάτι της επίσκεψης Μητσοτάκη θα είναι οι συναντήσεις στο Ground Zero με μέλη και εκπροσώπους της ομογένειας, ενώ θα συναντηθεί ακόμα με τον Αρχιεπίσκοπο Αμερικής κ. Ελπιδοφόρο. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσης επαφές με αμερικανοεβραϊκές οργανώσεις αλλά και ραντεβού με επενδυτικό ενδιαφέρον, όπως για παράδειγμα με τον πρόεδρο της Microsoft Μπραντ Σμιθ, ο οποίος έχει προχωρήσει ήδη σε μια μεγάλη επένδυση της Microsoft στην Αθήνα.

Θα ακολουθήσει ταξίδι στο Παρίσι με αφορμή τα εγκαίνια της έκθεσης «Παρίσι - Αθήνα: Γέννηση της Σύγχρονης Ελλάδας» στο Μουσείο του Λούβρου, που διοργανώνεται στη γαλλική πρωτεύουσα λόγω της επετείου των 200 ετών από την Ελληνική Επανάσταση του 1821 και στοχεύει στην ανάδειξη των δεσμών που ενώνουν διαχρονικά την Ελλάδα με το ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Εκεί ο κ. Μητσοτάκης θα έχει τετ α τετ με τον Εμανουέλ Μακρόν. Η επίσκεψη στη Γαλλία εκπέμπει το μήνυμα των στενών σχέσεων Παρισιού και Αθήνας σε ένα μάλιστα χρονικό σημείο που η αποχώρηση της κ. Μέρκελ από την καγκελαρία αλλάζει τις ισορροπίες στη Γηραιά Ηπειρο, μεταφέροντας το κέντρο βάρους πιο νότια.

Η Αμεση Δράση θα γίνει... πιο γρήγορη

Τι εξετάζει ο νέος υπουργός

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ**

Αλλαγές στη λειτουργία και στην κατανομή του προσωπικού που υπηρετεί στη Διεύθυνση Αμεσης Δράσης επεξεργάζεται η νέα ηγεσία του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Το προανήγγειλε εμμέσως πλην σαφώς ο νέος υπουργός Τάκης Θεοδωρικάκος, λέγοντας «θα εξετάσω τι δυνατότητες αναδιάταξης έχουμε προκειμένου να αυξηθεί η παρουσία στις γειτονιές». Καλά ενημερωμένες πηγές ανέφεραν στην «Κ» ότι από την πρώτη ημέρα ανάληψης των καθηκόντων του ο κ. Θεοδωρικάκος δέχεται εισηγήσεις να προχωρήσει σε εσωτερική ανακατανομή των 4.000 αστυνομικών που υπηρετούν στη Διεύθυνση Αμεσης Δράσης Αττικής, με στόχο τη βελτίωση της αστυνόμευσης στο λεκανοπέδιο. Οπως λένε χαρακτηριστικά, «η Αμεση Δράση πρέπει να γίνει πράγματι άμεση».

Πώς μπορεί να γίνει αυτό; Από το σύνολο του προσωπικού της Διεύθυνσης, οι περίπου 3.000 αστυνομικοί υπηρετούν στην ομάδα ΔΙ.ΑΣ., 400 επανδρώνουν τα περιπολικά και οι υπόλοιποι κατανέμονται στην ομάδα «Ζ» και στις εσωτερικές υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης. Από τη σύστασή της, η ομάδα ΔΙ.ΑΣ. ασχολείται κυρίως με σοβαρά συμβάντα, όπως είναι, για παράδειγμα, μια ένοπλη ληστεία, μια καταδίωξη ή ένας έλεγχος υψηλού κινδύνου. Σε κάθε βάρδια στην Αττική περιπολούν μέχρι και 80 ομάδες, με καθεμία να διαχειρίζεται στην 6ωρη βάρδιά της κατά μέσον όρο 8 σήματα από το Κέντρο Επιχειρήσεων, το γνωστό «100». Ενδιαμέσως, τα δίκυκλα είτε περιπολούν στον τομέα ευθύνης τους είτε, συνηθέστερα, παραμένουν ακίνητα σε κομβικά σημεία (π.χ. πλατείες).

Οι βάρδιες

Την ίδια στιγμή, στην Αττική κινούνται σε κάθε βάρδια 31 περιπολικά της Αμεσης Δράσης. Αριθμός που, σύμφωνα με αστυνομικές πηγές, είναι ιδιαίτερα μικρός, καθώς σε κάθε τομέα αντιστοιχεί ένα και σε σπάνιες περιπτώσεις δύο περιπολικά. Για παράδειγμα, στην περιοχή που εκτείνεται από τον Αγιο Παντελεήμονα, την Κυψέλη, τα Πατήσια μέχρι και το Γαλάτσι κινείται μόλις ένα περιπολικό της Αμεσης Δράσης, το πλήρωμα του οποίου καλείται από το Κέντρο Επιχειρήσεων να διαχειριστεί όχι μόνο σοβαρά αλλά και δευτερεύουσας σημασίας συμβάντα. Υπολογίζεται ότι σε κάθε βάρδια το πλήρωμα ενός περιπολικού διαχειρίζεται 30-35 σήματα, με τον μέσο χρόνο ανταπόκρισης να φτάνει συχνά τα 30 λεπτά ή ακόμα και τη μία ώρα! Τι σημαίνει αυτό; Οτι εάν, π.χ., ένας ηλικιωμένος καλέσει στο «100» ζητώντας «παροχή βοήθειας», μπορεί να χρειαστεί να περιμένει έως και μία ώρα έως ότου ανταποκριθεί το περιπολικό.

Στο μεταξύ, οι 80 αστυνομικοί της ομάδας «Ζ» διατίθενται στο κέντρο της Αθήνας όχι για αστυνόμευση αλλά σε υπηρεσίες στατικής φύλαξης σε πρεσβείες και κυβερνητικά κτίρια. Στην αρχή του χρόνου, οι αρμοδιότητες της ΔΙ.ΑΣ. διευρύνθηκαν, καθώς λόγω της πανδημίας το προσωπικό της ομάδας ανέλαβε να διενεργεί ελέγχους COVID. Αυτό διήρκεσε μέχρι τον Μάρτιο, που τα γεγονότα στην πλατεία της Νέας Σμύρνης υποχρέωσαν την ηγεσία της Αστυνομίας σε υποχώρηση. Κάτι παρόμοιο συνέβη πιο πρόσφατα. Μετά τη δολοφονία 31χρονης στη Δάφνη από τον σύζυγό της (τέλη Ιουλίου), αποφασίστηκε οι δικυκλιστές της ΔΙ.ΑΣ. να επιλαμβάνονται και περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας.

Ενα από τα σχέδια που φέρεται να επεξεργάζεται ο κ. Θεοδωρικάκος είναι να υπάρξει μια εσωτερική αναδιάρθρωση στη Διεύθυνση Αμεσης Δράσης. Ο προβληματισμός εξάλλου στη νέα ηγεσία έγινε εντονότερος μετά τα τελευταία γεγονότα, με πιο χαρακτηριστικό την ένοπλη ληστεία στην Τράπεζα Πειραιώς, στην οδό Μητροπόλεως. Οπως περιγράφουν στην «Κ» καλά ενημερωμένες πηγές, ο κ. Θεοδωρικάκος δεν έκρυψε τη δυσφορία του για το γεγονός ότι οι ένοπλοι κατάφεραν να δράσουν ανενόχλητοι στην καρδιά της πρωτεύουσας: «Πού ήταν η ΔΙ.ΑΣ.; Πού ήταν η ΟΠΚΕ;» διερωτήθηκε σε έντονο ύφος στις κλειστές συσκέψεις που έγιναν στη διάρκεια της εβδομάδας, με τους υπηρεσιακούς πάντως να τονίζουν στις κατ' ιδίαν συζητήσεις τους ότι το προσωπικό της τράπεζας ενεργοποίησε το μπουτόν εκτάκτου ανάγκης 7 λεπτά μετά την έφοδο των οπλοφόρων στο κατάστημα.

Ενα από τα σχέδια που βρίσκονται στο τραπέζι είναι αριθμός αστυνομικών που σήμερα υπηρετεί στην ομάδα ΔΙ.ΑΣ. να μετακινηθεί στα περιπολικά.

Ενα από τα σχέδια που βρίσκονται στο τραπέζι του νέου υπουργού είναι ένας αριθμός αστυνομικών που σήμερα υπηρετεί στην ομάδα ΔΙ.ΑΣ. να μετακινηθεί στα περιπολικά, πιθανόν δε και στην ομάδα «Ζ». Σε μια τέτοια περίπτωση, εξηγούν αρμόδιες πηγές, ο αριθμός των περιπολικών που θα κινούνται σε κάθε βάρδια θα αυξηθεί και άρα ο χρόνος ανταπόκρισης της Αμεσης Δράσης θα περιοριστεί σημαντικά. Την ίδια στιγμή, η ΔΙ.ΑΣ. θα διατηρήσει αναλλοίωτο τον χαρακτήρα της ως μια «ειδική δύναμη» της Αστυνομίας, δίχως να διαχειρίζεται θέματα καθημερινότητας, με αμφίβολα σε πολλές περιπτώσεις αποτελέσματα.

INTIME NEWS

Η ΔΙ.ΑΣ. αναμένεται να διατηρήσει τον χαρακτήρα της ως ειδικής δύναμης, δίχως πλέον να διαχειρίζεται θέματα καθημερινότητας.

Ο αγώνας κατά της COVID-19 ξεκινάει από το σπίτι

Οι γραμμές άμυνας μικρών-μεγάλων

Της **ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Αύξηση των περιστατικών COVID-19 σε παιδιά, τα οποία το στέλεχος «Δέλτα» «έχει θέσει στο επίκεντρο» αυτής της φάσης της πανδημίας, αναμένουν τις επόμενες εβδομάδες οι ειδικοί επιστήμονες. Η χαμηλή εμβολιαστική κάλυψη στις μικρές ηλικίες και η υψηλή μολυσματικότητα του στελέχους «Δέλτα» οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια σε περισσότερες μολύνσεις μεταξύ παιδιών και εφήβων και σε μεγαλύτερο αριθμό νοσηλειών. «Η μετάδοση μεταξύ παιδιών συμβαίνει συχνά και ειδικά με το στέλεχος "Δέλτα" που είναι πιο μολυσματικό μεταξύ των παιδιών σε σχέση με άλλα στελέχη», επισημαίνει στην «Κ» ο αναπληρωτής καθηγητής Επιδημιολογίας - Προληπτικής Ιατρικής του ΕΚΠΑ και μέλος της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων του υπουργείου Υγείας Δημήτρης Παρασκευής και προσθέτει ότι «ο κίνδυνος θα αυξηθεί στο προσεχές μέλλον λόγω των κλιματολογικών συνθηκών που ευνοούν τις μεταδόσεις του κορωνοϊού».

Ο κ. Παρασκευής απαντάει σε δέκα ερωτήσεις της «Κ» που θα μας απασχολήσουν και το επόμενο διάστημα της πανδημίας και έχουν να κάνουν με τον κίνδυνο που διατρέχουν τα παιδιά, τον ρόλο τους στην πανδημία, την προστασία από τα εμβόλια, τις πιθανότητες επαναλοίμωξης και την τρίτη δόση.

1 Με δεδομένη την επικράτηση του στελέχους «Δέλτα», πόσο κινδυνεύω να μολυνθώ από τον SARS-CoV-2 εάν έχω εμβολιαστεί και πόσο εάν δεν έχω εμβολιαστεί;

– Η αποτελεσματικότητα των εμβολίων όταν έχει ολοκληρωθεί το εμβολιαστικό πρόγραμμα είναι περίπου 80% έναντι συμπτωματικής λοίμωξης με στελέχη «Δέλτα» και μεγαλύτερη από 95% έναντι σοβαρής νόσου. Αυτό μεταφράζεται ότι η πιθανότητα να μολυνθεί κάποιος που έχει εμβολιστεί πλήρως με στέλεχος «Δέλτα» είναι πολύ μικρότερη σε σχέση με τους ανεμβολίαστους, αλλά ακόμα και αν μολυνθεί, ο κίνδυνος για σοβαρή νόσο είναι πολύ μικρός σε σχέση με όσους δεν έχουν κάνει εμβόλιο.

2 Έχω περάσει COVID-19 στο παρελθόν. Πόσο κινδυνεύω να νοσήσω ξανά;

– Τα άτομα που έχουν αναρρώσει από προηγούμενη λοίμωξη με COVID-19 διατηρούν σημαντικά επίπεδα ανοσίας για διάστημα έξι μηνών μετά την αρχική λοίμωξη. Σε πρόσφατη μελέτη από το Ηνωμένο Βασίλειο ανακοινώθηκε ότι ο κίνδυνος επαναλοίμωξης με το στέλεχος «Δέλτα» ήταν μεγαλύτερος σε σχέση με το στέλεχος «Αλφα» σε διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών μετά την αρχική λοίμωξη. Προς το παρόν δεν υπάρχουν αποτελέσματα για την προστασία έναντι της επαναλοίμωξης με στελέχη «Δέλτα» σε όσους μολύνθηκαν με στελέχη της ίδιας ομάδας.

Η μετάδοση μεταξύ παιδιών συμβαίνει συχνά και ιδίως με το στέλεχος «Δέλτα», ενώ ο κίνδυνος θα αυξηθεί το προσεχές μέλλον.

3 Η δεύτερη μόλυνση είναι πιο ήπια;

– Η ανοσία που αναπτύσσεται μετά από λοίμωξη με τον ιό προστατεύει εν μέρει από σοβαρή νόσο σε πιθανή επαναλοίμωξη. Σε κάθε περίπτωση όμως η έκθεση στον ιό εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για νόσο καθώς και διασπορά του ιού στις στενές επαφές μας, και προκειμένου να αναπτυχθεί ανοσία θα πρέπει να προτιμάται το εμβόλιο που είναι αποτελεσματικό και ασφαλές.

4 Είμαι εμβολιασμένος, έχω βρεθεί θετικός στον SARS-CoV-2, αλλά δεν έχω συμπτώματα. Μπορώ να μεταδώσω τον ιό;

– Λόγω της υψηλότερης μολυσματικότητας του στελέχους «Δέλτα» που κυριαρχεί στη χώρα μας, και οι εμβολιασμένοι μπορούν να μεταδώσουν τον ιό. Η πιθανότητα μετάδοσης είναι μικρότερη σε σχέση με τους ανεμβολίαστους, αλλά δεν είναι μηδενική. Γι' αυτόν τον λόγο συστήνεται η χρήση της μάσκας και των υπόλοιπων μέτρων πρόληψης, ακόμα και αν έχουμε εμβολιαστεί, για την αποφυγή μεταδόσεων στους ανθρώπους που έχουμε στενή επαφή.

5 Πόσο επικίνδυνο είναι το στέλεχος «Δέλτα» για τα παιδιά; Εχουν περισσότερες πιθανότητες να νοσήσουν σοβαρά σε σχέση με το παρελθόν;

– Μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν δεδομένα που να υποστηρίζουν ότι το στέλεχος «Δέλτα» είναι πιο επικίνδυνο για τα παιδιά αναφορικά με τον κίνδυνο νόσου. Αξίζει να σημειωθεί όμως ότι λόγω της υψηλότερης μολυσματικότητας αυτού του στελέχους και της μικρότερης εμβολιαστικής κάλυψης στα παιδιά σε σχέση με τους ενήλικες, παρατηρείται μεγαλύτερος αριθμός λοιμώξεων στα παιδιά και μεγαλύτερος αριθμός νοσηλειών. Συνεπώς μπορεί το στέλεχος «Δέλτα» να μην είναι πιο λοιμογόνο σε σχέση με τα προηγούμενα, αλλά επειδή θα προκαλέσει περισσότερες μολύνσεις θα οδηγήσει και σε μεγαλύτερο αριθμό νοσηλειών.

6 Ενα παιδί που έχει προσβληθεί από το στέλεχος «Δέλτα» μπορεί ευκολότερα να μεταδώσει τον ιό στους γονείς του ή σε άλλους ενήλικες σε σύγκριση με προηγούμενα στελέχη του ιού και σε τι βαθμό;

– Η μολυσματικότητα του «Δέλτα» είναι σίγουρα μεγαλύτερη σε σχέση με άλλα στελέχη και αυτό ισχύει παρόμοια και για τα παιδιά. Προκειμένου να ελαχιστοποιήσουμε τον κίνδυνο ενδοοικογενειακής μετάδοσης θα πρέπει να τονίσουμε ότι ο εμβολιασμός για όλα τα μέλη της οικογένειας, αλλά ειδικότερα για τους ενήλικες και τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού αποτελεί το μοναδικό αποτελεσματικό όπλο. Αντιλαμβανόμαστε όλοι ότι τα μέτρα προστασίας, π.χ. χρήση μάσκας, δεν είναι εύκολα εφαρμόσιμα μεταξύ των μελών της ίδιας οικογένειας.

7 Πόσο εύκολη είναι η μετάδοση του ιού από παιδί σε παιδί;

– Η μετάδοση μεταξύ παιδιών συμβαίνει συχνά και ειδικά με το στέλεχος «Δέλτα» που είναι πιο μολυσματικό μεταξύ των παιδιών σε σχέση με άλλα στελέχη. Ο κίνδυνος θα αυξηθεί στο προσεχές μέλλον λόγω των κλιματολογικών συνθηκών που ευνοούν τις μεταδόσεις του κορωνοϊού. Η χρήση των μέτρων προστασίας και ο εμβολιασμός για τις ηλικιακές ομάδες που έχει λάβει έγκριση το εμβόλιο αποτελούν τα μέτρα προστασίας έναντι του ιού.

8 Εχω συμπτώματα λοίμωξης του αναπνευστικού. Τώρα που είμαστε στο φθινόπωρο, πόσο πιθανό είναι αυτά να οφείλονται σε εποχικές ιώσεις και πόσο πιθανό να έχω εκδηλώσει COVID-19;

– Είναι πολύ πιθανό τα συμπτώματα να οφείλονται σε εποχικές ιώσεις, αλλά σε κάθε περίπτωση θα πρέπει αν έχουμε συμπτώματα λοίμωξης αναπνευστικού να περιορίσουμε τις επαφές μας και να πραγματοποιήσουμε άμεσα διαγνωστικό έλεγχο για τον κορωνοϊό. Μόνο αν είμαστε αρνητικοί για SARS-CoV-2 συστήνεται η άρση του περιορισμού των επαφών μας.

9 Εάν κάνω τώρα την πρώτη δόση του εμβολίου έναντι της COVID-19 πότε θα έχω αναπτύξει ανοσία έναντι του ιού;

– Το μέγιστο της προστασίας από την πρώτη δόση επιτυγχάνεται περίπου τρεις εβδομάδες μετά τον εμβολιασμό. Σε κάθε περίπτωση, η προστασία και ειδικά έναντι του στελέχους «Δέλτα» είναι σημαντικά μικρότερη σε σχέση με τη δεύτερη δόση. Μέχρι να ολοκληρωθεί το εμβολιαστικό μας πρόγραμμα δεν θεωρούμαστε πλήρως εμβολιασμένοι και θα πρέπει να είμαστε εξίσου προσεκτικοί, όπως το διάστημα που ήμασταν ανεμβολίαστοι. Η μέγιστη ανοσία επιτυγχάνεται περίπου δύο εβδομάδες μετά τη δεύτερη δόση.

10 Από τα δεδομένα που έχουμε έως σήμερα πόσο κοντά είμαστε στο ενδεχόμενο χορήγησης τρίτης δόσης του εμβολίου στον γενικό πληθυσμό;

– Προς το παρόν τα δεδομένα δεν υποστηρίζουν τη χορήγηση τρίτης δόσης στον γενικό πληθυσμό, γιατί η προστασία που παρέχει το εμβόλιο, ειδικά έναντι σοβαρής νόσου, είναι σημαντική.

Η εξέλιξη κρουσμάτων και εμβολιασμών

Εμβολιασμοί έναντι της COVID-19 στην Ελλάδα έως και 16/9/2021

11.817.112	6.333.640	5.902.443
εμβολιασμοί	πολίτες έχουν λάβει τουλάχιστον μία δόση	πολίτες είναι πλήρως εμβολιασμένοι

6.977 εμβολιασμοί αναμνηστικής δόσης

Ηλικιακή κατανομή κρουσμάτων COVID-19 στη χώρα μας

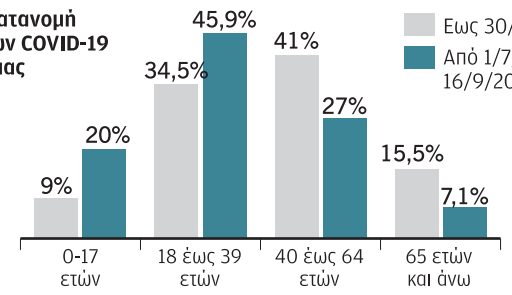

Εξέλιξη της πανδημίας από τις αρχές Ιουλίου έως σήμερα

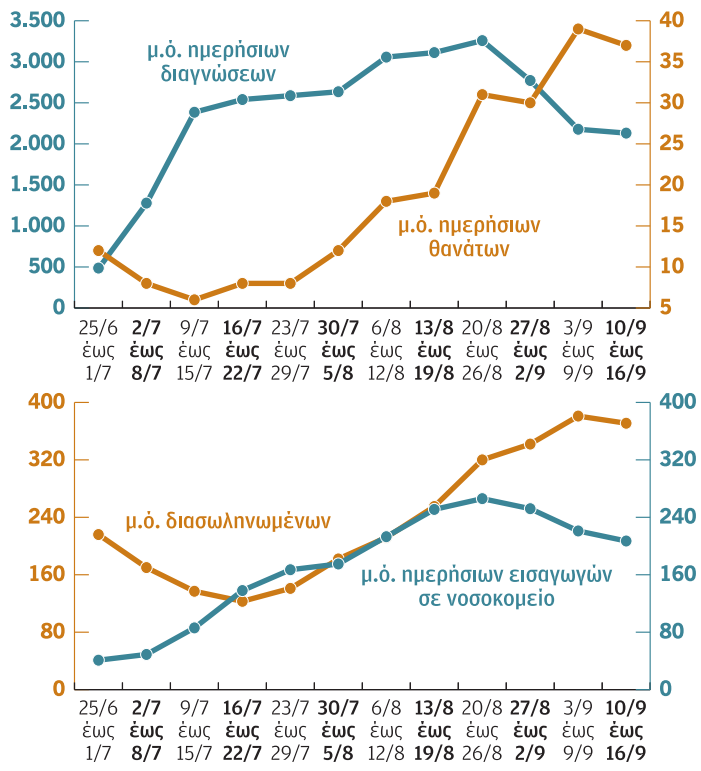

Αριθμός κρουσμάτων ανά 100.000 πληθυσμού τις πρώτες δύο εβδομάδες του Σεπτεμβρίου 2021 (30/8 έως 12/9) στις χώρες της Ε.Ε.

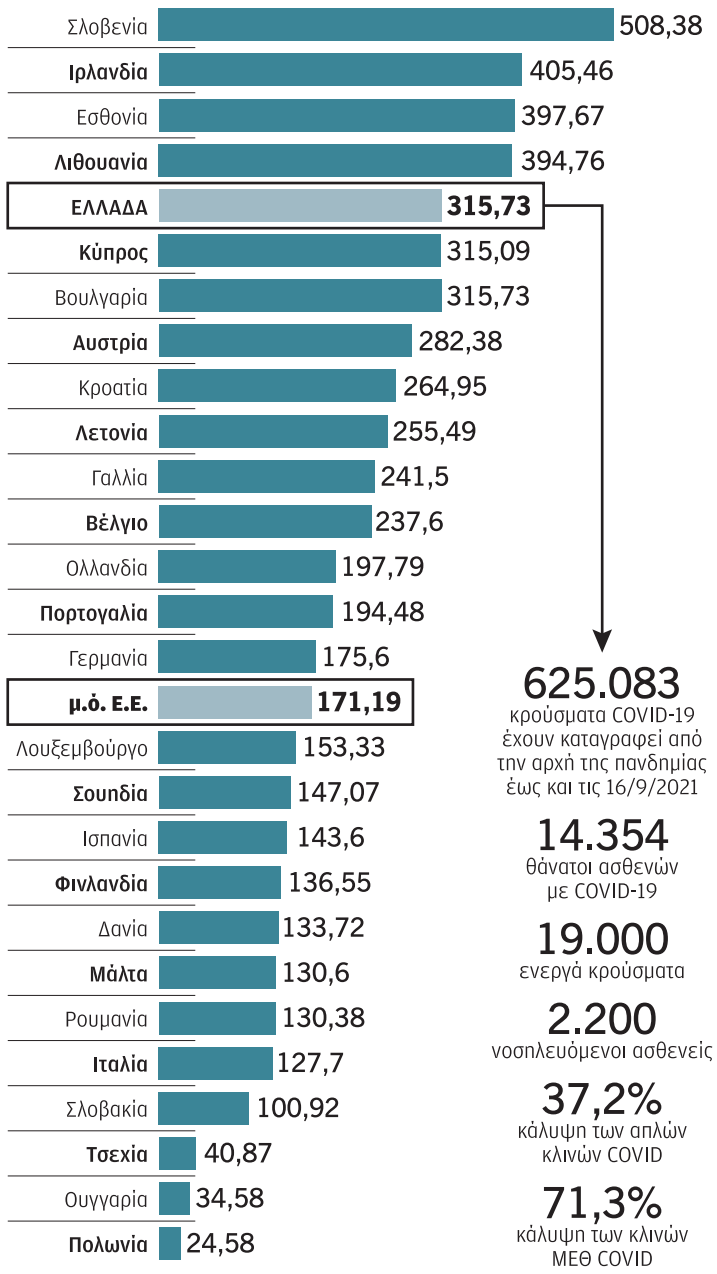

625.083 κρούσματα COVID-19 έχουν καταγραφεί από την αρχή της πανδημίας έως και τις 16/9/2021

14.354 θάνατοι ασθενών με COVID-19

19.000 ενεργά κρούσματα

2.200 νοσηλευόμενοι ασθενείς

37,2% κάλυψη των απλών κλινών COVID

71,3% κάλυψη των κλινών ΜΕΘ COVID

ΠΗΓΕΣ: Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας, Στατιστικά Εμβολιασμού για την COVID-19 -data.gov.gr, Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ECDC)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το σχέδιο για τη νοσηλεία παιδιών με κορωνοϊό και οι ΜΕΘ

Συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα για κλίνες ΜΕΘ για τη νοσηλεία παιδιών, δέσμευση –σε πρώτη φάση– 211 απλών κλινών COVID-19 σε παιδιατρικά νοσοκομεία αναφοράς και σε έμπειρα παιδιατρικά τμήματα περιφερειακών νοσοκομείων, ακόμα και λειτουργία παιδιατρικού νοσοκομείου αποκλειστικά για μικρούς ασθενείς που έχουν προσβληθεί από τον κορωνοϊό, προβλέπει ο επιχειρησιακός σχεδιασμός του υπουργείου Υγείας για την αντιμετώπιση ενδεχόμενης μεγάλης αύξησης σοβαρών περιστατικών COVID-19 σε παιδιά και εφήβους.

Σε αντίθεση με τα προηγούμενα κύματα της πανδημίας, τώρα η προσοχή ειδικών και υγειονομικών αρχών έχει επικεντρωθεί και στα παιδιά, λόγω του πολύ μεταδοτικού στελέχους «Δέλτα», της επιστροφής τους στα σχολεία και σε κοινωνικές δραστηριότητες, αλλά και της αδυναμίας να προστατευθούν όσα είναι κάτω των 12 ετών μέσω του εμβολιασμού. Ηδη σε αυτή τη φάση το 20% των νέων διαγνώσεων αφορά παιδιά έως 17 ετών, όταν έως και την αποδρομή του τρίτου κύματος (μέσα Ιουνίου) το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 9%.

Προς το παρόν, οι νοσηλείες παιδιών είναι λίγες. Είναι ενδεικτικό ότι την περασμένη Πέμπτη λιγότερα από 25 παιδιά νοσηλεύονταν σε νοσοκομεία λόγω της COVID-19, ενώ ένα παιδί με κορωνοϊό ήταν διασωληνωμένο σε ΜΕΘ. Ωστόσο, όπως ανέφερε και ο υπουργός Υγείας Θάνος Πλεύρης, ήδη έχει καταρτιστεί επιχειρησιακό σχέδιο που προβλέπει επιπλέον παιδιατρικές κλίνες COVID, εάν και εφόσον χρειαστούν, σε νοσοκομεία του ΕΣΥ, αλλά και συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα για τη διασφάλιση επιπλέον παιδιατρικών κλινών ΜΕΘ.

Η επιχειρησιακή στρατηγική του υπουργείου Υγείας και η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», το επιχειρησιακό σχέδιο, υπεύθυνος του οποίου έχει τεθεί ο γενικός γραμματέας υπηρεσιών Υγείας Γιάννης Κωτσιόπουλος σε συνεργασία με τους διοικητές των επτά Υγειονομικών Περιφερειών της χώρας, περιλαμβάνει ένα βασικό σενάριο (Plan A) και το οποίο αφορά τη διάθεση άμεσα 211 απλών κλινών νοσηλείας για παιδιά και εφήβους που νοσούν από COVID-19 και δέκα κλινών ΜΕΘ στο ΕΣΥ και συγκεκριμένα σε λίγα εξειδικευμένα παιδιατρικά νοσοκομεία αναφοράς –τα οποία θα αποτελέσουν τους βασικούς πυλώνες του σχεδίου– αλλά και σε περιφερειακά νοσοκομεία με έμπειρα παιδιατρικά τμήματα.

Η προσοχή ειδικών και υγειονομικών αρχών έχει εστιαστεί στα παιδιά, λόγω της επιστροφής στα σχολεία, αλλά και της αδυναμίας να προστατευθούν όσα είναι κάτω των 12 ετών μέσω του εμβολιασμού.

SOOC

Οι κλίνες αυτές έχουν ήδη δεσμευθεί –στην πλειονότητά τους στα παιδιατρικά αλλά και σε γενικά νοσοκομεία όπως τα Πανεπιστημιακά Ηρακλείου, Ρίου και Ιωαννίνων– και ανοίγουν σταδιακά ανάλογα με την εξέλιξη της πανδημίας και τις ανάγκες για νοσηλεία παιδιών. Επιπλέον, έχει ήδη διασφαλιστεί η συνεργασία με τα ιδιωτικά νοσοκομεία για τη διάθεση στο ΕΣΥ 12 κλινών ΜΕΘ για non-COVID παιδιατρικά περιστατικά, ώστε να απελευθερωθούν αντίστοιχες κλίνες στα δημόσια νοσοκομεία και οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν για παιδιά με σοβαρή COVID-19.

Οι εκτιμήσεις των στελεχών του υπουργείου Υγείας και των ειδικών επιστημόνων είναι ότι με αυτές τις «δυνάμεις» το ΕΣΥ θα μπορέσει να καλύψει ενδεχόμενη αύξηση της ζήτησης για νοσηλεία παιδιών με COVID-19. Ωστόσο, ο σχεδιασμός περιλαμβάνει και ένα επιπλέον σενάριο (Plan B) για το ενδεχόμενο ραγδαίας επιδείνωσης της επιδημίας στα παιδιά και το οποίο ήδη επεξεργάζονται οι διοικήσεις των Υγειονομικών Περιφερειών και νοσοκομείων. Το Plan B περιλαμβάνει την περαιτέρω αύξηση των απλών παιδιατρικών κλινών COVID-19 (διπλασιασμό τους) και των κλινών ΜΕΘ.

Προβλέπεται –εφόσον χρειαστεί– να τεθεί σε λειτουργία παιδιατρικό νοσοκομείο αποκλειστικά για COVID-19 ασθενείς, και να προετοιμασθούν τμήματα εντός των ΜΕΘ ενηλίκων που θα νοσηλεύσουν εφήβους, αλλά και θάλαμοι σε νοσοκομεία με παιδιατρικές κλινικές που θα μετατραπούν σε μονάδες αυξημένης φροντίδας για παιδιά.

«Αναμένεται σαφώς να δούμε μια αύξηση στις νοσηλείες των παιδιών, ωστόσο η εκτίμηση είναι ότι αυτή θα είναι διαχειρίσιμη, αφού τα μέτρα που έχουν ληφθεί εφέτος στα σχολεία είναι καλύτερα σε σχέση με πέρυσι. Ετσι, το Plan B δύσκολα θα το χρησιμοποιήσουμε. Ωστόσο δεν είναι κάτι που μπορούμε ακόμα να πούμε με σιγουριά», ανέφερε στην «Κ» στέλεχος του υπουργείου Υγείας.

ΠΕΝΝΥ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ

Τέλος της εποχής Μέρκελ

Η Αγκελα Μέρκελ κυριάρχησε στη γερμανική πολιτική σκηνή αφότου έγινε καγκελάριος το 2005. Οι επικείμενες εκλογές συμπίπτουν με τον 16ο και τελευταίο χρόνο της θητείας της.

17 Ιουλίου 1954
Η **Αγκελα Ντοροτέα Μέρκελ** γεννιέται στο Αμβούργο της τότε δυτικής Γερμανίας. Κόρη Λουθηρανού πάστορα μεγαλώνει υπό κομμουνιστικό καθεστώς στην πρώην ανατολική Γερμανία.

1973-1986
Σπουδάζει, κάνει διδακτορικό στη Φυσική και εργάζεται ως χημικός στη Λειψία και στη Γερμανική Ακαδημία Επιστημών του Βερολίνου.

Φεβρουάριος 1990
Η Μέρκελ γίνεται εκπρόσωπος του ανατολικογερμανικού Δημοκρατικού Κόμματος της Αφύπνισης, το οποίο ενώνεται με τη Χριστιανοδημοκρατική Ενωση (CDU).

Οκτώβριος 1990
Επανένωση των δύο Γερμανιών.

Δεκέμβριος 1990
Η Μέρκελ εκλέγεται βουλευτής του CDU στην Μπούντεσταγκ.

Δεκέμβριος 1991
Παραιτείται ο Σοβιετικός πρόεδρος **Μιχαήλ Γκορμπατσόφ.** Η πρώην υπερδύναμη αντικαθίσταται από 15 ανεξάρτητα κράτη.

Νοέμβριος 1989
Η πτώση του Τείχους αναδιαμορφώνει την Ευρώπη.

1994
Η Μέρκελ, προστατευόμενη του καγκελάριου **Χέλμουτ Κολ**, διορίζεται υπουργός Περιβάλλοντος, Προστασίας της Φύσης και Πυρηνικής Ασφάλειας.

1998
• Εκλέγεται γενική γραμματέας του CDU.
• Παντρεύεται τον καθηγητή Χημείας **Γιόακιμ Ζάουερ**.

1999
Ζητεί την παραίτηση του μέντορά της Κολ, όταν εκείνος εμπλέκεται σε σκάνδαλο διαφθοράς.

2000
Το σκάνδαλο υποχρεώνει σε παραίτηση και τον επικεφαλής του CDU, **Βόλφγκανγκ Σόιμπλε**. Η Μέρκελ γίνεται η πρώτη γυναίκα ηγέτις του κόμματος.

2002
Το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα, το ευρώ, που είναι αντιδημοφιλές στη Γερμανία, εισάγεται σε 12 χώρες της Ευρωζώνης. Η Μέρκελ ηγείται της αντιπολίτευσης.

22 Νοεμβρίου 2005
Διαδέχεται τον **Γκέρχαρντ Σρέντερ** στην καγκελαρία, συγκυβερνώντας ωστόσο με το κόμμα του στον πρώτο μεγάλο συνασπισμό της 16ετούς παραμονής της στην εξουσία. Η Μέρκελ κληρονομεί τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις του Σρέντερ. Στην πρώτη θητεία της το ποσοστό ανεργίας πέφτει από **11,5%** σε **7%**.

2008
Ξεκινάει η κλιμάκωση της κρίσης. Η παγκόσμια οικονομική κρίση, που πυροδοτεί η κατάρρευση της αγοράς στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ, πλήττει τις ευρωπαϊκές οικονομίες. Η Γερμανία δοκιμάζεται από πτώση των εξαγωγών κατά 8%. Μέσα σε ένα χρόνο, η Ελλάδα δέχεται πιέσεις να εγκαταλείψει την Ευρωζώνη, προκαλώντας σφοδρούς εσωτερικούς τριγμούς στην Ε.Ε.

2009
Η Γερμανία επιστρέφει στην ευρωπαϊκή ανάπτυξη, τερματίζοντας τη χειρότερη μεταπολεμική ύφεση. Η Μέρκελ επανεκλέγεται καγκελάριος, συμπράττοντας με τους Ελεύθερους Δημοκράτες (FDP).

2011
Μετά την πυρηνική καταστροφή στην Φουκουσίμα της Ιαπωνίας, η Μέρκελ ανακοινώνει το κλείσιμο των γερμανικών αντιδραστήρων ώς το 2022.

Η κόρη του ιερέα που έγινε καγκελάριος

Τα παιδικά και νεανικά χρόνια, η προσωπική ζωή, η είσοδος και η κυριαρχία στην πολιτική, τα σχέδια για το μέλλον

Η Αγκελα Μέρκελ έμαθε από μικρή δύο πράγματα: να προσέχει τι λέει και να είναι καλύτερη από τους υπόλοιπους.

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

«Με γνωρίζετε καλά», είχε πει σε ανύποπτο χρόνο η Αγκελα Μέρκελ, συνοψίζοντας την εμπιστοσύνη και την αίσθηση σταθερότητας που εμπνέει, όχι μόνο στη γερμανική αλλά και στη διεθνή κοινή γνώμη. Στην πραγματικότητα, όμως, ελάχιστοι γνωρίζουν στοιχεία της ιδιωτικής ζωής της πέρα από ένα αδρό βιογραφικό με τους βασικότερους σταθμούς. Το πατρικό της όνομα είναι Αγκελα Ντοροτέα Κάσνερ, αλλά πήρε το επίθετο Μέρκελ το 1977, όταν παντρεύτηκε τον συμφοιτητή της Ούλριχ Μέρκελ. «Τέσσερα χρόνια αργότερα μάζεψα τα πράγματά μου κι έφυγα», θυμάται για τον πρώτο της γάμο. Ο δεύτερος σύζυγός της, Γιόακιμ Ζάουερ, έχει δύο γιους από τον προηγούμενο γάμο του. Λίγα είναι επίσης γνωστά για την οικογένειά της. Ο πατέρας της, Χορστ Κάσνερ, προτεστάντης θεολόγος και πάστορας, πέθανε πριν από δέκα χρόνια και η μητέρα της, Χέρλιντ, δασκάλα αγγλικών και λατινικών, πριν από δύο. Η απερχόμενη καγκελάριος έχει δύο αδέλφια, την Ιρένε, η οποία είναι δέκα χρόνια νεότερη και εργάζεται ως εργοθεραπεύτρια, και τον Μάρκους, επίσης φυσικό, δύο χρόνια νεότερο. Ο δεύτερος έγινε μέλος των Γερμανών Πρασίνων μετά την ενοποίηση των δύο Γερμανιών.

Ο «κόκκινος παπάς»

Η Μέρκελ γεννήθηκε στο Αμβούργο, αλλά ο πάστορας πατέρας της αποφάσισε όταν η μικρή Αγκελα ήταν μόλις λίγων εβδομάδων να αναλάβει, παρά τη διαφωνία της συζύγου του, πόστο στην τότε Ανατολική Γερμανία (DDR), σε μια αντίστροφη πορεία με όλο τον υπόλοιπο γερμανικό λαό. Η ανορθόδοξη μετακόμιση του εξασφάλισε το παρατσούκλι ο «κόκκινος παπάς». Η καγκελάριος μεγάλωσε στα περίχωρα του Τέμπλιν, μιας μικρής πόλης στα πευκόφυτα δάση του Βραδεμβούργου, βόρεια του Βερολίνου. Η οικογένεια διέμενε σε ένα κτιριακό συγκρότημα του 19ου αιώνα, που ανήκε στη Λουθηρανική Εκκλησία. Εκεί κατοικούσαν κυρίως άνθρωποι με σωματικές και διανοητικές αναπηρίες, πολλοί εκ των οποίων ήταν στοιβαγμένοι κατά δεκάδες σε ένα δωμάτιο. Η ίδια η Μέρκελ θεωρούσε πάντα ότι ήταν μια σημαντική εμπειρία να μεγαλώνει σε μια τέτοια γειτονιά, αφού έμαθε να αντιμετωπίζει αυτούς τους ανθρώπους ως φυσιολογικούς.

Οι Κάσνερ ανήκαν στην ελίτ, σύμφωνα με τη δασκάλα ρωσικών της στο σχολείο. Είχαν δύο αυτοκίνητα, ένα ανατολικογερμανικό Trabant και ένα πιο προηγμένο και πολυτελές για τις δημόσιες εμφανίσεις του πατέρα. Ως κόρη ιερέα στην πρώην Ανατολική Γερμανία, υπό διαρκή καχυποψία από τον κοινωνικό περίγυρό της, έμαθε δύο πράγματα: να προσέχει τι λέει και να είναι καλύτερη από τους υπόλοιπους. Σε μικρή ηλικία τη δάγκωσε ένας σκύλος, κάτι που της δημιούργησε μια φοβία για τα περισσότερα τετράποδα. Η αγωνία της ήταν έκδηλη κατά την επίσημη επίσκεψή της στη Μόσχα, όταν στη συνάντησή της με τον Βλαντιμίρ Πούτιν έκανε την εμφάνισή του ο σκύλος του. «Παρόλο που πιστεύω πως ο Ρώσος πρόεδρος ήξερε ότι δεν ανυπομονούσα ακριβώς να χαιρετήσω τον σκύλο του, τον έφερε μαζί. Τι να κάνουμε; Φαίνεται πάντως πως προσπάθησα να είμαι γενναία κοιτώντας προς τον Πούτιν και όχι στη μεριά του σκύλου», εκμυστηρεύθηκε μετά τη συνάντηση των δύο ηγετών το 2007.

Η DDR και το πρώτο μεθύσι

Η ταινία που τη σημάδεψε στα νεανικά της χρόνια ήταν ένα δημοφιλές ανατολικογερμανικό μελόδραμα «Ο θρύλος του Πάουλ και της Πάουλα» του Χάινερ Κάροφ, το οποίο λίγο έλειψε να μη βγει στους κινηματογράφους λόγω της υπαινικτικής κριτικής στο καθεστώς του Εριχ Χόνεκερ. Αφηγείται τον επεισοδιακό έρωτα του Πάουλ, ενός παντρεμένου γραφειοκράτη, που βαριέται τη ζωή του, και της Πάουλα, η οποία είναι χωρισμένη μητέρα δύο παιδιών κι εργάζεται ως ταμίας σε σούπερ μάρκετ. «Ποτέ δεν ένιωσα ότι η DDR ήταν η πατρίδα μου», είπε το 1991 στη φωτογράφο Χερλίντε Κελμπλ.

Οταν ήταν 18 ετών, κατά την αποφοίτησή της από το σχολείο, η Μέρκελ μέθυσε τόσο πολύ ώστε έπεσε από τη βάρκα στην οποία επέβαινε. «Κάποια στιγμή ξέχασα εντελώς ότι θα βρεθώ στο νερό, εάν σηκωθεί ο διπλανός μου», διηγήθηκε σε συνέντευξή της στον τραγουδιστή του συγκροτήματος Tote Hosen για το περιοδικό Spiegel.

Στην καλύβα των ψαράδων

Από τα φοιτητικά της χρόνια στη Λειψία καλλιέργησε μια σημαντική δεξιότητα: τη συναισθηματική νοημοσύνη και τη δυνατότητα να κρίνει γρήγορα τους ανθρώπους. Οι αρετές αυτές τη βοήθησαν στη μετέπειτα πολιτική της σταδιοδρομία. Η πολιτική της καριέρα ξεκίνησε με την πτώση του Τείχους. Τον Δεκέμβριο του 1989 εντάχθηκε στο πρώτο αντιπολιτευτικό κόμμα, ενώ στη συνέχεια έγινε αναπληρώτρια κυβερνητική εκπρόσωπος του πρώτου εκλεγμένου πρωθυπουργού της DDR, Λόταρ ντε Μεζιέρ. Το 1990 αποφάσισε να θέσει για πρώτη φορά υποψηφιότητα και πραγματοποίησε έναν μαχητικό προεκλογικό αγώνα. Από την πρώτη εκείνη εκστρατεία της προέρχεται η εμβληματική πλέον φωτογραφία με τους ψαράδες στην καλύβα τους στη νήσο Ρίγκεν της Βαλτικής, όπου πίνει μαζί τους ένα ποτήρι σναπς και ακούει τα προβλήματά τους σιωπηλή, χωρίς να εκφράζει την άποψή της. Ετσι κέρδισε τη συμπάθεια των ψηφοφόρων στην εκλογική της περιφέρεια και εξελέγη με την πρώτη απευθείας ψήφο (Direktmandat).

Ο Χέλμουτ Κολ της αναθέτει το υπουργείο Ισότητας και Νεολαίας αν και ήταν μόλις 32 ετών και είχε μόλις δύο χρόνια στην πολιτική, ενώ στα υπουργικά συμβούλια ουδείς την έπαιρνε στα σοβαρά· το «κορίτσι του Κολ» την αποκαλούσαν.

«Το κορίτσι του Κολ»

Στη Βόννη, τότε πρωτεύουσα της χώρας και έδρα της κυβέρνησης, απογειώθηκε η σταδιοδρομία της. Ο καγκελάριος Χέλμουτ Κολ την κάλεσε κοντά του και την έχρισε υπουργό Ισότητας και Νεολαίας. Ηταν 37 ετών και δεν είχε συμπληρώσει ούτε δύο χρόνια στον πολιτικό στίβο. Παρά τις δύσκολες συνθήκες για μια νέα γυναίκα από την DDR εν μέσω δεκάδων Δυτικογερμανών ανδρών, η εκ πρώτης όψεως ντροπαλή Μέρκελ κατόρθωσε να κυριαρχήσει. Την άνοιξη του 1995 πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο η πρώτη Σύνοδος του ΟΗΕ για το Κλίμα με επικεφαλής τη Μέρκελ, η οποία είχε στο μεταξύ διοριστεί υπουργός Περιβάλλοντος. Στο υπουργικό συμβούλιο ουδείς την έπαιρνε στα σοβαρά. «Το κορίτσι του Κολ» την αποκαλούσαν απαξιωτικά. Τάχθηκε υπέρ του αποκλεισμού αυτοκινήτων σε συγκεκριμένες ζώνες και του ορίου ταχύτητας, αλλά ο καγκελάριος απέρριψε τις ιδέες της. Τρία χρόνια μετά ήρθε η ώρα της εκδίκησης. Επειτα από 16 χρόνια στην καγκελαρία, ο Κολ έχασε τις εκλογές. Το κόμμα ανασυντάχθηκε. Ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε ανέλαβε την ηγεσία του CDU, η Μέρκελ έγινε γενική γραμματέας. Ωστόσο, τα μαύρα ταμεία του Κολ αναδύθηκαν στην επιφάνεια και το κόμμα βυθίστηκε στο σκάνδαλο παράνομης χρηματοδότησης. Σε συνέντευξή της στη Frankfurter Allgemeine Zeitung. η Μέρκελ «αποκλήρωσε» τον πνευματικό της πατέρα. Η υπόθεση διαφθοράς συμπαρέσυρε και τον Σόιμπλε. Η Μέρκελ αναδείχθηκε νέα ηγέτις του κόμματος, για να παραμείνει στο πόστο αυτό για 18 χρόνια.

Καθ' οδόν προς την καγκελαρία, η Μέρκελ κατάφερε σιωπηρά αλλά εξαιρετικά αποτελεσματικά να επιβληθεί μιας σειράς πανίσχυρων ανδρών. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται ορισμένοι υπερφιλόδοξοι Χριστιανοδημοκράτες πρωθυπουργοί κρατιδίων, οι οποίοι στο πλαίσιο της «ανακωχής των Ανδεων» είχαν στραφεί εναντίον της. Η ανακωχή των Ανδεων ήταν ένα μανιφέστο που συνέταξαν τον Ιούλιο του 1979 σε χαρτί της αεροπορικής εταιρείας της Βενεζουέλας, VIASA, δώδεκα συντηρητικοί πολιτικοί στη διάρκεια επιμορφωτικού ταξιδιού του Ιδρύματος Κόνραντ Αντενάουερ από το Καράκας στο Σαντιάγο της Χιλής. Μεθυσμένοι από το ουίσκι, τα μέλη της «αδελφότητας» υποσχέθηκαν να μη θέσουν ποτέ υποψηφιότητα ο ένας εναντίον του άλλου και να ανανεώσουν τους Χριστιανοδημοκράτες υπό τον Χέλμουτ Κολ. Η Μέρκελ κατόρθωσε να αφήσει πίσω της όλους αυτούς τους εσωκομματικούς της αντιπάλους και το 2005 έφτασε στον τελικό της στόχο: την υποψηφιότητα για την καγκελαρία. Μια γυναίκα από την DDR, προτεστάντισσα, χωρισμένη, χωρίς παιδιά, το αντίθετο ακριβώς από τους μέχρι τότε υποψήφιους καγκελάριους του κόμματός της. Οταν τον Σεπτέμβριο του 2005 κατάφερε να οδηγήσει το κόμμα της οριακά πιο πάνω από τους Σοσιαλδημοκράτες του προκατόχου της Γκέρχαρντ Σρέντερ και να σχηματίσει ένα μεγάλο συνασπισμό, κανείς δεν μπορούσε να προβλέψει ότι η πρώτη γυναίκα καγκελάριος στην ιστορία της Γερμανίας θα επιδείκνυε τόση ανθεκτικότητα.

Οι τρεις κρίσεις

Τρεις μεγάλες δοκιμασίες κλήθηκε να αντιμετωπίσει στη διάρκεια των τεσσάρων θητειών της: την κρίση χρέους στην Ευρωζώνη, το μεταναστευτικό κύμα του 2015 και την πανδημία το 2020. Η δυσκολότερη στιγμή στην καριέρα της ήταν η ευρωκρίση, «όταν ζήτησα υπερβολικά πολλά από τους Ελληνες», όπως είπε πρόσφατα. Η Μέρκελ όμως έχει χιούμορ και η Ελλάδα ενίοτε την έκανε και να γελάει. Σύμφωνα με αυτόπτες μάρτυρες, η καγκελάριος ξεκαρδιζόταν, ενθυμούμενη ότι το 2012 ο Αντώνης Σαμαράς είχε δηλώσει στους υπουργούς του ότι θα είναι διαθέσιμος και τα Σαββατοκύριακα, κάτι που για εκείνη ήταν εντελώς αυτονόητο. Εξίσου αστείο τής φαινόταν ότι η χώρα μας ήθελε να επιστρέψει στη Γερμανία τα υποβρύχια που γέρνουν. «Που γέρνουν!» έλεγε και δάκρυα κυλούσαν από τα μάγουλά της.

Στο προσφυγικό ζήτημα, η Μέρκελ εμφορείτο από τις αξίες που έλαβε σπίτι της. Η κόρη του πάστορα θυμήθηκε ότι γαλουχήθηκε με τις διδαχές της αγάπης προς τον πλησίον, ενώ συχνά και η ίδια αισθανόταν ξένο σώμα αρχικά στην Ανατολική Γερμανία ως γεννημένη στη Δυτική Γερμανία και μετά ως Ossi (Ανατολικογερμανίδα) στη δυτική Γερμανία. Διακήρυξε πως «θα τα καταφέρουμε», ίσως στην πιο γενναία στιγμή της. Πράγματι, η ενσωμάτωση μεγάλου μέρους

2014
Ο Ρώσος πρόεδρος **Βλαντιμίρ Πούτιν** εισβάλλει στην Ουκρανία.

2013
Ενισχυμένη από την πτώση της ανεργίας στο **5,2%** η Μέρκελ επανεκλέγεται για τρίτη φορά. Το FDP όμως μένει εκτός Βουλής και η καγκελάριος υποχρεώνεται να συγκυβερνήσει με τους Σοσιαλδημοκράτες (SPD) σε έναν μεγάλο συνασπισμό.

Ιούλιος 2015
Η καγκελάριος κατηγορείται για αναλγησία όταν προσπαθεί στη διάρκεια τηλεοπτικής εκπομπής, με μάλλον άγαρμπο τρόπο, να παρηγορήσει ένα έφηβο κορίτσι που περιμένει αλλά δεν δικαιούται να πάρει άδεια παραμονής στη Γερμανία. Στη συνέχεια όμως η δημοτικότητά της πέφτει, μεσούσης της προσφυγικής κρίσης, για τον αντίθετο λόγο. Η χώρα υποδέχεται 1,5 εκατ. αιτούντες άσυλο.

Ιούνιος 2016
Η Βρετανία ψηφίζει υπέρ της εξόδου από την 28μελή Ε.Ε. σε ένα σοβαρό πλήγμα στη φιλοευρωπαία Μέρκελ.

Νοέμβριος 2016
Ο **Ντόναλντ Τραμπ** κερδίζει τις αμερικανικές εκλογές. Ο απερχόμενος πρόεδρος των ΗΠΑ **Μπαράκ Ομπάμα** καλεί τη Μέρκελ να θέσει εκ νέου υποψηφιότητα προκειμένου να αναχαιτίσει τον Τραμπ και τους ακροδεξιούς λαϊκιστές στην Ευρώπη.

2017
Η Μέρκελ επανεκλέγεται για τέταρτη φορά, αλλά η ακροδεξιά Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD) γίνεται το τρίτο μεγαλύτερο κόμμα στη γερμανική Βουλή και το συντηρητικό στρατόπεδο παίρνει το χαμηλότερο ποσοστό στη μεταπολεμική ιστορία. Αρχικά επιχειρεί να σχηματίσει κυβέρνηση με τους Πράσινους και το FDP, αλλά η προσπάθεια αποτυγχάνει και συμπράττει εκ νέου με τους Σοσιαλδημοκράτες. Η ανεργία πέφτει στο **3,7%** και η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας φτάνει το **70%**.

Οκτώβριος 2018
Ανακοινώνει ότι αποχωρεί από την πολιτική και δεν θα ξαναθέσει υποψηφιότητα.

2020
Η δημοτικότητά της αυξάνεται εν μέσω πανδημίας.

16 Ιανουαρίου 2021
Ο πρωθυπουργός της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας **Αρμιν Λάσετ** αναδεικνύεται υποψήφιος καγκελάριος των Χριστιανοδημοκρατών.

11 Ιουνίου 2021
Η Βουλή αποφασίζει ποσόστωση **25%** για τη συμμετοχή γυναικών στα Δ.Σ. των μεγάλων επιχειρήσεων. Κατά την τελευταία χρονιά της θητείας της η Μέρκελ αναγνωρίζει για πρώτη φορά ότι είναι φεμινίστρια.

Σεπτέμβριος 2021
«Η δυσκολότερη στιγμή της θητείας μου ήταν η ευρωκρίση, όταν ζήτησα τόσο πολλά από τους Ελληνες», δηλώνει σε δημόσια συζήτηση.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Από τον πρώτο της προεκλογικό αγώνα, με τους ψαράδες στην καλύβα τους στη νήσο Ρίγκεν της Βαλτικής, όπου πίνει μαζί τους ένα ποτήρι σναπς και ακούει τα προβλήματά τους σιωπηλή, καταφέρνοντας να εκλεγεί με απευθείας ψήφο.

Η καγκελάριος στην Τουρκία, με τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν περπατούν συζητώντας με αφορμή την κρίση στη Συρία (πάνω). Με δώρα έφθασε στο Βερολίνο ο Κινέζος πρόεδρος Σι, ένα ζευγάρι πάντα. Μαζί με τη Μέρκελ και παρουσία πλήθους δημοσιογράφων εγκαινίασαν το κλουβί τους στον ζωολογικό κήπο του Βερολίνου στις 5 Ιουλίου του 2017.

του 1,5 εκατομμυρίου προσφύγων που υποδέχθηκε η χώρα θεωρείται πλέον επιτυχημένη, σε μια στιγμή που η Γερμανία αντιμετωπίζει σοβαρό δημογραφικό πρόβλημα. Στη συνέχεια, ωστόσο, η εσωκομματική αμφισβήτηση και η γιγάντωση της ακροδεξιάς Εναλλακτικής για τη Γερμανία την οδήγησε στη σύναψη της αμφιλεγόμενης συμφωνίας με την Τουρκία το 2016.

Η τρίτη κρίση, η υγειονομική, απαίτησε την κινητοποίηση της επιστημονικής της κατάρτισης. Με καμπύλες, απλούς πολλαπλασιασμούς και τυφλή εμπιστοσύνη στους εμπειρογνώμονες, η Μέρκελ καθοδήγησε τον γερμανικό λαό μέσα από την πανδημία. Παράλληλα, έδωσε το πράσινο φως για την ανάπτυξη νέων εργαλείων, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης, ένα πρωτόγνωρο πρόγραμμα στήριξης των οικονομιών των 27 κρατών-μελών της Ε.Ε., κάτι που είχε διστάσει να πράξει στη διάρκεια της κρίσης χρέους.

Ο Τραμπ

Το 2016 πολλοί θεώρησαν σύμπτωση την απόφασή της να θέσει για τέταρτη συνεχή φορά υποψηφιότητα λίγες εβδομάδες μετά την εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ στην αμερικανική προεδρία και αφού εξέτασε ενδελεχώς –«για μια αιωνιότητα», όπως είπε η ίδια– το ενδεχόμενο. Σε συνεντεύξεις της εκείνη την εποχή έδειξε ως σκεπτικό για την απόφασή της την άνοδο του λαϊκισμού στη Γερμανία. «Μπορώ να κάνω κάτι για να διευκολύνω τη συνοχή στη διχασμένη μας κοινωνία; Νομίζω ότι μπορώ να συνδράμω στην αποκλιμάκωση της ρητορικής. Αντί να μισούμε ο ένας τον άλλον, θα έπρεπε να συζητάμε σαν δημοκράτες». Ενώ όμως η ίδια αναφερόταν στους λαϊκιστές στη χώρα της, το υπόγειο μήνυμα ήταν ότι η τέταρτη κατά σειράν υποψηφιότητά της είχε ως στόχο την ανάσχεση του Τραμπ και της κουλτούρας πόλωσης, που έφερε σε όλο τον κόσμο. Σύμφωνα με το βιβλίο του πρώην συμβούλου του Μπαράκ Ομπάμα, Μπεν Ρόουντς, η Μέρκελ είπε στον Ομπάμα μετά τη νίκη Τραμπ ότι οι αμερικανικές εκλογές συνέβαλαν στην απόφασή της να ξανακατεβεί στην προεκλογική αρένα, για να υπερασπιστεί τις φιλελεύθερες αξίες στην υφήλιο. Ο Ρόουντς περιέγραψε τον συναισθηματικά φορτισμένο αποχαιρετισμό μεταξύ της Μέρκελ και του Ομπάμα ως προέδρου, λέγοντας μάλιστα πως ένα δάκρυ κύλησε από τα μάτια της. «Τώρα είναι μόνη της», είπε ο απερχόμενος πρόεδρος των ΗΠΑ. Την ίδια χρονιάν απαθανατίστηκε από παπαράτσι να διαβάζει το βιβλίο «Ο τύραννος» του Στίβεν Γκρίνμπλατ, επιλογή που επίσης συσχετίστηκε με την προεδρία Τραμπ.

Φεμινίστρια

Οταν αποφάσισε να ασχοληθεί σοβαρά με την πολιτική εγκατέλειψε το άτεχνο κούρεμά της, που ήταν «σαν να της έχεις βάλει ένα μπολ στο κεφάλι». Το χαρακτηριστικό καρέ της επιμελείται πλέον ο ίδιος κομμωτής που κουρεύει και τη δημοσιογράφο Αλις Σβάρτσερ, εκδότρια του φεμινιστικού περιοδικού Emma. Σε αυτό το περιοδικό είχε γράψει μία από τις πρώτες της βιβλιοκριτικές η Μέρκελ για τη Βίβλο του φεμινισμού, «Backlash» της Σούζαν Φαλούντι. Στο κείμενο αυτό, ως υπουργός Ισότητας, καλούσε τις γυναίκες να επελάσουν και να καταλάβουν τους θεσμούς. Υπό κανονικές συνθήκες η Μέρκελ φοράει κοστούμια σε διαφορετικά χρώματα – το σήμα κατατεθέν του ενδυματολογικού της κώδικα. Ωστόσο, το καλοκαίρι του 2008 αιφνιδίασε τους πάντες όταν εμφανίστηκε για τα εγκαίνια της όπερας του Οσλο με ένα βαθύ ντεκολτέ στο μακρύ, βραδινό φόρεμά της. Οι αντιδράσεις στα διεθνή ΜΜΕ ήταν ποικίλες. Από σεξιστικές αναφορές εις βάρος της μέχρι επιδοκιμασίες για την τόλμη της. «Πιο γυναίκα δεν υπήρξε ποτέ», σχολίασαν κάποιοι, ενώ η εφημερίδα Welt αναρωτήθηκε: «Πόσο ντεκολτέ επιτρέπεται να δείξει μια καγκελάριος;». Η μουσική ανήκει στη ζωή της. «Εμαθα να παίζω φλογέρα και λίγο πιάνο. Δεν είχα όμως κανένα ιδιαίτερο ταλέντο και κάποια στιγμή σταμάτησα». Η αγάπη της, πάντως, για την κλασική μουσική είναι δεδομένη και συχνά επισκέπτεται το Μπάιροϊτ για το καθιερωμένο φεστιβάλ με έργα του Ρίχαρντ Βάγκνερ.

Το ντονέρ

Το αγαπημένο της φαγητό είναι το τουρκικό ντονέρ, χωρίς σάλτσα, μόνο κρέας, με κρεμμύδια και λάχανο. Υστερα από ένα ατύχημα στο σκι πάντως, κατά το οποίο έσπασε τη λεκάνη της, το 2014, υποχρεώθηκε να χάσει κιλά και να κόψει τα παχυντικά φαγητά, ανάμεσά τους και λουκάνικα. Μέσα στην πανδημία εντοπίστηκε από τον φωτογραφικό φακό στο σούπερ μάρκετ, κοντά στο σπίτι της. Το καρότσι της ήταν γεμάτο μπουκάλια κρασί, χαρτί τουαλέτας και σαπούνι. Η Μέρκελ ζει με τον σύζυγό της απέναντι από το Μουσείο της Περγάμου, στο νησί των μουσείων. Τα Σαββατοκύριακα τους αρέσει να πηγαίνουν στην εξοχή, στο σπίτι τους κοντά στο Τέμπλιν, εκεί δηλαδή όπου μεγάλωσε η καγκελάριος και όπου ζουν ακόμη φίλοι και γνωστοί. Στο ξενοδοχείο Miramare της Ισκια της Ιταλίας, όπου περνάει συνήθως τις ανοιξιάτικες διακοπές της, το απλό δωμάτιο με θέα θάλασσα κοστίζει 300 ευρώ το βράδυ. Το καλοκαίρι προτιμάει το νότιο Τιρόλο, όπου μένει σε ένα ξενοδοχείο τεσσάρων αστέρων σε ύψος 1.990 μέτρων. Είναι αυτές οι ταπεινές επιλογές που επιτρέπουν στον μέσο Γερμανό να ταυτιστεί μαζί της, να νιώσει οικειότητα με τη Mutti, τη μανούλα. Τον υποτιμητικό χαρακτηρισμό της κόλλησαν οι εσωκομματικοί της αντίπαλοι, αλλά τελικά τον υιοθέτησε και ίδια, δίνοντάς του θετικό πρόσημο. Η Αλις Σβάρτσερ καγχάζει στο άκουσμά του: «Οποιος τη φωνάζει Mutti πρέπει να είναι τυφλός. Αν κάποια δεν είναι Mutti, τότε είναι εκείνη».

Αγαπάει το ποδόσφαιρο, ειδικά όταν η Εθνική Γερμανίας του Κλίνσμαν και του Λεβ ήταν στις δόξες της με τον «Σβάινι και τον Πόλντι» (Μπάστιαν Σβαϊνστάιγκερ και Λούκας Ποντόλσκι). Πολλοί βλέπουν παράλληλες πορείες μεταξύ του τελευταίου προπονητή της ομάδας και της Μέρκελ, αφού αμφότεροι είδαν τις καριέρες τους να φτάνουν στο απόγειό τους τις χρονιές 2013-14, αλλά δεν είχαν τη σοφία να αποσυρθούν εγκαίρως προτού φθαρούν και αμφισβητηθούν.

Και μετά την πολιτική;

Ολοι αναρωτιούνται τι θα κάνει όταν αποσυρθεί από την πολιτική. Θα «ομπαμοποιηθεί», δίνοντας διαλέξεις και συμμετέχοντας σε συνέδρια; Η ρητορική της δεινότητα δεν θα της το επιτρέψει. Η αμηχανία της μπροστά στο κοινό είναι έκδηλη, το λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί περιορισμένο, κομπιάζει και δίνει στον εαυτό της λίγο χρόνο να σκεφτεί με το συνδετικό «Na, ja». Σπάνια αφήνει να φανούν τα συναισθήματά της, μισεί τις εκμυστηρεύσεις και αποφεύγει τις επαφές με δημοσιογράφους – μόνιμο παράπονο των Γερμανών συναδέλφων. Ισως πραγματοποιήσει το νεανικό της όνειρο να ταξιδέψει με αυτοκίνητο στα Βραχώδη Ορη υπό τους ήχους του Μπρους Σπρίνγκστιν ή ίσως πάρει τον Υπερσιβηρικό, μπορεί να διαβάσει, αλλά και να μην κάνει τίποτα. «Θα ήθελα να κάνω ένα κανονικό διάλειμμα και να σκεφτώ τι με ενδιαφέρει πραγματικά. Τα τελευταία 16 χρόνια δεν είχα πολύ χρόνο για να σκεφτώ κάτι τέτοιο. Και τότε ίσως προσπαθήσω να διαβάσω κάτι και όταν κλείσουν τα μάτια μου, επειδή κουράστηκα, τότε θα κοιμηθώ λίγο και μετά θα δούμε».

Σπάνια αφήνει να φανούν τα συναισθήματά της, μισεί τις εκμυστηρεύσεις και αποφεύγει τις επαφές με δημοσιογράφους.

AUKUS: Μια συμμαχία που άνοιξε μεγάλα ρήγματα

Δυσαρεστημένη από τις ΗΠΑ η Ευρώπη

Του **ROGER COHEN**
THE NEW YORK TIMES

Ανακοινώνοντας το τριμερές αμυντικό σύμφωνο AUKUS, που θα επιτρέψει στην Αυστραλία να αποκτήσει πυρηνοκίνητα υποβρύχια, ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν προκάλεσε εντάσεις με συμμάχους της Δύσης, εξοργίζοντας τη Γαλλία. Ήταν ένα προμήνυμα πιθανής επαναχάραξης του παγκόσμιου στρατηγικού χάρτη λόγω των διαφορετικών αντιδράσεων Αμερικανών και Ευρωπαίων έναντι της κινεζικής ανόδου.

Δικαιολογώντας την αμυντική συμφωνία ΗΠΑ - Βρετανίας - Αυστραλίας, ο Τζο Μπάιντεν υποστήριξε ότι στόχος είναι να ενισχύσει τις συμμαχίες της χώρας του και να τις εκσυγχρονίσει, καθώς αλλάζουν οι στρατηγικές προτεραιότητες των ΗΠΑ. Ωστόσο, ο προσεταιρισμός ενός συμμάχου στον Ειρηνικό Ωκεανό, της Αυστραλίας, για την αναχαίτιση της Κίνας, έχει ως αντίτιμο την αποξένωση ενός σημαντικού Ευρωπαίου συμμάχου, της Γαλλίας, ενώ επιδεινώνει τις ήδη τεταμένες σχέσεις με το Πεκίνο.

Η Γαλλία αντέδρασε με αγανάκτηση στην είδηση ότι ΗΠΑ και Βρετανία θα βοηθήσουν την Αυστραλία να αποκτήσει πυρηνοκίνητα υποβρύχια και ότι η Καμπέρα ακυρώνει προηγούμενη σύμβαση με τη Γαλλία για ναυπήγηση 12 συμβατικών υποβρυχίων –ένα συμβόλαιο ύψους 66 δισ. δολαρίων–, κάτι που συνεπάγεται απώλειες για τη γαλλική αμυντική βιομηχανία και όφελος για την αμερικανική. Ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών Ζαν-Ιβ Λεντριάν έκανε λόγο για «πισώπλατο χτύπημα» και «μονομερή, ωμή, απρόβλεπτη απόφαση», συγκρίνοντας τον Τζο Μπάιντεν με ανάλογες συμπεριφορές του προκατόχου του, Ντόναλντ Τραμπ. Σε μια συμβολική κίνηση η γαλλική πρεσβεία στην Ουάσιγκτον ακύρωσε προγραμματισμένη για προχθές, Παρασκευή, εορταστική εκδήλωση για την 240ή επέτειο του αμερικανικού πολέμου της Ανεξαρτησίας.

«Αυτό μοιάζει με μια νέα γεωπολιτική τάξη πραγμάτων, χωρίς την οικοδόμηση σταθερών συμμαχιών», υποστηρίζει η Νικόλ Μπασαράν, ερευνήτρια στη Sciences Po, στο Παρίσι. «Για να αντιμετωπίσει την Κίνα, η Αμερική εμφανίζεται να επιλέγει μια διαφορετική συμμαχία αγγλοσαξονικών χωρών αφήνοντας στην άκρη τη Γαλλία», προσθέτει, προβλέποντας μια «πολύ δύσκολη περίοδο» στις γαλλοαμερικανικές σχέσεις. Αξιωματούχοι στο Παρίσι υπενθύμισαν ότι η Γαλλία είναι η μόνη ευρωπαϊκή χώρα με παρουσία στη ζώνη Ινδο-Ειρηνικού, όπου βρίσκονται περισσότεροι από δύο εκατ. πολίτες της και 7.000 στρατιώτες σε υπερπόντιες κτήσεις, όπως η Γαλλική Πολυνησία, η Νέα Καληδονία και η Ρεουνιόν.

Ο Τζο Μπάιντεν προτίμησε ένα αμυντικό σύμφωνο με τις αγγλοσαξονικές χώρες αντί μιας συνεννόησης με την Ε.Ε.

Το σύμφωνο AUKUS αντιπροσωπεύει σημείο καμπής στις σχέσεις των ΗΠΑ με την Κίνα, η οποία αντέδρασε οργισμένα. Η κυβέρνηση Μπάιντεν εμφανίζεται να κλιμακώνει τις εντάσεις με το Πεκίνο παρέχοντας στη σύμμαχό της Αυστραλία πυρηνοκίνητα υποβρύχια, τα οποία είναι πιο δύσκολο να ανιχνευθούν από τα συμβατικά. Μια κίνηση που παραλληλίζεται με την εγκατάσταση αμερικανικών πυραύλων μέσου βεληνεκούς Pershing-II στην Ευρώπη τη δεκαετία του 1980 για την ανάσχεση της Σοβιετικής Ενωσης. Τα αυστραλιανά υποβρύχια θα διαθέτουν πυρηνικούς αντιδραστήρες για την προώθησή τους, αλλά δεν θα φέρουν πυρηνικά όπλα.

Η Ευρωπαϊκή Ενωση επιθυμεί να αποφύγει μια μετωπική αντιπαράθεση με την Κίνα, όπως έγινε σαφές την Πέμπτη, όταν η Κομισιόν έδωσε στη δημοσιότητα έκθεση με τίτλο «Η στρατηγική της Ε.Ε. για συνεργασία στον Ινδο-Ειρηνικό». Στην έκθεση τονίζεται ότι η Ενωση επιδιώκει «πολύπλευρες σχέσεις με την Κίνα» και συνεργασία σε πεδία κοινού συμφέροντος, ενώ προειδοποιεί ότι θα αντιδρά «όπου υπάρχουν θεμελιώδεις ασυμφωνίες, όπως σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

Η ένταση της γαλλικής οργής για το AUKUS θύμισε σε πολλούς τη δραματική γαλλοαμερικανική ρήξη του 2003, με αφορμή τον πόλεμο των ΗΠΑ εναντίον του Ιράκ. Πρόσθετος παράγοντας ερεθισμού της Γαλλίας είναι η σχέση των ΗΠΑ με τη Βρετανία. Μετά το Brexit, ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον διατυμπανίζει τη στρατηγική του για την «παγκόσμια Βρετανία», η οποία έχει ως ιδιαίτερο στόχο τη ζώνη του Ινδο-Ειρηνικού. Οι χρόνιες γαλλικές υποψίες για υπόγεια σύμπραξη των αγγλόφωνων χωρών εναντίον των γαλλικών συμφερόντων ενισχύθηκαν από την πρόσφατη εξέλιξη.

Επιπλέον, το τριμερές σύμφωνο θέτει σε δοκιμασία ορισμένες κεντρικές στρατηγικές επιλογές του προέδρου Εμανουέλ Μακρόν. Ο Γάλλος ηγέτης είναι πεπεισμένος ότι η χώρα του και η Ευρώπη στο σύνολό της δεν πρέπει να εγκλωβιστούν στις συμπληγάδες μιας αμερικανοκινεζικής σύγκρουσης. Αντίθετα επιδιώκει να παίξει η Γαλλία κεντρικό ρόλο, ώστε η Ε.Ε. να καταλάβει ενδιάμεση θέση ανάμεσα στις δύο μεγάλες δυνάμεις. Ο Μακρόν αναδεικνύει τη «στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης» ως πυρήνα της διεθνούς πολιτικής του. Σύνθημά του είναι «μια αυτόνομη Ευρώπη, δίπλα στην Αμερική και την Κίνα».

Παρότι η Ε.Ε. βρίσκεται πολύ μακριά, τουλάχιστον στο αμυντικό πεδίο, από μια τέτοια αυτονομία, αποστροφές αυτού του είδους ενοχλούν την Ουάσιγκτον. Ο Τζο Μπάιντεν είναι ιδιαίτερα ευαίσθητος έναντι των μεγάλων θυσιών Αμερικανών στρατιωτών για την ελευθερία της Γαλλίας στους δύο Παγκοσμίους Πολέμους και της πάγιας εμμονής των Γάλλων για την ανεξαρτησία τους στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ. Ο Εμανουέλ Μακρόν δεν έχει επισκεφθεί τον Λευκό Οίκο από τότε που ανέλαβε καθήκοντα ο Τζο Μπάιντεν και τίποτα δεν δείχνει ότι θα το κάνει σύντομα.

Οι πρόσφατες εξελίξεις ενισχύουν τους προβληματισμούς των Ευρωπαίων για την ανάγκη στρατηγικής αυτονομίας, την οποία τόσο έντονα τονίζει το Παρίσι. Παρουσιάζοντας την έκθεση της Κομισιόν για τη ζώνη Ινδικού - Ειρηνικού, ο ύπατος εκπρόσωπος εξωτερικής πολιτικής της Ενωσης, Ζοζέπ Μπορέλ, δήλωσε: «Υποθέτω ότι η χθεσινή συμφωνία (για το AUKUS) δεν φτιάχτηκε μέσα σε μία νύχτα. Παρ' όλα αυτά, κανείς δεν μας είχε ενημερώσει. Αυτό είναι μια πρόσθετη απόδειξη ότι η Ε.Ε. οφείλει να υπάρχει για τον εαυτό της, μια και οι άλλοι κοιτάζουν τον εαυτό τους».

Οσο για τη Βρετανία, η συμμετοχή της στο AUKUS μαρτυρεί την πρόθεση του Μπόρις Τζόνσον να ευθυγραμμιστεί στενά με τις ΗΠΑ στη μετά Brexit εποχή. Η απόφαση για τα πυρηνοκίνητα υποβρύχια δείχνει ότι στα ευαίσθητα πεδία της ασφάλειας, της κατασκοπείας και της στρατιωτικής τεχνολογίας η Βρετανία παραμένει προνομιακός σύμμαχος της Αμερικής, υποσκελίζοντας τη Γαλλία.

Στιγμιότυπο από την κοινή συνέντευξη Τύπου των ηγετών Αυστραλίας, Βρετανίας και ΗΠΑ (οι δύο τελευταίοι μέσω βίντεο), Σκοτ Μόρισον, Μπόρις Τζόνσον και Τζο Μπάιντεν αντίστοιχα, όπου ανακοινώθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου στην Καμπέρα η τριμερής αμυντική συμμαχία έναντι της κινεζικής ανόδου.

Το ρίσκο της Αυστραλίας

ΣΙΔΝΕΪ. Οταν ο Σκοτ Μόρισον έγινε πρωθυπουργός της Αυστραλίας, πριν από τρία χρόνια, επέμεινε ότι η χώρα του μπορεί να διατηρεί στενούς δεσμούς τόσο με την Κίνα, τον υπ' αριθμόν 1 εμπορικό της εταίρο, όσο και με τις ΗΠΑ, τον βασικό της σύμμαχο στον τομέα της ασφάλειας. «Η Αυστραλία δεν είναι υποχρεωμένη να διαλέξει ανάμεσα στους δύο», δήλωσε τότε. Τελικά, την περασμένη Πέμπτη, η Αυστραλία διάλεξε. Υστερα από χρόνια επιδείνωσης των σχέσεών της με την Κίνα, προσχώρησε στην τριμερή αντικινεζική συμμαχία με τις ΗΠΑ και τη Βρετανία. Με αυτή την κίνηση, που της επιτρέπει να αποκτήσει υψηλής τεχνολογίας πυρηνοκίνητα υποβρύχια, η Αυστραλία δεσμεύεται σε συμμαχία με τις ΗΠΑ για πολλές γενιές – ο Μόρισον έκανε λόγο για «αιώνια συμμαχία». Μια ριψοκίνδυνη επιλογή, που μαρτυρεί ότι η Καμπέρα εκτιμά πως οι ΗΠΑ είναι αυτές που θα επικρατήσουν στην αναμέτρησή τους με την ανερχόμενη Κίνα.

NYT

Νορβηγία, η χώρα των περιβαλλοντικών αντιφάσεων

Μακρύς ο δρόμος από τη νίκη των κομμάτων που υποστηρίζουν την ενεργειακή μετάβαση έως την υλοποίησή της

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Πρόκειται η Νορβηγία να εγκαταλείψει την εξόρυξη πετρελαίου μετά τις βουλευτικές εκλογές της Δευτέρας, στις οποίες ενισχύθηκαν κόμματα που ζητούν ακριβώς αυτό; Η σύντομη απάντηση είναι όχι, αλλά οι λεπτομέρειες έχουν μεγάλο ενδιαφέρον. Η Νορβηγία, θυμίζουμε, είναι η σημαντικότερη παραγωγός υδρογονανθράκων στην ευρωπαϊκή ήπειρο, με παραγωγή που αγγίζει τα 4 εκατ. βαρέλια ισοδύναμου πετρελαίου ημερησίως. Για πρώτη φορά τα περιβαλλοντικά ζητήματα συζητήθηκαν τόσο έντονα στην προεκλογική εκστρατεία, αλλά από τη «μικρή πράσινη νίκη» των κομμάτων που υποστηρίζουν την ενεργειακή μετάβαση έως την υλοποίηση, ο δρόμος είναι μακρύς.

Στις εκλογές επικράτησε το Εργατικό Κόμμα του Γιόνας Γκαρ Στέρε, χάνοντας μόνο μία μονάδα σε σύγκριση με την προηγούμενη αναμέτρηση, ενώ το κυβερνών Συντηρητικό κόμμα της Ερνα Σόλμπεργκ έχασε τέσσερις μονάδες, περίπου όσες και οι ακροδεξιοί, που της παρείχαν κοινοβουλευτική υποστήριξη. Ετσι, ο Στέρε οδεύει προς την πρωθυπουργία με υποσχέσεις για περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη, μέσα από τη φορολόγηση των μεγάλων εισοδημάτων και την παροχή φοροελαφρύνσεων στα μεσαία και χαμηλά εισοδήματα.

Η ανάγκη για μείωση των ανισοτήτων βρίσκει σύμφωνα τα δύο μικρότερα κόμματα με τα οποία προτίθεται να συγκυβερνήσει, δηλαδή το Κεντρώο (πρώην Αγροτικό), που αντλεί την ισχύ του κυρίως από τους κατοίκους της υπαίθρου, και το Σοσιαλιστικό αριστερό κόμμα, που ψηφίστηκε κυρίως στο Οσλο και σε άλλα αστικά κέντρα. Το γεγονός ότι ο ίδιος ο Στέρε είναι κάτοχος αξιόλογης περιουσίας την οποία κληρονόμησε από την οικογένειά του αντιμετωπίζεται μεν ως αντίφαση, αλλά δεν θα παίξει κανέναν ρόλο στις διαπραγματεύσεις σχηματισμού κυβέρνησης, οι οποίες αναμένεται να εξελιχθούν ομαλά ως προς το σκέλος της φορολογικής πολιτικής.

Το 98% των αναγκών της σε ηλεκτρική ενέργεια καλύπτεται από ανανεώσιμες πηγές, ενώ έξι στα δέκα νέα αυτοκίνητα είναι πλήρως ηλεκτρικά.

Τα δύσκολα θα αρχίσουν όταν η συζήτηση έρθει στο ζήτημα της κλιματικής κρίσης. Εκεί, δύο κόμματα που υποστηρίζουν τη συνέχιση της υπάρχουσας πολιτικής (Εργατικοί και Κεντρώοι) θα διαπραγματευθούν με τη Σοσιαλιστική Αριστερά, που ζητεί να ακολουθήσει η Νορβηγία το παράδειγμα απομάκρυνσης από τις εξορύξεις υδρογονανθράκων που έδωσε πρόσφατα η γειτονική Δανία. Η Δανία και η Κόστα Ρίκα ηγούνται διεθνούς πρωτοβουλίας για την εγκατάλειψη των εξορύξεων, προκειμένου η άνοδος της παγκόσμιας θερμοκρασίας να συγκρατηθεί στον 1,5 βαθμό Κελσίου. Φυσικά η παραγωγή των δανικών κοιτασμάτων της Βόρειας Θάλασσας ήταν το ένα δέκατο της νορβηγικής και έφθινε, οπότε για τη Δανία η απόφαση υπήρξε πιο εύκολη. Από την άλλη, ένας από τους λόγους που έφθινε ήταν ότι το δανικό κράτος δεν έδινε και δεν δίνει φορολογικά κίνητρα για νέες έρευνες και εξορύξεις, όπως κάνει ακόμη και τώρα, εν μέσω γιγάντιας κλιματικής κρίσης, η Νορβηγία.

REUTERS

Αντληση πετρελαίου κοντά στις ακτές της «πετρελαϊκής πρωτεύουσας» και τέταρτης μεγαλύτερης πόλης της Νορβηγίας, Σταβάνγκερ.

Παρ' όλα αυτά, στον τελευταίο γύρο πλειστηριασμών για νέα θαλάσσια οικόπεδα, το καλοκαίρι, το ενδιαφέρον των εταιρειών ήταν μειωμένο και για τη Νορβηγία, καθώς επικρατεί συνολικά επιφυλακτικότητα σε σχέση με το μέλλον της πετρελαϊκής βιομηχανίας. Τα επιχειρήματα που κονταροχτυπιούνται είναι τα εξής: από τη μια η νορβηγική πετρελαϊκή βιομηχανία, υπεύθυνη για το 14% του ΑΕΠ της χώρας και το 7% των θέσεων εργασίας, υποστηρίζει ότι αν εγκαταλείψει την παραγωγή, πρώτον, θα υπάρξει οικονομικό και κοινωνικό πρόβλημα και, δεύτερον, δεν θα μειωθούν οι παγκόσμιες εκπομπές ρύπων, αφού η παραγωγή θα μετατοπιστεί σε χώρες που εξορύσσουν, διυλίζουν και μεταφέρουν υδρογονάνθρακες με πιο «βρώμικο» τρόπο. Η Νορβηγία, στο κάτω κάτω, τοποθετεί και ανεμογεννήτριες στη θάλασσα, ώστε οι πλατφόρμες άντλησης πετρελαίου να μην καίνε πετρέλαιο για τη λειτουργία τους.

Το αντεπιχείρημα είναι ότι όσο πράσινη κι αν είναι η παραγωγή υδρογονανθράκων, στο τέλος καίγονται, άρα οι καταστροφικοί για το κλίμα ρύποι δεν αποφεύγονται. Επίσης, ότι έχει παρέλθει πλέον η εποχή που οι πλούσιες χώρες μπορούσαν να αγοράζουν κλιματικά συγχωροχάρτια χρηματοδοτώντας έργα που μειώνουν τους ρύπους σε άλλες χώρες. Εχει φθάσει η στιγμή η κάθε χώρα να πράξει το καθήκον της εντός των δικών της συνόρων.

Από μια άποψη, η Νορβηγία είναι η πλέον ιδανική χώρα για να υλοποιήσει τη μετάβαση αυτή. Είναι σίγουρο ότι, στερούμενη το πετρελαϊκό εισόδημα, θα φτωχύνει λίγο (θα φθάσει, ας πούμε, στα επίπεδα της Δανίας), αλλά η σοσιαλδημοκρατική παράδοση ισότητας και κοινωνικής δικαιοσύνης θα τη βοηθήσει να υλοποιήσει τη μετάβαση με πραγματικά δίκαιο τρόπο. Επίσης, εδώ και δεκαετίες, έχει προνοήσει να αποταμιεύει τα πετρελαϊκά έσοδα δημιουργώντας το μεγαλύτερο κρατικό επενδυτικό ταμείο του κόσμου, που σήμερα διαχειρίζεται 1,4 τρισ. δολάρια – ποσό ιλιγγιώδες για μια χώρα μόλις 5,3 εκατ. κατοίκων.

Τέλος, έχει ήδη μειώσει δραστικά την εγχώρια κατανάλωση υδρογονανθράκων μέσα από τον ταχύτατο εξηλεκτρισμό της οικονομίας της. Το 98% των αναγκών της σε ηλεκτρική ενέργεια καλύπτεται από ανανεώσιμες πηγές, ενώ έξι στα δέκα νέα αυτοκίνητα είναι πλήρως ηλεκτρικά και σχεδόν όλα τα υπόλοιπα υβριδικά. Εως το 2025 δεν θα πωλείται αυτοκίνητο με κινητήρα εσωτερικής καύσης στη χώρα, ενώ ο εξηλεκτρισμός προχωράει και στον κλάδο της ναυτιλίας. Το ερώτημα είναι πότε οι πολίτες της θα αποφασίσουν ότι όλα αυτά δεν αντισταθμίζουν τη ζημιά που κάνει στο κλίμα η βιομηχανία ορυκτών καυσίμων. Το εκλογικό αποτέλεσμα λέει ότι δεν το έχουν αποφασίσει, αλλά έχουν ανοίξει τη συζήτηση.

Τα καλά κρυμμένα μυστικά των παγωμένων σπηλαίων

Ομάδα επιστημόνων και αναρριχητών εξετάζει τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής

Του **JASON GULLEY**
THE NEW YORK TIMES

Σε ανησυχητικές διαπιστώσεις για το μέλλον των παγετώνων είχα προχωρήσει για πρώτη φορά το 2018, κατά τη διάρκεια αποστολής μου με τον Καναδό αθλητή της αναρρίχησης Ουίλ Γκαντ, με στόχο τη μελέτη γιγάντιων κατακόρυφων σπηλαίων στην παγοκρηπίδα της Γροιλανδίας. Εκ πρώτης όψεως, η συνεργασία μου με τον Ουίλ έμοιαζε παράξενη. Ο Ουίλ είναι από τους καλύτερους αναρριχητές σε πάγο στον κόσμο, έχει ως χορηγό του τη Red Bull και έχει νικήσει στα X Games. Εγώ είμαι καθηγητής Γεωλογίας στο Πανεπιστήμιο της Νότιας Φλόριντα, όπου διδάσκω Φυσική των Υγρών. Στη Γροιλανδία βρέθηκα για να βοηθήσω τον Ουίλ σε ντοκιμαντέρ για την κλιματική αλλαγή. Η συμμετοχή μου στην αποστολή οφειλόταν στην έρευνά μου για τα σπήλαια των παγετώνων.

Η ειδίκευσή μου στα σπήλαια των παγετώνων ξεκίνησε το 2004, όταν, ως φοιτητής Γεωλογίας στο Πανεπιστήμιο του Κεντάκι, συμμετείχα σε εκδρομή αναρρίχησης με τον δρα Νταγκ Μπεν, ειδικό των παγετώνων από το Πανεπιστήμιο Σεν Αντριους της Σκωτίας. Καθώς εξερευνούσα

Τα σπήλαια μετατρέπουν τους παγετώνες του Εβερεστ σε διάτρητα κομμάτια πάγου, επιτρέποντας την τήξη τους από μέσα προς τα έξω.

και χαρτογραφούσα σπήλαια κοντά στο πανεπιστήμιο, ο Νταγκ μελετούσε τους τρόπους με τους οποίους η κλιματική αλλαγή προκαλεί την τήξη των παγετώνων του Εβερεστ, μεταμορφώνοντάς τους σε δίκτυο λιμνών. Κάποιες από τις λίμνες αυτές διείσδυσαν στο εσωτερικό των παγετώνων, με καταστροφικές συνέπειες για χωριά, φράγματα και υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις στα πεδινά. Οι ειδικοί των παγετώνων δεν μπορούν να καταλάβουν πώς σχηματίσθηκαν τα σπήλαια αυτά, αδυνατούν επομένως να προβλέψουν την εξέλιξη των λιμνών στο εσωτερικό των παγετώνων.

Υστερα από σημαντικό χρόνο αναρριχήσεων και εξερεύνησης, ο Νταγκ και εγώ πεισθήκαμε ότι θα μπορούσαμε να εξηγήσουμε τη μέθοδο σχηματισμού των σπηλαίων αυτών στην περιοχή του Εβερεστ, εφόσον θα καταφέραμε να τα εξερευνήσουμε και να τα χαρτογραφήσουμε. Παρότι δεν είχα δει ποτέ παγετώνα και ο Νταγκ δεν είχε επισκεφθεί παρά λίγα σπήλαια στη ζωή του, σκεφθήκαμε ότι ο συνδυασμός των σπηλαιολογικών γνώσεων του Νταγκ με την εμπειρία μου στην εξερεύνηση σπηλαίων και τη χαρτογράφησή τους θα μας βοηθούσε να ερευνήσουμε τα σπήλαια στην υψηλότερη οροσειρά του κόσμου και να επιζήσουμε από την περιπέτεια αυτή.

Στην πρώτη μας αποστολή, τον Νοέμβριο του 2005, δαπανήσαμε επτά εβδομάδες εξερευνώντας και χαρτογραφώντας σπήλαια παγετώνων σε ύψος μεγαλύτερο των 5.000 μ. Ορισμένα από τα σπήλαια βρίσκονταν σε μικρή απόσταση από την κατασκήνωση των ορειβατών που κατευθύνονται προς το Εβερεστ. Πασχίζοντας να αναπνεύσουμε στον αραιό αέρα των Ιμαλαΐων, επιβιώσαμε από κατολισθήσεις, πτώσεις παγωμένων ογκόλιθων και την υποχώρηση σημείων του εδάφους. Μάθαμε, όμως, τα μυστικά των σπηλαίων των παγετώνων.

Διαπιστώσαμε ότι τα σπήλαια σε παγετώνες στην περιοχή του Εβερεστ σχηματίζονται κατά μήκος συγκεντρώσεων πορώδους λάσπης στον πάγο. Το νερό από λίμνες στην επιφάνεια του παγετώνα ρέει μέσα από τη λάσπη και λιώνει τον πάγο γύρω από αυτή, σχηματίζοντας σπηλαίωση. Οι σπηλιές αυτές είναι ικανές να επεκτείνονται ταχύτατα ακολουθώντας τον ρυθμό τήξης του πάγου και επιτρέποντας σε μεγάλο όγκο νερού –συχνά όσο μια πραγματική λίμνη– να διαρρεύσει μέσα από αυτές.

Εχοντας ξετυλίξει το κουβάρι του πρώτου μου επιστημονικού μυστηρίου, δεν μπορούσα πια να ξεκολλήσω. Ολοκλήρωσα τις μεταπτυχιακές σπουδές μου το 2006 και συνέχισα τη συνεργασία μου με τον Νταγκ και πολλούς άλλους επιστήμονες, με στόχο την εξερεύνηση και χαρτογράφηση δεκάδων άλλων σπηλαίων σε παγετώνες στην Αλάσκα, στο Νεπάλ και στο Σβάλμπαρντ της Νορβηγίας, αρχικά ως πτυχιακός φοιτητής και αργότερα ως καθηγητής Γεωλογίας. Στην πορεία, έμαθα να φωτογραφίζω το παγωμένο σκοτάδι στο εσωτερικό των παγετώνων σε μια προσπάθεια να μοιραστώ τις παρατηρήσεις μου με συναδέλφους πανεπιστημιακούς, οι οποίοι δεν έχουν τη διάθεση να διακινδυνεύουν τη ζωή τους κρεμασμένοι από σχοινί στο κενό, στο εσωτερικό σπηλαίου παγετώνα.

Στο Νεπάλ, όπου η μεγάλη συγκέντρωση λάσπης στην επιφάνεια του παγετώνα θα έπρεπε να τον προστατεύσει από την τήξη, διαπιστώσαμε ότι τα σπήλαια των παγετώνων επέτρεπαν την τήξη κάτω από τη λάσπη. Τα σπήλαια μετέτρεπαν τους παγετώνες του Εβερεστ σε διάτρητα κομμάτια πάγου, επιτρέποντας την τήξη τους από το εσωτερικό προς τα έξω. Σε άλλα σημεία της Γης, όπως στην Αλάσκα και στο Σβάλμπαρντ, τα σπήλαια των παγετώνων ακολουθούν ρήγματα στον πάγο διοχετεύοντας ποταμούς νερού στη βάση των γιγάντιων όγκων πάγου. Η συγκέντρωση νερού τα καλοκαίρια ελαττώνει την τριβή μεταξύ πάγου και βράχου, προκαλώντας διολίσθηση του παγετώνα και μετακίνησή του από την αρχική θέση.

Αρκετοί ειδικοί των παγετώνων εκφράζουν ανησυχίες για το γεγονός ότι, καθώς η κλιματική αλλαγή αυξάνει την τήξη των πάγων και νέα σπήλαια σχηματίζονται στο εσωτερικό παγετώνων, η ενίσχυση της διολίσθησης των παγωμένων όγκων μπορεί να αυξήσει την ποσότητα νερού που ρέει στον ωκεανό και να ενισχύσει έμμεσα την άνοδο της στάθμης των υδάτων σε ολόκληρο τον κόσμο.

Χάρη σε χρηματοδότηση από το Εθνικό Ιδρυμα Επιστημών των ΗΠΑ, κατάφερα να εγκαταστήσω μόνιμους σταθμούς παρατήρησης για τη μελέτη της ροής των υδάτων στα σπήλαια και της επίδρασης που αυτό έχει στη μετακίνηση του πάγου κατά τη διάρκεια του θέρους. Οσες φορές και να έχω εξερευνήσει τέτοια σπήλαια, όμως, η αίσθηση παραμένει μαγική, καθώς κρεμιέμαι από το ορειβατικό μου σχοινί στο κέντρο μιας γιγάντιας παγωμένης αίθουσας.

Οι σπηλιές παγετώνων του Εβερεστ μπορεί να επεκτείνονται ταχύτατα ακολουθώντας τον ρυθμό τήξης του πάγου και επιτρέποντας σε μεγάλο όγκο νερού -συχνά όσο μια πραγματική λίμνη- να διαρρεύσει μέσα από αυτές.

Απειλή η παγοκρηπίδα της Γροιλανδίας

Η παγοκρηπίδα της Γροιλανδίας εκτείνεται σε περισσότερα από ένα εκατ. τ. χλμ., μέγεθος ίσο με την πολιτεία της Αλάσκας. Αν η παγοκρηπίδα του νησιού στον βόρειο Ατλαντικό λιώσει εντελώς, η στάθμη των θαλασσών στη Γη μπορεί να αυξηθεί κατά 7 μ. Κάθε καλοκαίρι, η αύξηση των θερμοκρασιών μετατρέπει την παγωμένη επιφάνεια στα όρια της παγοκρηπίδας της Γροιλανδίας σε ευρύτατο δίκτυο ποταμών και λιμνών. Ολοι οι ποταμοί -και πολλές από τις λίμνες- εξαφανίζονται σε χάσματα στον πάγο, αλλά συνεχίζουν τη ροή τους προς τον ωκεανό, έχοντας ανακαλύψει δίοδο ανάμεσα στον πάγο και στο βραχώδες έδαφος. Καθώς η ροή του ύδατος ενισχύεται με την άνοδο της θερμοκρασίας, η τριβή μεταξύ πάγου και εδάφους περιορίζεται, επιτρέποντας την επιτάχυνση της κίνησης της παγοκρηπίδας και εξαπολύοντας μεγάλους όγκους πάγου στον ωκεανό. Την περασμένη εβδομάδα, για πρώτη φορά στην καταγεγραμμένη Ιστορία, καταγράφηκε βροχόπτωση στο υψηλότερο σημείο της παγοκρηπίδας της Γροιλανδίας, προμηνύοντας περαιτέρω ενίσχυση της τήξης των πάγων.

Νεκρανάσταση των μαμούθ στη Σιβηρία

Αμφιλεγόμενο βιολογικό πείραμα

Του **CARL ZIMMER**
THE NEW YORK TIMES

Ομάδα επιστημόνων και επιχειρηματιών ανακοίνωσε τη Δευτέρα ότι δημιούργησε νέα εταιρεία με σκοπό να νεκραναστήσει τα μαλλιαρά μαμούθ. Η αμερικανική εταιρεία γενετικών ερευνών Colossal σκοπεύει να αναβιώσει, με εργαλεία της σύγχρονης βιολογίας, τα μαμούθ στη σιβηρική τούνδρα, χιλιάδες χρόνια μετά την εξαφάνισή τους. «Αυτό είναι ένα σημαντικό ορόσημο για εμάς», δήλωσε ο Τζορτζ Τσερτς, βιολόγος στην Ιατρική Σχολή του Χάρβαρντ, ο οποίος ηγείται της μικρής ομάδας ερευνητών που ασχολούνται με τα μαμούθ την τελευταία οκταετία. Η εταιρεία θα υποστηρίξει την έρευνα στο εργαστήριο του δρος Τσερτς και θα πραγματοποιήσει πειράματα σε εργαστήριά της στη Βοστώνη και στο Νταλάς με αρχική χρηματοδότηση 15 εκατ. δολαρίων. Η Εριόνα Χισόλι, πρώην ερευνήτρια στο εργαστήριο του δρος Τσερτς, θα επιβλέπει τις προσπάθειες. Η κεντρική ιδέα στηρίζεται στην αλλαγή του DNA ελεφάντων, προσθέτοντας γονίδια με χαρακτηριστικά των μαμούθ, όπως πυκνά μαλλιά και παχύ λίπος για αντοχή στο κρύο. Οι ερευνητές ελπίζουν να δημιουργήσουν έμβρυα ελεφάντων που μοιάζουν με μαμούθ και τελικά να παραγάγουν ολόκληρα κοπάδια. Ωστόσο, πολλοί αμφισβητούν ότι η Colossal θα επιτύχει ένα τέτοιο κατόρθωμα και αν το καταφέρει, πιστεύουν πως θα αντιμετωπίσει σοβαρά ηθικά ερωτήματα. Είναι ανθρώπινο να δημιουργήσουμε ένα ζώο του οποίου η βιολογία μάς είναι άγνωστη και ενδεχομένως θα αλλάξει ανεπανόρθωτα τα οικοσυστήματα της τούνδρας;

Η ιδέα πίσω από την Colossal πρωτοεμφανίστηκε το 2013, σε ομιλία του δρος Τσερτς στη National Geographic Society. Ο βιολόγος αναρωτήθηκε αν θα μπορούσε να αναβιώσει αποτελεσματικά ένα εξαφανισμένο είδος ξαναγράφοντας τα γονίδια ενός ζωντανού συγγενή του. Πέρα από την επιστημονική περιέργεια, κατά τον δρα Τσερτς η αναβίωση των μαμούθ θα μπορούσε να βοηθήσει το περιβάλλον. Στη σημερινή τούνδρα κυριαρχούν τα βρύα, αλλά όταν υπήρχαν τα μαμούθ η τούνδρα ήταν ένα μεγάλο λιβάδι. Ορισμένοι ερευνητές υποστηρίζουν πως τα μαμούθ ήταν μηχανικοί των οικοσυστημάτων, διατηρώντας τα λιβάδια, καταπατώντας βρύα, γκρεμίζοντας δέντρα και παρέχοντας λίπασμα με τα περιττώματά τους. Ρώσοι οικολόγοι έχουν εισαγάγει βίσονες και άλλα ζωντανά είδη σε μια περιοχή της Σιβηρίας που ονόμασαν «Πλειστόκαινο Πάρκο», με την ελπίδα να μετατρέψουν την τούνδρα ξανά σε λιβάδι. Ο Τσερτς υποστήριξε ότι τα αναστημένα μαμούθ θα μπορούσαν να το κάνουν αυτό πιο αποτελεσματικά.

Οι επιστήμονες θα επιχειρήσουν να δημιουργήσουν ένα έμβρυο με τροποποιημένο γονίδιωμα, ώστε να μοιάζει με αρχαίο μαμούθ. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει να αφαιρέσουν το DNA από ένα ωάριο ελέφαντα και να το αντικαταστήσουν με DNA που μοιάζει με εκείνο των μαμούθ. Σε περίπτωση που δεν λειτουργήσει η τεχνική, θα διερευνηθεί η μετατροπή απλού ιστού ελέφαντα σε βλαστοκύτταρα, τα οποία θα μπορούσαν στη συνέχεια να μετατραπούν σε έμβρυα στο εργαστήριο.

EPA

Χαυλιόδοντες από μαμούθ, που αποκαλύφθηκαν σε ανασκαφή κοντά στο Μέξικο Σίτι. Κατά τον δρα Τζορτζ Τσερτς, η αναβίωση των προϊστορικών θηλαστικών θα μπορούσε να βοηθήσει το περιβάλλον.

Ο Ορμπαν θέλει ενιαία αγορά και ευρώ

Την πεποίθησή του πως η Ουγγαρία πρέπει να παραμείνει μέλος της Ευρωπαϊκής Ενωσης μόνο για να διασφαλίσει την πρόσβασή της στην ενιαία αγορά και την Ευρωζώνη εξέφρασε χθες ο εθνικιστής πρωθυπουργός Βίκτορ Ορμπαν. Εδώ και μερικούς μήνες η Ουγγαρία και η Πολωνία βρίσκονται σε έντονη διαφωνία με τις Βρυξέλλες για θέματα που κυμαίνονται από τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ μέχρι την ελευθερία του Τύπου και της έκφρασης. Μάλιστα, τον Ιούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε νομική δράση εναντίον των δύο χωρών, λόγω των πολιτικών διάκρισης σε βάρος των ομοφυλοφίλων. Ο συντηρητικός εθνικιστής Ορμπαν δήλωσε ότι για την Ουγγαρία ο κύριος λόγος παραμονής στην Ε.Ε. δεν ήταν τα χρήματα που προέρχονταν από τις Βρυξέλλες – παρότι η χώρα είναι ξεκάθαρα επωφελούμενη από την κατανομή των κεφαλαίων της Ενωσης.

Οι δηλώσεις του Ορμπαν έγιναν στον απόηχο της συνάντησής του με τον Πάπα Φραγκίσκο, για την οποία ο Ούγγρος πρωθυπουργός σχολίασε πως ο θρησκευτικός ηγέτης τον «ενθάρρυνε» να συνεχίσει να υπερασπίζεται την παραδοσιακή οικογένεια. «Ο άγιος πατέρας ξεκαθάρισε ότι η μάχη που έχουμε ξεκινήσει για να προστατεύσουμε τις οικογένειες είναι η πιο σημαντική για το μέλλον της Ευρώπης», τόνισε, μιλώντας στον κρατικό ραδιοφωνικό σταθμό. Ο εκπρόσωπος του Βατικανού, Ματέο Μπρούνι, δήλωσε στους δημοσιογράφους πως η συνάντηση με τον Ορμπαν έγινε σε θερμό κλίμα, αποκαλώντας την «εγκάρδια».

Παράλληλα, ο Πάπας ανέφερε στους δημοσιογράφους ότι στη συνάντηση συζητήθηκαν τα θέματα της υπογεννητικότητας, της νομοθεσίας προκειμένου να ενθαρρυνθούν τα νέα ζευγάρια να αποκτήσουν παιδιά, όπως και το περιβάλλον, και πως οι δύο ηγέτες απέφυγαν να σχολιάσουν το μεταναστευτικό ζήτημα. Ο επικεφαλής της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας τόνισε ότι, παρότι η Εκκλησία δεν μπορεί να εγκρίνει τον γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να δώσουν στα ομόφυλα ζευγάρια ίσα δικαιώματα σε ό,τι αφορά την υγεία, τις συντάξεις και την κληρονομιά.

«Ταξίδι» 40 ετών με το εμβληματικό τρένο TGV

ΠΑΡΙΣΙ. Τα σαράντα χρόνια λειτουργίας της γιόρτασε χθες η υπερταχεία αμαξοστοιχία TGV, σύμβολο της γαλλικής βιομηχανικής καινοτομίας τη δεκαετία του 1980. Την επέτειο τίμησε με την παρουσία του ο Γάλλος πρόεδρος Μακρόν σε ειδική τελετή στον σταθμό «Γκαρ ντε Λυών», στο κέντρο της γαλλικής πρωτεύουσας. Το σχέδιο κατασκευής της πρωτοπόρου αμαξοστοιχίας χρονολογείται από την προεδρία του Ζορζ Πομπιντού, με τον πρώτο συρμό να εγκαινιάζεται το 1981 από τον πρόεδρο Φρανσουά Μιτεράν. Τα πρώτα TGV είχαν πορτοκαλί χρώμα και κινούνταν με 260 χλμ. την ώρα, από τα 320 χλμ. που φθάνουν σήμερα.

Στην ομιλία του, ο πρόεδρος Μακρόν εξήρε τη «γαλλική ιδιοφυΐα», για να δεσμευθεί σε εκταμίευση 6,5 δισ. ευρώ με στόχο την περαιτέρω επέκταση του δικτύου των TGV σε πόλεις όπως η Τουλούζη και η Νίκαια. «Θα συνεχίσουμε τη μεγάλη αυτή περιπέτεια με νέες βιομηχανικές καινοτομίες και γραμμές. Βλέπουμε καθαρά ότι η ζωή και η εργασία θα αλλάξουν ριζικά και ότι οι συμπατριώτες μας επιθυμούν να οργανώνουν τον χρόνο τους σύμφωνα με τα νέα πρότυπα ζωής», είπε ο Γάλλος πρόεδρος, προμηνύοντας εμμέσως την επέκταση του δικτύου της υπερταχείας σε μικρότερες κοινότητες της Γαλλίας. Οι νέοι συρμοί θα είναι ικανοί να μεταφέρουν 740 επιβάτες, από 600 σήμερα, ενώ η κατανάλωσή τους σε ηλεκτρικό ρεύμα θα είναι μειωμένη κατά 20%. Η ανώτατη ταχύτητά τους θα διατηρηθεί στα 320 χλμ. την ώρα, καθιστώντας το TGV καθ' όλα ανταγωνιστικό απέναντι στις αεροπορικές μετακινήσεις, χάρη κυρίως στο χαμηλότερο κόστος του εισιτηρίου του. Η επικράτηση του TGV αποτέλεσε επανάσταση για τις μεταφορές στη Γαλλία, με το ταξίδι από τη Μασσαλία στο Παρίσι, που κάποτε διαρκούσε μία νύχτα, να απαιτεί πλέον κάτω από τέσσερις ώρες.

Η κατασκευάστρια των συρμών, Alstom, εξάγει τους πρωτοποριακούς συρμούς της σε Ισπανία, Ιταλία, Νότια Κορέα και ΗΠΑ. Οι μεγάλες επενδύσεις για την κατασκευή TGV και της ειδικής τροχιάς που απαιτεί η μεγάλη ταχύτητά του επιβάρυναν, όμως, τον προϋπολογισμό της κρατικής εταιρείας σιδηροδρόμων SNCF με χρέος πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ, το οποίο συνεχίζει να βαρύνει τον οργανισμό παρά την πάροδο δεκαετιών. Οι επικριτές του TGV υποστηρίζουν ότι η εμμονή με τις υπερταχείες αμαξοστοιχίες οδήγησε στην παραμέληση των τοπικών γραμμών, ζωτικής σημασίας για την οικονομική επιβίωση της γαλλικής επαρχίας. Η υποβάθμιση του τοπικού δικτύου ευθύνεται για την ερήμωση απομακρυσμένων χωριών.

REUTERS

A.P. PHOTO/MICHEL EULER, POOL

Τον εορτασμό για την επέτειο της υπερταχείας αμαξοστοιχίας - συμβόλου τίμησε με την παρουσία του ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν σε ειδική τελετή στον σταθμό «Γκαρ ντε Λυών», στο Παρίσι.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021

Οι σταθμοί του «σοφού»

1978
Αναλαμβάνει την τεχνική ηγεσία της Παρτιζάν και κατακτά νταμπλ και Κύπελλο Κόρατς.

1980
Ερχεται στην Ελλάδα και αναλαμβάνει τον Αρη. Οι τριβές με τον **Νίκο Γκάλη** θα τον αναγκάσουν να αποχωρήσει δύο χρόνια μετά. Επιστρέφει στη Σερβία και στις Ραντνίτσκι (1982-1984), Σιμπένκα (1984-1987) και Βοϊβοντίνα (1987-1990).

1992
Ο Κυπελλούχος Ευρώπης ΠΑΟΚ το 1991 είναι το δεύτερο εν Ελλάδι βήμα του. Θα τον αναδείξει πρωταθλητή ύστερα από 32 χρόνια με το **97-82** μέσα στο ΣΕΦ επί του Ολυμπιακού του Ιωαννίδη, φτάνοντας στον τελικό του Κυπέλλου Κυπελλούχων, όπου έχασε από τη Ρεάλ Μαδρίτης (65-63).

1993
Οδηγεί τον ΠΑΟΚ για πρώτη φορά στο φάιναλ φορ της Ευρωλίγκας που έγινε στην Αθήνα, καταλαμβάνοντας την τρίτη θέση.

1997
Οδηγεί τον Ολυμπιακό στο πρώτο ευρωπαϊκό πρωτάθλημα, διασύροντας με **73-58** στον τελικό την Μπαρτσελόνα, παίρνοντας κύπελλο και πρωτάθλημα Ελλάδος.

2000
Κατακτά το Κύπελλο Σαπόρτα με την ΑΕΚ νικώντας την Κίντερ Μπολόνια του **Ετορε Μεσίνα** (**83-76**).

2006
Κατακτά τον τέταρτο ευρωπαϊκό του τίτλο, το EuroCup, με την Ντιναμό Μόσχας νικώντας τον Αρη.

2012
Ο πέμπτος ευρωπαϊκός τίτλος θα έρθει στην Κωνσταντινούπολη με τον Ολυμπιακό κόντρα στην ΤΣΣΚΑ. Θα ακολουθήσει το πρωτάθλημα κόντρα στον Παναθηναϊκό.

ΤΙΤΛΟΙ ΜΕ ΤΗ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ
- **Χρυσό** μετάλλιο στο Παγκόσμιο (1990)
- **Χρυσό** στο Ευρωμπάσκετ (1989, 1991, 1995)
- **Αργυρό** μετάλλιο στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ατλάντα το 1996.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Αυτό το ντέρμπι δεν το κέρδισε

Ο Ντούσαν Ιβκοβιτς έφυγε ξαφνικά από τη ζωή, αφήνοντας πολλά στο μπάσκετ

Η είδηση ότι ο εμβληματικός Ντούσαν Ιβκοβιτς έφυγε από τη ζωή λίγο πριν κλείσει τα 78 του χρόνια συγκλόνισε την οικογένεια του ευρωπαϊκού μπάσκετ όχι μόνο λόγω του μεγέθους της απώλειας, αλλά και επειδή κανείς δεν ήταν προετοιμασμένος για να την πιστέψει και να την αποδεχθεί.

Ο αιφνιδιασμός ήταν απόλυτος. Με δική του επιθυμία, μόνο οι άνθρωποι του στενού περιβάλλοντός του γνώριζαν την περιπέτεια με την υγεία του που τον οδήγησε τον τελευταίο μήνα στην εντατική, και αυτοί οι λίγοι δεν πίστεψαν ούτε στιγμή ότι θα νττηθεί στην πιο μεγάλη μάχη της ζωής του. Τραγική ειρωνεία; Το μικρόβιο που του προκάλεσε το μεγάλο πρόβλημα στους πνεύμονες και τον έστειλε στο νοσοκομείο, το κόλλησε από τη μεγάλη του αγάπη, τα περιστέρια. Οπως ο Νικολα Τέσλα, ο περίφημος Σέρβος εφευρέτης και πρόγονός του από την πλευρά της μητέρας του, έτσι κι αυτός είχε πάθος με τα περιστέρια και σε όποια πόλη κι αν πήγαινε για δουλειά, πρώτο του μέλημα ήταν να φτιάξει περιστερώνες... Ο Ντούσαν Ιβκοβιτς ήταν μαθημένος τη ζημιά να την κάνει κέρδος, γι' αυτό και όταν αναγκάστηκε λόγω σοβαρών τραυματισμών να σταματήσει στα 27 του την καριέρα του ως μπασκετμπολίστας, φόρεσε αμέσως το κοστούμι του προπονητή. Ο «προφεσόρ» Ατσα Νικολιτς είδε στο πρόσωπό του ένα σπουδαίο ταλέντο και με την καθοδήγησή του εξελίχθηκε γρήγορα σε κορυφαία φυσιογνωμία του αθλήματος, μέντοραο αργότερα ο ίδιος σε άλλους σπουδαίους προπονητές. Ενα μεγάλο μέρος του μύθου του το έχτισε στην Ελλάδα. Ηλθε εδώ πριν από τέσσερις δεκαετίες και ρίζωσε πολύ βαθιά στη δεύτερη πατρίδα του. Αν και ήταν ευθύς και δεν απέφευγε με ντρίπλες τις κάθε λογής κόντρες, αγαπήθηκε πολύ ακόμα κι απ' αυτούς που δυσκόλεψε τη ζωή τους για να τους κάνει καλύτερους. Το μεγαλύτερο παράσημό του;

Ο σεβασμός όλων, φίλων και αντιπάλων. Και σ' ένα τόσο ανταγωνιστικό πεδίο, ο σεβασμός δεν χαρίζεται, παρά μόνο τον κερδίζεις...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΟΝΤΟΣ

«Αντίο» από τον κόσμο του μπάσκετ

Η κοινωνία του μπάσκετ γονάτισε ευλαβικά μπροστά στον Ντούσαν Ιβκοβιτς και δεκάδες άνθρωποι που συνεργάστηκαν μαζί του μίλησαν για την προσωπικότητα και την αδιαμφισβήτητη αξία του, αναγνωρίζοντας την τεράστια συμβολή του στην αναμόρφωση του ευρωπαϊκού μπάσκετ και στο γεφύρωμα της άλλοτε τεράστιας διαφοράς του με τον μαγικό κόσμο του NBA. Δεκάδες ιστορίες ακούστηκαν τις τελευταίες ώρες με επίκεντρο τον «σοφό», τον προπονητή που έπλασε μεγάλες δόξες του σερβικού μπάσκετ όπως ο Ντράζεν Πέτροβιτς και ο Σάσα Ντανίλοβιτς, αλλά και άλλους παίκτες που εκτόξευσαν δίπλα του την καριέρα τους. Λόγια καρδιάς που όλοι όσοι τον έζησαν γνωρίζουν ότι είναι αληθινά...

Ο 81χρονος Πελέ υποβλήθηκε σε εγχείρηση για αφαίρεση όγκου από το παχύ έντερο.

Το διαφορετικό γκολ του μεγάλου Πελέ

Ενα από τα πιο δύσκολα γκολ της μυθικής καριέρας του σκόραρε ο Πελέ. Λίγο πριν κλείσει τα 81 του χρόνια, ο κατά πολλούς κορυφαίος ποδοσφαιριστής όλων των εποχών χρειάστηκε να δώσει μια μεγάλη μάχη για τη ζωή του και κατά τα φαινόμενα την έδωσε με απόλυτη επιτυχία.

Ο Πελέ νοσηλεύεται από την 1η Σεπτεμβρίου στο νοσοκομείο «Αλμπερτ Αϊνστάιν» του Σάο Πάολο, όπου υποβλήθηκε σε εγχείρηση για την αφαίρεση όγκου από το παχύ έντερο, μια επέμβαση που έγινε ακόμα πιο περίπλοκη λόγω της μεγάλης ηλικίας του. Μετά ένα διάστημα αναγκαστικής παραμονής του στη μονάδα εντατικής θεραπείας, ο θρυλικός Βραζιλιάνος άσος πήρε την άδεια των γιατρών να συνεχίσει τη νοσηλεία του σε κανονικό δωμάτιο και αν όλα εξελιχθούν το ίδιο καλά, σύντομα θα πάρει εξιτήριο.

«Αναρρώνει καλά από την εγχείρηση. Δεν έχει πόνους, είναι σε καλή διάθεση. Είναι λίγο εκνευρισμένος γιατί μπορεί να φάει μόνο ζελέ, αλλά θα το ξεπεράσει. Ετοιμος να βγει από τη ΜΕΘ και μετά να έρθει σπίτι», ήταν η ανάρτηση που έκανε στα social media η κόρη του, Κέλι Νασιμέντο, την οποία συνόδευσε με μία φωτογραφία τού (ταλαιπωρημένου αναμφίβολα) Πελέ να κοιτάει χαμογελαστός τον φακό, αισιόδοξος ότι σύντομα αυτή η περιπέτεια θα αποτελέσει παρελθόν.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Τα ίδια και τα ίδια

Δεν είναι καθόλου καλά τα πράγματα με τη διαιτησία μέχρι τώρα. Είδαν αρκετά τα μάτια μας στα παιχνίδια ΑΠΟΕΛ-Ολυμπιακός και ΑΕΛ-Πάφος. Δεν ήταν απλά λάθη, αλλά... χοντράδες. Πέραν όλων των άλλων, πού στο καλό βρήκε ο διαιτητής τα έξι λεπτά καθυστέρηση στο ματς ΑΠΟΕΛ-Ολυμπιακός;

* * * * *

Σωφρόνης Αυγουστή

Δεν κρίνεται κάτι σήμερα για τον Σωφρόνη Αυγουστή, μόλις στο δεύτερο του παιγνίδι στον πάγκο του ΑΠΟΕΛ, δεν παύει όμως να αποτελεί ένα κρίσιμο ντέρμπι το αποψινό στο Τσίρειο, ως προς την προσπάθεια του να φέρει την αλλαγή στους γαλαζοκίτρινους. Η τύχη το έφερε, το κρίσιμο για την φετινή πορεία του ΑΠΟΕΛ, τρίτο παιγνίδι πρωταθλήματος να είναι κόντρα στην πρώην ομάδα του κύπριου προπονητή. Ένα διπλό σήμερα στο Τσίρειο, σβήνει πολλά από τα αρνητικά των δύο προηγούμενων αγώνων και δίνει ψυχολογία - ώθηση για τη δύσκολη συνέχεια. Ενδεχόμενη τρίτη σερί αποτυχία, αν και νωρίς ακόμη, δυσκολεύει αφάνταστα την προσπάθεια υλοποίησης των στόχων και της ομάδας και του κύπριου τεχνικού.

* * * * *

Θα γίνει μάχη

Ισοπαλία (0-0) έφερε την Πέμπτη η Ομόνοια στο Καζακστάν με την Καϊράτ. Στον άλλο αγώνα του ομίλου Καραμπάχ-Βασιλεία, επίσης έφεραν 0-0. Απόλυτη ισορροπία. Αυτά ήταν τα αποτελέσματα στο όμιλο της Ομόνοιας στο Κόνφερενς Λιγκ. 2η αγωνιστική, 30/9, 22:00: Ομόνοια - Καραμπάχ, Βασιλεία-Καϊράτ. Για την ώρα απόλυτη ισορροπία. Όλα δείχνουν... μεγάλη μάχη.

* * * * *

Από το μηδέν στον άσο!

Το ΑΠΟΕΛ άρχισε τη σεζόν όπως τέλειωσε την περσινή. Σε κριτικές συναδέλφων γράφτηκε ότι ήταν βελτιωμένο στο ματς με τον Ολυμπιακό σε σχέση με αυτό στην Πάφο. Με την Πάφο πήρε μηδέν και στο ματς με τον Ολυμπιακό πήρε άσο!

* * * * *

Αλεξάντερ Τσόρνιγκερ

Οι περισσότερες εκτιμήσεις – προβλέψεις καθιστούσαν τον Γερμανό προπονητή του Απόλλωνα ως το πρώτο φαβορί για αποχώρηση. Έπεσαν έξω, όχι μόνο μετά την αλλαγή τεχνικής ηγεσίας στο ΑΠΟΕΛ, αλλά και μετά το δύο στα δύο του Απόλλωνα στο ξεκίνημα του πρωταθλήματος. Με νέα νίκη σήμερα, ο Τσόρνιγκερ, λογικά, γυρίζει ολοκληρωτικά τα σε βάρος του δεδομένα. Αν οι επιτυχίες έχουν και συνέχεια, πολλοί απ' όσους φώναζαν για απομάκρυνση του, μην εκπλαγείτε να απαιτήσουν από τη διοίκηση του Απόλλωνα, την πρόωρη επέκταση του συμβολαίου του!

* * * * *

Ματ Ντάρμπισαϊαρ

Ο Ματ Ντάρμπισαϊαρ είναι υπόδειγμα αθλητή. Και ασφαλώς δεν χρειαζόμασταν τον ...μη πανηγυρισμό στο ματς ΑΕΚ-Ομόνοια στο γκολ που πέτυχε, για να το καταλάβουμε. Απλώς μας το υπενθύμισε. Είναι αλήθεια πάντως ότι πολλοί Ομονοιάτες τον αναπολούν. Βέβαια ο ίδιος διάλεξε το χωρισμό.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Τάση... «επιβεβαίωσης»

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Κατά καιρούς, εδώ και πολλά χρόνια ομολογουμένως, τούτη η στήλη ασχολείται, σκέπτεται και καταγράφει τις παρατηρήσεις της σχετικά με τον κλάδο της αθλητικογραφίας, με την ελπίδα ν' αποτελέσουν ερέθισμα για την έναρξη ενός διαλόγου που θα βελτιώσει- εκσυγχρονίσει το αντικείμενό μας.

Ουδέποτε υπήρξε κάποια ουσιώδης αντίδραση, ούτε προέκυψε κάποιος εποικοδομητικός διάλογος ή έστω κάποια ανταλλαγή επιχειρημάτων παρά μόνο μια φορά που κάποιος εκ των εκπροσώπων τύπου ενοχλήθηκε με το περιεχόμενο ενός εκ των κειμένων μας και απάντησε όπως αυτός έκρινε χωρίς όμως να δίνει συνέχεια στην ουσία των επιχειρημάτων μας. Φυσικά και δεν μας πτοεί, ούτε και μας εκπλήσσει η απουσία διαλόγου περί τεχνικών- δομικών θεμάτων του αντικειμένου μας καθότι η εσωστρέφεια, ο ερασιτεχνισμός, και ενδεχομένως το μειωμένο ενδιαφέρον για την βελτίωση του, αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά της πλειοψηφίας των επαγγελματιών.

Η έλλειψη «ενδοεπικοινωνίας» ανάμεσα σε συναδέλφους, έχει ως αποτέλεσμα να εκμηδενίζει το αίσθημα συλλογικότητας, δίνοντας τη θέση της στον άκρατο ατομικισμό όπου ο καθένας μπορεί να δημοσιογραφεί, όπως θέλει και χωρίς φυσικά να εφαρμόζει κάποιο κώδικα ή κανόνα. Ακριβώς αυτή η κατάσταση αποτελεί τροχοπέδη για τον κλάδο ν' αποκτήσει ταυτότητα, να προκόψει και γιατί όχι να μεγαλουργήσει.

Στο χαοτικό αυτό σκηνικό, της κυπριακής αθλητικογραφίας δημιουργούνται ανά χρονικά διαστήματα διάφορα «ρεύματα» ή «τεχνικές» που κυρίως έχουν σαν απώτερο στόχο είτε το οικονομικό κέρδος των Μέσων (ιστοσελίδες, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές και εφημερίδες) , είτε την επιβεβαίωση της ανωτερότητας έναντι των ανταγωνιστών.

Το τελευταίο διάστημα όμως παρατηρείται έντονα η τάση επιβεβαίωσης του ατόμου.

Με τα Μέσα να εκσυγχρονίζονται ολοένα και περισσότερο ή εμφάνιση των podcast, η πλειάδα ραδιοφωνικών πια εκπομπών, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, η αρθρογραφία σε αθλητικά και όχι μόνο portal, αναπόφευκτα αυξάνουν την έκθεση του επαγγελματία που με τη σειρά του θα τεθεί και αυτός, στον άτυπο ανταγωνισμό για το ποιος θα επικρατήσει και ποιος όχι.

Σ' ένα κλάδο που υπολείπεται της τεχνογνωσίας και των κριτηρίων για το τι είναι καλό και τι όχι, όπου ο δημοσιογράφος επιλέγεται βάσει δεδομένων που δεν έχουν καμία σχέση με το επάγγελμα, η αναπόφευκτη έκθεση του δημοσιογράφου δημιουργεί ένα τερατούργημα άνευ προηγουμένου. Επ' αυτού είμαστε πια στη δυσάρεστη θέση να διαβάζουμε κείμενα- αρθρογραφίες άνευ ουσίας και κακό γραμμένα, ν' ακούμε περιγραφές αγώνων όπου το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται δεν ξεπερνά τις 100 λέξεις και να παρακολουθούμε εκπομπές, όπου οι συμμετέχοντες δεν διαθέτουν την επίγνωση της σημαντικότητας του ρόλου τους.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η μπόχα και η κακογουστιά που πνέει εκ μέρους μας, να μετατρέπεται σε τοξικό δηλητήριο στα μυαλά του κοινού μ' αποτέλεσμα πια να δυσκολεύεται στον διαχωρισμό για το τι είναι ρητορική μίσους, ρατσισμός, σεξισμός, μισαλλοδοξία και πως αναπτύσσεται γενικότερα η κριτική σκέψη.

Όσον αφορά τον «επαγγελματία», προκειμένου να καλύψει ανασφάλειες για ενισχύσει την θέση του και να εδραιωθεί ακόμη περισσότερο η ισχύς του, καταφεύγει στη μέθοδο της αυτό- επιβεβαίωσης. «Εγώ σας το έλεγα» ή κατά τα κυπριακά «είπουν σου το εγιώ».

Και όλα τα ίδια μένουν...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Νωρίς αρχίσαμε και φέτος τα παρατράγουδα με τη διαιτησία, νωρίς παρουσιάστηκαν τα πρώτα προβλήματα, νωρίς και οι πρώτες υπερβολές, ως προς την αξιολόγηση κάποιων φάσεων αλλά και τη δημιουργία εντυπώσεων ή άλλοθι... Λογικά κανένα δεν πρέπει να εκπλήσσει το σκηνικό, λογικά κανείς δεν πρέπει να ανέμενε κάτι το διαφορετικό. Πάνω – κάτω οι ίδιοι διαιτητές σφυρίζουν ή βλέπουν και αξιολογούν από τις οθόνες του VAR. Οι ίδιοι, όπως και πέρσι, τους αξιολογούν, οι ίδιοι αρμόδιοι τους ορίζουν ή τους… περιορίζουν. Η προώθηση και μόνο κάποιων νεαρών διαιτητών στην πρώτη κατηγορία, ακόμη και αν αυτοί αποδειχθούν… λίρα εκατό, νωρίς είναι ακόμη για να διαφοροποιήσει τη γενικότερη εικόνα. Προσθέστε σε όλα αυτά και την πάγια τακτική των ομάδων - παραγόντων, της στήριξης ή απαξίωσης των κύριων διαιτητών αναλόγως και μόνο των συμφερόντων της κάθε ομάδας και εύκολα ερμηνεύεται η εικόνα των προηγούμενων ημερών, όπως εύκολα μπορεί να προβλεφθεί και η συνέχεια.

Αργά ή γρήγορα θα (ξανά) μπούμε και στη συζήτηση για κάθοδο ξένων διαιτητών. Οι κύριοι φίλαθλοι ποτέ δεν τους ξεχνούν, το θέμα είναι πότε θα προκύψουν τα πρώτα «επίσημα» αιτήματα, καθώς και οι πιέσεις προς την ΚΟΠ. Και φυσιολογικά οι προβλέψεις καθιστούν και φέτος το ενδεχόμενο συμμετοχής ξένων διαιτητών στο πρωτάθλημα, ως την πιο πιθανή κατάληξη. Υπάρχει ελπίδα ανατροπής των προβλέψεων αυτών και γενικότερα του όλου… μίζερου σκηνικού γύρω από την κυπριακή διαιτησία; Μακάρι ναι, αλλά με ευχολόγια τα δεδομένα δεν διαφοροποιούνται. Μακάρι ναι, αλλά η κατάσταση δεν αλλάζει όταν δεν υπάρχει πλάνο και κυρίως θέληση για αλλαγές.

Χρόνια τώρα, τα κέντρα αποφάσεων στην κυπριακή διαιτησία παραμένουν τα ίδια ή διέπονται από τα ίδια κριτήρια - συμφέροντα. Ανέκαθεν και όχι μόνο στο θέμα της διαιτησίας, οι περισσότερες αποφάσεις σε κρίσιμα ζητήματα χαρακτηρίζονται από μια προσπάθεια εξεύρεσης πρόσκαιρων λύσεων, περισσότερο για να καμφθούν οι αντιδράσεις κάποιων και μέχρι την επόμενη φορά. Χρόνια τώρα, για δεκαετίες καλύτερα, αυτοί που αντιδρούν, φωνάζουν και κάποτε ωρύονται για τα κέντρα αποφάσεων της ΚΟΠ, ποτέ δεν επέδειξαν πραγματική θέληση για αλλαγή, προσώπων και καταστάσεων.

Άρα, ουδεμία αμφισβήτηση, ούτε και έκπληξη, για το τι θα ακολουθήσει, τι μας περιμένει και φέτος…

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
Χ.Α.Κ. -0,93% · Χ.Α. 1,27%	0,09%	-0,29%	0,40%	0,18%	0,05%	3,89%	-0,39%

ΕΥΡΩΠΗ

Μάστιγα για τους νέους το κόστος εύρεσης στέγης Σελ. 6

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΑΝΗΣΥΧΙΑ ΔΙΕΘΝΩΣ

Συνεχίζεται το ράλι τιμών των τροφίμων

Εντονη ανησυχία διεθνώς προκαλεί το ράλι τιμών των τροφίμων.Τον Αύγουστο και σε ετήσια βάση οι τιμές τροφίμων εκτινάχθηκαν κατά 33%. Τη μεγαλύτερη άνοδο είχαν τα φυτικά έλαια, τα σιτηρά και το κρέας, όπως έδειξαν τα στοιχεία του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ. **Σελ. 10**

ΕΛΛΑΔΑ

Παράθυρο για αυξηση του κατώτατου μισθού

Ανοικτό το ενδεχόμενο για μεγαλύτερη αύξηση του κατώτατου μισθού, πέραν του 2% που έχει ήδη αποφασιστεί, άφησε ο υπουργός Εργασίας της Ελλάδας Κ. Χατζηδάκης. Πρόσθεσε ότι βούληση της κυβέρνησης είναι το αυξημένο κοινωνικό μέρισμα να αντανακλάται και στον κατώτατο μισθό. **Σελ. 7**

ΑΘΗΝΑ

Αυξήθηκαν κατά 6,4% οι τιμές των ακινήτων

Αύξηση 6,4% παρουσίασαν οι τιμές των ακινήτων στην Αθήνα το β΄ τρίμηνο, σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας. Αντίστοιχα, στη Θεσσαλονίκη η άνοδος των τιμών άγγιξε το 4,1%. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η αγορά κατοικίας στη χώρα ανακάμπτει με γρήγορους ρυθμούς. **Σελ. 12**

Θερμός Σεπτέμβριος για τον τουρισμό

Σάββας Περδίος: Υπάρχει μομέντουμ για επιμήκυνση στον τουρισμό - Αναμένεται αύξηση Βρετανών

Την εκτίμηση ότι η τουριστική κίνηση τον Σεπτέμβριο θα κυμανθεί γύρω στο 60% του 2019, συνεχίζοντας το μοτίβο Ιουλίου και Αυγούστου, διατυπώνει στην «Κ» ο υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίος. Εκφράζει αισιοδοξία ότι η βρετανική αγορά θα κινηθεί καλύτερα από τον Αύγουστο. Επισημαίνει ότι ενώ ο αριθμός των αφίξεων είναι μειωμένος σε σχέση με το 2019, διαφορετική εικόνα παρουσιάζει η κατά κεφαλήν δαπάνη των τουριστών, η οποία έχει αυξηθεί - δεδομένο που έχει τη δική του σημασία τόσο για την διαμόρφωση των τουριστικών εσόδων, όσο και για τους στόχους στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού. Μέχρι στιγμής και υπό τις περιστάσεις, ο Υφυπουργός εκφράζει ικανοποίηση για τις τουριστικές επιδόσεις και εκτιμά ότι υπάρχει το μομέντουμ για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Αναφέρεται στα αποτελέσματα της επίσκεψής του στο Μπαχρέιν και τις προοπτικές προσέλκυσης τουρισμού από την Σαουδική Αραβία. Τονίζει ακόμα ότι το θέμα της συνδεσιμότητας διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο και εκφράζει τη θέση ότι πλέον υπάρχει καλή συνδεσιμότητα από και προς αγορές που μας ενδιαφέρουν. Δεν αποκλείεται τους επόμενους μήνες να υπάρξει απευθείας συνδεσιμότητα με Σαουδική Αραβία, με πτήσεις των Saudia Airlines και Flynas. **Σελ. 4**

Καλώδιο 7.000 χλμ. πόντισε η Google

Ολοκληρώθηκε από την Google η πόντιση του καλωδίου μεταφοράς δεδομένων που φέρει την επωνυμία Grace Hopper.
Το μήκους 7.000 χλμ. καλώδιο συνδέει τη Νέα Υόρκη με το Μπιούντ της Βρετανίας και το Μπιλμπάο.
Το καλώδιο θα τεθεί σε λειτουργία το 2022 και θα έχει τη δυνατότητα να διαχειρίζεται τη ροή βίντεο πολύ υψηλής ευκρίνειας 4.000 πίξελ, που παρακολουθούν 17,5 εκατομμύρια χρήστες ταυτοχρόνως.
Σελ. 9

Ο δεκάλογος για ανθεκτικό σύστημα υγείας

Από το Ταμείο Ανάκαμψης

Ενας από τους στόχους του Ταμείου Ανάκαμψης είναι να καταστεί η Κύπρος μια χώρα με ανθεκτικό σύστημα υγείας, που ακολουθεί βέλτιστες πρακτικές από κορυφαία συστήματα υγείας σε όλο τον κόσμο. Η«Κ» παρουσιάζει δύο μεταρρυθμίσεις που θα γίνουν με χορηγίες και έξι επενδύσεις. Μία μεταρρύθμιση και μία επένδυση θα γίνουν με δάνεια. **Σελ. 3**

Τα επιτόκια ευνόησαν το δανεισμό

Αισθητή μείωση κόστους

Ο νέος δανεισμός από τα μέσα του 2020 σημείωσε ανάκαμψη λόγω κυρίως των χαμηλών επιτοκίων και του σχεδίου για επιδότηση μέρους των επιτοκίων νέων στεγαστικών και επιχειρηματικών δανείων. Τα νέα στεγαστικά, από τον Σεπτέμβριο του 2020 έχουν ξεπεράσει τα προπανδημίας επίπεδα. Το κόστος δανεισμού έχει μειωθεί. **Σελ. 5**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**0,19%**	**0,00%**
Γερμανία	-0,30%	0,03%
Γαλλία	0,02%	0,03%
Ιταλία	0,69%	-0,06%
Ισπανία	0,34%	-0,02%
Ιρλανδία	0,07%	0,07%
Ελλάδα	0,77%	-0,05%
Ην. Βασίλειο	0,82%	0,08%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Bal	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **HOLGER SCHMIEDING, KALLUM PICKERING** *και* **SALOMON FIEDLER**

Στην τελική ευθεία για πλήρη ανάκαμψη

Η αμερικανική οικονομία, η οποία έλαβε γενναία δημοσιονομική στήριξη, κατόρθωσε να επανέλθει στα προ πανδημίας επίπεδα ήδη από το δεύτερο τρίμηνο της χρονιάς. Αλλά και η Ευρώπη δεν απέχει πολύ από αυτό. Παρά τα σοβαρότατα προβλήματα στο διεθνές σύστημα τροφοδοσίας, τα οποία βλάπτουν όσους ασχολούνται με εξαγωγές και θα επηρεάσουν δυσμενώς τις επιδόσεις του τρίτου τριμήνου, η Ευρωζώνη αταλάντευτα ακολουθεί την πορεία της ανάκαμψης και αναμένεται να φθάσει στα προ πανδημίας επίπεδα του ΑΕΠ έως το τελευταίο τρίμηνο του 2021. Η Βρετανία θα το επιτύχει λίγο μετά, το πρώτο τρίμηνο του 2022. Εάν η επιδεινούμενη έλλειψη βασικών πρώτων υλών καθυστερήσει την ανάκαμψη, τότε η Ευρώπη θα ανακτήσει το χαμένο έδαφος αφ' ης στιγμής οι προμήθειες δεν θα τελούν εν ανεπαρκεία το 2022. Πάντως, ο κορωνοϊός ήρθε για να μείνει και οι κοινωνίες θα πρέπει να επανέλθουν σε μια κανονικότητα, αφότου η πανδημική φάση της ασθένειας περάσει. Χάρις στην πολύ γρήγορη εφαρμογή των αποτελεσματικών εμβολίων, αυτή η διαδικασία βρίσκεται εν εξελίξει. Εως έναν βαθμό οι οικονομικές τάσεις αποταυτίζονται από το εξελισσόμενο κύμα της μετάλλαξης «Δέλτα».

Παρά ταύτα, οι προοπτικές δεν παύουν να είναι αβέβαιες. Στις αρχές του 2021 είχαμε βασίσει τις προβλέψεις μας για δυναμική ανάκαμψη στην Ευρώπη σε τρεις υποθέσεις: πρώτον, ότι τα εμβόλια αποδίδουν και θα συνεχίσουν να το κάνουν. Δεύτερον, δεν θα χρειαστεί να επιβληθούν μεγάλης κλίμακας περιορισμοί στον δυτικό κόσμο από το δεύτερο τρίμηνο του 2021 και μετά. Τρίτον, οι χώρες του ευρωπαϊκού νότου μπορούν να απολαύσουν κατά το ήμισυ την τουριστική περίοδο. Οι δύο υποθέσεις επαληθεύτηκαν, ως επί το πλείστον. Τα εμβόλια αποδυνάμωσαν τη διασύνδεση ανάμεσα στις μολύνσεις και τις σοβαρές ιατρικές επιπλοκές τόσο αποφασιστικά, ώστε η Ευρώπη και οι ΗΠΑ να μπορούν πιθανώς να διέλθουν της μετάλλαξης «Δέλτα» χωρίς να επιβάλουν οικονομικά καταστρεπτικούς περιορισμούς. Αμφότερες έχουν εμβολιάσει τις πιο ευπαθείς ομάδες, έχουν προσφέρει εμβόλια σε άπαντες τους ενήλικες και τους περισσότερους εφήβους, ενώ εξετάζεται να γίνουν και επιπλέον δόσεις εν όψει του χειμώνα. Στη Βρετανία και την Ευρωζώνη διεκπεραιώθηκαν 133 και 127 δόσεις αντιστοίχως ανά 100 άτομα, ενώ η αναλογία είναι 110/100 στις ΗΠΑ.

Το ΑΕΠ της Ευρωζώνης αναμένεται να φθάσει στα προ πανδημίας επίπεδα έως το τελευταίο τρίμηνο του 2021.

Ωστόσο, οι απαγορεύσεις στις ταξιδιωτικές μετακινήσεις παραμένουν για περισσότερο χρόνο από όσο είχαμε αρχικώς υπολογίσει. Παρά το ότι τα έσοδα από τον τουρισμό έχουν ενισχυθεί εν συγκρίσει με τα πολύ χαμηλά επίπεδα του 2020, η φετινή θερινή περίοδος ίσως να μην εκπληρώσει τον στόχο του 50% της κανονικής δραστηριότητας. Ο χειμώνας, εν τέλει, θα είναι εκείνος ο οποίος θα δοκιμάσει στην πραγματικότητα εάν είναι ανθεκτικές οι υποθέσεις μας ότι τα εμβόλια εξακολουθούν να αποδίδουν και ότι οι ΗΠΑ και η Ευρώπη δεν θα καταφύγουν σε νέα περιοριστικά μέτρα.

* Οι Holger Schmieding, Kallum Pickering & Salomon Fiedler είναι οικονομολόγοι της Berenberg Bank.

pwc

The New Equation.
Οι άνθρωποί μας αναζητούν &
σας προσφέρουν καινοτόμες λύσεις.

Μάθετε περισσότερα στο www.pwc.com.cy/en/the-new-equation.html

ΑΝΑΛΥΣΗ *Του* **FRANCESCO CANEPA / REUTERS**

Η Λαγκάρντ δεν θα επαναλάβει το λάθος του Τρισέ

Η αύξηση του πληθωρισμού στην Ευρωζώνη πέραν του επίσημου στόχου της ΕΚΤ είναι ένα προσωρινό κώλυμα, παραπέμποντας σε μεταφορά, την οποία είχε χρησιμοποιήσει πριν από δέκα χρόνια ο τότε πρόεδρός της Ζαν-Κλοντ Τρισέ. Το 2011 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μέσα σε τέσσερις μήνες είχε κάνει δύο φορές αύξηση επιτοκίων, διότι ο Ζαν-Κλοντ Τρισέ είχε υποχωρήσει στις πιέσεις της Γερμανίας, παρά το ότι πίστευε πως η άνοδος στις τιμές λόγω εμπορευμάτων δεν θα διαρκούσε. Σήμερα και η ίδια η ΕΚΤ αναγνωρίζει το τότε σφάλμα της, το οποίο επιδείνωσε την κρίση χρέους της Ευρωζώνης. Εχοντας πάρει, λοιπόν, σκληρά μαθήματα, σήμερα πλέον τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας διατείνονται πως δεν θα προχωρήσουν σε σκλήρυνση της νομισματικής πολιτικής έως ότου ο πληθωρισμός σταθεροποιηθεί στο 2%, όπως είναι ο στόχος της. Κι αυτό, όπως προσθέτουν, δεν προβλέπουν να συμβεί για δύο και πλέον χρόνια. Την περασμένη εβδομάδα η ΕΚΤ ανέφερε ότι «οι προοπτικές του πληθωρισμού χαρακτηρίζονται από μια άνοδο για το 2021, ενώ στη συνέχεια, το 2022 και το 2023, αυτός θα είναι ηπιότερος». Η ΕΚΤ αποδίδει τις πρόσφατες ανοδικές τάσεις στις ακριβότερες πρώτες ύλες και στη συμφόρηση στην εφοδιαστική αλυσίδα.

Το 2011 ο Ζαν-Κλοντ Τρισέ είχε υποχωρήσει στις πιέσεις της Γερμανίας και αύξησε δύο φορές σε τέσσερις μήνες τα επιτόκια.

Την Τρίτη ανακοινώθηκε ο δείκτης πληθωρισμού Αυγούστου στις ΗΠΑ και ήταν ο βραδύτερος των τελευταίων έξι μηνών, κι αυτό ίσως λειτουργήσει υποστηρικτικά προς όσους επισημαίνουν τον προσωρινό χαρακτήρα των πιέσεων των τιμών. Ωστόσο, η ΕΚΤ θα βρίσκεται σε εγρήγορση μήπως εντοπίσει οποιαδήποτε ένδειξη ότι ο πληθωρισμός μετασχηματίζεται σε κάτι πιο διαρκές, ειδικά εάν καταναλωτές και επιχειρήσεις λόγω των υψηλότερων τιμών προσαρμόσουν ανάλογα τις προσδοκίες τους. Ας θυμηθούμε ότι ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη εκτινάχθηκε στα υψηλά δεκαετίας του 3% τον Αύγουστο. Η άνοδος πυροδοτήθηκε από το κόστος ενέργειας, ενώ και οι τιμές τροφίμων και βιομηχανικών αγαθών εκτινάχθηκαν.

Η πανδημία έχει πιέσει ασφυκτικά τα παγκόσμια συστήματα τροφοδοσίας λόγω υγειονομικών περιορισμών και ελλείψεων σε εργατικά χέρια, προξενώντας άνοδο στα μεταφορικά σε πρωτοφανή επίπεδα και κάνοντας ακριβότερες τις εισαγωγές. Αυτή η κατάσταση θα αλλάξει;

Οι κεντρικές τράπεζες στις 19 χώρες του ευρώ εκτιμούν ότι η άνοδος τιμών θα επιβραδυνθεί αφ' ης στιγμής η ανισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης αμβλυνθεί. Πιστεύουν πως εν μέρει η άνοδος εξηγείται από το ότι πριν από ένα χρόνο οι τιμές των προϊόντων ήταν αφύσικα χαμηλές εξαιτίας της διακοπής της οικονομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων λόγω κορωνοϊού και του γεγονότος ότι οι άνθρωποι παρέμεναν εντός οικίας. Τα υψηλά επίπεδα δομικής ανεργίας στην Ευρωζώνη και η γήρανση του πληθυσμού λειτουργούν ως ένα ανώτατο όριο στις μακροπρόθεσμες προοπτικές της ανάπτυξης και του πληθωρισμού.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Κρίση

Η άνοδος των τιμών της ενέργειας αποτελεί σήμερα τον μεγαλύτερο πονοκέφαλο για τους Ευρωπαίους οικονομολόγους. Το σκαρφάλωμα των τιμών σε νέα ιστορικά υψηλά οφείλεται σε ένα φάσμα παραγόντων, μεταξύ των οποίων η άνοδος στις χρηματιστηριακές τιμές του φυσικού αερίου (τετραπλασιασμός) και η μείωση της παραγωγής από αιολική ενέργεια. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, η κατάσταση δεν αναμένεται να εξομαλυνθεί σύντομα ενώ είναι πιθανό το ενδεχόμενο να σημαδευτεί ο προσεχής χειμώνας από μια κατάσταση όπου θα επικρατούν συνθήκες ενεργειακής κρίσης. Την άνοδο στις τιμές του φυσικού αερίου προκάλεσαν τα προβλήματα που προέκυψαν στις διόδους εφοδιασμού της Ευρώπης σε συνδυασμό με την απότομη πτώση της θερμοκρασίας σε σχέση με τις κανονικές για την εποχή θερμοκρασίες. Η έμφαση πλέον έχει επικεντρωθεί στη δημιουργία αποθεμάτων για ικανοποίηση των αναγκών του χειμώνα.

Τραπέζι

Την ευχή να φέρει η ανάκαμψη, που είναι μεγαλύτερη από την αναμενόμενη, ένα πιο πράσινο και ψηφιακό μέλλον για τις οικονομίες της ευρωζώνης, εξέφρασε η Κριστίν Λαγκάρντ μιλώντας στο πρακτορείο Bloomberg. Απαντώντας σε ερώτηση για το αν εφάρμοσε την εργασία από το σπίτι τις μέρες του εγκλεισμού, ανέφερε ότι το πακέτο στήριξης της ΕΚΤ για αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας σχεδιάστηκε γύρω από το τραπέζι της κουζίνας στο διαμέρισμά της στην Φρανκφούρτη. Ο δημοσιογράφος, βέβαια, δεν έχασε την ευκαιρία να της ευχηθεί να βρει σύντομα αυτό το τραπέζι κουζίνας τη θέση του στο γραφείο της στην ΕΚΤ. Όσον αφορά στη νέα τάξη πραγμάτων για την εργασία, η επικεφαλής της ΕΚΤ προέβλεψε ότι για το προσωπικό γραφείου θα επικρατήσει ένα υβριδικό μοντέλο που θα συνδυάζει τη φυσική με την εξ αποστάσεως εργασία.

Αυστηροποίηση

Το πράσινο «πάσο» δημιουργήθηκε αρχικά για να επιτρέψει τη διακίνηση των Ευρωπαίων πολιτών εντός της ΕΕ, σε μια προσπάθεια να τονωθεί η τουριστική δραστηριότητα. Όμως από προχθές, η ιταλική βουλή υιοθέτησε έναν νόμο που προβλέπει ότι όλοι οι εργαζόμενοι θα πρέπει ανά πασά στιγμή να είναι σε θέση να παρουσιάσουν έγκυρο πράσινο «πάσο». Σε αντίθετη περίπτωση, ο επηρεαζόμενος θα τίθεται σε αναστολή εργασίας και με την πάροδο πέντε ημερών θα δύναται να του επιβληθεί και τερματισμός των απολαβών. Το μέτρο αναμένεται να εφαρμοστεί στις 15 Οκτωβρίου και ήδη έχει προκαλέσει αντιδράσεις σε μια χώρα που πλήρωσε πολύ βαρύ το τίμημα στην πρώτη φάση της πανδημίας.

Καθώς η οικονομία βελτιώνεται, η προσοχή στρέφεται στους δημοσιονομικούς κανόνες που θα ισχύσουν στο μέλλον.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

After – Sales service (υπηρεσία συντήρησης μετά την πώληση)

Η μέριμνα για παροχή διευκολύνσεων υποστήριξης εκ μέρους ενός εφοδιαστή ή του πράκτορά του προς έναν πελάτη, αφού αυτός έχει αγοράσει το προϊόν. Η υπηρεσία συντήρησης, μετά την πώληση περιλαμβάνει την αντικατάσταση ελαττωματικών προϊόντων ή ανταλλακτικών και την επισκευή ή συντήρηση του προϊόντος σε τακτική βάση. Αυτές οι υπηρεσίες παρέχονται συχνά χωρίς επιβάρυνση για ορισμένα χρονικά διαστήματα, μέσω επίσημων εγγυήσεων ποιότητας του προϊόντος και λειτουργίας του και, στη συνέχεια, έναντι ενός στοιχειώδους ποσού, ως ένας τρόπος εξασφάλισης της διατήρησης της καλής φήμης της επιχείρησης προς τον πελάτη. Έτσι, η υπηρεσία συντήρησης, μετά την πώληση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής ανταγωνισμού.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Μαμούθ

Επενδύσεις μαμούθ ύψους 10 δισ. δολαρίων θα πραγματοποιήσει το Αμπού Ντάμπι στη Βρετανία τα επόμενα πέντε χρόνια. Οι επενδύσεις θα επικεντρωθούν στους κλάδους της ενέργειας, στις τεχνολογικές υποδομές και τη βιολογία. Η ανακοίνωσή έγινε κατά τη διάρκεια επίσκεψης του πρίγκιπα των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων (ΗΑΕ) στη βρετανική πρωτεύουσα, η οποία περιελάμβανε και συνάντηση με τον Μπόρις Τζόνσον. Οι πόροι θα προέλθουν από το κρατικό ταμείο επενδύσεων των ΗΑΕ για προώθηση αμοιβαία επωφελών επενδύσεων για τις δυο χώρες. Μέχρι στιγμής από αραβικής πλευράς έχει διατεθεί το ποσό των 0,8 δισ. δολάρια για επενδύσεις στον τομέα της βιολογίας ενώ άλλα 0,2 δισ. θα διατεθούν από βρετανικής πλευράς για τον ίδιο σκοπό.

Πτώση

Ενώπιον μιας καταστροφικής κατάρρευσης κατασκευαστικής εταιρείας βρίσκεται η οικονομία της Κίνας. Η δεύτερη μεγαλύτερη κατασκευαστική εταιρεία στη χώρα ονομάζεται Evergrande και καθώς ο κίνδυνος αποτυχίας λόγω υψηλού δανεισμού είναι πλέον ορατός, 1,5 εκατομμύρια πελάτες κινδυνεύουν να μείνουν εκτεθειμένοι, καθώς η προκαταβολή που έχουν δώσει για αγορά κατοικίας δεν θα έχει αντίκρισμα. Οι δανειακές υποχρεώσεις της εταιρείας ανέρχονται στα 300 δισ. δολάρια ενώ στον αέρα κινδυνεύουν να μείνουν και 200.000 θέσεις εργασίας. Αυτό που προβληματίζει τους οικονομολόγους είναι το μέγεθος της εταιρείας καθώς μια πιθανή κατάρρευση θα έχει συστημικό χαρακτήρα, συμπαρασύροντας μαζί της τράπεζες και άλλες μικρότερες εταιρείες του κλάδου.

Φονικός αστεροειδής χάρισε τη ζωή στη Γη πριν από 6 εκ. χρόνια

Της **BECKY FERREIRA**
THE NEW YORK TIMES

Η ιστορία του ανθρώπου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με καταστροφικό γεγονός που σημειώθηκε στη Γη πριν από 66 εκατομμύρια χρόνια. Η πρόσκρουση μετεωρίτη στον σημερινό Κόλπο του Μεξικού σήμανε το τέλος των δεινοσαύρων, προσφέροντας βιώσιμο νέο κόσμο στα θηλαστικά και στους προγόνους μας. Εδώ και 40 χρόνια η επιστημονική κοινότητα μελετά την πρόσκρουση του μετεωρίτη Τσικουλούμπ, η οποία έχει καταστεί πραγματική «στήλη της Ροζέτας», ικανή να αποκρυπτογραφήσει γρίφους για την καταγωγή της ζωής στη Γη, αλλά και σε άλλους πλανήτες του γαλαξία μας. «Η πρόσκρουση του Τσικουλούμπ αλλοίωσε τη γεωλογική και βιολογική εξέλιξη της Γης. Η εξαφάνιση των δεινοσαύρων θα συνεχίσει να συναρπάζει το κοινό», λέει ο γεωλόγος Ντέιβιντ Κρινγκ, μέλος της ομάδας που εντόπισε τον κρατήρα του μετεωρίτη στη χερσόνησο του Γιουκατάν στο νότιο Μεξικό το 1991.Οι επιστήμονες διαφωνούσαν εδώ και δεκαετίες για τους λόγους της εξαφάνισης των δεινοσαύρων. Σενάρια όπως ηφαιστειακή έκρηξη ή πανδημία νέου ιού απορρίφθηκαν ελλείψει αποδεικτικών στοιχείων. Η επιστημονική κοινότητα κατέληξε έτσι στην εξήγηση της πρόσκρουσης ουράνιου σώματος. Η θεωρία του Τσικουλούμπ κυριαρχεί πλέον, με τους επιστήμονες να έχουν εκπονήσει μεγάλης ακρίβειας χρονοδιάγραμμα των εξελίξεων από τη μοιραία πρόσκρουση μέχρι την εμφάνιση μονοκύτταρων οργανισμών.

Εδώ και 40 χρόνια η επιστημονική κοινότητα μελετά την πρόσκρουση του μετεωρίτη Τσικουλούμπ, πριν από 66 εκατομμύρια χρόνια, στον σημερινό Κόλπο του Μεξικού.

Τα μυστικά του πλανήτη μας μελετούν επιστήμονες στο σημείο της πρόσκρουσης αστρικού σώματος που σκότωσε τους δεινοσαύρους στο νότιο Μεξικό.

Ομάδα επιστημόνων του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ αναβίωσε τη θεωρία ότι για την πρόσκρουση ευθύνεται κομήτης με περιοδική τροχιά, ικανός να επιστρέψει στη Γη. Η ομάδα του Μπιλ Μπότκε του Ερευνητικού Ινστιτούτου Southwest του Κολοράντο, όμως, αξιοποίησε την ισχύ υπερυπολογιστή της NASA, ο οποίος δημιούργησε μοντέλο των κινήσεων 130.000 αστεροειδών στη ζώνη μεταξύ Αρη και Δία.

Η μέθοδος αυτή προσέφερε στους επιστήμονες ισχυρές ενδείξεις ότι το αστρικό σώμα που συνετρίβη στον κόλπο του Μεξικού ήταν αστεροειδής και όχι κομήτης. Η ζώνη μεταξύ Αρη και Δία διαθέτει άλλωστε μεγάλο αριθμό αστεροειδών, παρόμοιων με αυτόν του Γιουκατάν. Η υπολογιστική ισχύς της NASA επέτρεψε στην επιστημονική ομάδα να διαπιστώσει ότι αστεροειδείς στο μέγεθος αυτού που χτύπησε τη Γη απελευθερώνονται από τη ζώνη δέκα φορές συχνότερα από ό,τι νομίζαμε μέχρι σήμερα, ενισχύοντας σημαντικά τη θεωρία του αστεροειδούς ως «φονιά» των δεινοσαύρων.

Καταστράφηκε κρασί 50 εκατ. ευρώ από τις πλημμύρες

Η Τάνια Λίνγκεν σκέφτεται με τρόμο τη νύχτα που οι δύο γιοι της έτρεξαν στο κελάρι του οικογενειακού οινοποιείου για να διασώσουν ό,τι μπορούσαν, καθώς τα νερά του ποταμού Αρ ανέβαιναν. «Τελευταία στιγμή έβγαλαν τις βαλβίδες που χρησιμοποιούνται για τη ζύμωση και τις αντικατέστησαν με σφιχτές πλαστικές τάπες», λέει η Λίνγκεν στην απεσταλμένη της εφημερίδας The Guardian, Κέιτ Κόνολι. Είχαν επίσης την προνοητικότητα να βιντεοσκοπήσουν τη δραματική σκηνή αποτυπώνοντας τις επιγραφές στα βαρέλια πριν αυτές σβηστούν. Έτσι, όταν τα νερά της πλημμύρας υποχώρησαν, μπόρεσαν να ξέρουν τι είχε μέσα το κάθε βαρέλι.

Μόλις 20 λεπτά αφού τα αγόρια είχαν βγει από το κελάρι, αυτό πλημμύρισε, το ίδιο και ο πρώτος όροφος του σπιτιού, 250 μέτρα από την όχθη του Αρ. Εχουν περάσει δύο μήνες από τις χειρότερες πλημμύρες στην ιστορία της Γερμανίας και οι ντόπιοι ακόμη προσπαθούν να μαζέψουν τα συντρίμμια. Εθελοντές βοήθησαν τους Λίνγκεν να αντλήσουν τα νερά από το υπόγειο και να απομακρύνουν τόνους λάσπης από το αμπέλι, που χρονολογείται από το 1590, καθώς και από τον ξενώνα τους. Η κυβέρνηση τούς χορήγησε άμεση βοήθεια 23.000 ευρώ, εκ των οποίων οι 15.000 ξοδεύτηκαν για την αγορά νέας εγκατάστασης θέρμανσης. Και τώρα, έρχεται η δύσκολη εποχή του τρύγου, μια κρίσιμη στιγμή για τους 50 οινοποιούς της περιοχής, εκ των οποίων μόνο οι 4 δεν έχασαν περιουσιακά στοιχεία.

Οι αμπελώνες της κοιλάδας του Αρ είναι η μεγαλύτερη συμπαγής περιοχή παραγωγής κόκκινου κρασιού στη Γερμανία, με ειδίκευση στο Pinot Noir, όπου εκεί ονομάζεται Spaetburgunder.

Η αξία του κρασιού που καταστράφηκε εκτιμάται στα 50 εκατ. ευρώ, ενώ σαρώθηκε επίσης το 10%-15% των αμπελώνων της κοιλάδας του Αρ. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη συμπαγή περιοχή παραγωγής κόκκινου κρασιού στη Γερμανία, με ειδίκευση στο Pinot Noir, που εκεί ονομάζεται Spaetburgunder. Κάποια από τα αμπέλια που καταστράφηκαν είχαν ηλικία δεκαετιών, ακόμη και αιώνων.

Στο οινοποιείο των Λίνγκεν, περίπου 3.000 λασπωμένες φιάλες, που δεν μπορούν να διατεθούν στο εμπόριο, βρίσκονται σε καφάσια με την επιγραφή «παρακαλώ να μην πλυθούν». Θα σταλούν σε δωρητές από όλη την Ευρώπη, που προτίθενται να πληρώσουν για να στηρίξουν τους πληγέντες οινοπαραγωγούς. Σχεδόν 4,5 εκατ. ευρώ έχουν συγκεντρωθεί με αυτόν τον τρόπο. Ο επικεφαλής του συνδέσμου οινοποιών «Αρβάιν», Πέτερ Κρίχελ, στέκεται στην απότομη πλαγιά του αμπελώνα του και ατενίζει την κοιλάδα. «Το κρασί δεν είναι μόνο μέσο βιοπορισμού, είναι και πολιτισμός», λέει, επισημαίνοντας τη συμβίωση οινοποιείων, μικρών τουριστικών μονάδων και περιπατητικού τουρισμού. Κάποια από τα εστιατόρια και τα ξενοδοχεία που καταστράφηκαν δεν θα ξανανοίξουν ποτέ. Ο Κρίχελ δακρύζει λέγοντας ότι και ο δικός του ξενώνας πρέπει να γκρεμιστεί λόγω έλλειψης στατικότητας. «Κάποιοι ρωτάνε αν αξίζει να μείνω. Είμαστε εδώ 500 χρόνια, το να εγκαταλείψω την κοιλάδα είναι ό,τι πιο παράλογο έχω ακούσει».

THE GUARDIAN

Ο δεκάλογος για ισχυρό σύστημα υγείας

Οι οκτώ μέσω χορηγιών και οι δύο μέσω δανεισμού για να γίνει πιο ανθεκτικός ο τομέας της υγειονομικής περίθαλψης

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Κύπρου, με περίοδο υλοποίησης μέχρι το 2026, αποτελείται από πέντε άξονες πολιτικής και δεκατρείς ενότητες, συνυφασμένες με τον στρατηγικό στόχο και τις επιδιώξεις του Σχεδίου. Μία εξ αυτών, φιλοδοξεί να καταστήσει την Κύπρο μια χώρα με ανθεκτικό σύστημα υγείας, που ακολουθεί βέλτιστες πρακτικές από κορυφαία συστήματα υγείας σε όλο τον κόσμο. Όπως έχει εγκριθεί βάσει του Σχεδίου και που τις παρουσιάζει αναλυτικά η «Κ», δύο συνολικά μεταρρυθμίσεις θα γίνουν με χορηγίες, καθώς και έξι επενδύσεις. Την ίδια ώρα όμως, μία μεταρρύθμιση και μία επένδυση θα γίνουν με τη λήψη δανείων.

Βάσει των υφιστάμενων σχεδιασμών, ο συνολικός προϋπολογισμός του Σχεδίου Ανάκαμψης της Κύπρου ανέρχεται στα 1,2 δισ. ευρώ, ποσό το οποίο κατανέμεται ανάμεσα σε χορηγία ύψους 1 δισ. ευρώ και σε πρόσθετη χρηματοδότηση, από τον μηχανισμό, ύψους περίπου 0,2 δισ. ευρώ υπό τη μορφή δανείου.

Το πλάνο είναι να αντιμετωπιστεί η πρόκληση της καθολικής πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας υγειονομική περίθαλψη στην Κύπρο.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Σχεδίου Ανάκαμψης της Κύπρου ανέρχεται στα 1,2 δισ. ευρώ, ποσό το οποίο κατανέμεται ανάμεσα σε χορηγία ύψους 1 δισ. ευρώ και σε πρόσθετη χρηματοδότηση, από τον μηχανισμό, ύψους περίπου 0,2 δισ. ευρώ υπό τη μορφή δανείου.

Σύμφωνα με τις μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης, το πλάνο είναι να αντιμετωπιστεί η πρόκληση της καθολικής πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας υγειονομική περίθαλψη στην Κύπρο, και να υπάρξει συνολική ετοιμότητα και ανταπόκριση της πολιτικής προστασίας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Στόχος είναι να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα, την προσβασιμότητα και τη συνολική ανθεκτικότητα του τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, υποστηρίζοντας, μέσω διαφόρων παρεμβάσεων, το Γενικό Σύστημα Υγείας που θεσπίστηκε πρόσφατα. Αυτές περιλαμβάνουν i) τον εκσυγχρονισμό και την ψηφιοποίηση της υποδομής και του εξοπλισμού υγειονομικής περίθαλψης, ii) την ενίσχυση των υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας, iii) τη διαπίστευση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και την εισαγωγή τεκμηριωμένων κλινικών πρωτοκόλλων και συστημάτων παρακολούθησης της ποιότητας, καθώς και iv) ευκαιρίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων των εργαζομένων στον τομέα της υγείας. Επιπλέον, αποσκοπεί στην ενίσχυση του συστήματος πολιτικής προστασίας της Κύπρου με τη δημιουργία ενός σύγχρονου συστήματος προειδοποίησης του κοινού.

Χορηγημένες μεταρρυθμίσεις

Η πρώτη χορηγημένη μεταρρύθμιση στον τομέα της υγείας μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης, αφορά το Εθνικό Κέντρο Κλινικής Τεκμηρίωσης και Βελτίωσης της Ποιότητας. Στόχος της μεταρρύθμισης είναι η βελτίωση της ποιότητας και της βιωσιμότητας του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Για τον σκοπό αυτόν, θα συσταθεί Εθνικό Κέντρο Κλινικής Τεκμηρίωσης και Βελτίωσης της Ποιότητας, το οποίο θα αναπτύσσει κλινικές κατευθυντήριες οδηγίες, πρωτόκολλα και οδούς σύμφωνα με την ιατρική που βασίζεται στην τεκμηρίωση (EBM) για όλα τα επίπεδα φροντίδας (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη), σε στενή συνεργασία με τους επαγγελματίες του τομέα της υγείας και τους ασθενείς, καθώς και διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης, όπως κλινικούς ελέγχους, αξιολογήσεις από ομοτίμους και επιθεωρήσεις. Επιπλέον, θα αναπτυχθεί σύστημα ΤΠ που θα επιτρέπει την εφαρμογή και την παρακολούθηση των κλινικών προτύπων και πρωτοκόλλων και θα περιλαμβάνει πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης. Η μεταρρύθμιση θα περιλαμβάνει την κατάρτιση των επαγγελματιών του τομέα της υγείας στα αντίστοιχα νέα πρωτόκολλα και στις διαδικασίες που θα καθοριστούν. Η υλοποίηση της μεταρρύθμισης θα ολοκληρωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025.

Η δεύτερη χορηγημένη μεταρρύθμιση στον τομέα της υγείας, αφορά στον σχεδιασμό ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την επιτήρηση της κατανάλωσης αντιβιοτικών εντός των νοσοκομείων και της παρακολούθησης νοσοκομειακών λοιμώξεων. Στόχος της μεταρρύθμισης είναι η στήριξη της ψηφιακής μετάβασης του τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας του συστήματος υγείας. Θα αφορά την ανάπτυξη ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την επεξεργασία δεδομένων από νοσοκομειακά φαρμακεία (κατανάλωση αντιβιοτικών εντός των νοσοκομείων), εργαστήρια μικροβιολογίας (μικροβιακή αντοχή) και νοσοκομεία (νοσοκομειακές λοιμώξεις). Η υλοποίηση της μεταρρύθμισης θα ολοκληρωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025.

Χορηγημένες επενδύσεις

Η πρώτη επένδυση που θα γίνει μέσω χορηγιών, αφορά νέες εγκαταστάσεις για το Κέντρο Αίματος της Κύπρου και προμήθεια βοηθητικού εξοπλισμού τελευταίας τεχνολογίας. Στόχος της επένδυσης είναι η ενίσχυση της λειτουργίας του Κέντρου Αίματος στην Κύπρο. Το μέτρο αυτό θα περιλαμβάνει την κατασκευή νέων εγκαταστάσεων για το Κέντρο Αίματος της Κύπρου και την προμήθεια βοηθητικού εξοπλισμού τελευταίας τεχνολογίας. Περίπου 80000 προϊόντα αίματος (όπως ερυθρά αιμοσφαίρια, αιμοπετάλια και φρέσκο κατεψυγμένο πλάσμα) θα μπορούν να διανέμονται για κλινική χρήση σε ολόκληρη τη χώρα. Οι νέες εγκαταστάσεις θα έχουν ζήτηση πρωτογενούς ενέργειας τουλάχιστον κατά 20 % χαμηλότερη από την οριζόμενη στην απαίτηση για τα κτήρια με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας (ΚΣΜΚΕ). Η υλοποίηση της επένδυσης θα ολοκληρωθεί έως τις 30 Ιουνίου 2025.

Η δεύτερη χορηγημένη επένδυση, αφορά ένα Καινοτόμο Σύστημα Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) Δημόσιας Υγείας Κύπρου. Στόχος του μέτρου είναι η δημιουργία της ενότητας επιτήρησης της γρίπης μέσω παρατηρητών νοσηρότητας του Καινοτόμου Συστήματος Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) Δημόσιας Υγείας Κύπρου για τη στήριξη των φορέων του τομέα της δημόσιας υγείας στη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων. Θα περιλαμβάνει τόσο την ανάπτυξη των απαραίτητων ψηφιακών εργαλείων (όπως λογισμικό και υποδομή ΤΠΕ) όσο και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων στον τομέα της υγείας και του προσωπικού του Υπουργείου Υγείας για τη χρήση του συστήματος για συλλογή δεδομένων και εξαγωγή πληροφοριών. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC) και του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), στην ενότητα για την επιτήρηση της γρίπης μέσω παρατηρητών νοσηρότητας (ISS) του Καινοτόμου Συστήματος Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) Δημόσιας Υγείας Κύπρου θα καταγράφονται επιδημιολογικά δεδομένα που θα ενημερώνουν το Υπουργείο Υγείας σχετικά με πιθανές επιδημιολογικές εκρήξεις. Το Υπουργείο Υγείας θα ορίσει 150 ιατρούς ως παρατηρητές νοσηρότητας οι οποίοι θα εισάγουν δεδομένα στην ενότητα «Επιτήρηση της γρίπης μέσω παρατηρητών νοσηρότητας» (ISS) του Καινοτόμου Συστήματος Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) Δημόσιας Υγείας Κύπρου. Η υλοποίηση της επένδυσης θα ολοκληρωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025.

Η τρίτη επένδυση που θα γίνει μέσω χορηγίας, αφορά την αγορά/αντικατάσταση ιατρικού εξοπλισμού σε νοσοκομεία. Στόχος της επένδυσης είναι να δοθεί στα ιδιωτικά νοσοκομεία η δυνατότητα να επενδύσουν εντός σύντομου χρονικού διαστήματος στον εκσυγχρονισμό του ιατρικού εξοπλισμού τους, αυξάνοντας την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας. Το μέτρο θα περιλαμβάνει καθεστώς στήριξης για ιδιωτικά νοσοκομεία με στόχο τη στήριξη της αναβάθμισης ή της αντικατάστασης ιατρικού εξοπλισμού. Οι αιτήσεις χρηματοδότησης θα αξιολογούνται βάσει διαφανών κριτηρίων επιλογής από ειδική Επιτροπή Αξιολόγησης, η οποία θα οριστεί από τον υπουργό Υγείας. Η υλοποίηση της επένδυσης θα ολοκληρωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025.

Η τέταρτη επένδυση της υγείας μέσω χορηγίας προνοεί τη διαπίστευση δημόσιων και ιδιωτικών νοσοκομείων. Στόχος της επένδυσης αυτής είναι η στήριξη της διαπίστευσης των νοσοκομείων, η διευκόλυνση της καταχώρισής τους στο Γενικό Σύστημα Υγείας (ΓεΣΥ) και η βελτίωση της διασφάλισης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης. Θα περιλαμβάνει σχέδιο χορηγιών που θα διευκολύνει τη διαπίστευση των νοσοκομείων καλύπτοντας μέρος i) των δαπανών των ιδιωτικών και δημόσιων νοσοκομείων που σχετίζονται με συμβουλευτικές υπηρεσίες διαπίστευσης από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες (σχετικά με τον τρόπο πραγματοποίησης των αναγκαίων προετοιμασιών για τη διαπίστευση) και ii) των τελών διαπίστευσης που χρεώνουν οι διεθνώς αναγνωρισμένοι οργανισμοί. Η υλοποίηση της επένδυσης θα ολοκληρωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025.

Η πέμπτη επένδυση για την υγεία που θα γίνει μέσω χορηγίας προνοεί την ανάπτυξη γενικών διασυνοριακών υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας στην Κύπρο. Το μέτρο αποσκοπεί στην επέκταση των υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας ώστε να καταστεί δυνατή η διασυνοριακή ανταλλαγή πληροφοριών για την υγεία των ασθενών (ειδικότερα, συνοπτικών ιστορικών υγείας ασθενών και ηλεκτρονικών συνταγογραφήσεων), ώστε να ενταχθούν σε ένα ασφαλές δίκτυο ηλεκτρονικής υγείας μεταξύ ομοτίμων εντός της ΕΕ. Θα αφορά τη θέση σε λειτουργία διασυνοριακής ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ της Κύπρου και των κρατών μελών της Ένωσης με επιχειρησιακά εθνικά σημεία επαφής για την ηλεκτρονική υγεία, όπως ηλεκτρονική συνταγογράφηση, ηλεκτρονική εκτέλεση συνταγών, συνοπτικά ιστορικά υγείας ασθενών και πρόσθετα σύνολα δεδομένων (μεταξύ άλλων, εξιτήρια, εργαστηριακά αποτελέσματα και ιατρικές απεικονίσεις), όπως έχει συμφωνηθεί με την υποδομή ψηφιακών υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας (eHDSI). Η υλοποίηση της επένδυσης θα ολοκληρωθεί έως τις 30 Ιουνίου 2025.

Προειδοποιήσεις έκτακτης ανάγκης

Η έκτη και τελευταία επένδυση που θα χορηγηθεί, αφορά στο σύστημα προειδοποίησης του κοινού για στήριξη λειτουργιών έκτακτης ανάγκης μέσω SMS.

Στόχος της επένδυσης είναι η ενίσχυση του συστήματος πολιτικής προστασίας της Κύπρου με τη δημιουργία ενός σύγχρονου συστήματος προειδοποίησης του κοινού που θα απευθύνεται στο σύνολο του πληθυσμού μέσω εφαρμογής για φορητές συσκευές με στόχο την ενίσχυση της δημόσιας ασφάλειας, της ετοιμότητας και της ανθεκτικότητας. Το μέτρο θα αφορά τη θέση σε λειτουργία ενός συστήματος προειδοποίησης του κοινού που θα απευθύνεται σε ολόκληρο τον πληθυσμό μέσω εφαρμογής για φορητές συσκευές ή SMS για την προειδοποίηση επικείμενων ή εξελισσόμενων καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Η υλοποίηση της επένδυσης θα ολοκληρωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025.

Μεταρρύθμιση με δάνειο και επένδυση με δανεισμό

Όπως έχει ειπωθεί, το Ταμείο Ανάκαμψης προνοεί επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που θα γίνουν είτε μέσω χορηγιών, είτε μέσω δανείου. Αν και οι πλείστες θα γίνουν μέσω χορηγίας, η μεταρρύθμιση για σταδιακή μεταστροφή του πλαισίου παροχής υγειονομικής περίθαλψης και επιστροφής εξόδων προς μοντέλα με βάση την αξία, θα γίνει μέσω δανεισμού. Στόχος της μεταρρύθμισης είναι η εισαγωγή και σταδιακή μετάβαση σε μοντέλα υγειονομικής περίθαλψης με βάση την αξία προς συμπλήρωση των υφιστάμενων μοντέλων υγειονομικής περίθαλψης με βάση τον όγκο, με στόχο τη βελτίωση των αποτελεσμάτων στον τομέα της υγείας και τον περιορισμό του κόστους. Θα περιλαμβάνει, αφενός, την ανάπτυξη κατάλληλων μοντέλων με βάση την αξία και σχετικών πρωτοβουλιών, με αντίστοιχους μηχανισμούς παρακολούθησης για τη μέτρηση και την παρακολούθηση της επιτυχίας της μεταρρύθμισης και, αφετέρου, την εισαγωγή μοντέλων με βάση την αξία στην απόφαση επιστροφής εξόδων για πρωτοβάθμια και ενδονοσοκομειακή περίθαλψη σύμφωνα με τη νομοθεσία περί Γενικού Συστήματος Υγείας. Η υλοποίηση της μεταρρύθμισης θα ολοκληρωθεί έως τις 31 Μαρτίου 2023.

Όσον αφορά την επένδυση που θα γίνει πράξη μέσω δανεισμού, αφορά στη βελτίωση, εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση των δημόσιων νοσηλευτηρίων της Κύπρου. Στόχος της επένδυσης αυτής είναι η βελτίωση, ο εκσυγχρονισμός και/ή η αναβάθμιση των κρατικών νοσοκομείων της Κύπρου, ώστε να μπορούν να ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις με τον ιδιωτικό τομέα, παράλληλα με τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων στον τομέα της υγείας στα δημόσια νοσοκομεία. Το μέτρο αυτό θα συνίσταται στις ακόλουθες δράσεις για τη βελτίωση, τον εκσυγχρονισμό και/ή την αναβάθμιση των κρατικών νοσοκομείων:

1) ενίσχυση του Μακάριου Νοσοκομείου για να προσφέρει πλήρη θεραπεία σε παιδιά για όλες τις περιπτώσεις·

2) κατασκευή και/ή επέκταση μονάδας αιμοκάθαρσης στα Νοσοκομεία Πάφου και Λεμεσού·

3) κατασκευή Νοσοκομείου Ψυχικής Υγείας·

4) ενίσχυση του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού·

5) ενίσχυση των τμημάτων Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών σε όλα τα δημόσια νοσοκομεία της Κύπρου.

6) ενίσχυση του Γενικού Νοσοκομείου Πάφου·

7) επέκταση του τμήματος Επεμβατικής Ακτινολογίας, συμπεριλαμβανομένου ιατρικού εξοπλισμού (όπως η μονάδα αγγειογραφίας)·

8) κατασκευή μονάδας COVID-19 στο Νοσοκομείο Αμμοχώστου· και

9) δημιουργία μονάδας μεταδοτικών ασθενειών στο Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού.

Οι ανακαινίσεις κτηρίων θα αποσκοπούν στην επίτευξη μείωσης της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας κατά τουλάχιστον 30 % κατά μέσο όρο.

Η μονάδα αιμοκάθαρσης του Νοσοκομείου Πάφου θα έχει ζήτηση πρωτογενούς ενέργειας τουλάχιστον κατά 20 % χαμηλότερη από την οριζόμενη στην απαίτηση των κτηρίων με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας (ΚΣΜΚΕ). Η υλοποίηση της επένδυσης θα ολοκληρωθεί έως τις 30 Ιουνίου 2026.

Η δεύτερη χορηγημένη μεταρρύθμιση αφορά στον σχεδιασμό ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την επιτήρηση της κατανάλωσης αντιβιοτικών εντός των νοσοκομείων και της παρακολούθησης νοσοκομειακών λοιμώξεων.

Περιμένουμε καλό φθινόπωρο για τον τουρισμό

Σ. Περδίος: Αυξημένη κίνηση από την Βρετανία επιτρέπει αισιοδοξία - Στο 60% του 2019 αναμένεται ο Σεπτέμβριος

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Λίγο μετά το τέλος των επαφών του στο Μπαχρέιν και λίγο πριν το επόμενο ταξίδι στην Γαλλία συζητήσαμε με τον Υφυπουργό Τουρισμού για το τί άφησε πίσω της η καλοκαιρινή περίοδος και τις εκτιμήσεις για τους ερχόμενους μήνες. Συγκεκριμένα, για Σεπτέμβριο και Οκτώβριο, ο Σάββας Περδίος εκτιμά ότι θα κυμανθούν γύρω στο 60% του 2019, συνεχίζοντας το μοτίβο Ιουλίου και Αυγούστου. Πάντως, καλύτερα από τον Αύγουστο αναμένεται να κινηθεί η βρετανική αγορά. Παρά το ότι ο αριθμός των αφίξεων είναι μειωμένος σε σχέση με το 2019, διαφορετική εικόνα παρουσιάζει η κατά κεφαλή δαπάνη των τουριστών- δεδομένο που έχει τη δική του σημασία τόσο για την διαμόρφωση των τουριστικών εσόδων, όσο και για τους στόχους στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού. Μέχρι στιγμής και υπό τις περιστάσεις, ο Υφυπουργός εκφράζει ικανοποίηση για τις τουριστικές επιδόσεις και εκτιμά ότι υπάρχει το μομέντουμ για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

-Κατά την επίσκεψη σας στο Μπαχρέιν μιλήσατε για προοπτικές προσέλκυσης τουρισμού από την Σαουδική Αραβία. Διαχρονικά, τις τελευταίες δεκαετίες μέχρι και το 2019, οι αριθμοί μόλις και μετά βίας ξεπέρασαν τις 10 χιλιάδες κι αυτό ήταν το 1992. Υπάρχει δυναμική σε αυτή την αγορά;

- Η Σαουδική Αραβία είναι μια αγορά των 40 εκατ. Είναι πολύ πιο μεγάλη σαν αγορά σε σχέση με άλλες αγορές στις οποίες στοχεύουμε στην Ευρώπη. Επίσης είναι μια αγορά η οποία αρχίζει να ανοίγεται και ιδιαίτερα η νεολαία ταξιδεύει πολύ, είναι τουρίστες καλής ποιότητας και είναι πιστοί πελάτες. Δηλαδή, αν κερδίσουμε την εμπιστοσύνη τους, θα είναι επαναλαμβανόμενοι επισκέπτες. Πράγματι, στο παρελθόν η Κύπρος δυσκολεύτηκε να προσελκύσει τουρισμό από την Σαουδική Αραβία και οι λόγοι είναι δύο. Κατ; αρχήν, η απουσία της απευθείας συνδεσιμότητας, κάτι το οποίο συνεχίζουμε να το δουλεύουμε. Πιθανότατα τους επόμενους μήνες να υπάρξει απευθείας συνδεσιμότητα με την Saoudia ή με την Flynas, που είναι εταιρείες της Σαουδικής Αραβίας. Ο δεύτερος λόγος που δυσκόλευε την κατάσταση ήταν η δύσκολη και χρονοβόρα διαδικασία έκδοσης της βίζας. Πλέον βρήκαμε μια λύση στο Μπαχρέιν για να διευκολύνει και την διαδικασία έκδοσης βίζας για όσους ζουν στην περιοχή Νταμάμ και τα περίχωρα. Έτσι, από την στιγμή που υπάρχει απευθείας πτήση Μπαχρέιν- Λάρνακα και που υπάρχει προξενείο της Κύπρου στο Μπαχρέιν, πλέον οι Σαουδάραβες μπορούν να στέλνουν την αίτηση τους στο προξενείο στο Μπαχρέιν και να περνούν να παίρνουν την βίζα τους καθ΄οδόν προς το αεροδρόμιο. Αυτή η λύση αναμένεται να λειτουργήσει ακόμα και αν μελλοντικά μπει απευθείας πτήση από και προς το Ριάντ. Είναι ενήμερο και το Υπουργείο Εξωτερικών, μιλήσαμε και με την Gulf Air και τους ενθουσίασε η ιδέα, άρα προχωρούμε σε κοινή διαφημιστική εκστρατεία για την συγκεκριμένη περιοχή της Σαουδικής Αραβίας. Επίσης θέλοντας να διευκολύνουμε και την μετάβαση των κατοίκων Κύπρου στο Μπαχρέιν, ζητήσαμε από την Gulf Air να εξετάσει το ενδεχόμενο να μεταφερθεί η πτήση της Παρασκευής την Πέμπτη, έτσι ώστε να μπορέσουν οι Κύπριοι να έχουν την επιλογή του long weekend στην χώρα.

Δεν αποκλείεται τους επόμενους μήνες να υπάρξει απευθείας συνδεσιμότητα με Σαουδική Αραβία, με πτήσεις των Saudia Airlines και Flynas.

«Το θέμα της συνδεσιμότητας παίζει καθοριστικό ρόλο και νομίζω ότι πλέον υπάρχει καλή συνδεσιμότητα από και προς αγορές που μας ενδιαφέρουν».

-Και μετά από τις επαφές στο Μπαχρέιν τι έχει το πρόγραμμα;

- Ουσιαστικά το επόμενο εξάμηνο είναι βαρυφορτωμένο, ανά εβδομάδα θα επισκεπτόμαστε και μια διαφορετική αγορά. Συνεχίζουμε με Γαλλία την τελευταία εβδομάδα Σεπτεμβρίου, ακολουθούν οι σκανδιναβικές χώρες, Γερμανία, Ισραήλ, Εμιράτα, Αυστρία, Ελβετία, Πολωνία, Ουκρανία, Ιταλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ουγγαρία, Σλοβενία, Σαουδική Αραβία, Βέλγιο, Ολλανδία και Ρωσία. Τα ταξίδια θα διαρκέσουν μέχρι τέλος του Μάρτη, αρχές Απριλίου. Αυτά τα ταξίδια έχουν διάφορους στόχους. Ο ένας είναι η προετοιμασία του εδάφους για τη νέα τουριστική σεζόν. Ο άλλος είναι να δοθεί ώθηση στην επιμήκυνση της σεζόν και για το φθινόπωρο και τον χειμώνα.

-Δεν αργήσαμε λίγο για το φθινόπωρο;

- Όχι, ο κύκλος επαφών μας γίνεται παράλληλα με την διαφήμισή μας η οποία συνεχίζει να τρέχει. Επίσης οι κρατήσεις εξακολουθούν να γίνονται την τελευταία στιγμή. Επιπλέον, ο τρίτος βασικός στόχος μας είναι να παρουσιάσουμε τη νέα μας ταυτότητα, τον τρόπο προβολής της χώρας στο εξωτερικό, να ενημερώσουμε τις αγορές για τις ειδικές μορφές τουρισμού, για τα όσα κάνουμε για τα ορεινά και την ύπαιθρο. Νιώθουμε επίσης ότι η φυσική μας παρουσία σε αυτές τις αγορές θα βοηθήσει αρκετά τους μεμονωμένους ταξιδιώτες. Να πω ότι ο σκοπός των ταξιδίων δεν είναι τόσο να γίνουν συζητήσεις με διοργανωτές ταξιδίων, αλλά να προβάλουμε την Κύπρο σε μεμονωμένους ταξιδιώτες. Με αυτό τον τρόπο θα ξεκινήσει να γράφεται διαφορετικά η ιστορία της Κύπρου στο εξωτερικό.

- Μπορούμε δηλαδή να μιλάμε για επιμήκυνση του τουρισμού;

- Είναι μια καλή ευκαιρία φέτος η Κύπρος να δώσει περισσότερη σημασία στην προσπάθεια για επιμήκυνση, λόγω του ότι εν μέσω πανδημίας αρκετός κόσμος δεν κατάφερε να ταξιδέψει, οπότε κατά πάσα πιθανότητα ίσως ταξιδέψουν αργότερα μέσα στον χρόνο. Βέβαια αν έχουμε ένα τεράστιο πισωγύρισμα στην Ευρώπη, είναι κάτι που δεν ξέρει κανένας αλλά υπάρχει αυτή η ευκαιρία. Αυτή την στιγμή, τουριστικά μπήκαμε σε πορεία και ροή που είναι ικανοποιητική υπό τις περιστάσεις. Υπάρχει ένα μομέντουμ. Πολλές από τις πτήσεις που μπήκαν και συμφωνίες που έγιναν όπως με Ryanair και Wizz Air, αφορούν δρομολόγια ολόχρονα. Ήδη το βλέπουμε. Διαφορετικές αγορές ξεκίνησαν να έρχονται στην Κύπρο - Πολωνία, Ουκρανία, Ουγγαρία, Ιταλία, Γαλλία. Όλες αυτές οι αγορές δεν έρχονται με πράκτορες αλλά με δρομολογημένες πτήσεις έστω και με χαμηλού κόστους αερογραμμές. Άρα δεν έχουμε λόγο να πιστεύουμε ότι θα σταματήσουν να έρχονται αυτοί οι πελάτες από την στιγμή που θα υπάρχουν οι πτήσεις. Το θέμα της συνδεσιμότητας παίζει καθοριστικό ρόλο και νομίζω ότι πλέον υπάρχει καλή συνδεσιμότητα από και προς αγορές που μας ενδιαφέρουν. Από εκεί και πέρα εμείς ως Υφυπουργείο έχουμε επεκτείνει το σχέδιο του εγχώριου τουρισμού μέχρι τέλος Νοεμβρίου. Το Υφυπουργείο ήδη εξετάζει το ενδεχόμενο επέκτασης του σχεδίου ελπίζοντας ότι θα λειτουργήσει και ως κίνητρο για κάποιες επιχειρήσεις να παραμείνουν ανοικτές, κάτι το οποίο θα είναι ευεργετικό στην προσπάθεια προσέλκυσης τουρισμού από το εξωτερικό.

«Όσο περνά ο καιρός το σχέδιο ενίσχυσης εγχώριου τουρισμού θα γίνεται πιο στοχευμένο ούτως ώστε να εξυπηρετεί όσο γίνεται και τους στόχους της εθνικής στρατηγικής».

Επιδοτημένες διακοπές μέχρι τον Μάρτιο

- Το ότι θα επεκταθεί το πρόγραμμα επιδότησης εγχώριου τουρισμού είναι γνωστό. Ποια όμως χρονική περίοδο αφορά η επέκτασή του; Θα λέγατε ότι ήρθε για να μείνει;

- Η προσπάθεια μας όσον αφορά την επέκτασή του θα είναι να καλύψει όλους τους μήνες του χειμώνα και να πάει τουλάχιστον μέχρι το τέλος του Μάρτη. Εκεί είναι ο στόχος. Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της ερώτησης, να πω ότι εμείς βλέπουμε με καλό μάτι τη συνέχιση ενός τέτοιου σχεδίου και την λειτουργία του κάθε χρόνο, χωρίς όμως να σημαίνει ότι αναφερόμαστε στο να εφαρμόζεται για τόσο μεγάλη περίοδο όπως ήταν φέτος. Μας ενδιαφέρει το σχέδιο, υπό την έννοια του ότι, μπορεί να δώσει κάποιες ανάσες αλλά και να είναι ένας μοχλός που μπορεί να βοηθήσει και τους στρατηγικούς στόχους του υφυπουργείου για επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν και για να καταστεί η Κύπρος ολόχρονος τουριστικός προορισμός. Η γενικότερη φιλοσοφία του σχεδίου μας ενδιαφέρει, έχει δουλέψει, αλλά όσο περνά ο καιρός θα γίνεται πιο στοχευμένο ούτως ώστε να εξυπηρετεί όσο γίνεται και τους στόχους της εθνικής στρατηγικής τουρισμού.

- Θα εξακολουθήσει να είναι για εμβολιασμένους και νοσήσαντες;

- Θα παραμείνει με τα ίδια δεδομένα όσον αφορά τους δικαιούχους. Αλλά όσον αφορά το ποσοστό επιχορήγησης, ανώτατης τιμής κτλ, αυτά είναι λεπτομέρειες που δεν έχουν αποφασιστεί ακόμα.

Στο 60% ο Σεπτέμβριος

-Οι τουριστικές αφίξεις Αυγούστου έκλεισαν περίπου στο 60% του Αυγούστου του 2019. Τί λένε οι εκτιμήσεις για τον Σεπτέμβριο;

- Περιμένουμε ότι ο Σεπτέμβριος θα κινηθεί στα ίδια ποσοστιαία επίπεδα, όπως τον Ιούλιο και τον Αύγουστο και πιθανό να ισχύσει το ίδιο και για τον Οκτώβριο. Επαναλαμβάνω, μιλούμε ποσοστιαία. Δηλαδή αν κινήθηκε στο 55-60% ο Ιούλιος και ο Αύγουστος, κάπου εκεί περιμένουμε να κινηθεί ο Σεπτέμβριος και ο Οκτώβριος. Ο λόγος που μας επιτρέπει να το λέμε αυτό είναι η αυξημένη κίνηση από την Βρετανία, η οποία δεν κινήθηκε όσο περιμέναμε τον Αύγουστο, πιθανότατα λόγω του ότι καθυστέρησε πάρα πολύ η βρετανική κυβέρνηση να ανακοινώσει το άνοιγμα της χώρας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα πολύς κόσμος να μην προλάβει να κάνει κρατήσεις για το καλοκαίρι, ή δεν μπορούσε λόγω και των τιμών. Οπότε τώρα τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο ξεκίνησε να κινείται καλύτερα η βρετανική αγορά. Βέβαια με αριθμούς χαμηλότερους του συνηθισμένου, κάτι το οποίο σημαίνει ότι ως επί το πλείστον η Πάφος επωφελείται από το τουριστικό ρεύμα από την Βρετανία και όχι η ελεύθερη Αμμόχωστος. Ανέκαθεν, πρώτος προορισμός των Βρετανών ήταν η Πάφος.

- Μας ικανοποιούν αυτές οι επιδόσεις; Πιάνουμε στόχους;

- Ο στόχος μας ήταν να πάμε καλύτερα από πέρσι. Ένας στόχος ο οποίος ήδη έχει επιτευχθεί και τώρα προσπαθούμε για το καλύτερο αποτέλεσμα ώστε να μπούμε πιο δυναμικά στο 2022, χρονιά που σηματοδοτεί την αρχή της ανάκαμψης. Όσο καλύτερα πάμε τώρα, τόσο καλύτερο μομέντουμ θα δημιουργήσει για το 2022. Υπό τις περιστάσεις, δεν μπορώ να πω ότι δεν είμαστε ικανοποιημένοι. Να θυμίσω ότι έχουμε το πιο αυστηρό πρωτόκολλο εισόδου, από όλες τις ανταγωνιστικές μας χώρες. Να θυμίσω επίσης ότι Ιούλιο και Αύγουστο ήμασταν η μοναδική χώρα που ήμασταν στο βαθύ κόκκινο.

- Είστε λοιπόν ικανοποιημένος για την μέχρι στιγμής πορεία του τουρισμού και αισιόδοξος για την συνέχεια;

- Ναι, είμαι ικανοποιημένος υπό τις περιστάσεις και αυτό το τονίζω και αισιόδοξος για το μέλλον του τουρισμού.

Τον Σεπτέμβρη και τον Οκτώβρη κινείται καλύτερα η Βρετανία, αγορά από την οποία επωφελείται περισσότερο η Πάφος.

Στα 760 ευρώ η μέση κατά κεφαλήν δαπάνη

- Μια σημαντική παράμετρος είναι φυσικά και τα τουριστικά έσοδα.

-Είναι μια στατιστική που πέρασε απαρατήρητη και είναι καλό να το σημειώσουμε. Η μέση δαπάνη ανά επισκέπτη το 2019- σύμφωνα με στοιχεία μέχρι τέλος Ιουνίου- ήταν 615 ευρώ. Το 2021, η μέση δαπάνη ανήλθε στα 760 ευρώ. Αυτό τι δείχνει; Δείχνει ότι άρχισε να φαίνεται το αποτέλεσμα της εθνικής στρατηγικής τουρισμού για προσέλκυση άλλων αγορών, τουρισμό με ειδικά ενδιαφέροντα, και μεμονωμένους ταξιδιώτες. Επίσης, το 20% των αφίξεων καταλήγει σε ξενοδοχεία 5 αστέρων και το 30% σε ξενοδοχεία 4 αστέρων. Ένας στους δύο λοιπόν μένει σε ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων και πάνω και φαίνεται αυτό από τα στοιχεία για τα έσοδα. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι το ποσοστό των μεμονωμένων ταξιδιωτών είναι κατά πολύ αυξημένο σήμερα σε σχέση με τα επίπεδα προ πανδημίας.

Προ πανδημίας, θα έλεγα ότι 30% των αφίξεων μας ήταν μεμονωμένοι ταξιδιώτες ενώ τώρα πλησιάζει το 60%. Γι΄ αυτό βλέπουμε την αυξημένη κατά κεφαλήν δαπάνη.

- Πώς μεταφράζεται αυτό στα συνολικά έσοδα του τουρισμού; Να αναμένουμε ότι θα είναι μικρότερη η απόκλιση σε σχέση με το 2019, από ό,τι θα αναμενόταν βάσει και των αφίξεων;

- Σίγουρα, θα είναι μικρότερη η απόκλιση στα έσοδα. Ευρύτερα όμως αυτό σημαίνει ότι κινούμαστε στον στόχο που τέθηκε για την δεκαετία, για αύξηση της κατά κεφαλήν δαπάνης ανά άτομο, κάτι που σημαίνει ότι η Κύπρος δεν θα αναγκαστεί να διπλασιάσει τις αφίξεις της σε σχέση με το 2019.

Τα χαμηλά επιτόκια βοήθησαν στο δανεισμό

Το κόστος του βραχυπρόθεσμου δανεισμού, των επιχειρηματικών και των στεγαστικών έχει μειωθεί κατακόρυφα από το 2008

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Καταλυτική για νέα δάνεια και εξυπηρέτηση υφισταμένων δανείων η μείωση των επιτοκίων ανά τα χρόνια, με το κόστος του βραχυπρόθεσμου δανεισμού στην Κύπρο, το κόστος του δανεισμού για τις επιχειρήσεις, αλλά και ο δανεισμός για στεγαστικούς σκοπούς να έχει μειωθεί σημαντικά. Από τον Ιανουάριο του 2008 έως και το Μάιο του 2021 και στους τρεις τομείς τα ποσοστά έχουν πέσει – εάν εξαιρεθεί μία περίοδος από το τέλος του 2010 έως και το 2015 περίπου - τρεις με τρεισήμισι ποσοστιαίες μονάδες. Τα πολύ χαμηλά επιτόκια είναι γεγονός ότι έχουν βοηθήσει σημαντικά τόσο για νέα όσο και για υφιστάμενα δάνεια. Ωστόσο, αυτή η περίοδος των τόσο χαμηλών επιτοκίων δεν αναμένεται να συνεχιστεί πέρα από το 2022. Η «γραμμή» που ορίστηκε από την Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Η ΕΚΤ, μέσω των αποφάσεων του Διοικητικού της Συμβουλίου, εξακολουθεί να παρέχει στήριξη στις οικονομίες της ζώνης του ευρώ.

(ΕΚΤ), Κριστίν Λαγκάρντ, τον Ιούλιο του 2021 με τον νέο στόχο της ΕΚΤ για τον πληθωρισμό να ορίζεται στο 2% σε συμμετρική βάση, και όχι σε λογική μέσου όρου, έναντι του «κάτω και κοντά στο 2%» που ίσχυε μέχρι τώρα, δείχνει ότι η περίοδος των τόσο χαμηλών επιτοκίων θα λήξει στο άμεσο μέλλον. Η αυξημένη ζήτηση δανείων ευνοείται από το συνεχιζόμενο περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων, ενώ ότι τα κριτήρια δανεισμού παραμένουν αυστηρά, διασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό ότι ο νέος δανεισμός θα είναι και πιο εύκολα βιώσιμος. Γυρνώντας στα του κόστους του βραχυπρόθεσμου δανεισμού, βλέπουμε από τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας πως, τον Ιανουάριο του 2008, κυμαινόταν στο 5,94%. Τον Ιανουάριο του 2009 είχε αυξηθεί αρκετά στο 7,22%, ενώ μετά από αρκετές διακυμάνσεις από το 2010 και μετά, έφτασε τον Ιανουάριο του 2015 στο 5,78%. Από εκεί και πέρα, η πτωτική τάση είναι δυνατή και

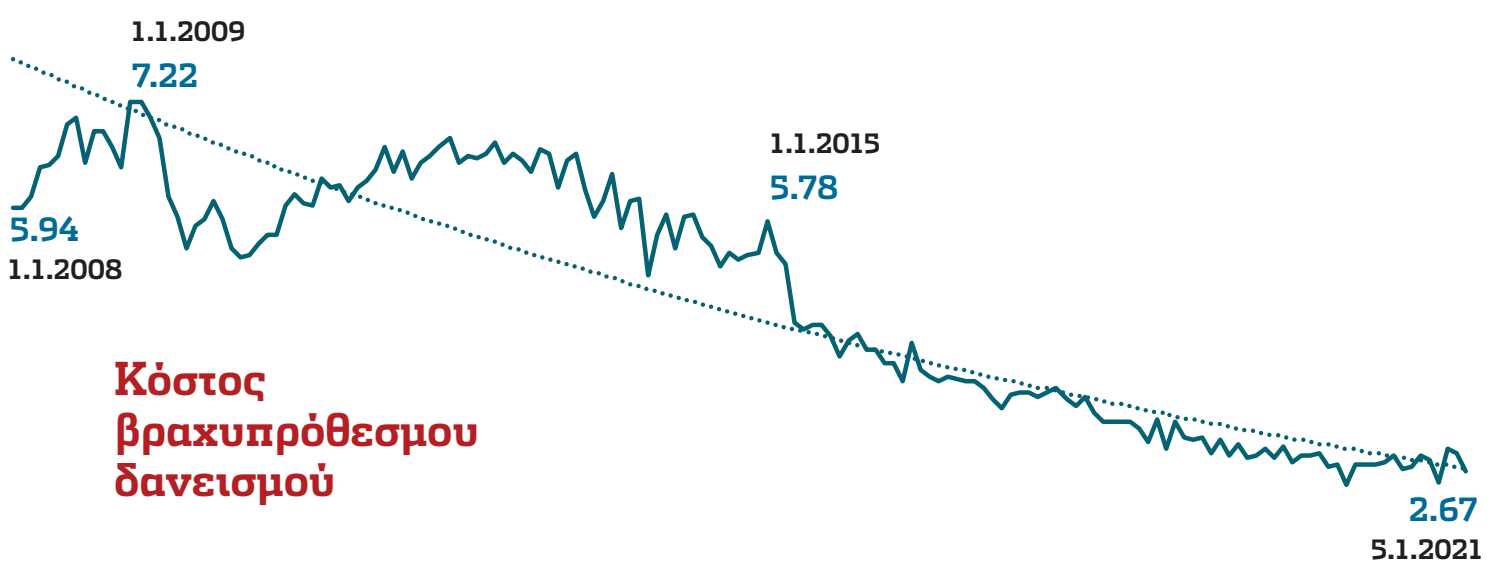

ΠΗΓΗ: ΕΚΤ

φτάνει μέχρι τον Μάιο του 2021 στο χαμηλό του 2,67%. Αντίστοιχη μείωση προκύπτει και από στοιχεία για το κόστος δανεισμού για τις επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, τον Ιανουάριο του 2008 κυμαινόταν στο 6,12%, τον Ιανουάριο του 2009 στο 7,5%, τον Ιανουάριο του 2014 στο 5,27%, τον Ιανουάριο του 2015 στο 6,04%, τον Ιανουάριο του 2017 στο 3,7% και το Μάιο του 2021 στο 2,98%. Τέλος, για να υπάρχει και μία σύγκριση και για το κόστος δανεισμού για στεγαστικό, τον Ιανουάριο του 2008 ανερχόταν στο 5,94%, τον Ιανουάριο του 2009 στο 7,22%, το Μάιο του 2013 στο 6,6%, τον Μάιο του 2016 στο 4,33% και τέλος, το Μάιο του 2021 στο 2,79%.

Ανάπτυξη και δανεισμός

Η ανάκαμψη από την κρίση αναπόφευκτα θα ανεβάσει τα επιτόκια, αφού είναι μια φυσική εξέλιξη των πραγμάτων. Τα επεκτατικά μέτρα νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ έχουν διατηρήσει ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης τόσο στη ζώνη του ευρώ όσο και στην Κύπρο. Οι κύπριοι πελάτες των τραπεζών ωστόσο έχουν εκμεταλλευθεί τα τελευταία χρόνια τα χαμηλά επιτόκια, ενώ με την πανδημική κρίση, τις αγορές των ομολόγων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την υποβοήθηση του δανεισμού από το κράτος μέσω Σχεδίων επιδότησης επιτοκίου, ο νέος δανεισμός καταγράφει πολύ καλά ποσοστά. Εξάλλου, στο τελευταίο οικονομικό δελτίο της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, σημειώνονται τα ακόλουθα: «Σε ό,τι αφορά στη νομισματική πολιτική ειδικότερα, η ΕΚΤ, μέσω των αποφάσεων του Διοικητικού της Συμβουλίου, συνεχίζει να παρέχει στήριξη στις οικονομίες της ζώνης του ευρώ μέσω, μεταξύ άλλων, του Public Sector Purchase Programme (PSPP) αλλά και του έκτακτου Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP). Ταυτόχρονα, η διατήρηση των επιτοκίων σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα από την ΕΚΤ αλλά και τα Targeted Longer-Term Refinancing Operations (TLTROs), συμβάλλουν σημαντικά στη διατήρηση χαμηλού κόστους δανεισμού στην Κύπρο. Ας σημειωθεί παράλληλα ότι μέσω της ρητής διαβεβαίωσης για διατήρηση της υποστηρικτικής νομισματικής πολιτικής για όσο χρειάζεται (Forward Guidance), η ΕΚΤ ενισχύει καθοριστικά τις προσπάθειες για ώθηση της οικονομικής δραστηριότητας».

Ξεπέρασαν τα επίπεδα

Όπως καταγράφει η ΚΤΚ σε σχέση με την πιστωτική επέκταση, ο νέος δανεισμός του μη χρημα-

Ο νέος δανεισμός από τα μέσα του 2020 σημείωσε ανάκαμψη λόγω κυρίως του σχεδίου για επιδότηση μέρους των επιτοκίων νέων στεγαστικών και επιχειρηματικών δανείων.

τοοικονομικού ιδιωτικού τομέα στο σύνολό του παρουσίασε μείωση το 2020 σε σχέση με το 2019, της τάξης των 0,8 δισ. ευρώ, φθάνοντας σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο τον Απρίλιο του 2020, εν μέσω του πρώτου κύματος της πανδημίας. Από τα μέσα του 2020 σημείωσε ανάκαμψη λόγω κυρίως του σχεδίου για επιδότηση μέρους των επιτοκίων νέων στεγαστικών και επιχειρηματικών δανείων. Ιδιαίτερα τα νέα στεγαστικά δάνεια, από τον Σεπτέμβριο του 2020 έχουν ξεπεράσει τα προ-πανδημίας επίπεδά τους, ενώ η ανάκαμψη αυτή συνεχίστηκε και το πρώτο τρίμηνο του 2021. Τα συνολικά δάνεια τον Ιούλιο 2021 κατέγραψαν καθαρή αύξηση 107,4 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με καθαρή αύξηση 244,2 εκατ. ευρώ τον Ιούνιο 2021. Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής έφθασε στο 1,5%, σε σύγκριση με 1,3% τον Ιούνιο 2021 και το υπόλοιπο των συνολικών δανείων τον Ιούλιο 2021 έφθασε στα 29,7 δισ. ευρώ.

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΠΑΥΛΟΥ ΛΟΪΖΟΥ***

Στην πρίζα για νέα ΜΕΔ οι τράπεζες

Σε όλη την Ευρώπη, οι εμπορικές τράπεζες ετοιμάζονται για ένα δεύτερο κύμα μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ), ως απότοκο της πανδημίας του κορωνοϊού. Κανείς βέβαια δεν αναφέρεται σε διψήφια ποσοστά ΜΕΔ, έστω κι αν αυτό συνηθίσαμε τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο. Ωστόσο, σε ευρωπαϊκό επίπεδο κι αυτό που τελικά επιζητούν οι εποπτικές Αρχές και από τις κυπριακές τράπεζες, είναι για ΜΕΔ όσο πιο κοντά στο μηδέν γίνεται. Μέχρι κι ένα ποσοστό της τάξης του 5% θεωρείται υψηλό ακόμα κι αν υπάρχουν επαρκείς προβλέψεις. Δεν είναι τυχαίο που αρκετές ευρωπαϊκές τράπεζες, τους τελευταίους μήνες, έχουν εντατικοποιήσει τις ενέργειες για μη οργανική μείωση (πώληση) κόκκινων δανείων καθώς θέλουν να είναι έτοιμες για μία επερχόμενη αύξηση των δανείων που δεν εξυπηρετούνται ως επίπτωση της πανδημίας. Είναι ενδεικτική η περίπτωση της KBC Bank, στην Ιρλανδία, της οποίας η οικονομία έχει παρόμοια χαρακτηριστικά με την κυπριακή αλλά είναι πολύ πιο ανθεκτική. Η KBC ανακοίνωσε προ μερικών ημερών ότι πουλάει μη εξυπηρετούμενα δάνεια αξίας 1,1 δισ. ευρώ

Προσπάθεια να ξεφορτώσουν 4 δισ. ευρώ προτού προκύψουν νέα προβληματικά δάνεια ως απότοκο της πανδημίας.

στον αμερικανικό όμιλο Carval (εκ των μεγαλομετόχων πλέον της Τράπεζας Κύπρου) κι αυτό θα μειώσει τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια της σε 2,4% επί του συνολικού δανειακού χαρτοφυλακίου. Ωστόσο, τα σχετικά δημοσιεύματα στον ιρλανδικό Τύπο σχολιάζουν πως η μητρική εταιρεία της KBC Bank, ο Όμιλος KBC, δεν ενδιαφέρεται πλέον να παραμείνει στην ιρλανδική αγορά, όπου οι τράπεζες δεν μπορούν να κινηθούν εύκολα εναντίον ενός δανειολήπτη που έχει αθετήσει τις δανειακές του υποχρεώσεις και κατά συνέπεια οι τράπεζες πρέπει να διαθέτουν υψηλά κεφαλαιακά αποθέματα. Παράλληλα, αναλυτές στην Ιρλανδία σχολιάζουν πως θα πρέπει να αναμένονται κι άλλες κινήσεις πώλησης

μη εξυπηρετούμενων δανείων το επόμενο χρονικό διάστημα, καθώς αναμένεται μία αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων τους προσεχείς 12 μήνες.

Στην περίπτωση της Κύπρου, μέχρι στιγμής, ο κορωνοϊός δεν έχει δείξει ακόμα τα δόντια του στο τραπεζικό σύστημα. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια εντός τραπεζών παραμένουν σταθερά τον τελευταίο ένα χρόνο στα 5,1 δισ. ευρώ ενώ από τις ανακοινώσεις των δύο συστημικών τραπεζών, Τράπεζας Κύπρου και Ελληνικής Τράπεζας, αυτό που διαμηνύεται είναι πως πολύ μικρό ποσοστό των δανείων που ήταν σε αναστολή για ένα χρόνο εξακολουθεί να μην εξυπηρετείται. Ωστόσο, από την στιγμή που κανείς δεν ξέρει ακόμα πόσο θα συνεχιστεί η πανδημία κι αν και πότε θα φανούν επιπρόσθετες επιπτώσεις, φαίνεται πως και οι κυπριακές τράπεζες προχωρούν με γοργά βήματα, διαδικασίες για πώληση πακέτων μη εξυπηρετούμενων δανείων. Όπως πληροφορούμαστε, τις διαδικασίες για πώληση δανείων προχωρούν η Τράπεζα Κύπρου με το project Helix 3, η Ελληνική Τράπεζα με το project Starlight το οποίο ενδεχομένως να περιλαμβάνει και τη διαχείριση των συγκεκριμένων δανείων και η Alpha Bankμε το project Sky. Συνολικά εκτιμούμε πως η συνολική αξία του δανειακού χαρτοφυλακίου που είναι σήμερα σε διαδικασία πώλησης ανέρχεται σε περίπου 6,5 δισ. ευρώ. Από αυτά, τα 3 δισ. ευρώ είναι εντός του τραπεζικού συστήματος (Helix 3 και Starlight) και 3,5 δισ. ευρώ εκτός του τραπεζικού συστήματος (τα ΜΕΔ της Alpha Bank βρίσκονται στην πλειονότητα τους στην ιδιοκτησία της εταιρείας ειδικού σκοπού

AGI Cypre Ermis Ltd, που ανήκει στην μητρική εταιρεία της τράπεζας και ως εκ τούτου θεωρούνται ότι είναι εκτός του τραπεζικού συστήματος). Όλοι μπορούν να αντιληφθούν πόσο σημαντική εξέλιξη για τον κυπριακό χρηματοπιστωτικό τομέα θα είναι αν βρεθούν εκτός τραπεζικού συστήματος τόσο πολλά δάνεια όσον αφορά τις τράπεζες.

Βέβαια, όπως επαναλάβαμε πολλές φορές, το να βρεθούν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια εκτός τραπεζών δεν σημαίνει και το τέλος της προσπάθειας. Αντίθετα, σημαίνει την αρχή μίας άλλης. Πρόκειται για δανεισμό που εξακολουθεί να βαραίνει την πραγματική οικονομία και για δανειολήπτες που εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ή που καταφέρνουν να ξεγελούν τις τράπεζες και στη συνέχεια τις εταιρείες εξαγοράς δανείων. Την ίδια ώρα, οι αγοραστές αυτών των δανείων από τη μία αντιλαμβάνονται ότι σε τέτοιες περιόδους υπάρχουν επενδυτικές ευκαιρίες, αλλά την ίδια ώρα, αν κρίνουν ότι το νομοθετικό πλαίσιο μίας χώρας δεν είναι ευνοϊκό είτε θα αποφασίσουν να μην επενδύσουν σ' αυτήν (ναι, η αγορά μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι επένδυση) είτε να τα αποκτήσουν σε πολύ χαμηλή τιμή.

Το σίγουρο είναι πως τους επόμενους μήνες θα υπάρξει σημαντική κινητικότητα στη συγκεκριμένη αγορά. Γι' αυτό και είναι απαραίτητο να υπάρχει ένα σταθερό και ευνοϊκό νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο, από τη μία, δεν θα αποθαρρύνει τους επενδυτές και, από την άλλη, θα παρέχει προστασία και κυρίως λύσεις στους πραγματικά ευάλωτους δανειολήπτες.

*Ο κ. Παύλος Λοΐζου είναι Διευθύνων Σύμβουλος, WiRE FS.

Η μάχη των νέων για την εξασφάλιση στέγης

Πηγή του προβλήματος, οι κακές συνθήκες στη νεανική απασχόληση και η απουσία επαρκών ακινήτων για μακροχρόνια μίσθωση

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ**

Ολοένα και δυσκολότερο είναι για τους νέους στα ελληνικά αστικά κέντρα να βρουν μια αξιοπρεπή κατοικία με προσιτό ενοίκιο. Η ρίζα του προβλήματος βρίσκεται στις κακές ή επισφαλείς συνθήκες εργασίας για τους νέους, επισημαίνουν οι ειδικοί, ενώ παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την κατάσταση είναι η απουσία επαρκών ακινήτων για μακροχρόνια μίσθωση, η απουσία ρυθμίσεων στην αγορά ακινήτων αλλά και η κοινωνική αποδοχή που έχει η παραμονή στην οικογενειακή εστία.

Η αρχιτέκτονας - πολεοδόμος Δήμητρα Σιατίτσα είναι ερευνήτρια για θέματα κατοικίας και την περίοδο αυτή πραγματοποιεί έρευνα για τη στέγαση των νέων στο πλαίσιο της μεταδιδακτορικής διατριβής της στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. «Εως σήμερα δεν υπάρχει στη χώρα μας μια οργανωμένη πολιτική κατοικίας, πόσο μάλλον για τους νέους. Υπάρχουν μόνο οι φοιτητικές εστίες, που είναι πολύ περιορισμένες, και το στεγαστικό επίδομα, που αφορούν μόνο μια συγκεκριμένη περίοδο, αυτή των σπουδών», εξηγεί στην «Κ». «Στις έρευνες της Eurostat αποτυπώνονται τα πολύ μεγάλα ποσοστά νέων που μένουν με τους γονείς τους και ο υψηλός μέσος όρος ηλικίας αποχώρησης από την οικογενειακή εστία. Σύμφωνα με στοιχεία του 2019, το 69,4% των νέων 18-34 ετών κατοικεί ακόμα με τους γονείς, ενώ η μέση ηλικία αποχώρησης από την εστία είναι τα 29 έτη, όταν ο μέσος όρος της Ευρωπαϊκής Ενωσης είναι τα 25».

Τα αίτια

Οι αιτίες είναι πολλές. «Τα δεδομένα αυτά μπορούν να ερμηνευθούν με πολιτισμικά και κοινωνικά κριτήρια, δηλαδή τις ιδιαιτερότητες της νοτιοευρωπαϊκής οικογένειας. Αφορούν όμως και το ελάχιστα ανεπτυγμένο κοινωνικό κράτος και την απουσία στήριξης στην ανεξαρτητοποίηση των νέων, όταν αυτοί κάνουν τα πρώτα βήματά τους στην αγορά εργασίας. Οι νέοι στην Ελλάδα έχουν υψηλή ανεργία, ενώ όσοι εργάζονται έχουν χαμηλές αποδοχές, συχνά απασχολούνται με σχήματα ευέλικτης ή μερικής απασχόλησης και η εργασιακή τους ζωή χαρακτηρίζεται από επισφάλεια. Αυτή, εκτιμώ, είναι και η ρίζα του προβλήματος».

Μέσα από τις συνεντεύξεις που πραγματοποίησε στο πλαίσιο του μεταδιδακτορικού της, η κ. Σιατίτσα καταγράφει τα διαφορετικά μοτίβα της σχέσης των νέων με την κατοικία. «Κατ' αρχάς, πάρα πολλοί νέοι δηλώνουν ότι εξαρτώνται οικονομικά από τους γονείς τους, ακόμα κι αν δεν κατοικούν μαζί. Επιπλέον, η σχέση αυτή διατηρείται για πολλά χρόνια, συχνά μέχρι τα 40. Μια άλλη κοινή πρακτική είναι ότι πολλοί νέοι έχουν επιλέξει τα τελευταία χρόνια να επιστρέψουν στο σπίτι των γονιών τους, προτιμώντας να μην έχουν προσωπικό χώρο, προκειμένου να αποταμιεύσουν ή να έχουν καλύτερο επίπεδο κοινωνικής ζωής. Οσοι καταφέρνουν να κατοικήσουν μόνοι, συνήθως θα επιλέξουν ένα πολύ μικρό σπίτι, σε μέτρια ή κακή κατάσταση ή μακριά από τον τόπο εργασίας τους και θα συμβιβαστούν με πολύ άσχημες συνθήκες διαβίωσης, περικόπτοντας κάθε άλλη δαπάνη ώστε να υποστηρίξουν το στεγαστικό κόστος», αναφέρει.

Σημαντικό ρόλο στη δυσκολία των νέων να βρουν μια προσιτή και αξιοπρεπή κατοικία παίζει και η μικρή προσφορά κατοικίας στα αστικά κέντρα. «Ο τομέας των μισθώσεων είναι περιορισμένος και υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός, ειδικά μετά την έλευση του Airbnb και τη στροφή των επενδυτών σε οικιστικά ακίνητα. Ως αποτέλεσμα, ασκείται μεγάλη πίεση στα μισθώματα».

Είναι τελικά πρόβλημα ή μια ελληνική ιδιαιτερότητα; «Θεωρώ ότι είναι πρόβλημα, παρότι δεν το συζητούμε ως τέτοιο γιατί είναι γενικά κοινωνικά αποδεκτό να μένεις με τους γονείς σου», εκτιμά η κ. Σιατίτσα. «Είναι μια κατάσταση που κρύβει πολλά προβλήματα, όπως η καθυστερημένη χειραφέτηση των ανθρώπων, η έλλειψη οικονομικής ανεξαρτησίας. Για εμένα, η όποια πολιτική πρέπει πρώτα να εστιάσει στην πηγή του προβλήματος, που είναι η εργασία. Οσον αφορά την κατοικία, στη χώρα μας υπάρχει μεγάλο κτιριακό απόθεμα που είναι κενό και θα μπορούσε να επαναχρησιμοποιηθεί για νέους και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Οι δήμοι θα έπρεπε να παίξουν ενεργό ρόλο, αλλά δεν έχουν ακίνητη περιουσία αυτού του είδους ή επαρκείς πόρους – ας μην ξεχνάμε ότι οι δήμοι ζήτησαν να τους μεταβιβαστούν όσα ακίνητα καταγραφούν στο κτηματολόγιο ως αγνώστου ιδιοκτήτη, κάτι που ακόμα κι αν γίνει αποδεκτό θα αργήσει. Θα μπορούσαν, ωστόσο, να δοκιμαστούν συνέργειες και νέα σχήματα. Σε κάθε περίπτωση, η αγορά των μισθώσεων –μακροχρόνιων ή τύπου Airbnb– χρειάζεται ρυθμιστικές παρεμβάσεις, παράλληλα με την ανάπτυξη μιας νέας πολιτικής για τη στήριξη της κατοικίας».

Το πρόβλημα δεν είναι τόσο «ορατό» λόγω της κοινωνικής αποδοχής της μακρόχρονης παραμονής στην οικογενειακή εστία.

SHUTTERSTOCK

«Η αγορά των μισθώσεων –μακροχρόνιων ή τύπου Airbnb– χρειάζεται ρυθμιστικές παρεμβάσεις, παράλληλα με την ανάπτυξη μιας νέας πολιτικής για τη στήριξη της κατοικίας», αναφέρει στην «Κ» η αρχιτέκτονας - πολεοδόμος Δήμητρα Σιατίτσα.

Ανέβηκε η ηλικία φυγής από το πατρικό

Μεμονωμένες είναι οι πολιτικές στην Ευρωπαϊκή Ενωση που να απευθύνονται αποκλειστικά στους νέους. Στις χώρες όπου υπάρχει ανεπτυγμένη πολιτική για την κατοικία, συνήθως οι νέοι είναι από τις ομάδες των δικαιούχων από κοινού με άλλες ευάλωτες ομάδες. Υπάρχουν όμως και ορισμένες ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες κοινωνικού χαρακτήρα, που στοχεύουν αποκλειστικά στην προσέλκυση νεαρότερων μισθωτών.

Αναζητείται λύση σε ένα διεθνές πρόβλημα με διαφορετικές παρεμβάσεις από χώρα σε χώρα.

Το Housing Europe είναι η ομοσπονδία φορέων ή εταιρειών, κρατικών ή συνεργατικών, που παρέχουν κοινωνική κατοικία. Η Ιταλίδα Αλίτσε Πιτίνι είναι επικεφαλής ερευνήτρια του παρατηρητηρίου που έχει ιδρύσει ο οργανισμός. «Αν εξετάσουμε τις χώρες με τα καλύτερα στατιστικά, είναι προφανές ότι στις σκανδιναβικές χώρες οι νέοι ανεξαρτητοποιούνται νωρίτερα», λέει στην «Κ». «Αυτό όμως δεν σχετίζεται αποκλειστικά με κοινωνικούς λόγους αλλά και με την παράδοση που υπάρχει στις χώρες αυτές στην κοινωνική κατοικία, παράδοση που υφίσταται και στη Γαλλία, τη Γερμανία και την Αυστρία».

Ως αποτέλεσμα της κρίσης, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες η ηλικία της αποχώρησης από την οικογενειακή εστία αυξήθηκε. Κάθε χώρα το αντιμετώπισε με διαφορετικό τρόπο. «Στη Γαλλία υπάρχει μια πολιτική επιδότησης της κατοικίας για νέους, ενώ στη Δανία οι νέοι είναι δικαιούχοι κοινωνικής κατοικίας ήδη από τα 16 έτη. Αυτό που δείχνει να λείπει από την Ελλάδα είναι η κοινωνική ενθάρρυνση των νέων για ανεξαρτητοποίηση. Επιπλέον στην Ελλάδα υπάρχει σοβαρό θέμα στον χώρο των μισθώσεων, όσον αφορά το πλήθος των ακινήτων, την ποιότητά τους και την τιμή στην οποία προσφέρονται».

Τα πιο ενδιαφέροντα ευρωπαϊκά παραδείγματα αφορούν συνήθως συνεργατικές πρωτοβουλίες που υποστηρίζονται από την τοπική αυτοδιοίκηση. «Στην Ισπανία πολλοί φορείς κοινωνικής κατοικίας έχουν κάνει συμφωνίες με πανεπιστήμια ώστε να προσελκύσουν φοιτητές σε οικιστικά συγκροτήματα στα οποία κυριαρχούν οι ηλικιωμένοι. Τους προσφέρεται χαμηλό ενοίκιο, με αντάλλαγμα να διαδραματίσουν ρόλο στη συλλογική διαχείριση των συγκροτημάτων και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες με ηλικιωμένους. Γενικώς στην Ισπανία έχουν αναπτυχθεί πολλές εταιρείες κοινωνικής βάσης για την κοινωνική κατοικία, που υποστηρίχθηκαν από την τοπική αυτοδιοίκηση».

Προτάσεις

Ποια μπορεί να είναι η λύση σε χώρες σαν την Ελλάδα; «Σίγουρα μια κλασική λύση είναι η μετατροπή κενών, κρατικών ή ιδιωτικών, ακινήτων σε κτίρια κατοικιών για νέους, με προσιτό ενοίκιο. Η εμπειρία δείχνει ότι τα σχήματα που θα αναλάβουν τέτοιες πρωτοβουλίες πρέπει να έχουν οικονομίες κλίμακας για να είναι βιώσιμα –η πολυδιάσπαση λειτουργεί αρνητικά– και θα πρέπει να έχουν ενεργό συμμετοχή της τοπικής αυτοδιοίκησης, που γνωρίζει καλύτερα τις συνθήκες και τις ανάγκες σε κάθε περιοχή. Επίσης, μια λύση θα μπορούσε να είναι μια πολιτική που να στοχεύει στην επαναφορά, πάντα με προσιτά ενοίκια, ακινήτων που μισθώνονται μέσω Airbnb. Θα μπορούσε, για παράδειγμα, να αναλάβει ένας δήμος να προσελκύσει τους ιδιοκτήτες και να δημιουργήσει ένα απόθεμα τέτοιων ακινήτων μέσω κινήτρων –όπως η εγγύηση ενοικίου– και φοροαπαλλαγών. Θετική για την κατοικία εξέλιξη είναι η μεγάλη μείωση της ζήτησης για νέους χώρους γραφείων στα κέντρα των πόλεων, εξέλιξη που σχετίζεται με τον κορωνοϊό και την εξ αποστάσεως εργασία».

«Το σημαντικότερο εθνικό ζήτημα σε πολλές χώρες της Ε.Ε.»

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

«Δεν χωράει αμφιβολία, η αναζήτηση ενός οικονομικού διαμερίσματος, ακόμα και στα πέριξ του Βερολίνου, έχει πλέον εξελιχθεί σε αδύνατη προσπάθεια», αναφέρει στην «Κ» με απόγνωση η 28χρονη γραφίστρια Αναλίσα Μπέργκμαν. Είναι μόλις μία από τους εκατοντάδες χιλιάδες νέους που αντιμετωπίζουν τη δυσβάσταχτη πρόκληση των υψηλών ενοικίων και διογκωμένων τιμών κατοικιών στην Ευρωπαϊκή Ενωση. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το φαινόμενο της επιβάρυνσης του κόστους στέγασης –το οποίο προκύπτει όταν πάνω από το 40% του διαθέσιμου εισοδήματος ενός ατόμου δαπανάται στα ενοίκια–, περίπου δύο στους πέντε ανθρώπους στην Ελλάδα, ένας στους πέντε στη Βουλγαρία και ένας στους έξι στη Δανία και τη Γερμανία αντιμετωπίζουν το εν λόγω πρόβλημα.

Τα στοιχεία είναι ακόμα πιο ανησυχητικά στις νεαρότερες δημογραφικές ομάδες, οι οποίες βρίσκονται άλλωστε στο ξεκίνημα της επαγγελματικής τους καριέρας. Μεταξύ των νεότερων πολιτών της Ε.Ε. που ζούσαν κάτω από το όριο της φτώχειας το 2017, το 42% ήταν υπερφορτωμένο από το κόστος στέγασης, ενώ ακόμα και σε χώρες όπως η Ολλανδία, το ποσοστό αγγίζει το 63%. Οπως προειδοποίησε η Παγκόσμια Τράπεζα σε σχετική έκθεσή της, «η στέγαση αναδεικνύεται σταθερά στο σημαντικότερο εθνικό ζήτημα σε πολλές χώρες της Ε.Ε.».

Το 2017, μεταξύ των νέων της Ε.Ε. που ζούσαν κάτω από το όριο της φτώχειας, το 42% ήταν υπερφορτωμένο από το κόστος στέγασης.

Μία από αυτές τις χώρες είναι αναμφισβήτητα και η Ρουμανία. Στις αρχές της περασμένης δεκαετίας η χώρα αντιμετώπιζε το υψηλότερο επίπεδο στέρησης στέγασης στην Ε.Ε., με το 26,9% των Ρουμάνων πολιτών να αντιμετωπίζει αυτό το πρόβλημα – στην πλειονότητά τους οι πληττόμενοι ήταν νέοι κάτω των 35 ετών. Η κυβέρνηση προσπάθησε να αντιμετωπίσει το πρόβλημα με ένα φιλόδοξο δάνειο 175 εκατομμυρίων ευρώ από την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο στόχευε να αυξήσει τον αριθμό των προσιτών κατοικιών. Το 2015, η κυβέρνηση ενέκρινε το πρόγραμμα «Ενοικίαση Κατοικιών για Νέους 2016-2020», το οποίο απευθύνθηκε σε νέους εργαζομένους των οποίων το εισόδημα δεν τους επέτρεπε να αγοράσουν ή να νοικιάσουν κατοικία σε τιμές αγοράς. Μετά το πέρας της πενταετίας, το πρόγραμμα παρείχε περίπου 7.000 επιδοτούμενες κατοικίες σε νέους κάτω των 35 ετών, υπό την προϋπόθεση πως εργάζονται, δεν έχουν ιδιοκτησία και ο χώρος εργασίας τους βρίσκεται στην ίδια πόλη με το διαμέρισμα που θα νοικιάσουν. Οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα επιδοτούμενης κατοικίας επιλέχθηκαν έπειτα από ένα ειδικό σύστημα βαθμολόγησης το οποίο αξιολογούσε την προτεραιότητα των υποψηφίων – ωστόσο οι αιτήσεις υπερέβησαν κατά πολύ τον αριθμό των διαθέσιμων διαμερισμάτων. Η υπερβολική ζήτηση είναι ένας από τους λόγους που η Ρουμανία αποφάσισε να επεκτείνει το πρόγραμμα, προσθέτοντάς το στον σχεδιασμό των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

REUTERS / CHRISTIAN MANG

Το περασμένο Σάββατο, χιλιάδες νέοι διαδηλωτές βγήκαν στους δρόμους του Βερολίνου για να διαμαρτυρηθούν κατά των τιμών των ενοικίων.

Παράλληλα, πέρα από τις εθνικές εκλογές, την επόμενη Κυριακή το Βερολίνο θα κληθεί να αποφασίσει για ένα από τα πιο κομβικά ερωτήματα που αφορούν την αγορά ακινήτων: την απαλλοτρίωση 240.000 διαμερισμάτων από μεγάλες εταιρείες ακινήτων, με στόχο να προσφερθούν σε προσιτές τιμές από τις τοπικές αρχές. «Οι τιμές έχουν σχεδόν διπλασιαστεί μέσα σε μία δεκαετία, ενώ οι μισθοί παραμένουν σταθεροί», τονίζει στην «Κ» η Α. Μπέργκμαν, η οποία εκτιμάει πως το δημοψήφισμα θα γείρει με διαφορά υπέρ του «ναι». «Αρκεί να ρίξει κανείς μια ματιά στους δρόμους του Βερολίνου, οι οποίοι είναι διακοσμημένοι με χιλιάδες αφίσες υπέρ του δικαιώματος στην οικονομική κατοικία», προσθέτει.

Σε αντίστοιχες κινήσεις προχώρησαν πρόσφατα διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις, όπως το Μπιλμπάο, που δημιούργησε ένα ολιστικό πρόγραμμα στήριξης στέγασης για νέους, και η Ρίγα, που πρόσθεσε τους νέους εργαζομένους σε προγράμματα επιδοτούμενης στέγασης για ευάλωτους πολίτες.

Παράθυρο για νέα αύξηση κατώτατου μισθού

Πέραν της ενίσχυσης του 2% τον Ιανουάριο, εξετάζει η κυβέρνηση για το 2022 λόγω υψηλότερης ανάπτυξης

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Σενάρια για περαιτέρω αύξηση του κατώτατου μισθού, εντός του 2022 –πέραν του 2% που θα ισχύσει από 1ης Ιανουαρίου– πυροδοτούν οι εκτιμήσεις για υψηλότερους από το αναμενόμενο ρυθμούς μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας, με τον υπουργό Εργασίας Κωστή Χατζηδάκη να αφήνει ανοικτό ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Παράλληλα, προανήγγειλε επιπλέον μέτρα στήριξης εργαζομένων και ανέργων το επόμενο διάστημα – πέραν των όσων ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός από το βήμα της ΔΕΘ.

Δράσεις 1 δισ. ευρώ

Συνολικά, η δέσμη μέτρων που ανακοίνωσε ο κ. Μητσοτάκης το περασμένο Σάββατο, και αφορούν δράσεις που θα υλοποιηθούν από το υπουργείο Εργασίας, κοστολογούνται σε πάνω από 1 δισ. ευρώ για τον επόμενο χρόνο και αφορούν νέους, ανέργους, εργαζομένους αλλά και εργοδότες. Παρουσιάζοντάς τα δε, χθες, ο αρμόδιος υπουργός Κωστής Χατζηδάκης, επεσήμανε ότι αφορούν 3 κεντρικές προτεραιότητες της κυβέρνησης, την ενίσχυση της απασχόλησης, ιδιαίτερα των νέων, τη μείωση των επιβαρύνσεων στην εργασία και τη βελτίωση του πραγματικού εισοδήματος των εργαζομένων.

Οπως μάλιστα είπε χαρακτηριστικά, οι υψηλότεροι ρυθμοί ανάπτυξης δημιουργούν προϋποθέσεις για να «φύγει η οικονομία μπροστά» και αυτό θα έχει αντανάκλαση και στους μισθούς των εργαζομένων. Αναφερόμενος ειδικά στην αύξηση του κατώτατου μισθού, κατά 2% εντός του 2022, ο υπουργός Εργασίας δήλωσε πως η κυβέρνηση έφτασε στην απόφαση αυτή, αφού στάθμισε όλα τα δεδομένα που ίσχυσαν εντός του 2021. Ομως, όπως είπε, η νέα διαδικασία διαβούλευσης για τον κατώτατο μισθό θα ξεκινήσει στις αρχές του 2022 και αφού ληφθούν υπόψη οι αποφάσεις των αρμοδίων φορέων, η κυβέρνηση θα τοποθετηθεί και «θα υπάρξει αντανάκλαση της πρόθεσης της κυβέρνησης να δοθεί κοινωνικό μέρισμα». «Βούληση και εισήγησή μας είναι το αυξημένο κοινωνικό μέρισμα να αντανακλάται και στον κατώτατο μισθό», κατέληξε ο υπουργός. Να σημειωθεί ότι αντίστοιχες συζητήσεις για σημαντικές αυξήσεις στον κατώτατο μισθό, ελέω και της ανόδου του πληθωρισμού, έχουν ξεκινήσει και σε Γαλλία και Ισπανία, ενώ το 2021, 17 χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ενωσης προχώρησαν σε αύξηση του κατώτατου μισθού, εκ των οποίων οι 14 τον είχαν αυξήσει και το 2020 σε σχέση με το 2019.

Κ. Χατζηδάκης: Βούληση και εισήγησή μας είναι το αυξημένο κοινωνικό μέρισμα να αντανακλάται και στον κατώτατο μισθό.

Ικανοποίηση εξέφρασε ο κ. Χατζηδάκης όσον αφορά τα επίσημα στοιχεία της ανεργίας, σημειώνοντας ότι από την ανάληψη των καθηκόντων της κυβέρνησης μέχρι σήμερα παρουσιάζεται μια αποκλιμάκωση της τάξεως των τριών ποσοστιαίων μονάδων. Βέβαια, παραδέχθηκε ότι το ποσοστό του 14,2% που ανακοινώθηκε για τον Ιούλιο είναι ένα υψηλό ποσοστό, ενώ εξαιρετικά υψηλό είναι το ποσοστό των ανέργων νέων.

«Το πρώτο ένσημο»

Για τον λόγο αυτό, ιδιαίτερη σημασία φαίνεται πως δίνουν στην κυβέρνηση στο πρόγραμμα επιδότησης της εργασίας από «το πρώτο ένσημο», το οποίο, όπως διευκρίνισε ο κ. Χατζηδάκης, θα συνοδεύεται από ρήτρες διατήρησης των θέσεων εργασίας, αντίστοιχες με αυτές που ισχύουν για όλα τα υπόλοιπα προγράμματα. Οι λεπτομέρειες του προγράμματος θα καθοριστούν αφού ψηφιστεί η σχετική νομοθετική διάταξη, όμως σύμφωνα με τον κ. Χατζηδάκη, θα υπάρχει δυνατότητα συνδυασμού και με άλλα προγράμματα, όπως αυτό της επιδότησης των ασφαλιστικών εισφορών κατά 100%, που από 100.000 επεκτείνεται στις 150.000 θέσεις εργασίας. Το κόστος του προγράμματος έχει προϋπολογιστεί σε 28 εκατ. ευρώ για το 2022 και 14 εκατ. ευρώ για το 2023 και εκτιμάται ότι θα μπορούν να «καλυφθούν» 35.000 νέοι. Αν υπάρξει επιπλέον ενδιαφέρον, θα αυξηθεί ο προϋπολογισμός.

Επιδότηση εισφορών

Οσο για το πρόγραμμα επιδότησης των ασφαλιστικών εισφορών, που επεκτείνεται ώστε συνολικά να καλυφθούν 150.000 νέες θέσεις εργασίας, σύμφωνα με τον υπουργό Εργασίας, ήδη, μέσω αυτού έχουν βρει δουλειά πάνω από 80.000 άνεργοι, εκ των οποίων οι 8.037 είναι μακροχρόνια άνεργοι και κατά συνέπεια δίδεται επιπλέον επιδότηση 200 ευρώ. Σήμερα, 55.000 εργαζόμενοι κάνουν χρήση αυτού του προγράμματος.

Αναφερόμενος στη διατήρηση της μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες και κατά το 2022, ο κ. Χατζηδάκης δήλωσε ότι ισχύει η προεκλογική δέσμευση της Ν.Δ. για συνολική μείωση κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες, εντός της τετραετίας. Ηδη έχει επιτευχθεί η μείωση κατά 3,9 μονάδες και απομένει 1,1 μονάδα.

Μάλιστα, ο υπουργός δεσμεύθηκε ότι οι απώλειες ύψους 816 εκατ. ευρώ για τον ΕΦΚΑ και τον ΟΑΕΔ θα καλύπτονται από τον προϋπολογισμό χωρίς να μειώνονται οι ανταποδοτικές παροχές των ασφαλισμένων ούτε η αποτελεσματικότητα των δράσεων του ΟΑΕΔ.

Σωρευτικά, σύμφωνα με τον κ. Χατζηδάκη, η μείωση των εισφορών και της φορολογίας, σε συνδυασμό με τη μικρή αύξηση του κατώτατου μισθού, οδηγούν σε σημαντικές αυξήσεις του διαθέσιμου εισοδήματος. Για παράδειγμα, ένας εργαζόμενος με μεικτό μισθό 700 ευρώ θα έχει ετήσιο όφελος 160 ευρώ. Εργαζόμενος με μηνιαίο μεικτό μισθό 1.000 ευρώ θα έχει ετήσιος όφελος 355 ευρώ, ενώ στην περίπτωση μισθού 2.000 ευρώ, το ετήσιο όφελος θα είναι της τάξης των 691 ευρώ.

Ενίσχυση του εισοδήματος των εργαζομένων με κατώτατο μισθό

Για όσους αμείβονται με τον κατώτατο μισθό το συνολικό ετήσιο όφελος από τις φορολογικές ελαφρύνσεις, τη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών και την αύξηση των αποδοχών κατά 2% κυμαίνεται από 305 έως 533,6 ευρώ.

ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	ΕΤΗΣΙΟ ΟΦΕΛΟΣ
€663,0	€305,0
€729,3	€323,0
€795,6	€405,5
€861,9	€533,6

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στο 60% του 2019 ανέκαμψε η ακτοπλοϊκή κίνηση φέτος

Πρωταγωνίστριες ήταν οι γραμμές των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Ο αυξημένος κύκλος εργασιών δεν αναμένεται να αντικατοπτριστεί στα αποτελέσματα των ακτοπλοϊκών επιχειρήσεων, που θα παραμείνουν ζημιογόνα λόγω της μεγάλης ανόδου των τιμών της ενέργειας και ειδικότερα των ναυτιλιακών καυσίμων. INTIME

Μπορεί φέτος η επιβατική κίνηση στην ακτοπλοΐα να ανέκαμψε, πλην όμως το οποιοδήποτε όφελος σε σχέση με το 2020 εξανεμίζεται από την αύξηση των τιμών των καυσίμων. Σύμφωνα με στοιχεία από τον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτιλίας, το οκτάμηνο του 2021 διαμορφώνεται τελικά σε επίπεδα που αντιστοιχούν στο 60% της δραστηριότητας του 2019, του τελευταίου δηλαδή έτους κανονικής λειτουργίας πριν από την πανδημία.

Ειδικότερα ο Ιούλιος φέτος, πρώτος ολόκληρος μήνας σχετικά ομαλής λειτουργίας –όμως με πρωτόκολλα περιορισμού της μεταφορικής δυναμικότητας των πλοίων και με την πανδημία να συνεχίζεται–, σημείωσε ανάκαμψη της επιβατικής κίνησης της τάξης του 35% έως 40% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2020. Ακολούθως ο Αύγουστος συνέχισε με ρυθμό ανάκαμψης, σε σχέση πάντοτε με το 2020, της τάξης του 30%, ενώ τα μέχρι στιγμής στοιχεία του Σεπτεμβρίου δείχνουν ανάκαμψη σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2020 της τάξης του 20%. Το τελευταίο αυτό ποσοστό του 20% εκτιμάται πως θα συνεχιστεί και για τους επόμενους μήνες μέχρι να κλείσει το 2021. Με βάση αυτά τα δεδομένα οι ακτοπλόοι υπολογίζουν πως το σύνολο της χρήσης θα κλείσει με υποχώρηση της τάξης του 40% από το 2019, δηλαδή θα ανακτήσουν το 60% περίπου της δραστηριότητας εκείνης της κανονικής χρονιάς. Επίδοση η οποία είναι υψηλότερη από αυτήν που κατά πάσα βεβαιότητα, τουλάχιστον με βάση τα μέχρι στιγμής δεδομένα, θα πετύχει φέτος ο ελληνικός τουρισμός εν γένει. Υπενθυμίζεται πως πέρυσι η κίνηση στην ακτοπλοΐα υποχώρησε στο 50% εκείνης του 2019.

Πρωταγωνίστριες στην ανάκαμψη ήταν οι γραμμές των Κυκλάδων, ακολουθούμενες από εκείνες των Δωδεκανήσων. Ωστόσο η Κρήτη δεν έδειξε ανάλογη δυναμική, ενώ στο Βόρειο Αιγαίο η κατάσταση ήταν οριακή, έως και χειρότερη από την περυσινή. Παροδικές συμπεριφορές των επιβατών που έχει γεννήσει η πανδημία αλλά και ο ανταγωνισμός με τις αεροπορικές μεταφορές εκτιμάται ότι έχουν διαμορφώσει αυτή την ισορροπία.

Ενα άλλο ενδιαφέρον σημείο είναι ότι τη μεγαλύτερη ανάκαμψη έχει σημειώσει η μεταφορά των φορτηγών οχημάτων, που άλλωστε ήταν εκείνα που σημείωσαν και τη μικρότερη κάμψη πέρυσι και ακολουθούν τα Ι.Χ. επιβατικά οχήματα.

«Αγκάθι» τα καύσιμα

Ωστόσο, ο αυξημένος αυτός κύκλος εργασιών δεν αναμένεται να αντικατοπτριστεί στα αποτελέσματα των ακτοπλοϊκών επιχειρήσεων, που θα παραμείνουν ζημιογόνα. Αιτία είναι η μεγάλη αύξηση των τιμών της ενέργειας και ειδικότερα των ναυτιλιακών καυσίμων, η οποία –σύμφωνα με υπολογισμούς του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτιλίας– θα φέρει επιπλέον 75-80 εκατομμύρια περισσότερες λειτουργικές δαπάνες φέτος σε σχέση με πέρυσι.

Η εκτίναξη των τιμών στα ναυτιλιακά καύσιμα αυξάνει κατά 75-80 εκατ. τις λειτουργικές δαπάνες σε σύγκριση με πέρυσι.

Την ίδια ώρα οι ακτοπλόοι υπογραμμίζουν πως έχουν ακόμα ανεξόφλητες απαιτήσεις της τάξης των 50-60 εκατομμυρίων από τα «δρομολόγια COVID» του 2020, αλλά και τις άγονες γραμμές. Ποσό, που ναι μεν εμφανίζεται να έχει μειωθεί σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, πλην όμως παραμένει υψηλό, στερώντας πολύτιμη ρευστότητα, σημειώνουν κύκλοι των ελληνικών μεταφορών. Από την πλευρά του το υπουργείο Ναυτιλίας σημειώνει πως οι εξοφλήσεις συνεχίζονται με αυξημένο ρυθμό. Παραμένει ωστόσο αδιευκρίνιστο, αφενός γιατί υπήρξαν τόσο μεγάλες καθυστερήσεις –που ορισμένοι τις αποδίδουν στις αργές εκταμιεύσεις του υπουργείου Οικονομικών από τον προϋπολογισμό προς το υπουργείο Ναυτιλίας– και αφετέρου κατά πόσον όλες οι ακτοπλοϊκές αποπληρώνονται με τον ίδιο ρυθμό, αναφέρουν πηγές της αγοράς.

Η μεγάλη πρόκληση

Σε κάθε περίπτωση υπάρχει αισιοδοξία πως το επόμενο έτος θα είναι σημαντικά καλύτερο, αλλά η μεγάλη πρόκληση της συμμόρφωσης με τους στόχους που έχουν τεθεί σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο για τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα έως το 2030 δεν επιτρέπει ιδιαίτερη αισιοδοξία. Υπενθυμίζεται πως πρόσφατα η XRTC υπολόγισε πως θα απαιτηθούν χρηματοδοτήσεις έως και 3 δισ. ευρώ για την ανανέωση του ελληνικού ακτοπλοϊκού στόλου έως τα τέλη της τρέχουσας δεκαετίας, τόσο λόγω της γήρανσης των πλοίων όσο και εξαιτίας της ανάγκης συμμόρφωσης με τους νέους κανόνες για τις εκπομπές καυσαερίων και άλλων ρύπων.

Επενδυτικές ευκαιρίες στις ελληνικές τράπεζες «βλέπει» η BofA

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Η ιλιγγιώδης μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων των ελληνικών τραπεζών και η ταχεία βελτίωση της ποιότητας του ενεργητικού προσφέρουν αξία και σημαντικές επενδυτικές ευκαιρίες, όπως επισημαίνει η Bank of America σε έκθεσή της.

Οι ελληνικές τράπεζες έχουν στοχεύσει σε επιθετικές μειώσεις NPEs, όπως σημειώνει, αφού αυτά έφθασαν αναμφίβολα σε μη βιώσιμα υψηλά επίπεδα. Ταυτόχρονα, το ελληνικό ΑΕΠ καταγράφει ισχυρή ανάκαμψη (η BofA αναμένει ανάπτυξη 5,1% το 2021), ενώ το Ταμείο Ανάκαμψης αναμένεται να βοηθήσει στην αύξηση των χορηγήσεων νέων δανείων και των επενδύσεων για το υπόλοιπο του 2021 αλλά και στη συνέχεια.

Η αμερικανική τράπεζα τονίζει ότι το σχέδιο «Ηρακλής», το οποίο έχει παραταθεί έως τον Οκτώβριο του 2022, αποτελεί το «κλειδί» στη μεγάλη μείωση του ρίσκου που σημειώνεται στους ισολογισμούς των ελληνικών τραπεζών, με τα προβληματικά δάνεια στις ελληνικές συστημικές τράπεζες να έχουν μειωθεί πλέον κατά 67 δισ. ευρώ από το τέλος του 2017, και στα 31 δισ. ευρώ στο α΄ εξάμηνο του 2021. Οι πωλήσεις και οι τιτλοποιήσεις NPEs, με τη βοήθεια του «Ηρακλή», συνέβαλαν καθοριστικά στην τεράστια βελτίωση της ποιότητας των περιουσιακών στοιχείων τα τελευταία χρόνια, με όλες τις συστημικές τράπεζες να στοχεύουν σε μονοψήφιους δείκτες NPEs έως το τέλος του 2022 – αν και κάποιες (Eurobank, Εθνική) είναι πολύ πιο κοντά σε αυτό το «ορόσημο» από ό,τι άλλες.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Bank of America κοιτάζει τα ομόλογα που έχουν εκδώσει οι ελληνικές τράπεζες που καλύπτει (Εθνική, Eurobank, Πειραιώς), τονίζοντας ότι εντοπίζει σημαντική αξία για τους επενδυτές. Μεταξύ των τίτλων που προτιμά είναι το ομόλογο Tier 2 της Πειραιώς και τα senior preferred ομόλογα που έχουν εκδώσει η Εθνική Τράπεζα και η Eurobank, ενώ πιο επιφυλακτική στάση τηρεί για το Tier 2 της Εθνικής –λόγω της υψηλής τιμής του– και το πιο πρόσφατο AT1 ομόλογο της Πειραιώς – καθώς βλέπει κινδύνους εκτέλεσης στα σχέδια της τράπεζας να διατηρήσει το προσωρινό «μαξιλάρι» του 1,5% επί των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων (14,3%.)

Τέλος, η BofA αναφέρει πως οι ελληνικές τράπεζες συνεχίζουν να έχουν υψηλή συσχέτιση με το ελληνικό Δημόσιο, δεδομένου του σημαντικού και αυξανόμενου χαρτοφυλακίου ελληνικών κρατικών ομολόγων, της ισχυρής επιρροής των μακροοικονομικών συνθηκών στην κερδοφορία τους, στην αύξηση των δανείων και στην ποιότητα του ενεργητικού.

Οι πωλήσεις και οι τιτλοποιήσεις NPEs με τη βοήθεια του «Ηρακλή» έχουν βελτιώσει σημαντικά το ενεργητικό τους.

Αξίζει να σημειώσουμε πως όλο και περισσότεροι οίκοι υπογραμμίζουν τον κίνδυνο για τον κλάδο από τη «στενή» σχέση με το Δημόσιο. Οπως σημείωσε πρόσφατα η Morgan Stanley, δεδομένου ότι τα κρατικά ομόλογα αντιπροσωπεύουν το 7% του συνολικού ενεργητικού του κλάδου, μια σημαντική αύξηση των αποδόσεων θα «χτυπήσει» τις τράπεζες. Επιπλέον, η έκθεση των ελληνικών τραπεζών στο Δημόσιο προέρχεται και από την αναβαλλόμενη φορολογία (DTC) καθώς και από τις κρατικές εγγυήσεις που σχετίζονται με τον «Ηρακλή».

Σχέδιο αποεπένδυσης του ΤΧΣ από τις τράπεζες

Σύμβουλο για τη στρατηγική αποεπένδυσης από τις τράπεζες θα προσλάβει το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, σύμφωνα με αρμόδιο κυβερνητικό αξιωματούχο. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, υπάρχει ήδη συμφωνία με τους θεσμούς για τα βασικά σημεία των αλλαγών στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του ταμείου. Υπό διαπραγμάτευση τελεί ακόμη το για πόσο θα παραταθεί η ζωή του ΤΧΣ. «Το πότε και το πώς θα πουλήσει τις μετοχές το ταμείο θα αποφασιστεί με τον σύμβουλο. Δεν υπάρχει καμία απόφαση για πώληση μετοχών οποιασδήποτε τράπεζας. Οταν πουληθούν οι μετοχές, όμως, το ΤΧΣ θα κλείσει», υπογραμμίζουν με έμφαση. Επίσης σημειώνουν ότι είναι εκτός της συζήτησης με τους θεσμούς ιδέες όπως η διατήρηση του ταμείου επ' αόριστον ως μετόχου που θα διατηρήσει τις μετοχές που κατέχει, ώστε να εισπράττει για λογαριασμό του Δημοσίου τα μερίσματα που θα διανέμουν οι τράπεζες. Οι θιασώτες αυτής της ιδέας υποστηρίζουν ότι συμφέρει το Δημόσιο να παραμείνει διά του ΤΧΣ μέτοχος χωρίς ειδικά δικαιώματα και να παίρνει το μέρισμα, παρά να εισπράξει εφάπαξ κάποια –λίγα– δισεκατομμύρια, τα οποία θα απομειώσουν ελάχιστα το δημόσιο χρέος. Η πρόταση αυτή δεν βρίσκει ευήκοα ώτα.

Σύμφωνα με αρμόδιο κυβερνητικό αξιωματούχο, υπάρχει ήδη συμφωνία με τους θεσμούς για τα βασικά σημεία των αλλαγών στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του Ταμείου. SHUTTERSTOCK

Να σημειωθεί ότι η περίοδος αποεπένδυσης του ΤΧΣ, δηλαδή η προθεσμία για τη διάθεση των μετοχών που κατέχει, έληγε στις 31 Οκτωβρίου 2020 και έχει παραταθεί για δύο ακόμη χρόνια και συγκεκριμένα έως την 1η Νοεμβρίου 2022. Ο νέος νόμος θα έχει τα εξής βασικά στοιχεία:

Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας θα προσλάβει σύμβουλο για τη στρατηγική αποεπένδυσης από τις τράπεζες.

1. Θα καταστήσει πιο ευέλικτη τη διοίκηση του ταμείου. Επί της ουσίας, σύμφωνα με πληροφορίες, θα υπάρχει ένα διοικητικό συμβούλιο, το οποίο θα αντικαταστήσει την υφιστάμενη δομή του γενικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής.

2. Θα απομειωθούν τα ειδικά δικαιώματα που έχει σήμερα το ΤΧΣ στη διοίκηση και τις αποφάσεις των τραπεζών. Πρόκειται για το δικαίωμα βέτο σε ειδικά θέματα και το δικαίωμα σύγκλησης γενικής συνέλευσης, που απορρέουν από τις παλιές μετοχές που έχει το ΤΧΣ στις τράπεζες, καθώς οι νέες μετοχές που απέκτησε στο πλαίσιο των πρόσφατων αυξήσεων μετοχικού κεφαλαίου δεν του δίνουν ειδικά δικαιώματα. Υπενθυμίζεται ότι σήμερα το ΤΧΣ ελέγχει ποσοστό 40,3% στην Εθνική Τράπεζα, ενώ το ποσοστό του στην Τράπεζα Πειραιώς και την Alpha Bank –μετά τις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου που ολοκλήρωσαν– έχει μειωθεί στο 27% και το 9% αντίστοιχα. Στη Eurobank, τέλος, το ποσοστό του είναι μόλις 1,4%.

3. Θα προσληφθεί σύμβουλος για τη διαμόρφωση μιας στρατηγικής αποεπένδυσης.

Ο νέος νόμος, στον οποίο θα περιληφθούν και αλλαγές για τα κριτήρια επιλογής μελών διοικητικών συμβουλίων των τραπεζών, θα είναι έτοιμος προς τα τέλη του επόμενου μήνα, ώστε να ψηφιστεί στη συνέχεια από τη Βουλή και να τεθεί σε ισχύ από το 2022.

ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΖΩΡΤΖΗ

Αλμα 21,2% του δείκτη τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία

Αύξηση 21,2% κατέγραψε ο δείκτης τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία τον Ιούλιο του 2021 σε σύγκριση με τον Ιούλιο του 2020, αύξηση που –αν μη τι άλλο– φάνηκε εν συνεχεία στις τιμές των καυσίμων και άλλων αγαθών. Αύξηση κατέγραψε επίσης τον Ιούλιο του 2021 σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2021 και συγκεκριμένα κατά 2,2%. Ενδεικτικό του παραπάνω είναι ότι με βάση τη διάκριση ανά κύριες ομάδες βιομηχανικών προϊόντων, ο δείκτης τιμών εισαγωγής στον κλάδο ενέργειας αυξήθηκε μέσα σε έναν χρόνο κατά 61,5%.

Ο δείκτης τιμών εισαγωγών από χώρες εκτός Ευρωζώνης ενισχύθηκε σε ετήσια βάση κατά 33,7%, ενώ ο δείκτης τιμών εισαγωγών από τις χώρες της Ευρωζώνης αυξήθηκε την ίδια περίοδο κατά 3,2%. Στους επιμέρους κλάδους καταγράφηκαν τον Ιούλιο του 2021, σε σύγκριση με τον Ιούλιο του 2020, οι ακόλουθες αυξήσεις: κατά 65,2% στον κλάδο παραγωγής οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου, κατά 63,7% στον κλάδο άντλησης αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου, κατά 23,2% στην παραγωγή βασικών μετάλλων, κατά 11,5% στον κλάδο παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού, κατά 7% στον κλάδο παραγωγής χημικών ουσιών και προϊόντων. Μικρότερες, αλλά όχι ασήμαντες, είναι οι αυξήσεις σε άλλους βασικούς κλάδους της βιομηχανίας, όπου επίσης καταγράφονται ανατιμήσεις και στα τελικά προϊόντα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, αύξηση 6% καταγράφηκε σε ετήσια βάση στον κλάδο κατασκευής ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων, αύξηση 3,2% στις τιμές εισαγωγής στον κλάδο κατασκευής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, 2,6% στον κλάδο κατασκευής μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων, 1,4% στον κλάδο κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού, 1,3% στη βιομηχανία τροφίμων. Αξίζει, πάντως, να σημειωθεί ότι υπάρχει κι ένας κλάδος, αυτός της παραγωγής βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών σκευασμάτων, όπου καταγράφεται μείωση 5,4%. Σε μηνιαία βάση οι μεγαλύτερες αυξήσεις καταγράφονται επίσης στους κλάδους των διαφόρων ενεργειακών προϊόντων. Ειδικότερα, καταγράφηκε αύξηση των τιμών εισαγωγών τον Ιούλιο του 2021 σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2020 στην παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου κατά 6%, ενώ η δεύτερη μεγαλύτερη αύξηση, 5,3%, σημειώθηκε στον κλάδο κατασκευής ηλεκτρονικών υπολογιστών. Ακολουθεί με αύξηση 4,6% των τιμών εισαγωγής ο κλάδος παραγωγής βασικών μετάλλων και με αύξηση 2,9% ο κλάδος της άντλησης αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις καταγράφονται στην ενέργεια – Μέσα σε ένα χρόνο ο σχετικός δείκτης εκτινάχθηκε κατά 61,5%.

Διασύνδεση Νέας Υόρκης, Μπιούντ και Μπιλμπάο από την Google

Το υποθαλάσσιο καλώδιο μεταφοράς δεδομένων έχει μήκος 7.000 χιλιομέτρων

Ενα νέο τεραστίων δυνατοτήτων διατλαντικό υποθαλάσσιο καλώδιο έφθασε στις ακτές του Ηνωμένου Βασιλείου και συγκεκριμένα στην παραθαλάσσια πόλη Μπιούντ της βορειοανατολικής Κορνουάλης. Πρόκειται για το καλώδιο μεταφοράς δεδομένων της Google, το οποίο ονομάζεται «Γκρέις Χόπερ», σύμφωνα με το σχετικό δημοσίευμα του ειδησεογραφικού δικτύου BBC. Οταν αρχίσει να λειτουργεί πλήρως, τότε θα έχει τη δυνατότητα να διαχειρίζεται τη ροή βίντεο πολύ υψηλής ευκρίνειας 4.000 πίξελ, που παρακολουθούν 17,5 εκατομμύρια χρήστες ταυτοχρόνως, σύμφωνα με στελέχη του αμερικανικού κολοσσού υψηλής τεχνολογίας.

Το καλώδιο της Google έχει αναπτυχθεί ούτως ώστε να διασυνδέει τη Νέα Υόρκη στις Ηνωμένες Πολιτείες με το Μπιλμπάο στην Ισπανία και την Μπιούντ στο Ηνωμένο Βασίλειο και με την προοπτική να τεθεί σε χρήση το 2022. Η ολοκλήρωση του έργου απαιτεί αρκετούς μήνες, ενώ, όπως η ίδια η εταιρεία ανέφερε, πρόκειται για ένα δίκτυο γραμμών νέας γενιάς. Συνδέουν δε τις ηπείρους διαμέσου του βυθού των ωκεανών, έχοντας επιπλέον στρώμα ασφαλείας πέραν των δικτύων, που συνήθως παρέχονται για το κοινό και προσφέρουν πρόσβαση στο Ιντερνετ. Αξίζει επίσης να σημειωθεί πως το εξελιγμένο καλώδιο φέρει το όνομα μιας πρωτοπόρου επιστήμονος των υπολογιστών και αξιωματικού του αμερικανικού ναυτικού, της Γκρέις Χόπερ.

Το μήκος του καλωδίου Νέας Υόρκης - Μπιλμπάο - Μπιούντ φθάνει τα 7.000 χιλιόμετρα. Είναι το τέταρτο υποθαλάσσιο για τη μεταφορά δεδομένων της Google και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της τα υποθαλάσσια δίκτυα συνολικά στον κόσμο διεκπεραιώνουν το 98% της διεθνούς κίνησης του Διαδικτύου. Ο κολοσσός της Google επισήμανε ακόμα ότι το καλώδιο θα δώσει τη δυνατότητα να επεκταθεί η σύνδεση με ακόμα έναν βραχίονα ανάμεσα στη Γηραιά Ηπειρο και την Αφρική.

Η Τζέιν Στόουελ, η οποία είναι υπεύθυνη για να εποπτεύει την υλοποίηση των έργων της Google, που σχετίζονται με την ανάπτυξη υποθαλάσσιων καλωδίων σε όλο τον κόσμο, επισήμανε: «Ειδικά για το Ηνωμένο Βασίλειο, αυτό το καλώδιο ήταν κάτι το οποίο πραγματικά το χρειαζόταν – τα περισσότερα από τα τέτοιου είδους καλώδια είχαν τοποθετηθεί στις αρχές της δεκαετίας του 2000 και το πιο πρόσφατο ήταν το 2003, οπότε γίνεται αντιληπτό πως είχαν εξαντλήσει τις δυνατότητές τους και από οικονομικής και από τεχνολογικής απόψεως». Και προσέθεσε η κ. Στόουελ: «Πρόκειται για ένα τεράστιο νέο καλώδιο, το οποίο διαθέτει δεκαέξι ζευγάρια ινών, ενώ με την προηγούμενη τεχνολογία μπορούσαμε να φθάσουμε τα οκτώ το ανώτατο. Αρκεί να σκεφθεί κανείς ότι 17,5 εκατομμύρια άνθρωποι θα "κατεβάζουν" και θα παρακολουθούν ταυτοχρόνως βίντεο με υψηλότατη ευκρίνεια 4.000 πίξελ χωρίς προβλήματα. Γι' αυτό κατασκευάστηκε το καλώδιο "Γκρέις Χόπερ"». Τέλος, η Τζέιν Στόουελ τόνισε ότι η επιλογή της παραθαλάσσιας πόλης Μπιούντ είχε να κάνει με το ότι διαθέτει προστατευμένη παραλία και γειτνιάζει με όλη την απαραίτητη επίγεια υποδομή.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μεγάλοι ρυθμοί ανάπτυξης στην αγορά έξυπνων συσκευών

Σε πορεία σταδιακής ανόδου βρίσκεται η παγκόσμια αγορά έξυπνων οικιακών συσκευών, παρά την πανδημία της COVID-19 και τις οικονομικές πιέσεις που αυτή ασκεί στους καταναλωτές. Η αξία της αγοράς smart home αναμένεται να απογειωθεί την προσεχή πενταετία: για την ακρίβεια εκτιμάται ότι θα εξαπλασιαστεί έως το 2025.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της εταιρείας ερευνών Omdia που επικαλείται ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ελλάδος, η αγορά smart home υπολογίζεται ότι θα υπερβεί –σε αξία– τα 178,5 δισ. δολ. το 2025, από περίπου 60,8 δισ. δολ. το 2020. Σύμφωνα με τον ΣΕΠΕ, αυτό σημαίνει ότι η αγορά θα διευρύνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης (CAGR) 24,1% μεταξύ 2020 και 2025.

Εξάπλωση

Ηδη η διείσδυση των έξυπνων οικιακών συσκευών, ανά τον κόσμο, βαίνει αυξανόμενη τα τελευταία χρόνια. Η Omdia εκτιμάει ότι το 2020 περίπου το 19% των νοικοκυριών παγκοσμίως, που είχαν ευρυζωνική σύνδεση, διέθεταν τουλάχιστον μία έξυπνη οικιακή συσκευή.

Το αντίστοιχο ποσοστό το 2017 ήταν 10%. «Μόλις πριν από δύο χρόνια η αγορά smart home φάνηκε να έχει φτάσει στο αποκορύφωμά της λόγω της πολυπλοκότητας και του κόστους των εν λόγω συσκευών, που αποθάρρυναν την ευρύτερη διείσδυση στην αγορά», αναφέρει σχετικό report της Omdia.

Οπως διαπιστώνουν οι αναλυτές της εταιρείας, η εικόνα αυτή δείχνει να αλλάζει με το άνοιγμα νέων καναλιών διάθεσης των έξυπνων συσκευών και τη σταδιακή αποκλιμάκωση των τιμών διάθεσής τους.

Θα εξαπλασιαστεί η αξία της μέσα σε πέντε χρόνια, υπερβαίνοντας τα 178,5 δισ. δολ.

Σημειώνεται ότι εξαιρετικά δυναμική δείχνει να είναι η αγορά smart home της Ευρώπης, η οποία βρίσκεται σήμερα στο υψηλότερο σημείο της τελευταίας διετίας.

Η αγορά προϊόντων smart home στην Ευρώπη ανερχόταν σε 23 εκατ. συσκευές το πρώτο τρίμηνο του 2021, που συνιστά αύξηση πωλήσεων κατά 25,6% σε σχέση με ένα χρόνο νωρίτερα, σύμφωνα με την International Data Corporation (IDC).

ΑΝΑΛΥΣΗ

Οι Αμερικανοί έκλεισαν ήδη τις διακοπές των Χριστουγέννων

Της **NIKKI EKSTEIN / BLOOMBERG**

Τα Χριστούγεννα απέχουν σχεδόν 100 μέρες και το 2021 δεν αποδείχθηκε ακριβώς η χρονιά που οι περισσότεροι άνθρωποι προσδοκούσαν, εφόσον η πανδημία του κορωνοϊού δεν δείχνει να τελειώνει.

Ωστόσο, πολλοί Αμερικανοί είναι έτοιμοι να παρηγορηθούν κάνοντας ένα μεγάλο δώρο στον εαυτό τους, δηλαδή επικές χριστουγεννιάτικες διακοπές. Οπως επισημαίνει η Μπάρκλεϊ Χίκοξ, συνεταίρος του ταξιδιωτικού συμβουλευτικού γραφείου Local Foreigner, μιλώντας για τα μαζικά αιτήματα κρατήσεων, «όλη την ημέρα κλείνουμε διακοπές στην Καραϊβική και στο Μεξικό, αυτό ακριβώς, Καραϊβική και Μεξικό».

Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και ο Πολ Ταμπόβσκι, ιδρυτής του ψηφιακού ταξιδιωτικού γραφείου Skylark. «Η ζήτηση είναι πολύ μεγάλη», υπογραμμίζει, ενώ προσθέτει πως υπάρχουν και πολλές ανωμαλίες.

Μεγάλη η πληρότητα σε προορισμούς της Καραϊβικής και του Μεξικού.

Φέτος οι Αμερικανοί τουρίστες έχουν λιγότερες επιλογές από ό,τι συνήθως. Το να κατευθυνθούν στην Ευρώπη για σκι ή να επισκεφθούν άλλους χειμερινούς προορισμούς εκεί τους φαίνεται πολύ ριψοκίνδυνο, όπως επισημαίνει ο Πολ Ταμπόβσκι, προσθέτοντας ότι οι πελάτες του αρρωσταίνουν και μόνον με την ιδέα πως μπορεί οι διακοπές τους να ακυρωθούν και να επαναπρογραμματιστούν.

Ακόμα κι αν ο εσωτερικός τουρισμός είναι το ασφαλέστερο στοίχημα, δεν μπορεί κανείς να τους εγγυηθεί πως θα υπάρχει αρκετό χιόνι τον Δεκέμβριο στα χιονοδρομικά κέντρα ή ότι η θερμοκρασία θα είναι αρκετά υψηλή οπουδήποτε βόρεια της Φλόριντας, ούτως ώστε να μπορούν να κολυμπήσουν. «Στην εταιρεία μου, ένα από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου είχε παράδοση να δαπανά, λόγου χάριν, 250.000 δολάρια σε ένα ταξίδι στο Βιετνάμ, αλλά πλέον φέτος θα προτιμήσει το κοντινό Μαϊάμι», λέει ο Πολ Ταμπόβσκι. Η δε Μπάρκλεϊ Χίκοξ τονίζει ότι «όταν οι άνθρωποι θέλουν να μάθουν τι είναι ασφαλέστερο για τις διακοπές τους, ξέρουμε πως δεν θέλουν να ενημερωθούν σχετικά με τις υγειονομικές πολιτικές για την πανδημία του κορωνοϊού».

Αντιθέτως, όπως υπογραμμίζει η ίδια, «όταν αναφέρονται σε ένα ασφαλές στοίχημα, εννοούν πως θέλουν κάτι αξιόπιστο, δηλαδή να γνωρίζουν πως ο καιρός θα είναι καλός και οι συνοριακές πολιτικές δεν θα μεταβληθούν. Οπότε, ουσιαστικά στρέφονται στο Μεξικό και στην Καραϊβική».

Εν τω μεταξύ, οι ξενοδοχειακές μονάδες απαιτούν αστρονομικά ποσά για όσα δωμάτια απομένουν ακόμα αδιάθετα, και δεν είναι και πολλά.

Στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Γρεναδίνων και του Αγίου Βικεντίου η διανυκτέρευση την περίοδο Χριστουγέννων - Πρωτοχρονιάς στη μονάδα «Μάνταριν Οριένταλ Κανούαν» ξεκινά από 4.500 δολάρια, δηλαδή τετραπλάσια από τις τιμές Νοεμβρίου. Στις Μπαχάμες, για ένα δωμάτιο με θέα θάλασσα στο «Φορ Σίζονς Οσιαν Κλαμπ», το οποίο συνήθως τιμάται στα 1.000 δολάρια τη βραδιά, τώρα για την προαναφερθείσα περίοδο απαιτούνται 2.500 δολάρια. Ο Λάι Ρόουαν, του οποίου το ταξιδιωτικό συμβουλευτικό γραφείο Savanti Travel εξυπηρετεί τους πάρα πολύ πλούσιους ταξιδιώτες με έδρα την Μπέι Ερια στην Καλιφόρνια, επισημαίνει πως υπάρχει κι ένας ακόμα περιορισμός στην επιλογή τόπου: «Ηδη η Χαβάη είναι υπερπλήρης και εννοώ αυτό ακριβώς το πράγμα».

Η πραγματικότητα φέτος έγκειται στο ότι η οργάνωση των χριστουγεννιάτικων διακοπών τον Σεπτέμβριο είναι ήδη καθυστερημένη.

Οπως παρατηρεί ο Πολ Ταμπόβσκι, «ορισμένοι άνθρωποι είχαν πολύ νωρίς προγραμματίσει τις φετινές χειμερινές διακοπές τους, έχοντας την εμπειρία του εγκλεισμού πέρυσι. Ολοι οι υπόλοιποι πρέπει να κάνουν επιλογές από μια ευρύτερη γκάμα προορισμών και να μην επιμένουν στο ότι θέλουν να πάνε μόνο στα Μπαρμπέιντος ή να καταλύσουν σε συγκεκριμένο δωμάτιο».

Ράλι ανόδου τον Αύγουστο στις παγκόσμιες τιμές τροφίμων

Αυξήθηκαν κατά 33%, με «πρωταγωνιστές» τα φυτικά έλαια, τα σιτηρά και το κρέας

Είτε πρόκειται για το ψωμί, είτε για το ρύζι, είτε για την τορτίγια, οι κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο γνωρίζουν πως οι αυξημένες τιμές τροφίμων έχουν πολιτικό κόστος και το δίλημμά τους συνίσταται στο εάν μπορούν να κάνουν τόσα όσα χρειάζεται ώστε να μην υποστούν τις συνέπειες. Τον Αύγουστο και σε ετήσια βάση οι παγκόσμιες τιμές τροφίμων εκτινάχθηκαν κατά 33%, εκ των οποίων ανησυχητική άνοδο είχαν τα φυτικά έλαια, τα σιτηρά και το κρέας, όπως έδειξαν τα στοιχεία του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ. Και δεν φαίνεται πως η κατάσταση θα βελτιωθεί, εφόσον το πρόβλημα οξύνεται εξαιτίας των ακραίων καιρικών συνθηκών, της αύξησης του κόστους μεταφοράς και των λιπασμάτων, της συμφόρησης στην εφοδιαστική αλυσίδα και των ελλείψεων σε εργατικά χέρια. Δυσμενώς λειτουργεί και το γεγονός πως τα συναλλαγματικά διαθέσιμα βαίνουν μειούμενα, εμποδίζοντας ορισμένες χώρες να κάνουν εισαγωγές σε τρόφιμα. Από την Ευρώπη έως την Τουρκία και την Ινδία οι πολιτικοί προσφέρουν περισσότερη βοήθεια τώρα, δίνοντας εντολή σε όσους πωλούν να μειώσουν τις τιμές, ενώ παράλληλα πειραματίζονται με τους εμπορικούς κανόνες προσπαθώντας να μετριάσουν τις συνέπειες για τους καταναλωτές.

SHUTTERSTOCK

Η Ρουμανία, η μεγαλύτερη εξαγωγέας σιτηρών της Ευρώπης αυτή την εποχή, βλέπει τις τιμές των τροφίμων να αυξάνονται με διψήφιο ποσοστό. Η κυβέρνηση του Φλορίν Σίτου επιδιώκει να ελαττώσει την εξάρτηση από εισαγόμενα επεξεργασμένα τρόφιμα ως μέσον για να υποχωρήσουν οι τιμές.

Δριμεία κρίση

Το πρόβλημα είναι σοβαρότερο στις χώρες που έπληξε η κρίση καθώς και στις αναδυόμενες αγορές, όπου οι δαπάνες τροφίμων καταλαμβάνουν μεγαλύτερο μέρος των συνολικών του νοικοκυριού. Στον Λίβανο η Χεζμπολάχ έχει ενισχύσει τον έλεγχό της επί της χώρας, διανέμοντας τρόφιμα, ενώ και στις Ηνωμένες Πολιτείες ακόμα λαμβάνονται μέτρα για να είναι προσιτά τα τρόφιμα – κάτι το οποίο έλαβε επείγοντα χαρακτήρα λόγω πανδημίας. «Οι κυβερνήσεις μπορούν να παρέμβουν και να δεσμευθούν στο ότι για ένα διάστημα θα βοηθήσουν τις τιμές καταναλωτών να μειωθούν, αλλά δεν μπορούν να το κάνουν επ' αόριστον», παρατηρεί ο Κάλεν Χέντριξ, μέλος στο Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Πίτερσον. Ο πληθωρισμός στις τιμές τροφίμων ήταν η αφορμή για πολλές ταραχές στη Νοτιοανατολική Ασία, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική, συμβάλλοντας στην Αραβική Ανοιξη προ δεκαετίας. Σήμερα οι δαπάνες, προσαρμοσμένες στον πληθωρισμό και σε ετήσια βάση, είναι ήδη υψηλότερες απ' ό,τι ήταν τα τελευταία 60 χρόνια, όπως φαίνεται στα στοιχεία του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ. Οντως σήμερα είναι δυσκολότερο να αγοράσεις τρόφιμα απ' ό,τι το 2011, διαρκούσης της αναταραχής στη Μέση Ανατολή, η οποία ανέτρεψε καθεστώτα στην Αίγυπτο, την Τυνησία και τη Λιβύη, όπως υπογραμμίζει ο Αλασταίρ Σμιθ, πρώτος τη τάξει βοηθός καθηγητή σε θέματα παγκόσμιας βιώσιμης ανάπτυξης στο Πανεπιστήμιο Γουόρικ του Ηνωμένου Βασιλείου.

Το πρόβλημα οξύνεται εξαιτίας των ακραίων καιρικών συνθηκών και της αύξησης του κόστους μεταφοράς.

Στην Τυνησία, ειδικότερα, τον Ιούλιο, λίγες ημέρες μετά την αναστολή λειτουργίας του Κοινοβουλίου, ο πρόεδρος Καΐς Σαϊέντ απηύθυνε έκκληση στους παραγωγούς και τους λιανεμπόρους να μειώσουν δραστικά τις τιμές σε επιλεγμένα είδη. Στο κόκκινο κρέας η τιμή υποχώρησε σχεδόν 10% αυτομάτως και στα φρούτα σχεδόν 20%, αλλά και πάλι συνολικά οι τιμές καταναλωτή ενισχύθηκαν σε ετήσια βάση κατά 6,2% τον Αύγουστο.

Παράλληλα γίνεται συζήτηση για να μειωθούν οι επιδοτήσεις στις τιμές, ώστε να περιοριστούν μόνο στους φτωχότερους και να εξασφαλιστεί αρωγή από το ΔΝΤ. Στην Αίγυπτο, ο πρόεδρος Αμπντέλ Φατάχ αλ Σίσι ζητεί αύξηση στο κόστος του ψωμιού, ενώ στη Ρουμανία αυτό το ζήτημα είναι ιδωμένο από άλλη σκοπιά. Η Ρουμανία, η μεγαλύτερη εξαγωγέας σιτηρών της Ευρώπης αυτή την εποχή, βλέπει τις τιμές των τροφίμων να αυξάνονται με διψήφιο ποσοστό. Η κυβέρνηση του Φλορίν Σίτου επιδιώκει να ελαττώσει την εξάρτηση από εισαγόμενα επεξεργασμένα τρόφιμα ως μέσον για να υποχωρήσουν οι τιμές. Ακόμα και πλούσιες χώρες όπως οι ΗΠΑ ταλανίζονται από το κόστος διατροφής, όπου το 8,6% του πληθυσμού μπορεί συχνά να μην έχει χρήματα να φάει. Ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν αυξάνει σε ιστορικά επίπεδα τα επιδόματα για την προμήθεια σε τρόφιμα προς τους χαμηλά αμειβόμενους Αμερικανούς. Στην Τουρκία, ο πληθωρισμός στα τρόφιμα έτρεχε με 29% τον Αύγουστο. Η κυβέρνηση Ερντογάν, τέλος, προσπαθεί να ελέγξει την κατάσταση, απειλώντας με πρόστιμα όσες επιχειρήσεις πωλούν τα είδη τους σε υψηλές τιμές.

BLOOMBERG

EUROPA EXPERIENCE ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αναζητά χώρους, προς αγορά ή μίσθωση, για τη στέγαση χώρου πολυμέσων ανοιχτού σε επισκέπτες.
Ιδανικά, ο εκθεσιακός χώρος πρέπει να βρίσκεται στο κέντρο της πόλης και σε ζώνη έντονης κυκλοφορίας πεζών. Το Γραφείο Συνδέσμου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο στεγάζεται στη Λεωφόρο Βύρωνος 30, 1096 Λευκωσία.
Απαιτείται επιφάνεια 750 m² περίπου, εκ των οποίων τουλάχιστον 300 m² στο ισόγειο.
Οι ενδιαφερόμενοι ιδιοκτήτες ακινήτων ή/και οι αντιπρόσωποί τους ή εταιρείες αξιοποίησης ακινήτων, συμπεριλαμβανομένων των κτηματομεσιτών, καλούνται να αποστείλουν τα στοιχεία επικοινωνίας τους έως τις 31.10.2021 με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και με την ένδειξη «Prospection Nicosie» στην ακόλουθη διεύθυνση:

info.ueepi@europarl.europa.eu

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ (ΥΠΠΑΝ)

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΣΤΕΓΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ (ΥΕΨ), ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ (ΥΣΕΑ) ΚΑΙ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΙΤΛΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ.)

Ζητείται υποβολή δήλωσης ενδιαφέροντος από Φυσικά ή Νομικά Πρόσωπα που διαθέτουν προς ενοικίαση υποστατικό στην Επαρχία Λευκωσίας (προτιμώνται υποστατικά εντός των Δήμων Λευκωσίας, Στροβόλου) συνολικού εμβαδού τουλάχιστον 1820 τ.μ. για την κάλυψη αναγκών μεταστέγασης των Υπηρεσιών Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας (ΥΕΨ), Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ) και Κυπριακού Συμβουλίου Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ.).

Η δήλωση ενδιαφέροντος πρέπει να απευθύνεται στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και να κατατεθεί στο ειδικό κιβώτιο προσφορών του ΥΠΠΑΝ στη διεύθυνση Γωνία Κίμωνος και Θουκυδίδου, Ακρόπολη, 1434 Λευκωσία, το αργότερο μέχρι τις 09:00 π.μ., την Πέμπτη 30/9/2021.

Για περαιτέρω πληροφορίες παρακαλείστε όπως αποτείνεστε στην ιστοσελίδα του ΥΠΠΑΝ (www.moec.gov.cy) όπου μπορείτε να βρείτε την αναλυτική πρόσκληση δήλωσης ενδιαφέροντος και άλλα χρήσιμα έγγραφα καθώς και στο τηλέφωνο 22800931.

Βρετανία και ΗΠΑ πλήττει περισσότερο η ακρίβεια

Σχεδόν τα μισά νοικοκυριά και στις δύο χώρες βλέπουν εκτίναξη του κόστους ζωής

Η Ευρώπη αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα με τις προμήθειές της σε καύσιμα. Η ροή από τις κορυφαίες εξαγωγικές δυνάμεις, όπως η Ρωσία και η Νορβηγία, είναι περιορισμένη. Επιπλέον, παρατηρείται διένεξη ως προς τις πωλήσεις υγροποιημένου φυσικού αερίου, διότι οι χώρες της νοτιοανατολικής Ασίας αγοράζουν φορτία για να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες.

Σε μια παγκόσμια έρευνα της YouGov, η οποία διεξήχθη σε 17 χώρες του κόσμου και συμμετείχαν 18.983 άνθρωποι, το 40% εξ αυτών απάντησε ότι το κόστος ζωής τους έχει εκτιναχθεί μετά το ξέσπασμα της πανδημίας. Στις περιπτώσεις του Ηνωμένου Βασιλείου και των Ηνωμένων Πολιτειών το ποσοστό είναι μεγαλύτερο, αφού σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες κάνουν λόγο για ακριβότερη καθημερινότητα, ενώ αντίστοιχα θέματα έχει μόλις το ένα πέμπτο των Δανών και των Σουηδών.

Η έρευνα της YouGov διεξήχθη την περίοδο από 17 έως 28 Αυγούστου και ουσιαστικά αποτυπώνει τα προβλήματα τα οποία καλούνται να αντιμετωπίσουν οι πολιτικοί ηγέτες. Ειδικά ένα θέμα που τίθεται είναι εάν θα πρέπει να παρέμβουν όταν βλέπουν ενδείξεις ανόδου των τιμών ύστερα από χρόνια σταθερότητάς τους. Κι αυτό κάνει ορισμένους επενδυτές να προβλέπουν αύξηση επιτοκίων ως ανάχωμα στις πληθωριστικές πιέσεις.

Ειδικότερα, στο Ηνωμένο Βασίλειο ο δείκτης πληθωρισμού ενισχύθηκε περισσότερο από το αναμενόμενο, με τον πιο γρήγορο ρυθμό των τελευταίων εννέα ετών. Τον Αύγουστο οι τιμές καταναλωτή ανήλθαν 3,2% σε ετήσια βάση, ήτοι στα υψηλότερά τους από τον Μάρτιο του 2012, όπως αναφέρει η εθνική υπηρεσία στατιστικής.

Το πρόβλημα της ακρίβειας πυροδοτούν και οι υψηλότερες τιμές ενέργειας. Εξ ου και οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, όπως η ισπανική και η ελληνική, σπεύδουν να επέμβουν για να συγκρατήσουν την άνοδο των τιμολογίων ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ στην περίπτωση της Γαλλίας θα δοθούν επιπλέον επιδόματα θέρμανσης στους μη έχοντες. Αναλυτές προειδοποιούν για επίμονο πληθωρισμό, ο οποίος θα ενισχύεται και όσο η ζήτηση για ενέργεια εντείνεται, επιβαρύνοντας τον οικογενειακό προϋπολογισμό.

Η γαλλική κυβέρνηση ανακοίνωσε δαπάνες ύψους 580 εκατομμυρίων ευρώ συνολικά για τα φτωχά νοικοκυριά, ώστε να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στα υψηλότερα τιμολόγια ενέργειας. Ο πρωθυπουργός Ζαν Καστέξ τόνισε ότι θα δοθεί ειδικό επίδομα 100 ευρώ τον Δεκέμβριο σε 5,8 εκατομμύρια νοικοκυριά, τα οποία ήδη λαμβάνουν ετησίως 150 ευρώ ως βοήθημα θέρμανσης.

Το ειδικό αυτό βοήθημα δίδεται ενώ οι τιμές φυσικού αερίου στην Ευρώπη ακολουθούν την ανιούσα.

Το διογκούμενο κόστος της ενέργειας υποχρέωσε μεγάλη επιχείρηση λιπασμάτων στη Βρετανία να διακόψει τη λειτουργία δύο εργοστασίων της.

Ενόψει χειμώνα οι κυβερνήσεις υποχρεώνονται να παρέμβουν για να ανακουφίσουν τους πληγέντες από την πανδημία καταναλωτές, οι οποίοι δεν έχουν ακόμα ορθοποδήσει.

Ειδικά στη Γαλλία, τα πράγματα λαμβάνουν πιο επείγοντα χαρακτήρα εν αναμονή προεδρικών εκλογών τον Απρίλιο του 2022, ενώ η κυβέρνηση μελετά το ενδεχόμενο να διευρύνει τον αριθμό των δικαιούχων επιδόματος. Ωστόσο, αυτό δεν είναι κάτι που μπορεί άμεσα να υλοποιηθεί, διότι θα χρησιμοποιηθούν φορολογικά δεδομένα, τα οποία θα ενημερωθούν αρχές του 2022. Ελλάδα, Ισπανία και Ιταλία έχουν λάβει ανάλογα μέτρα χαλιναγώγησης των τιμών ενέργειας. Στη Ρουμανία συζητείται προσωρινό ανώτατο όριο στις τιμές φυσικού αερίου και θα ζητηθούν κατευθύνσεις από την Κομισιόν.

Τα αυξημένα τιμολόγια ενέργειας πλήττουν, όπως γίνεται αντιληπτό, και τις επιχειρήσεις. Η γαλλική κυβέρνηση θα προβλέψει στον επόμενο προϋπολογισμό κονδύλια ώστε να συνδράμει τις εξαρτημένες από την ενέργεια επιχειρήσεις, καθώς και 2 δισ. ευρώ τα οποία θα δοθούν για ανακαινίσεις σπιτιών και εξοικονόμηση ενέργειας – το ίδιο ποσό που προβλέφθηκε και στον φετινό προϋπολογισμό.

Το διογκούμενο κόστος της ενέργειας υποχρέωσε μεγάλη επιχείρηση λιπασμάτων στη Βρετανία να διακόψει τη λειτουργία δύο εργοστασίων της στη χώρα, διότι δεν δύναται να αντεπεξέλθει και να συνεχίσει την παραγωγή της χωρίς ζημία. Αυτό θεωρείται ως μια πρώτη ένδειξη ότι το πρωτοφανές αγοραστικό ενδιαφέρον για το φυσικό αέριο και το ηλεκτρικό ρεύμα εκτινάσσει τις τιμές τους και απειλεί την ούτως ή άλλως βραδεία ανάκαμψη της οικονομίας στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο όμιλος CF Industries Holdings ανακοίνωσε ότι διακόπτει τις εργασίες στις μονάδες του Μπέρμιγχαμ και του Ivs εξαιτίας των υψηλών τιμών φυσικού αερίου και δεν γνωρίζει πότε θα αποκατασταθεί η λειτουργία τους.

Η Ευρώπη αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα με τις προμήθειές της σε καύσιμα. Τα χρονικά περιθώρια στενεύουν για να συμπληρωθούν τα κενά στους αποθηκευτικούς χώρους πριν από την έλευση του χειμώνα. Η δε ροή προμηθειών από τις κορυφαίες εξαγωγικές δυνάμεις, όπως η Ρωσία και η Νορβηγία, είναι περιορισμένη. Επιπλέον, παρατηρείται διένεξη ως προς τις πωλήσεις υγροποιημένου φυσικού αερίου, διότι οι χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας αγοράζουν φορτία για να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες. Τέλος, όπως υπογραμμίζει η Goldman Sachs, η κρίση αυτή μπορεί να έχει δεινές επιπτώσεις, αυξάνοντας τις πιθανότητες μπλακ άουτ αυτό τον χειμώνα, που εάν συμβούν θα εκτινάξουν περαιτέρω και τιμές και πληθωρισμό.

BLOOMBERG

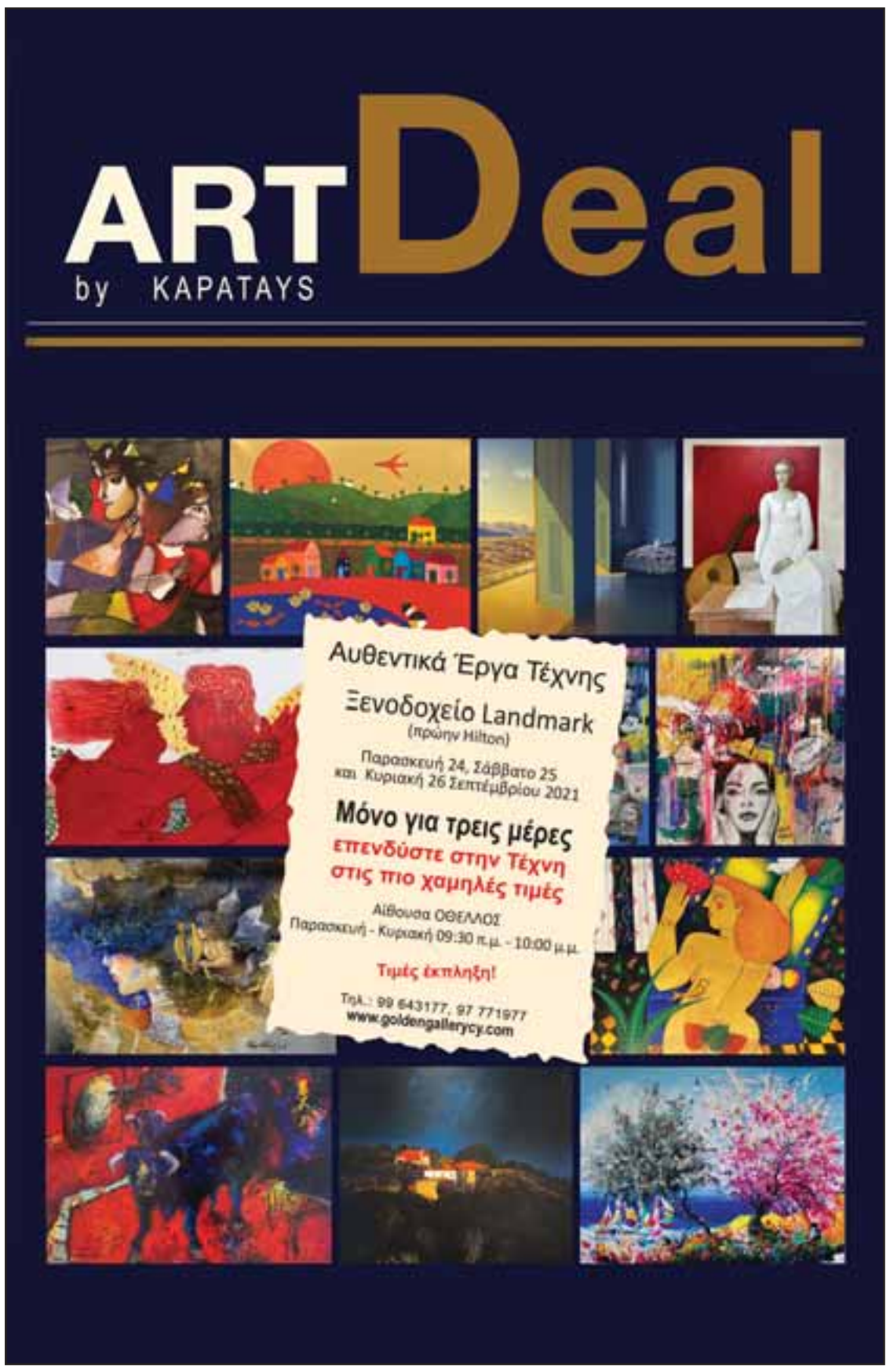

ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΕΣ

Το Συμβούλιο Εγγραφής Ορκωτών Μεταφραστών ανακοινώνει ότι, βάσει των διατάξεων του Νόμου περί Εγγραφής και Ρύθμισης των Υπηρεσιών του Ορκωτού Μεταφραστή στη Δημοκρατία (Ν. 45(Ι)/2019), θα δέχεται αιτήσεις για συμμετοχή σε γραπτές εξετάσεις για Εγγραφή στο Μητρώο Ορκωτών Μεταφραστών, από την **Τρίτη 14/9/2021 μέχρι και την Πέμπτη 30/9/2021.**

Οι εξετάσεις θα διεξαχθούν στις εξής γλώσσες:
Αλβανικά, Αραβικά, Βουλγαρικά, Κινεζικά, Ολλανδικά, Σερβικά και Τσεχικά από τα Ελληνικά και αντίστροφα.

- Οι γραπτές εξετάσεις θα διενεργηθούν από το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας στις 30/10/2021 πριν από τις οποίες θα εκδοθεί σχετικό ανακοινωθέν για το χώρο και την ώρα των εξετάσεων.
- Αιτήσεις μπορούν να υποβληθούν από πολίτες της Δημοκρατίας ή κράτους μέλους της ΕΕ ή συζύγους πολιτών της Δημοκρατίας ή κράτους μέλους της ΕΕ με συνήθη διαμονή στη Δημοκρατία.
- Δεν μπορούν να είναι υποψήφιοι όσοι τυχόν έχουν απολυθεί, ή όσων έχουν τερματιστεί οι υπηρεσίες από τη δημόσια υπηρεσία ή την εκπαιδευτική υπηρεσία, ή οποιαδήποτε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, για πειθαρχικό παράπτωμα.

Απαραίτητα ακαδημαϊκά προσόντα:

1. Πτυχίο ή μεταπτυχιακό δίπλωμα ή τίτλο ή ισότιμο προσόν αναγνωρισμένου με βάση τις διατάξεις του περί Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης και Παροχής Σχετικών Πληροφοριών Νόμου, το οποίο έχει ως αντικείμενο: (α) τις ξένες γλώσσες, ή (β) άλλα θέματα, νοουμένου ότι αποκτήθηκε κατόπιν φοίτησης σε πανεπιστήμιο που λειτουργεί σε χώρα του εξωτερικού, στο οποίο η γλώσσα διδασκαλίας είναι η επίσημη γλώσσα της εν λόγω χώρας.

Για υποβολή αίτησης οι υποψήφιοι πρέπει να προσκομίσουν στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, Γραφείο Αρ.15, στο ισόγειο, από 14/9/2021 μέχρι και 30/9/2021, 9:00πμ-2:00μμ, τα εξής:

1. Πρωτότυπο του πτυχίου τους και αντίγραφο αυτού.
2. Πιστοποιημένη μετάφραση του πτυχίου τους (για ξενόγλωσσα πτυχία, με εξαίρεση την Αγγλική).
3. Πιστοποιητικό ισοτιμίας από ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. (για πτυχία από χώρες εκτός ΕΕ).
4. Απόδειξη Πολύ Καλής γνώσης της Ελληνικής γλώσσας (Κανονισμοί ΕΔΥ https://bit.ly/3l8oMO5).
5. Πιστοποιητικό Λευκού Ποινικού Μητρώου (εκδοθέν εντός των τελευταίων τριών μηνών).
6. Πολιτική Ταυτότητα ή διαβατήριο (και σχετικό αντίγραφο).
7. Συμπληρωμένο Έντυπο Αίτησης (συμπληρώνεται επιτόπου στο ΓΤΠ).

Για τυχόν διευκρινήσεις οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, στα τηλ.: 22-801105, 22-801133, 22-801104.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021

Αυξήθηκαν κατά 6,4% οι τιμές ακινήτων στην Αθήνα το β΄ τρίμηνο

Ανακάμπτει με γρήγορους ρυθμούς η αγορά κατοικίας σε όλη τη χώρα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Επιταχύνεται με γοργούς ρυθμούς η ανάκαμψη στην αγορά κατοικίας, όπως φαίνεται από την πορεία των τιμών κατά τη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η Τράπεζα της Ελλάδος, στην Αθήνα οι τιμές κατέγραψαν αύξηση της τάξεως του 6,4% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο. Αντίστοιχα, στη Θεσσαλονίκη η άνοδος των τιμών άγγιξε το 4,1%, στις άλλες μεγάλες πόλεις της χώρας διαμορφώθηκε στο 3,2% και στις υπόλοιπες περιοχές δεν ξεπέρασε το 2,6% σε ετήσια βάση. Σε πανελλαδικό επίπεδο, κατά το δεύτερο τρίμηνο οι τιμές των κατοικιών ενισχύθηκαν με ετήσιο ρυθμό της τάξεως του 4,4%.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ΤτΕ προχώρησε και σε αναθεώρηση προς τα πάνω των μεταβολών των τιμών κατά το πρώτο τρίμηνο αλλά και το σύνολο του 2020. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα νέα στοιχεία, κατά το πρώτο τρίμηνο οι αξίες των κατοικιών κατέγραψαν άνοδο κατά 3,5% (από 3,2%), ενώ για το 2020 η αύξηση ήταν τελικά της τάξεως του 4,4% (από 4,3%) κι ενώ είχε προηγηθεί και νέα άνοδος το 2019 κατά 7,2%. Κατά το φετινό δεύτερο τρίμηνο, τα νεόδμητα διαμερίσματα σημείωσαν αύξηση κατά 4,7% και τα παλαιότερα (ηλικίας άνω των πέντε ετών) κατά 4,6%. Αντίστοιχα, με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία, το πρώτο τρίμηνο η αύξηση στα νεόδμητα άγγιξε το 3,4% και στα παλαιότερα ακίνητα το 3,6%, συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του 2020. Για το σύνολο του 2020, οι τιμές για τα νέα και τα παλαιά διαμερίσματα αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,8% και 4,1% αντίστοιχα.

Με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2021 οι τιμές των διαμερισμάτων αυξήθηκαν κατά 5,6% στην Αθήνα, 3,8% στη Θεσσαλονίκη, 1,6% στις άλλες μεγάλες πόλεις και 0,9% στις λοιπές περιοχές της χώρας σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2020. Για το σύνολο του 2020, η αύξηση των τιμών στις ίδιες περιοχές σε σχέση με το 2019 ήταν 7,6%, 4,8%, 0,2% και 1,8% αντίστοιχα.

Κατά την περίοδο 2018-2020, στην Αθήνα, οι τιμές πώλησης των κατοικιών έχουν καταγράψει αύξηση της τάξεως του 20%, ενώ εφόσον δεν υπάρξει κάποιο απρόοπτο εκτιμάται ότι με το πέρας του 2021 η αύξηση αυτή θα ξεπεράσει το 25%, προσεγγίζοντας ακόμα και το 30%.

Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά την περίοδο 2018-2020, στην Αθήνα, οι τιμές πώλησης των κατοικιών έχουν καταγράψει αύξηση της τάξεως του 20%, ενώ εφόσον δεν υπάρξει κάποιο απρόοπτο εκτιμάται ότι με το πέρας του 2021 η αύξηση αυτή θα ξεπεράσει το 25%, προσεγγίζοντας ακόμα και το 30%. Πρόκειται για μια πολύ σημαντική εξέλιξη, η οποία αναμένεται να αρχίσει να επηρεάζει και τον όγκο των συναλλαγών, καθώς η επιστροφή των ξένων επενδυτών, ιδίως από το 2022, δεν θα μεταφραστεί σε κατακόρυφη άνοδο και των αγοραπωλησιών σε τόσο υψηλό επίπεδο τιμών σε σχέση με το 2019, που ήταν και η καλύτερη χρονιά από την άποψη της εισροής κεφαλαίων από το εξωτερικό για την απόκτηση ακινήτων (1,45 δισ. ευρώ).

Πολλοί από τους ξένους επενδυτές τοποθετήθηκαν στην ελληνική αγορά με στόχο την κεφαλαιοποίηση υπεραξιών λόγω του ότι οι τιμές ήταν χαμηλότερες σε σχέση με άλλες χώρες της Νότιας Ευρώπης αλλά και ότι οι αξίες παραμένουν σε επίπεδο χαμηλότερο από το 2007, που ήταν και το ανώτατο σημείο στο οποίο είχαν βρεθεί. Σύμφωνα με εκτιμήσεις στελεχών της αγοράς ακινήτων, οι αξίες είναι υποτιμημένες σε ποσοστό που κυμαίνεται από 27% έως 38% έναντι του 2007.

Ωστόσο, όσο οι τιμές ενισχύονται, και μάλιστα με επιταχυνόμενο ρυθμό, η απόσταση αυτή αρχίζει να καλύπτεται εξίσου γρήγορα, συμπιέζοντας το δυνητικό κέρδος από μια μεταπώληση, κάτι που εξετάζουν ιδιαίτερα οι ξένοι επενδυτές.

Ταυτόχρονα, αρκετοί επαγγελματίες θεωρούν ότι ακόμα και το σημερινό επίπεδο αξιών τείνει να καταστεί μη βιώσιμο, από τη στιγμή που δεν καταγράφονται αντίστοιχες αυξήσεις στα εισοδήματα των εγχώριων νοικοκυριών. Συμπληρώνουν, δε, ότι αν η υφιστάμενη ζήτηση και από Έλληνες αγοραστές δεν μπορέσει να μετουσιωθεί σε πράξεις αγοραπωλησίας, οι τιμές θα πρέπει να προσαρμοστούν εκ νέου.

Ανεβάζουν ταχύτητα και οι μεταβιβάσεις

Αύξηση της τάξεως του 36% καταγράφουν τα έσοδα του Δημοσίου το πρώτο εξάμηνο του έτους από τους φόρους στις αγοραπωλησίες ακινήτων. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΑΑΔΕ, τον Ιούνιο μόνο τα έσοδα από πωλήσεις διαμερισμάτων, καταστημάτων κ.λπ. αυξήθηκαν κατά 60% σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2020. Παράλληλα, από τις μεταβιβάσεις οικοπέδων και αγροτεμαχίων το Δημόσιο εισέπραξε 8,18 εκατ. ευρώ, έσοδα τα οποία είναι αυξημένα κατά 95% συγκριτικά με τον Ιούνιο του περασμένου έτους. Η αύξηση των μεταβιβάσεων αναμένεται να ενταθεί τους επόμενους μήνες καθώς από την 1η Ιανουαρίου 2022 τίθενται σε ισχύ οι νέες αντικειμενικές αξίες, κυρίως στις περιοχές όπου οι τιμές της εφορίας σχεδόν διπλασιάστηκαν. Όπως αναφέρουν συμβολαιογράφοι, σε καθημερινή βάση ολοκληρώνονται περισσότερες από 500 μεταβιβάσεις ακινήτων και μάλιστα με ηλεκτρονικό τρόπο. Από την αρχή του έτους οι δηλώσεις για αγοραπωλησίες, γονικές παροχές, δωρεές, κληρονομιές ακινήτων έχουν ξεπεράσει τις 110.000, εκ των οποίων περίπου 75.000 αφορούν αγοραπωλησίες ακινήτων. Όπως σημειώνουν άνθρωποι της αγοράς ακινήτων, το επόμενο διάστημα πρόκειται να ενταθούν οι μεταβιβάσεις και να ξεπεράσουν σε απόλυτο αριθμό τις μεταβιβάσεις του 2020. Υπενθυμίζεται πως το προηγούμενο έτος οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές ανέβαλαν τις επενδύσεις τους φοβούμενοι την επόμενη ημέρα. Διατήρησαν, λοιπόν, τη ρευστότητά τους μέχρι να ξεκαθαρίσει το τοπίο με την πανδημία και τις αντικειμενικές αξίες. Στο μεταξύ, αλλάζει εκ βάθρων η διαδικασία στις μεταβιβάσεις ακινήτων, με τους ιδιοκτήτες αλλά και τους αγοραστές να χρειάζονται μόλις λίγα λεπτά της ώρας για να ολοκληρωθεί η αγοραπωλησία, χωρίς να απαιτείται να αναζητούν σε διάφορες υπηρεσίες δικαιολογητικά, πιστοποιητικά και διάφορα έγγραφα. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2019, για να ολοκληρωθούν 142.000 μεταβιβάσεις ακινήτων, απαιτήθηκαν πάνω από 300.000 επισκέψεις στις εφορίες όλης της χώρας. Το νούμερο αυτό αφορά μόνο την εφορία, χωρίς να υπολογίζονται οι χαμένες ώρες σε υποθηκοφυλακεία, κτηματολόγια, δασικές υπηρεσίες κ.λπ. Μετά τις ηλεκτρονικές δηλώσεις φόρου μεταβίβασης έρχεται και ο ηλεκτρονικός φάκελος ακινήτου, ο οποίος από το φθινόπωρο θα απαλλάξει τους φορολογουμένους από τη συλλογή των 17 δικαιολογητικών που απαιτούνται σήμερα για τη μεταβίβαση ενός ακινήτου. Η ηλεκτρονική συλλογή των εγγράφων και πιστοποιητικών θα γίνεται από τον συμβολαιογράφο, τον οποίο θα εξουσιοδοτούν οι συμβαλλόμενοι.

Η νέα ηλεκτρονική πλατφόρμα θα συνδέεται με πληροφοριακά συστήματα φορέων του Δημοσίου και ιδίως με τα πληροφοριακά συστήματα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ), του ΝΠΔΔ Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (ΤΕΕ) και του ΝΠΔΔ Ελληνικό Κτηματολόγιο, από τα οποία θα αντλεί πληροφορίες και έγγραφα. Τα ενδιαφερόμενα μέρη και ο συμβολαιογράφος που συντάσσει τη σχετική πράξη εισέρχονται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα κατόπιν αυθεντικοποίησης με τη χρήση των κωδικών της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (TAXISnet) ή με τη χρήση των διαπιστευτηρίων του μητρώου συμβολαιογράφων, αντίστοιχα.

ΠΡ. ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Ζούμε φούσκα που θα σπάσει;

Μέσα – μέσα εκφράζεται η άποψη πως ζούμε άλλη μια φούσκα στην αγορά ακινήτων και άρα αφού ζούμε μια τέτοια κατάσταση, κάποια στιγμή αυτό θα ξεφουσκώσει απότομα εξανεμίζοντας έτσι τα όποια κέρδη ή ακόμα χρεοκοπώντας κάποιους.

Αιτιολογείται μια τέτοια άποψη; Ας προσπαθήσουμε να το αναλύσουμε.

Για να υπάρχουν συνθήκες φούσκας θα πρέπει να παρατηρούνται ραγδαία αυξανόμενες τιμές. Και αυτό προκαλείται αφενός από τη μια πλευρά της εξίσωσης που είναι η προσφορά, όπου σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο η προσφορά είναι εξαιρετικά περιορισμένη, και αφετέρου από την άλλη πλευρά της εξίσωσης σε όποια περίπτωση η ζήτηση είναι εξαιρετικά δυνατή.

Άρα ο συγκερασμός της εξαιρετικά δυνατής ζήτησης και της εξαιρετικά περιορισμένης προσφοράς προκαλούν εξαιρετικά μεγάλες πιέσεις στις τιμές προς τα πάνω. Αυτή η κατάσταση δημιουργεί το λεγόμενο «παζάρι πωλητών» · μιαν αγορά όπου ο πωλητής έχει τόση δύναμη που ορίζει τους όρους του παιχνιδιού και κερδίζει όσα περισσότερα μπορεί, εφόσον δεν υπάρχουν πολλές εναλλακτικές επιλογές για τον μέσο αγοραστή. Ο μέσος αγοραστής δε, αγοράζει ό,τι βρει σε ό,τι τιμή βρει, έχοντας και σαν κινητήρια δύναμη την εύκολη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, είτε με δικά του χρήματα ή/ και με δανεισμό.

Εφόσον δεν έχουμε εξαιρετικά περιορισμένη προσφορά, ούτε εξαιρετικά δυνατή ζήτηση, αλλά ούτε και πρόσβαση σε αλόγιστο – εύκολο δανεισμό, δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να συνθέτει φούσκα.

Αντιμετωπίζουμε σήμερα ένα τέτοιο φαινόμενο; Ας το αναλύσουμε περισσότερο.

Έχουμε εξαιρετικά μειωμένη προσφορά; Αν δούμε γύρω μας θα διαπιστώσουμε με χαρακτηριστική ευκολία ότι φυτρώνουν συνεχώς εργοτάξια. Εργοτάξια νέων πολυκατοικιών οικιστικών διαμερισμάτων, εργοτάξια νέων μονοκατοικιών και διπλοκατοικιών και αρκετά λιγότερα εργοτάξια νέων εμπορικών αναπτύξεων. Αυτό από μόνο του είναι μια ένδειξη πως νέα προσφορά υπάρχει. Έπειτα έχουμε αυτό που πολλοί πιπιλάνε συνέχεια: όλα αυτά τα «χιλιάδες ακίνητα» που παίρνουν μέσα οι τράπεζες έναντι χρεών. Αυτά είναι στοιχεία τα οποία δηλώνουν ξεκάθαρα πως δεν έχουμε συνθήκες εξαιρετικά περιορισμένης προσφοράς.

Αν δούμε γύρω μας θα διαπιστώσουμε με χαρακτηριστική ευκολία ότι φυτρώνουν συνεχώς εργοτάξια.

Έχουμε εξαιρετικά δυνατή ζήτηση; Αν παρακολουθείτε τα στοιχεία συναλλαγών που σας αναλύω κάθε μήνα, θα ξέρετε πως ο αριθμός συναλλαγών είναι μεγαλύτερος τώρα από ό,τι ήταν όχι μόνο το 2020 αλλά και συγκρινόμενος με το 2019. Και αυτό παρά το γεγονός ότι ακόμη η επισκεψιμότητα από ξένους στην χώρα μας φέτος είναι στο ένα τρίτο αυτής του 2019 πριν την πανδημία. Παρόλα αυτά, από τις ίδιες αναλύσεις φαίνεται πως η συνολική αξία των συναλλαγών είναι μικρότερη σε σχέση με πριν. Δηλαδή παρά το ότι γίνονται περισσότερες πωλήσεις, γίνονται περισσότερες μικρές σε αξία πωλήσεις. Άρα ο μέσος αγοραστής δεν απλώνει το χέρι του σε βαθμό που να δυσκολεύεται, αλλά βρίσκει εναλλακτικές λύσεις που είναι πιο φθηνές που ικανοποιούν τις επενδυτικές του προσδοκίες και επιδιώξεις. Αυτά τα στοιχεία δείχνουν πως ναι μεν έχουμε μια ζήτηση με δυναμική, αλλά δύσκολα μπορεί να χαρακτηριστεί εξαιρετικά δυνατή. Δεν βλέπουμε σειρές αγοραστών να στέκονται έξω από τα γραφεία επιχειρηματιών ανάπτυξης γης και να ζητάνε να αγοράσουν διαμερίσματα και να μην έχουν τι να τους δώσουν. Σπάνε μήπως τα τηλέφωνα; Τα τηλέφωνα σίγουρα χτυπάνε, αλλά δεν σπάνε.

Είδαμε πρόσφατα μιαν άλλη ανάλυση και πιο συγκεκριμένα, πως ο νέος δανεισμός για απόκτηση στέγης είναι επίσης σε αύξηση. Επιπλέον τα επιτόκια είναι σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Είναι αυτό ένδειξη πως ο κόσμος δανείζεται και αγοράζει ακίνητα χωρίς φειδώ που να ενισχύει το επιχείρημα της ύπαρξης φούσκας; Η απάντηση είναι και πάλι αρνητική. Παρόλο που και τα δύο στοιχεία περί νέου δανεισμού και επιτοκίων είναι απόλυτα αληθή, πρέπει να παραδεχτούμε πως με αυτά τα ιστορικά χαμηλά επιτόκια που κανονικά ενθαρρύνουν την πιστωτική επέκταση, σε συνδυασμό με την μεγάλη ρευστότητα που υπάρχει στις τράπεζες, η χορήγηση νέων χρηματοδοτήσεων είναι πολύ χαμηλότερη από όσο κανονικά θα έπρεπε. Οι τράπεζες αφού κάνκαν, τώρα φυσάνε και του γιαουρτιού και υπολειτουργούν σε αυτόν τον τομέα που είναι και η κύρια τους οικονομική δραστηριότητα.

Άρα, εφόσον δεν έχουμε εξαιρετικά περιορισμένη προσφορά, ούτε εξαιρετικά δυνατή ζήτηση, αλλά ούτε και πρόσβαση σε αλόγιστο – εύκολο δανεισμό, δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να συνθέτει φούσκα.

Αντίθετα η αγορά λειτουργεί κατά ένα πολύ παράξενο τρόπο. Χαρακτηρίζεται από μια έντονη αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Η θετική εικόνα που παρατηρείται (για όσους το ψάχνουν) είναι αποτέλεσμα έντονων γεωγραφικών αλλά και τυπολογικών χαρακτηριστικών. Δηλαδή, αξιόλογα ακίνητα τα οποία βρίσκονται στις πιο περιζήτητες περιοχές «φεύγουν» πολύ γρήγορα σε βάρος μη αξιόλογων ακινήτων σε άλλες περιοχές ή ακόμη και εντός των ίδιων περιζήτητων περιοχών. Άρα ο μέσος αγοραστής ξέρει τι θέλει και αγοράζει πιο στοχευμένα. Αν ο πωλητής είναι αρκετά έξυπνος στο να του το παρέχει τότε εξασφαλίζει πώληση, αλλιώς του μένει στο ράφι, πράγμα που είναι ακριβώς το τι συμβαίνει με πολλά ακίνητα στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών: δεν ανταποκρίνονται στα θέλω της πλειοψηφίας των αγοραστών και άρα δεν πουλιούνται ακόμα και αν προσφέρονται σε «τιμές χώμα». Συνεπώς είναι θεωρητική η τοποθέτηση περί «χιλιάδων ακινήτων» που έχουν οι τράπεζες και που δυνητικά επηρεάζουν τις τιμές των ακινήτων όλων. Οι τράπεζες μπορούν να πουλήσουν μόνο όσα οι αγοραστές θέλουν να αγοράσουν και άρα ο αρνητικός επηρεασμός των τιμών από αυτήν την κατηγορία είναι απειροελάχιστος.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

«Η νίκη των χριστιανικών στόλων»

Μεγάλη έκθεση στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο για τα 450 χρόνια από τη ναυμαχία της Ναυπάκτου

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Σπάνια αντικείμενα, όπως το ακρόπρωρο και η μπομπάρδα της γαλέρας «Ιουδήθ» του Σοπρακόμιτο Μάρκου Σιγούρου από τη Ζάκυνθο, μαζί με το σπαθί του, καθώς και όπλα, αλυσίδες, αντικείμενα που μαρτυρούν την ανελέητη ζωή των αιχμαλώτων και σκλάβων, «των κατεργάρηδων» που κωπηλατούσαν τις γαλέρες, είναι ορισμένα από τα αντικείμενα της μεγάλης έκθεσης για τη ναυμαχία της Ναυπάκτου στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο.

Τίτλος της: «Ναύπακτος 1571, 450 χρόνια από τη Μεγαλωτάτη Βιτώρια των Χριστιανών». Ανάμεσα στα εκθέματα παρουσιάζεται η συγκινητική εικόνα του Γεωργίου Κλόντζα με θέμα αυτή την τιτάνια σύγκρουση, αλλά και το εντυπωσιακό έργο του Ιωάννη Αλταμούρα «Ναυμαχία της Ναυπάκτου». Καθώς και αντικείμενα από το ναυάγιο της Ζακύνθου που παρουσιάζονται για πρώτη φορά. Αλλά και μία επιστολή του Αλεσάντρο Φαρνέζε, δούκα της Πάρμας και κυβερνήτη γαλέρας, προς τον πατέρα του πριν επιστρέψει. «Galeazza farnese» γράφει στο κάτω μέρος της και εστάλη από την Κέρκυρα στις 17 Νοεμβρίου 1571!

Συνολικά 463 πλοία, 90.000 ναύτες, 59.990 στρατιώτες και 2.565 πυροβόλα όπλα συγκρούστηκαν τότε στο Ιόνιο σε μια ναυμαχία που καταγράφεται ως μία από τις μεγαλύτερες στην παγκόσμια Ιστορία και περιγράφεται σε χαλκογραφίες και πίνακες της εποχής που παρουσιάζονται στην αίθουσα περιοδικών εκθέσεων του ΒΧΜ.

Η έκθεση –ένα εντυπωσιακό αφήγημα μέσα από 90 εκθέματα– είναι η μεγάλη φετινή διοργάνωση του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου που εντάσσεται στο αφιερωματικό πρόγραμμά του «Από την Αλωση στην Παλιγγενεσία 1453-1821» για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση.

«Η 7η Οκτωβρίου 1571 έμεινε στην Ιστορία ως η ημέρα νίκης των ηνωμένων χριστιανικών στόλων του Ιερού Συνασπισμού της Ευρώπης κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στο σύμπλεγμα των Εχινάδων έξω από τη Ναύπακτο, σε μία από τις μεγαλύτερες ναυμαχίες που σηματοδότησε την Ευρώπη, και μάλιστα τη Μεσόγειο, στο Ιόνιο Πέλαγος, όπου το 31 π.Χ. έλαβε χώρα η ναυμαχία του Ακτίου, και η ναυμαχία του Ναυαρίνου το 1827, η οποία καθόρισε την εξέλιξη της Ελληνικής Επανάστασης (1821-1832)», λέει στην «Κ» η διευθύντρια του μουσείου δρ Κατερίνα Δελλαπόρτα, που επί δύο χρόνια προετοίμαζε την έκθεση. «Η ναυμαχία αυτή είναι η πάλη του οθωμανικού επεκτατισμού προς τη Δύση. Εκεί ο Ιερός Συνασπισμός απέκρουσε την οθωμανική δύναμη και τη διείσδυσή της στην Ευρώπη».

Δημ. Πελεκάσης, «Η ναυμαχία της Ναυπάκτου», Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή. Δεξιά, ακρόπρωρο γαλέρας «Ιουδήθ» του Σοπρακόμιτο Μάρκου Σιγούρου από τη Ζάκυνθο, Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων.

Ο Θερβάντες στη μάχη

Στον κόλπο της Ναυπάκτου πολέμησε και ο Μιγκέλ ντε Θερβάντες, ο δημιουργός του «Δον Κιχώτη». Υπαξιωματικός της ιταλικής φρεγάτας «Μαρκέσα», έπασχε από ελονοσία γι' αυτό ήταν κλεισμένος στο αμπάρι με υψηλό πυρετό. Ακούγοντας την αντάρα της μάχης –παρότι ο καπετάνιος τον απέτρεψε να βγει, άρρωστος καθώς ήταν– ο Θερβάντες επέμενε να πολεμήσει, υπηρετώντας «Θεό και Βασιλιά, εναντίον των απίστων».

Δύο φορές τραυματίστηκε κατά τη διάρκεια της μάχης στο στήθος, ενώ η τρίτη σφαίρα άφησε παράλυτο το αριστερό του χέρι. Αχρηστεύτηκε «προς δόξα του δεξιού», όπως έγραψε αργότερα. Σήμερα στη Ναύπακτο το άγαλμα με το υψωμένο χέρι του Ισπανού μυθιστοριογράφου θυμίζει τη συμμετοχή του σε αυτή την ιστορική νίκη των χριστιανών Ευρωπαίων εναντίον των Οθωμανών.

Η ναυμαχία στα ύδατα της Ναυπάκτου ή Λεπάντο (ονομασία που χρησιμοποιούν οι Δυτικοί ιστορικοί από το μεσαιωνικό όνομα της πόλης) είναι σταθμός για την ευρωπαϊκή Ιστορία, υπογραμμίζει η διευθύντρια του ΒΧΜ, «διότι για πρώτη φορά ενωμένες ευρωπαϊκές δυνάμεις αντιμετώπισαν και αναχαίτισαν τον οθωμανικό επεκτατισμό στη Δυτική Ευρώπη και ανέστρεψαν την αντίληψη και τον φόβο απέναντι στην υπεροχή του οθωμανικού στόλου στη Μεσόγειο». Η έκθεση (το μουσειογραφικό μέρος ανέλαβε ο Σταμάτης Ζάννος) δεν ακολουθεί τη συμβατική πορεία και προσέγγιση μιας αρχαιολογικής έκθεσης ή κάποιων έργων τέχνης. «Δύσκολα μπορεί να κλείσει κανείς σε περιορισμένα τετραγωνικά το μουσειολογικό ανάπτυγμα μιας ναυμαχίας. Είναι έκθεση με ιστορικά τεκμήρια, δύσκολη, με απύθμενο υλικό».

> *«Η ναυμαχία της Ναυπάκτου με σημερινούς κινηματογραφικούς όρους θα μπορούσε να χαρακτηρισθεί σαν μια ιστορική υπερπαραγωγή που δεν της λείπει τίποτα».*

Εδώ, τα αντικείμενα και τα έργα τέχνης εικονογραφούν ένα ιστορικό αφήγημα που αναπτύσσεται σε κεφάλαια και θεματικές ενότητες, ώστε η ναυμαχία της Ναυπάκτου να γίνει κατανοητή στον απλό επισκέπτη με πλούσιο εποπτικό και επεξηγηματικό υλικό, που δάνεισαν στο μουσείο γνωστοί συλλέκτες όπως ο Θανάσης Μαρτίνος, το Ιδρυμα Κωστοπούλου, αλλά και φορείς όπως η Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων, η Εθνική Πινακοθήκη, το Ιστορικό Εθνολογικό Μουσείο, η Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών, το Πολεμικό και Ναυτικό Μουσείο, η Καθολική Εκκλησία, το Μουσείο Σολωμού & Επιφανών Ζακυνθίων, η Δημοτική Βιβλιοθήκη Ζακύνθου κ.ά.

«Ο επισκέπτης εισάγεται στην Ιστορία της Μεσογείου του 16ου αιώνα, την εποχή του Φιλίππου Β΄ όπως την ανέδειξε ο Φερνάν Μπροντέλ, όταν οι νικηφόρες επιθέσεις του οθωμανικού στόλου προκαλούσαν δέος στα χριστιανικά κράτη της Ευρώπης. Μοιραία ιστορικά γεγονότα όπως η άλωση της ενετικής Κύπρου στους Οθωμανούς το 1570 οδήγησαν στον σχηματισμό της Ιεράς Συμμαχίας μεταξύ της Αγίας Εδρας, της Ισπανίας και της Βενετίας που κατέληξε στη νικηφόρο ναυμαχία του Λεπάντο, σημαντική όχι μόνο γιατί διέλυσε τον φόβο απέναντι στον ανίκητο μέχρι τότε τουρκικό στόλο και άλλαξε την αντίληψη της Ευρώπης απέναντι στους Οθωμανούς, αλλά και γιατί ήταν η τελευταία ναυμαχία με κωπήλατα πλοία, τις περίφημες γαλέρες», υπογραμμίζει η κ. Δελλαπόρτα.

Σε ξεχωριστή θέση της αίθουσας προβάλλεται συνοπτικά για πρώτη φορά η υποβρύχια ανασκαφή του ισπανικού ναυαγίου του 16ου αι. που εντοπίστηκε τη δεκαετία του '90 στη Ζάκυνθο. Στις έρευνες που ακολούθησαν υπό τη διεύθυνση της Κατερίνας Δελλαπόρτα βρέθηκαν περίπου 200 νομίσματα του Φιλίππου Β΄, πολλές μπάλες κανονιού που επιβεβαιώνουν ότι ήταν πολεμικό πλοίο. Το μικρό βάθος στο οποίο εντοπίστηκε έξω από τον ύφαλο του λιμανιού επέτρεψε τη σύλησή του, παρ' όλα αυτά σώζεται ο ξύλινος σκελετός του πλοίου σε σημαντικότατο βαθμό, επιτρέποντας τη μελέτη της μεταβατικής τεχνικής της ναυπηγικής του 15ου-16ου αι.

Η έκθεση αυτή είναι πολύπλευρη και όχι μονοδιάστατη, υποστηρίζει η διευθύντρια του ΒΧΜ, «διότι για τη "μεγαλωτάτη βιτώρια των χριστιανών" αποτυπώνεται και η σκοπιά των Οθωμανών, οι οποίοι δεν έδωσαν ιστοριογραφικά τουλάχιστον τη σημασία που είχε για τους Ευρωπαίους. Επιπλέον, η ναυμαχία αυτή ήταν σταθμός και για τη ναυτική ιστορία. Είναι η τελευταία μεγάλη ναυμαχία με γαλέρες. Στην πορεία έχουμε την εμφάνιση του ιστιοφόρου και γενικότερα την εξέλιξη της ναυπηγικής».

Η Ιερά Συμμαχία

Οι θεματικές ενότητες προβάλλουν το ιστορικό πλαίσιο της Ευρώπης κατά τον 16ο αι. και τα γεγονότα που οδήγησαν στην Ιερά Συμμαχία, τους πρωταγωνιστές της, την περιγραφή της σύγκρουσης στον θαλάσσιο χώρο των Εχινάδων, τη συμμετοχή των Ελλήνων. Αναφέρονται μεταξύ άλλων η σημασία της νίκης στην ευρωπαϊκή Ιστορία, ο αριθμός των πλοίων, των όπλων, η ζωή στο κατάστρωμα, καθώς και η επίδραση της ναυμαχίας στη ζωγραφική, στη λογοτεχνία, στο θέατρο, στη μουσική, στις υποθαλάσσιες έρευνες στις Εχινάδες. Εχει ενδιαφέρον ότι εξετάζεται και η σημερινή απήχηση στις τέχνες, στον κινηματογράφο, στα κόμικς, στον φιλοτελισμό, μέχρι και στη ραπ μουσική.

Μην ξαφνιαστείτε λοιπόν ακούγοντας το δυναμικό «La battaglia di Lepanto» στην έκθεση. «Η ναυμαχία της Ναυπάκτου με σημερινούς κινηματογραφικούς όρους θα μπορούσε να χαρακτηρισθεί ως μια ιστορική υπερπαραγωγή που δεν της λείπει τίποτα», λέει η διευθύντρια του ΒΧΜ και εξηγεί: «Εύθραυστες πολιτικές συμμαχίες και ανατροπές, σκηνές μάχης, εμβολισμοί πλοίων, κανονιοβολισμοί, συγκρούσεις σώμα με σώμα, πρωταγωνιστές που έμειναν στην Ιστορία για τη στρατηγική τακτική τους στη μάχη, για τον ηρωισμό τους αλλά και για τον τραυματισμό τους, όπως ο Μιγκέλ Θερβάντες. Στην έκθεση είναι όλοι παρόντες, συνομιλούν με τον επισκέπτη, τον μεταφέρουν στην ατμόσφαιρα της μάχης και σε μια ηρωική εποχή που δεν επαναλαμβάνεται, τουλάχιστον όχι με τους ίδιους όρους, αφού οι συνειρμοί με το σήμερα είναι αναπόφευκτοι».

Φεύγοντας ο επισκέπτης ίσως αναρωτηθεί μήπως είναι αχνά όλα αυτά στην ιστορική μνήμη. «Τότε πώς δικαιολογείται η μοναδική σειρά έργων που κυριάρχησε στην Μπιενάλε της Χιλιετίας 2000 στη Βενετία. Ή το τραγούδι "La battaglia di Lepanto" που ο Ιταλός ράπερ Murubutu έγραψε μόλις το 2014;» έχει τον τελευταίο λόγο η Κατερίνα Δελλαπόρτα.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

19.9 - 25.9.2021

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΟΡΧΗΣΤΡΑ

200+ Σονάτες για τσέλο και πιάνο

Το Ledra Music Soloists παρουσιάζει μια μοναδική βραδιά μουσικής δωματίου με έργα για τσέλο και πιάνο με τον κορυφαίο τσελίστα, Péter Somodari, και τον πιανίστα Νικόλα Κωσταντίνου. Η συναυλία αρχίζει με την Τέταρτη Σονάτα, σε Ντο μείζονα, του Ludwig van Beethoven. Θα ακολουθήσουν δύο δημοφιλή και αριστουργηματικά έργα του Gabriel Fauré: τη διαυγή και διαφανή Ελεγεία, καθώς και το ευχάριστο Σισιλιέν. Η συναυλία ολοκληρώνεται με τη Σονάτα σε Ντο μείζονα του Κύπριου συνθέτη Κωνσταντίνου Στυλιανού, σε πρώτη παγκόσμια εκτέλεση. Δευτέρα, 20 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:00 μ.μ. Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Η μέρα ξεκινά τη νύχτα» στο NiMAC

Την έκθεση του εικαστικού Λευτέρη Τάπα «Η μέρα ξεκινά τη νύχτα» παρουσιάζει το NiMAC [Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Συνεργασία: Ίδρυμα Πιερίδη] στο πλαίσιο του θεσμού Project Room. Μέσω του Project Room, το Κέντρο προσκαλεί καλλιτέχνες να χρησιμοποιήσουν τον χώρο του NiMAC ως ένα τρισδιάστατο πεδίο έκφρασης, όπου μπορούν να αναπτύξουν τις εικαστικές, εννοιολογικές και φιλοσοφικές τους αναζητήσεις στη χωρική πραγματικότητα των τριών διαστάσεων. Ο Λευτέρης Τάπας επιλέγει να εστιάσει στη σύζευξη των αντιθέτων -του φωτός με το σκοτάδι- και μέσα από μία επαναληπτική και αναστοχαστική διαδικασία αναζήτησης προσκαλεί τον θεατή σε ένα συναρπαστικό ταξίδι προς το φως. Σε αυτούς τους δύσκολους αλλά και απειλητικούς για τον πλανήτη μας καιρούς, ο Λευτέρης Τάπας υποδεικνύει την ανάγκη για μια ουσιαστική «επιστροφή» του ανθρώπου στις απαρχές του, στον επαναπροσδιορισμό της σχέσης του με τη φύση αλλά και με τον εαυτό του. NiMAC, η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι το Σάββατο 27 Νοεμβρίου 2021. Παλιάς Ηλεκτρικής 19, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22797400.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Encardia vs Salento new generation

Η παράσταση των Encardia σε συνεργασία με την Anna Cinzia Villani και την Claudia Giannotta περιλαμβάνει παραδοσιακά τραγούδια στη γλώσσα των ελληνοφώνων της Κάτω Ιταλίας (Grico), μοναδικά ερμηνευμένα από τους ιδίους και από τις εκλεκτές καλεσμένες τους από την πεδιάδα του Σαλέντο. Παραδοσιακοί ρυθμοί και χοροί του ιταλικού Νότου παρουσιάζονται σε συνδυασμό με σύγχρονη μουσική, νέα τραγούδια και διασκευές, πάντα εμπνευσμένα από την κατωιταλιάνικη μουσική παράδοση. Λευκωσία: Πέμπτη 23 Σεπτεμβρίου, Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας στις 8:30 μ.μ. Λεμεσός: Παρασκευή 24 Σεπτεμβρίου, Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο, ώρα 8:30 μ.μ. Απαραίτητη η προκράτηση www.tickethour.com / 77777040.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Σταμάτης Κραουνάκης στο Κηποθέατρο Λεμεσού

Έξοδος '21 με καινούργια τραγούδια απ' το έργο «Γιορτή Στα Σπίτια», που χαρακτηρίστηκε ιστορικό. «Παιδί» της καραντίνας. Με μεγάλες επιτυχίες απ' την κοινή πορεία με την κοινωνία μέσα στα χρόνια αλλά και με τραγούδια που αγαπάμε. Ελαφρά λαϊκά μιούζικαλ με μίξεις τρελές, με κέφι αληθινό όπως πάντα και με αυξημένη μπάντα. Με φίλους αγαπημένους, μ' τον Σταμάτη Κραουνάκη στη μέση στο πιάνο, με τις τέσσερις υπέροχες φωνές και με την μπάντα επίσης να λαλάει έξοχα. Σχεδιάστηκε μια έξοδο και το καλοκαίρι αυτό κι επιτέλους μετά από πολλές αναβολές, εμβολιασμένοι όλοι, κατεβαίνουν στην Κύπρο με λαχτάρα. Δημοτικό Κηποθέατρο Μάριος Τόκας, τη Τετάρτη 22 Σεπτέμβριου, ώρα 9:00 μ.μ. Λόρδου Βύρωνα Λεμεσός. Πληροφορίες τηλέφωνο 99430654.

ΘΕΑΤΡΟ

«Ρόουζ» με τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη

Η συγκινητική παράσταση που σκηνοθέτησε ο Νίκος Καραγέωργος, σε μετάφραση Μιμής Ντενίση, δίνει την ευκαιρία στη σπουδαία ηθοποιό Δέσποινα Μπεμπεδέλη για ένα ανεπανάληπτο ρεσιτάλ ερμηνείας, υποδυόμενη μια 80χρονη Εβραία, η οποία ανατρέχει στο ταξίδι της ζωής της, ξεδιπλώνοντας το παρελθόν της. Σχολιάζει με ευαισθησία, συγκίνηση αλλά και χιούμορ όσα συνέβησαν δίπλα και μέσα της σε μια ολόκληρη ζωή: Τα νεανικά της χρόνια στην Ουκρανία, το πέρασμα στην Πολωνία λίγο πριν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, το Ολοκαύτωμα, τη φυγή στην Αμερική και την καινούρια ζωή. Μια ζωή δεκαετιών με πολλές κοινωνικές αλλαγές. Σκηνοθετικό σημείωμα: Σίβα στα εβραϊκά σημαίνει το ξενύχτι του νεκρού. Στα τέλη του περασμένου αιώνα και στις αρχές του 21ου, μια γυναίκα γύρω στα ογδόντα κάνει Σίβα σ' ένα πρόσωπο που δε θα μάθουμε ποιο είναι παρά μονάχα στο τέλος του έργου. Λευκωσία: Παρασκευή 24, Σάββατο 25, Κυριακή 26 Σεπτεμβρίου, Σατιρικό Θέατρο, ώρα 8:30 μ.μ. Απαραίτητη η προκράτηση www.tickethour.com / 77777040.

ΗΜΕΡΙΔΑ

Το ποιητικό και το πεζογραφικό έργο του Στέφανου Κωνσταντινίδη

Ο Όμιλος Λογοτεχνίας και Κριτικής διοργανώνει επιστημονική ημερίδα με θέμα: «Το ποιητικό και το πεζογραφικό έργο του Στέφανου Κωνσταντινίδη». Ομιλητές στην ημερίδα είναι: Λεωνίδας Γαλάζης, δρ Νεοελληνικής Φιλολογίας - Επιθεωρητής Φιλολογικών Μαθημάτων Μ.Ε. - Υ.Π.Π.Α.Ν., Κυριάκος Ιωάννου, δρ Νεοελληνικής Φιλολογίας - Σ.Ε.Π. στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Βικτωρία Καπλάνη, φιλόλογος - ποιήτρια, Κώστας Νικολαΐδης, φιλόλογος - συγγραφέας, Στέλιος Παπαντωνίου, φιλόλογος - συγγραφέας, Βαγγέλης Τασιόπουλος, ποιητής - πρόεδρος Ε.Λ.Θ., και Παναγιώτης Τσάκωνας, καθηγητής Διεθνών Σχέσεων, Σπουδών Ασφάλειας & Ανάλυσης Εξωτερικής Πολιτικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Η ημερίδα θα πραγματοποιηθεί διά ζώσης. Σάββατο, 25 Σεπτεμβρίου, ώρα έναρξης: 9:30 π.μ., στο Αμφιθέατρο UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας Λεωφ. Μακεδονίτισσας 46, Λευκωσία.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Χώρα, σε βλέπω

Από τον τίτλο της δράσης και των σημερινών «Αναγνώσεων» προκύπτει και το ερώτημα: ποια χώρα βλέπουμε; Εχει κοινά χαρακτηριστικά ή ακόμη και αυτά στα οποία συμφωνούμε, όταν αρχίσουμε να τα αναλύουμε διαπιστώνουμε μεγάλες αποκλίσεις; Είναι ο ελληνικός κινηματογράφος οδηγός σε μια διαδρομή κακοτράχαλη, με ασυνήθιστες εναλλαγές θερμοκρασίας, με απότομες και επικίνδυνες πτώσεις, αναπόφευκτες αλλά και επωφελείς σε βάθος χρόνου; Διαδρομή δύσβατη, που κάποτε καταλήγει σε ξέφωτα θαυμαστής ομορφιάς που αλλάζουν το βλέμμα μας και τη σχέση μας με την πραγματικότητα. Το συνοψίζει εύστοχα ο σκηνοθέτης Σύλλας Τζουμέρκας, ένας από τους βασικούς επιμελητές του εγχειρήματος για τη διάσωση, ψηφιοποίηση, προβολή και μελέτη ταινιών του 20ού αιώνα: «Το ελληνικό σινεμά, με την πολυμορφία, το θάρρος, το θράσος, τη διεισδυτικότητα και την υπέροχη αναρχία του, χάρισε στον κόσμο ένα σώμα έργου που είναι μία από τις πιο αυθεντικές καταγραφές του 20ού αιώνα της χώρας».

Το πρώτο μέρος του προγράμματος «Χώρα, σε βλέπω», με προβολές και συζητήσεις, ολοκληρώθηκε την περασμένη Τετάρτη στην Πειραιώς 260, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου. Λεπτομέρειες και στοιχεία έχουν επανειλημμένως δημοσιευθεί, όπως και τα ονόματα των φορέων που ένωσαν τις δυνάμεις τους για ένα ιστορικά επωφελές αποτέλεσμα: η Ελληνική Ακαδημία Κινηματογράφου, το Εθνικό Κέντρο Οπτικοακουστικών Μέσων και Επικοινωνίας, το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης και η Ταινιοθήκη της Ελλάδος, υπό την αιγίδα της Επιτροπής «Ελλάδα 2021».

Εχει σημασία ότι αυτό το πρόγραμμα εντάσσεται στην επέτειο των 200 ετών από την Ελληνική Επανάσταση. Σαράντα δύο ταινίες, σε όποιο είδος κι αν ανήκουν, από τα «Κορίτσια για φίλημα» μέχρι τον «Θίασο» και τον «Ιωάννη τον Βίαιο» και από την «Ευδοκία» και «Το τελευταίο ψέμα» μέχρι «Το δέντρο που πληγώναμε» και «Από την άκρη της πόλης», ψηφιοποιούνται, διασώζονται από την αναπόφευκτη φθορά και παραδίδονται σε 21 Φεστιβάλ, σε 21 πόλεις του κόσμου. Είναι ταινίες που ρωτούν, γιορτάζουν, προκαλούν, αμφισβητούν, επαναδιατυπώνουν. Καταγράφουν τρυφερά και αμείλικτα το τοπίο, τους ανθρώπους και τη συλλογική μας εμπειρία. Κάπως έτσι το περιγράφουν οι, συνεπιμελητές, σκηνοθέτες Σ. Τζουμέρκας και Ελίνα Ψύκου, αποδίδοντας στο γεγονός τη σημασία του. Η χώρα που «βλέπουμε» σε φιλμ μας ακολουθεί και μας συνέχει. Αποτυπώνει όχι μόνο τη σκηνοθετική άποψη, αλλά και την εποχή, ό,τι υπέβοσκε και σπάνια δηλωνόταν ή ό,τι εμφανιζόταν εξωραϊσμένο, τάσεις και αποστάσεις, σκέψεις μύχιες, συνήθειες κοινές ή κρυφές και μυστικές.

Τα «εκτός σχεδίου» σπίτια εκτός πρωτευούσης, μια πόρνη και ένας στρατιώτης, έρωτας και πυράκτωση, ματαίωση και θάνατος. Η Ελλάδα των αρχών της δεκαετίας του '70, της Ευδοκίας και του Λοχία, των φτωχών, έξω από γραφικότητες και ρομαντισμούς. Μετά την αρχετυπική ταινία του Αλέξη Δαμιανού, που προβλήθηκε πρώτη, αποκατεστημένη, αιφνιδιάζοντας ακόμη και θεατές που την έχουν δει αμέτρητες φορές, ακολούθησε στην οθόνη της Πειραιώς 260 το «Από την άκρη της πόλης» του Κωνσταντίνου Γιάνναρη, τέλη της δεκαετίας του '90. Αφραγκοι, νεαροί, Ρωσοπόντιοι, που μένουν στο Μενίδι, πέφτουν θύματα οικονομικής και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, κάνουν μικροκλοπές για να επιζήσουν, προσπαθούν άγαρμπα να ενσωματωθούν σε μια κοινωνία που τους αποβάλλει. «Εκτός σχεδίου» και αυτοί, εν γένει.

Η χώρα που βλέπουμε και μας «βλέπει». Την κατοικούμε και μας κατοικεί. Μας τρομάζει, μας πνίγει, μας εξουθενώνει αλλά και μας απογειώνει, μας συγκινεί και μας θυμώνει, μας λυτρώνει και μας δεσμεύει. Μας προσδιορίζει. Είναι ο τόπος μας, με πλοκή ή χωρίς πλοκή, σε ελεύθερο συνειρμό, αταξινόμητα και απρόσμενα. Πορτρέτα του χρόνου, της κοινωνίας, των ανθρώπων, ευαίσθητα και οξυδερκή, μελό, παράδοξα, ντροπιαστικά ή γεμάτα από αρετές. Από όλα έχει αυτό το «βλέμμα» που μας συνθλίβει και μας φωτίζει. Το εύρος και ο πλούτος της κινηματογραφικής ιστορίας μας είναι από τα πιο έγκυρα «λυσάρια» δύσκολων εξισώσεων. Το να κοιτάς τις εικόνες στην οθόνη είναι σαν να κοιτάς μέσα σε ένα καλειδοσκόπιο. Δεν παίρνεις είδηση την αλλαγή, αλλά με το παραμικρό κούνημα οι συνδυασμοί μεταβάλλονται, τα σχέδια ανασυντάσσονται. Είμαστε την ίδια στιγμή θεατές και σκηνοθέτες.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Κατεχόμενα και πολιτισμός

Η σύληση και η καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς που έχει συντελεστεί από το 1974 και μετά εξαιτίας της τουρκικής εισβολής και κατοχής είναι τεράστια. Εκκλησίες, μοναστήρια, βιβλιοθήκες, ιδιωτικές συλλογές αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία έγιναν βορά του χρόνου, του μίσους, της αδιαφορίας και πολύ περισσότερο έγιναν βορά στις ορέξεις αρχαιοκάπηλων, με κυριότερο τον Αϊντίν Ντικμέν, ο οποίος έκανε συστηματική «δουλειά» αμέσως μετά τον πόλεμο του 1974 και για πολλά χρόνια αργότερα.

Η Κυπριακή Δημοκρατία οφείλει να κάνει ό,τι περνάει από το χέρι της για να διασφαλίσει πως θα της επιστραφούν τα κλεμμένα, για συντήρηση, προσωρινή φύλαξη και έκθεση, θα είναι πάντα έτοιμη να συνδράμει στις προσπάθειες επαναπατρισμού αρχαιοτήτων ή άλλων έργων τέχνης που κάνουν διάφορα πρόσωπα ή θεσμοί και φυσικά θα έχει τα εργαλεία για να καταγράφει όσα αντικείμενα επιστρέφουν, πού βρίσκονται και ποιος έχει την ευθύνη τους. Όπως έγινε για παράδειγμα με τη δημιουργία Αρχείου Προφορικής Ιστορίας και Λαογραφικού Αρχείου στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών, και οσονούπω όπως μαθαίνει η στήλη αυτός ο θησαυρός θα είναι πλήρως αξιοποιήσιμος από την ερευνητική κοινότητα, αλλά και από τον απλό πολίτη.

Κάπως έτσι θεωρώ ότι θα πρέπει η Πολιτεία να αντιμετωπίζει την πολιτιστική κληρονομιά, τον πολιτισμό του τόπου χιλιάδων Ε/κ και Τ/κ, Μαρωνιτών, Αρμενίων, Λατίνων. Θα πρέπει το κράτος να ξέρει ανά πάσα στιγμή πού κείται τι, ένας πολιτιστικός Τιπούκειτος κατά κάποιον τρόπο. Τα τελευταία χρόνια για παράδειγμα έχουν επαναπατριστεί εκκλησιαστικά και αρχαιολογικά αντικείμενα, μετά από προσπάθειες ιδιωτών, σε συνεργασία με τα αρμόδια κρατικά Τμήματα, όπως το Τμήμα Αρχαιοτήτων, την Αστυνομία, την Εκκλησία και φυσικά τις δικοινοτικές επιτροπές πολιτισμού και πολιτιστικής κληρονομιάς. Καθένας από αυτούς τους φορείς επιτελεί εξαιρετικής ποιότητας έργο όσον αφορά τα έργα τέχνης και τα μνημεία μας στο κατεχόμενο τμήμα του νησιού και όλοι θα πρέπει να το αγκαλιάσουν, μακριά από κομματικές ταυτότητες και προσωπικές φιλοδοξίες, διότι όπως πάνε τα πράγματα σε λίγα χρόνια απλά θα τα βλέπουμε σε ασπρόμαυρες φωτογραφίες παλαιών εκδόσεων και ουδείς θα γνωρίζει περί τίνος πρόκειται.

Πρόσφατα, μάλιστα, έγινε η παράδοση των βημόθυρων του Αγίου Αναστασίου της κατεχόμενης Περιστερώνας Αμμοχώστου στην Αρχιεπισκοπή Κύπρου. Τα βημόθυρα εντοπίστηκαν στη Ιαπωνία τη δεκαετία του 1990, στο Κολλέγιο Τέχνης της πόλης Kanazawa και επεστράφησαν στην Κύπρο μετά από πολύχρονες και συντονισμένες προσπάθειες πολλών. Επιστροφές είχαμε φυσικά και παλαιότερα, τόσο στην Εκκλησία της Κύπρου, αλλά και την επιστροφή των 210 *πινάκων* ζωγραφικής Ελληνοκυπρίων καλλιτεχνών από τη Δημοτική Βιβλιοθήκη – Πινακοθήκη Αμμοχώστου, πριν από δύο χρόνια, μετά από επίσης δύσκολες διαπραγματεύσεις. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις τα φώτα της δημοσιότητας έπεσαν επάνω τους, δηλώσεις πάρθηκαν και πολλοί αξιωματούχοι φωτογραφήθηκαν πλάι στα αντικείμενα. Λίγες ημέρες προηγουμένως όμως μια παρόμοια κίνηση έγινε και από την κατεχόμενη κοινότητα του Νέου Χωρίου Κυθρέας, που στο πλαίσιο του ετήσιου μνημοσύνου πεσόντων και αγνοουμένων της κοινότητας, έγιναν τα εγκαίνια της επανασυσταθείσης κοινοτικής βιβλιοθήκης, που ιδρύθηκε το 1970 και μετά τον πόλεμο του 1974 διεσπάρη. Ευτυχώς, 61 βιβλία διασώθηκαν και παραδόθηκαν εν τέλει στο Κοινοτικό Συμβούλιο, το οποίο θεώρησε υποχρέωσή του να τα αναδείξει, να τα δείξει αν θέλετε στους χωριανούς και τις χωριανές, και φυσικά προσπάθησε να βρει και την τύχη των υπολοίπων, με τη συνδρομή της Τ/κ συναδέλφου Σεβγκιούλ Ουλουντάγ. Αυτή η κίνηση δεν δημοσιοποιήθηκε, δεν έτυχε αναλόγου προβολής από τα μέσα, δεν υπήρξε ένας φορέας να ζητήσει το βιβλίο-κατάλογο που εκδόθηκε για τον σκοπό αυτό. Φυσικά, δεν εξισώνεται η αξία των πινάκων της Δημοτικής Βιβλιοθήκης – Πινακοθήκης Αμμοχώστου, των εκκλησιαστικών αντικειμένων και των τοιχογραφιών που κλάπηκαν από τις βυζαντινές εκκλησίες των κατεχομένων, ούτε φυσικά των αρχαιολογικών αντικειμένων, αλλά δεν παύει να είναι επιστροφή πολιτισμού, αφού πρόκειται για τα σπαράγματα μιας βιβλιοθήκης, ενός μεγαλόπνοου σχεδίου της Κυπριακής Δημοκρατίας των μέσων της δεκαετίας του 1960, για να προωθήσει τη φιλαναγνωσία στην ύπαιθρο, να αναδείξει την αξία του βιβλίου.

Αυτές και άλλες παρόμοιες κινήσεις θα πρέπει να παρακολουθεί η Πολιτεία, αυτό θα πρέπει να κάνει μία Γενική Διεύθυνση ή Γραμματεία, ή Τμήμα, ή δεν ξέρω κι εγώ τι, με το όνομα «Πολιτιστική Κληρονομιά», κλάδος Κατεχόμενων Δήμων και Κοινοτήτων. Αυτή η δομή θα πρέπει να είναι ευθύνη του νέου Υφυπουργείου Πολιτισμού που θα δημιουργηθεί, διότι φτάνει να χύνουμε κροκοδείλια δάκρυα για αυτά που χάνουμε, όσο δεν πράττουμε όσα πρέπει να κάνουμε σύντομα θα κλαίμε επί ερειπίων – όσοι από εμάς δεν το κάνουμε ήδη.

Η πόλη και το ρίσκο της κοινωνίας

Ο καθηγητής του ΕΜΠ Κώστας Τσιαμπάος μιλάει στην «Κ» για τη μοντέρνα αρχιτεκτονική στην Ελλάδα

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΠΑΓΚΡΑΤΗ**

Για κάθε δημοσιευμένο κείμενο και βιβλίο, ο συγγραφέας του χρήζει συγχαρητηρίων διότι πρόκειται περί ολοκληρωμένης προσπάθειας νοηματοδοτήσεως ενός θέματος που απασχολεί εξ ορισμού μια ευάριθμη μειοψηφία της κοινωνίας. Αλλιώς δεν θα είχε γραφεί.

Τι κάνει όμως ένα βιβλίο σημαντικό είναι δύσκολο να απαντηθεί. Σίγουρα είναι οι πωλήσεις του. Αλάνθαστο κριτήριο αξίας για το περιεχόμενο ενός κειμένου που πραγματεύεται την τρέχουσα πραγματικότητα ή θέματα ταυτότητας και συνειδήσεως, τα οποία είναι διαχρονικά για την ανθρώπινη ύπαρξη. Ακόμα και εάν η νοηματική πρόσβαση ενός αναγνώστη δυσκολεύεται από τις απαιτήσεις ορολογίας ή ύφους.

Το πλέον ευπώλητο βιβλίο, διεθνώς, είναι η «Βίβλος» ή η «Πολιτεία» του Πλάτωνος, παρόλο που η κατανόησή τους είναι δύσκολη και οι ερμηνείες τους άπειρες τον αριθμό. Ισως το ακριβέστερο κριτήριο σπουδαιότητος είναι η αντοχή των κειμένων στον χρόνο, αλλά ποιος θα ζήσει τόσο ώστε να επικυρώσει την αξία τους; Φυσικά η συμπάθεια και η εκλεκτική συγγένεια προς τον συγγραφέα μπορεί να ενισχύει τη βεβαιότητα του αναγνώστη για την επιλογή του, αλλά ελαττώνει σε σημείο εξαφανίσεως την αντικειμενικότητα που είναι πάντα μια καλή βάση για τη διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων κάθε ανθρώπου.

Οδηγούμαστε σε αδιέξοδο; Μάλλον, ναι. Τουλάχιστον σε ό,τι αφορά την ανεύρεση μιας σταθερής και αναλλοίωτης στον χρόνο παραμέτρου κρίσεως. Η «Αμφίθυμη νεωτερικότητα» (εκδόσεις Επίκεντρο, 2017) του Κώστα Τσιαμπάου είναι ένα καλό βιβλίο, διότι στην ανάλυση της περιπέτειας της ελληνικής αρχιτεκτονικής στον νεότερο κόσμο περιλαμβάνει τις ατομικές ψυχικές αντανακλάσεις σημαντικών πρωταγωνιστών της. Ο Κώστας Τσιαμπάος διδάσκει ιστορία και θεωρία της αρχιτεκτονικής στο ΕΜΠ. Το τελευταίο του βιβλίο είναι το «From Doxiadis' Theory to Pikionis' Work» (Routledge, 2018). Η συνέντευξη που ακολουθεί έχει προσαρμοστεί στις απαιτήσεις του χώρου των έντυπων κειμένων. Την εκτεταμένη μορφή της μπορεί να βρει, όποιος το θελήσει, στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας.

– Η ελληνική αρχιτεκτονική και κατ' επέκταση η ελληνική κοινωνία τι είδους χρόνο βιώνουν; Την ελπίδα ή τον εφησυχασμό; Το μέλλον ή το παρελθόν;

– Για ένα τμήμα της ελληνικής αρχιτεκτονικής όπως ο Πικιώνης, ο Κωνσταντινίδης, ο Ζάχος πριν από αυτούς κ.ά. το παρελθόν ήταν πολύ σημαντικό. Γι' αυτό και όταν ολοκλήρωσαν τους σπουδές τους και τα ταξίδια τους στο εξωτερικό άρχισαν να μελετούν την ελληνική παράδοση.

«Η Αθήνα πρακτικά είναι μία "πολυκατοικία". Η πολυκατοικία ήταν ένα στοίχημα και μια προσδοκία για ένα καλύτερο μέλλον. Και αυτό υλοποιήθηκε».

Ο Κώστας Τσιαμπάος διδάσκει ιστορία και θεωρία της αρχιτεκτονικής.

– Οι σπουδές και τα ταξίδια τους σε κοινωνίες που είναι προσανατολισμένες στο μέλλον, δεν φαίνεται να τους επηρέασαν;

– Μια απάντηση είναι ότι την εποχή που πήγαν στο εξωτερικό αυτή η τάση της επιστροφής στην παράδοση ήταν έντονη και εκεί. Βέβαια υπήρχαν και άλλες τάσεις, γιατί άλλοι αρχιτέκτονες της εποχής του Πικιώνη και του μεσοπολέμου δεν έκαναν το ίδιο. Ο Καραντινός, ο Σαπόρτα, ο Τζελέπης, ο Παναγιωτάκος, ο Παπαδάκης κ.ά. Εκαναν μοντέρνα σχολεία, μοντέρνα νοσοκομεία, μοντέρνες κατοικίες κ.ά. που δημοσιεύονταν σε διεθνή περιοδικά χωρίς να «έρχονται» από το παρελθόν. Σίγουρα οι πιο γνωστοί είναι ο Πικιώνης και ο Κωνσταντινίδης αλλά, όπως είπα, οφείλεται και σε αυτούς αυτή η φήμη σε μεγάλο βαθμό. Διεκδίκησαν τη θέση τους, όπως και να έχει.

Το βιβλίο «Αμφίθυμη νεωτερικότητα» (2017) κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Επίκεντρο.

– Οι αρχιτέκτονες του βιβλίου σου έχουν σπουδάσει στο εξωτερικό. Οταν επιστρέφουν εδώ γυρίζουν σε ένα παρελθόν; Παράδειγμα ο Δοξιάδης...

– Ναι, με τον ένα ή τον άλλον τρόπο, έχουν περισσότερα ή λιγότερα χρόνια εμπειρίας από το εξωτερικό. Δεν μπορείς να το πεις για τον Δοξιάδη. Ενώ έγινε γνωστός με μια μελέτη για την αρχαία αρχιτεκτονική, αυτό που είχε στο μυαλό του δεν ήταν απλώς το παρελθόν. Φάνηκε το πόσο μπροστά ήταν μερικά χρόνια αργότερα όταν άρχισε να ασχολείται με την πολεοδομία. Σήμερα αναγνωρίζεται διεθνώς ως πρωτοπόρος.

– Μου δίνεται η εντύπωση πως σε κάθε μας δραστηριότητα –και κατ' επέκταση στην αρχιτεκτονική– είμαστε καθηλωμένοι σε ένα παρελθόν.

– Εάν δούμε την Αθήνα που πρακτικά είναι μία «πολυκατοικία», δεν μπορείς να πεις ότι η πολυκατοικία είναι παρελθόν. Ηταν κατ' εξοχήν ένα στοίχημα και μία προσδοκία για ένα καλύτερο μέλλον και υλοποιήθηκε αυτό το καλύτερο μέλλον. Από την άλλη, το κέντρο του Παρισιού ή του Λονδίνου έχει μείνει στον 19ο αιώνα, αλλά δεν θα λέγαμε ποτέ ότι δεν είναι σύγχρονες αυτές οι πόλεις.

– Μήπως είναι σπίτια-κοτέτσια το ένα πάνω στο άλλο όπως στα χωριά, που ζουν ο ένας πάνω και μέσα στον άλλο, σε μια προσπάθεια αναβιώσεως του παλιού;

– Δεν είναι χωριό η Αθήνα. Οι άνθρωποι έζησαν στις πόλεις καλύτερα από το χωριό τους. Εζησαν με μια ανωνυμία που δεν είχαν στο χωριό τους. Ανέπτυξαν καλύτερες και πιο ειλικρινείς σχέσεις από αυτές που είχαν στο χωριό τους. Αυτό που ισχύει όντως είναι ότι στην πολυκατοικία και στις ελληνικές πόλεις έχουν παραμείνει εν μέρει οι παλιές οικογενειακές σχέσεις, που ίσως δεν υπάρχουν σε άλλες πόλεις του εξωτερικού. Υπάρχει μια καθήλωση σε ένα οικογενειακό περιβάλλον. Ποιος μένει δίπλα, πάνω, κοντά μου, μέχρι ποια ηλικία μένω με τους γονείς μου. Είναι μια κοινωνία που δεν πήρε τα ρίσκα που πήραν άλλες.

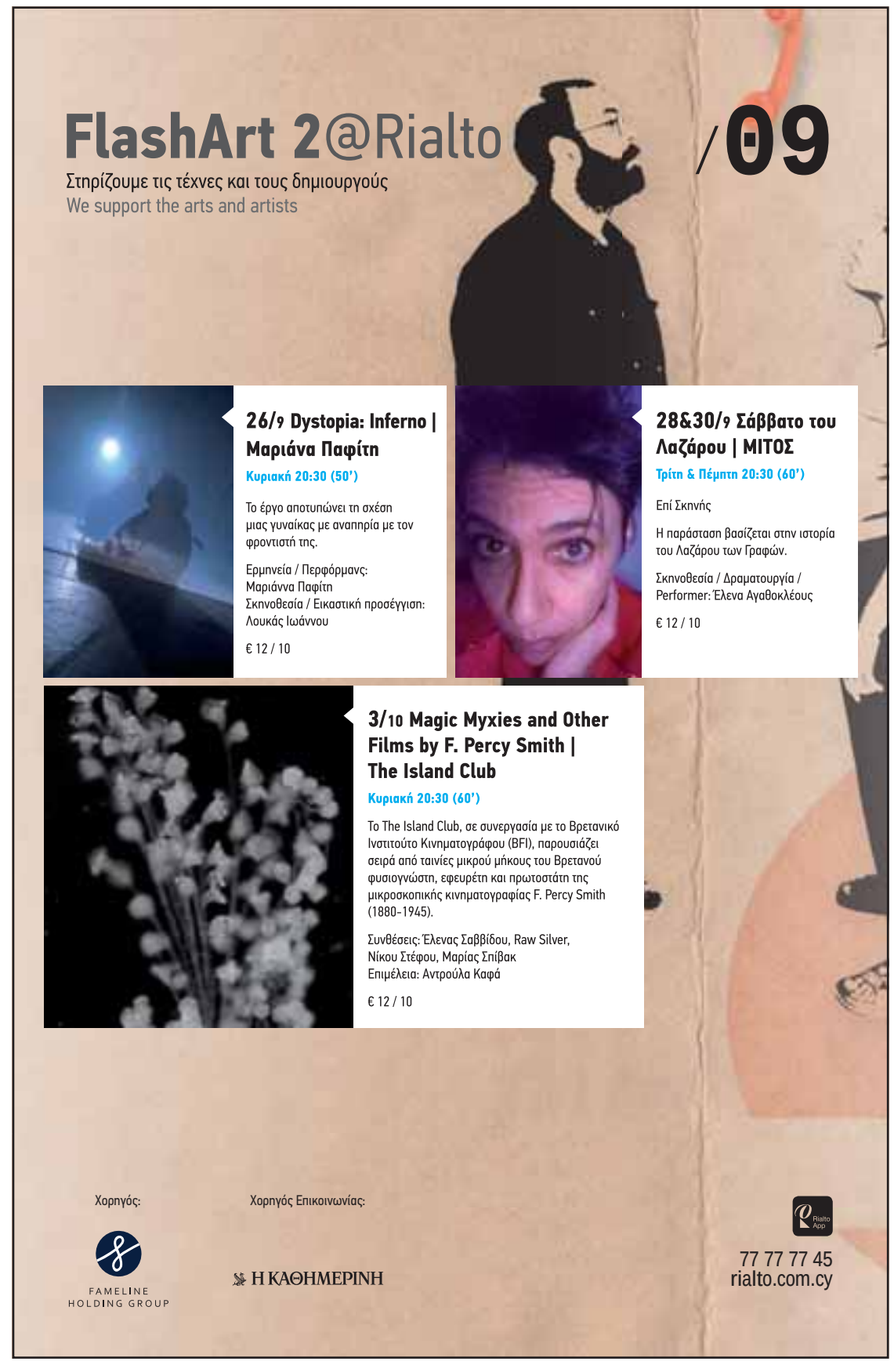

«Θέλησα να δημιουργήσω ένα καινούργιο είδος όπερας, κάτι εντελώς διαφορετικό, ιδίως για τη νέα γενιά που η πλειονότητά της δεν πηγαίνει στην όπερα καθόλου!» λέει η Μαρίνα Αμπράμοβιτς.

Η ραγισμένη καρδιά μιας ντίβας

Η Μαρίνα Αμπράμοβιτς μιλάει στην «Κ» για την όπερα «Οι επτά θάνατοι της Μαρίας Κάλλας» λίγο πριν τη δούμε στην Αθήνα

«Είμαι μια φλόγα που τρεμοσβήνει πάνω σ' ένα μακρύ κερί, εκτεθειμένο στον αέρα και στη βροχή, στην υγεία και στην αρρώστια, στον έρωτα και στον θάνατο. Η φλόγα μπορεί να με ζεστάνει ή να με κάψει... αλλά όταν σβήσει δεν ξανανάβει...».

Μαρίνα Αμπράμοβιτς
ως Μαρία Κάλλας

Της **ΕΛΕΝΑΣ ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΥ**

«Είμαι ευτυχισμένη!» δήλωσε η Μαρίνα Αμπράμοβιτς μέσω Skype, από το ειδυλλιακό σπίτι της στο Weston Well, μια ήσυχη, εξοχική περιοχή στα βόρεια του νομού της Νέας Υόρκης, μετά την πρεμιέρα της όπεράς της «Οι επτά θάνατοι της Μαρίας Κάλλας» στο Μόναχο. Την επόμενη εβδομάδα, θα τη δούμε και στην Αθήνα.

Συμπαραγωγή της δικής μας Λυρικής Σκηνής, της Εθνικής Όπερας του Παρισιού, της Κρατικής Όπερας της Βαυαρίας, του Βερολίνου και της Σκάλας του Μιλάνου, η όπερα –συνδυασμός performance art και βίντεο, για το οποίο έγραψε η ίδια το άκρως πρωτότυπο κείμενο– αποτελεί έναν συγκλονιστικό φόρο τιμής και αγάπης για τη Μαρία Κάλλας, της οποίας η παρουσία «με στοίχειωνε τα τελευταία εξήντα χρόνια».

Το πάθος της για την Κάλλας άρχισε όταν πρωτοάκουσε τη φωνή της στο ραδιόφωνο της γιαγιάς της στη Σερβία, όταν ήταν 14 ετών. «Δεν θυμάμαι τι ακριβώς έκανα εκείνη τη στιγμή. Αλλά θυμάμαι ότι ξαφνικά ήχησε αυτή η φωνή, και καθηλώθηκα. Σηκώθηκα στη μέση της κουζίνας και άρχισα να κλαίω. Το τραγούδι της ήταν τόσο έντονα συναισθηματικά φορτισμένο, που μου προκάλεσε αυτή την ακραία συναισθηματική έκρηξη. Οταν τελείωσε θέλησα να μάθω σε ποιον ανήκε αυτή η φωνή. Ποια είναι αυτή που τραγουδάει με τόσο παθιασμένη ένταση; Το ραδιόφωνο ανακοίνωσε ότι ήταν η Μαρία Κάλλας. Τότε θέλησα να μάθω τα πάντα για εκείνη. Είχα δύσκολη παιδική ηλικία. Η μητέρα μου ήταν πολύ πιεστικά φιλόδοξη, σαν τη δική της, επιμένοντας πάντα να κάνω ό,τι ήθελε. Ηδη υπήρχαν πολλά κοινά σημεία...

»Το μεγαλύτερο κοινό σημείο είναι ότι η Κάλλας πέθανε από ραγισμένη καρδιά. Κι εγώ βίωσα αυτή την εμπειρία, που σχεδόν μου κόστισε και εμένα τη ζωή. Αυτό που με έσωσε ήταν η δουλειά μου. Ομως την Κάλλας δεν την έσωσε η δουλειά της. Προσπάθησε να επανεκκινήσει την καριέρα της όταν την εγκατέλειψε ο Ωνάσης, αλλά ήταν πολύ αργά. Η φωνή της είχε καταστραφεί. "Οι επτά θάνατοι της Μαρίας Κάλλας" είναι το πιο φεμινιστικό έργο που έχω κάνει στη ζωή μου: γυναίκες που πεθαίνουν από ραγισμένη καρδιά. Τρομερή αρρώστια για εμάς τις γυναίκες, η ραγισμένη καρδιά...».

Οπως δήλωσε πριν από την πρεμιέρα του έργου στο Μόναχο, «η ραγισμένη καρδιά πρέπει να ιαθεί. Και αυτό χρειάζεται χρόνο. Αλλά αν μπορέσεις να μεταχειριστείς τη ραγισμένη σου καρδιά δημιουργικά, αν κατορθώσεις να περάσεις μέσα από όλα αυτές τις βαριές εμπειρίες και καταστάσεις, όλον αυτό τον πόνο, που ενδέχεται να είναι οξύς, τότε θα φτάσεις στην άλλη άκρη γιατρεμένος. Η ίαση είναι κάτι πολύ σημαντικό για μένα. Και ελπίζω οι άνθρωποι που πάσχουν από ραγισμένη καρδιά να δουν τα συναισθήματά τους να αντικατοπτρίζονται στο έργο και να ιαθούν».

«Καινούργιο είδος»

Το πάθος της Αμπράμοβιτς για την Κάλλας την έκανε να γίνει φαν της όπερας και να πηγαίνει συχνά σε παραστάσεις; «Οχι! Γιατί τις περισσότερες φορές η όπερα είναι πολύ βαρετή! Ετσι, θέλησα να δημιουργήσω ένα καινούργιο είδος όπερας, κάτι εντελώς διαφορετικό, ιδίως για τη νέα γενιά που η πλειονότητά της δεν πηγαίνει στην όπερα καθόλου! Σκαρφίστηκα λοιπόν μια προσέγγιση που θα τους βοηθήσει, ίσως, να ανακαλύψουν την όπερα!

»Και αυτό που μ' ενθουσίασε στο Μόναχο ήταν ότι το θέατρο ήταν γεμάτο νέους! Συνήθως η όπερα κρατεί 4-5 ώρες, ενώ ο χρόνος που μπορείς να συγκρατήσεις την προσοχή των νέων είναι πολύ μικρός. Η όπερα είναι μία από τις αρχαιότερες μορφές τέχνης. Εφευρέθηκε σε εποχή που δεν υπήρχαν σινεμά, τηλεόραση, βίντεο ή βιντεοπαιχνίδια. Τότε οι άνθρωποι ευχαρίστως κάθονταν να παρακολουθήσουν παραστάσεις που κρατούσαν από 3 έως 5 ώρες – ακριβώς όπως στην Ιαπωνία, όπου μερικά έργα διαρκούν 8-9 ώρες. Η αίσθηση του χρόνου, όσον αφορά όλες τις τέχνες, ήταν εντελώς διαφορετική.

»Σκεφτόμουν λοιπόν πώς να συντομεύσω την όλη εμπειρία για την εποχή μας –και θυμηθείτε ότι το θέμα μου, η στιγμή του θανάτου, είναι πολύ σύντομο, ακαριαίο– αλλά να κρατήσω την ιδέα του θανάτου από έρωτα. Ετσι κατέληξα σε μια υπερ-σύντομη όπερα, που διαρκεί μιάμιση ώρα. Συνήθως στις όπερες πρέπει να περιμένεις ώσπου να φτάσεις στις ωραιότερες άριες. Η δική μου όπερα, όμως, είναι σαν ένα κουτί με σοκολάτες, με όλες τις γεύσεις σ' ένα κουτί! Και η κάθε ηρωίδα πεθαίνει από έρωτα με εντελώς διαφορετικό τρόπο: από αρρώστια (η Βιολέτα στην "Τραβιάτα"), πηδώντας από ύψος ("Τόσκα"), στραγγαλισμό (Δυσδαιμόνα στον "Οθέλλο"), μαχαίρωμα ("Κάρμεν"), χαρακίρι ("Μπάτερφλαϊ"), τρέλα ("Λουτσία"), πυρά ("Νόρμα")».

MARCO ANELLI

Στο βίντεο του θανάτου της Δυσδαιμόνας, ο Γουίλεμ Νταφόε περιτυλίγει σιγά σιγά την Αμπράμοβιτς μ' έναν ζωντανό βόα, καταλήγοντας στον λαιμό της. «Η ιδέα είναι ο Ωνάσης, που σκοτώνει τη φωνή της, πνίγοντάς τη σιγά σιγά».

«Είναι το πιο φεμινιστικό έργο που έχω κάνει στη ζωή μου: γυναίκες που πεθαίνουν από ραγισμένη καρδιά. Τρομερή αρρώστια για εμάς τις γυναίκες, η ραγισμένη καρδιά...».

Το έργο αρχίζει με μια πολύ ατμοσφαιρική εισαγωγή του Σέρβου συνθέτη Μάρκο Νικοντίγεβιτς, κατά τη διάρκεια της οποίας βλέπουμε την Αμπράμοβιτς ως Κάλλας να πεθαίνει στο κρεβάτι της στο διαμέρισμά της στο Παρίσι.

Στη συνέχεια, στο α΄ μέρος, η Αμπράμοβιτς ζωντανεύει τις έξι οπερατικές ηρωίδες σε μια σειρά από καθηλωτικά βίντεο, ενώ συγχρόνως έξι σοπράνο τραγουδούν ζωντανά στη σκηνή την άρια που αντιστοιχεί στο κάθε βίντεο. «Ολες είναι ντυμένες καμαριέρες και όλες εκπροσωπούν την Μπρούνα, την αφοσιωμένη καμαριέρα της Κάλλας, η οποία την ακολούθησε όλη της τη ζωή, στα χρόνια της δόξας και στα χρόνια του πόνου. Ετσι επινόησα επτά "Μπρούνες", που σμίγουν όλες στο β΄ μέρος όταν αδειάζουν το παρισινό διαμέρισμα της Κάλλας μετά τον θάνατό της, τον οποίο αναπαριστώ η ίδια. Και είμαι ευτυχής που ο Ρικάρντο Τίσι δέχτηκε να σχεδιάσει τις εντελώς unglamorous στολές τους. Ηταν σημαντικό για μένα».

Οι ιδέες για τις σκηνές θανάτου στα βίντεο, ιδίως της Τόσκας, της Δυσδαιμόνας, της Κάρμεν και της Νόρμας είναι ασύλληπτα ευφάνταστες και συναρπαστικές, ενώ οι θάνατοι της Βιολέτας και της Λουτσία είναι πιο κοντά στο αναμενόμενο.

Στο βίντεο της Τόσκας βλέπουμε την Αμπράμοβιτς να πέφτει, όχι από το Castel Sant' Angelo στη Ρώμη, αλλά από έναν ουρανοξύστη στο Λος Αντζελες, στη μέση μιας κατάμεστης οδού, περιγράφοντας ανατριχιαστικά την αίσθηση... «Το να πηδάς δεν είναι επικίνδυνο. Ούτε το να πέφτεις είναι επικίνδυνο... Το αίμα σού πλημμυρίζει τις φλέβες... Αιωρείσαι κρεμασμένη στον χώρο... Εχεις χρόνο να αισθάνεσαι, χρόνο να αγαπάς για πάντα, απλά πετάς, πετάς, πετάς... Οχι, δεν είναι επικίνδυνο να πέφτεις. Ο κίνδυνος αρχίζει όταν προσγειώνεσαι».

Η έμπνευση γι' αυτή την εικόνα ήταν μια είδηση στο Google, για μια νέα γυναίκα που αυτοκτόνησε πέφτοντας από το Empire State Building την ημέρα των αρραβώνων της και προσγειώθηκε πάνω σ' ένα αυτοκίνητο με το σώμα της άθικτο. «Αλλά όταν ήρθαν οι Αρχές να παραλάβουν το πτώμα, αυτό διαλύθηκε σε χίλια κομμάτια. Συγκράτησα αυτή την εικόνα. Και στο βίντεο, που γυρίστηκε στο Λος Αντζελες, εγώ η ίδια είμαι η φιγούρα που βλέπετε να πέφτει! Και χρειάστηκε να το κάνω αρκετές φορές».

Στο βίντεο του θανάτου της Δυσδαιμόνας από στραγγαλισμό, έχουμε την εικόνα ενός άνδρα (του Γουίλεμ Νταφόε, που είναι παρών σε όλη την όπερα και συμβολίζει τον Ωνάση), να περιτυλίγει σιγά σιγά, γύρω γύρω την Αμπράμοβιτς μ' έναν ζωντανό βόα, καταλήγοντας στον λαιμό της. «Η ιδέα είναι ο Ωνάσης, που σκοτώνει τη φωνή της, πνίγοντάς τη σιγά σιγά». Στην Κάρμεν, ντυμένη με στολή ματαντόρ, η Αμπράμοβιτς παίρνει ένα σχοινί, σύμβολο της δύναμής της, τυλίγει με αυτό τον Δον Χοσέ και τον κάνει να γυρνάει γύρω γύρω της. Μετά παίρνει ένα μαχαίρι για να κόψει το σχοινί, «γιατί αυτό θέλει να κάνει η Κάρμεν. Να κόψει κάθε σχέση μαζί του. Αλλά, όπως ξέρουμε, αυτός αρνείται να δεχτεί την απόφασή της, αρπάζει το μαχαίρι και τη σκοτώνει».

Η Μπάτερφλαϊ σκοτώνεται με τη ραδιενέργεια από ατομική βόμβα, «που συμβολίζει την επίθεση της Αμερικής (του Πίνκερτον) στον κόσμο της Ιαπωνίας. Εδώ δεν ακολούθησα το λιμπρέτο του θανάτου από χαρακίρι. Αυτή είναι μια όπερα για την εποχή μας»!

Η Νόρμα, ο τελευταίος από τους οπερατικούς θανάτους, είναι ο πιο ανατριχιαστικός. «Περπατώντας προς τη φωτιά, βήμα βήμα, με το πετσί σου να τσιτώνεται, τα μάτια σου να λιώνουν, κι όμως συνεχίζεις να βαδίζεις..., το δέρμα σου γεμίζει φούσκες, αλλά συνεχίζεις να βαδίζεις..., με τη μυρωδιά καμένης σάρκας, με δέρμα που μαυρίζει, με τα μαλλιά σου να καίγονται... τυφλώνεσαι».

«Θα ζει για πάντα»

Στο τέλος του α΄ μέρους, μετά τους έξι οπερατικούς θανάτους, η Αμπράμοβιτς εμφανίζεται στη σκηνή ως Μαρία Κάλλας, ντυμένη με το ίδιο εντυπωσιακό χρυσό φόρεμα, ενώ συγχρόνως ακούγεται η φωνή της Κάλλας, για πρώτη και μοναδική φορά στο έργο, τραγουδώντας την Casta Diva. «Καταλαβαίνουμε ότι είναι νεκρή. Ομως η φωνή της δεν πεθαίνει. Ποτέ δεν θα πεθάνει. Θα ζει για πάντα».

Σε αυτή την όπερα, όπως και σε πολλά από τα έργα και τις εγκαταστάσεις της, η Αμπράμοβιτς υποχρεώνει τον εαυτό της να υπομείνει σωματικά απαιτητικές και επώδυνες εμπειρίες με φαινομενικά μαζοχιστική εμμονή. Γιατί το κάνει; Είναι όντως μαζοχίστρια ή προσπαθεί να κατανοήσει την ουσία του πόνου και τις επιπτώσεις του; «Στη ζωή υπάρχουν τρεις φόβοι: ο φόβος να πληγωθείς, ο φόβος του πόνου και ο φόβος του θανάτου. Εμφανίζομαι μπροστά στο κοινό σαν καθρέπτης. Αν μπορώ εγώ να ξεπεράσω αυτούς τους φόβους – τότε ίσως κι εσείς, το κοινό, μπορείτε επίσης να το κάνετε, να απαλλαγείτε από αυτούς».

Η ίδια το πέτυχε; «Πάντως, είμαι πιο ευτυχισμένη τώρα απ' όσο ποτέ στη ζωή μου. Είμαι 74 ετών και ζω κάθε μέρα σαν να είναι η τελευταία. Απολαμβάνω κάθε στιγμή, κάθε πράγμα, όσο μικρό κι αν είναι. Πριν από λίγο καιρό ανεβάσαμε ένα σόου με τον Μπομπ Γουίλσον με τίτλο "Ο θάνατος της Μαρίνας Αμπράμοβιτς". Μετά, ήρθαν "Οι επτά θάνατοι της Μαρίας Κάλλας". Τώρα, όχι πια θανάτους, τέλος με τους θανάτους! Τώρα θα κάνω μόνο έργα για τη ζωή! Χαρούμενα πράγματα, απλές απολαύσεις, όπως το φύτεμα αχλαδόδεντρων και βυσσινόδεντρων στον κήπο μου με την ελπίδα να φτιάξω το βύσσινο γλυκό της γιαγιάς μου, που τόσο αγαπούσα, τα καλά αστεία, μια χαρούμενη ζωή».

Η ευχή όλων γι' αυτήν τη μοναδική, ζεστή και συμπαθέστατη γυναίκα, μπορεί να είναι μόνο μία: Αμήν!

Το όραμα μιας επανενωμένης Κύπρου

Η ομάδα των πολιτιστικών δρώμενων ENDROSIA μίλησε στην «Κ» για τις δράσεις της και για τα μηνύματα που θέλει να περάσει

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Η «Κ» βρέθηκε στον χώρο της ομάδας ENDROSIA στην οδό Τρικούπη στην παλιά Λευκωσία, όπου παρουσιαζόταν η έκθεση «Roundabout Lasso», μια έκθεση που προβάλει θέματα αληθινά και βγαλμένα μέσα από τη ζωή. Η κολεκτίβα ENDROSIA είναι μια καινούργια ομάδα με βάση της την Κύπρο, μια ομάδα που δεν φοβάται να θίξει θέματα «taboo» και κυρίως για τη μικρή κοινωνία της χώρας μας μέσα από διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες και όπως λένε στην «Κ» το έργο της κυμαίνεται μέσα σε ένα ευρύ φάσμα δημιουργικών πεδίων, που περιλαμβάνου την εικαστική δημιουργία, πρακτικές mixed media, τη συγγραφή κειμένων και δημιουργικής γραφής, καθώς και άλλες αναπτυσσόμενες καλλιτεχνικές προσεγγίσεις.

–Μιλήστε μου για την ENDROSIA;

–Η ENDROSIA είναι μια καλλιτεχνικά διαθεματική κολεκτίβα, το έργο της οποίας κυμαίνεται μέσα σε ένα ευρύ φάσμα δημιουργικών πεδίων. Αυτά συμπεριλαμβάνουν την εικαστική δημιουργία, πρακτικές mixed media, τη συγγραφή κειμένων και δημιουργικής γραφής, καθώς και άλλες αναπτυσσόμενες καλλιτεχνικές προσεγγίσεις. Η έρευνα και οι συνεπάγουσες δράσεις μας αναπτύσσονται μέσα από ρευστές μεθοδολογίες κριτικής παιδαγωγικής και χαρακτηρίζονται από την συλλογικότητα. Στο επίκεντρο της συλλογικής μας πράξης βρίσκονται φεμινιστικές, queer και αντιρατσιστικές ροές σκέψης, με ένα κοινό όραμα μιας επανενωμένης Κύπρου, ελεύθερη πλέον από αποικιοκρατικές νοοτροπίες.

–Με ποιον τρόπο προσεγγίζετε θέματα όπως η πατριαρχία, το «queerism», ο φεμινισμός, ο ρατσισμός και το μεταναστευτικό; Θεωρείτε ότι είναι όντως θέματα ταμπού; Πώς τα βλέπετε σε σχέση με την κοινωνία της Κύπρου;

–Ο ρατσισμός, ο σεξισμός, η ομοφοβία και άλλα θέματα «ταμπού» είναι βαθιά ενταγμένα σε κοινωνικά και πολιτικά συστήματα που επηρεάζουν συνειδητά και ασυνείδητα τις εμπειρίες και τις ευκαιρίες του καθένα. Δεν θα χρησιμοποιούσαμε τη λέξη ταμπού για να προσδιορίσουμε τα θέματα τα οποία θίγουμε, ίσως επειδή πρόκειται για φαινόμενα και καταστάσεις που βλέπουμε γύρω μας και σε κάποιο βαθμό βιώνουμε. Όταν ένα ζήτημα αφορά περιθωριοποιημένα κοινωνικά σχήματα στα οποία δεν ανήκουμε, επιδιώκουμε να ενημερωθούμε όσο πιο αντικειμενικά γίνεται και να προσδιορίσουμε τη στάση μας. Ακριβώς γι' αυτό, ένας από τους κύριους σκοπούς του έργου μας είναι η απομυθοποίηση και ο «αποστιγματισμός» αυτών των θεμάτων. Μπορεί να μην είναι άμεσα εμφανές στο έργο μας, αλλά αυτές οι ροές σκέψης το πλαισιώνουν πάντα. Αναγνωρίζουμε επίσης πως η πλήρης κατανόηση αυτών των θεμάτων είναι μια μακροχρόνια διαδικασία «απομάθησης» συμβατικών τρόπων σκέψης και η εκμάθηση καινούργιων. Είναι μια προσπάθεια ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης που πρώτα διαδραματίζεται σε προσωπικό επίπεδο και έπειτα προβάλλεται προς τα έξω μέσω τον δράσεων μας.

> *«Παρατηρείται ο σχηματισμός μιας αποκλειστικής κοινωνικής ομάδας, ένας απρόσιτος κύκλος με τους λίγους και προνομιούχους».*

«Στο επίκεντρο της συλλογικής μας πράξης βρίσκονται φεμινιστικές, queer και αντιρατσιστικές ροές σκέψης, με ένα κοινό όραμα μιας επανενωμένης Κύπρου, ελεύθερη πλέον από αποικιοκρατικές νοοτροπίες» λέει στην «Κ» η κολεκτίβα.

–Στην τελευταία έκθεση «Roundabout Lasso» αναπτύξατε θέματα όπως, την σχέση πατέρα-κόρης, της εγκατάλειψης και διάφορα αλλά πατριαρχικά στερεότυπα. Μιλήστε μου λίγο για αυτό, για την ιδέα σας, και την υλοποίησή της.

–Η τελευταία έκθεση στον πολυχώρο μας «Roundabout Lasso», ήταν ατομική έκθεση / εγκατάσταση (solo exhibition / installation) από τη Ραφαηλία, που είναι μέλος της κολεκτίβας. Ουσιαστικά, η έκθεση εικάζει τα επιβαλλόμενα κίνητρα που άγουν σε ένα τρόπο ζωής ο οποίος εφόσον δεν είναι επιλεγμένος, αλλά υπαγορευμένος, οδηγεί σε αδιέξοδα. Με κύριο σύμβολο την γραβάτα, εξετάζεται ο φαύλος κύκλος που γεννά και θρέφει αυτό το πρότυπο, πρώτα μέσα από την άμεση σύνδεση της γραβάτας με την εταιρική κουλτούρα, και μεταφορικά μέσα από τα ασυνείδητα βάρη που φέρει η εκτέλεση αυτού του ρόλου. Με την χρήση διαφόρων πρακτικών multimedia, η Ραφαηλία επιχείρησε να μυθοποιήσει αυτή την πραγματικότητα με τρόπο που αναλύει όχι μόνο το άτομο που τη βιώνει (σε αυτή την περίπτωση ο πατέρας) αλλά και την οικογένεια που την υπομένει αναπόφευκτα.

Εναλλακτικές προοπτικές

–Τι είναι αυτό που θα προσφέρετε στο κοινό και ποιος είναι ο τελικός σας στόχος σας, μέχρι πού θα θέλατε να φτάσατε;

–Από τα πρώτα στάδια συνεργασίας της κολεκτίβας έχουμε θίξει αρκετές φορές την αβεβαιότητα που χαρακτηρίζει τον καλλιτεχνικό και πολιτιστικό χώρο εργασίας στην Κύπρο (αλλά και εκτός), έτσι δεν υπάρχει εξακριβωμένο πλάνο για οποιαδήποτε κατάληξη της κολεκτίβας. Είμαστε αφοσιωμένοι στην ανάπτυξη της διαδικτυακής μας παρουσίας η οποία μας επιτρέπει να διευρύνουμε την καλλιτεχνική μας συμβολή πέραν της Κύπρου. Αυτό επίσης μας επιτρέπει να επιδιώξουμε πιο φιλόδοξα ερευνητικά έργα καθώς και αφήνει περιθώριο για περισσότερες συνεργασίες με άτομα και ομάδες στο εξωτερικό. Σε γενικά πλαίσια, θέλουμε να δημιουργήσουμε ένα χώρο (ψηφιακό, αλλά και στην οδό Τρικούπη) που επιτρέπει και ενθαρρύνει την ελεύθερη δημιουργική έκφραση για άτομα που ασπάζονται την επιθυμία μας για συνεργασία, για μεθοδολογικό πειραματισμό και για κοινωνική ευαισθητοποίηση.

–Ποια είναι άποψη σας για τα πολιτιστικά δρώμενα στη χώρα μας, ποιες αλλαγές θα προτείνατε;

–Τα τελευταία χρόνια έχουμε παρατηρήσει αξιοσημείωτη εξέλιξη στα πολιτιστικά δρώμενα της Κύπρου, συγκεκριμένα μέσα από πρωτοβουλίες νέων ανερχόμενων καλλιτεχνών, καθώς και την υιοθέτηση νέων προοδευτικών τεχνολογικών μεθόδων καλλιτεχνικής παραγωγής. Διαμορφώνεται μια νέα εποχή πολιτιστικών δράσεων, πιο ανοιχτή σε πειραματισμό, πιο διαδραστική και πιο ανοιχτή στο κοινό της, γεγονός ενθαρρυντικό για αυτούς που επιδιώκουν δικές τους πρωτοβουλίες στο χώρο. Παρ' όλα αυτά, παρατηρείται ο σχηματισμός μιας αποκλειστικής κοινωνικής ομάδας, ένας απρόσιτος κύκλος με τους λίγους και προνομιούχους. Ταυτόχρονα μπορούμε να διακρίνουμε τον δικό μας ρόλο μέσα σε αυτή την κατάσταση και αναγνωρίζουμε τους τρόπους με τους οποίους επωφελούμαστε από το στάτους κβο. Ευελπιστούμε να δούμε εναλλακτικές προοπτικές, και την προβολή καλλιτεχνών και δημιουργών απομακρυσμένους από αυτό το κοινωνικό πλαίσιο.

Περισσότερα για την κολεκτίβα στο www.endrosiacollective.com

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

KIM CHEUNG / A.P.

ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ
Ανοίγει το μουσείο

Επειτα από καθυστερήσεις χρόνων και πολλές αντεγκλήσεις, το Μουσείο M+ του Χονγκ Κονγκ όρισε ημερομηνία εγκαινίων στις 12 Νοεμβρίου. Το μουσείο, έργο των Ελβετών αρχιτεκτόνων Herzog & De Meuron, πρόκειται να αποτελέσει έναν από τους κύριους προορισμούς για τέχνη στον κόσμο και χωρίς αμφιβολία από τους πλέον σημαντικούς στην Απω Ανατολή. Η εναρκτήρια έκθεση θα είναι αφιερωμένη στην πόλη του Χονγκ Κονγκ και στη διαδρομή της στον χρόνο.

WHITNEY MUSEUM

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Τζάσπερ Τζονς

Η νέα έκθεση στο Μουσείο Whitney της Νέας Υόρκης θα είναι αφιερωμένη στον 91χρονο Τζάσπερ Τζονς, από τους βασικούς εκπροσώπους του μεταπολεμικού αφηρημένου εξπρεσιονισμού και της ποπ αρτ. Η έκθεση με τίτλο «Mind/Mirror» θα εγκαινιαστεί στις 29 Σεπτεμβρίου και θα είναι η πληρέστερη που έγινε ποτέ, με έργα σε όλα τα εκφραστικά μέσα που χρησιμοποίησε από το 1954 και μετά. Το δεύτερο μέρος της έκθεσης θα παρουσιάζεται στο Μουσείο της Φιλαδέλφειας.

DULWICH

ΛΟΝΔΙΝΟ
Μορφή της τέχνης

Η Αμερικανίδα εικαστικός Ελεν Φρανκεντάλερ (1928-2011) υπήρξε μια σημαντική μορφή της μεταπολεμικής τέχνης, που πέρασε από τον αφηρημένο εξπρεσιονισμό στη μελέτη του χρώματος και σε ιδιαίτερες τεχνικές. Στο Λονδίνο, στην Dulwich Picture Gallery, μόλις εγκαινιάστηκε μεγάλη έκθεση, δέκα χρόνια μετά τον θάνατό της, με έργα αντιπροσωπευτικά της αισθητικής της. Το 1989 είχε γίνει αναδρομική του έργου της στο MOMA της Νέας Υόρκης.

ASHMOLEAN

ΟΞΦΟΡΔΗ
Αφιέρωμα στο Τόκιο

Για κάθε λάτρη της Ιαπωνίας, η έκθεση που εγκαινιάστηκε στο Ashmolean της Οξφόρδης αποτελεί προσκύνημα, καθώς εστιάζεται στη διαχρονική, μητροπολιτική κουλτούρα του Τόκιο και δοξάζει τον ιαπωνικό πολιτισμό. Η έκθεση διερευνά το Τόκιο των τελευταίων 400 ετών μέσα από κάθε δυνατή εκδοχή. Από πολύπτυχα και ξυλογραφίες έως έργα ζωγραφικής, φωτογραφίες, ποπ αρτ, περιοδικά, αντικείμενα, όλα συνθέτουν τη μητρόπολη που υμνείται στην Οξφόρδη.

HUNGARIAN NATIONAL GALLERY

ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ
Γκέρχαρντ Ρίχτερ

Το 2022, ο πολυπράγμων Γερμανός εικαστικός Γκέρχαρντ Ρίχτερ θα συμπληρώσει τα 90 του χρόνια, επέτειος που θα συμβαδίσει με το πέρας της καλλιτεχνικής του δραστηριότητας. Ενα χρόνο πριν, η Εθνική Πινακοθήκη της Ουγγαρίας εγκαινιάζει μεγάλη αναδρομική έκθεση του Ρίχτερ, με 80 έργα τα οποία εκπροσωπούν διάφορα στάδια της πολύσημης εικαστικής πορείας του. Για την έκθεση στη Βουδαπέστη, ο Ρίχτερ, που ζει στην Κολωνία, φιλοτέχνησε μια νέα σειρά σχεδίων.

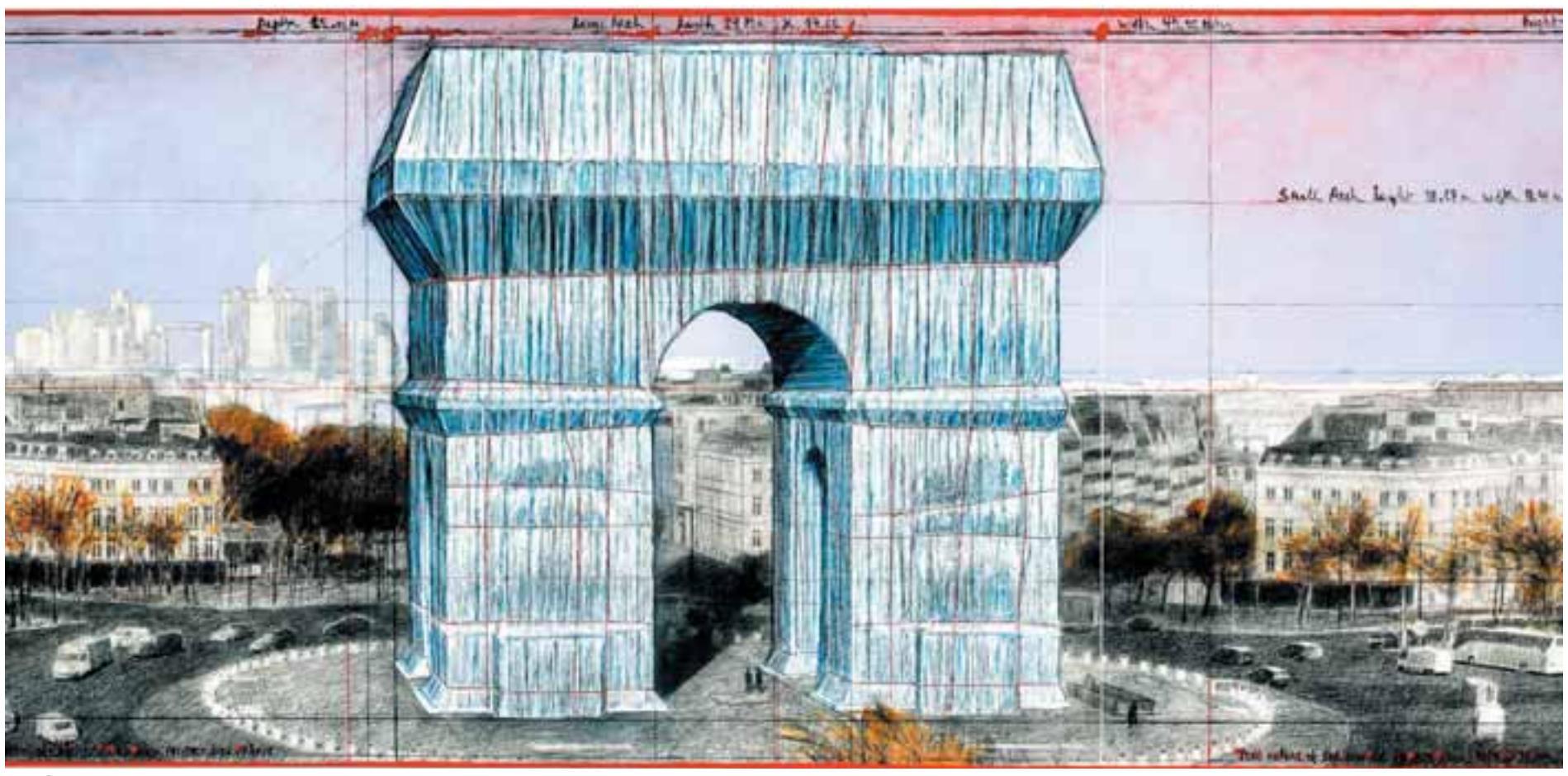

TASCHEN

Μελέτη του Κρίστο για την Αψίδα του Θριάμβου στο Παρίσι.

Τυλίγοντας την Αψίδα του Θριάμβου

Εως τις 3 Οκτωβρίου, η Αψίδα του Θριάμβου στο Παρίσι θα παραμείνει ως μια μεγάλη εικαστική εγκατάσταση, μια εφήμερη παρουσίαση δημόσιας τέχνης. Είναι η εφαρμογή του πρότζεκτ του Κρίστο (1935-2020), του διάσημου καλλιτέχνη που μαζί με τη σύζυγό του Ζαν-Κλοντ (1935-2009) έκαναν παρεμβατικά έργα που άλλαζαν τον τρόπο με τον οποίο βλέπαμε τον αστικό περίγυρο. Στο Παρίσι, η Αψίδα του Θριάμβου μετατρέπεται σε αξιοθέατο του μεταλλαγμένου εαυτού της με την άδεια και τη σύμπραξη του Κέντρου Εθνικών Μνημείων και του δήμου των Παρισίων με την υποστήριξη του Κέντρου Πομπιντού. Στη φωτογραφία, βλέπουμε ένα σχέδιο του Κρίστο από τη νέα έκδοση της Taschen αφιερωμένης σε αυτό το πρότζεκτ. Η έλξη που ασκούσε το μνημείο αυτό στον Κρίστο είναι παλιά. Γεννημένος στη Βουλγαρία, ήδη από τη δεκαετία του '50 ήταν μέρος της εικαστικής ζωής της Γαλλίας. Στο Παρίσι γνώρισε και τη σύζυγό του με την οποία έφτιαξαν ένα καλλιτεχνικό ζευγάρι. Από το 1961 άρχισαν να δημιουργούν έργα για τον δημόσιο χώρο και ήδη από εκείνη την εποχή έγιναν γνωστοί με τις παρεμβάσεις τους σε κτίρια και τη μεταμόρφωσή τους. Ο Κρίστο, όταν έφτασε στο Παρίσι, είχε νοικιάσει ένα δωμάτιο κοντά στην Αψίδα του Θριάμβου και από τότε ένιωθε ισχυρή έλξη γι' αυτό το μνημείο που εγκαινιάστηκε το 1836 για να τιμήσει όλους τους πεσόντες υπέρ της Γαλλίας. Το 1962, ο Κρίστο έκανε το πρώτο φωτομοντάζ με το περιτύλιγμα της Αψίδας, όπως φαίνεται από την Avenue Foch, και χρόνια μετά, το 1988 φιλοτέχνησε ένα κολάζ. Φέτος, 60 χρόνια μετά, η ιδέα και το σχέδιο του Κρίστο εφαρμόζονται πάνω στο αγαπημένο του μνημείο. Τα έξοδα της πολυδάπανης παρέμβασης καλύπτονται εξ ολοκλήρου από το κληροδότημα του Κρίστο Β. Γιαβασέφ, και με έσοδα που έχουν συγκεντρωθεί από πωλήσεις έργων του ακόμη και σε μορφή μικρών μοντέλων. Κανένας δημόσιος γαλλικός φορέας δεν συμμετέχει οικονομικά. Το Κέντρο Εθνικών Μνημείων της Γαλλίας, στην αρμοδιότητα του οποίου υπάγεται η Αψίδα του Θριάμβου, εκφράζει την ικανοποίησή του με την παρουσίαση του έργου του Κρίστο, καθώς ισχυροποιεί τη θέση του υπέρ της ενίσχυσης της σύγχρονης δημιουργίας. Καθ' όλη τη διάρκεια της παρέμβασης στο μνημείο αλλά και κατά την αποκαθήλωση του έργου, η Αιώνια Φλόγα που καίει στην Αψίδα του Θριάμβου δεν θα σβήσει ούτε ένα λεπτό. Αλλωστε, αυτό ήταν προϋπόθεση για την αδειοδότηση του έργου πάνω στο μνημείο αυτό, για το οποίο υπάρχει αυξημένη ευαισθησία από ενώσεις βετεράνων πολεμιστών και απογόνων τους. Είναι ένα μνημείο στον Αγνωστο Στρατιώτη. Και έμβλημα της πρωτεύουσας της Γαλλίας όπως και σήμα κατατεθέν των Ηλυσίων Πεδίων.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ο Αλμπρεχτ Ντίρερ στα ρηχά των άστρων

Μία ημέρα του σωτήριου έτους 1515, ο Αλμπρεχτ Ντίρερ κάθισε στο εργαστήρι του σκεπτόμενος τα άστρα. Αυτό λέει ο Φίλιπ Χοάρε (Philip Hoare) στο εκπληκτικό βιβλίο του «Ο Αλμπερτ και η Φάλαινα» (Albert and the Whale, εκδ. Estate, σελ. 304).

Ο Αγγλος συγγραφέας από το Σαουθάμπτον, με μια γόνιμη εμμονή στα θαλασσινά κήτη, εκκινεί από το ταξίδι του Ντίρερ να δει από κοντά και να αποτυπώσει μια ξεβρασμένη φάλαινα στις ολλανδικές ακτές.

Εκείνη όμως την ημέρα, ένα χρόνο μετά τη δημιουργία της περίφημης «Μελαγχολίας», ο Ντίρερ σκεφτόταν τον ουρανό. Ενας λόγος ήταν ότι είχε αναλάβει να χαράξει δύο έργα για τον Γιοχάνες Στάμπιους (1450-1522), Αυστριακό χαρτογράφο και αστρονόμο.

Επρόκειτο για ένα ζευγάρι έργων, μέσα από τα οποία αποτυπώνονταν οι αστερισμοί στον ουρανό. Τα ζώα που συμβόλιζαν τον κάθε αστερισμό έκαναν τον Ντίρερ να αισθάνεται άνετα: όπως σημειώνει ο Χοάρε, τα ζώα του Ντίρερ διακρίνονται από μιαν απίθανη ακρίβεια, την ίδια στιγμή όμως ακροβατούν κάπου ανάμεσα στη ζωολογία και στην κρυπτοζωολογία ή, αλλιώς, στην πραγματικότητα και στην επινόηση.

Το 1976, ένας κρατήρας στον Ερμή πήρε το όνομα του Ντίρερ και άλλος ένας το όνομα του Χέρμαν Μέλβιλ.

Ομως ο Ντίρερ ενδιαφερόταν για τον έναστρο ουρανό έτσι κι αλλιώς. Το 1509 είχε αποκτήσει το δικό του αστεροσκοπείο. Ανήκε στον αστρονόμο Μπέρνχαρντ Βάλτερ (1430-1504), ο οποίος είχε θητεύσει στα νιάτα του πλάι στον διάσημο αστρονόμο Ρετζιομοντάνους (1436-1476). Επίσης, ο πατέρας του Ντίρερ ήταν κατασκευαστής αστρολάβων, αστρονομικό εργαλείο που κατασκευαζόταν συχνά στη Νυρεμβέργη, γενέτειρα του Ντίρερ.

Ενα από τα δύο χαρακτικά με αστερισμούς που φιλοτέχνησε ο Ντίρερ για τον αστρονόμο Στάμπιους. Ο ίδιος ο Ντίρερ διέθετε το δικό του αστεροσκοπείο.

Ο Χοάρε γράφει πως ο Ντίρερ έγραφε ότι «τα μεγέθη της Γης, των νερών, των αστέρων, μπορούσαν να γίνουν αντιληπτά χάρη στη ζωγραφική». Από την προσοχή του Χοάρε δεν ξέφυγε το γεγονός πως στα δύο αυτά χαρακτικά ο Ντίρερ έβαζε τις φάλαινες στους ωκεανούς του Νότου να προσανατολίζονται με βάση τον Ηλιο, τη Σελήνη και τα αστέρια.

Φάλαινες που πετούν στον ουρανό, άστρα που επιπλέουν στον ωκεανό – αυτή η αρμονική αντιστροφή («ναυαγισμένος στα ρηχά των άστρων», όπως το ήθελε ο Οδυσσέας Ελύτης). Ισως, πάλι, απλώς να ήταν μια διαστροφή της Αναγέννησης όλο αυτό το μπλέξιμο που οπωσδήποτε έχει μια ποιητική διάσταση, αλλά όχι μόνον: οι ωκεανοί είναι το ίδιο μυστηριώδεις σήμερα όσο και το σύμπαν στις εσχατιές του, ενώ οι θαλασσοπόροι που εξερευνούσαν τα άγνωστα νησιά του Ειρηνικού, στον έναστρο ουρανό έβρισκαν οδηγό.

Το 1976, ένας κρατήρας πάνω στον πλανήτη Ερμή πήρε το όνομα του Ντίρερ. Την ίδια χρονιά, τονίζει ο Χοάρε, ένας ακόμη κρατήρας έλαβε το όνομα του Μέλβιλ, του απόλυτου συγγραφέα φαλαινών.

Ο άγγελος της μελαγχολίας του Ντίρερ δεν φαίνεται να βρίσκει παρηγοριά στον ουρανό. Οι αχτίδες του άστρου που τον λούζουν μοιάζουν να έρχονται από τον Κρόνο, όχι απ' τον Ηλιο. Κρόνος ίσος χρόνος, ως γνωστόν. Ο Χοάρε μοιάζει να διαφωνεί: «Η θάλασσα δεν είναι παρηγοριά. Δεν με θυμάται και κανένας δεν σώζεται παρά μόνον στα άστρα». Ή, αλλιώς, τα θαλασσινά κήτη «ναυαγισμένα στα ρηχά των άστρων».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΘΑΝΑΣΗ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ***

Ο homo faber της καταστροφής

Η κοινή συνείδηση αποτιμά θετικά τον κατασκευαστή άνθρωπο και τον τοποθετεί στην πηγή της ανθρώπινης δραστηριότητας. Και αυτή κρίνεται συνήθως θετικά, σαν να μην υπήρχαν σκοτεινές πλευρές στην ανθρώπινη δημιουργικότητα. Γενικά, το επίθετο faber πλάι στον άνθρωπο θεωρείται μία από τις σημαντικότερες ιδιότητες, αν όχι η σημαντικότερη, που αποδίδονται στους ανθρώπους. Ο άνθρωπος τεχνίτης είναι ένας από αυτούς που μας κάνουν περήφανους επειδή ανήκουμε στο ανθρώπινο είδος. Είναι όμως έτσι; Ή ακριβώς ο άνθρωπος, ανοίγοντας τον ασκό της γνώσης και των επινοήσεών του από τις εφαρμογές της, χάνει όχι μόνο το μέτρο, αλλά χρειάζεται να αντιληφθεί πως αντί να δημιουργεί καταστρέφει και βρίσκεται σε συνεχείς τροχιές καταστροφής;

Αυτό δεν έχει απλώς να κάνει με το γεγονός ότι δημιουργία και καταστροφή πάνε χέρι χέρι και η καταστροφή είναι συχνά προϋπόθεση της δημιουργίας, αλλά με το ότι η δημιουργία από ένα σημείο και μετά οδηγεί με σταθερά βήματα στην καταστροφή. Δεν πρόκειται απλώς για τον πίνακα ζωγραφικής που ο δημιουργός της τον καταστρέφει όταν επιμένει να εργάζεται επ' αυτού πέραν ενός ορισμένου σημείου, όπως άλλωστε και ο ποιητής με το ποίημα. Είναι ότι κάθε δημιουργική ανθρώπινη δραστηριότητα, βγαίνοντας έξω από έναν κύκλο, μετατρέπεται από αμετροέπεια σε καταστροφή και αυτοκαταστροφή.

Κάθε φορά που η ανθρώπινη δραστηριότητα αποικούσε και αποικεί περιοχές του πλανήτη, οδηγεί μοιραία στην καταστροφή και υπονομεύει τον εαυτό της. Γεγονός που επιτρέπει πλέον να κυκλοφορούν σενάρια σχετικά με την αποίκηση νέων πλανητών στην προοπτική καταστροφής της Γης, καταστροφής η οποία κατά το πλείστον είναι προϊόν της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Από την άναρχη αστική ανοικοδόμηση και τη συνεχή οικοδόμηση στα όρια του αστικού ιστού, οι σύγχρονες πόλεις με τα υποβαθμισμένα προάστια και τις παραγκουπόλεις-τέρατα, όλα συλλήβδην μοιάζουν με καρκινώματα στην επιφάνεια της Γης. Από την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, σε μικρή και μεγάλη κλίμακα, τουτέστιν την άλογη εκμετάλλευση της Γης με κάθε δυνατή έννοια του όρου, από την οικοδόμηση των νησιών εκεί όπου άλλοτε υπήρχαν μόνο σκίνα ή αμπέλια μέχρι τα εγκαταλελειμμένα πλέον βιομηχανικά «ερείπια» που εξακολουθούν να μαυρίζουν τον χώρο, οι άνθρωποι λειτουργούν ως απόλυτοι άρχοντες που πριονίζουν το κλαδί στο οποίο κάθονται. Σαν να μην υπάρχει πλέον ανθρώπινη δραστηριότητα που να μην αγγίζει και συχνά να υπερβαίνει τα όρια της ύβρεως.

REUTERS

Η άναρχη αστική ανοικοδόμηση και η συνεχής οικοδόμηση στα όρια του αστικού ιστού έχουν ως αποτέλεσμα, οι σύγχρονες πόλεις με τα υποβαθμισμένα προάστια και τις παραγκουπόλεις-τέρατα να μοιάζουν με καρκινώματα.

Κάθε φορά που η ανθρώπινη δραστηριότητα αποικούσε και αποικεί περιοχές του πλανήτη, οδηγεί μοιραία στην υπονόμευση του εαυτού της.

Δεν είναι μόνον οι ερημωμένες πλέον περιοχές, όσο οι άλλοτε έρημες αλλά ζωντανές που ο άνθρωπος έχει βαλθεί να αποικήσει αγνοώντας οτιδήποτε δεν ακούει στη λέξη συμφέρον. Μόνο που αγνοεί συγχρόνως και το νόημα της λέξης αυτής. Ούτε το μαζί του «συν» ούτε η φορεία του «φέρω» τού επιτρέπουν να συνειδητοποιήσει ότι αυτό που τον φέρει οφείλει να το σεβαστεί και να μην το διαλύσει με την περιέργεια του νεοφώτιστου.

Από τη Μύκονο και τη Σαντορίνη ή τη Χαλκιδική έως την ασύδοτη εκμετάλλευση της γης και του νερού, με πισίνες πλάι στη θάλασσα και πάνω στα βουνά, και ενός περιβάλλοντος που για την Ελλάδα είναι εξαιρετικά πλούσιο, η ανθρώπινη δράση μετατρέπει τον κόσμο σε προϊόν, αγνοώντας ότι έτσι και η ίδια γίνεται ένα προϊόν προς πώληση: μαζί της οι ίδιοι οι άνθρωποι γίνονται «πραμάτεια», για να θυμηθούμε έναν χαρακτηρισμό του Γιώργου Σεφέρη.

«Ο θαλασσινός άνεμος κι η δροσιά της αυγής / υπάρχουν χωρίς να το ζητήσει κανείς». Ο στίχος αυτός, που τον γράφει ο Σεφέρης στο τέλος της ποιητικής πορείας του, λέει ένα από τα αυτονόητα που συνήθως λησμονούμε σχετικά με τις στοιχειώδεις και αφανείς προϋποθέσεις της ύπαρξής μας. Μόνο που ό,τι μέχρι χθες ήταν αυτονόητο, φαίνεται ότι δεν θα είναι πλέον. Και αυτό που δεν το ζήτησε κανείς αλλά είναι η βάση της ζωής μας απειλείται πια περισσότερο από κάθε τι από ό,τι πλέον ονομάζουμε κλιματική αλλαγή.

Δεν υπάρχει σωτηρία από την καταστροφική ορμή των κατασκευών του homo faber. Εκτός και αν βρεθούν κάποιοι σώφρονες που θα μπορέσουν να βάλουν έναν φραγμό στον δημιουργικό του οίστρο. Αυτόν που έχει βαλθεί να εξαντλήσει και να εξοντώσει την ίδια τη Γη, με την τρελή φαντασίωση ότι θα μπορέσει να αποικήσει το άδειο σύμπαν γύρω του σκεδάζοντας χώρο και χρόνο πέρα από κάθε ανθρώπινη δύναμη και δυνατότητα.

* Ο κ. Θανάσης Χατζόπουλος είναι ψυχίατρος - ψυχαναλυτής, ποιητής και συγγραφέας. Τελευταίο του βιβλίο: «Πανδημία και περιοριστικά μέτρα. Ο ψυχισμός απέναντι στον θάνατο και στους περιορισμούς του» (εκδ. Αρμός, 2021).

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ**

Ποιητής, μωρό και γέροντας

Τάσος Γαλάτης
Ο κάλλιστος κόσμος
εκδ. Gutenberg, **σελ.** 755

Στη συγκεντρωτική έκδοσή τους τα περισσότερα από 500 ποιήματα του Τάσου Γαλάτη (1937) δίνουν τη μοναδική εικόνα μιας φρενήρους παραγωγικής μηχανής, ενός γόνιμου πλάσματος που αδιάκοπα και με ταχύτητα προχωράει γεννοβολώντας ποιήματα. Ιδωμένα τώρα πλέον στο σύνολό τους, διαγράφουν την τροχιά του ξεχωριστού αυτού ποιητή από το 1962 (πρώτη συλλογή) μέχρι και το 2016 (τελευταία). Ο τίτλος του βιβλίου προέρχεται από συλλογή του της δεκαετίας του 1980 και παραπέμπει ειρωνικά στα σκορπισμένα σκουπίδια με τα οποία μοιάζει, κατά τον Ηράκλειτο, ο «κάλλιστος» κόσμος μας.

Το ομότιτλο του υπό συζήτηση βιβλίου ποίημα ξεκινάει με τον στίχο «Σκουπίδια η ομορφιά του κόσμου...», για να τελειώσει προσθέτοντας «Σκόρπια σκουπίδια η ομορφιά του κόσμου». Μέσα στο ίδιο το ποίημα γίνεται λόγος για παλαιούς πολιτισμούς και σύγχρονη κακομοιριά, ένα μοτίβο θεμελιώδες για την ποίηση του Γαλάτη. Πρόκειται για μια ποιητική ύλη που τη χωρίζει μια τρίχα από την κοινοτοπία.

Αν διαβάζουμε συνεπώς με αμείωτο ενδιαφέρον και μάλιστα σαν έργο μιας πράγματι συνεχόμενης ροής τον ογκώδη τόμο με τα ποιήματα του Γαλάτη, αυτό οφείλεται στην ικανότητά του να φορτίζει με τρόπο ενδιαφέροντα, να αφηγείται ερεθιστικά την απόλυτη κοινοτοπία. Ο έντονα ιδιοσυγκρασιακός και συχνά ακραία ορμητικός τόνος του δεν χαμηλώνει ούτε στιγμή. Σφυροκοπά τον αναγνώστη, ενώ τα ίδια τα ποιήματα μοιάζει να βγαίνουν από τις οδύνες ενός σώματος που φεύγει τρέχοντας μπροστά, στην αγωνία του να τα ξεφορτωθεί. Αυτή η αδιάλειπτη ένταση και η οδύνη, επικεντρωμένη σε συγκεκριμένες θεματικές και αρθρωμένη γύρω από ευδιάκριτες φωνές, είναι η καθαρτική γοητεία της ποίησής του.

Στο σύνολο των ποιημάτων ξεχωρίζουν τέσσερις φωνές στις οποίες μοιράζεται το ποιητικό εγώ. Έχουμε, ήδη στην αρχή, τον ποιητή που επιχειρεί να αυτοσυγκροτηθεί σε μάλλον ζοφερά για τον ίδιο συμφραζόμενα. Αυτή η φωνή εγκαταλείπεται, και ορθά, σχετικά γρήγορα, καθώς πλάθονται ήδη από το δεύτερο βιβλίο του ευδιάκριτα οι τρεις συνεκτικές, ρωμαλέες προσωπικότητές του: το παιδί της Ζούρτσας (Νέα Φυγαλεία), δηλαδή του μυθικού Μωριά με το τοπίο, την πλούσια οικογενειακή μνήμη και τους ήρωες του '21· ένα δεύτερο παιδί, εκείνο της μεταπολεμικής και εμφυλιοπολεμικής Καλογραίζας (κρατάμε εν προκειμένω την ορθογραφία του ποιητή), που με τους φίλους και τις φίλες του αλήτευε στους επικίνδυνους δρόμους της εποχής· και τον ενήλικο - πλάνητα της σύγχρονης Αθήνας, που είναι ταγμένος σε μιαν απελπισμένη συμμετοχή και παρατήρηση σκοτεινών όψεων της υποβαθμισμένης πόλης.

Σε αυτά τα τρία πρόσωπα θα πρέπει να προσθέσουμε τον μυθικό Οιδίποδα, που πρωταγωνιστεί στο ωραίο και ώριμο έργο του «Ο Σημειωμένος» (2005), προσφέροντας μια διπλής όψεως μορφή κατάλληλη για αναγνωστικές ταυτίσεις: το εγκαταλελειμμένο μωρό που στοιχειώνει με το κλάμα του τον Κιθαιρώνα και τον τυφλό γέροντα που βρίσκει παρηγοριά στους «κρόκους και τους νάρκισσους του Κηφισού» και στου «Κολωνού τ' αηδόνια».

Κρατώντας την περί σκουπιδιών προκλητική υπόδειξη, μπορούμε να διαβάσουμε και να ευχαριστηθούμε τον Γαλάτη με τη βοήθεια άλλης μιας «οδηγίας χρήσης», που ο ποιητής παρέχει ρητά στο ποίημα «Οι χρήσεις» (2005). Ξεκινάει, αν σωστά διαβάζω, εξυμνώντας με αυτοσαρκασμό την ποίησή του ως συλλεκτική έξη: «Κανείς δεν θα μπορούσε να πιστέψει/ με πόσο μόχθο συγκεντρώθηκαν/ και τι λατρεία της ομορφιάς, τι πάθος κρύβουν/ οι συλλεκτικές μου ευτέλειες». Και τελειώνει με μια γείωση τριπλής λειτουργίας, αφού διαβάζεται αφενός ως προσγείωση, αφετέρου ως μόνωση απέναντι στην πεζότητα και, τέλος, ως επιχείρημα υπέρ της χρησιμότητας της ποίησης: «Κυρίως όμως χρήσεις/ αδιαφορώντας πια οριστικά/ για κάθε δυνατή αθανασία».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΤΗΛΕΜΑΧΟ ΤΣΑΡΔΑΚΑ

Ο Τηλέμαχος Τσαρδάκας είναι ποιητής, θεατρικός συγγραφέας και σκηνοθέτης. Εχουν εκδοθεί πέντε ποιητικά και τέσσερα θεατρικά έργα του, ανάμεσα στα οποία «Το σκυλί του Ωρίωνα», «Το κορίτσι που επιμένει» και «Οι κάτω απ' τ' αστέρια». Το πιο πρόσφατο βιβλίο του, η συλλογή διηγημάτων «Αυτός που έτρωγε όλο το γλυκό του», κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Σοκόλη. Διευθύνει το θέατρο act, στην Πάτρα.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Κβάντι» του Μίνου Ευσταθιάδη και το «Fly already» του Ετγκαρ Κέρετ.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ισως ο Χένρι Τσινάσκι, δηλαδή το alter ego του Μπουκόφσκι. Ζει μια ζωή καταραμένου συγγραφέα, βουτηγμένη στην κραιπάλη, στον έρωτα και στην απελπισία. Στην πραγματικότητα η ζωή των συγγραφέων δεν είναι ακριβώς έτσι, αλλά γιατί να μην τη φαντασιωθούμε;

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τον Αργύρη Χιόνη και τον Χρίστο Λάσκαρη (που ήταν και φίλοι). Τον Πάμπλο Νερούντα. Τον Μπόρχες. Τον Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Οτι υπάρχει ένας σαφής συνδετικός κρίκος ανάμεσα στο πρώτο ταξίδι του Λόρδου Βύρωνα στην Ελλάδα, το 1809, και στην ανάπτυξη αργότερα της φαντασίας ως λογοτεχνικού είδους μέσα από βιβλία που έγραψαν φίλοι του υπό την επιρροή του, όπως «Το Βαμπίρ» του Πολιντόρι και ο «Φρανκενστάιν» της Μέρι Σέλεϊ.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Ταξίδι στην άκρη της νύχτας» του Σελίν και το «Για μια νύχτα έρωτα» του Εμίλ Ζολά.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Οριζόντιο ύψος» του Χιόνη, «Ερώικα» του Κοσμά Πολίτη, «Βάρδια» του Νίκου Καββαδία.

Ο μαγικός ρεαλισμός είναι έκδηλος στις ιστορίες σας. Πού η μαγεία, πού η πραγματικότητα;
Νομίζω όλα συναντιούνται σε έναν ποιητικό χώρο. Στην ποιητική σύλληψη και στην ποιητική ματιά. Εκεί που ακόμα και κάτι παράλογο ή υπερφυσικό μπορεί να αντιμετωπισθεί από τους ήρωες με ρεαλιστικούς όρους ως μέρος της ζωής.

Νερό, έρωτας, θάνατος: είναι άραγε οι τρεις άξονες πάνω στους οποίους εδραιώνονται οι ιστορίες σας;
Ναι. Ισως να προσέθετα και αυτό το αεικίνητο όριο μεταξύ στεριάς και θάλασσας, την παραλία δηλαδή. Εχουν πολύ σπουδαίες ιστορίες να πουν οι παραλίες. Και καλοκαιρινές και χειμωνιάτικες, και σκοτεινές και φωτεινές.

Τυχόν επιδράσεις και επιρροές από άλλους συγγραφείς και καλλιτέχνες;
Αγαπώ τις ιδέες και την αμεσότητα στα διηγήματα του Κέρετ. Επίσης, την αφηγηματική ελευθερία και την τόλμη του Φαούστο Παραβιντίνο στα θεατρικά του. Τέλος, με συγκινούν και με εμπνέουν οι μελοποιήσεις ποιημάτων του Χάρη Κατσιμίχα.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες

1. **«Διάλογος για την τέχνη και την πολιτική»** των Κεν Λόουτς, Εντουάρ Λουί (Αντίποδες)
2. **«Κίτσος Μαλτέζος - Ο αγαπημένος των θεών»** του Πέτρου Στ. Μακρή-Στάικου (Εστία)
3. **«Μια διαταραχή της μνήμης στην Ακρόπολη»** του Σίγκμουντ Φρόυντ (Αγρα)
4. **«Το Χρέος: Η Αντίσταση (1967-1970), Η Ανάλυση (1968-1974), Η Δημιουργία (1967 -1974)»** του Μίκη Θεοδωράκη (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης)
5. **«Επιστροφή στη νέα Αθήνα - Κτίρια, πρόσωπα και διαδρομές από τον 19ο αιώνα»** της Νάντιας Γεωργακοπούλου (Αλεξάνδρεια)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1. **«Ο σταθμάρχης Φαλλμεράυερ»** του Γιόζεφ Ροτ (Αγρα)
2. **«Ο πόλεμος των φτωχών»** του Ερίκ Βιϊγιάρ (Πόλις)
3. **«Σικελικό ειδύλλιο»** της Σώτης Τριανταφύλλου (Πατάκη)
4. **«Το κόκκινο και το φαιό»** του Μωρίς Αττιά (Πόλις)
5. **«Αβεσσαλώμ, Αβεσσαλώμ!»** του Ουίλιαμ Φόκνερ (Gutenberg)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία προέρχονται από το βιβλιοπωλείο Πλειάδες (Σπύρου Μερκούρη 64)

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ενα συναπάντημα με λέξεις και με νότες

Μιλάμε με τη Στέλλα Βοσκαρίδου Οικονόμου και τον Γιώργο Περρή για την εκδήλωση «Η αναπνοή δεν είναι δεδομένη» στη Λεμεσό

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το Βιβλιοτρόπιο αρχίζει τις εκδηλώσεις του στη Λεμεσό με μία πολύ ενδιαφέρουσα συνάντηση, μία κουβέντα, όπως τη λέει, στη σκηνή του θεάτρου Ριάλτο με τη στιχουργό Λίνα Νικολακοπούλου και την ποιήτρια Στέλλα Βοσκαρίδου Οικονόμου. Μαζί τους θα είναι ο συνθέτης Νεοκλής Νεοφυτίδης στο πιάνο και ο Γιώργος Περρής στο τραγούδι, με τον συντονισμό της συζήτησης να έχει αναλάβει η Μαρίνα Μαλένη. Στην «Κ» μίλησαν η Στέλλα Βοσκαρίδου Οικονόμου και ο Γιώργος Περρής για τις λέξεις, τη μουσική, το τραγούδι σήμερα.

Η ποιήτρια Στέλλα Βοσκαρίδου Οικονόμου έχει στο ενεργητικό της δύο ποιητικές συλλογές, τις «Αναγέλαστα, Των Γεναικών τζαι των Σκαλαπουντάρων» , εκδ. Τεχνοδρόμιον 2013 και «ΦόΒ, Υπογλώσσιο Νυχτερινό», και το τελευταίο διάστημα ασχολείται και με τη στιχουργική. Ξεκινάω την ερώτησή μου με το αν μία καλή στιχουργός μπορεί να είναι καλή ποιήτρια και τανάπαλιν και πότε ο στίχος είναι κατάλληλος για ένα τραγούδι και πότε για ένα ποίημα; Έχει στεγανά η στιχουργική, κα Βοσκαρίδου;

–Θα διαβάσω την ερώτηση ανάποδα για να πω με όση περισσότερη έμφαση μπορώ πως ο στίχος, το τραγούδι ή και, ακόμη ευρύτερα, η τέχνη δεν μου αρέσουν καθόλου στην ίδια πρόταση με τα στεγανά. Για μένα η σχέση της τέχνης με την ελευθερία είναι πρωταρχικής σημασίας και γι' αυτό θα έλεγα πολύ χοντρικά ότι τίποτε δεν αποκλείεται. Αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει πως το καθένα από όσα προανέφερα δεν έχει τις δικές του ιδιαιτερότητες, που επηρεάζουν τους τρόπους που συνυπάρχει με άλλα μέσα. Περισσότερο όμως από το να βλέπω στεγανά και απαγορεύσεις στην τέχνη, προτιμώ να βλέπω δυνατότητες, μια πολλαπλότητα δρόμων και διεξόδων που συνδέεται άρρηκτα με τον περιπετειώδη και μαγικό της χαρακτήρα.

Λιγότερος χώρος μέσα στη γλώσσα, λιγότερο οξυγόνο μέσα στη σκέψη, λέει η Στέλλα Βοσκαρίδου Οικονόμου.

> *Αυτός που γράφει, ασκείται νομίζω ολοένα και περισσότερο στην παρατήρηση αυτών των δονήσεων – ή, για να το πω κι αλλιώς, μαθαίνει να οπλίζεται με ολοένα και περισσότερη ενσυναίσθηση.*

Σε μια εποχή όπου ακόμα και η αναπνοή δεν είναι δεδομένη το Βιβλιοτρόπιο φιλοξενεί στη σκηνή του θεάτρου Ριάλτο τη Λίνα Νικολακοπούλου και τη Στέλλα Βοσκαρίδου Οικονόμου για μια κουβέντα για όλα αυτά που μπορούν να μας χαρίσουν ανάσες μέσα από την τέχνη, συνοδεύουν ο συνθέτης Νεοκλής Νεοφυτίδης στο πιάνο και ο Γιώργος Περρής στο τραγούδι. Συντονίζει η Μαρίνα Μαλένη.

Η **Στέλλα Βοσκαρίδου Οικονόμου** λέει πως η τέχνη δεν μου αρέσουν καθόλου στην ίδια πρόταση με τα στεγανά. Η τέχνη μπορεί να υπάρχει στο μεταξύ, στο ενδιάμεσο, στο ανάμεσο, στο ανάμεικτο, στο ανάμιγο, στο ανάμιξο, στο ανάμιστο, στο ανάμιστρο, στο ανάμιστρον, στο ανάμιστρόν, στο ανάμιστρόν τι, στο ανάμιστρόν τι ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον ον, στο ανάμιστρόν τι ον

Ο «δρ Ουάτσον» του Διαστήματος

Ενα κλασικό βιβλίο για την εξερεύνηση του σύμπαντος και την απάντηση υπαρξιακών ζητημάτων με ανάλαφρο τρόπο

STANISLAW LEM
Τα ημερολόγια των άστρων
μτφρ. Γιώργος Τσακνιάς,
εκδ. Ποταμός, **σελ.** 490

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Ο Στάνισλαβ Λεμ, αυτός ο παράξενος Πολωνός με το ακόμα πιο αλλόκοτο χιούμορ, την ευρεία επιστημονική και τεχνολογική παιδεία και τη βαθιά ανησυχία ως προς τη θέση του ανθρώπου στο σύμπαν (in the Cosmos, θα έλεγαν οι αγγλόφωνοι), ανδρώθηκε καταμεσής του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου στη μαρτυρική Πολωνία. Αργότερα, υπέμεινε τη σοβιετική κομμουνιστική κατοχή και δικτατορία γράφοντας μερικά από τα πιο πρωτοποριακά βιβλία του περασμένου αιώνα.

Την εποχή που ο Λεμ ανοίγει τα συγγραφικά του φτερά, τέλη της δεκαετίας του ’40, πέρα από το Σιδηρούν Παραπέτασμα μεσουρανούν συγγραφείς όπως ο Βρετανός Αρθουρ Κλαρκ και οι Αμερικανοί Ρόμπερτ Χένλαϊν, Ισαάκ Ασίμοφ, Πόουλ Αντερσον και Ρέι Μπράντμπερι, όλοι γνήσιοι εκπρόσωποι του λεγόμενου «χρυσού αιώνα» της επιστημονικής φαντασίας.

Το πόσο διήρκεσε αυτή η εποχή αποτελεί θέμα συζήτησης. Υποτίθεται ότι οι απαρχές της βρίσκονται στα τέλη της δεκαετίας του ’30 και το κλείσιμό της λίγο μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ωστόσο ορισμένοι ειδικοί επιμένουν ότι αυτή η χρυσή εποχή συνεχίστηκε και μέσα στη δεκαετία του ’50. Μάλλον έχουν δίκιο: μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα, πριν από την έκρηξη του λεγόμενου «νέου κύματος» της δεκαετίας του ’60, «έσκασαν μύτη» μεγαθήρια όπως ο Φίλιπ Ντικ, ο Ρίτσαρντ Μάθεσον και άλλοι. Την ίδια ακριβώς εποχή «πετιέται» στο σοβιετικό μπλοκ ο Λεμ.

Γεννημένος το 1921, με σπουδές Ιατρικής στο ενεργητικό του και δράση στην αντίσταση κατά των ναζί, ο Λεμ κυκλοφορεί το πρώτο του βιβλίο το 1946, για να ακολουθήσει μια ξέφρενη παραγωγικότητα, η οποία μέσα στη δεκαετία του ’60 ειδικά θα πάρει άλλες διαστάσεις, από τη σκοπιά της δυναμικής της φαντασίας του.

Το 1961 εκδίδει το πιο γνωστό του έργο, το μυθιστόρημα «Σολάρις», όπου στοχάζεται πάνω στο θέμα της συνείδησης, με έναν πλανήτη ο οποίος... σκέφτεται. Για την ακρίβεια, ο μυστηριώδης, παχύρρευστος ωκεανός που καλύπτει τον πλανήτη Σολάρις έχει τον τρόπο να διεισδύει στο ασυνείδητο των κοιμισμένων γήινων επισκεπτών του και να αναπαράγει μορφές και πρόσωπα που ισοδυναμούν με προσωπικά, μύχια φαντάσματα του παρελθόντος τους.

Ο Λεμ χρησιμοποιούσε τη σάτιρα (και) για να μπερδέψει τους λογοκριτές στη μεταπολεμική Πολωνία και για να στηλιτεύσει το καθεστώς.

Οπως και με τις ολογραμματικές προβολές πάνω στο μοναχικό νησί της «Εφεύρεσης του Μορέλ», του αριστουργήματος του Αντόλφο Μπιόι Καζάρες (φίλος και συνεργάτης του Μπόρχες), το ερώτημα που γεννιέται είναι: πώς μπορούμε να προσλάβουμε αυτά τα πρόσωπα; Ως ανθρώπους; Δείχνουν να έχουν συνείδηση και μνήμη –αλλά είναι αποκυήματα του ασυνειδήτου των κοσμοναυτών πάνω στον διαστημικό σταθμό του Σολάρις–, άρα; Τι είναι αυτό που κάνει τον άνθρωπο άνθρωπο; Η συνείδηση; Και πώς ορίζεται αυτή;

Τέσσερα χρόνια μετά τα «Ημερολόγια των άστρων», το 1961, ο Λεμ εξέδωσε το περίφημο «Σολάρις» (φωτ. από την ταινία του Αντρέι Ταρκόφσκι, 1972).

Το βιβλίο είχε εκδοθεί για πρώτη φορά στα ελληνικά το 2005. Φέτος κυκλοφόρησε η δεύτερη έκδοση.

Δεν αναφέρθηκα τυχαία στον Καζάρες και στον Μπόρχες: ο Λεμ έχει πολλά κοινά στοιχεία με αυτούς τους συγγραφείς, ειδικά στα «Ημερολόγια των άστρων», που προηγήθηκαν του «Σολάρις» κατά τέσσερα χρόνια. Οπως υπάρχουν κοινά στοιχεία και με τον Ρέι Μπράντμπερι των «Χρονικών του Αρη» και του «Εικονογραφημένου ανθρώπου», αλλά και με τον μέγα Φίλιπ Ντικ. Και με κάποιον ακόμα, που και αυτός εξελίσσεται άργια και υπέροχα μέσα στη δεκαετία του ’60: τον Ιταλο Καλβίνο, κυρίως των απολαυστικών «Κοσμοκωμικών».

Τι είναι λοιπόν τα «Ημερολόγια των άστρων»; Σειρά αφηγήσεων του Ιον Τίχι, εξερευνητή του Διαστήματος, ο οποίος, όπως εύστοχα γράφει ο μεταφραστής του βιβλίου Γιώργος Τσακνιάς, είναι «ένας δόκτωρ Ουάτσον χωρίς τον Σέρλοκ Χολμς του, κάπως αργόστροφος αλλά και ικανός», ο οποίος συναντά άλλες εκδοχές του εαυτού του μέσα σε ένα χωροχρονικό κουλουβάχατο, αντιμετωπίζει ρομπότ και εξωγήινους κλώνους και γενικώς βιώνει μερικές απίστευτες περιπέτειες. Στη (δήθεν) εισαγωγή του (δήθεν) αστροζωολόγου καθηγητή Ταρατόγκα αναφέρονται οι διαδεδομένες φήμες πως ο Ιον Τίχι δεν υπάρχει και ότι οι ιστορίες του γράφτηκαν από μια συσκευή που ονομάζεται «Λεμ»...

Ο ανάλαφρος, συχνά κωμικός και οπωσδήποτε σατιρικός τόνος στις ιστορίες αυτές είναι κυρίαρχος. Οι κομμουνιστές πίστευαν πως έτσι γίνεται η σωστή σάτιρα κατά του καπιταλισμού – μονάχα που ο Λεμ χρησιμοποιούσε τη σάτιρα (και) για να μπερδέψει τους λογοκριτές και για να στηλιτεύσει το καθεστώς.

Την ίδια στιγμή, τα υπαρξιακά ερωτήματα (πάνω στην ταυτότητα και στον χρόνο, στη φύση του χώρου, στις σχέσεις, στην αντίληψη, στην έννοια του πραγματικού, στη ρομποτική, ακόμα και θεολογικά ζητήματα) είναι κάτι παραπάνω από έντονα σε αυτά τα έξοχα διηγήματα. Αν μπορούσαμε να βρούμε έναν σύγχρονο συνεχιστή του Λεμ, θα λέγαμε πως αυτός είναι, με τον δικό του τρόπο, ο υπέροχος Τεντ Τσιανγκ της «Εκπνοής» (εκδ. Ικαρος).

Πρόταση: Διαβάστε τα «Ημερολόγια των άστρων» σε συνδυασμό με τα διηγήματα της «Εκπνοής» αλλά και των «Κοσμοκωμικών» (εκδ. Καστανιώτη) του Καλβίνο.

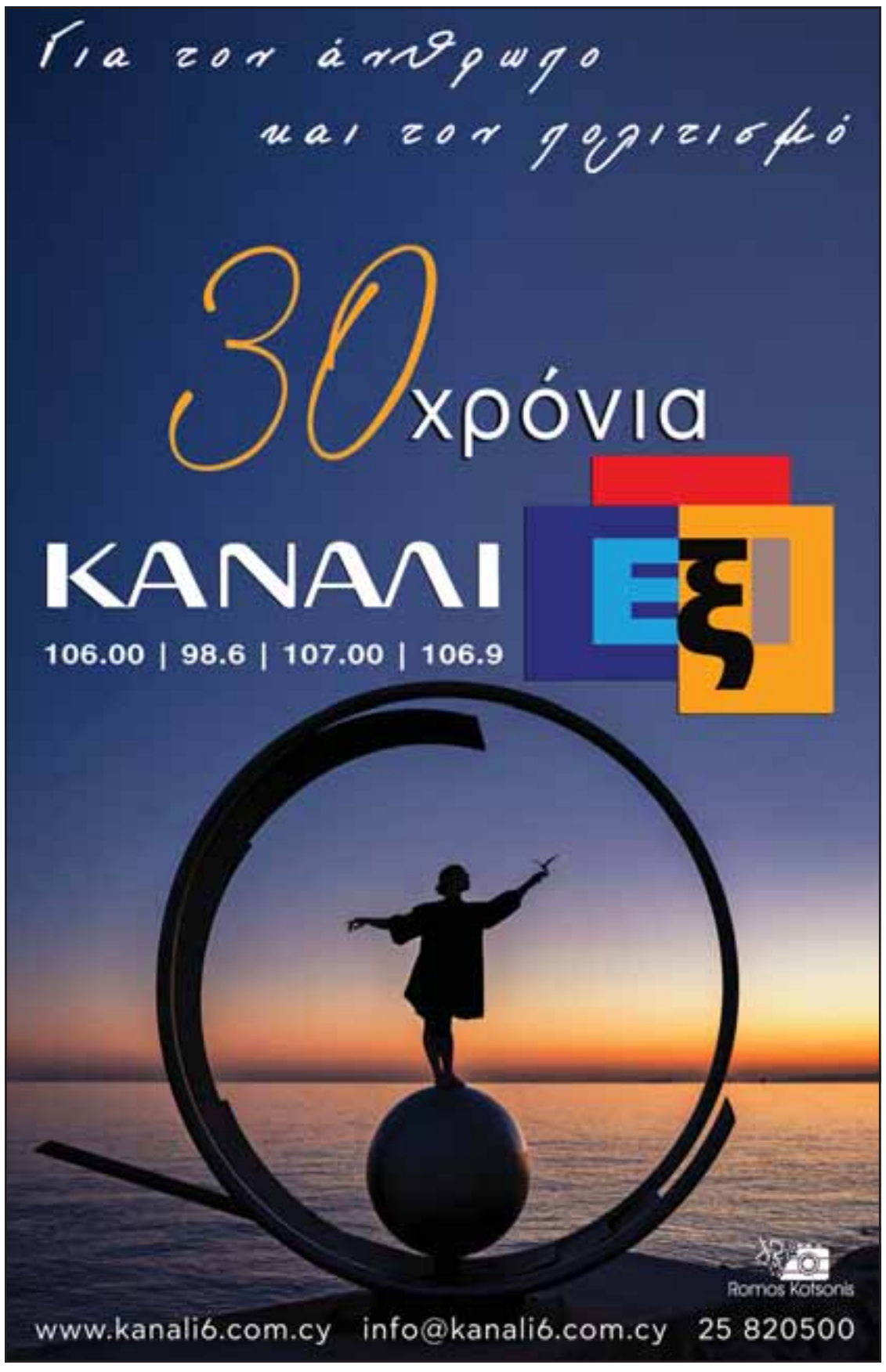

Η επιστροφή ενός σκληρού αρσενικού

Ο Ιστγουντ σκηνοθετεί... τον Κλιντ σε ένα φιλμ με αυτοαναφορικά στοιχεία

Cry Macho ★★★
ΓΟΥΕΣΤΕΡΝ (2021)
Σκηνοθεσία: Κλιντ Ιστγουντ
Ερμηνείες: Κλιντ Ιστγουντ, Εντουάρντο Μινέτ, Ναταλία Τραβέν

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μπορεί πια να έχει ξεπεράσει τα 90 –είναι γεννημένος το 1930– ωστόσο ο Κλιντ Ιστγουντ συνεχίζει να κάνει σινεμά και μάλιστα κρατώντας ρόλο τόσο πίσω όσο και μπροστά από την κάμερα. Οπως φαίνεται επίσης από τις τελευταίες του ταινίες, ο βετεράνος κινηματογραφιστής έχει βαλθεί να κοντραριστεί με διάφορους μικρούς ή μεγαλύτερους μύθους που κυκλοφορούν γύρω από το όνομά του. Εδώ υποδύεται τον Μάικ Μάιλο, έναν παλιό καουμπόι και πρωταθλητή του ροντέο, ο οποίος αναλαμβάνει μια αρκετά επικίνδυνη αποστολή: να ταξιδέψει στο Μεξικό προκειμένου να βρει τον νεαρό γιο του πρώην αφεντικού του και να τον επιστρέψει (προφανώς παράνομα) στο Τέξας. Ο Μάικ βρίσκει όντως το παιδί και το πείθει να τον ακολουθήσει, όμως ο δρόμος του γυρισμού θα αποδειχθεί γεμάτος περιπέτειες.

Αρχικά ο Ιστγουντ και οι σεναριογράφοι του τοποθετούν την πλοκή της ταινίας στις αρχές της δεκαετίας του 1980, εκεί όπου ο ίδιος νιώθει πιθανότατα πιο οικεία, μακριά από την εποχή των smartphones και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ο δε τίτλος της, ο οποίος υποτίθεται πως προέρχεται από το όνομα (Macho) ενός καλοθρεμμένου κόκορα που κουβαλά μαζί του ο νεαρός Μεξικανός, στην πραγματικότητα αναφέρεται στον ίδιο τον πρωταγωνιστή-σκηνοθέτη. Τόσο ο Μάικ όσο και ο Ιστγουντ έγιναν γνωστοί τον καιρό της δόξας τους ως «μάτσο» αρσενικά, τύποι σκληροί και άκαμπτοι, από αυτούς που επιβάλλονται και μόνο με την παρουσία ή το βλέμμα τους.

«Οσο μεγαλώνεις, καταλαβαίνεις πως αυτή η ιστορία με το "μάτσο" δεν είναι και τίποτα σπουδαίο», λέει κάποια στιγμή ο καουμπόι στον μικρό συνταξιδιώτη του, ο οποίος ξεκάθαρα τον θαυμάζει. Η εξομολόγηση είναι προφανώς του ίδιου του Αμερικανού ζωντανού θρύλου, ο οποίος μετατρέπει ολόκληρη την ταινία σε ένα ταξίδι αυτογνωσίας, όπως δηλαδή συμβαίνει και με τα κλασικά γουέστερν. Εκεί μέσα, φυσικά, υπάρχουν ακόμη ψήγματα ματαιοδοξίας –ο Μάικ είναι ακόμη ποθητός από τις γυναίκες– αλλά και σωρευμένη σοφία, αυτή η ηρεμία που δεν επιβάλλεται με τα εξάσφαιρα, ούτε καν με τα λόγια, αλλά με πιο απλά πράγματα, όπως το σίγουρο άγγιγμα στο κεφάλι ενός ανήμερου αλόγου. Ναι, και αυτή η ταινία του Ιστγουντ ανακαλεί ένα σινεμά κάπως παλιομοδίτικο, λιτό και όχι ακριβώς πολιτικώς ορθό με τα σημερινά δεδομένα· από την άλλη, διαθέτει ειλικρίνεια και βαθιά ανθρώπινο χαρακτήρα, στοιχεία που πιθανότατα λείπουν από πολλές πιο «σύγχρονες» δημιουργίες.

> *«Οσο μεγαλώνεις, καταλαβαίνεις πως αυτή η ιστορία με το "μάτσο" δεν είναι και τίποτα σπουδαίο», λέει κάποια στιγμή ο καουμπόι.*

Ο Μάικ Μάιλο (Κλιντ Ιστγουντ) είναι παλιός καουμπόι και πρωταθλητής του ροντέο, ο οποίος αναλαμβάνει μια αρκετά επικίνδυνη αποστολή: να ταξιδέψει στο Μεξικό προκειμένου να βρει τον νεαρό γιο του πρώην αφεντικού του και να τον επιστρέψει (προφανώς παράνομα) στο Τέξας.

HOME CINEMA

«Πέμπτο κουδούνι» για τη σειρά-φαινόμενο

Επάνω, σκηνή από τον πέμπτο κύκλο της σειράς «Η τέλεια ληστεία», που προβάλλεται στο Netflix. Κάτω, σκηνή από την ταινία «Ενας γιος», που είναι διαθέσιμη στο Cinobo.

Η τέλεια ληστεία
ΔΡΑΣΗΣ (2021)
Δημιουργός: Αλεξ Πίνια
Ερμηνείες: Ούρσουλα Κορμπέρο, Αλβάρο Μόρτε, Μιγκέλ Χεράν

Το ισπανικό τηλεοπτικό φαινόμενο του Netflix μπαίνει πια στην τελική του ευθεία, με το πρώτο μέρος του πέμπτου και τελευταίου –σύμφωνα με τους παραγωγούς– κύκλου να κυκλοφορεί εδώ και μερικές ημέρες στην πλατφόρμα. Υπενθυμίζουμε πως η συμμορία του Καθηγητή βρίσκεται πλέον στο εσωτερικό της κεντρικής τράπεζας της Ισπανίας, με σκοπό να αποδράσει από εκεί με τον λιωμένο χρυσό του θησαυροφυλακίου. Με το ξεκίνημα ωστόσο τα πράγματα θα πάνε τελείως στραβά για τους ληστές με τα κόκκινα, αφού ο Καθηγητής θα πιαστεί αιχμάλωτος, ενώ ο στρατός είναι έτοιμος να μπουκάρει στην τράπεζα αδιαφορώντας για τις παράπλευρες απώλειες. Ταυτόχρονα, απ' έξω το πλήθος των υποστηρικτών των παρανόμων συνεχίζει να φωνάζει υπέρ τους. Οι γνώριμοι καταιγιστικοί ρυθμοί και τα φλας μπακ που έκαναν δημοφιλή τη σειρά του Αλεξ Πίνια συνεχίζονται και εδώ, με παλιούς και νέους χαρακτήρες να αναλαμβάνουν δράση. Τα ευφυή σχέδια, οι αποδράσεις της τελευταίας στιγμής, οι πράξεις αυτοθυσίας και όλα τα υπόλοιπα παραμένουν, φυσικά, συναρπαστικά και θα ήταν παραπάνω από αρκετά εάν η «Τέλεια ληστεία» ήταν μια καινούργια σειρά. Η επανάληψη, ωστόσο, κουράζει κάπως, όχι μόνο τον θεατή αλλά και τους ίδιους τους σεναριογράφους, που μοιάζει να έχουν ξεμείνει πια από νέες ιδέες και να ακολουθούν την πεπατημένη των προηγούμενων κύκλων.

Ενας γιος ★★★
ΔΡΑΜΑ (2020)
Σκηνοθεσία: Μεχντί Μπαρσαουί
Ερμηνείες: Σάμι Μπουατζίλα, Νάτζλα Μπεν Αμπνταλάχ

Από την πλατφόρμα του Cinobo αυτή την εβδομάδα επιλέγουμε ένα οικογενειακό θρίλερ που μας ταξιδεύει στον ταραγμένο αραβικό κόσμο, βραβευμένο και στο τελευταίο Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου της Αθήνας. Μια τριμελής οικογένεια πέφτει θύμα τρομοκρατικής επίθεσης στην Τυνησία, με τον 11χρονο Αζίζ να τραυματίζεται σοβαρά και να έχει ανάγκη από μεταμόσχευση ήπατος. Ο αγώνας δρόμου των γονιών του κόντρα στον χρόνο θα τους αναγκάσει να έρθουν σε επαφή με επιτήδειους της περιοχής, ενώ θα φέρει στην επιφάνεια και μυστικά του παρελθόντος, δοκιμάζοντας τη σχέση τους. Ταυτόχρονα, τα τύμπανα του πολέμου αρχίζουν να ηχούν στη γειτονιά του νοσοκομείου. Στο κινηματογραφικό του ντεμπούτο, ο Μεχντί Μπαρσαουί καταφέρνει να δημιουργήσει ένα στον πυρήνα του οικογενειακό φιλμ με αρκετό σασπένς, ανατροπές και επιπλέον κοινωνικές - πολιτικές προεκτάσεις. Μπορεί το σενάριό του να μην έχει την πολυπλοκότητα ή την ακρίβεια ενός Ασγκάρ Φαραντί, για παράδειγμα, όμως παραμένει στιβαρό και προσηλωμένο σε όσα θέλει να πει. Αξίζει επίσης να σημειωθούν και οι πολύ καλές ερμηνείες σχεδόν όλου του καστ, με πρώτες αυτές του ζεύγους που έρχεται σε σύγκρουση.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία
10.30 Καμώματα τζι αρώματα, VI - (Ε) Κωμική σειρά εποχής.
11.30 Κάποτε το '80 - (Ε) Κωμική σειρά.
12.30 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι - (Ε)
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 Κοίτα με στα μάτια - (Ε)
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
15.00 Αποτυπώματα - (Ε)
16.15 Σε προσκυνώ γλώσσα - (Ε)
17.15 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε)
17.30 Χρονογράφημα - (Ε)
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη νοηματική)
18.15 Αφανείς ήρωες - (Ε)
18.55 Μουσικό ραντεβού - (Ε) Μουσική εκπομπή, με την Αγγελική Νικηφόρου.
19.20 Λούνα Παρκ - (Ε) Κωμική σειρά.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Αθλητική Κυριακή Αθλητική εκπομπή.
21.30 Παραδοσιακή βραδιά - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
23.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.20 Χρονογράφημα - (Ε)
23.45 Αποτυπώματα - (Ε)
00.45 Κάποτε το '80 - (Ε)
01.45 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
02.45 Αθλητική Κυριακή - (Ε)

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

22.00 While we' re young
07.30 Της μικρής Τριανταφυλλένης - (Ε) Παιδικό θέατρο.
08.50 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδωτός
δ. Μπόμπι και Μπιλ
ε. Τα τρενάκια ρομπότ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Ιστορίες του χωρκού - (Ε) Κωμική σειρά.
16.30 Μανώλης και Κατίνα - (Ε) Κωμική σειρά.
17.00 Μάθε τέχνη κι άστηνε - (Ε)
17.30 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι - (Ε) Οικογενειακή σειρά.
18.20 Προσωπογραφίες - (Ε) Πολιτιστική εκπομπή.
19.00 Μαζί / Birlikte, II - (Ε) Δικοινοτική εκπομπή.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη νοηματική)
21.05 Travel Diary - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
22.00 Όσο είμαστε νέοι (While we' re young). Κομεντί, με τους Μπεν Στίλερ, Ναόμι Γουότς, κ.ά.
23.35 Reaching for the Stars - (Ε) Ντοκιμαντέρ.

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.20 Η γη της Ελιάς
07.00 Το αύριο μάς ανήκει - (Ε)
08.15 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Πένυ Φοινίρη, Χριστόδουλο Μαρτά, κ.ά,
09.15 Εύκολα και σπιτικά
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Οικογενειακές ιστορίες - (Ε) Αυτοτελείς ιστορίες.
14.40 The Chase - (Ε) Τηλεπαιχνίδι γνώσεων, με τον Τάσο Τρύφωνος.
15.40 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
17.00 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά.
17.45 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη νοηματική)
18.10 Συνέχεια της σειράς
19.10 Άσε μας ρε μαμά Κωμική σειρά.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.20 Η γη της Ελιάς Κοινωνική σειρά, με τους Πασχάλη Τσαρούχα, Αντιγόνη Κουλουκάκου, κ.ά.
23.30 Ξένη ταινία
01.00 10η εντολή - (Ε) Ελληνική αστυνομική σειρά.
02.30 World party - (Ε)
03.15 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση - (Ε) Ενημερωτική εκπομπή.

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

17.20 Casa de Mikel
05.40 Δεληγιάννειο παρθεναγωγείο - (Ε)
06.30 40 κύματα - (Ε)
08.00 Santa Γιολάντα - (Ε)
09.00 Mamma Mia - (Ε)
09.30 Την πάτησα - (Ε)
10.10 Κάνε γονείς να δεις καλό - (Ε)
11.00 Φίλα τον βάτραχό σου - (Ε) Ελληνική κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος ενωπίω - (Ε) Με τον Νίκο Χατζηνικολάου
14.20 Ήλιος - (Ε)
16.30 Ονειροπαγίδα - (Ε) Αισθηματική σειρά.
17.20 Casa De Mikel III - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Μιχάλη Σοφοκλέους.
18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10΄
18.10 Συνέχεια της εκπομπής
19.20 Το χάρτινο κουτί - (Ε) Δραματική σειρά.
20.20 Τα νέα του ANT1
21.20 Μπιν: Η υπέρτατη ταινία της καταστροφής (Mr Bean). Κωμωδία, με τον Ρόουαν Άτκινσον.
00.00 Το αφεντικό (The Boss). Κωμωδία, με τους Μελίσσα Μακάρθι, Κρίστεν Μπελ, κ.ά.
00.50 Football stories - (Ε)
01.40 7 ζωές - (Ε) Ελληνική σειρά.
02.30 Τα μαχαιρώματα - (Ε) Κωμική σειρά.

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

21.15 Έρωτας με διαφορά
07.00 Θεία λειτουργία
09.50 OPEN Weekend Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Life is a beach
16.00 Greeces's Next Top Model 4 - (Ε) Γυναικείος διαγωνισμός, με τους Δημήτρη Σκουλό, Άγγελο Μπράτη, Ζενεβιέβ Μαζαρί, Ισμήνη Παπαβλασοπούλου.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Δε Γκρανμάδερ - (Ε) Με τον Ιεροκλή Μιχαηλίδη
19.10 Joker - (Ε) Τηλεπαιχνίδι γνώσεων, με τον Αλέξη Γεωργούλη.
20.10 OMEGA NEWS
21.15 Έρωτας με διαφορά - (Ε) Ερωτική σειρά, με τους Φαίη Ξυλά, Βασίλη Μιχα, κ.ά.
22.30 Knockaround Guys Αστυνομικό θρίλερ, με τους Βιν Ντίζελ, Τζον Μάλκοβιτς, κ.ά.
00.00 Total Blackout - (Ε) Adventure Game, με τον Χάρη Αριστείδου.
01.00 OPEN Weekend - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με την Ελένη Τσολάκη.
03.30 Daddy cool - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Σάκη Μπουλά, Μαριάννα Καυκαρίδου.
05.00 Ο άντρας των ονείρων μου - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

19.10 Η πεθερά
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
07.00 Love it - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
09.40 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
10.15 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
10.40 Αλλού ξημερωμένοι - (Ε)
12.00 Όταν μεγαλώσω - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Λώρη Λοϊζίδη, Μαρίνο Χατζηβασιλείου.
12.30 Κάτι ξαναψήνεται - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
14.00 Όλα Γκουντ Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.30 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Γιώργο Ζένιο, Άλκηστη Παυλίδου, κ.ά.
18.00 Τα γεγονότα σε συντομία
18.10 Cyprus Eating Awards
19.10 Η πεθερά Κωμική σειρά, με τους Σοφοκλή Κασκαούνια, Έλενα Γαλαταριώτη, κ.ά.
20.00 Τομές στα γεγονότα
21.10 The Voice of Greece Μουσικός διαγωνισμός.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 Η πεθερά - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Σοφοκλή Κασκαούνια, Έλενα Γαλαταριώτη, κ.ά.
01.30 Όλα Γκουντ - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τους Γρηγόρη Γκουντάρα, και Ναταλί Κάκκαβα.

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.35 Τηλεαγορά
08.00 Ελληνική ταινία
09.35 Family movie
11.20 Τηλεαγορά
12.00 Τάσος στη μουσική - (Ε)
13.10 Ελληνική ταινία
14.50 Τηλεαγορά
15.20 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγορά
19.05 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδικές σειρές
08.05 Παιδικό παραμύθι
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 ANNITA κοίτα - (Ε)
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.05 Έξυπνες αγορές
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
14.00 Ασημένια φεγγάρια
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.40 Σύντομο Δελτίο Ειδήσεων
16.45 Έξυπνες αγορές
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 EXTRA News
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

21.00 Green Room
06.45 Bolgen (The Wave)
08.45 Lady-Like
10.15 An Acceptable Loss
12.15 You're Ugly Too
14.00 When A Man Loves A Woman
16.30 Dead Poets Society
19.00 What If
21.00 Green Room
23.00 Project Blue Book
00.00 Cobb
02.15 Seasons Of Love
03.45 Deep Powder

GREEK CINEMA

20.00 Η Παριζιάνα
06.00 Δις διευθυντής
07.40 Η Λίζα και η άλλη
09.20 Η γυναίκα μου τρελάθηκε
10.50 Το κοροϊδάκι της πριγκιπέσσας
12.40 Η αδελφή μου θέλει ξύλο
13.50 Ο μεθύστακας
15.40 Η Ρένα είναι "Οφ-Σάιντ"
17.10 Ο τρομοκράτης
18.45 Κάποια μάνα αναστενάζει
20.00 Αχ και να 'μουν άντρας
21.30 Κατηγορώ τους ανθρώπους
23.20 Η ψεύτρα
01.00 Ο μεθύστακας
02.45 Η 7η μέρα της δημιουργίας

Για να πενθήσει η Λίσι, θα χρειαστεί και αυτή να γνωρίσει τον τρομακτικό κόσμο του πεθαμένου συζύγου της. Η Τζούλιαν Μουρ στην τηλεοπτική μεταφορά του μυθιστορήματος.

Ομηρος της στοιχειωμένης μνήμης

Ο Στίβεν Κινγκ επιστρέφει, ψυχογραφώντας τη χήρα ενός επιτυχημένου συγγραφέα που άφησε πίσω ασήκωτα βάρη

Στο νέο μυθιστόρημα του Στίβεν Κινγκ, με τίτλο «Η ιστορία της Λίσι», η Λίσι του τίτλου χάνει πρόωρα τον άνδρα της, Σκοτ, επιτυχημένο συγγραφέα. Το μυθιστόρημα καταγράφει τη ζωή και τις σκέψεις της Λίσι μετά τον θάνατο του άνδρα της, την ίδια στιγμή όμως, ο αναγνώστης γίνεται μάρτυρας του πρότερου βίου του Σκοτ: η στοιχειωμένη μνήμη δεν είναι τόσο αυτή της Λίσι όσο του ίδιου του Σκοτ, ο οποίος κουβαλάει ένα ασήκωτο οικογενειακό βάρος.

Το ψυχολογικό στοιχείο του βιβλίου δεν μένει χωρίς τέρατα που έρχονται από άλλες διαστάσεις: ο Σκοτ είχε μια μυστηριώδη ικανότητα να «μετακινείται» σε έναν άλλο τόπο, ένα σύμπαν έμπνευσης μα και τρόμου. Για να πενθήσει η Λίσι, θα χρειαστεί και αυτή να γνωρίσει τον τρομακτικό κόσμο του πεθαμένου συζύγου της.

Η «Ιστορία της Λίσι» μεταφέρθηκε στη μικρή οθόνη με τους Κλάιβ Οουεν και Τζούλιαν Μουρ. Το βιβλίο κυκλοφορεί αυτές τις ημέρες από τις εκδόσεις Κλειδάριθμος σε μετάφραση του Μιχάλη Μακρόπουλου και η «Κ» προδημοσιεύει ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα.

Η. Μ.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Ξαπλωμένος στο κρεβάτι και ακούγοντας το Αντλερς να τρίζει στον άνεμο, ο Σκοτ λέει: «Ηταν αρκετά. Για τρεις εβδομάδες τουλάχιστον. Εκεί πέρασε ο αδελφός μου τα τελευταία του Χριστούγεννα, την τελευταία του Πρωτοχρονιά, τις τελευταίες τρεις εβδομάδες της ζωής του, σ' εκείνο το βρομερό υπόγειο.» Κουνάει το κεφάλι του αργά. Η Λίσι νιώθει την κίνηση των μαλλιών του πάνω στο δέρμα της, νιώθει πόσο υγρά είναι. Από τον ιδρώτα, που σκεπάζει και το πρόσωπό του και είναι τόσο ανακατεμένος με δάκρυα, ώστε η Λίσι δεν μπορεί να τα ξεχωρίσει.

«Δεν φαντάζεσαι πώς ήταν εκείνες οι τρεις εβδομάδες, Λίσι, ιδίως όταν ο μπαμπάς πήγαινε στη δουλειά κι εγώ έμενα μόνος μ' αυτόν, μ' αυτό...».

«Ο μπαμπάς σου πήγαινε στη δουλειά;».

«Επρεπε να τρώμε, έτσι δεν είναι; Και να πληρώνουμε το πετρέλαιο, γιατί δεν μπορούσαμε να ζεστάνουμε όλο το σπίτι με ξύλα, αν και το προσπαθήσαμε, πίστεψέ με. Κυρίως δεν έπρεπε να μας υποψιαστεί ο κόσμος. Ο μπαμπάς μού τα εξήγησε όλα».

Πάω στοίχημα, σκέφτεται βλοσυρά η Λίσι, αλλά δεν λέει τίποτα.

«Είπα στον μπαμπά να τον κόψει για να βγει το δηλητήριο, όπως έκανε πάντα, και ο μπαμπάς είπε ότι ήταν μάταιο, ότι το κόψιμο δεν θα βοηθούσε καθόλου, γιατί η κακιά γλίτσα τού είχε πειράξει το μυαλό. Και ήξερα ότι έτσι ήταν. Εκείνο το πλάσμα όμως μπορούσε ακόμα να σκέφτεται, τουλάχιστον λιγάκι. Οταν ο μπαμπάς έφευγε, εκείνο φώναζε το όνομά μου. Ελεγε ότι μου είχε ετοιμάσει ένα μπουλ, ένα καλό μπουλ, και ότι το δώρο ήταν και σοκολάτα και άρσι κόλα. Μερικές φορές μάλιστα ακουγόταν τόσο πολύ σαν τον Πολ, που πήγαινα στην πόρτα του υπογείου, έβαζα το κεφάλι μου στο ξύλο και άκουγα, παρόλο που ήξερα ότι ήταν επικίνδυνο. Ο μπαμπάς έλεγε ότι ήταν επικίνδυνο, έλεγε να μην ακούω και να μένω πάντα μακριά από το υπόγειο όταν ήμουν μόνος, να βάζω τα δάχτυλά μου στα αυτιά μου και να λέω δυνατά προσευχές ή να φωνάζω "Πανάθεμά σε, μπάσταρδε, πανάθεμά σε, μπάσταρδε, πανάθεμά σε", γιατί αυτό και οι προσευχές είχαν το ίδιο αποτέλεσμα, σκέπαζαν τη φωνή του· αλλά δεν έπρεπε να ακούω γιατί, έλεγε, ο Πολ δεν υπήρχε πια, στο υπόγειο δεν υπήρχε παρά μόνο ένας δαίμονας των μπουλ από τη Χώρα των Μπουλ του Αίματος, κι έλεγε "Ο διάβολος μπορεί να σε μαγέψει, Σκουτ, κανένας δεν ξέρει καλύτερα από τους Λάντον, κι από τους Λαντρό νωρίτερα, πόσο μπορεί ο διάβολος να μαγεύει. Πρώτα μαγεύει το μυαλό και μετά τρώει την καρδιά". Συνήθως έκανα ό,τι έλεγε, αλλά μερικές φορές πλησίαζα και άκουγα... και υποκρινόμουν ότι ήταν ο Πολ... επειδή τον αγαπούσα κι ήθελα να γυρίσει, όχι επειδή πίστευα αληθινά... και δεν τράβηξα ποτέ το μάνταλο».

Στο σημείο αυτό σωπαίνει για πολλή ώρα. Τα βαριά μαλλιά του κινούνται νευρικά πάνω στον λαιμό της και στο στήθος της, και τελικά, με σιγανή, απρόθυμη παιδική φωνή, λέει: «Μία φορά το έκανα... και δεν άνοιξα την πόρτα... δεν άνοιγα ποτέ την πόρτα του υπογείου αν δεν ήταν ο μπαμπάς στο σπίτι, κι όταν ήταν στο σπίτι, ο Πολ μόνο ούρλιαζε, κροτούσε τις αλυσίδες και μερικές φορές έκρωζε σαν κουκουβάγια. Κι όταν το έκανε αυτό, μερικές φορές ο μπαμπάς έκρωζε επίσης... ήταν κάπως αστείο, το πώς έκρωζε ο ένας στον άλλο... ο μπαμπάς στην κουζίνα και το... το πλάσμα... αλυσοδεμένο στο υπόγειο... κι εγώ φοβόμουν, παρότι ήξερα ότι ήταν αστείο, γιατί ήταν σαν να είχαν τρελαθεί και οι δύο... σαν να είχαν τρελαθεί και να κουβέντιαζαν, σαν κουκουβάγιες... και σκεφτόμουν: "Μόνο ένας έμεινε, εγώ. Μόνο ένας που δεν έχει την κακιά γλίτσα, κι αυτός δεν είναι καν έντεκα χρονών· και τι θα σκέφτονταν αν πήγαινα στου Μούλου και το έλεγα;". Αλλά δεν ωφελούσε να σκέφτομαι για του Μούλου, γιατί αν ο μπαμπάς ήταν στο σπίτι, θα με κυνηγούσε και θα μ' έσερνε πίσω. Κι αν δεν ήταν... αν με πίστευαν κι έρχονταν μαζί μου στο σπίτι, θα σκότωναν τον αδελφό μου... αν ήταν ο αδελφός μου ακόμα εκεί μέσα... κι εμένα θα με έπαιρναν... θα με έβαζαν στο πτωχοκομείο. Ο μπαμπάς έλεγε ότι αν δεν υπήρχε εκείνος να φροντίζει εμένα και τον Πολ, θα έπρεπε να πάμε στο πτωχοκομείο, όπου σου έβαζαν παραμάνα στο πουλί αν κατουριόσουν στο κρεβάτι... και τα μεγάλα αγόρια... έπρεπε όλη νύχτα να παίρνεις πίπα στα μεγάλα αγόρια...».

Σταματάει, παλεύει αιχμάλωτος ανάμεσα στο τότε και το τώρα. Εξω από το Αντλερς ο άνεμος λυσσομανάει και το κτίριο βογκάει. Η Λίσι θέλει να πιστέψει πως ό,τι της λέει δεν μπορεί να είναι αληθεια, πως είναι μια γελοία, φρικτή παιδική παραίσθηση, αλλά ξέρει ότι αληθεύει. Από την πρώτη ως την τελευταία φρικτή λέξη. Οταν συνεχίζει, τον ακούει να προσπαθεί να μιλήσει πάλι σαν ενήλικας, να ξαναγίνει ενήλικας.

«Υπάρχουν άνθρωποι σε ψυχιατρικά ιδρύματα, συχνά άνθρωποι που υπέστησαν ολέθρια τραύματα στον μετωπιαίο λοβό, που οπισθοδρομούν στην κατάσταση του ζώου. Εχω διαβάσει γι' αυτό. Ομως είναι κάτι που συνήθως συμβαίνει σε βάθος χρόνου. Αλλά στον αδελφό μου συνέβη διαμιάς. Και, με το που έγινε, με το που διάβηκε εκείνο το όριο...».

Ο Σκοτ ξεροκαταπίνει. Ο ήχος στον λαιμό του είναι τόσο δυνατός όσο ενός διακόπτη που γυρίζει.

«Οταν κατέβαινα τα σκαλιά του υπογείου με το φαγητό του –κρέας και λαχανικά σ' ένα στρογγυλό ταψί, όπως πηγαίνεις φαγητό σ' έναν μεγάλο σκύλο, σ' έναν μολοσσό ή σ' ένα λυκόσκυλο–, ορμούσε τραβώντας τις αλυσίδες που τον κρατούσαν δεμένο στον στύλο, η μία γύρω από τον λαιμό του και η άλλη γύρω από τη μέση του, με σάλια να τινάζονται από τις άκρες του στόματός του, και μετά οι αλυσίδες τεντώνονταν κι αυτός τιναζόταν ουρλιάζοντας ακόμα, και γαβγίζοντας, σαν δαίμονας των μπουλ, μόνο πνιχτά μέχρι να ξαναβρεί την ανάσα του, αν καταλαβαίνεις».

«Καταλαβαίνω», του λέει με σβησμένη φωνή.

«Επρεπε να αφήνεις τον δίσκο στο δάπεδο –θυμάμαι ακόμα τη μυρωδιά εκείνου του βρομερού χώματος όταν έσκυβα· δεν θα την ξεχάσω ποτέ– και μετά να τον σπρώχνεις έως εκεί που τον έφτανε. Γι' αυτή τη δουλειά είχαμε ένα σπασμένο στειλιάρι από τσουγκράνα. Δεν ήταν φρόνιμο να πλησιάζεις πολύ. Θα σε έγδερνε και μπορεί να σε άρπαζε. Δεν χρειαζόταν να μου πει ο μπαμπάς ότι αν με έπιανε, θα έτρωγε ό,τι μπορούσε από μένα, ενώ εγώ θα ζούσα ακόμα και θα ούρλιαζα. Κι αυτός ήταν ο αδελφός που μου ετοίμαζε τα μπουλ. Που με αγαπούσε. Χωρίς αυτόν δεν θα τα είχα καταφέρει. Χωρίς αυτόν ο μπαμπάς θα με είχε σκοτώσει προτού καν κλείσω τα πέντε, όχι επειδή το ήθελε, αλλά επειδή είχε τη δική του κακιά γλίτσα. Εγώ και ο Πολ, μαζί, τα καταφέραμε. Σαν δυο φιλαράκια. Καταλαβαίνεις;».

Η Λίσι κουνάει το κεφάλι της. Καταλαβαίνει.

«Μόνο που εκείνο τον Γενάρη το φιλαράκι μου ήταν αλυσοδεμένο στο υπόγειο –στον στύλο και στο τραπέζι με την τυπογραφική πρέσα– και μπορούσες να υπολογίσεις το όριο του κόσμου του από... από τα κόπρανα... εκεί που έφτανε τεντώνοντας τις αλυσίδες του... καθόταν στις φτέρνες του... κι έχεζε».

Για μια στιγμή βάζει τις χούφτες του στα μάτια του. Οι τένοντες στον λαιμό του πετάγονται. Αναπνέει από το στόμα· οι ανάσες του είναι παρατεταμένες, τραχιές, τρεμουλιαστές. Η Λίσι πιστεύει ότι δεν χρειάζεται να τον ρωτήσει πού έμαθε να κρατά την οδύνη του βουβή· ότι τώρα ξέρει. Οταν είναι ήρεμος πάλι, τον ρωτάει: «Πώς τον αλυσόδεσε ο πατέρας σου; Θυμάσαι;».

«Θυμάμαι τα πάντα, Λίσι, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι ξέρω τα πάντα. Πέντ' έξι φορές έβαλε κάτι στο φαγητό του Πολ, γι' αυτό είμαι σίγουρος. Νομίζω ότι ήταν ηρεμιστικό για τα ζώα, αλλά για το πώς το βρήκε δεν έχω ιδέα. Ο Πολ καταβρόχθιζε ό,τι του δίναμε εκτός απ' τα λαχανικά, και το φαγητό συνήθως τον έκανε επιθετικό. Ούρλιαζε, γάβγιζε, πηδούσε τριγύρω· έτρεχε τεντώνοντας τα δεσμά του, προσπαθούσε να τα σπάσει, φαντάζομαι, ή πηδούσε και χτυπούσε με τις γροθιές του το ταβάνι ώσπου οι αρθρώσεις του μάτωναν. Ισως προσπαθούσε να ξεφύγει ή απλώς να το διασκέδαζε. Μερικές φορές ξάπλωνε στο χώμα και αυνανιζόταν.

»Πού και πού όμως ήταν δραστήριος για δέκα δεκαπέντε λεπτά και μετά σταματούσε. Εκείνες πρέπει να ήταν οι φορές που ο μπαμπάς τού έδινε το ηρεμιστικό. Καθόταν στις φτέρνες του μουρμουρίζοντας και μετά έπεφτε στο πλάι, έβαζε τα χέρια του ανάμεσα στα πόδια του και αποκοιμιόταν. Την πρώτη φορά που το έκανε, ο μπαμπάς τού φόρεσε εκείνες τις δύο δερμάτινες ζώνες που είχε φτιάξει, όμως εκείνη που έβαλε ο μπαμπάς στον λαιμό του Πολ δεν θα την έλεγες ζώνη αλλά περιλαίμιο, φαντάζομαι. (...) Ετσι αλυσοδέθηκε ο Πολ. Οταν ξύπνησε, έγινε έξω φρενών βλέποντας πώς ήταν δεμένος. Τράνταζε τόσο τις αλυσίδες, που νόμιζες ότι θα γκρεμίσει το σπίτι. Στεκόμασταν στο κεφαλόσκαλο και τον παρακολουθούσαμε, και ικέτευα τον μπαμπά να τον ελευθερώσει προτού σπάσει τον λαιμό του ή πνιγεί, αλλά εκείνος έλεγε ότι δεν θα πνιγόταν, και είχε δίκιο. Αυτό που συνέβη τρεις εβδομάδες αργότερα ήταν ότι άρχισε να τραβάει το τραπέζι, ακόμη και τον κεντρικό στύλο –τον ατσάλινο στύλο που στήριζε το πάτωμα της κουζίνας–, αλλά ούτε τον λαιμό του έσπασε ούτε πνίγηκε».

Η «Ιστορία της Λίσι» κυκλοφορεί αυτές τις ημέρες από τις εκδόσεις Κλειδάριθμος.

«Ο Πολ καταβρόχθιζε ό,τι του δίναμε εκτός απ' τα λαχανικά, και το φαγητό συνήθως τον έκανε επιθετικό. Ούρλιαζε, γάβγιζε, πηδούσε τριγύρω· έτρεχε τεντώνοντας τα δεσμά του...».

"ONE OF THE BIGGEST TECH GATHERINGS IN EAST MED"

digitalagenda
CYPRUS SUMMIT

OCTOBER 19-20, 2021
NICOSIA MUNICIPAL THEATRE

EARLY BIRD TICKET
BOOK NOW
digitalagendacy.com

POWERED BY
Bank of Cyprus | cyta

SUPPORTERS
Deloitte. | Logicom

PARTNERS
UNIVERSITY of NICOSIA | Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου | THE CYPRUS INSTITUTE OF NEUROLOGY & GENETICS | FREDERICK UNIVERSITY

A PROJECT ENDORSED BY
Δήμος Λευκωσίας Nicosia Municipality